วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

ปีที่ 14 ฉบับที่ 1
(มกราคม - เมษายน 2568)

Nakhon Lampang Buddhist College's Journal



NBJ

ISSN : 2350 - 9953 (PRINT)
ISSN : 2672 - 9830 (ONLINE)

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
Nakhon Lampang Buddhist College's Journal
ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2568)
Volume 14 No.1 (January – April 2025)
ISSN 2350-9953 (Print)
E-ISSN 2672-9830 (Online)

หลักการและเหตุผล

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ถือเป็นแหล่งรวบรวมผลงานทางวิชาการ และองค์ความรู้ที่สำคัญเนื่องจากเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ความรู้ทางพระพุทธศาสนา ความคิดที่ได้จาการศึกษาค้นคว้า ตลอดจนความเคลื่อนไหวในแง่มุมต่าง ๆ ที่เป็นเอกลักษณ์ ของมหาวิทยาลัย

ในการนี้ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ และแขนงวิชาที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ พระพุทธศาสนา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ พัฒนาสังคม และการศึกษา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกของปัญหาให้แก่สังคม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ และแขนงวิชาที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ พระพุทธศาสนา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ พัฒนาสังคม และการศึกษา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกของปัญหาให้แก่สังคม
2. เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านพระพุทธศาสนาบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่
3. เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยด้านพระพุทธศาสนาบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่

หมายเหตุ

1. บทความทุกบทความได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer review) จากภายนอกมหาวิทยาลัย และบทความที่ส่งถึงกองบรรณาธิการ ขอสงวนสิทธิ์จะไม่ส่งคืน
2. บทความ ข้อความภาพประกอบ และตารางใด ๆ ที่ตีพิมพ์ในวารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป และไม่ใช่

ความรับผิดชอบของ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว

3. บทความจะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ใดมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างพิจารณาของวารสารฉบับอื่น หากตรวจสอบพบว่ามีการตีพิมพ์ซ้ำซ้อน ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว

การจัดพิมพ์ ปีละ 3 ครั้ง
ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน)
ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม)
ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม)

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
Nakhon Lampang Buddhist College's Journal
ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2568)
Volume 14 No.1 (January – April 2025)
ISSN 2350-9953 (Print)
E-ISSN 2672-9830 (Online)

- **ที่ปรึกษา**

พระพรหมวัชรธีราจารย์, ศ.ดร.	อธิการบดี
พระเทพปวรเมธี, รศ.ดร.	รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร
พระปัญญาวัชรบัณฑิต, รศ.ดร.	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
พระเทพวัชรสารบัณฑิต, รศ.ดร.	รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา
พระธรรมวชิโรดม, รศ.ดร.	รองอธิการฝ่ายกิจการนิสิต
พระมหาสุรศักดิ์ ปจฺจนฺตเสโน, ผศ.ดร.	รองอธิการบดีฝ่ายกิจการต่างประเทศ
รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุยะพรหม	รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป
พระราชเขมากร, รศ.ดร.	รองอธิการบดีวิทยาเขตแพร่
พระอุดมสิทธินายก, รศ.ดร.	คณบดีคณะสังคมศาสตร์
พระมหานพดล สุวณฺณเมธี	ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

- **บรรณาธิการ** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพร สายทอง
- **ผู้ช่วยบรรณาธิการ** นางสาวจิรัชนากานต์ เพิ่มขึ้น
- **กองบรรณาธิการ**

พระมหานพดล สุวณฺณเมธี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
พระครูสิริธรรมบัณฑิต,ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
พระมหาบวรวิทย์ รตนโชโต, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
พระมหากีรติ วรกิตติ, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
พระครูโสภณวีรบัณฑิต,ผศ.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
รองศาสตราจารย์ ดร.วีระ เลิศสมพร	มหาวิทยาลัยพะเยา
รองศาสตราจารย์ ดร.อธิปัตย์ บุญมาก	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

รองศาสตราจารย์ ดร.รวีโรจน์ ศรีคำภา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิรินทร์นิชา ปัญจอริยะกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ อุปสอด	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนกร สิริสุคันธา	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
รองศาสตราจารย์ ดร.สมจันทร์ ศรีปรัชยานนท์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิลาวัฒน์ ชัยวงค์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

ออกแบบปก นางสาวปธิตา ศิริโยธา

นิติกร อาจารย์พรณรงค์ บวรชัยธรรม

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจประเมินบทความประจำฉบับ
ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2568)

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

พระมหาบวรวิทย์ รตนโชโต, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
พระมหาอินทรวงศ์ อิสรภาณี, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน
รองศาสตราจารย์ ดร.วรวิทย์ นิเทศศิลป์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่
รองศาสตราจารย์ ดร.รวีโรจน์ ศรีคำภา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่
รองศาสตราจารย์ รศ.ฉวีวรรณ สุวรรณาภา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชลนิชา จิรภัคพงษ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตจแพร่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพร สายทอง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
รองศาสตราจารย์ ดร.สมจันทร์ ศรีปรัชยานนท์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิลาวัฒน์ ชัยวงค์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สหัสยา สิทธิวิเศษ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดำเนิน ปัญญาผ่องใส	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย
อาจารย์ ดร.อนุชา พละกุล	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรปรัชญ์ คำพงษ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน
ว่าที่พันตรี ดร.สุรเดช รอดจินดา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมคิด นันต๊ะ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

พระมหาอินทรวงศ์ อิสรภาณี, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระนิทัศน์ ธีรปญฺโญ (วงศ์วังเพิ่ม)	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
รองศาสตราจารย์ ดร.วินิจ พาเจริญ	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
รองศาสตราจารย์ ดร.วีระ เลิศสมพร	มหาวิทยาลัยพะเยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนกร สิริสุคันธา	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ อุปสอด	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิรินทร์นิชา ปัญจอริยะกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สืบพงษ์ พงษ์สวัสดิ์	มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริขวัญ ปัญญาเรียน	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วสันต์ ปวนปันวงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เกศรา สว่างวงศ์	อาจารย์พิเศษ มจร.วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษกร วัฒนบุตร	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันพิชิต ศรีสุข	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิไลวรรณ เข้มข้น	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัตนวัตน์ เพ็ญรัตนหิรัญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อรทัย อินทา	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กฤติมา อินทะกูล	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษราพรรณ พันธุ์ศรีเกตุ	มหาวิทยาลัยพะเยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วชิรา เครือคำอ้าย	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรินทร์ สารทอง	มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตลำปาง
อาจารย์ ดร.กันยารัตน์ รินศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุเทพ คำเมฆ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ตระกูล ชำนาญ	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ถ้อยแถลงบรรณาธิการ

****

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ฉบับนี้ ได้จัดพิมพ์เป็นปีที่ 14 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2568) อย่างต่อเนื่องกัน โดยมีผู้ให้ความสนใจและสอบถามถึงความคืบหน้าของบทความเป็นจำนวนมาก โดยวารสารฉบับนี้ได้รับเกียรติจากคณาจารย์ นักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิจากทั้งภายในและภายนอก นำเสนอบทความมาตีพิมพ์เผยแพร่ ซึ่งทางกองบรรณาธิการวารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ขอขอบพระคุณทั้งผู้ที่สนใจเข้ามาตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานและผู้อ่านที่สนใจวารสารฉบับนี้ มา ณ โอกาสนี้

สำหรับวารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง มีบทความประจำฉบับนี้ นำเสนอทั้งสิ้น 21 บทความ ประกอบด้วย บทความวิจัย (Research Articles) 19 บทความ และ บทความวิชาการ (Academic Article) 2 บทความ

บทความวิจัย (Research Articles) 19 บทความ ได้แก่

1.นวัตกรรมและส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน โดย Shi Ying และคณะ การศึกษานี้เป็นบทความวิจัย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นด้านนวัตกรรม ส่วนประสมทางการตลาดบริการ และการตัดสินใจใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน 2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านนวัตกรรมและส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวที่เคยใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน จำนวน 385 คน เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เครื่องมือวิจัยคือ แบบสอบถาม โดยใช้สถิติพรรณนาหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติอนุมานวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Enter

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความคิดเห็นของด้านนวัตกรรมต่อการตัดสินใจใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน มีความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านส่วนประสมทางการตลาดบริการ มีความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ และ 2) ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Enter พบว่า ด้านนวัตกรรมมีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านส่วนประสมทางการตลาดบริการมีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.การพัฒนานวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนเครือข่ายพัฒนา คณะครุศาสตร์ ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดย พระมหาบัณฑิต ปญฺฑิตเมธี และคณะ การศึกษานี้เป็นบทความวิจัยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Creative and Innovative Learning ที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดีร่วมกับโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาครุศาสตร์ 2) เพื่อศึกษานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning ร่วมกับโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาครุศาสตร์

สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษา แนวคิด ทฤษฎีการจัดการศึกษา เพื่อการพัฒนานวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้ Creative and Innovative Learning สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสร้างสรรค์ทางปัญญา (Constructivism) ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ หรือสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นในตนเอง ด้วยการลงมือปฏิบัติจริงผ่านสื่อหรือกิจกรรมการเรียนรู้ ที่มีครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำ กระตุ้น หรืออำนวยความสะดวก ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้น โดยกระบวนการคิดขั้นสูง กล่าวคือ ผู้เรียนมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินค่าจากสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีความหมายและนำไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) ด้านนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ได้แผนการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning จึงได้ผลิตแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 แผนการเรียนรู้ โดยแบ่งเนื้อหาบทเรียน เป็นหน่วยการเรียนรู้ จำนวน 3 หน่วยด้วยกัน ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 Where Are You from? หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 Nouns? หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 Tourism and Services โดยการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวนั้น ใช้กระบวนการคิดสร้างสรรค์ของทอร์แรนซ์ ซึ่งสามารถจำแนกกระบวนการคิดสร้างสรรค์ได้เป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้ ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน การค้นหาข้อเท็จจริง ขั้นที่ 2 การค้นพบปัญหา ขั้นที่ 3 การค้นพบแนวคิด ขั้นที่ 4 การค้นพบคำตอบ ขั้นที่ 5 การยอมรับผลที่ได้จากการค้นพบ ขั้นที่ 6 การย้อนกลับข้อมูล เป็นนวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดีร่วมกันของโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาครูศาสตร์ เพื่อให้เกิดกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

3.การพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามพุทธวิธีเพื่อการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี โดย ว่าที่ร้อยตรีสนธยา สิทธิเกรียงไกร การศึกษานี้เป็นบทความวิจัย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี 2. เพื่อศึกษาระบบการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามพุทธวิธี เพื่อการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี

3. เพื่อเสนอรูปแบบการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามพุทธวิธี เพื่อการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามพุทธวิธี เพื่อการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านหลักสูตร ทางโรงเรียนต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูมีความเข้าใจหลักสูตร ศึกษาให้ครบถ้วนแล้วนำมาสร้างเป็นหลักสูตรสถานศึกษาและของกลุ่มสาระ 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนต้องจัดเวลาการเรียนการสอนให้เพียงพอ โดยเน้นกระบวนการกลุ่ม เน้นกระบวนการคิด เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้อย่างเต็มที่ จัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาสังคมที่ผู้เรียนจะนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ 3) ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน สื่อที่จะนำมาใช้นั้นครูผู้สอนต้องเป็นผู้คัดเลือกซึ่งจะเป็น

อีกหนึ่งตัวช่วยให้ครูผู้สอน ต้องเลือกใช้สื่อที่ความเหมาะกับชั้นเรียนและวัยของผู้เรียน 4) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนต้องเน้นการจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ทั้งผู้เรียนกับผู้เรียนเอง ผู้เรียนกับครูผู้สอนด้วย ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและไม่จำกัดอยู่แต่ในชั้นเรียนเท่านั้น 5) ด้านการวัดและการประเมินผล การวัดผลการเรียนรู้ใช้แบบวัดพฤติกรรมผู้เรียนตามสถานการณ์เป็นเครื่องมือการวัดผลที่ช่วยให้ครูผู้สอนสามารถตรวจสอบได้ว่า พฤติกรรมของผู้เรียนแต่ละบุคคลนั้นพัฒนาไปอย่างไร และการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ต้องประเมินผลตามสภาพจริง ประเมินผลจากมุมมองของผู้เรียนที่แสดงออกมา ประเมินพฤติกรรมของผู้เรียนจากการเข้าร่วมกิจกรรมว่าสิ่งที่ครูผู้สอนได้จัดการเรียนรู้ไปนั้นผู้เรียนสามารถบรรลุจุดประสงค์ได้มากน้อยเพียงใด

4.ท้าวทั้ง 4 ฤษีทั้ง 6 : การศึกษาแนวคิด การได้มาและการใช้อำนาจ และกระบวนการเรียนรู้สู่วิถีปฏิบัติ โดย พระมหากีรติ วรกิตติ และคณะ การศึกษานี้เป็นบทความวิจัยมีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับท้าวทั้ง 4 ฤษีทั้ง 6 2. เพื่อวิเคราะห์กระบวนการได้มาและการใช้อำนาจของท้าวทั้ง 4 ฤษีทั้ง 6 และ 3. เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดดังกล่าว งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นหลัก

ผลการวิจัยพบว่า ท้าวทั้ง 4 ฤษีทั้ง 6 เป็นแนวคิดที่สะท้อนความเชื่อของชาวล้านนา ซึ่งมีพัฒนาการเชิงแนวคิดและกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน โดยมีการผสมผสานแนวคิดทางพระพุทธศาสนาเข้ากับความเชื่อท้องถิ่นอย่างสอดคล้องและกลมกลืน ในบริบทของชาวลำปาง ความเชื่อเกี่ยวกับฤษีทั้ง 6 มีรากฐานมาจากการรับรู้ว่าฤษีเป็นพระภิกษุที่ปลีกวิเวกและพำนักอยู่ในป่าเขาภาคเหนือ อีกทั้งยังมีบทบาทสำคัญในสังคมและการปกครองบ้านเมืองในอดีต

กระบวนการได้มาซึ่งอำนาจของท้าวทั้ง 4 ฤษีทั้ง 6 ในแนวคิดของชาวล้านนาเกิดขึ้นจากการบูชาและศรัทธาของประชาชน รวมถึงบทบาทของบุคคลเหล่านี้ในการปกป้องและคุ้มครองชุมชนให้เกิดความสงบสุขและความเจริญรุ่งเรือง นอกจากนี้ แนวคิดเกี่ยวกับท้าวทั้ง 4 ฤษีทั้ง 6 ยังส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เชิงปฏิบัติที่นำไปสู่การเข้าถึงพระรัตนตรัยด้วยจิตศรัทธา ซึ่งส่งผลต่อมิติต่าง ๆ ของชีวิต ได้แก่ มิติทางจิตใจ ความสัมพันธ์ในครอบครัวและชุมชน สุขภาพ วัฒนธรรมและประเพณี การดำเนินชีวิต สังคม เศรษฐกิจ และการท่องเที่ยว

5.บทบาทคณะกรรมการป่าชุมชนบ้านเปาปม – ดงยาง ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ในการวางแผนการจัดการป่าชุมชน ภายใต้พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562 โดย ธนพล สุทธคุณ และคณะ การศึกษานี้เป็นบทความวิจัย มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อศึกษาบทบาทคณะกรรมการป่าชุมชนบ้านเปาปม - ดงยาง หมู่ที่ 7 ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ในการวางแผนการจัดการป่าชุมชน ภายใต้พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562

ผลการวิจัยพบว่า พบว่า 1) บทบาทของคณะกรรมการป่าชุมชนในระดับชุมชน เป็นกลไกที่มีความสำคัญในวางแผนรวมถึงขับเคลื่อนรูปธรรมแผนการจัดการป่าชุมชน 2) บทบาทของคณะกรรมการป่าชุมชนตั้งอยู่บนความหลากหลายและพลังของกลุ่มต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้นำชุมชน กลุ่มปราชญ์ชุมชน กลุ่มผู้หญิง รวมถึงกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่ ที่เข้ามาเป็นพลังที่สำคัญในการทำงาน 3) กระบวนการวางแผนการ

จัดการป่าชุมชนของคณะกรรมการป่าชุมชนในระดับชุมชน ได้เชื่อมประสานการทำงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานด้านป่าไม้ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงคณะกรรมการป่าชุมชนในระดับจังหวัด ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบการดำเนินงาน โดยมุ่งเน้นการฟื้นฟูสภาพป่า การจัดการป้องกันไฟป่า รวมไปถึงการวางแผนการใช้ประโยชน์จากป่ารวมถึงผลผลิตจากป่า

6.ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร โดย วรพร นุชสมบูรณ์ และคณะ การศึกษานี้เป็นบทความวิจัย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชน 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาจากครูผู้สอน จำแนกตามเพศ 3) เพื่อศึกษาแนวทางในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอน โรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร ปีการศึกษา 2566 จำนวน 5 โรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ครูผู้สอน จำนวน 202 คน โดยมีเครื่องมือ คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ โดยสนทนากลุ่ม จากผู้บริหารโรงเรียน 5 ท่าน และหัวหน้ากลุ่มวิชาการ 5 ท่าน รวม 10 ท่าน เพื่อหาแนวทางในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนเอกชน สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอแบบบรรยาย

ผลการศึกษาพบว่า ระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก (μ =4.15, σ = 0.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1.ด้านการใช้อำนาจส่วนบุคคล (μ =4.21, σ = 0.52) 2.ด้านการประเมินสถานการณ์ตลอดเวลา (μ =4.17, σ = 0.57) 3. ด้านการสื่อสารด้วยความมั่นใจ (μ =4.16, σ = 0.57) 4. ด้านใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (μ =4.13, σ = 0.55) 5.ด้านผู้บริหารมีความกล้าเสี่ยง (μ =4.12, σ = 0.43) และ 6. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ (μ =4.08, σ = 0.44) ตามลำดับ การเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ โดยรวมเพศชาย ค่าเฉลี่ยมากกว่าเพศหญิง แนวทางในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชน คือ 1.ด้านอุดมการณ์ ผู้บริหารควรมีการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยแสดงให้เห็นถึงการมีวิสัยทัศน์อย่างชัดเจน มีการส่งเสริมให้ครูมีความมั่นใจในการปฏิบัติงาน 2. ด้านแรงจูงใจ ผู้บริหารควรให้กำลังใจแก่ครูอย่างต่อเนื่อง โดยให้คำแนะนำและความช่วยเหลือในการปฏิบัติงาน 3. ด้านกระบวนการการทำงาน ผู้บริหารควรนำเสนอแนวทางให้แก่ครูสามารถปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและสนับสนุนให้ครูมีความคิดสร้างสรรค์ ข้อเสนอแนะในการวิจัย ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ ผู้บริหารควรมีการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษามีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน

7.รูปแบบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดย ณัฐกมล ฝีปากเพราะ และ คณะ การศึกษานี้เป็นบทความวิจัยมีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุข ของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุข 1.1) การศึกษาองค์ประกอบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุข กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 333 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามมาตรา

ประมาณค่า 5 ระดับ และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน 1.2) การศึกษาแนวทางการบริการสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุข โดยวิธีการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน จากแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา 2) สร้างรูปแบบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุข ดำเนินการยกร่างรูปแบบและประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 13 คน และ 3) ประเมินรูปแบบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุข กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 333 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ

ผลการวิจัยพบว่า ผลการสร้างรูปแบบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุข และเงื่อนไขความสำเร็จ และแนวทางการบริหารโดยการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม มีผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการประเมินความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ของรูปแบบ มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

8.การสร้างระบบจัดการข้อมูลระบบผลิตน้ำสะอาดของสำนักงานทรัพยากรน้ำ ที่ 1 โดย แพรวนภา วังวน และคณะ การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อออกแบบระบบฐานข้อมูลที่เหมาะสมในการจัดเก็บข้อมูลโครงการระบบผลิตน้ำสะอาด และเพื่อออกแบบระบบการแจ้งชำรุดและสถานะความพร้อมในการใช้งานของโครงการระบบผลิตน้ำสะอาดของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการวิจัยตามหลักการคิดเชิงออกแบบ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก คัดเลือกแบบเจาะจง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ภาคสนามของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลระบบของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 และเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลระบบผลิตน้ำสะอาด จำนวน 11 คน

ผลการวิจัยพบว่า จากการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จัดทำแบบฟอร์มสำหรับจัดเก็บข้อมูล จำนวน 3 รูปแบบ ได้แก่ แบบฟอร์มบันทึกข้อมูลรายละเอียดโครงการระบบผลิตน้ำสะอาด แบบฟอร์มบันทึกข้อมูลการนิเทศติดตามผลบำรุงรักษาโครงการระบบผลิตน้ำสะอาด และระบบแจ้งชำรุดและแสดงสถานะการใช้งานของระบบผลิตน้ำสะอาด มีส่วนช่วยให้การจัดเก็บข้อมูลและการแจ้งการชำรุดมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เกิดความเป็นระบบระเบียบ ลดข้อผิดพลาดในการดำเนินงาน อีกทั้งผู้ใช้งานมีความพึงพอใจในระดับดีมาก นอกจากนี้ ยังมีการพัฒนาแดชบอร์ด Dashboard ข้อมูลระบบผลิตน้ำสะอาด เพื่อให้ผู้บริหารสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้การบริหารจัดการโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิผลและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1

9.การพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมประเพณีแห่ช้างผ้า ชุมชนบ้านเมาะหลวง อำเภอ แม่เมาะ จังหวัดลำปาง โดย วราภรณ์ ยศสมสาย และคณะ งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรส่งเสริมประเพณีแห่ช้างผ้า ชุมชนบ้านเมาะหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง และ 2) ศึกษาผลการใช้หลักสูตรส่งเสริมประเพณีแห่ช้างผ้า ชุมชนบ้านเมาะหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาเทคโนโลยีธุรกิจดิจิทัล วิทยาลัยเทคนิค กฟผ.แม่

เมาะ จำนวน 15 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ หลักสูตรฯ เอกสารประกอบการใช้หลักสูตรฯ แบบประเมินภาคปฏิบัติการทำช้างผ้า และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ประเพณีแห่ช้างผ้า ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนี ความสอดคล้อง

ผลการวิจัยพบว่า 1) หลักสูตรส่งเสริมประเพณีแห่ช้างผ้า ชุมชนบ้านเมาะหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร 2) หลักการของหลักสูตร 3) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4) โครงสร้างของหลักสูตร ประกอบด้วย 1 หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ประเพณีแห่ช้างผ้า จำนวน 3 แผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เปิดตำนานประเพณีแห่ช้างผ้า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรียนรู้ภูมิปัญญางานศิลป์คนเมืองเมาะ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 บ่มเพาะปราชญ์แห่งภูมิปัญญา 5) เนื้อหาสาระ 6) การจัดการเรียนการสอน 7) สื่อและแหล่งการเรียนรู้ 8) การวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของหลักสูตรฯ อยู่ในระดับมาก และเอกสารประกอบหลักสูตรฯ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2) กลุ่มเป้าหมายที่เรียนด้วยหลักสูตรฯ มีผลคะแนนการประเมินการทำช้างผ้าอยู่ในเกณฑ์การตัดสินคุณภาพระดับ 4 (ดีมาก) และมีคะแนนการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ประเพณีแห่ช้างผ้า มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 24.40 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 81.33 และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนหลังเรียนกับเกณฑ์ พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80

10.แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดย คฑาวุธ ธนะวงศ์ และคณะ การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) ศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) เสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ซึ่งการวิจัยครั้งใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารครูและบุคลากรโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยเลือกใช้สูตรสำเร็จรูปของ Taro Yamane (1967) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 5% ได้จำนวน 112 คน โดยเลือกวิธีการแบบการสุ่มตัวอย่างแบบโดยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ(Stratified sampling) ตามอัตราส่วน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา 8 คน และครูและบุคลากรทางการศึกษา 104 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ประเด็นการสนทนากลุ่มและแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหา ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.40, S.D. = 0.16) 2) แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีทั้งหมด 5 ด้าน ดังนี้ ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกัน ด้านเงื่อนไขความรู้ และด้านเงื่อนไขคุณธรรม 3)ได้เสนอแนวการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้แนวทาง

5 ด้าน 28 แนวทาง คือ1) ด้านความพอประมาณ 6 แนวทาง 2)ด้านความมีเหตุผล 5 แนวทาง 3)ด้านการมีภูมิคุ้มกัน 5 แนวทาง 4)ด้านเงื่อนไขความรู้ 6 แนวทาง และ 5)ด้านเงื่อนไขคุณธรรม 6 แนวทาง

11.การพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมความสามารถในการเขียนอักษรจีน โดยใช้เทคนิคทีจีทีร่วมกับบอร์ดเกม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดย ปรัชวรชัย เอกบุตร และคณะ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อสร้างและประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรส่งเสริมความสามารถในการเขียนอักษรจีนโดยใช้เทคนิคทีจีทีร่วมกับบอร์ดเกม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 2) เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรส่งเสริมความสามารถในการเขียนอักษรจีนโดยใช้เทคนิคทีจีทีร่วมกับบอร์ดเกม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Custer random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หลักสูตรส่งเสริมความสามารถในการเขียนอักษรจีนโดยใช้เทคนิคทีจีทีร่วมกับบอร์ดเกม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เอกสารประกอบหลักสูตรส่งเสริมความสามารถในการเขียนอักษรจีนโดยใช้เทคนิคทีจีทีร่วมกับบอร์ดเกม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนอักษรจีนหลังการใช้เทคนิคทีจีทีร่วมกับบอร์ดเกม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า T-Test

ผลการวิจัยพบว่า 1) พบว่า การพิจารณาความเหมาะสมของหลักสูตรส่งเสริมความสามารถในการเขียนอักษรจีน โดยใช้เทคนิคทีจีทีร่วมกับบอร์ดเกม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ความเหมาะสมรวมทั้ง 7 ด้าน มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของหลักสูตรฯ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.40 , S.D. = 0.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{x}$ = 4.60 , S.D. = 0.55) มีคุณภาพของหลักสูตรฯมากที่สุด ผลการพิจารณาความเหมาะสมของเอกสารประกอบหลักสูตรส่งเสริมความสามารถในการเขียนอักษรจีน โดยใช้เทคนิคทีจีทีร่วมกับบอร์ดเกม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของเอกสารประกอบหลักสูตรฯ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.47 , S.D. = 0.69) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านมีระดับความเหมาะสมมากที่สุด 2 ด้านได้แก่ ด้านคำชี้แจงการใช้หลักสูตรและแผนการดำเนินการใช้หลักสูตรตามโครงสร้างเนื้อหาหลักสูตร ($\bar{x}$ = 4.60 , S.D. = 0.50) 2) คะแนนการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้หลักสูตรส่งเสริมความสามารถในการเขียนอักษรจีนโดยใช้เทคนิคทีจีทีร่วมกับบอร์ดเกม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 16.57 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 76.16 และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนและคะแนนหลังเรียนของกลุ่มเป้าหมาย พบว่า คะแนนความสามารถในการเขียนอักษรจีนหลังเรียนของกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

12.การพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้น ร่วมกับการสะท้อนคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดย ภัทรพงศ์ จำปาวัน และคณะ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อสร้างและหาค่าดัชนีประสิทธิผลของหลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6

ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 2) เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) หลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 2) เอกสารประกอบการใช้หลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 3) แบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละพัฒนาการสัมพัทธ์ และค่าทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent)

ผลการวิจัยพบว่า 1) การสร้างและหาค่าดัชนีประสิทธิผลของหลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร 2) หลักการของหลักสูตร 3) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4) โครงสร้างและเนื้อหาสาระของหลักสูตร ประกอบด้วย 2 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง อ่านเรื่องเพื่อสร้างคุณค่า และหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เพิ่มปัญญาด้วยความรู้ 5) การจัดการเรียนรู้ของหลักสูตร 6) สื่อและแหล่งเรียนรู้ของหลักสูตร 7) การวัดและประเมินผลของหลักสูตร ความเหมาะสมของหลักสูตรฯ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ความเหมาะสมของเอกสารประกอบการใช้หลักสูตรในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และการหาค่าดัชนีประสิทธิผลของหลักสูตรฯ อยู่ที่ 0.6163 2) ผลการใช้หลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนมีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ ภาพรวมอยู่ในระดับสูงโดยคิดเป็นร้อยละ 62.69 และมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

13.รูปแบบการรักษาอุโบสถศีลของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไต อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดย พระมหาวัฒนา กวิว์โส และคณะ การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดหลักการรักษาอุโบสถศีลในพระพุทธศาสนาและของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไต อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย 2) เพื่อวิเคราะห์การรักษาอุโบสถศีลของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไต อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย และ 3) เพื่อพัฒนารูปแบบการรักษาอุโบสถศีลของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไต อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การจัดเวทีสนทนากลุ่ม กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ) และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

ผลการวิจัยพบว่า ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 หลักการรักษาอุโบสถศีลในพระพุทธศาสนา พบว่าปรากฏในพระวินัยปิฎก มหาวรรค อุโบสถขันธกะ พบว่า มีจุดเริ่มต้นจากการที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรง

อนุญาตให้ภิกษุสงฆ์ประชุมแสดงธรรมในวันสำคัญทางจันทรคติ คือ วันขึ้นและแรม 8 ค่ำ, 14 ค่ำ และ 15 ค่ำ ของทุกปักษ์ เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นเนื่องจากในสมัยนั้น พวกปริพาชกและนักบวชศาสนาอื่นได้มีการประชุมกล่าวธรรมในวันดังกล่าว ทำให้ประชาชนเข้าไปฟังและเกิดความเลื่อมใส พระเจ้าพิมพิสารทรงเห็นว่าหากพระสงฆ์สาวกของพระพุทธเจ้ามีการประชุมแสดงธรรมเช่นนี้บ้าง ก็จะเป็นประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนา

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 วิเคราะห์การรักษาอุโบสถศีลของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไต พบว่า ชาวไทใหญ่นับถือศาสนาพุทธร่วมกับการนับถือเทพและเจ้าเมือง โดยมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ในชุมชนจึงมีทั้งวัดเป็นศาสนสถานและหอเจ้าเมืองและใจบ้าน อีกทั้งชาวไทใหญ่มีประเพณี 12 เดือน ที่ในแต่ละเดือนจะมีประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวัดทั้งสิ้น จึงกล่าวได้ว่าชาวไทใหญ่เป็นผู้นับถือศรัทธาศาสนาพุทธอย่างแนบแน่น นอกจากนั้นชาวไทใหญ่ยังมีความเชื่อในเรื่องของโลกหน้าอีกด้วย ชาวไทใหญ่จะนิยมการทำบุญ ทำทาน และให้ความสำคัญกับประเพณีทางศาสนาอย่างมาก เชื่อเมื่อตายไปแล้วจะได้อยู่บนสวรรค์

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พัฒนารูปแบบการรักษาอุโบสถศีลของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไต พบว่า การรักษาศีลกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไตจะปฏิบัติในช่วงเข้าพรรษาจะมีการรักษาศีลแปด เรียกว่า "ปกติอุโบสถ" เป็นเวลา 1 วัน ในช่วงเวลา 1 วัน กับ 1 คืน โดยมากรักษากันในวันขึ้นหรือแรม 8 ค่ำ 15 ค่ำ หรือแรม 14 ค่ำ ในเดือนคี่ คือ รักษากันในวันพระนั่นเอง ความเหมือนและความแตกต่างระหว่างอุโบสถศีลกับศีล 8 คือ (1) อุโบสถศีล กับ ศีล 8 มีข้องดเว้น 8 ข้อเหมือนกัน (2) คำอาราธนา (ขอศีล) แตกต่างกัน (3) อุโบสถศีล มีวันพระเป็นแดนเกิด สมาทานรักษาได้เฉพาะวันพระเท่านั้น ส่วนศีล 8 สมาทานรักษาได้ทุกวัน (4) อุโบสถศีล มีอายุ 24 ชั่วโมง (วันหนึ่งคืนหนึ่ง) ส่วนศีล 8 ไม่มีกำหนดอายุในการรักษา กลุ่มชาติพันธุ์ชาวไต ผู้ที่รักษาอุโบสถศีลนี้ จะถูกเรียกชื่อว่า พ่อศีล แม่

14.การส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครอง อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน โดยประยุกต์ตามหลักพุทธธรรม โดยพัชริดา สัตยวงศ์ และคณะ การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์1) ระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน 2) ความสัมพันธ์ระหว่างหลักพุทธธรรมกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน 3) นำเสนอการส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน โดยประยุกต์ตามหลักพุทธธรรม โดยการวิจัยเป็นแบบผสานวิธี ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ มีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 114 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 รูปหรือคน โดยใช้แบบสัมภาษณ์และวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ความสัมพันธ์ระหว่าง หลักอิทธิบาท 4 กับประสิทธิภาพ

การปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในทิศทางเดียวกันอยู่ในระดับสูงมาก 3. การส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน โดยประยุกต์ตามหลักพุทธธรรม พบว่า 1) ฉันทะ คือ มีการกำหนดเป้าหมาย วิธีการ และแนวทางปฏิบัติงานที่ชัดเจนในองค์กร 2) วิริยะ คือ มีการจัดระบบการทำงานให้สอดคล้องกับระเบียบ นโยบาย ตัวชี้วัด และเป้าหมายเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้การบริหารจัดการงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น 3) จิตตะ คือ มีการวางแผนและการกำหนดขั้นตอนในการทำงาน การวางแผนที่ดีจะช่วยให้สามารถมองเห็นภาพรวมของงาน สามารถจัดสรรทรัพยากรได้อย่างเหมาะสม 4) วิมังสา คือ ผู้บริหารและบุคลากรให้ความสำคัญในการวางแผนและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

15.การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการฐานข้อมูลสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ Decision Support Systems: DSS ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยพงศ์ศธร พิมพะนิตย์ และคณะ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาในการบริหารจัดการระบบฐานข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และ 2) พัฒนาแนวทางการออกแบบและปรับปรุงฐานข้อมูลสารสนเทศสำหรับการรายงานผลการปฏิบัติราชการแบบออนไลน์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรของสำนักงาน จำนวน 90 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามและการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ฐานข้อมูลสารสนเทศของสำนักงานอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การจัดเก็บข้อมูล การตรวจสอบ และการนำเสนอสารสนเทศ สำหรับแนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลประกอบด้วย 5 ด้านหลัก ได้แก่ การรวบรวม ตรวจสอบ ประมวลผล นำเสนอ และจัดเก็บข้อมูล โดยมุ่งเน้นความชัดเจนของเป้าหมาย ความร่วมมือภายในองค์กร การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม และการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล 2. แนวทางการออกแบบและปรับปรุงฐานข้อมูลสารสนเทศสำหรับการรายงานผลการปฏิบัติราชการแบบออนไลน์ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา แบ่งออกเป็น 5 ด้านหลัก ได้แก่ (1) การรวบรวมข้อมูล กำหนดเป้าหมายชัดเจน ใช้บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ และส่งเสริมความร่วมมือภายในหน่วยงาน (2) การตรวจสอบข้อมูล ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูลเก่าและใหม่ โดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง (3) การประมวลผลข้อมูล จัดโครงสร้างความสัมพันธ์ของข้อมูล มีผู้รับผิดชอบชัดเจน และใช้เครื่องมือที่ทันสมัย (4) การนำเสนอข้อมูล ใช้ข้อมูลพัฒนาบุคลากร ประสานงานระหว่างหน่วยงาน แสดงผลผ่าน Dashboard (Google Data Studio) และสนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบาย และ (5) การจัดเก็บข้อมูล จัดเก็บอย่างเป็นระบบ มีการสำรองข้อมูล และระบบรักษาความปลอดภัยที่เหมาะสม

16.ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจนครบาลยานนาวา กรุงเทพมหานคร โดย วิชิต บุญสนอง และคณะ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) ศึกษาระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลยานนาวา กรุงเทพมหานคร และ (2) ศึกษาแนวทางที่มี

ผลต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลยานนาวา กรุงเทพมหานคร การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร คือ ข้าราชการตำรวจ ชั้นสัญญาบัตรและชั้นประทวน สถานีตำรวจนครบาลยานนาวา กรุงเทพมหานคร จำนวน 156 นาย กลุ่มตัวอย่าง มีจำนวน 154 นาย โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลยานนาวา กรุงเทพมหานคร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.63) เมื่อพิจารณารายด้านสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ ($\bar{x}$ = 4.31) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{x}$ = 4.12) ด้านการเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน ($\bar{x}$ = 3.86) ด้านความเหมาะสม ด้านความรู้ ความสามารถในตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ ($\bar{x}$ = 3.72) ด้านความเพียงพอของเงินเดือนและรายได้พิเศษ ($\bar{x}$ = 3.53) ด้านความมั่นคงในงาน ($\bar{x}$ = 3.52) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา ($\bar{x}$ = 3.48) ด้านสวัสดิการของหน่วยงาน ($\bar{x}$ = 3.44) และด้านลักษณะงาน ($\bar{x}$ = 2.73) ตามลำดับ และ (2) แนวทางที่มีผลต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลยานนาวา กรุงเทพมหานคร พบว่า ความเพียงพอของเงินเดือนและรายได้พิเศษ สวัสดิการของหน่วยงาน และโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อขวัญกำลังใจของข้าราชการตำรวจในสถานีตำรวจนครบาลยานนาวา กรุงเทพมหานคร มากที่สุด ใน 3 อันดับแรก

17.การประเมินการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดย จุมพล โพธิสุวรรณ และคณะ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) ศึกษาระดับการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ (2) เปรียบเทียบการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ศึกษา คือ ประชาชนในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 10,214 คน กลุ่มตัวอย่างถูกกำหนดโดยการสุ่มตัวอย่างตามสูตรของทาโร่ ยามาเน่ ได้จำนวนตัวอย่างทั้งหมด 390 คน เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t-Test และ F-Test รวมถึงการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) และการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี Fisher’s Least Significant Difference (LSD) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 สำหรับผลการพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และ (2) การเปรียบเทียบการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัด

พระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ด้านเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และระดับรายได้ พบว่า โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

18.ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิ โดย สมภพ ศรีสัมพันธ์ และคณะ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิ และ (2) เปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิ ตามปัจจัยส่วนบุคคล การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ศึกษา คือ บุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิ จำนวน 422 คน กลุ่มตัวอย่างเป็นบุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิ ประกอบด้วย ข้าราชการ และลูกจ้าง จำนวน 200 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการทดสอบค่า T- test และ F - test

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า (1) ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุดได้ดังนี้ ด้านความสำเร็จของงาน ($\bar{x}$ = 4.43) ด้านความก้าวหน้า ($\bar{x}$ = 4.25) ด้านลักษณะงาน ($\bar{x}$ = 3.89) ด้านการยอมรับนับถือ ($\bar{x}$ = 3.65) และด้านความรับผิดชอบ ($\bar{x}$ = 3.58) ตามลำดับ และ (2) ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิ ตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประเภทบุคลากรที่ต่างกัน ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05

19.การพัฒนาหลักสูตรการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดย ศุภวิชญ์ แตงทองคำ และคณะ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ (2) เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น แบบแผนที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ คือแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนหลังกลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 โรงเรียนประชาวิทย์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 23 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ หลักสูตร คู่มือการใช้หลักสูตร แบบทดสอบวัดความสามารถการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการศึกษาพบว่า 1. หลักสูตรการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีองค์ประกอบ 6 ประกอบ ได้แก่ 1) ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 3) โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร ประกอบด้วย 4 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 โจทย์ปัญหารูปสามเหลี่ยม หน่วยที่ 2 โจทย์ปัญหารูปหลายเหลี่ยม หน่วยที่ 3 โจทย์ปัญหาวงกลม และหน่วยที่ 4 โจทย์ปัญหารูปเรขาคณิตสามมิติ 4) แนวทางการจัดการเรียนรู้

5) สื่อ / แหล่งเรียนรู้ และ 6) การวัดและการประเมินผล หลักสูตรมีความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ ในระดับมากที่สุด คู่มือหลักสูตรมีความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ ในระดับมากที่สุด

2. นักเรียนที่เรียนด้วยหลักสูตรการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย มีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

บทความวิชาการ (Academic articles) 2 บทความ ได้แก่

20.การขับเคลื่อนการทำงานรูปแบบใหม่ด้วยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล : ความท้าทายใหม่ของศึกษาธิการจังหวัดในยุคดิจิทัล โดย กฤษณะ เลิศวิชานันท์ และคณะ บทความนี้เป็นบทความวิชาการที่มุ่งศึกษาการพัฒนาศึกษาธิการจังหวัดในการสร้างแนวทางการขับเคลื่อนการทำงานรูปแบบใหม่ด้วยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มาช่วยในการบริหารการทำงานขององค์การในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย การขับเคลื่อนการทำงานรูปแบบใหม่ด้วยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล: ความท้าทายใหม่ของศึกษาธิการจังหวัดในยุคดิจิทัล

การบริหารงานของผู้นำองค์การในยุคดิจิทัล ควรเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มองเห็นประโยชน์ของการขับเคลื่อนการทำงานรูปแบบใหม่ด้วยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อให้องค์การทันยุคทันสมัยพร้อมใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือประกอบการทำงาน ซึ่งเป็นความท้าทายและโอกาสของผู้นำองค์การ คือ ศึกษาธิการจังหวัดในการส่งเสริมให้บุคลากรภายในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ให้มีความพร้อมสมบูรณ์ครอบคลุมครบถ้วนทุกด้านทุกมิติของสมรรถนะการทำงาน และมีทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลผลิตงานได้รวดเร็ว ทันกาลตรงตามความต้องการของผู้รับบริการ และเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ได้ในยุคดิจิทัลได้อย่างมีคุณภาพ โดยใช้เทคนิคการบริหารกระบวนงานภายใต้องค์กรดิจิทัลที่สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร.) ประกอบด้วย 1) หน่วยงานทางการศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ 2) หน่วยงานทางการศึกษานอกสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ 3) สถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ 4) สถานศึกษานอกสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ 5) หน่วยงานราชการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในจังหวัด

21.การสื่อสารทางการเมืองกับการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์ โดย พระมหาบวรวิทย์ รตนโชโต และคณะ บทความวิชาการนี้มุ่งศึกษาวิธีการสื่อสารทางการเมืองและการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และ วิธีการสร้างภาพลักษณ์ การโน้มน้าวใจ และการปรับตัวเจ้ากับยุคสมัยของการสื่อสารทางการเมืองและการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อให้ประชาชนได้รับความรู้ ความเข้าใจสถานการณ์ และนโยบายต่าง ๆ อย่างละเอียดถี่ถ้วน

การสื่อสารทางการเมืองที่ยึดหลักธรรมในพุทธศาสนาที่เน้นความจริงและความเมตตา ช่วยลดความขัดแย้ง อคติ และความแตกแยกในสังคม ส่งเสริมให้ผู้นำมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และสร้างคุณธรรมจริยธรรมอันดีงามได้

ในยุคที่เทคโนโลยีหรือโลกาภิวัตน์ การสื่อสารทางการเมืองและการเผยแผ่พระพุทธศาสนาจำเป็นต้องปรับตัวอย่างมาก การสร้างภาพลักษณ์ที่น่าเชื่อถือ การโน้มน้าวใจ และการปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ที่นักการเมืองควรให้ความสำคัญกับการสร้างภาพลักษณ์ที่ดี ทั้งการแต่งกาย ท่าทาง คำพูด และการ

ใช้ภาษาที่กระชับ เข้าใจง่าย และเข้าถึงประชาชนได้ง่าย ในขณะเดียวกัน ประชาชนเองก็มีบทบาทสำคัญในการรับรู้และมีส่วนร่วมในการสื่อสารทางการเมือง

ผลลัพธ์ของการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อเผยแผ่ธรรมะและการสื่อสารทางการเมืองในมุมมองพุทธศาสนา มีหลากหลายรูปแบบ เช่น การปาฐกถา/แสดงธรรมออนไลน์ และกิจกรรมทางศาสนาในรูปแบบทันสมัย นอกจากนี้ ยังช่วยสร้างสังคมสงบสุขด้วยการสื่อสารที่สร้างภาพลักษณ์ โน้มน้าว และปรับตัวตามยุคสมัย โดยเข้าใจความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ในการสร้างสังคมที่ดีงาม

ท้ายนี้กองบรรณาธิการ ขอขอบคุณทุกท่านที่ได้เลือกให้ วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ได้ทำหน้าที่เผยแพร่ผลงานของท่าน และหวังอย่างยิ่งว่าผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านตามเจตนารมณ์ และวัตถุประสงค์ของการจัดทำวารสาร หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะประการใดในการปรับปรุงคุณภาพวารสารนี้ให้ดียิ่งขึ้นกองบรรณาธิการขอน้อมรับด้วยความยินดียิ่ง

ขอแสดงความนับถือ



(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุทธิพร สายทอง)
บรรณาธิการ

สารบัญ (Content)

หน้า

ถ้อยแถลงบรรณาธิการ (7)

สารบัญ (21)

บทความวิจัย: (Research Articles)

- **นวัตกรรมและส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน** (1-17)
  INNOVATION AND SERVICE MARKETING MIX AFFECTING DECISION MAKING TO USE HOMESTAY SERVICES IN LIUZHOU CITY, GUANGXI PROVINCE, CHINA
  Shi Ying และ ธนกร สิริสุคันธา
  Shi Ying and Thanakorn Sirisugandha

- **การพัฒนานวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนเครือข่ายพัฒนา คณะครุศาสตร์ ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา** (18-32)
  THE DEVELOPMENT OF INNOVATIVE ENGLISH LANGUAGE TEACHING BY USING CREATIVE AND INNOVATIVE LEARNING TECHNIQUES FOR HIGH SCHOOL STUDENTS IN THE FACULTY OF EDUCATION DEVELOPMENT NETWORK SCHOOL, IN THE EDUCATIONAL AREA, AYUTTHAYA PROVINCE
  พระมหาบัณฑิต ปณฺฑิตเมธี, ญาศุมินท์ อินทร์กรุงเก่า, พระมหาปัญญา ปณฺญาสิริ, พระมหาชำนาญ มหาชาโน และ อนันต์ อุปสอด
  Phramaha Bundit Buntitametee, Yasumin Inkrungkao, Phramaha Panya Panyasiri Phramaha Chamnan Mahachano and Anan Upasod

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

- **การพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามพุทธวิธี เพื่อการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี** (33-50)

  THE DEVELOPMENT OF LEARNING MANAGEMENT ON THE SOCIAL STUDIES, RELIGION AND CULTURES STUDIES DEPARTMENT ACCORDING BUDDHIST METHOD FOR SECONDARY IN THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE SUPHANBURI

  ว่าที่ร้อยตรีสนธยา สิทธิเกรียงไกร

  Acting Sub.Lt Sontaya Sitthikreangkri

- **ท้าวทั้ง 4 ฤษีทั้ง 6 : การศึกษาแนวคิด การได้มาและการใช้อำนาจ และกระบวนการเรียนรู้สู่วิถีปฏิบัติ** (51-66)

  THE FOUR LORDS AND THE SIX HERMITS: A STUDY OF THE CONCEPTS OF OBTAINING AND USING POWER AND THE PRACTICE BASED LEARING PROCESS

  พระมหากีรติ วรกิตติ และ พระมหาบวรวิทย์ รตนโชโต

  Phramahakeerati Chatkeaw and Phramaha Bovornvit Ratanachoto

- **บทบาทคณะกรรมการป่าชุมชนบ้านเปาปม – ดงยาง ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ในการวางแผนการจัดการป่าชุมชน ภายใต้ พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562** (67-79)

  THE ROLE OF THE PAO POM – DONG YANG COMMUNITY FOREST COMMITTEE,NA PHUN SUBDISTRICT, WANG CHIN DISTRICT, PHRAE PROVINCE IN PLANNING COMMUNITY FOREST MANAGEMENT UNDER THE COMMUNITY FOREST ACT 2019

  ธนพล สุทธคุณ, โอฬารอ่องพะ, ธนกร ลัทธิ์ถีระสุวรรณ และ ปิยะพิศ ขอนแก่น

  Thanapol Suttakun, Olan Ongla, Thanakorn Latthirasuwan and Piyapit Khonkaen

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

- **ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร** (80-95)
  LEADERSHIP OF EDUCATIONAL INSTITUTION ADMINISTRATORS PRIVATE SCHOOLS IN MUEANG DISTRICT, CHUMPHON PROVINCE
  วรพร นุชสมบูรณ์ , พนิดา สินสุวรรณ และ วราลักษณ์ ศรีกันทา
  Varaporn Nutsomboon, Panida Sinsuwan and Waraluk Sriguntha

- **รูปแบบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน** (96-112)
  A MODEL OF ADMINISTRATION FOR A HAPPY WORKPLACE ORGANIZATION OF SECONDARY SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF BASIC EDUCATION COMMISSIOM
  ณัฐกมล ฝีปากเพราะ, โสภา อำนวยรัตน์, สันติ บูรณะชาติ และ น้ำฝน กันมา
  Nattakamon Phepakpro, Sopa Umnuayrat, Santi Buranachat and Namfon Gunma

- **การสร้างระบบจัดการข้อมูลระบบผลิตน้ำสะอาด ของสำนักงานทรัพยากรน้ำ ที่ 1** (113-131)
  DEVELOPMENT OF CLEAN THE WATER DATA MANAGEMENT SYSTEM OF THE WATER RESOURCES OFFICE 1
  แพรวนภา วังวน และ พจนา พิชิตปัจจา
  Preawnapa Wangwon and Pojjana Pichitpatja

- **การพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมประเพณีแห่ช้างผ้า ชุมชนบ้านเมาะหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง** (132-146)
  THE DEVELOPMENT OF CURRICULUM TO ENHANCE : THE CHANG PHA PARADE TRADITION OF BAN MOHLUANG , MAE MOH, LAMPANG
  วราภรณ์ ยศสมสาย, เกษทิพย์ ศิริชัยศิลป์ และ ปณิสรา จันทร์ปาละ
  Waraporn Yotsomsai, Katetip Sirichaisin and Panisara Chanpala

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

- **แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3** (147-161)

  GUIDELINES FOR EDUCATIONAL INSTITUTION ADMINISTRATION ACCORDING TO THE PHILOSOPHY OF SUFFICIENCY ECONOMY IN THE PA TUNG EDUCATIONAL DEVELOPMENT NETWORK GROUP UNDER THE JURISDICTION OF THE AREA OFFICE CHIANG RAI PRIMARY EDUCATION AREA 3

  คฑาวุธ ธนะวงศ์, ไพรภ รัตนชูวงศ์ และ สมเกียรติ ตุ่นแก้ว

  Katawoot Tanawong, Pairop Rattanachuwong and Somkiat Tunkaew

- **การพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมความสามารถในการเขียนอักษรจีน โดยใช้เทคนิคทีจีทีร่วมกับบอร์ดเกม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1** (162-177)

  THE DEVELOPMENT OF CURRICULUM TO ENHANCE CHINESE LETTER WRITING ABILITY USING THE TGT TECHNIGUE CONBINED WITH BOARD GAMES FOR MATHAYOMSUKSA 1 STUDENTS

  ปรัชวรชัย เอกบุตร, เกษทิพย์ ศิริชัยศิลป์ และ ปณิสรา จันทร์ปาละ

  Pratworachai Ekaboot, Katetip Sirichaisin and Panisara Chanpala

- **การพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้น ร่วมกับการสะท้อนคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3** (178-194)

  THE DEVELOPMENT OF CURRICULUM TO ENHANCE THAI READING LITERACY USING THE 6-STEP CASCADE TECHNIQUE WITH REFLECTION FOR THIRD-YEAR HIGH SCHOOL STUDENTS

  ภัทรพงศ์ จำปาวัน, เกษทิพย์ ศิริชัยศิลป์ และ ปณิสรา จันทร์ปาละ

  Phatarapong Champawan, Katetip Sirichaisin and Panisara Chanpala

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

- **รูปแบบการรักษาอุโบสถศีลของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไต อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย** (195-207)

  PATTERN OF OBSERVING THE UPOSATHA PRECEPTS OF THE TAI ETHNIC GROUP IN MAE SAI DISTRICT, CHIANG RAI PROVINCE

  พระมหาวัฒนา กวิวโส, พระครูสิริปริยัตยานุศาสก์, พิสิฏฐ์ โคตรสุโพธิ์ และ วิโรจน์ วิชัย

  Phramaha wattana Kawiwamso, Phrakru Siripariyatyanusar, Phisit Kotsupho and Virot Vichai

- **การส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครอง อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน โดยประยุกต์ตามหลักพุทธธรรม** (208-221)

  PROMOTING WORK EFFICIENCY OF ADMINISTRATIVE PERSONNEL AT SANTISUK DISTRIC IN NAN PROVINCE BY BUDDHADHAMMA APPLICATION

  พัชริดา สัตยวงศ์, ธีรทัศน์ โรจน์กิจจากุลม และ ธิติวุฒิ หมั่นมี

  Patcharida Sattayawong, Theeratas Rojkitjakul and Thitiwut Munmee

- **การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการฐานข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนระบบสนับสนุนการตัดสินใจ (DSS) ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา** (222-234)

  THE DEVELOPMENT OF A DATABASE MANAGEMENT MODEL TO SUPPORT DECISION SUPPORT SYSTEMS (DSS) FOR THE OFFICE OF THE VOCATIONAL EDUCATION COMMISSION

  พงศ์ศธร พิมพะนิตย์, ชัยวัฒน์ อุทัยแสน, วรวิทย์ นิเทศศิลป์, พิศาระวี วีระพงศ์พร และ โสภิต ฉายะสถิตย์

  Pongsatorn Pimpanit, Chaiwat Uthaisan, Woravit Nithedsilp, Pisaravee Veerapongporn and Sopit Chayasatit

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

- **ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลยานนาวา กรุงเทพมหานคร** (235-248)

  MORALE IN PERFORMANCE OF POLICE OFFICERS, YANNAWA BANGKOK METROPOLITAN POLICE STATION

  วิชิต บุญสนอง, เรวดี มาลัยศรี, กันตินันท์ จิตรละออน และ ฉัตรชัย วณิชธนานันต์

  Wichit Bunsanong, Rewadee Malaisri, Kantinan Chitlaon and Chatchai Vanitthananta

- **การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา** (249-266)

  PERFORMANCE EVALUATION ACCORDING TO GOOD GOVERNANCE PRINCIPLES OF CHIANG RAK NOI SUBDISTRICT MUNICIPALITY, BANG PA-IN DISTRICT, PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE

  จุมพล โพธิสุวรรณ, อดุลย์ เลาหพล, บุตรี จารุจินดา และ ศักดิ์ดา ศิริภัทรโสภณ

  Jumpol Phothisuwan, Adul Laohapol, Buttree Jarujinda and Sakda Siripattarasophon

- **ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิ** (267-281)

  FACTORS AFFECTING THE PERSONNEL PERFORMANCE EFFICIENCY IN BANG KAPI DISTRICT OFFICE

  สมภพ ศรีสัมพันธ์, ธวัชชัย แสวงทรัพย์, อนงค์วรรณ เทพสุทิน และ เกศริน เอกธวัชกุล

  Sompop Srisamphan, Tawatchai Sawaengsab, Anongwan Thepsutin and Ketsarin Aktawatkul

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

- **การพัฒนาหลักสูตรการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6** (282-296)
  A DEVELOPMENT OF MATHEMATICS PROBLEM SOLVING BY USING POLYA'S PROBLEM SOLVING PROCESS WITH THINK PAIR SQUARE FOR GRADE 6 STUDENTS
  ศุภวิชญ์ แตงทองคำ และ ปริญญภาษ สีทอง
  Supawich Tangtongkum and Parinyapast Seethong

บทความวิชาการ: (Academic Artucle)

- **การขับเคลื่อนการทำงานรูปแบบใหม่ด้วยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล : ความท้าทายใหม่ของศึกษาธิการจังหวัดในยุคดิจิทัล** (297-308)
  DRIVING NEW WORK STYLES BY USING DIGITAL TECHNOLOGY: NEW CHALLENGES FOR PROVINCIAL EDUCATION IN THE DIGITAL AGE
  กฤษณะ เลิศวิชานันท์, ตระกูล จิตวัฒนากร และ วิโรชน์ หมื่นเทพ
  Kritsana Loetwichanan, Trakul Chitwattanakorn and Wirote Muemthep

- **การสื่อสารทางการเมืองกับการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์** (309-323)
  POLITICAL COMMUNICATION AND THE DISSEMINATION OF BUDDHISM IN THE AGE OF GLOBALIZATION
  พระมหาบวรวิทย์ รตนโชโต และ พระมหากีรติ วรกิตติ
  PhramahaBovornvit Ratanachoto and Phramahakeerati Chatkeaw

ภาคผนวก

แบบประเมินบทความตีพิมพ์ลงวารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
ขั้นตอนการดำเนินงานวารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
ตัวอย่างรูปแบบการจัดพิมพ์บทความในวารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
ใบสมัครสมาชิก

นวัตกรรมและส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน

INNOVATION AND SERVICE MARKETING MIX AFFECTING DECISION MAKING TO USE HOMESTAY SERVICES IN LIUZHOU CITY, GUANGXI PROVINCE, CHINA

[1]Shi Ying และ [2]ธนกร สิริสุคันธา

[1]Shi Ying and [2]Thanakorn Sirisugandha

[1]คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

[1]Faculty of Management Science, Lampang Rajabhat University, Thailand

[1]Corresponding Author's Email: 573135458@qq.com

Received: 2025-01-22

Revised: 2025-03-02

Accepted: 2025-03-02

บทคัดย่อ

การศึกษามีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นด้านนวัตกรรม ส่วนประสมทางการตลาดบริการและการตัดสินใจใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน 2) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านนวัตกรรมและส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวที่เคยใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน จำนวน 385 คน เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เครื่องมือวิจัยคือ แบบสอบถาม โดยใช้สถิติพรรณนาหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติอนุมานวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Enter

ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับความคิดเห็นของด้านนวัตกรรมต่อการตัดสินใจใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน มีความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านส่วนประสมทางการตลาดบริการ มีความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ และ 2) ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Enter พบว่า ด้านนวัตกรรมมีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านส่วนประสมทางการตลาดบริการมีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: นวัตกรรม; ส่วนประสมทางการตลาดบริการ; การตัดสินใจ; โฮมสเตย์

Abstract

The study aims to: 1) examine opinions regarding innovation, service marketing mix, and the decision to use homestay services in Liuzhou City, Guangxi Province, China, and 2) investigate the factors of innovation and service marketing mix that influence the decision to use homestay services in Liuzhou City, Guangxi Province, China. The sample consists of 385 tourists who have previously used homestay services in Liuzhou City, Guangxi Province, China. The research employed a survey method, with a questionnaire as the research instrument. The data were analyzed using descriptive statistics such as percentages, mean values, and standard deviation, as well as inferential statistics for multiple regression analysis using the Enter method.

The findings of the study revealed that: 1) opinions regarding innovation had the most significant impact on the decision to use homestay services in Liuzhou City, Guangxi Province, China, followed by the service marketing mix, which also had a significant impact at a high level, and 2) the multiple regression analysis results showed that innovation had a statistically significant effect on the decision to use homestay services in Liuzhou City, Guangxi Province, China, at the .05 level, as did the service marketing mix, which also had a statistically significant effect on the decision to use homestay services in Liuzhou City, Guangxi Province, China, at the .05 level.

Keywords: Innovation; Service Marketing Mix; Decision-Making; Homestay

บทนำ

ในยุคของการท่องเที่ยวที่กำลังเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ การบริการโฮมสเตย์สำหรับนักท่องเที่ยวได้กลายเป็นจุดยอดนิยมใหม่ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว รัฐบาลจีนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นในกว่างซีได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาโฮมสเตย์ในเชิงท่องเที่ยวมากขึ้น ซึ่งแสดงในการออกเอกสารนโยบายเพื่อส่งเสริมการพัฒนาโฮมสเตย์ด้านการท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริมการพัฒนาของอุตสาหกรรมโฮมสเตย์ มณฑลกว่างซีได้ออก "แผนพัฒนาโฮมสเตย์สำหรับการท่องเที่ยวกว่างซี (2020-2025)" ภายในปี พ.ศ. 2568 จำนวนโฮมสเตย์สำหรับนักท่องเที่ยวในภูมิภาคนี้คาดว่าจะเพิ่มขึ้นมากถึง 3,000 แห่ง และโฮมสเตย์จะต้อนรับนักท่องเที่ยวมากกว่า 10 ล้านคน โดยมีการบริโภคมากกว่า 6,000 ล้านหยวน โฮมสเตย์สำหรับนักท่องเที่ยวได้กลายเป็นผู้สนับสนุนที่สำคัญสำหรับการก่อสร้างพื้นที่การท่องเที่ยวที่แข็งแกร่งและเป็นจุดเด่นและจุดเติบโตใหม่สำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจในเมืองและชนบท การพัฒนาโฮมสเตย์สำหรับนักท่องเที่ยวมีความสำคัญเชิงบวกต่อการเพิ่มคุณค่าให้กับรูปแบบที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวของมณฑลกว่างซี ประเทศจีน ส่งเสริมการปกป้องและการพัฒนาวัฒนธรรมดั้งเดิม การปรับปรุงสภาพแวดล้อมในเมืองและชนบท ส่งเสริมการฟื้นฟูชนบท และส่งเสริม

การพัฒนาคุณภาพสูงของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของมณฑลกว่างซี นอกจากนี้ ยังมีโฮมสเตย์ประมาณ 34 แห่งในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน โดยทั่วไปแล้วจำนวนห้องพักในโฮมสเตย์สำหรับนักท่องเที่ยวโดยทั่วไปมีขนาดเล็ก และยังคงมีความหลากหลายในตลาดโฮมสเตย์ โดยมีแนวโน้มการกระจายความหลากหลาย โดยปัญหาของโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว ประเทศจีนพบว่า โฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว เผชิญกับปัญหาหลายประการ เช่น ข้อจำกัดด้านการตลาด โฮมสเตย์ยังขาดความเชี่ยวชาญในการใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลในการโปรโมท กระจายความหลากหลาย ของผลิตภัณฑ์หรือบริการในโฮมสเตย์ เพื่อรองรับความผันผวนของตลาด โดยผู้ประกอบบางรายขาดการนำเสนอประสบการณ์ที่มีเอกลักษณ์ อาทิ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หรือบริการที่เกี่ยวกับสุขภาพ เพื่อดึงดูดกลุ่มลูกค้าที่หลากหลายขึ้น (China Business Intelligence Network, 2023, Online)

การท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ได้กลายเป็นกระแสนิยมที่เพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน โดยเฉพาะในประเทศจีนซึ่งมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ เมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ถือเป็นหนึ่งในจุดหมายปลายทางที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวที่ต้องการสัมผัสวิถีชีวิตท้องถิ่นผ่านการเข้าพักในโฮมสเตย์ โฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจวมีการแบ่งระดับ 4 ระดับ เพื่อรองรับความต้องการและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่ม ดังนี้ 1. โฮมสเตย์ระดับพื้นฐาน มักตั้งอยู่ในพื้นที่ชนบทหรือหมู่บ้านเล็ก ๆ ให้ประสบการณ์ที่แท้จริงของชีวิตท้องถิ่น ที่พักเรียบง่ายและอาจขาดสิ่งอำนวยความสะดวกทันสมัย แต่เน้นการดื่มด่ำกับวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างลึกซึ้ง 2. โฮมสเตย์ระดับมาตรฐาน มีที่พักที่สะดวกสบายมากขึ้น พร้อมสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน เช่น ห้องพักที่สะอาด ห้องน้ำส่วนตัว และบางครั้งมีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต พบได้ทั่วไปทั้งในเมืองและชนบท 3. โฮมสเตย์ระดับพรีเมียม มักตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เหมาะกับการท่องเที่ยวมากขึ้น มีความสะดวกสบายและสิ่งอำนวยความสะดวกสูงขึ้น เช่น เครื่องปรับอากาศ อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง และบริการเสริม เช่น การท่องเที่ยวพร้อมไกด์ 4. โฮมสเตย์ระดับหรูหรา พบได้น้อยแต่มีอยู่ในพื้นที่ที่มีทิวทัศน์สวยงามหรือเป็นแหล่งท่องเที่ยว มีที่พักหรูหราเปรียบเทียบกับโรงแรมหรู รวมถึงอาหารกูร์เมต์ ห้องพักที่ตกแต่งอย่างสวยงาม และบริการเสริม เช่น ไกด์ส่วนตัวหรือทัวร์พิเศษ นอกจากนี้ โฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน มีการพัฒนานวัตกรรมเกี่ยวกับที่น่าสนใจหลายด้าน โดยเฉพาะการพัฒนาภายใต้โครงการ "Forest City" ของ Stefano Boeri Architetti โครงการนี้เป็นการพัฒนาเมืองที่ครอบคลุมไปด้วยพืชพรรณและต้นไม้จำนวนมาก มีการออกแบบให้เมืองสามารถดูดซับคาร์บอนไดออกไซด์ได้ถึง 10,000 ตันต่อปี และผลิตออกซิเจนได้ประมาณ 900 ตันต่อปี ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่ช่วยลดปัญหามลพิษทางอากาศและสร้างความหลากหลายทางชีวภาพในเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ และยังมีการเชื่อมต่อโฮมสเตย์กับระบบขนส่งที่มีรถไฟฟ้าและการเชื่อมต่อทางรถไฟความเร็วสูง โฮมสเตย์ในโครงการนี้มีการใช้พลังงานหมุนเวียนจากแผงโซลาร์เซลล์และพลังงานความร้อนใต้พิภพ ซึ่งทำให้สามารถพึ่งพาตนเองในด้านพลังงานได้อย่างเต็มที่ โฮมสเตย์ยังถูกออกแบบให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล และพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจที่ผสมผสานกับธรรมชาติ (Topchinatravel, 2023, Online)

จำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน ในช่วงปี พ.ศ. 2564 ถึง พ.ศ. 2566 มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในหลายปี ดังนี้ ในปี พ.ศ. 2564 จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเยือนเมืองหลิ่วโจวอยู่ที่ประมาณ 5.65 ล้านคน โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวภายในประเทศ ต่อมาปี พ.ศ. 2565 มีนักท่องเที่ยวประมาณ 5.56 ล้านคน ลดลงจากปี พ.ศ. 2564 เล็กน้อย เนื่องจากภายในประเทศจีนยังผลกระทบของการระบาดของโควิด-19 และในปี พ.ศ. 2566 จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอีกครั้ง โดยในช่วงเทศกาลฤดูใบไม้ผลิ มีนักท่องเที่ยวเข้ามาถึง 6.03 ล้านคนในช่วงเทศกาล เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.73 เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2566 และรวมรายได้จากการท่องเที่ยวถึง 4.3 พันล้านหยวน (Liuzhou Municipal Statistics Office, 2024)

ในเทศกาลฤดูใบไม้ผลิปี ประมาณเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2567 ที่ผ่านมา เมืองหลิ่วโจวได้รับการต้อนรับนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก ข้อมูลจากสำนักงานวัฒนธรรม, วิทยุ, โทรทัศน์ และการท่องเที่ยวเทศบาลเมืองหลิ่วโจว ซึ่งจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าเยี่ยมชมเมืองหลิ่วโจวนับรวมกันได้ถึง 6.0397 ล้านคน เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 41.4 เมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2566 การเติบโตนี้ส่งผลให้รายได้จากธุรกิจท่องเที่ยวของเมืองหลิ่วโจวเพิ่มขึ้น โดยมูลค่ารวมรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นไปถึง 4.302 พันล้านหยวน เพิ่มขึ้นร้อยละ 59.4 เมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2566 จากการสำรวจข้อมูลเพิ่มเติมพบว่าจำนวนโรงแรมและที่พักในเมืองหลิ่วโจวในช่วงเทศกาลฤดูใบไม้ผลิ มีอัตราการเข้าพักสูงถึงร้อยละ 85.78 เมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2566 เป็นสัญญาณที่ชัดเจนเกี่ยวกับความนิยมและการเติบโตของธุรกิจท่องเที่ยวในเมืองหลิ่วโจว นอกจากนี้ การสำรวจสภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเมืองหลิ่วโจว พบว่าเมืองหลิ่วโจวมีความปลอดภัยสูงและไม่มีอุบัติเหตุร้ายแรงในช่วงเทศกาล ทำให้ตลาดท่องเที่ยวของหลิ่วโจวเป็นที่นิยมและได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ด้วยบรรยากาศที่เป็นมิตรและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ครอบคลุมทั่วเมือง (Liuzhou City Culture, Radio, Television and Tourism Office, 2024)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลเบื้องต้น ทำให้เห็นว่าการพัฒนาโฮมสเตย์สำหรับนักท่องเที่ยวในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน มีความสำคัญอย่างมากต่อการเพิ่มคุณค่าให้กับรูปแบบที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว และส่งเสริมการพัฒนาวัฒนธรรมท้องถิ่น นอกจากนี้ยังส่งเสริมการฟื้นฟูชนบทและการพัฒนาคุณภาพสูงของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน อีกทั้งยังเป็นการสร้างพื้นที่การท่องเที่ยวที่แข็งแกร่งและสร้างจุดเด่นสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจในเมืองและชนบทในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน จากเหตุผลดังกล่าวนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้างานวิจัยเล็งเห็นความสำคัญในการที่จะศึกษานวัตกรรมและส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน จะมุ่งศึกษาแนวทางการใช้นวัตกรรม ส่วนประสมทางการตลาดบริการและกลยุทธ์ที่ส่งผลสำหรับการตัดสินใจใช้บริการโฮมสเตย์สำหรับนักท่องเที่ยวในยุคปัจจุบันและอนาคตที่กำลังจะมาถึง

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นด้านนวัตกรรม ส่วนประสมทางการตลาดบริการ และการตัดสินใจใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน

2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านนวัตกรรมและส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้เป็นเชิงปริมาณที่มุ่งศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับนวัตกรรมและส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีนซึ่งวิธีการดำเนินงานศึกษาประกอบด้วย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ประชากรได้แก่ นักท่องเที่ยวที่เคยใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน ซึ่งไม่สามารถระบุจำนวนประชากรที่แน่นอนได้ โดยผู้วิจัยจึงใช้สูตรการคำนวณของ W.G. Cochran (1977) โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อน ร้อยละ 5 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 384.16 ตัวอย่าง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 385 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอนได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งประกอบไปด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน จำนวนผู้ร่วมเข้าพักโฮมสเตย์ จำนวนวันเข้าพักโฮมสเตย์ ราคาค่าเข้าพักโฮมสเตย์ต่อคืน ช่องทางการจองห้องพัก / บริการโฮมสเตย์ ชื่อโฮมสเตย์ที่เข้าพัก ภูมิลำเนา ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับนวัตกรรมและส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน เพื่อวัดระดับความคิดเห็นลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ประยุกต์ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert, 1970)

3. การรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลจาก นักท่องเที่ยวที่เคยใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน ระหว่างเดือนมีนาคม ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2567

4. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

4.2 การวิเคราะห์นวัตกรรมและส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน ซึ่งผู้ศึกษาใช้สถิติอนุมาน (inferential statistic) เพื่อทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยเทคนิค Enter Selection เพื่อนำเสนอข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับด้านนวัตกรรมของผู้ใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน

(n=385)

ด้านนวัตกรรม	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. โฮมสเตย์มีสารสนเทศ ทำให้ทราบถึงข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวในเมืองหลิ่วโจว ก่อนตัดสินใจ	4.56	0.808	มากที่สุด
2. โฮมสเตย์มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการจองห้องพัก	4.64	0.685	มากที่สุด
3. โฮมสเตย์มีระบบการสื่อสารกับลูกค้าผ่านแชทบอท (Chatbot) ที่สามารถตอบสนองคำถามและให้คำแนะนำเกี่ยวกับบริการโฮมสเตย์ได้อย่างรวดเร็ว	4.20	0.999	มาก
4. โฮมสเตย์มีการนำเสนอกิจกรรมหรือบริการเสริมให้แก่ผู้เข้าพักผ่านการใช้เทคโนโลยี	4.48	0.872	มากที่สุด
5. โฮมสเตย์มีระบบการชำระเงินที่สะดวกและปลอดภัย ที่สามารถให้ผู้ใช้บริการชำระเงินผ่านแอปพลิเคชั่นหรือเว็บไซต์ได้โดยง่าย	4.65	0.700	มากที่สุด
6. โฮมสเตย์มีการใช้เทคโนโลยีในการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการ	4.61	0.767	มากที่สุด
7. โฮมสเตย์มีการนำเสนอบริการหรือกิจกรรมที่เหมาะสม โดยมีการวิเคราะห์จากวัยหรืออายุของท่าน และผู้ที่เข้าพักโฮมสเตย์	4.53	0.790	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.52**	**0.646**	**มากที่สุด**

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของนวัตกรรมของผู้ใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความคิดเห็นด้านนวัตกรรมของผู้ใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.646 เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ โฮมสเตย์มีระบบการชำระเงินที่สะดวกและปลอดภัยที่สามารถให้ผู้ใช้บริการชำระเงินผ่านแอปพลิเคชั่นหรือเว็บไซต์ได้โดยง่าย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.700 รองลงมาคือ โฮมสเตย์มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการจองห้องพัก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.685 โฮมสเตย์มีการใช้เทคโนโลยีในการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.61 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.767 โฮมสเตย์มีสารสนเทศ ทำให้ทราบถึงข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวในเมืองหลิ่วโจว ก่อนตัดสินใจ

มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.808 โฮมสเตย์มีการนำเสนอบริการหรือกิจกรรมที่เหมาะสม โดยมีการวิเคราะห์จากวัยหรืออายุของท่าน และผู้ที่เข้าพักโฮมสเตย์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.790 โฮมสเตย์มีการนำเสนอกิจกรรมหรือบริการเสริมให้แก่ผู้เข้าพักผ่านการใช้เทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.872 และโฮมสเตย์มีระบบการสื่อสารกับลูกค้าผ่านแชทบอท (Chatbot) ที่สามารถตอบสนองคำถามและให้คำแนะนำเกี่ยวกับบริการโฮมสเตย์ได้อย่างรวดเร็ว มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 4.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.999 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับด้านส่วนประสมทางการตลาดบริการของผู้ใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน

(n=385)

ด้านส่วนประสมทางการตลาดบริการ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ท่านชื่นชอบบ้านพัก/อาคาร โฮมสเตย์	4.48	0.878	มากที่สุด
2. โฮมสเตย์ที่ท่านใช้บริการมีการกำหนดราคาที่เป็นธรรม	4.43	0.827	มากที่สุด
3. ท่านตัดสินใจเลือกใช้บริการที่โฮมสเตย์นี้ จากทำเลที่ตั้งของสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก	4.53	0.835	มากที่สุด
4. สิทธิประโยชน์หรือส่วนลดมีผลต่อการตัดสินใจของท่านในการเลือกใช้บริการโฮมสเตย์	4.45	0.900	มากที่สุด
5. ท่านชื่นชอบการให้บริการในการติดต่อสอบถามหรือการให้บริการอื่น ๆ ของบุคลากรโฮมสเตย์	4.37	0.854	มากที่สุด
6. โฮมสเตย์มีกระบวนการในการให้บริการที่มีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพตามความต้องการของท่าน	4.39	0.804	มากที่สุด
7. โฮมสเตย์ที่ท่านใช้บริการยินดีรับฟังคำแนะนำจากผู้ที่มาใช้บริการเพื่อนำไปพัฒนาและปรับปรุงการบริการ	4.38	0.980	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.43**	**0.754**	**มากที่สุด**

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของส่วนประสมทางการตลาดบริการของผู้ใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับความคิดเห็นด้านส่วนประสมทางการตลาดบริการของผู้ใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีนในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.754 เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นผู้ตอบแบบสอบถามให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ท่านตัดสินใจเลือกใช้บริการที่โฮมสเตย์นี้ จากทำเลที่ตั้งของสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.835 รองลงมา คือ

ท่านชื่นชอบบ้านพัก/อาคาร โฮมสเตย์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.878 สิทธิประโยชน์หรือส่วนลดมีผลต่อการตัดสินใจของท่านในการเลือกใช้บริการโฮมสเตย์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.900 โฮมสเตย์ที่ท่านใช้บริการมีการกำหนดราคาที่เป็นธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.827 โฮมสเตย์มีกระบวนการในการให้บริการที่มีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพตามความต้องการของท่าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.804 โฮมสเตย์ที่ท่านใช้บริการยินดีรับฟังคำแนะนำจากผู้ที่มาใช้บริการ เพื่อนำไปพัฒนาและปรับปรุงการบริการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.980 และท่านชื่นชอบการให้บริการในการติดต่อสอบถามหรือการให้บริการอื่น ๆ ของบุคลากรโฮมสเตย์ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 4.37 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.854 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับด้านการตัดสินใจของผู้ใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน

(n=385)

ด้านการตัดสินใจ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ความสะดวกสบายในการจองและเช็คอินออนไลน์มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโฮมสเตย์	4.64	0.677	มากที่สุด
2. ความสะดวกสบายในการชำระเงินบนแพลตฟอร์มออนไลน์มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโฮมสเตย์	4.41	0.841	มากที่สุด
3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดอันดับและรีวิวของโฮมสเตย์บนเว็บไซต์ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโฮมสเตย์	4.55	0.763	มากที่สุด
4. การโฆษณาและประชาสัมพันธ์บริการโฮมสเตย์ผ่านช่องทางออนไลน์มีผลต่อการตัดสินใจของท่านในการเลือกใช้บริการโฮมสเตย์	4.40	0.930	มากที่สุด
5. การติดต่อสื่อสารข้อมูลกับพนักงานโฮมสเตย์ผ่านช่องทางออนไลน์มีผลต่อการตัดสินใจของท่านในการเลือกใช้บริการโฮมสเตย์	4.49	0.747	มากที่สุด
6. ส่วนประสมทางการตลาดบริการของโฮมสเตย์มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการโฮมสเตย์	4.58	0.742	มากที่สุด
7. นวัตกรรมในบริการโฮมสเตย์ส่งผลต่อความประทับใจและการเลือกใช้บริการโฮมสเตย์	4.51	0.820	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.51**	**0.672**	**มากที่สุด**

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการตัดสินใจของผู้ใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับความคิดเห็นด้านการตัดสินใจของผู้ใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.672 เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นผู้ตอบแบบสอบถามให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ความสะดวกสบายในการจองและเช็คอินออนไลน์มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโฮมสเตย์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.677 รองลงมา ส่วนประสมทางการตลาดบริการของโฮมสเตย์มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการโฮมสเตย์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.742 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดอันดับและรีวิวของโฮมสเตย์บนเว็บไซต์ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโฮมสเตย์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.763 นวัตกรรมในบริการโฮมสเตย์ส่งผลต่อความประทับใจและการเลือกใช้บริการโฮมสเตย์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.820 การติดต่อสื่อสารข้อมูลกับพนักงานโฮมสเตย์ผ่านช่องทางออนไลน์มีผลต่อการตัดสินใจของท่านในการเลือกใช้บริการโฮมสเตย์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.747 ความสะดวกสบายในการชำระเงินบนแพลตฟอร์มออนไลน์มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโฮมสเตย์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.841 และการโฆษณาและประชาสัมพันธ์บริการโฮมสเตย์ผ่านช่องทางออนไลน์มีผลต่อการตัดสินใจของท่านในการเลือกใช้บริการโฮมสเตย์ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เท่ากับ 4.40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.930 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์การรับรู้นวัตกรรมและส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน

ตัวแปรอิสระ	**การตัดสินใจ**					
	B	SE	β	t	P-value	Variance Inflation Factor
						VIF
ค่าคงที่ (a)	2.855	0.288		9.923	0.000**	
นวัตกรรม	0.185	0.051	0.178	3.601	0.000**	1.013
ส่วนประสมทางการตลาดบริการ	0.185	0.044	0.208	4.210	0.000**	1.013
F = 17.304	p-value = 0.000 [b]		AdjustR^2 = 0.783		R^2 = 0.830	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 4 ค่าการรับรู้นวัตกรรมและส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน

จากตารางที่ 4 19 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ด้านนวัตกรรม ด้านส่วนประสมทางการตลาดบริการ โดยมีการตัดสินใจใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน เป็นตัวแปรตามและมีการทดสอบโดยใช้ค่า VIF ปรากฏว่า ค่า VIF ของตัวแปร มีค่าเท่ากับ 1.013 และ 1.013 ตามลำดับ ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวไม่มีความสัมพันธ์กัน (Miles and Shevlin, 2001)

ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัวแปร คือ ด้านนวัตกรรม ด้านส่วนประสมทางการตลาดบริการ ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการทดสอบการถดถอยพหุคูณโดยวิธี Enter พบว่า ด้านนวัตกรรมที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน มากที่สุด โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่ 0.185 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานที่ 0.051 ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานที่ 0.718 โดยผู้ใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกวางซี ประเทศจีน ให้ความสำคัญในประเด็น โฮมสเตย์มีระบบการชำระเงินที่สะดวกและปลอดภัยที่สามารถให้ผู้ใช้บริการชำระเงินผ่านแอปพลิเคชั่นหรือเว็บไซต์ได้โดยง่าย รองลงมาคือ โฮมสเตย์มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการจองห้องพัก ตามลำดับ รองลงมาคือ ด้านส่วนประสมทางการตลาดบริการ มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่ 0.185 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานที่ 0.044 ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานที่ 0.208 โดยผู้ใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกวางซี ประเทศจีน ให้ความสำคัญในประเด็น ท่านตัดสินใจเลือกใช้บริการที่โฮมสเตย์นี้ จากทำเลที่ตั้งของสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก รองลงมาคือ ท่านชื่นชอบบ้านพัก/อาคาร โฮมสเตย์ ตามลำดับ จากผลดังกล่าว สามารถทำนายการตัดสินใจใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน ได้ร้อยละ 83.0

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นด้านนวัตกรรม ส่วนประสมทางการตลาดบริการ และการตัดสินใจใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน ผลการวิจัยพบว่า นวัตกรรมส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่ 0.185 และมีการทดสอบค่า t เท่ากับ 3.601 ซึ่งสนับสนุนสมมุติฐานที่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ โฮมสเตย์มีระบบการชำระเงินที่สะดวกและปลอดภัยที่สามารถให้ผู้ใช้บริการชำระเงินผ่านแอปพลิเคชั่นหรือเว็บไซต์ได้โดยง่าย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.700 รองลงมาคือ โฮมสเตย์มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการจองห้องพัก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.685 โฮมสเตย์มีการใช้เทคโนโลยีในการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.61 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.767 โฮมสเตย์มีสารสนเทศ ทำให้ทราบถึงข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวในเมืองหลิ่วโจว ก่อนตัดสินใจ

มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.808 โฮมสเตย์มีการนำเสนอบริการหรือกิจกรรมที่เหมาะสม โดยมีการวิเคราะห์จากวัยหรืออายุของท่าน และผู้ที่เข้าพักโฮมสเตย์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.790 โฮมสเตย์มีการนำเสนอกิจกรรมหรือบริการเสริมให้แก่ผู้เข้าพักผ่านการใช้เทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.872 และโฮมสเตย์มีระบบการสื่อสารกับลูกค้าผ่านแชทบอท (Chatbot) ที่สามารถตอบสนองคำถามและให้คำแนะนำเกี่ยวกับบริการโฮมสเตย์ได้อย่างรวดเร็ว มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 4.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.999 ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยด้านนวัตกรรมและส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน ผลการวิจัยพบว่า ส่วนประสมทางการตลาดบริการส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่ 0.185 และมีการทดสอบค่า t เท่ากับ 4.210 ซึ่งสนับสนุนสมมุติฐานที่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 754 เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นผู้ตอบแบบสอบถามให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ท่านตัดสินใจเลือกใช้บริการที่โฮมสเตย์นี้ จากทำเลที่ตั้งของสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.835 รองลงมา คือ ท่านชื่นชอบบ้านพัก/อาคาร โฮมสเตย์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.878 สิทธิประโยชน์หรือส่วนลดมีผลต่อการตัดสินใจของท่านในการเลือกใช้บริการโฮมสเตย์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.900 โฮมสเตย์ที่ท่านใช้บริการมีการกำหนดราคาที่เป็นธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.827 โฮมสเตย์มีกระบวนการในการให้บริการที่มีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพตามความต้องการของท่าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.804 โฮมสเตย์ที่ท่านใช้บริการยินดีรับฟังคำแนะนำจากผู้ที่มาใช้บริการ เพื่อนำไปพัฒนาและปรับปรุงการบริการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.980 และท่านชื่นชอบการให้บริการในการติดต่อสอบถามหรือการให้บริการอื่น ๆ ของบุคลากรโฮมสเตย์ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 4.37 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.854 ตามลำดับ

องค์ความรู้ใหม่

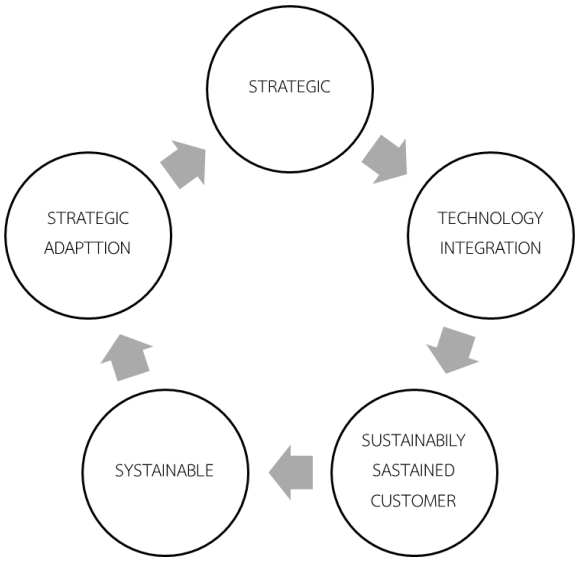
องค์ความรู้จากผู้วิจัย คือ การวิจัยนี้มีคุณค่ามากในด้านการพัฒนาและปรับปรุงผลิตภัณฑ์ การตลาดและการสร้างความภักดีของลูกค้า นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้บริโภคและการพัฒนาธุรกิจในระยะยาว ดังนี้

1. บทบาทของนวัตกรรมดิจิทัลในการสร้างความสะดวกและความปลอดภัยให้แก่ลูกค้า การนำเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น ระบบการชำระเงินผ่านแอปพลิเคชัน ระบบจองห้องพักออนไลน์ที่ทันสมัย และการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคล ช่วยสร้างความสะดวกและเพิ่มความมั่นใจให้แก่ลูกค้า ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการดึงดูดผู้ใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว

2. ส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ตอบสนองความต้องการลูกค้าในมิติต่าง ๆ ทำเลที่ตั้ง สิ่งอำนวยความสะดวก และราคาที่เหมาะสม เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการ นอกจากนี้ การมอบสิทธิ

ประโยชน์และการบริการที่รวดเร็ว รวมถึงการพัฒนาคุณภาพบริการตามคำแนะนำของลูกค้า ยังช่วยเสริมสร้างความพึงพอใจและความภักดีต่อบริการโฮมสเตย์

3. ความสำคัญของการปรับตัวเชิงกลยุทธ์เพื่อความยั่งยืนในตลาดโฮมสเตย์ โฮมสเตย์ควรมุ่งเน้นการปรับปรุงบริการให้เหมาะสมกับกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย โดยใช้เทคโนโลยีเป็นตัวช่วย เช่น การนำเสนอข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล หรือการใช้ Chatbot เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการตอบคำถามและให้คำแนะนำ ซึ่งจะช่วยเพิ่มความพึงพอใจและรักษาฐานลูกค้าในระยะยาว



รูปภาพที่ 1 การปรับตัวเชิงกลยุทธ์เพื่อความยั่งยืนในธุรกิจโฮมสเตย์

อภิปรายผลการศึกษา

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า นวัตกรรมส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่ 0.185 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสนับสนุนตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาพบว่าประเด็นที่ระดับความสำคัญมากที่สุด คือ โฮมสเตย์มีระบบการชำระเงินที่สะดวกและปลอดภัย ที่สามารถให้ผู้ใช้บริการชำระเงินผ่านแอปพลิเคชั่นหรือเว็บไซต์ได้โดยง่าย สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของนวัตกรรมดิจิทัลที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการใช้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของNeely (2001) ที่นำเสนอว่านวัตกรรมคือการที่บุคคลได้นำเอาความรู้ ความคิด วิธีการหรือสิ่งใหม่ ๆ มาใช้ปรับปรุงการประกอบอาชีพหรือการดำรงชีวิตให้ดียิ่งขึ้น เป็นเพราะความสะดวกในการชำระเงินผ่านช่องทางระบบดิจิทัล หรือผ่านแอปพลิเคชั่นซึ่งเป็นนวัตกรรมที่สำคัญสำหรับการดึงดูดลูกค้าให้ใช้บริการโฮมสเตย์มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Khawwiset, Supaphon, and Duangsap,(2021)ได้ศึกษาเรื่องนวัตกรรมบริการและปัจจัยคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าใช้บริการโรงแรมชัยนาทธานี พบว่าปัจจัยนวัตกรรมบริการ ได้แก่ นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ นวัตกรรมการบริการ และ

นวัตกรรมกระบวนการ ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าใช้บริการโรงแรมชัยนาทธานีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีอำนาจการทำนาย ร้อยละ 59.10 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า การนำเสนอนวัตกรรมที่ตอบโจทย์ความต้องการของผู้ใช้บริการมีผลโดยตรงต่อการตัดสินใจใช้บริการที่พัก ซึ่งเป็นแนวโน้มเดียวกับผลการศึกษาที่พบว่า นวัตกรรมด้านการชำระเงินดิจิทัลสามารถเพิ่มโอกาสในการเลือกใช้บริการโฮมสเตย์ได้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phakwatanchai (2021) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาระบบจัดการการจองห้องพักและบริการ ธุรกิจโฮมสเตย์: กรณีศึกษาน้ำตกตายายโฮมสเตย์ พบว่า ระบบจองห้องพัก การเช็คอิน-เช็คเอาท์ และการชำระเงินผ่าน QR-code มีประสิทธิภาพสูงในทุกด้าน ได้แก่ ประสิทธิภาพของระบบ ความปลอดภัยของข้อมูล ฟังก์ชันการทำงาน ตรงตามความต้องการ และความง่ายต่อการใช้งาน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสนับสนุนการตัดสินใจของลูกค้าให้เลือกใช้บริการโฮมสเตย์มากขึ้น ดังนั้น การที่โฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน มีระบบการชำระเงินที่สะดวกและปลอดภัย จึงสามารถอธิบายได้ว่าเป็นหนึ่งในปัจจัยเชิงนวัตกรรมที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้ใช้บริการตัดสินใจเลือกใช้บริการโฮมสเตย์ได้อย่างมีนัยสำคัญ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ส่วนประสมทางการตลาดบริการส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่ 0.185 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสนับสนุนตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาพบว่าประเด็นที่ระดับความสำคัญมากที่สุด คือ ท่านตัดสินใจเลือกใช้บริการที่โฮมสเตย์นี้ จากทำเลที่ตั้งของสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Kotler and Keller, (2016) ที่นำเสนอว่า การเลือกสถานที่ตั้งที่ดีและสะดวกสบายเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้บริการสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ง่ายขึ้น และส่งผลโดยตรงต่อการตัดสินใจของลูกค้า การพิจารณาว่าสถานที่ตั้งของโฮมสเตย์นั้น มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ครบครัน เช่น Wi-Fi ฟรี อุปกรณ์ในห้องพักที่ทันสมัย และพื้นที่ส่วนกลางที่เหมาะสม ช่วยให้ลูกค้ารู้สึกสะดวกสบายและได้รับประสบการณ์ที่ดีในการเข้าพัก นอกจากนี้ การตกแต่งที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวและสะท้อนวัฒนธรรมท้องถิ่นยังช่วยสร้างความประทับใจและเพิ่มคุณค่าให้กับบริการ โดยลูกค้ามีแนวโน้มที่จะแชร์ประสบการณ์ผ่านช่องทางต่าง ๆ ซึ่งช่วยเพิ่มการรับรู้และดึงดูดลูกค้าใหม่ ๆ ให้กับโฮมสเตย์มากขึ้น อีกทั้ง ทำเลที่ตั้งที่ดี เช่น ใกล้แหล่งท่องเที่ยวหรืออยู่ในพื้นที่ที่เดินทางสะดวก เป็นปัจจัยที่ช่วยให้ลูกค้าตัดสินใจเลือกใช้บริการได้ง่ายขึ้น โดยทั้งหมดนี้ส่งผลต่อการสร้างความคุ้มค่าให้กับลูกค้าและเพิ่มความน่าเชื่อถือให้กับผู้ให้บริการ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยกระตุ้นการกลับมาใช้บริการซ้ำและการแนะนำต่อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mongkolchantrakun (2021) ได้ศึกษาเรื่องการตัดสินใจและพฤติกรรมการเลือกใช้บริการรีสอร์ทในเขตจังหวัดตรัง พบว่าปัจจัยด้านทำเลที่ตั้งและสิ่งอำนวยความสะดวกมีอิทธิพลสูงต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการรีสอร์ท โดยลูกค้าคำนึงถึงปัจจัยเหล่านี้เป็นลำดับแรกในการพิจารณาทางเลือกก่อนการตัดสินใจซื้อ นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยด้านพฤติกรรมภายหลังการใช้บริการ เช่น ความพึงพอใจและความคุ้มค่า ส่งผลต่อการกลับมาใช้บริการซ้ำและการบอกต่อ ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญคล้ายคลึงกับผลวิจัยของส่วนประสมทางการตลาดบริการส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน ที่ชี้ให้เห็นว่า ทำเลที่ตั้งและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ดีช่วยสร้างประสบการณ์ที่ดีให้กับลูกค้าและเพิ่มโอกาสในการตัดสินใจเลือกใช้

บริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Boonyarak (2022) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกที่พักเพื่อเวิร์กเคชัน ของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า เมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจทำให้จำนวน 47 ปัจจัย ลดลงเหลือ 5 ด้าน ได้แก่ (1) ทำเลที่ตั้งและสถานที่พัก (2) การสื่อสารและการให้บริการ (3) ความไว้วางใจ (4) นโยบายองค์กร และ(5) ราคาและค่าใช้จ่าย พบว่า ปัจจัยทั้ง 5 ด้านมีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการที่พักเพื่อเวิร์กเคชันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการที่พักเพื่อเวิร์กเคชันมากที่สุดคือ ทำเลที่ตั้งและสถานที่พัก รองลงมาคือ ความไว้วางใจ และนโยบายองค์กร ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับผลวิจัยของส่วนประสมทางการตลาดบริการส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน พบว่า ทำเลที่ตั้งที่ดีและสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นปัจจัยหลักที่ช่วยดึงดูดลูกค้าให้เลือกใช้บริการโฮมสเตย์ เนื่องจากช่วยเพิ่มความสะดวกสบายในการเข้าพักและทำให้ลูกค้ารู้สึกมั่นใจในคุณภาพของบริการมากขึ้น

สรุป

นวัตกรรมและส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน สาเหตุของนวัตกรรมส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน คือ คือ โฮมสเตย์มีระบบการชำระเงินที่สะดวกและปลอดภัย ที่สามารถให้ผู้ใช้บริการชำระเงินผ่านแอปพลิเคชั่นหรือเว็บไซต์ได้โดยง่าย ความสะดวกในการชำระเงินผ่านช่องทางระบบดิจิทัล หรือผ่านแอปพลิเคชั่นซึ่งเป็นนวัตกรรมที่สำคัญสำหรับการดึงดูดลูกค้าให้ใช้บริการโฮมสเตย์มากขึ้น ดังนั้น การพัฒนานวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการโฮมสเตย์ เช่น การเพิ่มระบบชำระเงินที่หลากหลายและรองรับหลายสกุลเงิน รวมถึงการสร้างประสบการณ์ใช้งานที่ง่ายและปลอดภัย จะเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเพิ่มความพึงพอใจและความเชื่อมั่นของผู้ใช้บริการ ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโฮมสเตย์ในอนาคต และส่วนประสมทางการตลาดบริการส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน คือ ท่านตัดสินใจเลือกใช้บริการที่โฮมสเตย์นี้ จากทำเลที่ตั้งของสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นเพราะการจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกและการเลือกสถานที่ที่เหมาะสมเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสร้างความแตกต่างและเพิ่มคุณค่าให้กับบริการโฮมสเตย์อย่างมาก การมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ครบครัน เช่น Wi-Fi ฟรี อุปกรณ์ในห้องพักที่ทันสมัย และพื้นที่ส่วนกลางที่เหมาะสม ช่วยให้ลูกค้ารู้สึกสะดวกสบายในระหว่างการเข้าพัก นอกจากนี้ การตกแต่งที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวและสะท้อนวัฒนธรรมท้องถิ่นยังช่วยสร้างประสบการณ์ที่น่าจดจำ ซึ่งลูกค้ามีแนวโน้มที่จะบอกต่อหรือแชร์ประสบการณ์ในช่องทางต่าง ๆ การมีทำเลที่ตั้งที่ดี เช่น ใกล้แหล่งท่องเที่ยวหรือใจกลางเมือง ช่วยให้การเดินทางสะดวกและทำให้ลูกค้าตัดสินใจเลือกใช้บริการได้ง่ายขึ้น สิ่งเหล่านี้ไม่เพียงแค่ช่วยให้ลูกค้ารู้สึกว่าการเข้าพักราบรื่น แต่ยังเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่น่าเชื่อถือให้กับโฮมสเตย์และสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างลูกค้าและผู้ให้บริการ อีกทั้งการมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ดีและสถานที่ตั้งของโฮมสเตย์ที่สะดวกช่วยสร้างความคุ้มค่าในสายตาของลูกค้า เมื่อลูกค้ารู้สึกว่าบริการที่ได้รับมีคุณภาพเกินความคาดหวัง ทำให้ลูกค้ามีแนวโน้มที่จะกลับมาใช้บริการซ้ำและ

แนะนำให้ผู้อื่น การจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกและสถานที่ที่เหมาะสมจึงเป็นองค์ประกอบที่ช่วยสร้างประสบการณ์ที่ดีและเพิ่มมูลค่าให้กับบริการในระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. **ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลวิจัยไปใช้**

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า นวัตกรรมส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน อันดับแรก คือ โฮมสเตย์มีระบบการชำระเงินที่สะดวกและปลอดภัย ที่สามารถให้ผู้ใช้บริการชำระเงินผ่านแอปพลิเคชันหรือเว็บไซต์ได้โดยง่าย ดังนั้น ควรที่จะมีการสนับสนุนการพัฒนาระบบชำระเงินให้ปลอดภัยและสะดวก โดยสร้างแอปพลิเคชันหรือเว็บไซต์ที่ใช้งานง่าย มีการเสนอโปรโมชั่นและส่วนลดพิเศษ เพื่อเพิ่มช่องทางการชำระเงิน มีการอบรมพนักงานเพื่อช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการบริการลูกค้า และมีการพัฒนา Chatbot เพื่อช่วยในการตอบคำถามหรือแนะนำบริการโฮมสเตย์ให้แก่ลูกค้า

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ส่วนประสมทางการตลาดบริการส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน อันดับแรก คือ ท่านตัดสินใจเลือกใช้บริการที่โฮมสเตย์นี้ จากทำเลที่ตั้งของสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก จัดอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด ดังนั้น ควรมีการสนับสนุนการพัฒนาและปรับปรุงที่ทำให้ทำเลที่ตั้งให้มีความสะดวกสบายและเข้าถึงง่าย โดยการเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกในโฮมสเตย์ เช่น ที่จอดรถ มีระบบขนส่งสาธารณะ และมีสิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องพัก เพื่อให้ตรงตามความต้องการและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ

2. ข้อเสนอแนะการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากการศึกษาเรื่องนวัตกรรมและส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีนในครั้งนี้ เป็นการเก็บข้อมูลจากผู้ใช้บริการในเมืองหลิ่วโจวเพียงแห่งเดียว จึงควรมีการขยายการศึกษาไปยังพื้นที่มณฑลอื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและนำมาเปรียบเทียบกัน ควรเน้นการศึกษาด้านส่วนประสมทางการตลาดบริการ (7P's) ซึ่งอาจช่วยเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโฮมสเตย์ในระดับที่กว้างขึ้น

2.2 การศึกษาครั้งต่อไป ผู้ที่สนใจควรศึกษาคุณภาพการให้บริการโฮมสเตย์ในเมืองหลิ่วโจว เพราะการศึกษาในด้านนี้จะช่วยให้ได้รับข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับคุณภาพบริการที่ลูกค้าได้รับ โดยเฉพาะในด้านต่าง ๆ เช่น ความสะอาด ความปลอดภัย การบริการของพนักงาน และความสะดวกในการเดินทาง ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ในการรับรู้ถึงความพึงพอใจของลูกค้า และช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพบริการให้ตรงกับความต้องการและความคาดหวังของลูกค้าได้มากขึ้น

References

China Business Intelligence Network. (2023). *Analysis of the current situation and development advantages of Guangxi's homestay tourism market in 2023,* from https://www.163.com/dy/article/FGCCH1HU051481OF.html

Cochran, W.G. (1977). *Wiley: Sampling Techniques.* 3rd ed. New York: John Wiley & Sons.

Kotler, P. (1997). *Marketing Management: Analysis, Planning, Implementation, and Control*. Prentice Hall, Upper Saddle River, NJ.

Kotler, P., & Keller, K. L. (2016). *Marketing Management* (14th edition*).* Shanghai: Shanghai People's Publishing House.

Likert. (1970). *New Partterns of Management.* New York : McGraw-Hill.

Liuzhou City Culture, Radio, Television and Tourism Office. (2024). *6.0397 million people, 4.302 billion yuan! This Spring Festival holiday, Liuzhou continues to be "hot and hot",* from https://travel.sohu.com/a/758303386_121123705

Liuzhou Municipal Statistics Office. (2024). *Domestic Tourists in Guangxi, Liuzhou,* from https://www.ceicdata.com/en/china/domestic-tourist-prefecture-level-city/cn-domestic-tourist-guangxi-liuzhou

Miles, J., & Shevlin, M. (2001). *Applying Regression and Correlation: A Guide for Students and Researchers*. SAGE Publications.

Narumon Phakwatanchai. (2021). *Development of a room reservation and service management system for homestay businesses: A case study of Ta Yai Waterfall Homestay.* Faculty of Information Technology. Sripatum University.

Neely, A., Adams, C., & Crowe, P. (2001). *The Performance Prism: The Scorecard for Measuring and Managing Business Success.* London: Financial Times/Prentice Hall.

Pimporn Boonyarak. (2022). *Factors affecting the decision to choose accommodation for workcation among the population in the Bangkok area.* Thammasat University.

Thanaphat Khawwiset, Soraya Supaphon, & Wanwadee Duangsap. (2021). *Service Innovation Factors and Service Quality Factors Affecting the Decision to Use Chainat Thani Hotel Services.* Faculty of Business Administration and Information Technology. Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi.

Thatchai Mongkolchantrakun. (2021). *Decision-Making and Behavior in Choosing Resort Services in Trang Province.* Faculty of Liberal Arts. Krirk University.

Topchinatravel. (2023). *How to plan a trip to Liuzhou,* from https://www.topchinatravel.com /liuzhou/how-to-plan-a-trip-to-liuzhou.htm

การพัฒนานวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาคณะครุศาสตร์ ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

THE DEVELOPMENT OF INNOVATIVE ENGLISH LANGUAGE TEACHING BY USING CREATIVE AND INNOVATIVE LEARNING TECHNIQUES FOR HIGH SCHOOL STUDENTS IN THE FACULTY OF EDUCATION DEVELOPMENT NETWORK SCHOOL, IN THE EDUCATIONAL AREA, AYUTTHAYA PROVINCE

[1]พระมหาบัณฑิต ปณฺฑิตเมธี, [2]ญาศุมินท์ อินทร์กรุงเก่า, [3]พระมหาปัญญา ปณฺญาสิริ, [4]พระมหาชำนาญ มหาชาโน และ [5]อนันต์ อุปสอด

[1]Phramaha Bundit Buntitametee, [2]Yasumin Inkrungkao, [3]Phramaha Panya Panyasiri, [4]Phramaha Chamnan Mahachano and [5]Anan Upasod

[1]มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

[1]Mahachulalongkornrajavidyalaya University,Thailand

[1]Corresponding Author E-mail: bundit.cha@mcu.ac.th

Received: 2025-01-22

Revised: 2025-04-10

Accepted: 2025-04-10

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนานวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาคณะครุศาสตร์ ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา วัตถุประสงค์การวิจัย 1) เพื่อศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Creative and Innovative Learning ที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดีร่วมกับโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาครุศาสตร์ 2) เพื่อศึกษานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning ร่วมกับโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาครุศาสตร์ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษา แนวคิด ทฤษฎีการจัดการศึกษา เพื่อการพัฒนานวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้ Creative and Innovative Learning สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัย พบว่า 1) กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสร้างสรรค์ทางปัญญา (Constructivism) ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ หรือสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นในตนเอง ด้วยการลงมือปฏิบัติจริงผ่านสื่อหรือกิจกรรมการเรียนรู้ ที่มีครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำ กระตุ้น หรืออำนวยความสะดวก ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้น โดยกระบวนการคิดขั้นสูง กล่าวคือ ผู้เรียนมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินค่าจากสิ่งที่ได้รับ

จากกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีความหมายและนำไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) ด้านนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ได้แผนการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning จึงได้ผลิตแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 แผนการเรียนรู้ โดยแบ่งเนื้อหาบทเรียน เป็นหน่วยการเรียนรู้ จำนวน 3 หน่วยด้วยกัน ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 Where Are You from? หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 Nouns? หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 Tourism and Services โดยการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวนั้น ใช้กระบวนการคิดสร้างสรรค์ของทอร์แรนซ์ ซึ่งสามารถจำแนกกระบวนการคิดสร้างสรรค์ได้เป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้ ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน การค้นหาข้อเท็จจริง ขั้นที่ 2 การค้นพบปัญหา ขั้นที่ 3 การค้นพบแนวคิด ขั้นที่ 4 การค้นพบคำตอบ ขั้นที่ 5 การยอมรับผลที่ได้จากการค้นพบ ขั้นที่ 6 การย้อนกลับข้อมูล เป็นนวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดีร่วมกันของโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาครุศาสตร์ เพื่อให้เกิดกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การพัฒนา; นวัตกรรม; ภาษาอังกฤษ

Abstract

The research on the development of English language teaching innovations using the Creative and Innovative Learning technique for high school students in schools within the Faculty of Education Development Network in Ayutthaya Province aims to achieve the following objectives: 1) to explore the learning management process based on the Creative and Innovative Learning approach as a best practice in collaboration with the Faculty of Education development network schools. 2) to investigate the innovation in English language learning management using the Creative and Innovative Learning technique in collaboration with the Faculty of Education development network schools for high school students in the educational service area of Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. The researchers conducted a qualitative study grounded in educational concepts and theories to develop innovations in English language instruction through the Creative and Innovative Learning approach for high school students. This research is a qualitative study.

The findings revealed that:

1) The Active Learning instructional approach aligns with the principles of constructivism, which emphasizes learner-centered education. This approach prioritizes the learning process over mere content acquisition, allowing learners to actively construct knowledge through hands-on experiences with diverse media and activities. The teacher plays a supportive role as a facilitator and guide. Such a learning model fosters higher-order thinking

skills, including analysis, synthesis, and evaluation, thereby enabling learners to connect and apply knowledge effectively in various real-world contexts.

2) In terms of English language instructional innovation, a learning management plan was developed based on the *Creative and Innovative Learning* technique. The instructional plan consists of three units as follows: Unit 1: *Where Are You From?,* Unit 2: *Nouns*, and Unit 3: *Tourism and Services*. Each unit incorporates the Torrance model of creative thinking, which includes six stages: 1) Introduction to the lesson and fact-finding, 2) Problem identification, 3) Idea generation, 4) Idea evaluation and solution finding, 5) Acceptance of results, 6) Feedback and idea refinement. This instructional innovation represents a best practice that can be adapted and implemented across schools within the teacher education development network to enhance the quality and effectiveness of English language learning processes.

Keywords: Development; Innovation; English

บทนำ

ปัจจุบันองค์ความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีที่ล้ำหน้า ทำให้ความรู้ที่เป็นปัจจุบันเกิดขึ้นยากตามไปด้วย การเรียนรู้จึงมิได้เป็นเพียงการถ่ายถอดความรู้จากผู้สอนสู่ผู้เรียน หรือที่เรียกว่าการเรียนการสอนในระบบ Education 1.0 อย่างเช่นในอดีตที่ผ่านมา ทั้งนี้ ในวงการศึกษาได้มีการพัฒนาระบบการเรียนการสอนด้วยการนำเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอน หรือที่เรียกว่า Education 2.0 แต่ก็ยังไม่สามารถนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ได้ดีเท่าที่ควร ปัจจุบันได้มีการปรับการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยชั้นนำหลายแห่งเข้าสู่ระบบ Education 3.0 ด้วยการส่งเสริมให้นักศึกษาแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อการสอนทุกรูปแบบ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อดิจิทัล ผสมกับการทำงานเป็นกลุ่ม และปรับการสอนให้มีรูปแบบ Interactive learning รวมทั้งการนำสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เข้ามาเป็นเครื่องมือช่วยในการพัฒนาการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการเปลี่ยนผ่านของความรู้เป็นไปอย่างรวดเร็วและไม่มีที่สิ้นสุด ผู้สอนจึงต้องพัฒนาตนเองเพื่อก้าวผ่านเข้าสู่โลกแห่งการเรียนรู้แบบใหม่ การปรับกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงไป และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มาเป็นเครื่องมือกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน นับเป็นความท้าทายสำหรับผู้สอนเป็นอย่างยิ่ง สังคมแห่งการเรียนรู้แบบใหม่ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมิใช่เพียงแค่ได้รับความรู้แต่ต้องเป็นผู้ที่สร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ จึงเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่ผู้สอนจะต้องพัฒนาศักยภาพเพื่อก้าวผ่านจากการเรียนการสอนระบบ Education 3.0 เข้าสู่ระบบการเรียนการสอนแบบใหม่ หรือที่เรียกว่า Education 4.0 (Tingsaphatthi, 2016)

การศึกษาเป็นกลวิธีสำคัญในการพัฒนามนุษย์ให้มีความรู้ ความสามารถไปสู่ทิศทางที่สังคมต้องการ เมื่อสังคมมีการเปลี่ยนแปลง ก็ต้องพัฒนาการศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง สังคมในปัจจุบัน เป็นยุคแห่งความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีต่างๆ ข้อมูลข่าวสารเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วการจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนาคนให้มีความสามารถในการคิด เพื่อที่จะมีแนวทางในการอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี มีความรู้ มีความคิดที่ทันสมัย ทันเหตุการณ์ที่ก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลงอยู่ทุกเวลา สามารถใช้เทคโนโลยีที่เกิดขึ้นจากการสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์ รวมทั้งมีความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่อย่างรู้เท่า รู้ทันเทคโนโลยีและความเจริญก้าวหน้าในรูปแบบต่างๆ ความสามารถในการคิดที่ส่งผลให้คนมีความรู้ความสามารถดังกล่าว คือความคิดสร้างสรรค์ ทั้งนี้ เพราะความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการทางสมองของมนุษย์ที่ทำให้ค้นพบวิธีการแก้ปัญหาใหม่ๆ สามารถคิดค้นคว้าและสร้างสิ่งประดิษฐ์ที่แปลกใหม่ รวมทั้งการค้นพบแนวคิด ทฤษฎีที่เป็นประโยชน์อย่างมากความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์มีแนวทางในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสภาพความเป็นอยู่และสิ่งแวดล้อมไปในทางที่ดีและมีคุณภาพได้ ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองในการคิดได้หลายทิศทาง หลายแง่ หลายมุม หรือคิดกว้างไกล ซึ่งเป็นความคิดแบบอเนกนัย ประกอบด้วย ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น และความคิดละเอียดลออ Guilford (1967) ความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการทางสมองที่รวมเอาประสบการณ์เดิมของแต่ละคนออกมาแล้วนำมาจัดให้อยู่ในรูปแบบใหม่ ในการจัดรูปแบบใหม่ของความคิดนั้นเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลจึงไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งใหม่ระดับโลกก็ได้

ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อทุกคนและสังคมเป็นอย่างยิ่ง จึงจำเป็นที่จะต้องดำเนินการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ เกิดความสามารถในการคิด เพื่อนำไปสู่การมีความคิดสร้างสรรค์เพื่อนักเรียนจะได้เป็นพลเมืองที่รู้คิด รู้แนวทางในการดำเนินชีวิตให้มีความสุข และรู้ที่จะสร้างสรรค์สิ่งใหม่ สิ่งดีที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ในสังคมต่อไปอย่างกว้างขวาง ดังที่ Hurlock (1972) ได้อธิบายถึงความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมผู้เรียนให้มีความสามารถในด้านต่าง ๆ หลายด้าน คือ ช่วยในการผ่อนคลายอารมณ์ ช่วยส่งเสริมความมีสุนทรียภาพ ช่วยสร้างนิสัยในการทำงานที่ดี ช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สำรวจ ค้นคว้า ทดลองและมีจินตนาการสร้างสิ่งใหม่ขึ้น นอกจากนั้น Rungsinan (1989) ได้สรุปถึงความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ว่ามีความสำคัญทั้งสำหรับตนเองและความสำคัญต่อสังคม ความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ในส่วนที่มีต่อตนเอง คือ บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์จะเป็นผู้ที่ไม่เครียด มีความสนุกสนาน มีความภาคภูมิใจในตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเองสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้เป็นอย่างดีและมีความสุข ความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ในส่วนของต่อสังคม คือ ผู้มีความคิดสร้างสรรค์ จะสามารถช่วยให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ทำให้สะดวกสบายในการติดต่อสื่อสารและคมนาคม ช่วยประหยัดเวลา แรงงาน และเศรษฐกิจ ช่วยในการแก้ไขปัญหาสังคมและก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้า เกิดความปลอดภัยในชีวิต มีชีวิตที่ยืนยาว ทำให้มนุษย์มีความสุขและสามารถสร้างสรรค์สังคมให้เจริญขึ้นตามลำดับ

การเรียนการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาในด้านระบบการคิดจึงเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญ และส่งเสริมให้เกิดขึ้นอย่างจริงจัง โดยเฉพาะความคิดสร้างสรรค์ซึ่งเป็นสิ่งที่มีค่าและสำคัญที่สุดที่มนุษย์ต้อง

นำมาใช้ในการแก้ไขปัญหา พร้อมทั้งสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ที่มีคุณค่า แนวคิดของ De Bono. Edward (1982) การเสริมสร้างคนให้มีความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งสำคัญ เพราะคนจะใช้ความคิดสร้างสรรค์ผลิตสิ่งใหม่ ๆ และมีวิธีการแก้ไขปัญหาอย่างมีกลยุทธ์ รอบด้าน ลึกซึ้ง ไม่เฉพาะในด้านการงานเท่านั้นแต่ความคิดสร้างสรรค์ยังสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Wongyai and Patthaphon (2020) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับ การเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การเรียนรู้ที่เสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนผ่านการลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ โดยมีผู้สอนเป็นโค้ชและมอบความรักความเอาใจใส่ให้ผู้เรียนใช้ศักยภาพสูงสุดในการเรียนรู้ตอบสนองความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในปัจจุบันที่ได้ส่งผลให้การทำงานในอาชีพต่างๆ มีลักษณะเป็นงานสร้างสรรค์ (Creative work) มากขึ้น การสร้างสรรค์ (Creativity) คือจุดเน้นของการเรียนรู้ของผู้เรียนในทุกระดับการศึกษา ศักยภาพด้านการสร้างสรรค์จะเป็นปัจจัยกำหนดให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานใดๆ ได้อย่างมีคุณภาพและยั่งยืนจากการที่ผู้เรียนมีพลังความคิด (Power Thinking) มีความคิดที่ดีที่เป็นรากฐานของการเรียนรู้เป็นความคิดที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จ ภายใต้บริบทการเรียนรู้ใหม่ใน New normal ผู้สอนและผู้เรียนต้องมีการปรับตัวในการเรียนรู้ ปรับเปลี่ยนจากวิธีการเดิม ๆ ที่คุ้นเคยไปสู่วิธีการใหม่ๆ ที่ไม่คุ้นเคย แต่ยังคงมีเป้าหมายเหมือนเดิมคือการเรียนรู้เชิงลึกรู้จริง รู้ชัด Wongyai and Patthaphon (2020) กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสร้างสรรค์ทางปัญญา (Constructivism) ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ หรือสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นในตนเอง ด้วยการลงมือปฏิบัติจริงผ่านสื่อหรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำ กระตุ้น หรืออำนวยความสะดวก ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้น โดยกระบวนการคิดขั้นสูง กล่าวคือ ผู้เรียนมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินค่าจากสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีความหมายและนำไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Phrutthikul, 2015)

จากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ตามแนวคิดของนักวิชาการต่าง ๆ จะเห็นได้ว่า Active Learning เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับยุคปัจจุบัน ที่จะทำให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพกอปรกับทำให้เกิดประสิทธิผลต่อผู้เรียน จึงทำให้คณะผู้วิจัยมีความตั้งใจที่จะศึกษาวิจัยในประเด็น การพัฒนานวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาคณะครุศาสตร์ ในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภายใต้แผนงานวิจัย นวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตพื้นที่การศึกษาอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Creative and Innovative Learning ที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดีร่วมกับโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาครุศาสตร์

2. เพื่อพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning ร่วมกับโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาครุศาสตร์ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีการดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ คณะผู้วิจัยจึงได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ จำนวน 10 คน จากโรงเรียนเครือข่าย 5 โรงเรียน ๆ ละ 2 คน ได้แก่

1.โรงเรียนวัดลำพระยา (แช่มช้อยวิทยา)

2.โรงเรียนชลประทานอนุเคราะห์

3.โรงเรียนวัดกุฎีประสิทธิ์

4.โรงเรียนวัดธรรมจริยา

5.โรงเรียนวัดพนัญเชิง (ไตรรัตนนายก)

โดยเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ

1.เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนา ประกอบด้วย

1.1 คู่มือการใช้นวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งประกอบด้วย ปัญหาและความจำเป็นหลักการของนวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษ จุดมุ่งหมายของนวัตกรรม ผลการเรียนรู้ โครงสร้างและเนื้อหา การจัดการเรียนรู้ของนวัตกรรม สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดผลและการประเมินผล และแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 3 แผนรายละเอียดดังนี้

1. หน่วยที่ 1 Where are you from?

หัวเรื่อง Countries and Nationalities

2. หน่วยที่ 2 Nouns?

หัวเรื่อง Nouns : It’s a pen

3. หน่วยที่ 3 Tourism and Services

หัวเรื่อง Asking about information

3.2.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

2. แบบประเมินนวัตกรรมและแนวปฏิบัติที่ดี

1.2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพแต่ละชนิดเครื่องมือ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1.เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนานวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning สำหรับนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และคู่มือการใช้ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 3 หน่วย เวลาเรียน 6 ชั่วโมง โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาด้านแนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย แนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning และงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning สำหรับนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

1.2 ศึกษาทฤษฎีและหลักสูตรภาษาอังกฤษการสอน สำหรับนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

1.3 ศึกษาขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหาของแต่ละแผนจัดการเรียนรู้

1.4 ออกแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ซึ่งมีความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล และผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษ ประเมินคุณภาพของเครื่อง IOC

1.5 ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เพื่อสัมภาษณ์ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ จากโรงเรียนเครือข่าย 5 โรงเรียน ๆ ละ 2 คน รวมผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 10 คน

1.6 สร้างนวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning สำหรับนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้ ความเป็นมาของนวัตกรรม ปัญหาและความจำเป็น หลักการของแผนการจัดการเรียนรู้ จุดมุ่งหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ โครงสร้างและเนื้อหาของแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ของหลักสูตร สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและการผล ส่วนคู่มือการใช้หลักสูตรโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย มีองค์ประกอบ ดังนี้

การสร้างนวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning สำหรับนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีองค์ประกอบของแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ดังนี้ คือ ผลการเรียนรู้ สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลผู้วิจัยได้แบ่งแผนการจัดการเรียนรู้ออกเป็น 3 แผน รายละเอียดดังนี้

หน่วยที่ 1 Where are you from?

หัวเรื่อง Countries and Nationalities

หน่วยที่ 2 Nouns?

หัวเรื่อง Nouns : It’s a pen

หน่วยที่ 3 Tourism and Services

หัวเรื่อง Asking about information

1.7 ออกแบบประเมินนวัตกรรมและแนวปฏิบัติที่ดี แล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ซึ่งมีความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล และผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษ ประเมินคุณภาพของเครื่อง IOC

1.8 ใช้แบบประเมินนวัตกรรมและแนวปฏิบัติที่ดี โดยให้ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ จากโรงเรียนเครือข่าย 5 โรงเรียน ๆ ละ 2 คน จำนวน 10 คน เป็นผู้ประเมินนวัตกรรมและแนวปฏิบัติที่ดี

โดยผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เกณฑ์ในการยอมรับว่าหลักสูตรการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning สำหรับนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่สร้างขึ้นว่ามีคุณภาพต้องมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 (Boonchom Srisa-ard, 2002)

1.9 ปรับปรุงแก้ไขคู่มือนวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning สำหรับนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามคำแนะนำของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ จากโรงเรียนเครือข่าย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลอง และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้เวลากำหนดการดำเนินการ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1.ผู้วิจัยอธิบายจุดประสงค์ของนวัตกรรมในการใช้สอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning การเรียนรู้เรื่อง Where are you from? Nouns? และ Tourism and Services ให้ครูผู้สอนภาษาอังกฤษทราบเพื่อให้การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เพื่อสัมภาษณ์ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ จากโรงเรียนเครือข่าย 5 โรงเรียน ๆ ละ 2 คน รวมผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 10 คน

2.ใช้แบบประเมินนวัตกรรมและแนวปฏิบัติที่ดี โดยให้ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ จากโรงเรียนเครือข่าย 5 โรงเรียน ๆ ละ 2 คน จำนวน 10 คน เป็นผู้ประเมินนวัตกรรมและแนวปฏิบัติที่ดี

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาอังกฤษ จากโรงเรียนเครือข่าย 5 โรงเรียน จำนวน 10 คน เป็นผู้ประเมินนวัตกรรมและแนวปฏิบัติที่ดี และผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงเพื่อพัฒนานวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Creative and Innovative Learning ที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดีร่วมกับโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาครุศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning การจัดการเรียนการสอนในวิชาภาษาอังกฤษเป็นรูปแบบ การจัดการเรียนรู้ตามแนวหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นหลักสูตรตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด เน้นกระบวนการเรียนรู้

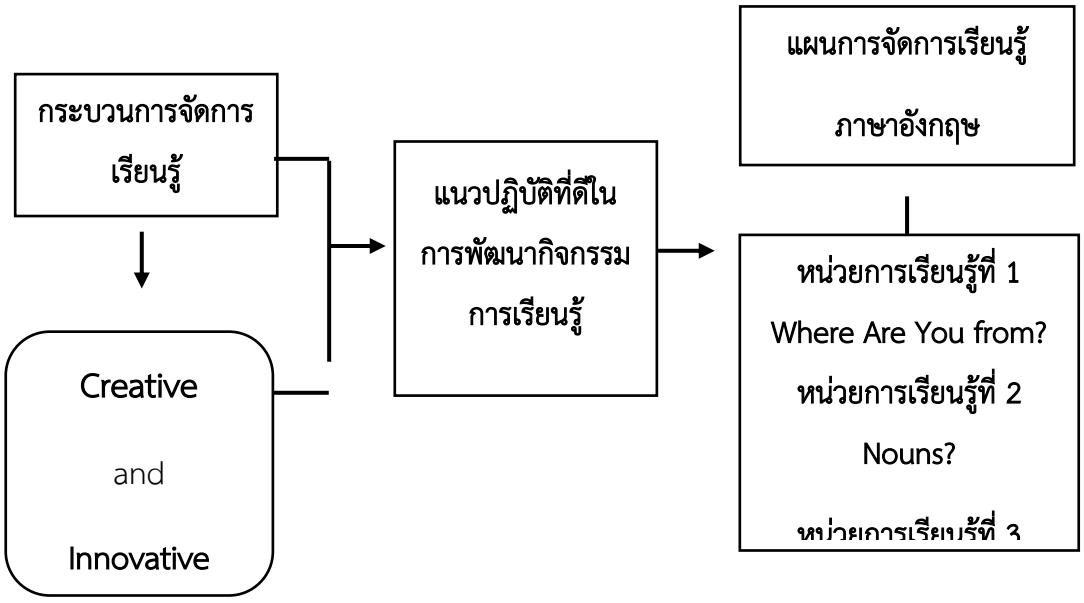
เนื้อหาวิชา เนื้อหาวิชาที่ใช้ในการสอนจัดให้ตรงกับจุดประสงค์และจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ตามตัวชี้วัดที่กำหนด สื่อการเรียนการสอนที่มีในคู่มือของการจัดการเรียนการสอน เน้นการอ่าน การทำความเข้าใจจากบทความหรือใบงาน แบบฝึกกิจกรรมการบ้านตามเนื้อหาวิชากำหนดไว้ โดยให้นักเรียนมีกิจกรรมในใบงานต่างๆ ในใบงาน ทั้งการทำการบ้าน ครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำ กระตุ้น หรืออำนวยความสะดวก เน้นการเรียนการสอนที่พัฒนาศักยภาพทางสมอง ได้แก่ การคิด การแก้ปัญหา และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ เป็นการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้สูงสุด ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้และจัดกระบวนการเรียนรู้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนทั้งในด้านการสร้างองค์ความรู้ การสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน ร่วมมือกันมากกว่าการแข่งขัน ผู้เรียนเรียนรู้ความรับผิดชอบร่วมกัน การมีวินัยในการทำงาน และการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ ในการจัดการสอนในวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อให้เกิดกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ข้อเสนอแนะและแนวทางการปฏิบัติจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน สร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วม และการเจรจาโต้ตอบ ในการจัดการเรียนการสอนในวิชาภาษาอังกฤษครูต้องคอยติดตาม ตรวจสอบ หาเนื้อหาที่ดึงดูดความสนใจต่อผู้เรียน ของท่านที่มีต่อผู้เรียน จากการศึกษาและติดตามนักเรียนพบว่ามีระดับความรู้ภาษาอังกฤษน้อย นักเรียนไม่ตั้งใจเรียน ให้นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ มีผลทักษะการสื่อสาร โดยผู้เรียนมีกระบวนการฟัง พูด อ่านและเขียนภาษาอังกฤษได้ดี การฝึกฝนภาษาอังกฤษนอกเวลาเรียน ผู้เรียนมีการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการสอนภาษาอังกฤษ เช่น สื่อดิจิทัล แอปพลิเคชัน หรือเว็บไซต์ การเรียนการสอนสะท้อนถึงความสามารถของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ตามความสนใจในเนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษ จากการศึกษาพบว่า การแสวงหาความรู้ในการจัดการเรียนการสอนในวิชาภาษาอังกฤษด้วยเทคนิคใหม่ มีความสนใจในการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning สามารถสร้างให้เกิดขึ้นได้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน รวมทั้งสามารถใช้ได้กับนักเรียนทุกระดับ ทั้งการเรียนรู้เป็นรายบุคคล การเรียนรู้แบบกลุ่มเล็ก และการเรียนรู้แบบกลุ่มใหญ่ ได้เสนอตัวอย่างรูปแบบหรือเทคนิค การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบ Active Learning ได้ดี

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning ร่วมกับโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาครุศาสตร์ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นทำให้การจัดการเรียนการสอนควรมีความน่าสนใจ โดยทำให้นักเรียนเกิดความอยากในการเรียนรู้ในรูปแบบ Active Learning ซึ่งได้สะท้อนออกมาเป็นนวัตกรรม โดย คณะผู้วิจัย ได้ทำการศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning จึงได้ผลิตแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 แผนการเรียนรู้ โดยแบ่งเนื้อหาบทเรียน เป็นหน่วยการเรียนรู้ จำนวน 3 หน่วยด้วยกัน ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 Where Are You from? หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 Nouns? หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 Tourism and Services โดยการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวนั้น ใช้กระบวนการคิดสร้างสรรค์ของทอร์แรนซ์ ซึ่งสามารถจำแนกกระบวนการคิดสร้างสรรค์ได้เป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้ ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน การค้นหาข้อเท็จจริง ขั้นที่ 2 การค้นพบปัญหา ขั้นที่ 3 การค้นพบแนวคิด ขั้นที่ 4 การค้นพบคำตอบ ขั้นที่ 5 การยอมรับผลที่ได้จากการค้นพบ ขั้นที่ 6 การย้อนกลับข้อมูล ถือว่าเป็นนวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดีร่วมกันของ

โรงเรียนเครือข่ายพัฒนาครุศาสตร์ เพื่อให้เกิดกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ข้อเสนอแนะและแนวทางการปฏิบัติที่ดีควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ จัดให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน กิจกรรมต้องสะท้อนความต้องการในการพัฒนาผู้เรียนและเน้นการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงของผู้เรียน สร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วม และการเจรจาโต้ตอบที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นพลวัต ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมรวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ จัดสภาพการเรียนรู้แบบร่วมมือ ส่งเสริมให้เกิดการร่วมมือในกลุ่มผู้เรียน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ท้าทาย และให้โอกาสผู้เรียนได้รับวิธีการสอนที่หลากหลาย วางแผนเกี่ยวกับเวลาในจัดการเรียนการสอนอย่างชัดเจน ทั้งในส่วนของเนื้อหา และกิจกรรม ครูผู้สอนต้องใจกว้างยอมรับในความสามารถในการแสดงออก และความคิดของที่ผู้เรียน

องค์ความรู้ใหม่

การพัฒนานวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาคณะครุศาสตร์ในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา คณะผู้วิจัยได้สรุปเป็นองค์ความรู้ที่ได้ตามภาพที่ 1 และรายละเอียดจากการวิจัยได้ดังนี้



ภาพที่ 1. องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

การพัฒนานวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาคณะครุศาสตร์ในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัด

พระนครศรีอยุธยา โดยคณะผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางกระบวนการการจัดการเรียนรู้ เพื่อที่จะนำไปประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาคณะครุศาสตร์ ซึ่งการจัดทำแผนการเรียนรู้นั้น เบื้องต้นได้ศึกษาแนวทางที่แสดงให้เห็นถึงการ Creative ตามแนวคิดของกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Leaning เพื่อสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ ตามหน่วยการเรียนรู้จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ ซึ่งถือว่าเป็น **นวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษ** ที่เกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่าย

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Creative and Innovative Learning ที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดีร่วมกับโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาครุศาสตร์

ในการจัดการเรียนการสอนของครูมีกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning การจัดการเรียนการสอนในวิชาภาษาอังกฤษเป็นรูปแบบ การเรียนการสอนที่พัฒนาศักยภาพทางสมอง ได้แก่ การคิด การแก้ปัญหา และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ เป็นการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้สูงสุด ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้และจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนทั้งในด้านการสร้างองค์ความรู้ การสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน ร่วมมือกันมากกว่าการแข่งขัน ผู้เรียนเรียนรู้ความรับผิดชอบร่วมกัน การมีวินัยในการทำงาน และการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ เป็นกระบวนการสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนอ่าน พูด ฟัง คิดอย่างลุ่มลึก ผู้เรียนจะเป็นผู้จัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นทักษะการคิดขั้นสูง เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูลข่าวสาร หรือสารสนเทศ และหลักการความคิดรวบยอด ผู้สอนจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง ความรู้เกิดจากประสบการณ์ การสร้างองค์ความรู้ และการสรุปทบทวนของผู้เรียนบทบาทของครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางของ Active Learning ต้องจัดให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน กิจกรรมต้องสะท้อนความต้องการในการพัฒนาผู้เรียนและเน้นการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงของผู้เรียน เพื่อให้เกิดกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ข้อเสนอแนะและแนวทางการปฏิบัติที่ดีควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ จัดให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน กิจกรรมต้องสะท้อนความต้องการในการพัฒนาผู้เรียนและเน้นการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงของผู้เรียน สร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วม และการเจรจาโต้ตอบที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นพลวัต ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมรวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ จัดสภาพการเรียนรู้แบบร่วมมือ ส่งเสริมให้เกิดการร่วมมือในกลุ่มผู้เรียน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ท้าทาย และให้โอกาสผู้เรียนได้รับวิธีการสอนที่หลากหลาย วางแผนเกี่ยวกับเวลาในจัดการเรียนการสอนอย่างชัดเจน ทั้งในส่วนของเนื้อหา และกิจกรรม ครูผู้สอนต้องใจกว้าง ยอมรับในความสามารถในการแสดงออก และความคิดเของที่ผู้เรียน โดยมีกระบวนการในการจัดการเรียนรู้ตามแนวหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้ในการสอนจัดให้ตรงกับจุดประสงค์และจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ตามตัวชี้วัดที่กำหนด สื่อการเรียนการสอนที่มีในคู่มือของการจัดการเรียนการสอน เน้น

การอ่าน การทำความเข้าใจจากบทความ หรือใบงาน แบบฝึกกิจกรรมการบ้านตามเนื้อหาวิชากำหนดไว้ โดยให้นักเรียนมีกิจกรรมในใบงานต่างๆ ในใบงาน ทั้งการทำการบ้าน ครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำครูได้สร้างความสนใจทั้งนำกระบวนการในการเสริมแรง เพื่อกระตุ้น หรืออำนวยความสะดวกแก่นักเรียน โดยเน้นให้นักเรียนพัฒนาศักยภาพทางสมอง ได้แก่ การคิด การแก้ปัญหา และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ เป็นการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้สูงสุด

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning ร่วมกับโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาครุศาสตร์ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คณะผู้วิจัย ได้ทำการศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning จึงได้ผลิตแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 แผนการเรียนรู้ โดยแบ่งเนื้อหาบทเรียนเป็นหน่วยการเรียนรู้ จำนวน 3 หน่วยด้วยกัน ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 Where Are You from? หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 Nouns? หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 Tourism and Services โดยการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวนั้น ใช้กระบวนการคิดสร้างสรรค์ของทอร์แรนซ์ ซึ่งสามารถจำแนกกระบวนการคิดสร้างสรรค์ได้เป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้ ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน การค้นหาข้อเท็จจริง ขั้นที่ 2 การค้นพบปัญหา ขั้นที่ 3 การค้นพบแนวคิด ขั้นที่ 4 การค้นพบคำตอบ ขั้นที่ 5 การยอมรับผลที่ได้จากการค้นพบ ขั้นที่ 6 การย้อนกลับข้อมูล ถือว่าเป็นนวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดีร่วมกันของโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาครุศาสตร์ ทั้งนี้ ได้สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ Thamraksa (2009) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง นวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้ SECI Model ผลการวิจัยพบว่า (1) ในขั้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Socialization) ซึ่งผู้เรียนได้ทำกิจกรรมการตั้งเป้าหมายในการเรียนร่วมกัน และกิจกรรมการเขียนอย่างอิสระแบบผู้สอนมีส่วนร่วมนั้น ผู้เรียนได้รับประโยชน์ คือ ได้เรียนรู้ภาษาอังกฤษจากแหล่งความรู้ที่หลากหลายได้ฝึกทักษะที่จำเป็นในการทำงานร่วมกัน ได้ฝึกความกล้าแสดงออกทางความคิด และได้พัฒนาทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ (2) ในขั้นการสกัดความรู้ฝังลึกออกมาเป็นความรู้ชัดแจ้ง (Exterralization) จากการที่ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมการเขียนเล่าเคล็ดลับความสำเร็จในการเขียนย่อความ กิจกรรมการแบ่งปันความรู้ใน Blog และกิจกรรมการผลิตนวัตกรรมสื่อการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสถ่ายทอดความรู้ และทักษะที่มีอยู่ภายในตนเองออกมาด้วยวิธีการพูด หรือเขียนเล่าสู่กันฟัง ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อทั้งตนเองและผู้อื่น (3) ในขั้นการรวบ รวมความรู้ (Combination) เป็นขั้นที่ผู้เรียน ได้นำความรู้ชัดแจ้งมาจัดเก็บเป็นคลังความรู้ (Knowledge Asset) ในรูปแบบของเอกสารรวมเคล็ดลับการเขียนย่อความ เอกสารรวมความ รู้จาก Blog เอกสารรวมเทคนิคการเรียนรู้ภาษาอังกฤษจากการสัมภาษณ์แขกรับเชิญ และซีดีนวัตกรรมสื่อการเรียนรู้ ซึ่งมีเนื้อหาตามที่ผู้เรียนได้ตั้งเป้าหมายในการเรียนไว้ในตอนเริ่มเรียน ซึ่งข้อมูลเหล่านี้สามารถนำไปเผยแพร่เพื่อเป็นประโยชน์ได้ และ (4) ในขั้นการนำความรู้ชัดแจ้งมาปฏิบัติ (Internalization) นั้น ผู้เรียนได้ประยุกต์ใช้ความรู้จากเอกสารรวมความรู้และการผลิตผลงานนวัตกรรมสื่อการเรียนรู้ในการฝึกทักษะภาษาอังกฤษของตนเอง เช่นเดียวกันกับ Rungsiya, Narin, Prakob, Jaimun and Ketchat (2019) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านโดยการใช้กิจกรรมเป็นฐานในการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความมุ่งมั่นแน่ว

แน่ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลัก การ แนวคิด ทฤษฎี 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการจัดการเรียนรู้ 5) การวัด ประเมินผล 6) บทบาท ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และ กระบวนการจัดการเรียนรู้ มี 6 กระบวนการ ได้แก่ 1) การปรับเปลี่ยนแนวคิด 2) การศึกษาค้นคว้า 3) การวางแผนจัดการเรียนรู้ 4) การสร้างประสบการณ์ 5) การประเมินผล 6) การนำเสนอ โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยจัดให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ โดยมีกิจกรรมที่หลากหลาย ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองจนเกิดความรู้ ความเข้าใจ นำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง จากการที่คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้ พบว่า เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning สามารถสร้างให้เกิดขึ้นได้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน รวมทั้งสามารถใช้ได้กับนักเรียนทุกระดับ ทั้งการเรียนรู้เป็นรายบุคคล การเรียนรู้แบบกลุ่มเล็ก และการเรียนรู้แบบกลุ่มใหญ่ McKinney (2008) ได้เสนอตัวอย่างรูปแบบหรือเทคนิค การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบ Active Learning และเทคนิค Creative and Innovative Learning จึงได้ผลิตแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 แผนการเรียนรู้ ซึ่งเป็นนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของงานวิจัยดังกล่าว ซึ่งการจัดทำแผนการเรียนรู้ ได้แบ่งเนื้อหาบทเรียน เป็นหน่วยการเรียนรู้ จำนวน 3 หน่วยด้วยกัน ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 Where Are You from? หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 Nouns? หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 Tourism and Services ซึ่งการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวนั้น ใช้กระบวนการคิดสร้างสรรค์ของทอร์แรนซ์ ซึ่งสามารถจำแนกกระบวนการคิดสร้างสรรค์ได้เป็นขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน การค้นหาข้อเท็จจริง ขั้นที่ 2 การค้นพบปัญหา ขั้นที่ 3 การค้นพบแนวคิด ขั้นที่ 4 การค้นพบคำตอบขั้นที่ 5 การยอมรับผลที่ได้จากการค้นพบขั้นที่ 6 การย้อนกลับข้อมูล ทั้งนี้ มีความสอดคล้องกับการศึกษาของ Rungsichatchawan (2021) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยการบูรณาการนวัตกรรมการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนโดยการบูรณาการนวัตกรรมการสอน ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นทดสอบก่อนเรียน ขั้นที่ 2 ขั้นก่อนการใช้วรรณกรรมเป็นฐานร่วมกับการใช้โครงงานเป็นฐาน ขั้นที่ 3 ขั้นการใช้วรรณกรรม ขั้นที่ 4 ขั้นตอบสนองต่อวรรณกรรมโดยใช้โครงงานเป็นฐาน ขั้นที่ 5 ขั้นทดสอบหลังเรียนเพื่อวัดทักษะศตวรรษที่ 21

สรุป

กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Creative and Innovative Learning ที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดีร่วมกับโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาครุศาสตร์ เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ซึ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้เนื้อหาวิชา การสอนจัดให้ตรงกับจุดประสงค์และจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ตามตัวชี้วัดที่กำหนด สื่อการเรียนการสอนที่มีในคู่มือของการจัดการเรียนการสอน เน้นการอ่าน การทำความเข้าใจจากบทความ หรือใบ

งาน แบบฝึกกิจกรรมการบ้านตามเนื้อหาวิชากำหนดไว้ โดยให้นักเรียนมีกิจกรรมในใบงานต่างๆ เน้นการเรียนการสอนที่พัฒนาศักยภาพทางสมอง ได้แก่ การคิด การแก้ปัญหา และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้สูงสุด ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้และจัดกระบวนการเรียนรู้ การสร้างปฏิสัมพันธ์ และความรับผิดชอบร่วมกัน การมีวินัยในการทำงาน และการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ เพื่อให้เกิดกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ข้อเสนอแนะและแนวทางการปฏิบัติจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน สร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วม และการเจรจาโต้ตอบ ในการจัดการเรียนการสอนในวิชาภาษาอังกฤษครูต้องคอยติดตาม ตรวจสอบ สำหรับนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning ได้แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 แผนการเรียนรู้ แบ่งเนื้อหาบทเรียน 3 หน่วยด้วยกัน ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 Where Are You from? หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 Nouns? หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 Tourism and Services โดยการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวนั้น ใช้กระบวนการคิดสร้างสรรค์ของทอร์แรนซ์ ซึ่งสามารถจำแนกกระบวนการคิดสร้างสรรค์ได้เป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้ ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน การค้นหาข้อเท็จจริง ขั้นที่ 2 การค้นพบปัญหา ขั้นที่ 3 การค้นพบแนวคิด ขั้นที่ 4 การค้นพบคำตอบ ขั้นที่ 5 การยอมรับผลที่ได้จากการค้นพบ ขั้นที่ 6 การย้อนกลับข้อมูล

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 โรงเรียนควรส่งเสริมและพัฒนาผู้สอนให้สามารถใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ

1.2 โรงเรียนควรสนับสนุนให้ผู้สอนพัฒนาผู้เรียน และควรให้การส่งเสริมระบบการจัดการศึกษาในแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านการเรียนการสอน ควรพัฒนาผู้เรียนให้เกิดแนวคิดเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสร้างสรรค์ ด้านการวัดและประเมินผล ควรแจ้งผลการประเมินการเรียนให้ผู้เรียนทราบพร้อมทั้งอธิบายคำตอบ เช่น เฉลยข้อสอบ เฉลยแบบฝึกหัด ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงชิ้นงาน ด้านคุณลักษณะอาจารย์ การมีคุณธรรม จริยธรรมของผู้สอน ด้านสื่อและสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ควรสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์การเรียนการสอน และ ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรมี เอกสาร ตำรา สื่อ อุปกรณ์ สำหรับค้นคว้าด้วยตนเอง มีความทันสมัย และมีจำนวนเพียงพอ

1.3 โรงเรียนควรมีการนำกระบวนการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน หรือ Problem-based Learning (PBL) และกระบวนการเรียนรู้แบบปฏิบัติการ หรือ Laboratory Method เข้ามาผสมผสานและปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนแทนการบรรยาย (Lecture)

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ควรนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ Creative and Innovative Learning ไปใช้กับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นด้วย

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัย และพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบ Creative and Innovative Learning เพิ่มมากขึ้น

References

De Bono, E. (1982). *Cateral Thinking : A Text Book of Creativity*, Haronds Wort : Penquine Book.

Guilford, J.P. (1972). *The Nature of Human Intelligence*. McGraw-Hill, Book Company.

Hurlock, E.B. (1972). Child Development. New York : McGraw-Hill.

Mckinney, S. E. (2008). *Developing teachers for high-poverty schools: The role of the internship experience*. Urban Education. 43(1), 68-82. [Online], Available: http://www.eric.ed.gor (2018, 2 January)

Phrutthikul, S. (2015). *Training Document: "Student Quality Stems from the Learning Process"*. Sa Kaeo: Faculty of Agricultural Technology, Burapha University, Sa Kaeo Campus.

Rungsinan, A. (1989). *Creativity Thinking*, 3rd edition. Bangkok : Sorghum.

Rungsiya Narin Prakob Jaimun & Ketchat, S. (2019). Development of a Flipped Classroom Learning Management Model Using Activity-Based Learning to Enhance High School Students' Grit, *Journal of Education, Thaksin University*, 19 (1), 57-58.

Rungsrichatchawan, D. (2021). *Development of an English Instructional Model by Integrating Teaching Innovations to Promote 21st Century Learning Skills*. Research report, (Chiang Mai Rajabhat University, Government Budget, Fiscal Year 2018, National Research Council of Thailand (NRCT).

Srisa-ard, B. (2002). *Introduction to Research* (7th ed., revised). Bangkok: Suweeriyasarn.

Thamraksa, C. (2009). *Application of the SECI Model for Teaching English at the University*. Bangkok : Bangkok University.

Tingsaphatthi, K. (2016). *Report of training, viewing work, meeting / seminar according to the regulations of Sukhothai Thammathirat Open University*. Bangkok : Sukhothai Thammathirat Open University.

Wongyai, W. & Patthaphon, M. (2020). *Creative Learning*. Bangkok: Charansanitwong Printing.

การพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามพุทธวิธี เพื่อการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี

THE DEVELOPMENT OF LEARNING MANAGEMENT ON THE SOCIAL STUDIES, RELIGION AND CULTURES STUDIES DEPARTMENT ACCORDING BUDDHIST METHOD FOR SECONDARY IN THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE SUPHANBURI

ว่าที่ร้อยตรีสนธยา สิทธิเกรียงไกร

Acting Sub.Lt Sontaya Sitthikreangkri

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author's Email: tongchank_2530@hotmail.com

Received: 2025-01-22

Revised: 2025-04-05

Accepted: 2025-04-05

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี 2. เพื่อศึกษาระบบการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามพุทธวิธี เพื่อการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี 3. เพื่อเสนอรูปแบบการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามพุทธวิธี เพื่อการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามพุทธวิธี เพื่อการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านหลักสูตร ทางโรงเรียนต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูมีความเข้าใจหลักสูตร ศึกษาให้ครบถ้วน แล้วนำมาสร้างเป็นหลักสูตรสถานศึกษาและของกลุ่มสาระ 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนต้องจัดเวลาการเรียนการสอนให้เพียงพอ โดยเน้นกระบวนการกลุ่ม เน้นกระบวนการคิด เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้อย่างเต็มที่ จัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาสังคมที่ผู้เรียนจะนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ 3) ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน สื่อที่จะนำมาใช้นั้นครูผู้สอนต้องเป็นผู้คัดเลือกซึ่งจะเป็นอีกหนึ่งตัวช่วยให้ครูผู้สอน ต้องเลือกใช้สื่อที่ความเหมาะกับชั้นเรียนและวัยของผู้เรียน 4) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนต้องเน้นการจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันทั้งผู้เรียนกับผู้เรียนเอง ผู้เรียนกับครูผู้สอนด้วย ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและไม่จำกัดอยู่แต่ในชั้นเรียนเท่านั้น 5) ด้านการวัดและการประเมินผล การวัดผลการเรียนรู้ใช้แบบวัดพฤติกรรมผู้เรียนตามสถานการณ์เป็น

เครื่องมือการวัดผลที่ช่วยให้ครูผู้สอนสามารถตรวจสอบได้ว่า พฤติกรรมของผู้เรียนแต่ละบุคคลนั้นพัฒนาไปอย่างไร และการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ต้องประเมินผลตามสภาพจริง ประเมินผลจากมุมมองของผู้เรียนที่แสดงออกมา ประเมินพฤติกรรมของผู้เรียนจากการเข้าร่วมกิจกรรมว่าสิ่งที่ครูผู้สอนได้จัดการเรียนรู้ไปนั้นผู้เรียนสามารถบรรลุจุดประสงค์ได้มากน้อยเพียงใด

คำสำคัญ: การพัฒนา; พุทธวิธี; การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to examine the general conditions of the learning management in the Social Studies, Religion, and Culture learning area for secondary education under the Suphanburi Secondary Educational Service Area Office, 2) to investigate the learning management system in the Social Studies, Religion, and Culture learning area based on Buddhist principles for secondary education under the Suphanburi Secondary Educational Service Area Office, and 3) to propose a model for the development of a learning management system in the Social Studies, Religion, and Culture learning area based on Buddhist principles for secondary education under the Suphanburi Secondary Educational Service Area Office.

The research findings reveal that the development of the learning management system in the Social Studies, Religion, and Culture subject area, based on Buddhist principles, for secondary education in the Suphanburi Secondary Education Service Area Office, includes five main aspects: 1) Curriculum: Schools should promote and support teachers in gaining a thorough understanding of the curriculum and its effective application in developing both the school curriculum and the subject area curriculum. 2) Instructional Management: Schools must allocate sufficient time for teaching, focusing on group processes and the development of critical thinking skills, so that students can acquire knowledge and apply it effectively in their daily lives. 3) Use of Instructional Media: Teachers should select instructional media that are appropriate for the grade level and age of the students, considering the specific teaching context in each classroom. 4) Organizing Activities for Student Development: Learning should be student-centered, promoting interaction between students and between students and teachers. Opportunities should be provided for students to participate in both in-class and extracurricular activities. 5) Assessment and Evaluation: Learning assessments should utilize tools that evaluate students' behavior in various situations, reflecting the development of each individual student. Moreover, assessments should take into account students'

expressions and participation in activities, in order to evaluate the extent to which learning goals are achieved.

Keywords: The Development; Buddhist Method; Learning Management on the Social Studies; Religion and Cultures Studies Department; Secondary Educational Service Area Office Suphanburi

บทนำ

พุทธวิธีการสอนของพระพุทธเจ้าทำให้เกิดความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ เพื่อผลสัมฤทธิ์ในการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะในการนำหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าที่ถูกต้องเข้ามาจัดการเรียนรู้และเข้ามาสู่จิตวิญญาณของสังคม เพื่อเป็นการพัฒนาแก้ไขปัญหาไปโดยความเป็นพื้นฐานของสังคมไทย

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงได้มองเห็นความสำคัญและมีความสนใจว่าพระพุทธเจ้าท่านมีแนวทางอย่างไรเกี่ยวกับพุทธวิธีในการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรีว่ามีการนำเอาพุทธวิธีการสอนมาปรับเป็นคู่มือการสอนเพื่อให้เกิดความพร้อมเพรียงของตัวผู้เรียน ที่จะสามารถรวบรวมข้อมูล ศึกษาวิเคราะห์ เพื่อให้เห็นแนวทางที่พระพุทธองค์ทรงวางแนวทางเอาไว้ และยังสามารถนำมาปรับประยุกต์ใช้ได้ในสังคมยุคปัจจุบัน เพื่อนำผลการศึกษานี้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไข และเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เนื้อหาของบทความ

เนื้อหาของบทความประกอบด้วยประเด็นสำคัญ 3 ส่วน คือ 1) แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับพุทธวิธีการสอน และแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ 2) การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี 3) การพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามพุทธวิธี เพื่อการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี โดยแต่ละประเด็นมีสาระสำคัญที่ควรศึกษา ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวข้อง

ในบทความการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามพุทธวิธี เพื่อการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรีนี้จะนำเสนอแนวคิดทฤษฎีการพัฒนา แนวคิดเกี่ยวกับพุทธวิธีการสอน และแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1.1 แนวคิดทฤษฎีการพัฒนา

1) ความหมายของการพัฒนา คือ การเปลี่ยนแปลงของสังคมเป็นสิ่งจำเป็นต้องเกิดขึ้น อันเนื่องมาจากความต้องการของมนุษย์ที่อยากเห็นสิ่งดี ๆ เกิดขึ้นในสังคมของตนเอง การเปลี่ยนแปลงของสังคมไปในทางที่ดีขึ้นที่เราเรียกกันว่า “การพัฒนา” (Development) หรืออาจให้คำจำกัดความของการพัฒนาได้ว่า คือ กระบวนการเพื่อเพิ่มความสามารถของคนส่วนใหญ่ที่จะปรับปรุงคุณภาพชีวิตของตนโดยต่อเนื่องภายใต้คำจำกัดความดังกล่าว เนื้อหาสาระสำคัญของการพัฒนาจึงอยู่ที่ความสามารถของคนส่วนใหญ่ส่วนกลไกหรือกระบวนการนั้นเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะนำมาใช้ในการดำเนินงาน นอกจากนั้น การดำเนินงานควรจะต้องให้ผลได้อย่างต่อเนื่องอีกด้วย กระบวนการพัฒนาจึงจำเป็นที่จะต้องเป็นกระบวนการระยะยาว

2) แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา การพัฒนาเป็นแนวทางหรือวิธีการที่มีลักษณะสำคัญ ที่หน่วยงานของรัฐรวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ นำไปใช้ในการบริหารราชการ เพื่อนำไปสู่จุดหมายปลายทางหรือวัตถุประสงค์ตามที่ได้กำหนดไว้ นอกจากนี้แล้ว การพัฒนามีความสำคัญไม่เพียงเป็นแนวทางหรือวิธีการนึ่งดังกล่าวเท่านั้น แต่ยังมีความสำคัญในลักษณะที่มีส่วนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารราชการอีกด้วย ซึ่งจะนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าของประเทศและเพิ่มคุณภาพชีวิตของประชาชนในเวลาเดียวกัน การพัฒนายังคำนึงถึงสภาพแวดล้อม เช่น ด้านเศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนการเมืองการปกครอง และการบริหาร ทั้งภายในและภายนอกประเทศด้วย

สรุปได้ว่า แนวคิดการพัฒนาองค์การได้ถูกนำไปประยุกต์ใช้เพื่อมุ่งการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมขององค์การ และการเปลี่ยนแปลงองค์การในส่วนที่เกี่ยวกับงาน จะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้โครงการพัฒนาองค์การบรรลุเป้าหมาย มาตรการสำคัญซึ่งผู้รับผิดชอบโครงการพัฒนาองค์การควรใช้เป็นแนวทางประกอบการดำเนินงาน ได้แก่ การได้รับความสนับสนุนจากฝ่ายบริหารในระดับสูง การได้รับความร่วมมือร่วมใจ และสนับสนุนจากสมาชิกในองค์การทุกระดับและทุกฝ่าย

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับพุทธวิธีการสอน

1) รูปแบบการสอนของพระพุทธเจ้า ทรงมีหลักการเลือกกลุ่มคนที่จะสอน ได้แก่ ทรงพิจารณาเลือกคนที่มีความพร้อมก่อน และทรงเลือกชนชั้นผู้นำซึ่งเป็นที่เคารพของชนหมู่มากในสมัยนั้น

2) พุทธกุศโลบายในการสอน พระพุทธเจ้าทรงมีกุศโลบายในการสอนมากมายหลายวิธี คือ การยกอุทาหรณ์ และการเล่านิทานประกอบการสอน การใช้อุปมาอุปไมย หรือการเปรียบเทียบ การใช้สื่อธรรมชาติใกล้ตัวเป็นอุปกรณ์ในการสอน การทำเป็นตัวอย่าง เป็นทำนองสาธิตให้ดู แบบไม่ต้องกล่าวสอน การเล่นภาษาเล่นคำ และใช้ในความหมายใหม่ กุศโลบายเลือกบุคคลและปฏิบัติเป็นรายบุคคล การรู้จักจังหวะและโอกาสในการสอน การยืดหยุ่นในการสอน การลงโทษและให้การชมเชย กลวิธีการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

3) วิธีการสอนของพระพุทธเจ้า มีลักษณะ ดังนี้ ทรงสั่งสอนโดยการปฏิวัติ เป็นการ “เปลี่ยน” หลักคำสอนดั้งเดิมของศาสนาพื้นเมืองอย่างกลับหน้ามือเป็นหลังมือ ทรงสั่งสอนโดยการปฏิรูป เป็นการสอนโดยวิธีคัด “แปลง” ของเก่าที่ยังไม่ดีให้ดีขึ้นหรือของเก่ามีความหมายอย่างหนึ่ง แต่นำมาแปลความหมายเสียใหม่เพื่อให้ตรงกับหลักเหตุผลยิ่งขึ้น และทรงสั่งสอนโดย “ตั้งหลักขึ้นใหม่” ที่ยังไม่มีสอนในที่อื่น แต่ทรงสอนไปตามหลักสัจธรรมที่ทรงค้นพบ

4) หลักการเกี่ยวกับการสอนของพระพุทธเจ้า ในการสอนทรงมีวิธีการสอน ตามบทบาทการสอน ได้แก่ สร้างความสนใจ สร้างบรรยากาศในการสอนให้ปลอดโปร่ง สอนมุ่งเนื้อหา มุ่งให้เกิดความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่สอนเป็นสำคัญ สอนโดยเคารพ คือ ตั้งใจสอน ทำจริง ด้วยความรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่มีค่ามองเห็นความสำคัญของผู้เรียน ใช้ภาษาสุภาพ นุ่มนวล ไม่หยาบคาย ชวนให้สบายใจ สละสลวย เข้าใจง่าย

5) แนวการสอนพุทธวิธี โดยการสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ ครูเป็นบุคคลสำคัญที่สามารถจัดสภาพแวดล้อม จูงใจ และวิธีการสอนให้นักเรียนเกิดศรัทธาที่จะเรียนรู้ และได้ฝึกฝนวิธีการคิด โดยแยบคาย นำไปสู่การปฏิบัติ ปฏิบัติจนประจักษ์จริง มุ่งเน้นให้ครูเป็นกัลยาณมิตรของนักเรียน ครูและนักเรียนมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน นักเรียนได้มีโอกาสคิดแสดงออกปฏิบัติอย่างถูกวิธี จนสามารถใช้ปัญญาแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม

สรุปได้ว่า วิธีการสอนของพระพุทธเจ้ามีหลายวิธี เช่น วิธีการสอนแบบสนทนา (สากัจฉา) วิธีการสอนแบบบรรยาย วิธีการสอนแบบตอบปัญหา วิธีการสอนแบบวางกฎข้อบังคับ วิธีการสอนแบบสาธิต เป็นต้น ทรงใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลายวิธีพร้อมกับวิธีการสอนแต่ละแบบ ให้มีความเหมาะสมกับบุคคลประเภทต่าง ๆ ประกอบด้วย การเล่านิทานประกอบ การใช้ถ้อยคำเหมาะสม การรู้จักจังหวะและโอกาส การยืดหยุ่นและการเสริมแรงในการสั่งสอนเผยแผ่พระศาสนากับบุคคลทุกชนชั้นวรรณะในสังคมอินเดียสมัยพระพุทธกาล จนได้รับความสำเร็จในการสอนเป็นอย่างยอดเยี่ยมเพราะผู้ฟังได้บรรลุธรรมตามศักยภาพของระดับสติปัญญาจนถึงขั้นบรรลุธรรมสูงสุดสำเร็จเป็นพระอรหันต์ จึงเหมาะที่จะนำมาเป็นแนวทางในการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอนในปัจจุบันเป็นอย่างยิ่ง

1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้

1) ความหมายการจัดการเรียนรู้ คือ สถานการณ์อย่างหนึ่งที่มีสิ่งต่อไปนี้เกิดขึ้น ได้แก่ มีความสัมพันธ์และมีปฏิสัมพันธ์เกิดขึ้นระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับสิ่งแวดลอม และผู้สอนกับผู้เรียนกับสิ่งแวดลอม มีความสัมพันธ์และมีปฏิสัมพันธ์นั้นก่อให้เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ใหม่ และผู้เรียนสามารถนำประสบการณ์ใหม่นั้นไปใช้ได้

2) ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ คือ กระบวนการของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากประสบการณ์หรือมาจากการฝึกหัด ซึ่งพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงนี้จะเป็นพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร และเป็นผลมาจากการฝึกหัดเท่านั้น การเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่เป็นผลมาจากการใช้ยาหรือสิ่งเสพติดหรือวุฒิภาวะจะไม่ถือว่า การจัดการเรียนรู้เปรียบเสมือนเครื่องมือที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการเรียนตั้งใจเรียนและเกิดการเรียนรู้ขึ้น การเรียนของผู้เรียนจะไปสู่จุดหมายปลายทาง คือ ความสำเร็จในชีวิตหรือไม่เพียงใดนั้น ยอมขึ้นอยู่กับการจัดการเรียนรู้ที่ดีของผู้สอนหรือผู้สอนด้วยเช่นกันหากผู้สอนรู้จักเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ดีและเหมาะสมแล้วยอมจะมีผลดีต่อการเรียนของผู้เรียน

3) กระบวนการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นประสบการณ์เป็นฐานประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ประสบการณ์ (Experiencing) (2) นำเสนอและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Publishing) (3) อภิปรายผล (Discussing) (4) สรุปอ้างอิง (Generalizing) (5) ประยุกต์ใช้ (Applying)

4) องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนจำเป็นจะต้องศึกษาจากข้อมูลหลายประการ เพื่อนำมาช่วยเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้ของตน และการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ไม่ว่าระดับใดจะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 3 ประการ ดังต่อไปนี้ ผู้เรียน บรรยากาศทางจิตวิทยาที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน บรรยากาศทางจิตวิทยาในชั้นเรียน

5) หลักการพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถหลายอย่างในการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด ดังนี้ การรู้จักผู้เรียน การวางแผนและเตรียมจัดการเรียนรู้ การใช้จิตวิทยาการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพที่ดีบรรยากาศสิ่งแวดล้อมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญครูจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนรักที่จะเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยการจัดให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ควรเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง สร้างความรู้เอง และค้นพบความรู้ได้ด้วยตนเอง กล่าวคือ การจัดการเรียนรู้ควรเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนได้เรียนตามความต้องการ ให้โอกาสผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินกิจกรรมการพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพโดยครูเป็นผู้จัดบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมให้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี

2. เพื่อศึกษาระบบการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามพุทธวิธี เพื่อการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี

3. เพื่อเสนอรูปแบบการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามพุทธวิธี เพื่อการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี

วิธีการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 รูปแบบการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยแบบผสานวิธี (Mixed Methodology Research) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารควบคู่กับการสัมภาษณ์ (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

ขั้นตอนที่ 2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามพุทธวิธี เพื่อการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี” ผู้วิจัยได้จำแนกไว้ 2 กลุ่ม ดังนี้

1.1) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เพื่อศึกษาการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามพุทธวิธี เพื่อการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ประกอบด้วย บุคลากรทางการศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 8 รูป/คน

1.2) สนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยได้คัดเลือกบุคลากรทางการศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 6 รูป/คน

2. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ผู้วิจัยดำเนินการสำรวจ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามกับนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 395 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายในการแจกแบบสอบถาม เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี

ขั้นตอนที่ 3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview)

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ประเด็นสำคัญของเนื้อหาการวิจัยและวิเคราะห์สาระสำคัญจากนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการแล้วได้ร่างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาได้ตรวจสอบคุณภาพในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) การใช้ถ้อยคำสำนวนภาษาของข้อคำถาม

2) โครงสร้างของประเด็นเนื้อหาคำถามที่ครอบคลุมสาระสำคัญการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามพุทธวิธี เพื่อการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี

3) กรอบประเด็นและข้อคำถามครอบคลุมเนื้อหาสำคัญที่ต้องการตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้

4) เสนอร่างเครื่องมือ ประเด็นการสนทนากลุ่มต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ

5) นำเครื่องมือที่แก้ไขปรับปรุงสมบูรณ์แล้วไปเก็บข้อมูลกับผู้เชี่ยวชาญและผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ จำนวน 8 รูป/คน

สนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

การสร้างแนวคำถามในการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามพุทธวิธี เพื่อการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี จากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต บทความ ตำรา คัดสำเนาจากรายงานวิจัยหรือบทความ

2) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยมาสร้างประเด็นคำถามที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

3) เสนอร่างเครื่องมือ ประเด็นการสนทนากลุ่มต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ

4) นำเครื่องมือที่แก้ไขปรับปรุงสมบูรณ์แล้วไปเก็บข้อมูลในการสนทนากลุ่มเฉพาะกับผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 รูป/คน

แบบสอบถาม (Questionnaires)

ใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ดังนี้

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามพุทธวิธี เพื่อการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี จากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต บทความ ตำรา คัดสำเนาจากรายงานการวิจัย

2) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสร้างกรอบของคำถาม โดยสร้างเครื่องมือจากกรอบเนื้อหาในคำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

3) เสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและปรับปรุงตามที่อาจารย์ปรึกษาแนะนำ

4) นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ทั้งความตรงของเนื้อหา (Content validity) และความตรงตามโครงสร้าง(Construct validity) โดยการหาค่า IOC (Rovinelle & Hambleton)

5) นำเครื่องมือที่ตรวจสอบแล้วแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนในจังหวัดกาญจนบุรีจำนวน 30 ชุด เพื่อหาความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficients) ตามวิธีของ Cronbach

6) นำเครื่องมือที่แก้ไขปรับปรุงสมบูรณ์แล้วไปเก็บข้อมูลกับนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยกลุ่มมีตัวอย่างทั้งสิ้น 395 คน โดยแต่ละระดับคะแนนมีความหมายดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง มีระดับการพัฒนา มากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง มีระดับการพัฒนา มาก

คะแนน 3 หมายถึง มีระดับการพัฒนา ปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง มีระดับการพัฒนา น้อย

คะแนน 1 หมายถึง มีระดับการพัฒนา น้อยที่สุด

2. ลักษณะของเครื่องมือ

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาความรู้พื้นฐานทั่วไป หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามพุทธวิธี เพื่อการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดประเด็นข้อคำถามที่ใช้เป็นแนวทางสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยยึดตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยการสัมภาษณ์เป็นแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ผู้วิจัยกำหนดประเด็นคำถามที่ใช้เป็นแนวทางเพื่อให้ได้ความจริง แนวคิด ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนา

ระบบการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามพุทธวิธี เพื่อการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรีทั้ง 5 ด้าน คือ (1) ด้านหลักสูตร (2) ด้านการจัดการเรียนการสอน (3) ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน (4) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (5) ด้านการวัดและการประเมินผล ขณะดำเนินการสัมภาษณ์ผู้วิจัยขออนุญาตในการใช้เครื่องบันทึกเสียงและจดบันทึกข้อมูลสำคัญ

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามพุทธวิธี เพื่อการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 ข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี มีความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (Rensis A. Likert) โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5 หมายถึง มีระดับการพัฒนา ระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีระดับการพัฒนา ระดับมาก

3 หมายถึง มีระดับการพัฒนา ระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีระดับการพัฒนา ระดับน้อย

1 หมายถึง มีระดับการพัฒนา ระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำไปดำเนินการวิเคราะห์ และประเมินระดับคุณภาพความตรงของเครื่องมือการวิจัย ดังนี้

1) การวิเคราะห์ Face validity (ความตรงเชิงพินิจ) ซึ่งเป็นการตรวจสอบประเมินคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย โดยอาจารย์ที่ปรึกษาทั้ง 2 ท่าน ด้วยการตรวจสอบประเมินกรอบเนื้อหา ขอบเขตของแบบสอบถามประเด็นสำคัญของการสอบถาม ตลอดจนการใช้ถ้อยคำสำนวนภาษาเชิงวิชาการที่เหมาะสมและความเป็นเอกนัยในการเก็บข้อมูล

2) การวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา (Contents validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของประเด็นคำถามการวิจัยกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยในรูปแบบของเทคนิคการวิเคราะห์ IOC (Index of Congruence) โดยผู้เชี่ยวชาญการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยและเนื้อหาวิจัยไม่น้อยกว่า 3 ท่าน ได้ผลการหาค่า IOC >0.5 ทุกข้อ

3) การหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามโดยการนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงจากขั้นตอนการหาค่า IOC แล้วไปแจกให้กลุ่มบุคคลที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัย จำนวน 30 ชุด เพื่อวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่า (α) ซึ่งผลการทดสอบการใช้แบบสอบถาม (Try Out) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .971

ขั้นตอนที่ 4 การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

1. การรวบรวมเอกสาร ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความ งานวิจัย และเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามพุทธวิธี เพื่อการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี เพื่อสร้างเครื่องมือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

2. ผู้วิจัยเสนอขอหนังสือจากหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อแจ้งต่อผู้อำนวยการโรงเรียนสำหรับขออนุญาตแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างภายในจังหวัดสุพรรณบุรี ขอสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตามรายนามผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

3. นำหนังสือจากหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยพร้อมทั้งแบบสอบถามไปแจกให้กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและดำเนินการสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

4. ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างกลับคืนด้วยตนเอง

5. ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 8 ท่าน ด้วยตนเอง

6. รวบรวมข้อมูลแบบสอบถามทั้งหมดเพื่อนำมาประมวลผลตามวิธีการทางสถิติและรวบรวมคำให้สัมภาษณ์เพื่อวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลหาประเด็นความสอดคล้องกับการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามพุทธวิธี เพื่อการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี

ขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยแบ่งออกเป็นการวิจัยเชิงปริมาณและการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

1. ข้อมูลการสัมภาษณ์เจาะลึก ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยผู้วิจัยจะนำข้อมูลทั้งที่ได้จากการบันทึกข้อมูล การถอดเทปสัมภาษณ์ รวมไปถึงภาพถ่ายในแต่ละครั้ง จัดหมวดหมู่ตามแต่ละตัวแปร ว่าครบถ้วนเพียงพอ และเหมาะสมแก่การนำไปวิเคราะห์สรุปผล

2. ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยจะใช้วิธีการโดยการตีความในรูปของการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) ผู้วิจัยจะนำข้อมูลทั้งที่ได้จากการบันทึกข้อมูลการถอดเทปสัมภาษณ์รวมไปถึงภาพถ่ายในแต่ละครั้งจัดหมวดหมู่ตามแต่ละตัวแปรว่าครบถ้วนเพียงพอและเหมาะสมแก่การนำไปวิเคราะห์สรุปผล

3. นำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ สรุปผลและนำเสนอเขียนเป็นความเรียง

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

หลังจากได้รับแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยจะได้นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดไปทำการตรวจสอบความถูกต้อง การลงรหัส และประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อทำการคำนวณค่าสถิติต่างๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์การนำเสนอและสรุปผลการวิจัย ซึ่งเป็นสถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ตามเกณฑ์การวัดชนิดประมาณค่าตัดสินระดับความคิดเห็นสำหรับการตอบที่เป็นมาตรฐานค่า 5 ระดับเกณฑ์การวิเคราะห์และแปลความ

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 มีระดับการพัฒนา มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 มีระดับการพัฒนา มาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 มีระดับการพัฒนา ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 มีระดับการพัฒนา น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 มีระดับการพัฒนา น้อยที่สุด

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรีที่มีต่อการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\overline{X}$ =3.83, S.D.=0.61)

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาระบบการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามพุทธวิธี เพื่อการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า **ด้านหลักสูตร** เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรม เพื่อปวงชนที่ประชาชนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการท้องถิ่นเป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลา และการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ **ด้านการจัดการเรียนการสอน** ผู้สอนต้องสามารถวิเคราะห์ศักยภาพผู้เรียนได้ว่าเป็นอย่างไร มีความสามารถที่จะเรียนรู้ได้อย่างไร มากน้อยเพียงใด ครูผู้สอนต้องมีความรู้ความสามารถในการวางแผนการจัดการเรียนรู้และวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย การใช้จิตวิทยาการเรียนรู้ เพื่อประกอบการตัดสิ้นใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการวัดและประเมินผลว่ามีวัตถุประสงค์อย่างไร **ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน** ในการเลือกสื่อการสอน ผู้สอนจะต้องตั้งวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมในการเรียนให้แน่นอนก่อน เพื่อใช้วัตถุประสงค์นั้นเป็นตัวชี้นำในการเลือกสื่อการสอนที่เหมาะสม **ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน** กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม

เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบ่งเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้ (1) กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียน และอาชีพ สามารถปรับตนได้อย่างเหมาะสม (2) กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจที่เหมาะสม ความมีเหตุผล การช่วยเหลือแบ่งปันกัน เอื้ออาทรและสมานฉันท์ โดยจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน (3) กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่นตามความสนใจในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบ ความดีงาม ความเสียสละต่อสังคม มีจิตสาธารณะ **ด้านการวัดและการประเมินผล** การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องอยู่บนหลักการพื้นฐานสองประการ คือ เป็นการวัดและประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและเพื่อตัดสินผลการเรียนรู้ (1) จุดมุ่งหมายแรกได้จะต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียนในระหว่างการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง แล้วนำมาใช้ในการส่งเสริมหรือปรับปรุงแก้ไขการเรียนรู้ของผู้เรียนและการสอนของครู เพื่อพัฒนาการเรียนรู้เป็นการวัดและประเมินผลที่เกิดขึ้นในห้องเรียนทุกวัน เป็นการประเมินเพื่อให้รู้จุดเด่น จุดที่ต้องปรับปรุง (2) จุดมุ่งหมายที่สอง คือ การวัดและประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียนรู้ เป็นการประเมินสรุปผลการเรียนรู้เมื่อเรียนจบหน่วยการเรียน หรือจบรายวิชาเพื่อตัดสินให้คะแนนหรือให้ระดับผลการเรียน หรือให้การรับรองความรู้ความสามารถของผู้เรียนว่าผ่านรายวิชาหรือไม่ หรือสามารถจบหลักสูตรหรือไม่

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อเสนอรูปแบบการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามพุทธวิธี เพื่อการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า

ด้านหลักสูตร เนื้อหาสาระของหลักสูตรมีความทันสมัย มีความเหมาะสมกับพื้นฐานความสามารถของนักเรียน เพื่อก้าวทันเหตุการณ์ปัจจุบันและความเปลี่ยนแปลงของโลก พร้อมทั้งควรมีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม สังคม วัฒนธรรมและสามารถบูรณาการกับภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ มีเนื้อหาสาระที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จได้

1. การจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ทางโรงเรียนส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูมีความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาก่อนเป็นอันดับแรก

2. ครูต้องศึกษาให้ครบถ้วน แล้วนำมาสร้างเป็นหลักสูตรสถานศึกษา และของกลุ่มสาระในลำดับถัดไป

3. ทุกโรงเรียนจะนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมาใช้กันอยู่แล้ว หลักสูตรหรือแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรทางสังคมจะต้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

4. หลักสูตรสำหรับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ทางสังคมให้ผู้เรียนได้เรียน เพราะความรู้ทางสังคมเป็นสิ่งสำคัญไม่ใช่สามารถเกิดขึ้นมาเองได้ ต้องเกิดจากการเรียนรู้และฝึกฝน จนสั่งสมเกิดขึ้นภายในตัวบุคคลและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ด้านการจัดการเรียนการสอน ครูจะต้องมีการชี้แจงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการเรียนให้นักเรียนทราบก่อนเรียน ตลอดทั้งมีกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจใฝ่รู้ใฝ่เรียนรู้ ครูจำเป็นจะต้องจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนที่หลากหลายให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาสาระที่เรียน และให้สอดคล้องกับสถานการณ์สังคมปัจจุบัน

1. โรงเรียนจัดเวลาการเรียนการสอนให้เพียงพอ เพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

2. งานสอนที่ได้รับมอบหมายก็เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด จัดการสอนให้ผู้เรียนอย่างเต็มที่ โดยการเน้นกระบวนการกลุ่ม เน้นกระบวนการคิด เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้อย่างเต็มที่มากที่สุด ไม่อยากปล่อยเวลาให้เสียไป

3. ห้องเรียนควรมีทั้งผู้สอนและผู้เรียนสร้างปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ได้มากที่สุด

4. จัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาสังคม มองให้เห็นว่าสังคมในปัจจุบันทีลักษณะเป็นอย่างไร โดยให้ผู้เรียนได้รับความเข้าใจในหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม

5. จัดการสอนให้ผู้เรียนมีความรู้ จิตใจดีงาม อยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้ รวมไปถึงมีจิตสาธารณะ ที่ผู้เรียนจะต้องนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

6. การจัดการเรียนการสอนเน้นการใช้กรณีศึกษา จากสภาพปัจจุบันในสังคมที่เกิดขึ้น ให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นว่าเป็นอย่างไร และนอกจากนี้ก็ยังเป็นกรณีศึกษาทั้งด้านดีและไม่ดี เพื่อให้ผู้เรียนได้เปรียบเทียบถึงสิ่งที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมของคนในสังคมเหล่านั้นเอง และจะช่วยทำให้ผู้เรียนเห็นภาพและเข้าบริบทของสังคมที่เกิดขึ้นได้

7. การจัดกระบวนการเรียนการสอนในรายวิชาสังคมศึกษาโดยใช้ปัญหาสังคมที่อาจจะเป็นปัญหาใกล้ตัวผู้เรียน เป็นกระบวนการกลุ่มที่ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม สร้างความสัมพันธ์ระหว่างกันและกัน มีทั้งการแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ครูใช้สื่อเทคโนโลยีที่หลากหลาย อุปกรณ์ที่ทันสมัยเหมาะสมในการจัดการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เข้าใจเนื้อหารายวิชามากขึ้น เช่น website, PowerPoint, YouTube ตลอดทั้งครูต้องนำสื่อที่อยู่ในสภาพแวดล้อม และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้พัฒนาสื่อและสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ทำให้นักเรียนมีพัฒนาการ และเกิดความเข้าใจในบทเรียนมากขึ้น

1. การเลือกใช้สื่อที่ความเหมาะกับชั้นเรียนและวัยของผู้เรียน เป็นเรื่องราวที่มีความน่าสนใจ สามารถตั้งคำถามจากสื่อได้ เช่น ข่าว ภาพยนตร์ เพลง นิยาย กรณีตัวอย่าง หรือประเด็นทางการเมืองทั้งในและต่างประเทศมาเป็นจุดตั้งต้นในการจัดการเรียนรู้

2. ใช้สื่อการสอนเป็นอีกหนึ่งตัวช่วยให้ครูผู้สอนในยุคปัจจุบันสามารถวัดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ เพราะสิ่งที่ผู้เรียนได้จากสื่อและสะท้อนออกมานั้นก็ทำให้ได้มองเห็นมุมมองที่กว้างมากขึ้น

3. ในยุคปัจจุบันที่มีสื่อเทคโนโลยีเข้ามาเป็นจำนวนมาก และผู้เรียนก็สามารถเข้าถึงสื่อเทคโนโลยีได้อย่างรวดเร็ว โดยสื่อจะต้องมีพร้อมสำหรับผู้เรียนในการเรียน และต้องสอนให้ผู้เรียนใช้สื่ออย่างถูกต้องด้วย เพราะเปรียบเสมือนดาบ 2 คมที่มีทั้งด้านดีและไม่ดี ถ้าหากส่งเสริมให้นักเรียนใช้อย่างถูกวิธีก็จะสามารถพัฒนาทักษะของผู้เรียนได้

4. สื่อที่จะนำมาใช้นั้นครูผู้สอนต้องเป็นคัดเลือกสื่อที่มีความน่าสนใจ และครูจะต้องเข้าใจเรื่องราวก่อนที่จะนำไปสอนให้กับผู้เรียน แล้วสื่อนั้นจึงจะทำให้ผู้เรียนได้รับผลดี เมื่อรับชมสื่อเสร็จเรียบร้อยก็จะต้องมีการเช็คสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปด้วย

5. ก่อนการเริ่มต้นวัดผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ครูผู้สอนต้องเป็นผู้ประเมินคุณภาพของสื่อที่จัดทำขึ้นก่อนเป็นอับดับแรกว่ามีความพร้อม ความเหมาะสมที่จะใช้ในการจัดกิจกรรมหรือไม่ เพื่อให้การนำสื่อนั้นไปใช้วัดผลผู้เรียนได้ตรงตามความต้องการ ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ครูจัดกิจกรรมทัศนศึกษาในพื้นที่จริง ให้นักเรียนคิดวิเคราะห์เรียนรู้ด้วยตนเองจากสภาพจริง ได้ร่วมมือกับชุมชน เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้แสดงความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตน ตลอดทั้งเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมวางแผนการจัดกิจกรรมสำคัญต่าง ๆ

1. จัดกิจกรรมภายในห้องเรียนที่จัดให้ผู้เรียนได้กระตุ้นการคิดและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์ จนสามารถนำไปสู่แนวทางการแก้ไขปัญหาได้ในที่สุด

2. การจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ถือว่าเป็นสิ่งที่ควรจะทำให้เกิดขึ้นในยุคสมัยปัจจุบัน ควรให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้นั้น ซึ่งจะทำให้การเรียนรู้นั้นมีความหมายกับผู้เรียนมากขึ้น

3. จัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม เน้นให้ผู้เรียนได้อภิปรายในกลุ่มย่อยแล้วนำมาสู่กลุ่มใหญ่

4. โรงเรียนเน้นการจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ที่ให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันทั้งผู้เรียนกับผู้เรียนเอง ผู้เรียนกับครูผู้สอนด้วย ซึ่งจะทำให้การจัดการเรียนรู้สามารถดำเนินต่อไปและได้การตอบสนองจากทั้งผู้สอนและผู้เรียนเป็นอย่างดี การใช้เกมในการจัดการเรียนการสอนหรือการนำเกมที่ผู้เรียนเล่นในชีวิตประจำวันนั้น มาประกอบกับการเรียนการสอนก็จะทำให้ผู้เรียนได้เกิดการแลกเปลี่ยนและเกิดความสนใจ มีความต้องการที่จะเรียนมากขึ้น

5. กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นไม่ได้มีแค่เพียงในห้องเรียนเท่านั้น แต่ผู้เรียนชอบที่จะได้เรียนนอกห้องเรียน ได้ทำกิจกรรมที่เค้าชื่นชอบและได้ความรู้ไปด้วย ยิ่งให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ยิ่งเกิดความชอบ ยิ่งเราเอาความรู้เข้าไปใช้วิถีชีวิตของผู้เรียนจะทำให้เค้าสามารถทำออกมาได้ดี แต่สิ่งสำคัญที่ไม่ควรมองข้ามคือการสอนให้ผู้เรียนมีคุณธรรม ศีลธรรม และเป็นคนที่สามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้

ด้านการวัดและการประเมินผล ครูมีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง มีกระบวนการหรือวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย ใช้เครื่องมือที่เหมาะสม สอดคล้องกับแผนการสอนตรงตามจุดประสงค์และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตร และมีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงวิธีการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ

1. การวัดผลการเรียนรู้ แบบวัดพฤติกรรมถือเป็นเครื่องมือการวัดผลอย่างหนึ่งที่ช่วยให้ครูผู้สอนสามารถตรวจสอบได้ว่า พฤติกรรมของผู้เรียนแต่ละบุคคลนั้นพัฒนาไปอย่างไร ตามจุดประสงค์ที่ครูต้องการวัดหรือไม่

2. การประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ประเมินผลตามสภาพจริง เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นสิ่งที่ผู้สอนและผู้เรียนเห็นซึ่งกันและกัน พร้อมกับแสดงออกมาในสิ่งที่เกิดขึ้น จะทำให้ผู้สอนมีความเข้าใจผู้เรียนมากขึ้น และรับรู้ถึงพัฒนาการของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี การประเมินผลจากมุมมองของผู้เรียนที่แสดงออกมา ว่าผู้เรียนเกิดมุมมอง

ใหม่ที่มากกว่าเดิม และทำให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของผู้เรียนได้ และการประเมินพฤติกรรมของผู้เรียนจากการเข้าร่วมกิจกรรม ว่าสิ่งที่ครูผู้สอนได้จัดการเรียนรู้ไปนั้นผู้เรียนสามารถบรรลุจุดประสงค์ได้มากน้อยเพียงใด และผู้เรียนก็จะแสดงพฤติกรรมออกมาในทั้งในและนอกห้องเรียน

องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยได้นำพุทธวิธีการสอนของพระพุทธเจ้า คือ โยนิโสมนสิการ เพื่อให้การพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ได้แก่ 1) ต้องสร้างเจตคติที่ดีต่อวิธีการเรียน และบทเรียน เช่น การจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เหมาะสม บุคลิกภาพของครู และการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน การเสนอสิ่งเร้าและแรงจูงใจ 2) ครูเสนอปัญหาที่เป็นสาระสำคัญของบทเรียนหรือเสนอหัวข้อเรื่อง ประเด็นสำคัญของบทเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ครูแนะแหล่งวิทยาการและแหล่งข้อมูล นักเรียนฝึกการรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้ และหลักการโดยใช้ ทักษะที่เป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ ทักษะทางวิทยาศาสตร์และทักษะทางสังคม จัดกิจกรรมที่เร้าให้เกิดการคิดวิธีต่างๆและยกตัวอย่างวิธีคิด 4 อย่าง คือ (1) คิดสืบค้นต้นเค้า (2) คิดสืบสาวตลอดสาย (3) คิดสืบค้นต้นปลาย (4) คิดโยงสายสัมพันธ์ ฝึกการสรุปประเด็นของข้อมูล ความรู้ และเปรียบเทียบ ประเมินค่าโดย วิธีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทดลองทดสอบจัดเป็นทางเลือกและทางออกของการแก้ปัญหา ดำเนินการเลือกและตัดสินใจ และจัดกิจกรรมฝึกปฏิบัติเพื่อพิสูจน์ผลการเลือกและตัดสินใจให้ประจักษ์จริง 3) ขั้นสรุป ครูและนักเรียนสังเกตวิธีการปฏิบัติ ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขให้ปฏิบัติถูกต้อง อภิปรายและสอบถามข้อสงสัย สรุปบทเรียน วัดและประเมินผล

อภิปรายผลการวิจัย

ด้านหลักสูตร พบว่า เนื้อหาสาระของหลักสูตรมีความทันสมัย มีความเหมาะสมกับพื้นฐานความสามารถของนักเรียน เพื่อก้าวทันเหตุการณ์ปัจจุบันและความเปลี่ยนแปลงของโลก พร้อมทั้งควรมีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม สังคม วัฒนธรรมและสามารถบูรณาการกับภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ มีเนื้อหาสาระ ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จได้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Phra Dithawat Aphiwatthanathammo (Thipkhun), 2018)

ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า ครูจะต้องมีการชี้แจงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการเรียนให้นักเรียนทราบก่อนเรียน ตลอดทั้งมีกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจใฝ่รู้ใฝ่เรียนรู้ ครูจำเป็นจะต้องจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนที่หลากหลายให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาสาระที่เรียน และให้สอดคล้องกับสถานการณ์สังคมปัจจุบัน ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Phra Krawat Siripanno (Investigation), 2018)

ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน พบว่า ครูใช้สื่อเทคโนโลยีที่หลากหลาย อุปกรณ์ที่ทันสมัยเหมาะสมในการจัดการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เข้าใจเนื้อหารายวิชามากขึ้น เช่น website, PowerPoint, YouTube ตลอดทั้งครูต้องนำสื่อที่อยู่ในสภาพแวดล้อม และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้พัฒนาสื่อและสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ทำให้นักเรียนมีพัฒนาการ และเกิดความเข้าใจในบทเรียนมากขึ้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Phramaha Hatthaphon Piyadhammo (Khamphetdi), 2017)

ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า ครูจัดกิจกรรมทัศนศึกษาในพื้นที่จริง ให้นักเรียนคิดวิเคราะห์เรียนรู้ด้วยตนเองจากสภาพจริง ได้ร่วมมือกับชุมชน เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้แสดงความสามารถ

ความถนัด และความสนใจของตน ตลอดทั้งเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมวางแผนการจัดกิจกรรมสำคัญต่าง ๆ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Phra Kritsana Vachirayano (Waphakphet), 2017)

ด้านการวัดและการประเมินผล พบว่า ครูมีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง มีกระบวนการหรือวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย ใช้เครื่องมือที่เหมาะสม สอดคล้องกับแผนการสอนตรงตามจุดประสงค์และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตร และมีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงวิธีการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phra Dithawat Aphiwatthanathammo (Thipkhun), 2018)

สรุป

การพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามพุทธวิธี เพื่อการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี พบว่า ครูควรมีการสอนที่บูรณาการกับสภาพแวดล้อม สังคม วัฒนธรรมและกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ทันเหตุการณ์ สอดคล้องกับสถานการณ์สังคมปัจจุบัน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตได้ ครูควรใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย ใช้สื่อเทคโนโลยีอุปกรณ์ที่ทันสมัยเหมาะสมในการจัดการเรียนรู้ มีการพัฒนาสื่อ และสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ให้นักเรียนได้ศึกษา ได้คิดวิเคราะห์เรียนรู้ด้วยตนเองในพื้นที่จริง ทั้งควรสนับสนุนให้นักเรียนได้แสดงความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตน ครูควรมีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง และมีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงวิธีการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ มีความรู้ความสามารถในการสามารถที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จได้

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. สถานศึกษาควรมีการวางแผนบริหารหลักสูตรให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมอย่างแท้จริง

2. ครูควรชี้แจ้งวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอน ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกทางความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนมากขึ้น

3. ควรจัดหาสื่อเทคโนโลยีที่หลากหลายในการจัดการเรียนรู้ อุปกรณ์ที่ทันสมัยเหมาะสม เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน

4. ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้นอกห้องเรียน เพื่อให้นักเรียนแสดงทักษะ ความรู้ความสามารถได้อย่างเต็มที่ และควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลายอย่างต่อเนื่อง

5. ควรมีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง มีกระบวนการหรือวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย โดยใช้เครื่องมือที่เหมาะสมและสอดคล้องเหมาะสมกับหน่วยการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพพุทธวิธีการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา

2. ควรศึกษาการบูรณาการพุทธวิธีการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และกลุ่มสาระอื่น ๆ เพื่อให้นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

References

Amornwiwat, S. (2005). *The divine treasure of Thai education*. Bangkok : Chulalongkorn University.

Faculty members, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, (2016). *Buddhist teaching methods.* (2nd ed). Ayutthaya : Mahachulalongkornrajavidyalaya University Printing House.

Jaithiang, C. (2007). *Teaching principles*. (4th ed). Bangkok : Odeon Store.

Khaemmani, T. (2008). *Teaching Science : Knowledge for effective learning process management*. Bangkok : Chulalongkorn University.

Panpiamrat, K. (2001). *Development of Thailand*. Bangkok : Office of the National Economic and Education Commission.

Phongsopa, P. (1999). *Educational Psychology*. Bangkok : Wisit Phatthana Company.

Phra Dithawat Aphiwatthanathammo (Thipkhun), (2018). *Buddhist methods of teaching social studies, religion and culture at the secondary level of schools under the Khon Kaen Municipality*. (Master of Buddhist Studies Thesis). Graduate School : Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Phra Krawat Siripanno (Investigation), (2018). *Learning management for the development of learners in volunteerism, Social Studies, Religion and Culture subject group, upper secondary level, under the Office of Secondary Education Area 25*. (Master of Buddhist Studies Thesis). Graduate School : Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Phra Kritsana Vachirayano (Waphakphet), (2017). *Teaching management of social studies, religion and culture to promote morality and ethics to high school students in the municipality of Udon Thani*. (Master of Buddhist Studies Thesis). Graduate School : Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Phramaha Hatthaphon Piyadhammo (Khamphetdi), (2017). *Learning management to develop learners in volunteerism in studying social studies, religion and culture at the high school level, Phon Phisai District, Nong Khai Province*. (Master of Buddhist Studies Thesis). Graduate School : Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Phratraipidok (P.A. Payutto), (2003). *Buddhist Dictionary, Compiled Edition*. (12th ed). Bangkok : Office of Educational Innovation Development.

Phratraipidok (P.A. Payutto), (2005). *Know the principles first, then study and teach to get results.* (4th ed). Bangkok : Office of Educational Innovation Development.

Phuwiphadawantharat, S. (2001). *Learner-centered and authentic assessment*. (2nd ed). Chiang Mai : Limited Partnership Chiang Mai Saengsin Printing House.

ท้าวทั้ง 4 ฤษีทั้ง 6 : การศึกษาแนวคิด การได้มาและการใช้อำนาจ และกระบวนการเรียนรู้สู่วิถีปฏิบัติ

THE FOUR LORDS AND THE SIX HERMITS: A STUDY OF THE CONCEPTS OF OBTAINING AND USING POWER AND THE PRACTICE BASED LEARING PROCESS

[1]พระมหากีรติ วรกิตติ และ [2]พระมหาบวรวิทย์ รตนโชโต

[1]Phramahakeerati Worakitti and [2]Phramaha Bovornvit Ratanachoto

[1]มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

[1]Mahachulalongkornrajavidyalaya University Lampang Buddhist Collage, Thailand

[1]Corresponding Author's Email: Ckoutlawz@gmail.com

Received: 2025-01-22

Revised: 2025-03-22

Accepted: 2025-03-22

บทคัดย่อ

รายงานการวิจัยเรื่อง "ท้าวทั้ง 4 ฤษีทั้ง 6 : การศึกษาแนวคิด การได้มาและการใช้อำนาจ และกระบวนการเรียนรู้สู่วิถีปฏิบัติ" มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับท้าวทั้ง 4 ฤษีทั้ง 6 2) เพื่อวิเคราะห์กระบวนการได้มาและการใช้อำนาจของท้าวทั้ง 4 ฤษีทั้ง 6 และ 3) เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดดังกล่าว งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นหลัก

ผลการศึกษาพบว่า ท้าวทั้ง 4 ฤษีทั้ง 6 เป็นแนวคิดที่สะท้อนความเชื่อของชาวล้านนา ซึ่งมีพัฒนาการเชิงแนวคิดและกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน โดยมีการผสมผสานแนวคิดทางพระพุทธศาสนาเข้ากับความเชื่อท้องถิ่นอย่างสอดคล้องและกลมกลืน ในบริบทของชาวลำปาง ความเชื่อเกี่ยวกับฤษีทั้ง 6 มีรากฐานมาจากการรับรู้ว่าฤษีเป็นพระภิกษุที่ปลีกวิเวกและพำนักอยู่ในป่าเขาภาคเหนือ อีกทั้งยังมีบทบาทสำคัญในสังคมและการปกครองบ้านเมืองในอดีต

กระบวนการได้มาซึ่งอำนาจของท้าวทั้ง 4 ฤษีทั้ง 6 ในแนวคิดของชาวล้านนาเกิดขึ้นจากการบูชาและศรัทธาของประชาชน รวมถึงบทบาทของบุคคลเหล่านี้ในการปกป้องและคุ้มครองชุมชนให้เกิดความสงบสุขและความเจริญรุ่งเรือง นอกจากนี้ แนวคิดเกี่ยวกับท้าวทั้ง 4 ฤษีทั้ง 6 ยังส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เชิงปฏิบัติที่นำไปสู่การเข้าถึงพระรัตนตรัยด้วยจิตศรัทธา ซึ่งส่งผลต่อมิติต่าง ๆ ของชีวิต ได้แก่ มิติทางจิตใจ ความสัมพันธ์ในครอบครัวและชุมชน สุขภาพ วัฒนธรรมและประเพณี การดำเนินชีวิต สังคม เศรษฐกิจ และการท่องเที่ยว

คำสำคัญ: ท้าวทั้ง 4; ฤๅษีทั้ง 6; การได้มาและการใช้อำนาจ; กระบวนการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ

Abstract

This research report, titled "The Four Lords and Six Hermits: A study of concepts, obtaining and applying of power, and the Learning process towards practice" aims to: 1) examine the concepts related to the 4 Lords and the 6 Hermits. 2) analyze how the 6 Hermits and the 4 Lords obtained and employed power. 3) promote learning towards practical application concerning the 4 Lords and the 6 Hermits.

The study's findings indicate that the concepts of the Four Lords and the Six Hermits reflect the beliefs of the Lanna people, demonstrating an evolution in both ideology and collective learning processes. These beliefs integrate Buddhist principles with local traditions in a harmonious and coherent manner. In the context of Lampang, the belief in the Six Hermit originates from the perception of hermits as reclusive monks residing in the northern forests, playing a significant role in the social and political structures of past societies.

The process of attaining power by the Four Lords and the Six Hermits in Lanna beliefs stems from the people's faith and devotion. These figures play a crucial role in protecting and safeguarding the community, ensuring peace and prosperity. Moreover, this belief system fosters practical learning that leads to spiritual connection with the Triple Gem through sincere faith, influencing various aspects of life, including mental well-being, family and community relationships, health, culture, traditions, daily living, society, economy, and tourism.

Keywords: The 4 Lords; The 6 Hermits; Obtaining and Using of Power; Learning process towards practice

บทนำ

ภาคเหนือของประเทศไทยมีวัฒนธรรมและวรรณกรรมล้านนาที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น ส่งผลต่อการพัฒนาทางวัฒนธรรมของภูมิภาคอย่างกว้างขวาง แม้ว่าจะมีแหล่งข้อมูลปฐมภูมิเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะคัมภีร์ใบลานที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา นิกายเถรวาท ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ความสัมพันธ์ทางสังคม กฎหมายจารีตประเพณี ตำราโหราศาสตร์ เวทมนต์ ตำนานและพิธีกรรม ไวยากรณ์และอักษรศาสตร์ รวมถึงกวีนิพนธ์ มหากาพย์ นิทานพื้นบ้าน นิยายรัก และความเชื่อต่าง ๆ แต่การศึกษาวิจัยในด้านนี้ยังมีข้อจำกัด เนื่องจากการเข้าถึงข้อมูลทำได้ยาก คัมภีร์ใบลานส่วนใหญ่เป็นวรรณกรรมนอกนิบาต เช่น ชาดก ซึ่งมีรากฐานจากประเพณีพื้นถิ่นของภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ และมีเนื้อหาหลากหลายภาษา ได้แก่ ล้านนา ไทยเขิน ไทยลื้อ ไทยใหญ่ พม่า และภาษาบาลี (Aongsakul , 2018)

ลำปางเป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานกว่า 1,300 ปี นับตั้งแต่สมัยหริภุญชัยในรัชสมัยของพระนางจามเทวี โดยในอดีตเคยถูกเรียกว่า “เขลางค์” และ “นครลำปาง” ซึ่งปรากฏอยู่ในหลักฐานทางประวัติศาสตร์หลายแหล่ง เช่น ศิลาจารึก ตำนาน และพงศาวดาร คำว่า “ละกอน” หรือ “ละคร” เป็นชื่อสามัญที่ใช้เรียกเมืองเขลางค์ในตำนานสำคัญ อาทิ ตำนานจามเทวีและชินกาลมาลีปกรณ์ รวมถึงยังเป็นคำที่ใช้ในภาษาพูดทั่วไป แม้แต่จังหวัดใกล้เคียงอย่างแพร่ น่าน เชียงราย ลำพูน และเชียงใหม่ ก็มักเรียกชาวลำปางว่า “จาวละกอน” ซึ่งหมายถึง “ชาวเมือง” คำว่า “ละกอน” มีรากศัพท์จากภาษาบาลีว่า “เขลางค์” เช่นเดียวกับ “ละพูร” หรือ “ลำพูน” ที่มีรากศัพท์จากภาษาบาลีว่า “หริภุญชัย” นอกจากนี้ ในอดีต ลำปางยังเคยถูกเรียกว่า “ลัมภกัปปะ” อีกด้วย ดังนั้น เมืองละกอนจึงหมายถึงบริเวณที่ตั้งของเมืองเขลางค์ในอดีต

เขลางค์เป็นเมืองโบราณที่มีลักษณะคล้ายรูปหอยสังข์ ตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำวัง บริเวณตำบลเวียงเหนือ อำเภอเมืองลำปาง ส่วนชื่อ “ลำปาง” นั้นปรากฏหลักฐานอย่างชัดเจนในตำนานพระธาตุลำปางหลวง ซึ่งเรียกเป็นภาษาบาลีว่า “ลัมภกัปปนคร” โดยเมืองนี้ตั้งอยู่ที่ลำปางหลวง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ห่างจากตัวเมืองลำปางไปทางทิศใต้ประมาณ 16 กิโลเมตรตามแนวแม่น้ำวัง ซึ่งเป็นที่ตั้งของวัดพระธาตุลำปางหลวงในปัจจุบัน โดยเมืองลัมภกัปปนครมีพื้นที่ประมาณ 200 ไร่ 1(Suwannarupo, 2019)

ตามที่ได้กล่าวในตำนาน วัดพระธาตุลำปางหลวง (ฉบับสาขาสมาคมเพื่อการรักษาสมบัติวัฒนธรรมประจำจังหวัดลำปาง) เรื่องราวของเมืองลำปางได้ถูกบันทึกไว้ว่า พระพุทธเจ้าได้เสด็จไปตามหมู่บ้านและเมืองต่างๆ โดยเสด็จถึงบ้านแห่งหนึ่งที่มีชื่อว่า "ลัมพการีวัน" ซึ่งพระพุทธเจ้านั่งอยู่บนดอยม่อนน้อยที่มีความสูงเล็กน้อย ในระหว่างนั้นมีลัวะชื่อ "อ้ายคอน" ที่ได้นำกระบอกไม้ป้างใส่น้ำผึ้งมาเสนอต่อพระพุทธเจ้า พร้อมทั้งหมากพ้าว 4 ลูก พระพุทธเจ้าทรงรับน้ำผึ้งและยื่นให้แก่พระมหาอานนท์เพื่อนำไปใส่บาตร เมื่อพระพุทธเจ้าเสวยน้ำผึ้งแล้ว พระองค์ทรงทำนายว่า สถานที่นี้จะกลายเป็น "ลัมภางค์" หรือที่รู้จักกันในปัจจุบันว่าเมืองลำปาง ซึ่งเป็นที่ประดิษฐานพระธาตุลำปางหลวงในปัจจุบัน (Committee on Document Compilation and Archives in the Organizing Committee for the Royal Birthday Celebration of His Majesty the King, 2001)

ความเชื่อเกี่ยวกับท้าวทั้ง 4 และฤๅษีทั้ง 6 เป็นส่วนสำคัญของแนวคิดทางศาสนาและวัฒนธรรมที่มีความสัมพันธ์ลึกซึ้งในสังคมล้านนา โดยเฉพาะในจังหวัดลำปาง ซึ่งมีการตีความและปฏิบัติแตกต่างจากพื้นที่อื่น ๆ แนวคิดเรื่องฤๅษีทั้ง 6 ถือเป็นอัตลักษณ์สำคัญที่สะท้อนให้เห็นถึงคติความเชื่อและวิถีชีวิตของชาวลำปาง ซึ่งมีการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ความเชื่อดั้งเดิมของชาวล้านนาผสมผสานระหว่างความเชื่อในผีและในพุทธศาสนาอย่างกลมกลืน สร้างโลกทัศน์ที่มีลักษณะเฉพาะตัว

การศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นไปที่การศึกษาเกี่ยวกับท้าวทั้ง 4 และฤๅษีทั้ง 6 โดยเฉพาะการสำรวจที่มาของอำนาจและการใช้ อำนาจในการคุ้มครองผู้ปฏิบัติธรรม ปกป้องเคหสถาน การถวายอารักขาพระพุทธองค์และพระสาวก รวมทั้งการดูแลรักษาความเรียบร้อยทั้งในโลกมนุษย์และโลกทิพย์ นอกจากนี้ ยังมุ่งศึกษาวิธีการดูแลและปกป้องคุ้มครองการงานเพื่อให้สำเร็จและนำไปสู่การส่งเสริมการปฏิบัติธรรมที่มีผลสัมฤทธิ์ตามแนวทางของพระพุทธศาสนา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับท้าวทั้ง 4 ฤๅษีทั้ง 6
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์การได้มาและการใช้อำนาจของท้าวทั้ง 4 ฤๅษีทั้ง 6
3. เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สู่วิถีปฏิบัติ เกี่ยวกับท้าวทั้ง 4 ฤๅษีทั้ง 6

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) ในพื้นที่อำเภอเมืองลำปาง โดยมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 30 คน ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความหลากหลายในด้านสถานะและบทบาททางสังคม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและรอบด้าน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย (1) พระสงฆ์จำนวน 10 รูป จากวัดต่าง ๆ ในเขตอำเภอเมืองลำปาง ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา (2) นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนาจำนวน 10 คน จากสถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีความเชี่ยวชาญในศาสตร์พระพุทธศาสนา (3) ปราชญ์ชาวบ้านจำนวน 5 คน ซึ่งเป็นผู้มีภูมิปัญญาท้องถิ่นและประสบการณ์ชีวิตอันยาวนาน อีกทั้งเป็นที่ยอมรับของชุมชน และ (4) ผู้นำชุมชนจำนวน 5 คน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือประธานชุมชน ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการนำชุมชนและเป็นบุคคลที่ได้รับความเคารพนับถือจากสมาชิกในชุมชน

เครื่องมือการวิจัย ผู้วิจัยได้แบ่งออกตามรูปแบบการวิจัย ดังนี้

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลคือแบบสัมภาษณ์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับแนวคิดของท้าวทั้ง 4 และฤษีทั้ง 6 การสัมภาษณ์เน้นการสำรวจความคิดเห็นจากพระสงฆ์และนักวิชาการ จำนวน 30 รูป/คน ตามประเด็นต่างๆ ได้แก่ 1) ประวัติเบื้องต้นของผู้ให้สัมภาษณ์ 2) คำถามในการสัมภาษณ์ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย และ 3) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้ให้สัมภาษณ์ นอกจากนี้ ยังมีการศึกษากระบวนการเรียนรู้และการส่งเสริมสู่วิถีปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับท้าวทั้ง 4 และฤษีทั้ง 6 จากคัมภีร์โบราณล้านนา เพื่อพัฒนาเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยนี้มีขั้นตอนการดำเนินการที่สำคัญ ดังนี้ 1) การศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น หนังสือ ตำรา และงานวิจัย ผ่านกระบวนการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) เพื่อศึกษาข้อมูลและแนวคิดเกี่ยวกับท้าวทั้ง 4 ฤษีทั้ง 6 2) ติดต่อประสานงานกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ได้แก่ กลุ่มพระสงฆ์ นักวิชาการท้องถิ่น และปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อขอความร่วมมือในการลงพื้นที่และเก็บข้อมูลในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง 3) ดำเนินการวิจัยด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) โดยประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้ 3.1) การรวมทีมวิจัย 3.2) ลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับท้าวทั้ง 4 ฤษีทั้ง 6 ในจังหวัดลำปาง โดยการศึกษาจากเอกสารคัมภีร์โบราณล้านนาในวัดต่างๆ เช่น วัดปงสนุกเหนือ ตำบลเวียงเหนือ อำเภอเมือง วัดประตูต้นผึ้ง ตำบลเวียงเหนือ วัดไหล่หิน ตำบลไหล่หิน อำเภอเกาะคา และวัดพระธาตุลำปางหลวง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง 3.3) ศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่จารึกด้วยอักขระธัมม์ล้านนา (ตั๋วเมือง) เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับท้าวทั้ง 4 ฤษีทั้ง 6 และถอดองค์ความรู้จากเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เช่น คัมภีร์พระไตรปิฎก อรรถกถา คัมภีร์โบราณล้านนา หนังสือ และรายงานการวิจัย 4) สร้างกระบวนการเรียนรู้และส่งเสริมวิถีปฏิบัติเกี่ยวกับท้าวทั้ง 4 ฤษีทั้ง 6 5) ประเมินคุณภาพ วิเคราะห์ตีความ และสรุปกระบวนการเรียนรู้และส่งเสริมสู่วิถีปฏิบัติ เพื่อจัดทำรายงานและเผยแพร่เป็นรูปเล่ม

3. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติในการวิจัยนี้เน้นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative method) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เพื่อสรุปข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ซึ่งรวมถึงการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive analysis) เพื่ออธิบายรายละเอียดของข้อมูลที่รวบรวม ทั้งการตีความและการวิเคราะห์องค์ความรู้จากคัมภีร์โบราณล้านนา (ข้อมูลชั้นปฐมภูมิ) และข้อมูลชั้นทุติยภูมิ เช่น เอกสาร หนังสือ ตำรา งานวิจัย และคัมภีร์โบราณจากจังหวัดลำปาง นอกจากนี้ยังมีการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มพระสงฆ์ นักวิชาการท้องถิ่น และปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อศึกษาความเชื่อ กระบวนการเรียนรู้ และการส่งเสริมวิถีปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับท้าวทั้ง 4 ฤษีทั้ง 6

ผลการวิจัย

การวิจัยนี้ได้ศึกษาแนวคิด กระบวนการได้มา และการใช้อำนาจของท้าวทั้ง 4 และฤษีทั้ง 6 เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้สู่การปฏิบัติจริง โดยผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพมีดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า **ท้าวทั้งสี่** เป็นคำเรียกตามคติความเชื่อของชาวล้านนา หมายถึง เทวดาสี่องค์ที่ทำหน้าที่เป็นผู้ปกครองสวรรค์ชั้นจาตุมหาราชิกา ซึ่งเป็นสวรรค์ชั้นแรกในคติโลกสัณฐานของศาสนาพุทธ เทวดาทั้งสี่องค์นี้มีหน้าที่ดูแลความสงบสุขของโลกมนุษย์ในแต่ละทิศ ดังนี้ 1) ท้าวธตรัฏฐะ ปกครองทิศตะวันออก เป็นหัวหน้าของเหล่าคันธัพพะ 2) ท้าววิรุฬหกะ ปกครองทิศใต้ เป็นหัวหน้าของเหล่ากุมภัณฑ์ 3) ท้าววิรูปักขะ ปกครองทิศตะวันตก เป็นหัวหน้าของเหล่านาค และ 4) ท้าวเวสสุวัณณะ ปกครองทิศเหนือ เป็นหัวหน้าของเหล่ายักษ์ และเป็นหัวหน้าสูงสุดในบรรดาท้าวทั้งสี่ แม้ว่าท้าวทั้งสี่จะมีอำนาจปกครองสวรรค์ชั้นจาตุมหาราชิกา แต่ยังต้องขึ้นตรงต่อพระอินทร์ ผู้เป็นประธานแห่งสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ และจะต้องเข้าเฝ้าพระอินทร์ ณ สุธัมมสภาคศาลาเป็นประจำ (Wunnasri, 2024)

ฤาษีทั้งหก เป็นคำเรียกที่พบในคติความเชื่อของชาวล้านนา โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดลำปาง หมายถึงบุคคลผู้ถือพรตบำเพ็ญตบะในป่าเขา อย่างไรก็ตาม งานวิจัยพบว่าฤาษีทั้งหกอาจเป็นพระภิกษุที่พำนักอยู่ในป่าเขาในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย ซึ่งมีบทบาทสำคัญในสังคมล้านนาโบราณ ปรากฏชื่อในเอกสารจารึกล้านนา ดังนี้ ฤาษีองค์ที่ 1 ผู้ดูแลต้นศรีมหาโพธิ์ ณ วัดศรีล้อม ฤาษีองค์ที่ 2 ผู้ดูแลพระมหาชินะธาตุเจ้า ณ วัดม่อนคีรีชัย ฤาษีองค์ที่ 3 ผู้ดูแลพระมหาชินะธาตุเจ้า ณ พระธาตุดอยแล สุเทวฤาษี ผู้ดูแลพระมหาชินะธาตุเจ้า ณ วัดพระธาตุดอยสุเทพ สุพรหมฤาษี ผู้ดูแลพระมหาชินะธาตุเจ้า ณ ดอยยัสสะกิตติ (เขลางค์บรรพต วัดม่อนพระยาแช่) และสุรักขิตตฤาษี ผู้ดูแลวัดผาป่อง ใกล้วัดช่างแต้ม การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับท้าวทั้งสี่และฤาษีทั้งหกช่วยให้เข้าใจถึงโครงสร้างความเชื่อของชาวล้านนาในอดีต ซึ่งเกี่ยวข้องกับคติศาสนาและการปกครองทางจิตวิญญาณในท้องถิ่น (Wunnasri, 2024)

คุณค่าและความสำคัญของท้าวทั้ง 4 และฤาษีทั้ง 6 ในบริบทของพิธีกรรม ความเชื่อ และสังคม มีบทบาทสำคัญในบริบทของพระพุทธศาสนาและความเชื่อทางจิตวิญญาณของสังคม โดยเฉพาะในแง่ของพิธีกรรมและระบบความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองและความเป็นสิริมงคล ตามคติพุทธศาสนา ท้าวทั้ง 4 ทำหน้าที่เป็นเทวดาผู้รักษาทิศทั้ง 4 ในสวรรค์ชั้นจาตุมหาราชิกา ซึ่งเป็นชั้นแรกของสวรรค์ตามคติจักรวาลวิทยาในพระพุทธศาสนา หน้าที่ของท้าวทั้ง 4 ได้แก่ การรักษาความสงบเรียบร้อยในโลกมนุษย์ การปกป้องจากภัยอันตราย และการอำนวยพรแก่ผู้ประกอบคุณงามความดี ในบริบทของสังคมล้านนา ความเชื่อเกี่ยวกับท้าวทั้ง 4 มีความเชื่อมโยงกับพิธีกรรมและประเพณีท้องถิ่น โดยแสดงออกผ่านการประกอบพิธีกรรมเพื่อขอพร ความคุ้มครอง และความเป็นสิริมงคล ในขณะที่ฤาษีทั้ง 6 มีบทบาทสำคัญในฐานะผู้ทรงภูมิปัญญาและเป็นแบบอย่างทางจริยธรรม ความเชื่อเกี่ยวกับฤาษีสะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าทางสังคมที่เน้นการปฏิบัติตามหลักธรรมและการแสวงหาปัญญา ทั้งสองกลุ่มนี้จึงมีอิทธิพลต่อโครงสร้างทางสังคมและศาสนาอย่างลึกซึ้ง

จากการศึกษาเกี่ยวกับคุณค่าและความสำคัญของท้าวทั้งสี่และฤาษีทั้งหก พบว่ามีอิทธิพลต่อมิติต่าง ๆ ในสังคม ได้แก่ พิธีกรรม ความเชื่อ และการอยู่ร่วมกันในสังคม ในมิติของพิธีกรรม การบวงสรวงท้าวทั้งสี่ถือเป็นพิธี

สำคัญที่ต้องดำเนินการก่อนการประกอบพิธีมงคลต่าง ๆ เช่น การเฉลิมฉลองศาสนสถาน การสร้างเคหสถาน และงานมงคลอื่น ๆ

พิธีกรรมดังกล่าวกำหนดให้มีการสร้างปราสาทหรือแท่นท้าวทั้งสี่ โดยปักเสาสูงประมาณ 1.5 เมตร และใช้ไม้สองท่อนยาวประมาณ 1 เมตร ตอกตะปูให้ขวางกัน ปลายไม้ยื่นไปในทิศทั้งสี่ จากนั้นจึงนำชิ้นไม้ขนาดกว้างยาวประมาณหนึ่งคืบมาติดที่ปลายไม้และหลักเสา สำหรับเครื่องสังเวย จะใช้สะทวงเครื่องสี่ หรือ "สะตวง" ซึ่งเป็นกระบะกาบกล้วยบรรจุเครื่องสังเวยจำนวนหกชุด โดยนำไปวางไว้ที่ยอดเสา ปลายไม้ทั้งสี่ทิศ และโคนเสา

ในพิธีกรรมนี้ กระบะเครื่องสังเวยที่วางบนยอดเสามีไว้เพื่อถวายแด่พระอินทร์ ขณะที่กระบะเครื่องสังเวยบริเวณปลายไม้ทั้งสี่ทิศนั้นเป็นการถวายแด่มหาราชทั้งสี่พระองค์ตามทิศที่แต่ละพระองค์ดูแล ส่วนกระบะที่โคนเสาถือเป็นเครื่องบูชาแด่พระแม่ธรณี นอกจากนี้ พิธีบวงสรวงดังกล่าวยังต้องอาศัยอาจารย์ประกอบพิธี ซึ่งจะอ่านโองการสังเวยท้าวทั้งสี่ก่อนเริ่มพิธีมงคล โดยช่วงเวลาการประกอบพิธีขึ้นอยู่กับกำหนดการของงาน เช่น หากงานมงคลจัดขึ้นในช่วงเช้า พิธีบวงสรวงจะกระทำในช่วงเย็นของวันก่อนหน้า แต่หากงานจัดขึ้นในช่วงสายหรือบ่าย พิธีจะดำเนินการในช่วงเช้าของวันงาน พิธีกรรมการขึ้นท้าวทั้งสี่ถือเป็นจารีตสำคัญของล้านนา โดยเฉพาะในช่วงเทศกาลปีใหม่เมือง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อและแนวปฏิบัติที่สืบทอดมาอย่างยาวนาน อันเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมและจิตวิญญาณของชุมชน (Thanissaro, 2024)

ชาวล้านนาเชื่อว่า ท้าวจตุโลกบาลทั้ง 4 องค์ มีอำนาจเหนือธรรมชาติและเป็นผู้ปกป้องรักษาความสงบเรียบร้อยในโลกทั้ง 4 ทิศ การปกป้องของท้าวทั้ง 4 จึงไม่เพียงแต่คุ้มครองจากภัยธรรมชาติและสิ่งชั่วร้ายต่าง ๆ เท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงการช่วยเสริมสร้างความเจริญรุ่งเรืองในด้านต่าง ๆ ของชีวิต เช่น การงาน การเงิน ความรัก และความเป็นอยู่ โดยเฉพาะการช่วยควบคุมดูแลฤดูกาลและสภาพอากาศ เพื่อให้โลกและมนุษย์มีความสงบสุขและอุดมสมบูรณ์ ในทางปฏิบัติ ชาวล้านนาได้มีพิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบูชาท้าวจตุโลกบาล เช่น การบูชาในงานเทศกาลต่าง ๆ การขอพรจากท้าวจตุโลกบาลเพื่อป้องกันอันตราย และการขอให้ท้าวจตุโลกบาลช่วยให้พืชผลทางการเกษตรเจริญเติบโตและอุดมสมบูรณ์ นอกจากนี้ยังมีความเชื่อว่า ท้าวทั้ง ๔ เป็นผู้ที่ช่วยปกป้องโลกและมนุษย์จากภัยอันตรายต่าง ๆ และส่งเสริมความเจริญในทุกด้านของชีวิต

วิถีปฏิบัติต่อท้าวทั้ง 4 ฤาษีทั้ง 6 มีทั้งการบูชา และการขมา ชาวล้านนาเมื่อทำการบูชาท้าวทั้ง 4 ฤาษีทั้ง 6 มักจะเตรียมเครื่องสักการะเป็น 6 ส่วน โดย 4 ส่วนใช้บูชาทิศทั้ง 4 อีก 2 ส่วนใช้บูชาพระอินทร์และพระแม่ธรณี ทั้งนี้ในเฉพาะพื้นที่จังหวัดลำปาง นิยมเพิ่มเครื่องบูชาสำหรับ ฤาษี ทั้ง 6 และอาจกล่าวได้ว่าเทวดาอยู่ใกล้ชิดกับมนุษย์มากที่สุดเพราะเทวดาสถิตอยู่ในสถานที่ต่าง ๆ มนุษย์จึงมีเคารพ ศรัทธา และบูชาหรือบวงสรวงเทวดา เพื่อขอความโปรดปรานและคุ้มครอง หรือขอให้เทวดาช่วยเหลือในสิ่งที่ปรารถนาหรือต้องการ ดังเช่นที่พระพุทธเจ้าแนะนำให้มนุษย์ทั้งหลายแผ่ส่วนบุญให้แก่เทวดาที่สถิตอยู่ในสถานที่นั้น ๆ เพราะเมื่อเทวดาได้รับไมตรีจิตก็จะช่วยเหลือมนุษย์เหมือนกับมารดาที่เลี้ยงดูบุตรด้วยหัวใจที่เปี่ยมด้วยความรัก ผู้ที่เทวดาให้ความช่วยเหลือก็จะประสบแต่ความสงบ สุขและเจริญก้าวหน้าในชีวิตต่อไป

กระบวนการเชิงสัญลักษณ์ในพระพุทธศาสนาอาศัยวัตถุเพื่อสื่อจิตเข้าสู่ธรรม เชื่อมโยงความเชื่อและการอยู่ร่วมกันในสังคม ท้าวจตุโลกบาลทั้ง 4 และฤๅษีทั้ง 6 มีบทบาทสำคัญในฐานะเทวดาผู้รักษาทิศทั้ง 4 ในสวรรค์ชั้นจาตุมหาราชิกา ภายใต้การบัญชาของท้าวสักกะ (พระอินทร์) โดยมีหน้าที่รายงานความเป็นไปของมนุษย์ต่อสภาดาวดึงส์ และป้องกันการรุกรานจากอสูร เทวดาแต่ละองค์มีบทบาทเฉพาะตามคุณสมบัติของตนเองกล่าวคือ ท้าวกุเวร หรือท้าวเวสสุวรรณ เป็นโลกบาลที่ดูแลรักษาทิศเหนือของโลก ในฐานะโลกบาล ท้าวเวสสุวรรณมีหน้าที่สำคัญทั้งในโลกมนุษย์และสวรรค์ โดยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสวรรค์ ท้าวเวสสุวรรณร่วมกับจตุโลกบาลองค์อื่น ๆ ทำหน้าที่ปกป้องสวรรค์จากการรุกรานของศัตรู โดยเฉพาะอย่างยิ่งอสูร นอกจากนี้ยังมีบทบาทในการเข้าร่วมประชุมในเทวสภาชั้นดาวดึงส์ พร้อมทั้งคอยอารักขาพระอินทร์ ในโลกมนุษย์ ท้าวเวสสุวรรณทำหน้าที่ตรวจตราความเป็นไปในโลกมนุษย์และบันทึกกรรมดีกรรมชั่วของมนุษย์เพื่อรายงานต่อเทวสภาในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ โดยจะออกตรวจตราในวันพระขึ้น-แรม 15 ค่ำ ตามคติของจตุโลกบาล ซึ่งศาสนาพุทธได้นำจตุโลกบาลมาเป็นผู้พิทักษ์รักษาพระพุทธศาสนา ในพุทธศาสนาเถรวาท ท้าวเวสสุวรรณมักจะปรากฏในพุทธประวัติต่าง ๆ ในฐานะผู้พิทักษ์พระพุทธศาสนาและคอยช่วยเหลือพระพุทธเจ้า รวมถึงพุทธบริษัทตั้งแต่ประสูติจนถึงปรินิพพาน โดยมีการกล่าวถึงท้าวเวสสุวรรณบ่อยกว่าจตุโลกบาลองค์อื่น ในพุทธศาสนามหายาน ท้าวเวสสุวรรณมีบทบาทเป็นเทพแห่งความมั่งคั่ง และยังทำหน้าที่เป็นธรรมบาลและยิดัมด้วย ในฐานะธรรมบาล ท้าวเวสสุวรรณทำหน้าที่ปกป้องพระพุทธศาสนาและปราบปรามปีศาจมารที่เป็นศัตรูของพระพุทธศาสนา ส่วนในฐานะยิดัม ท้าวเวสสุวรรณทำหน้าที่เป็นเทพผู้พิทักษ์พระพุทธศาสนา มีอำนาจปราบภูตผีร้ายที่คุกคามมนุษย์ โดยเมื่อทำหน้าที่เป็นโลกบาลและธรรมบาล จะมีนามว่า กุเวร เวสสุวรรณ หรือไวศรวัณ และเมื่อทำหน้าที่เป็นยิดัมจะมีนามว่า ชัมภล (Intrawut, 2002)

ท้าววิรุฬหก เป็นผู้ดูแลทิศใต้และปกครองกุมภัณฑ์ ท้าววิรุฬหกเป็นมหาราชผู้มียศ บุตรของท้าววิรุฬหกมีพลังและชื่อว่า "อินทะ" ผู้มีฤทธิ์และความรุ่งเรือง พร้อมด้วยผิวพรรณงดงามและมียศ ผู้คนต่างพากันไปยังป่าที่ประชุมของภิกษุ ตามมหาสมัยสูตรและบทภาณยักษ์ ท้าววิรุฬหกทรงพระนามว่า "ท้าววิรุฬหกมหาราช" หรือ "จอมกุมภัณฑ์" ในอาฏานาฏิยปริตรทรงพระนามว่า "จอมเทวดา" และในลัทธิมหายานของจีนทรงพระนามว่า "เตียงเชียง" ซึ่งแปลว่า "สง่างาม มือถือร่ม" ส่วนในทิเบตกล่าวถึงการถือกระบี่ ท้าวธตรฐ ปกครองทิศตะวันออก เป็นหัวหน้าของคนธรรพ์ และมหาราชผู้มียศ บุตรของท้าวธตรฐมีพลังและชื่อว่า "อินทะ" ซึ่งมีฤทธิ์และความรุ่งเรือง ผิวพรรณงดงามและมียศ ผู้คนมุ่งสู่ป่าที่ประชุมของภิกษุทั้งหลาย ท้าววิรูปักษ์ ปกครองทิศตะวันตก เป็นหัวหน้านาคและมหาราชผู้มียศ บุตรของท้าววิรูปักษ์มีพลังและชื่อว่า "อินทะ" มีฤทธิ์ ความรุ่งเรือง ผิวพรรณงดงามและมียศ ผู้คนต่างยินดีมุ่งมายังป่าที่ประชุมของภิกษุ

เทวดาทั้ง 4 มีบทบาทสำคัญในคติจักรวาลวิทยาของศาสนาพุทธ โดยเฉพาะในจาตุมหาราชิกา ซึ่งเป็นหนึ่งในส่วนสำคัญของการศึกษาจักรวาลวิทยาในพุทธศาสนา

บทบาทของเทวดาต่อชาวล้านนาเป็นการสะท้อนความเชื่อในอำนาจเหนือธรรมชาติที่สามารถดลบันดาลเหตุการณ์ต่างๆ ได้ ตามคติความเชื่อดั้งเดิมที่เชื่อว่าเทวดามีอำนาจในการควบคุมเหตุการณ์ทั้งดีและร้าย โดยมนุษย์เริ่มมีความเชื่อในเทวดาเมื่อเกิดความกลัวภัยพิบัติและสันนิษฐานว่าอาจมีสิ่งลี้ลับที่มีอำนาจเหนือธรรมชาติซ่อนอยู่ในธรรมชาติ ในช่วงก่อนพุทธกาล มนุษย์เชื่อว่าเทวดามีตัวตนในลักษณะของเทพแห่งธรรมชาติ เช่น สุริยเทพในดวงอาทิตย์ พระจันทร์เป็นเทพแห่งแสงในตอนกลางคืน พระพายเป็นเทพแห่งลม พระพิรุณเป็นเทพแห่งน้ำและฝน พระแม่ธรณีเป็นเทพแห่งดิน และพระอัคนีเป็นเทพแห่งไฟ นอกจากนี้ยังมีการสื่อสารระหว่างมนุษย์และเทพผ่านการบูชาด้วยเครื่องบูชาและการเผาไหม้ของไฟ ต่อมา เทวดาในศาสนาพราหมณ์และฮินดูได้เพิ่มจำนวนและมีลักษณะเป็นตรีมูรติ โดยมีพระพรหมเป็นผู้สร้าง พระวิษณุเป็นผู้รักษา และพระศิวะเป็นผู้ทำลาย ซึ่งสะท้อนถึงการพัฒนาเป็นเทพศักดิ์สิทธิ์ที่มีอำนาจเหนือมนุษย์ (Sriprem, 2021)

ในบริบทของชาวล้านนา ท้าวทั้ง 4 และฤๅษีทั้ง 6 มีบทบาทสำคัญในการปกป้องและคุ้มครองตามความเชื่อในศาสนาพุทธ โดยท้าวทั้ง 4 ในสวรรค์ชั้นจาตุมหาราชิกามีบทบาทสำคัญในฐานะเทวดาผู้รักษาโลกและผู้ปกป้องคุ้มครองมนุษย์ รวมถึงการบันดาลสรรพสิ่งตามความเชื่อของชาวล้านนา ซึ่งในทางพุทธศาสนา ท้าวทั้ง 4 นี้เรียกว่า "มหาราช" หรือ "โลกบาล" ซึ่งประกอบด้วย 1) ท้าวธตรฐ 2) ท้าววิรุฬหก 3) ท้าววิรูปักข์ และ 4) ท้าวเวสสุวัณ (หรือท้าวกุเวร) โดยบทบาทหลักของจตุโลกบาลคือการช่วยเหลือสัตว์โลกที่มีคุณธรรมสูง เช่น พระพุทธเจ้า พุทธบริษัท และท้าวสักกะ รวมทั้งการคุ้มครองสวรรค์ชั้นดาวดึงส์

นอกจากนี้ โลกบาลยังมีบทบาทในการฟังธรรม ปฏิบัติธรรม และเป็นผู้แจ้งข่าวสารหรือเหตุการณ์สำคัญในพุทธศาสนา ทั้งในโลกมนุษย์และเทวโลก Sirisawat (2012) ตามความเชื่อพุทธศาสนา เทพหรือเทวดาทุกองค์ล้วนเกิดจากการกระทำความดีของตนเอง โดยแบ่งออกเป็นหลายชั้น ได้แก่ เทวดาชั้นฉกามาพจร (6 ชั้น) เทวดาชั้นรูปาวจร (16 ชั้น) และเทวดาชั้นอรูปาวจร (4 ชั้น) ซึ่งเป็นเทวดาที่ไม่มีกายทิพย์ (Phradhammapidok, 1992)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ศึกษาวิเคราะห์การได้มาและการใช้อำนาจของท้าวทั้ง 4 ฤๅษีทั้ง 6 ได้แก่ อิทธิพลทางความเชื่อเกี่ยวกับท้าวทั้ง 4 ฤๅษีทั้ง 6 ที่มีต่อชาวล้านนา ตามความเชื่อของคนในสังคมไทยศาสนาพุทธนิกายเถรวาท เชื่อว่ามีเทวดาผู้เป็น จอมแห่งเทพคือท้าวสักกะหรือพระอินทร์ ท้าวจตุโลกบาล มีบทบาทในการรักษาทิศทั้งสี่ พระพรหม (ท้าวสหัมบดีพรหม ฆฏิการพรหม สนังกุมารพรหม) พระปัญจสิขะ พระธรณี พระพิรุณฯลฯ สำหรับ เทวดาพื้นเมืองที่ชาวไทยนับถือ เช่น พระภูมิเจ้าที่แม่ย่านาง นางกวัก พระแม่โพสพ นางสงกรานต์ ท้าวกบิลพรหม พญาแถบ ฯลฯ เทพารักษ์ เช่น พระสยามเทวาธิราช พระหลักเมือง พระเสื้อเมือง พระทรงเมือง เป็นต้น Panlum (2024) ทั้งนี้ อิทธิพลทางความเชื่อเกี่ยวกับท้าวทั้ง 4 ฤๅษีทั้ง 6 ที่มีต่อชาวล้านนา มีทั้งต่อจิตใจเป็นส่วนเสริมกำลังใจ และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ สามัคคี และการได้มาและการใช้อำนาจของท้าวทั้ง 4 ฤๅษีทั้ง 6 กล่าวในคติทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ การเกิดขึ้นของสรรพสิ่งตามเหตุปัจจัยอาศัยกัน กล่าวคือ การจะได้ไปเกิดในภพภูมิใดด้วยจิตดวงใดนั้น ขึ้นอยู่กับกรรม Wannasri (2024) คือการกระทำความดีและ ความชั่วของแต่ละบุคคลที่ทำไว้ในภพนี้กรรมมี 4 ระดับ คือ 1) ครุกรรม คือกรรมหนัก

ให้ผลก่อนกรรมอื่นๆ 2) อาสันนกรรม คือกรรมที่ทำไว้เมื่อใกล้จะตาย 3) อาจิณกรรม คือกรรมที่ทำไว้บ่อยๆ และ 4) กฏัตตากรรม คือ กรรมที่สักแต่ว่าทำ ในอภิธัมมัตถสังคหะ กล่าวการเกิดขึ้นของสัตว์โลกเรียกว่า โยนิหรือกำเนิด มี 4 ประเภท ด้วยกัน คือ 1) สังเสทชะกำเนิด หมายถึง เกิดในเถ้าไคลหรือในยางเหนียว 2) โอปปาติกะกำเนิด หมายถึง เกิดโตทันที 3) อัณฑชะกำเนิด หมายถึง เกิดในฟองไข่ 4) ชลาพุชะกำเนิด หมายถึง เกิดในมดลูก The Thai Tripitaka Edition of Mahachulalongkornrajavidyalaya University (1996) ด้วยเหตุนี้ การเกิดของสัตว์โลกในภพใหม่ล้วนเกิดจากผลของกุศลกรรม และอกุศลกรรม ที่ ตนกระทำไว้แล้วในภพนี้ แบ่งเป็น 5 ประเภท คือ 1) การเกิดในอบายภูมิ 4 คือ นรก เปรต อสูร ดิรัจฉาน เกิดได้ด้วยจิต 1 ดวง คือ อกุศลสันตีรณวิบากจิต 2) การเกิดในสุคติภูมิคือ เกิดเป็นเทวดาชั้นต่ำ หรือเกิดเป็นมนุษย์ที่มีความพิการ (บ้า ใบ้ บอด หนวก) เกิดได้ด้วยจิต 1 ดวง คือ อเหตุกกุศลสันตีรณวิบากจิต 3) การเกิดในสุคติภูมิ7 คือ มนุษย์ภูมิ 1 เทวภูมิ 6 ชั้น เกิดได้ด้วยจิต 8 ดวง คือมหาวิบาก จิต 8 ดวงใดดวงหนึ่ง 4) การเกิดในรูปภูมิ 16 ชั้น เกิดได้ด้วยจิต 5 ดวง คือ รูปาวจรวิบากจิต 5 และ 5) การเกิดในอรูปภูมิ 4 ชั้น เกิดได้ด้วยจิต 4 ดวง คือ อรูปาวจรวิบากจิต 4 ทั้งนี้การได้มาและการใช้อำนาจของท้าวทั้ง 4 ฤๅษีทั้ง 6 ส่งผลต่อชาวล้านนาในด้าน ปกป้อง คุ้มครอง ป้องกัน และบันดาลสุข

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้และการส่งเสริมสู่วิถีปฏิบัติในประเด็นท้าวทั้ง 4 ฤๅษีทั้ง 6 ภาคทฤษฎี ได้นำเสนอการเรียนรู้หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับความเป็นเทวดาและบรรพชิต ซึ่งประกอบด้วย ไตรสรณคมณ์ พรหมวิหารธรรม และเทวธรรม โดยเฉพาะในส่วนของ ไตรสรณคมณ์ ได้อธิบายไว้ในงานของ Phra Phromkunnaporn (2003) ว่า คำว่า “สรณ” แปลตามโวหารว่า "ที่พึ่ง" ซึ่งหมายถึงสถานที่หรือสิ่งที่ให้การปกป้องจากบาปและจัดแจงประโยชน์ให้กับผู้ที่พึ่งพา ทั้งนี้ คำว่า "สรณ" มาจากธาตุ “สร” (หึสายำในการเบียดเบียน) และปัจจัย “ยุ” (แปลงเป็น อน) โดยมีความหมายว่าการที่สิ่งใดสิ่งหนึ่งช่วยปัดเป่าหรือกำจัดสิ่งที่ทำให้เกิดความกลัว ความสะดุ้ง ความทุกข์ ทุคติภพ และกิเลส ทั้งนี้ตามพระอรรถกถาจารย์ได้วิเคราะห์และอธิบายไว้ว่า "หึสตีติ สรณ์; สรณคตานำ เตเนว สรณคมเนน ภยำ สนฺตาสำ ทุกฺขำ ทุคฺคตึ ปริกฺกิเลสำ หึสติ วิธมติ นีหรติ นิโรเธตีติ" ซึ่งหมายความว่า การถึงสรณะของบุคคลที่มีการพึ่งพาหรือพึ่งพิงนั้น จะนำไปสู่การเบียดเบียนและกำจัดสิ่งที่เป็นภัย เช่น ความกลัว ความทุกข์ และกิเลส ทั้งยังช่วยให้เกิดความสงบสุขและบรรเทาความทุกข์ทางจิตใจ การเรียนรู้ในแนวทางนี้จึงไม่เพียงแต่เป็นการศึกษาทฤษฎีในเชิงศาสนา แต่ยังเป็นการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักธรรมที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาจิตใจของบุคคล ให้สามารถเข้าถึงการปกป้องและปลดเปลื้องจากทุกข์ทั้งปวง ผ่านการทำความเข้าใจและการฝึกฝนตนเองในชีวิตประจำวัน

การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับท้าวทั้ง 4 และฤๅษีทั้ง 6 ในทิศทางสู่วิถีปฏิบัติสามารถแบ่งออกได้เป็นสามด้านหลักที่มีความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้งและสอดคล้องกับหลักการของการดำเนินชีวิตที่มีคุณธรรมและความสุข ดังนี้ 1) การปฏิบัติภาคครัวเรือน: การนำหลักแห่งความเคารพ การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และพรหมวิหารธรรมมาใช้ในครอบครัวนั้น จะช่วยเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข โดยทุกคนในครอบครัวสามารถแสดงออกถึงความรัก ความเข้าใจ และความเคารพซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการ

เสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว 2) การปฏิบัติภาคชุมชน: การใช้หลักแห่งความสามัคคีและการร่วมมือร่วมใจกันในหมู่บ้านหรือชุมชน ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งและความสงบสุข โดยการทำงานร่วมกันในลักษณะของไมตรีจิตและการมีส่วนร่วมของทุกคนในชุมชนจะช่วยให้เกิดการพัฒนาในด้านต่างๆ ทั้งในเรื่องของเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน และยังนำไปสู่การสร้างความสุขในชีวิตของสมาชิกทุกคนในชุมชน 3) การปฏิบัติภาคสังคมองค์รวม: การนำหลักธรรมาภิบาลที่ประกอบด้วย หลักนิติธรรม, หลักคุณธรรม, หลักความโปร่งใส, หลักการมีส่วนร่วม, หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินการของสังคมองค์รวม ช่วยสร้างระบบที่มีความยั่งยืนและโปร่งใส ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาในทุกด้านอย่างสมดุลและเป็นธรรมความเชื่อ

ในเรื่องการขึ้นท้าวทั้ง 4 นั้นเกี่ยวข้องกับพิธีกรรมเฉพาะในบางท้องถิ่นและกลุ่มบุคคล โดยมีการพิจารณาอย่างรอบคอบและการใช้ปัญญาในการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ การทำพิธีขึ้นท้าวทั้ง 4 ไม่สามารถรับประกันผลลัพธ์ที่ดีในด้านต่าง ๆ เช่น ชีวิต การงาน การเงิน สุขภาพ ความรัก หรือการขอสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในแง่ของการอธิษฐาน สิ่งที่สำคัญคือการดำเนินชีวิตที่ดีงามตามหลักศีลธรรม ซึ่งเป็นการสร้างความดีและมีจิตใจที่เอื้อเฟื้อและเข้มแข็ง โดยส่งผลให้ชีวิตนั้นนำไปสู่ความสุขและความสำเร็จในท้ายที่สุด

กล่าวโดยสรุป ความเชื่อเกี่ยวกับท้าวทั้ง 4 และฤาษีทั้ง 6 ที่มีอิทธิพลต่อชาวล้านนา ไม่เพียงแต่เป็นการเสริมกำลังใจและส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมเท่านั้น แต่ยังสะท้อนให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและการยอมรับอำนาจตามคติทางพระพุทธศาสนา ซึ่งเน้นการเกิดขึ้นของสรรพสิ่งตามเหตุปัจจัยที่สัมพันธ์กัน การที่จะเกิดในภพภูมิใดและด้วยจิตใดนั้น ขึ้นอยู่กับกรรมที่ได้กระทำมา ชาวล้านนาเชื่อว่า การอัญเชิญท้าวจตุโลกบาลเข้าร่วมในพิธีกรรมต่าง ๆ จะช่วยให้การดำเนินการเป็นไปอย่างราบรื่น ปราศจากอุปสรรค และเป็นสิริมงคล เช่น ในการจัดงานสำคัญต่าง ๆ อาทิ งานฉลองถาวรวัตถุทางศาสนา งานเทศน์มหาเวสสันดรชาดก การสร้างบ้านใหม่ การแต่งงาน การขึ้นบ้านใหม่ การบวชเณร อุปสมบทพระ งานบูชาเสาอินทขีล (หลักเมือง) การแรกนา หรือเทศกาลสงกรานต์ เป็นต้น นอกจากนี้ ชาวล้านนาในชีวิตประจำวันยังคงกราบไหว้บูชาท้าวจตุโลกบาล เพื่อขอพรให้ท่านคุ้มครองรักษาและนำพาความสุข ความเจริญ รวมถึงแคล้วคลาดจากภัยอันตรายต่าง ๆ โดยเชื่อว่า ท้าวทั้ง 4 จะคอยสอดส่องดูแลความเป็นไปของมนุษย์และให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ที่ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ตามหลักธรรมและคุณธรรมที่มั่นคง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาถึงแนวคิดเกี่ยวกับการได้มาและการใช้อำนาจ รวมถึงกระบวนการเรียนรู้สู่วิถีปฏิบัติ พบว่า แนวคิดเกี่ยวกับท้าวทั้ง 4 ฤาษี ทั้ง 6 เป็นคติความเชื่อที่มีรากฐานมาจากวัฒนธรรมล้านนา ซึ่งได้รับอิทธิพลจากหลักการทางพระพุทธศาสนาและสามารถเชื่อมโยงเข้าด้วยกันได้อย่างแนบเนียน แนวคิดนี้ไม่เพียงแค่สะท้อนถึงการได้มาและการใช้อำนาจของท้าวทั้ง 4 ฤาษีทั้ง 6 แต่ยังสัมพันธ์กับกฎแห่งกรรมที่เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

ของชาวล้านนา กระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับท้าวทั้ง 4 ฤาษีทั้ง 6 เป็นพื้นฐานที่สำคัญในการปฏิบัติชีวิตตามวิถีแห่งธรรม และส่งเสริมให้เกิดการเจริญเติบโตทางจิตใจและสังคม

ผลการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ท้าวทั้ง 4 ในความเชื่อของชาวล้านนา หมายถึงเทพเจ้าทั้ง 4 องค์ที่ปกครองสวรรค์ชั้นจาตุมหาราชิก ทำหน้าที่ดูแลความสงบสุขของเหล่าสัตว์โลกในทิศต่างๆ ดังนี้ ท้าวธตรัฏฐะดูแลทิศตะวันออก เป็นหัวหน้าของพวกคันธัพพะ ท้าววิรุฬหกะดูแลทิศใต้ เป็นหัวหน้าของพวกกุมภัณฑ์ ท้าววิรูปักขะดูแลทิศตะวันตก เป็นหัวหน้าของพวกนาค และท้าวเวสสุวัณณะดูแลทิศเหนือเป็นหัวหน้าของยักษ์และเป็นหัวหน้าของบรรดามหาเทพกลุ่มนี้ มหาเทพทั้งสี่ยังถือว่าพระอินทร์ ฤาษีทั้ง6 เป็นคำเรียกของชาวล้านนา ในงานวิจัยนี้นิยมเรียกกันในพื้นที่จังหวัดลำปาง หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติปลีกวิเวกอยู่ตามป่าเขา จากการศึกษาพบว่า ฤาษีทั้ง 6 แท้จริงแล้วคือพระภิกษุที่อาศัย Wannasri (2024) อยู่ตามป่า เขา ในพื้นที่ต่างๆ ในภาคเหนือ และยังเป็นผู้ที่มีความสำคัญในบ้านเมืองสมัยนั้น ปรากฏนามตามเอกสารจารึกล้านนา มี 6 รูป ได้แก่ องค์ที่ 1 เป็นผู้พี่ให้รักษายังต้นศรีมหาโพธิ์ วัดศรีล้อม องค์ที่ 2 เป็นผู้รักษายังพระมหาชินะธาตุเจ้า วัดม่อนคีรีชัย องค์ที่ 3 เป็นผู้รักษายังพระมหาชินะธาตุเจ้า พระธาตุดอยแล องค์ที่ 4 สุเทวฤาษี เป็นผู้รักษายังพระมหาชินะธาตุเจ้า วัดพระธาตุดอยสุเทพ องค์ที่ 5 สุพรหมฤาษี เป็นผู้รักษายังพระมหาชินะธาตุเจ้า ดอยยัสสะกิตติ (เขลางค์บรรพต วัดม่อนพระยาแช่) และองค์ที่ 6 สุรักขิตตฤาษี เป็นผู้รักษาวัดผาป่อง ใกล้วัดช่างแต้ม ยังเป็นหัวหน้าของตนและจะต้องเข้าเฝ้าพระอินทร์ในสุธัมมสภาคศาลา คุณค่าและความสำคัญของท้าวทั้ง 4 ฤาษีทั้ง 6 ส่งผลในมิติอันหลากหลาย ได้แก่ คุณค่าและความสำคัญเกี่ยวกับพิธีกรรม ความเชื่อ และการอยู่ร่วมกันในสังคม ดังนั้น ท้าวทั้ง4 และฤาษีทั้ง6ในความเชื่อของชาวล้านนา มีบทบาทเป็นเทวดาผู้ดูแลทิศทั้งสี่ตามคติพุทธศาสนา เชื่อกันว่ามีอำนาจเหนือธรรมชาติ คุ้มครองป้องกันภัย และบันดาลโชคลาภ วิธีการบูชา และการขมา ชาวล้านนาเมื่อทำการบูชาท้าวทั้ง4 ฤาษีทั้ง6 จะตระเตรียมเครื่องสักการะเป็น 6 ส่วน โดย 4 ส่วนใช้บูชาทิศทั้ง 4 อีก 2 ส่วนใช้บูชาพระอินทร์และพระแม่ธรณี ทั้งนี้ในเฉพาะพื้นที่จังหวัดลำปาง นิยมเพิ่มเครื่องบูชาสำหรับ ฤาษีทั้ง 6

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า อิทธิพลทางความเชื่อเกี่ยวกับท้าวทั้ง 4 ฤาษีทั้ง 6 ที่มีต่อชาวล้านนา มีทั้งต่อจิตใจเป็นส่วนเสริมกำลังใจ และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ สามัคคี การได้มาและการใช้อำนาจของท้าวทั้ง 4 ฤาษีทั้ง 6 ในคติทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ การเกิดขึ้นของสรรพสิ่งตามเหตุปัจจัยอาศัยกัน กล่าวคือการจะได้ไปเกิดในภพภูมิใดด้วยจิตดวงใดนั้น ขึ้นอยู่กับกรรม

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า กระบวนการเรียนรู้เน้นภาคทฤษฎีเกี่ยวกับหลักธรรมพื้นฐานทางพุทธศาสนา เช่น ไตรสรณคมณ์ และพรหมวิหารธรรม รวมถึงบูรณาการความเชื่อท้องถิ่นเกี่ยวกับท้าวทั้ง 4 และฤาษีทั้ง 6 เข้ากับภาคปฏิบัติเพื่อพัฒนาน้อมจิตสู่ไตรรัตนะและดำเนินตามวิถีพุทธ

การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับท้าวทั้ง 4 ฤาษีทั้ง 6 สู่วิถีปฏิบัติ นำไปสู่ชีวิตจริงได้ดังนี้ 1) ในครัวเรือน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีด้วยหลักความเคารพ การอยู่ร่วมกัน และ พรหมวิหารธรรมเข้ามาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข 2) ในชุมชน สร้างความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจเพื่อพัฒนาชุมชนให้

เจริญก้าวหน้า และอย่างร่วมกันอย่างมีความสุข สงบ และสันติ 3) ในสังคมองค์รวม ปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล สร้างสังคมที่เป็นธรรมและโปร่งใส

การศึกษาแนวคิด การได้มาและการใช้อำนาจ และกระบวนการเรียนรู้สู่วิถีปฏิบัติ เรื่องท้าวทั้ง4 ฤาษีทั้ง6 พบว่า นอกจากจะเป็นความเชื่อของชาวล้านนาแล้ว ยังสะท้อนให้เห็นถึงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับอำนาจ กรรม และการปฏิบัติธรรม ซึ่งเชื่อมโยงวิถีชีวิตและความเชื่อของชาวล้านนาเข้าด้วยกันอย่างลึกซึ้ง ที่สามารถขยายความได้ดังนี้

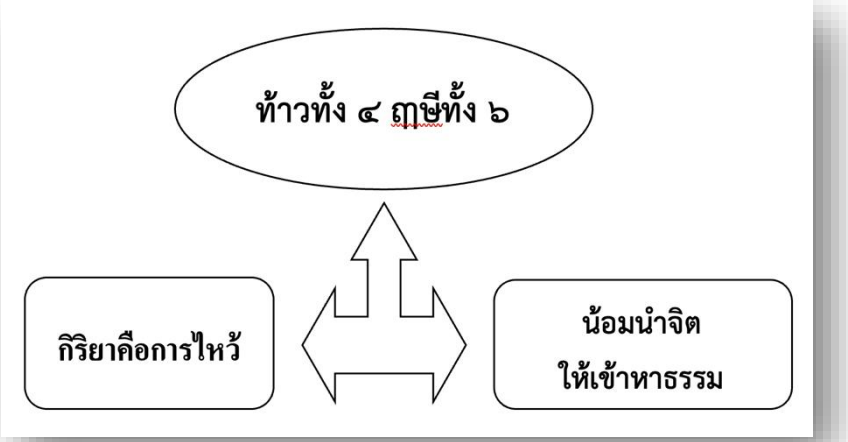
1) การได้มาและการใช้อำนาจของท้าวทั้ง 4 ฤาษีทั้ง 6 เกิดจากกฎแห่งกรรม ผลของการกระทำในอดีตชาติ หากใช้เพื่อประโยชน์ส่วนรวม จะได้รับผลบุญ แต่หากใช้ในทางที่ผิด จะได้รับผลกรรมตามมา โดยเฉพาะท้าวเวสสุวรรณ ผู้ดูแลทรัพย์สมบัติ สะท้อนให้เห็นหลักของการรู้จักความพอเพียง รักษาสมดุลในชีวิต ระหว่างความมั่งคั่งและความพอเพียง หากมนุษย์มีความละโมมโลภมากจนเกินไป ก็อาจนำมาซึ่งความทุกข์ได้และความวิบัติในชีวิตได้

2) การศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับท้าวทั้ง 4 ฤาษีทั้ง 6 เป็นการเปิดประตูสู่การปฏิบัติธรรมเบื้องต้น ช่วยให้เข้าใจหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาในรูปแบบที่เข้าถึงง่าย และเป็นแรงบันดาลใจให้ปฏิบัติตนในทางที่ดี ส่งเสริมให้เกิดความเคารพนับถือ และฝึกสมาธิจิต ซึ่งนำไปสู่การใช้ชีวิตประจำวันอย่างมีสติ เช่น การทำความดี การแบ่งปัน การรู้จักพอเพียง และการมีเมตตาต่อผู้อื่น นอกจากนี้ ยังเป็นการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าของชาวล้านนา และส่งเสริมให้ภูมิปัญญาเหล่านี้คงอยู่สืบไป

กล่าวโดยสรุป แนวคิดเรื่องท้าวทั้ง4 ฤาษีทั้ง 6 เป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าของชาวล้านนา สะท้อนวิถีชีวิตและความเชื่อที่ผูกพันกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา การศึกษาแนวคิดนี้ ช่วยให้เข้าใจภูมิปัญญาของบรรพบุรุษและนำไปสู่การดำเนินชีวิตที่ดีงาม การอนุรักษ์และเผยแพร่จึงเป็นการสืบสานวัฒนธรรมล้านนาและเป็นแรงบันดาลใจให้คนรุ่นหลังได้ดำเนินชีวิตปฏิบัติตนตั้งมั่นอยู่ในกรอบแห่งการทำความดีอย่างมีคุณธรรมตามหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนา

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ "ท้าวทั้ง 4 ฤาษีทั้ง 6 : การศึกษาแนวคิด การได้มาและการใช้อำนาจ และกระบวนการเรียนรู้สู่วิถีปฏิบัติ" พบว่า องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นสองส่วนหลัก ได้แก่ การแสดงออกเชิงสัญญะ ซึ่งสะท้อนผ่านกิริยา “ขียา” ที่กระทำต่อท้าวทั้ง 4 และฤาษีทั้ง 6 และ กระบวนการทางจิตใจ ซึ่งหมายถึงกิริยาที่แสดงออกด้วยความเคารพและนอบน้อมทางจิตวิญญาณ อันเปรียบเสมือนแสงแห่งเทียนที่นำทางสู่ธรรม



สิ่งที่ได้จากการเรียนรู้เกี่ยวกับท้าวทั้ง 4 และฤาษีทั้ง 6 ที่สำคัญประการหนึ่งคือ การดำเนินชีวิตในสังคมที่ผสานไปกับความเชื่อท้องถิ่น ได้แก่ การขึ้นท้าวทั้ง 4 และการบูชาฤาษีทั้ง 6 กล่าวคือความเชื่อในวัฒนธรรมล้านนาว่าเป็นการขอพรและความคุ้มครองจากท้าวจตุโลกบาล ซึ่งเป็นเทพผู้รักษาทิศทั้ง 4 ของโลก การทำพิธีอัญเชิญหรือการขึ้นท้าวทั้ง 4 นั้น อาจส่งผลต่อการดำรงชีวิตผู้คนในสังคมในหลายด้าน ดังนี้

1) ด้านจิตใจ: เชื่อว่าจะช่วยให้จิตใจสงบ สะอาด มีสมาธิ ไม่ขุ่นมัว หรือเกิดความปริวิตกกังวลใดๆ โดยง่าย หรือปราศจากความวุ่นวาย มีจิตใจที่เป็นกุศล เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แบ่งปัน และนำไปสู่การคิด การพูด และการกระทำในสิ่งที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคมโดยรวม เป็นต้น

2) ด้านความเจริญรุ่งเรือง: เชื่อว่าจะช่วยเสริมสร้างความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ฐานะทางการเงินคล่องตัว มีชีวิตที่ราบรื่น ปราศจากปัญหาหรืออุปสรรคต่างๆ สามารถผ่านพ้นวิกฤตต่างๆในที่ทุกสถานได้

3) ด้านโชคลาภ: เชื่อว่าจะช่วยนำพาโชคลาภ เงินทอง และความโชคดีมาให้ เช่นอธิษฐานจิตขอพร หรือ บารมีท้าวทั้ง 4 ช่วยดลบันดาลให้สอบเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยได้ สมัครงาน หรือสอบชิงทุนไปต่างประเทศได้ เป็นต้น

4) ด้านสุขภาพ : เชื่อว่าจะช่วยให้มีสุขภาพกายและใจที่แข็งแรง ไม่เจ็บป่วยง่าย ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ เข้ามาเบียดเบียน เป็นต้น ที่อาจส่งผลให้เรามีอายุยืนยาวและมีคุณภาพของการดำรงชีวิตที่ดี มองโลกในแง่ดีและสามารถเข้าร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนได้อย่างเต็มที่โดยไม่รู้สึกเหน็ดเหนื่อยหรืออ่อนแรง

5) ด้านการเรียน : เชื่อว่าจะช่วยให้มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด สามารถอ่าน เขียน เรียนรู้ได้ง่าย เป็นคนมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ขยันขันเรียน มีสมาธิ ตั้งใจจดจ่อ มุ่งมั่นในการเรียนให้บรรลุตามเป้าหมายเป็นต้น

6) ด้านความปลอดภัย : เชื่อว่าจะช่วยคุ้มครองให้แคล้วคลาดจากอันตรายต่างๆ ทั้งปวง ในเรื่องของการเดินทางไกลที่สามารถช่วยให้ผู้เดินทางปลอดภัยจากอุบัติเหตุ หรือภยันอัตรายต่างๆที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการเดินทาง การปกปักรักษาสถานที่อยู่อาศัย ของผู้ทำการบูชา รวมถึงครอบครัว และชุมชนที่อาศัยอยู่ร่วมกันอย่างมีความสงบสุขและปลอดภัย ปราศจากภยันอัตรายาต่างๆ เช่นการจี้ปล้นหรือลักขโมย หรือภัยธรรมชาติ เช่น ไฟไหม้ น้ำท่วมเป็นต้น

7) ด้านความรัก : เชื่อว่าจะช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว เพื่อนร่วมงาน คนในชุมชน หรือกับคนรักได้เป็นอย่างดี

8) ด้านการงาน : เชื่อว่าจะช่วยให้ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน เป็นที่ยอมรับจากเพื่อนร่วมงานได้เป็นอย่างดี อีกทั้งได้รับการสนับสนุนการเลื่อนขั้นหรือเลื่อนตำแหน่งงาน

9) ด้านการค้าขาย : เชื่อว่าจะช่วยให้การประกอบธุรกิจการค้าขายเจริญรุ่งเรือง ไม่มีปัญหาหรืออุปสรรคใด ๆ ทำมาค้าขายอย่างคล่องตัวไม่ติดขัด มีลูกค้าเข้ามาอุดหนุนอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งนี้

1) นักเรียนและเยาวชนในสถาบันการศึกษามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและสืบสานแนวคิดเกี่ยวกับท้าวทั้ง 4 ฤษีทั้ง 6

2) สถาบันการศึกษาควรสนับสนุนและเปิดโอกาสให้นักเรียนและเยาวชนได้ศึกษาและเรียนรู้แนวคิดดังกล่าวโดยเฉพาะผ่านระบบอักขระและวรรณกรรมล้านนา

3) สถาบันการศึกษาควรประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย เพื่อส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้เกี่ยวกับท้าวทั้ง 4 ฤษีทั้ง 6 อย่างเป็นระบบ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาและถอดบทเรียนจากท้าวทั้ง 4 ฤษีทั้ง 6 เพื่อถ่ายทอดและนำเสนอให้กับสถาบันการศึกษาและชุมชนท้องถิ่นมากขึ้น

2) ควรดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับคตินิยมของล้านนาในมิติต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

References

Aongsakul, K. S. (2018). *History of Lanna: A complete edition* (in Thai). Bangkok, Thailand: Amarin.

Committee on Document Compilation and Archives in the Organizing Committee for the Royal Birthday Celebration of His Majesty the King. (2001). *Culture, historical development, identity, and wisdom of Lampang Province* (1st ed., in Thai). Bangkok, Thailand: Ministry of the Interior, Ministry of Education, and Fine Arts Department.

Intrawut, P. (2002). *Suvarnabhumi from Archaeological Evidence*. Bangkok: Department of Archaeology, Faculty of Archaeology. Silpakorn University. (pp. 89, 92).

Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). *The Thai Tripitaka Edition of Mahachulalongkornrajavidyalaya University*. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University Press.

Panlam, J. (2024). Interview. June 8.P. A. Payutto, Phra Phradhammapidok. (1992). *Dictionary of Buddhism: A Comprehensive Compilation.* (7th edition). Bangkok: Mahachulalongkorn University.

P. A. Payutto, Phra Phradhammapidok. (1992). *Dictionary of Buddhism*: *A Comprehensive Compilation.* (7th edition). Bangkok: Mahachulalongkorn University.

P. A. Payutto, Phra Promkunnaparn. (2003). *Dictionary of Buddhism: A Comprehensive Compilation* (10th edition). Bangkok: Mahachulalongkorn University.

PhraKanissorn Thanissaro. (2024). *Soptha Temple*. Interview. March 5.

Phrapissanuphon Suwannarupo. *Ancient Scriptures of Lampang: Cultural Practices and Refinement Processes*. Research Report. Lampang Buddhist College Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 2019, p. 2.

Sirisawat, N. (2012). *Lokabala in Buddhist literature* (Master's thesis). Chulalongkorn University.

Sriprem, B., & Yanyavudtho, P. K. (2021). *The Role of Devas as Depicted in the Tipitaka* [Research Report]. Bangkok: Yan Sangworn Research Institute, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Wunnasri, B. (2024). Interview. March 2.

บทบาทคณะกรรมการป่าชุมชนบ้านเปาปม – ดงยาง ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ในการวางแผนการจัดการป่าชุมชน ภายใต้ พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562

THE ROLE OF THE PAO POM – DONG YANG COMMUNITY FOREST COMMITTEE, NA PHUN SUBDISTRICT, WANG CHIN DISTRICT, PHRAE PROVINCE IN PLANNING COMMUNITY FOREST MANAGEMENT UNDER THE COMMUNITY FOREST ACT 2019

[1]ธนพล สุทธคุณ, [2]โอฬารอ่องหะ, [3]ธนกร ลัทธิ์ถีระสุวรรณ และ [4]ปิยะพิศ ขอนแก่น

[1]Thanapol Suttakun, [2]Olan Ongla, [3]Thanakorn Latthirasuwan and [4]Piyapit Khonkaen

[1] สาขาการจัดการป่าไม้ หลักสูตรวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต โครงการจัดตั้งวิทยาลัยการป่าไม้ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ - แพร่ เฉลิมพระเกียรติ

[1]Department of Forest Management, Maejo University Phrae Campus, Thailand

[1]Corresponding Author's E-mail: MJU6608301023@mju.ac.th

Received: 2025-02-06

Revised: 2025-04-09

Accepted: 2025-04-09

บทคัดย่อ

บทความวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทคณะกรรมการป่าชุมชนบ้านเปาปม - ดงยาง หมู่ที่ 7 ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ในการวางแผนการจัดการป่าชุมชน ภายใต้พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562 ผลการศึกษา พบว่า 1) บทบาทของคณะกรรมการป่าชุมชนในระดับชุมชนเป็นกลไกที่มีความสำคัญในวางแผนรวมถึงขับเคลื่อนรูปธรรมแผนการจัดการป่าชุมชน 2) บทบาทของคณะกรรมการป่าชุมชนตั้งอยู่บนความหลากหลายและพลังของกลุ่มต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้นำชุมชน กลุ่มปราชญ์ชุมชน กลุ่มผู้หญิง รวมถึงกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่ ที่เข้ามาเป็นพลังที่สำคัญในการทำงาน 3) กระบวนการวางแผนการจัดการป่าชุมชนของคณะกรรมการป่าชุมชนในระดับชุมชน ได้เชื่อมประสานการทำงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานด้านป่าไม้ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงคณะกรรมการป่าชุมชนในระดับจังหวัด ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบการดำเนินงาน โดยมุ่งเน้นการฟื้นฟูสภาพป่า การจัดการป้องกันไฟป่า รวมไปถึงการวางแผนการใช้ประโยชน์จากป่ารวมถึงผลผลิตจากป่า

คำสำคัญ : คณะกรรมการป่าชุมชน ; การวางแผนการจัดการป่าชุมชน ; พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562 **;** แผนการใช้ประโยชน์จากป่า

Abstract

This research article is a qualitative study aimed at examining the role of the Community Forest Committee of Ban Paopom– Dongyang, Village No. 7, Napoon Sub-district, Wang Chin District, Phrae Province, in planning community forest management under the Community Forest Act of 2019.

The findings revealed that:

1) The Community Forest Committee plays a crucial role at the community level, serving as the primary mechanism for planning and concretely implementing community forest management strategies.

2) The committee's role is grounded in the participation of various community groups, including local leaders, community scholars, women's groups, and youth groups. Each of these groups significantly contributes to empowering the committee and enriching the diversity of the management process.

3) The community-level forest management planning process led by the committee is characterized by integrated collaboration with local administrative organizations, relevant forestry resource management agencies, and the provincial-level Community Forest Committee. The planning process emphasizes forest restoration, wildfire prevention and control, and sustainable utilization of forest resources and forest products.

บทนำ

ความเปลี่ยนแปลงของการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ปรับตัวไปอย่างรวดเร็ว จากระบบการจัดการที่รัฐเข้ามาควบคุมออกระเบียบการจัดการอย่างเบ็ดเสร็จ ได้เริ่มปรับตัวมาสู่การเปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการออกพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562 ที่เปิดโอกาสให้ประชาชน รวมถึงชุมชนท้องถิ่นมีสิทธิการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากป่าอย่างยั่งยืน ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ โดยหัวใจของการจัดการป่าชุมชนมีเจตนารมณ์มุ่งหมายให้บุคคล รวมถึงชุมชนได้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ป่าชุมชน รวมถึงการดูแล ฟื้นฟู รักษาความหลากหลายทางชีวภาพในป่าให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ในพื้นที่ป่าชุมชนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ (พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562)

เมื่อพิจารณาถึงแนวคิดของป่าชุมชน ในงานวิจัยของสมหญิง สุนทรวงษ์ สะท้อนให้เห็นพัฒนาการของ

คำว่า “ป่าชุมชน” เป็นคำที่เกิดขึ้นในช่วงเกือบ 30 ปีที่ผ่านมาซึ่งเป็นทางเลือกในการจัดการทรัพยากรนิเวศป่าไม้ โดยมีชุมชนเป็นฐาน หรือเป็นการจัดการทรัพยากรร่วมกันของชุมชน ที่มีวิถีปฏิบัติเป็นระบบสิทธิหน้าหมู่ หรือเป็นระบบทรัพยากรร่วมของชุมชน นอกจากนั้น สมศักดิ์ สุขวงศ์ ได้อธิบายนัยยะของป่าชุมชนว่าเป็นกิจกรรมของคนชนบทในการจัดการทรัพยากรต้นไม้และป่าไม้ เพื่อผลประโยชน์ของครอบครัวและชุมชน เป็นกิจกรรมที่สนับสนุนและมอบอำนาจให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการปลูก การจัดการ การป้องกัน และเก็บหาผลประโยชน์จากป่าไม้ภายใต้ระบบการจัดการที่ยั่งยืนที่รวมถึงป่าทั้งที่เป็นป่าบก ป่าชายเลน รวมถึงป่าพรุและบุ่งทาม ป่าชุมชนอาจตั้งอยู่รอบหมู่บ้าน รอบแหล่งชุมชน หรืออาจอยู่ใกล้เคียงกับชุมชน ชุมชนนั้นอาจจะเป็นชุมชนที่เป็นทางการ เช่น หมู่บ้าน อบต. หรือชุมชนตามประเพณีก็ได้ และก็อาจจะเป็นหนึ่งชุมชน หรือหลายชุมชนที่มาจัดการป่าชุมชนร่วมกันก็ได้ โดยที่คนในชุมชนนั้น ๆ อาจเลือกใช้ประโยชน์จากป่าอย่างยั่งยืนทั้งในเชิงเศรษฐกิจและการรักษาระบบนิเวศก็ได้ขึ้นอยู่กับคนในชุมชนเป็นผู้วางแผนและตัดสินใจว่าจะใช้ประโยชน์อะไร

นอกจากนั้นในแวดวงของนักปฏิบัติการในงานพัฒนาสังคมและทรัพยากร ยังให้ความสำคัญต่อ “ป่าชุมชน” ว่าเป็นมากกว่ากิจกรรมทางสังคม แต่เป็น “กระบวนการการจัดความสัมพันธ์ทางสังคมแบบใหม่ หากทำได้อย่างเหมาะสม ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับชาวบ้าน ชุมชนกับคนในสังคม คนกับคน จะถูกเปลี่ยนไปและนำไปสู่การยกระดับความเป็นอยู่และสวัสดิการของชุมชนและการกระจายอำนาจในการจัดการทรัพยากรของชุมชนท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วม” Sunthonwong (2011) ขณะเดียวกันในงานของ Dieter Elz ให้ความหมายป่าชุมชน คือ “มโนทัศน์และหลักการพื้นฐานของป่าชุมชนเน้นความสามารถอย่างต่อเนื่อง ในระยะยาวของการตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นในด้านที่เกี่ยวกับผลผลิตจากต้นไม้และการเพิ่มประสิทธิภาพในการ ผลิตของภาคเกษตรรวมทั้งการรักษาความสมดุลของสภาพแวดล้อมโดยการใช้ประโยชน์จากต้นไม้ในระบบ เกษตรกรรม ดังนั้น ป่าชุมชนจึงเป็นยุทธวิธีหลักของการเคลื่อนตัวเข้าสู่ระบบการใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่องตลอดจนความมั่นคงใน ด้านของการทำมาหากินในหลาย ๆ ภูมิภาคของโลก (Elz, 1989)

ขณะที่งานศึกษาของ เสน่ห์ จามริก และคณะได้ให้คำนิยามความหมายของ ป่าชุมชน ว่าเป็นขบวนการทางสังคมหรือการรวมตัวกันขององค์กรประชาชนในระดับชุมชน และหรือระดับเครือข่ายภายในระบบนิเวศแห่งหนึ่ง เพื่อทำการใช้ประโยชน์และจัดการทรัพยากรดิน-น้ำ-ป่า ซึ่งถือเป็นทรัพย์สินส่วนรวมของท้องถิ่นอย่างยั่งยืนและเป็นธรรม บนฐานของระบบความคิด ภูมิปัญญาอุดมการณ์และสิทธิชุมชน ซึ่งเน้นหลักการทางศีลธรรมและความมั่นคงในการยังชีพของชุมชนเป็นสำคัญ Chamarik et al. (1993)ซึ่งสัมพันธ์กับงานศึกษาของ มงคล ด่านธานินทร์ และคณะ ที่ได้ประมวลความหมายของ ป่าชุมชน ไว้อย่างน่าสน 4 ประการได้แก่ 1) เป็นพื้นที่ป่าที่ชาวบ้านอาศัยและทำมาหากินอยู่ ในการนี้ทำให้ชาวบ้านรู้สึกผูกพันในทรัพยากรป่า 2) เป็นพื้นที่ป่าที่ชาวบ้านเลือกเพื่อใช้ประโยชน์ หมายความว่าชาวบ้านไม่ได้ครอบครองพื้นที่ป่าทั้งหมด แต่ได้เลือกใช้ตามความจำเป็นทางการอนุรักษ์ต้นน้ำ การประกอบพิธีทางวัฒนธรรมความเชื่อ 3) ชาวบ้านสามารถจำแนกชนิดและขนาดของ

พื้นที่ป่าที่ใช้ประโยชน์นั้นได้ ชาวบ้านมีความรู้ความเข้าใจและมีส่วนร่วมในระบบการจัดการทรัพยากรรวมทั้งยอมรับกฎเกณฑ์ร่วมกัน ของชุมชนในการจัดการทรัพยากร (Danthanin et al., 1993)

การเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวของการบริหารจัดการป่าชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายใต้พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562 เมื่อมองในสถานการณ์การขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดสิทธิชุมชนที่อยู่ร่วมกับป่าหรือแม้กระทั้งการบริหารจัดการป่าโดยชุมชนนั้น ได้สะท้อนผ่านงานศึกษาของ กฤษดาและระวี ที่ได้ชี้เห็นว่าแม้จะมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562 ไปแล้วนั้น แต่ข้อถกเถียงและแนวทางการปฏิบัติในระดับพื้นที่ ยังคงเป็นประเด็นข้อถกเถียงในมุมมองรวมถึงมิติต่าง ๆ ทั้งการวิพากษ์ให้เห็นถึงข้อจำกัดและแนวทางในการเคลื่อนไหวในรูปแบบทั้งที่เป็นการช่วงชิงและใช้เนื้อหาในบางส่วนเข้ามาเป็นกระบวนการในการส่งเสริมสิทธิของชุมชน รวมถึงการพัฒนาให้เกิดข้อเสนอ แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติป่าชุมชน ประเด็นสำคัญที่ถูกนำมาวิเคราะห์การจัดการป่าชุมชนปรากฏในกระบวนการจัดตั้งป่าชุมชนที่ไม่สามารถดำเนินการขอจัดตั้งในป่าอนุรักษ์ตามกฎหมายได้ ทว่าในความเป็นจริงชุมชนได้อาศัยพึ่งพิงฐานทรัพยากรในรูปแบบต่าง ๆ มาอย่างยาวนานโดยมิได้ผูกติดอยู่กับการขีดเส้นแบ่งประเภทป่าต่าง ๆ ของรัฐ และเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติป่าชุมชน จึงมิควรแยกระบบการจัดการสิทธิของชุมชนออกไปจากการกำหนดพื้นที่ป่าอนุรักษ์ของรัฐ (Kritsada and Ravee 2019)

ขณะเดียวกันเมื่อวิเคราะห์ผ่านพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562 ทำให้เห็นมุมมองที่เป็นโอกาสที่จะนำมาปรับใช้ในการขับเคลื่อนและสร้างพลังในการบริหารจัดการร่วมถึงแก้ไขปัญหาในการจัดการป่าชุมชนรวมถึงสิทธิในด้านต่าง ๆไม่ว่าจะเป็นการสร้างความร่วมมือจากหลายภาคส่วนให้เข้ามีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรชุมชนในการจัดทำแผนการจัดการป่า โดยได้ระบุไว้ในระเบียบคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนว่าด้วยการจัดทำแผนจัดการป่าชุมชน พ.ศ. 2563 ในข้อที่ 7 โดยให้กรมป่าไม้จัดหาเจ้าหน้าที่หรือประสานความร่วมมือไปยังองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น หรือผู้ซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มีผลงาน เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมหรือภาคประชาสังคม เพื่อสนับสนุนและช่วยเหลือชุมชนที่ยื่นคำขอจัดตั้งป่าชุมชน หรือคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนในการจัดทำแผนจัดการป่าชุมชน

อย่างไรก็ตามกระบวนการตามกฎหมายยังไม่สิ้นสุด ในส่วนของคณะอนุกรรมการจัดทำอนุบัญญัติในหลาย ๆ ชุด กำลังดำเนินการพิจารณาอนุบัญญัติในมาตราต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดสัดส่วนพื้นที่ป่าชุมชนว่าจะกำหนดไว้กี่ไร่ ไม่เกินกี่ไร่ เช่น ในร่าง “ระเบียบคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน ว่าด้วยการกำหนดขนาดของพื้นที่ป่าชุมชนและสัดส่วนการใช้ประโยชน์ภายในพื้นที่ป่าชุมชน พ.ศ. ....” ในข้อ 5 ให้กำหนดขนาดของพื้นที่ป่าชุมชนเป็นสามขนาด ดังต่อไปนี้ (1) ป่าชุมชนขนาดเล็ก ได้แก่ ป่าชุมชนที่มีเนื้อที่ไม่เกินสองพันไร่ (2) ป่าชุมชนขนาดกลาง ได้แก่ ป่าชุมชนที่มีเนื้อที่มากกว่าสองพันไร่แต่ไม่เกินห้าพันไร่ (3) ป่าชุมชนขนาดใหญ่ ได้แก่ ป่าชุมชนที่มีเนื้อที่มากกว่าห้าพันไร่ขึ้นไป ซึ่งในรายละเอียดและความชัดเจนของการทำงานรวมถึงข้อเสนอจากคณะอนุกรรมการภายใต้อนุบัญญัติที่เกี่ยวข้องในคณะต่าง ๆ ยังคงมีการประชุม ถกเถียงและแลกเปลี่ยนอย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกัน

ในระดับปฏิบัติการรวมถึงในระดับชุมชนท้องถิ่นก็ปรับตัวรวมถึงออกแบบการทำงานและพัฒนาศักยภาพในด้านต่าง ๆ คู่ขนานกันไป ไม่ว่าจะเป็นในการสำรวจ จัดเก็บวิเคราะห์ข้อมูล การวางแผนการจัดการป่าชุมชน การทำขอบเขตการใช้ประโยชน์จากป่า ความหลากหลายทางชีวภาพ เห็ด หน่อ อย่างต่อเนื่อง (Ongla ,2021)

ในบริบทของจังหวัดแพร่เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีลักษณะกายภาพรวมถึงภูมิประเทศที่ป่าไม้และภูเขาสูงสลับเรียงรายกัน ด้วยลักษณะเช่นนี้เองจึงทำให้ระบบการผลิตของชุมชนในพื้นที่จังหวัดแพร่ไม่ได้มีแค่เพียงการเกษตรในลักษณะพื้นที่ราบเท่านั้น หากแต่ยังมีระบบการเกษตรที่เกี่ยวโยงกับวิถีการผลิตและการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าของแต่ละชุมชนที่หลากหลายกันไปด้วย ความสัมพันธ์ระหว่างคน ชุมชน พื้นที่ป่าไม้ ทำให้เกิดรูปแบบการจัดการป่าในลักษณะที่เรียกว่า ป่าชุมชน (Community forest) มาอย่างยาวนาน ไม่ว่าจะเป็นในลักษณะป่าต้นน้ำ ป่าพิธีกรรม ป่าใช้สอย ที่มีระเบียบกฎเกณฑ์กติกาในการจัดการ จากการสำรวจรวมถึงการขึ้นทะเบียนกับกรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่ามีป่าชุมชน จำนวน 396 ป่า 369 โครงการ รวมพื้นที่ 294,618 ไร่ เช่น ป่าชุมชนป่ากล้วยใหม่ ป่าชุมชนบ้านแม่กระทิง ป่าชุมชนบ้านปางยาว ป่าชุมชนห้วยแม่สงอน ป่าชุมชนห้วยแม่สงอน ป่าชุมชนห้วยผาแป้น ป่าชุมชนบ้านผาหมู ป่าชุมชนห้วยตวม ป่าชุมชนรอบอ่างเก็บน้ำ ป่าชุมชนบ้านห้วยกี้ และป่าชุมชนขุนแม่คำมี เป็นต้น

เมื่อพิจารณาบริบทความเปลี่ยนแปลงรวมถึงนโยบาย กติกาต่าง ๆ ที่ได้เปิดช่องทางให้ชุมชน รวมถึงเครือข่ายองค์กรชุมชนในการจัดการทรัพยากร ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรในวงกว้างมากนั้น จะพบว่าในบริบทของพื้นที่ภายใต้งานศึกษาชิ้นนี้ ได้เลือกพื้นที่ในงานศึกษาคือ บ้านเปาปม - ดงยาง หมู่ที่ 7 ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าบ่อแก้ว แม่สูง-แม่สิน มีจำนวน 359 ครัวเรือน แบ่งที่ตั้งบ้านเรือนตามเชิงเขา และมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ 1) คนเมือง 2) คนถิ่น 3) อาข่า 4) ลาหู่ และ5) ไทยใหญ่ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่ ทำสวน รับจ้างและหาของป่า เนื่องจากชุมชนอยู่ติดกับป่า ทำให้การดำรงชีพของคนในชุมชนจึงพึ่งพาอาศัยป่าเป็นอย่างมาก เช่น แหล่งอาหาร สัตว์ป่า สมุนไพร ของป่า ฯลฯ จากแต่เดิมป่าชุมชนเปาปมดงยาง ก่อนจะมีการสำรวจป่า ๆ แห่งนี้ มีการสัมปทานป่าไม้(ป่ารุ่นแรก) ทำให้เป็นป่าเสื่อมโทรม แห้งแล้ง และมีการลักลอบตัดไม้ ทำลายป่าเป็นอย่างมาก รวมไปถึงการรุกที่ป่า เพื่อทำกิน ทำไร่ข้าวโพด ไร่มันสำปะหลัง

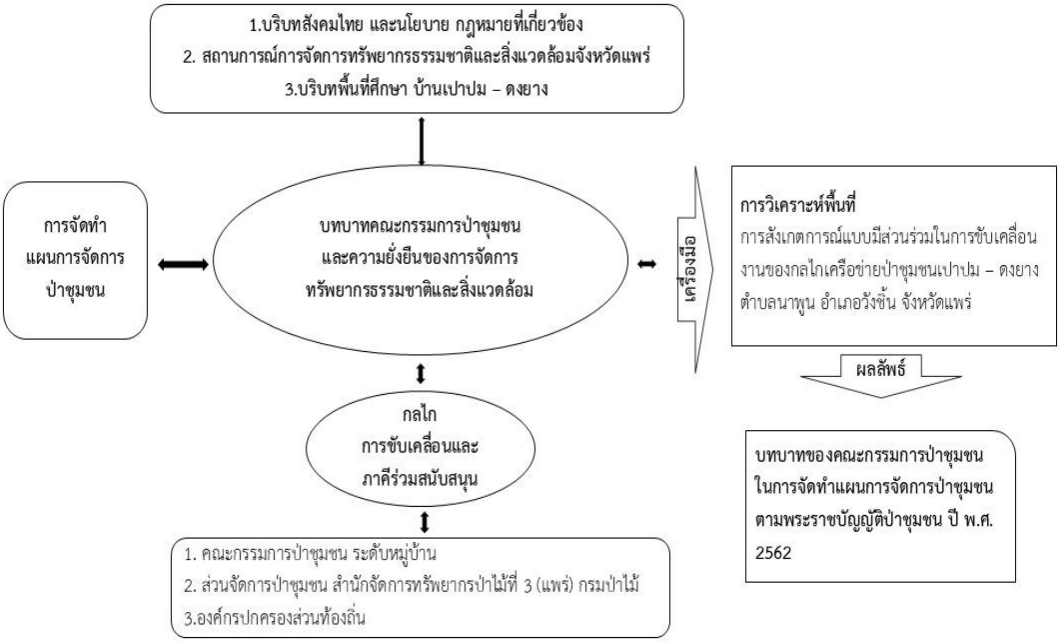
จากผลกระทบดังกล่าว ผู้นำชุมชน และชาวบ้านได้ตำหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรป่าไม้ และระบบนิเวศป่า จึงมีความประสงค์แจ้งจัดตั้งจดทะเบียนเป็นป่าชุมชน ตามพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562 และได้ขึ้นทะเบียนเป็นป่าชุมชน มีเนื้อที่ป่าชุมชน ทั้งหมด 2,621 ไร่ เนื้อที่อนุรักษ์ 1,624 ไร่ เนื้อที่ใช้ประโยชน์ 997 ไร่ โดยมีส่วนจัดการป่าชุมชน สำนักจัดการทรัพยากรที่ 3 (สาขาแพร่) เป็นที่ปรึกษา และมีแต่งตั้งคณะกรรมการป่าชุมชนบ้านเปาปมดงยาง เพื่อเป็นโครงสร้างในการขับเคลื่อนการจัดการป่าชุมชน เพื่อดูแลรักษาและฟื้นฟูป่าไม้ ให้มีความอุดมสมบูรณ์ ช่วยกันดูแลรักษาระบบนิเวศของป่าชุมชน อีกทั้งชาวบ้านยังได้รับประโยชน์จากการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าชุมชนอย่างสมดุลและยั่งยืน

ดังนั้น การจัดทำแผนการจัดการป่าชุมชน จึงเป็นส่วนสำคัญที่จะตอบสนองความต้องการของชุมชนกับการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน ตามพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562 และตอบโจทย์นโยบายป่าชุมชนสะท้อนผ่านแผนกิจกรรม 5 ด้าน ตามแผนการจัดการป่าชุมชน ตามพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562 ทั้งการอนุรักษ์ฟื้นฟู แต่ในขณะเดียวกัน “ป่าชุมชน” ยังเป็นแหล่งพื้นที่ที่คนชุมชนเข้าไปใช้ประโยชน์หลาย ๆ อย่าง จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับการจัดทำแผนการจัดการป่าชุมชน โดยเฉพาะบทบาทของคณะกรรมการป่าชุมชนหมู่บ้าน และคนในชุมชนร่วมจัดทำแผนการจัดการป่าชุมชนที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาบทบาทคณะกรรมการป่าชุมชน ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ในการวางแผนการจัดการป่าชุมชน ภายใต้พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562

กรอบแนวความคิดในการวิจัย



รูปภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. งานวิจัยชิ้นนี้ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพในการศึกษาบทบาทคณะกรรมการป่าชุมชนบ้านเปาปม - ดงยาง ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่

2.ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากการแสดงข้อคิดเห็นในที่ประชุมระหว่างคณะกรรมการป่าชุมชนบ้านเปาปม-ดงยางและสมาชิกป่าชุมชน จำนวน 35 - 40 คน ถึงการขับเคลื่อนของกลไกคณะกรรมการป่าชุมชนระดับหมู่บ้านในการจัดทำและดำเนินแผนการจัดการป่าชุมชน ผ่านการประชุมของคณะกรรมการป่าชุมชน การวางแผนการจัดการป่าชุมชน รวมถึงการเข้าไปใช้ประโยชน์ในป่าชุมชน

3.เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษาในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และการสนทนากลุ่ม (focus group discussion) ระหว่างการแสดงข้อคิดเห็นในที่ประชุมระหว่างคณะกรรมการป่าชุมชนหมู่บ้านและสมาชิกป่าชุมชน จำนวน 35 - 40 คน

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยในวัตถุประประสงค์พบว่า บทบาทของคณะกรรมการป่าชุมชนบ้านบ้านเปาปม – ดงยาง หมู่ที่ 7 ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญในฐานะที่เป็นกลไกในระดับชุมชนเป็นส่วนหลักในวางแผนรวมถึงขับเคลื่อนรูปธรรมแผนการจัดการป่าชุมชน ซึ่งจากการศึกษา ผู้ศึกษาวิจัยได้สะท้อนผลการวิจัยออกมาเป็น 4 ประเด็นที่สำคัญได้แก่

ประเด็นที่ 1 การมีระบบข้อมูลร่วมกันที่มาจากพัฒนาการในการจัดการป่าชุมชนและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นช่วงก่อนการประกาศขึ้นทะเบียนเป็นป่าชุมชน ภายใต้พระราชบัญญัติป่าชุมชน ปี พ.ศ.2562 แต่เดิมเรียกว่า “ป่าเปาปม – ดงยาง (พื้นที่ที่มีต้นเปาหรือต้นรังขนาดใหญ่)” ก่อนจะมีการสำรวจป่า ๆ แห่งนี้ มีการสัมปทานป่าไม้ทั้งที่เป็นของส่วนของรัฐ และของนายทุน ทำให้ป่าฝืนนี้เป็นป่าเสื่อมโทรม แห้งแล้ง อีกทั้งยังมีการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าเป็นอย่างมาก รวมไปถึงการรุกที่ป่า เพื่อทำกิน ทำไร่ข้าวโพด ไร่มันสำปะลัง ของคนในพื้นที่และต่างพื้นที่ที่เข้ามาจับจองเป็นพื้นที่ทำกิน และไม่มีการจัดการการใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม

จากผลกระทบดังกล่าว ต่อมาผู้นำชุมชนและชาวบ้านได้ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรป่าไม้ และระบบนิเวศป่าที่ลดน้อยลง เช่น พืชอาหารในป่า ของป่าต่าง ๆ สัตว์ป่า ที่เคยใช้ประโยชน์และพบเห็น และเนื่องด้วยการรับรู้ถึงนโยบายการจัดตั้งป่าชุมชนที่มีรูปแบบการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบระเบียบมีแบบแผน จึงมีความเห็นที่จะริเริ่มขอจดทะเบียนเป็นป่าชุมชน ตามพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562 และได้ขึ้นทะเบียนเป็นป่าชุมชน โดยมีส่วนจัดการป่าชุมชน สำนักจัดการทรัพยากรที่ 3 (สาขาแพร่) เป็นที่ปรึกษา และมีแต่งตั้งคณะกรรมการป่าชุมชนบ้านเปาปม - ดงยาง เพื่อเป็นโครงสร้างในการขับเคลื่อนการจัดการป่าชุมชน เพื่อดูแลรักษาและฟื้นฟูป่าไม้ ให้มีความอุดมสมบูรณ์ อีกทั้งยังมีการกำหนดกฎกติกา เพื่อเป็นเครื่องมือช่วยในดูแลรักษา

ระบบนิเวศของป่าชุมชน อีกทั้งชาวบ้านยังได้รับประโยชน์จากการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าชุมชน เช่น การเก็บค่าบริการในการเข้าไปเก็บของป่า การเก็บค่าธรรมเนียมผู้เข้าไปหาเก็บของป่า จะเก็บ 20 บาท/คน ต่อครั้ง ๆ ละไม่เกิน 10 กิโลกรัม โดยคละตามหนักของป่าที่ได้ ที่ไม่ใช่พืชหรือสัตว์ป่าที่มีการคุ้มครองโดยกฎหมาย เพื่อนำมาใช้เป็นสวัสดิการสำหรับสมาชิกป่าชุมชน ในกิจกรรมที่จัดขึ้นนอกเหนือจากงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมองว่า “ความคิดริเริ่มของชุมชน” ในการจัดทำแผนการจัดการป่าชุมชน จะต้องเกิดจากความคิดริเริ่มของชุมชน เพราะคนในชุมชนถือเป็นทรัพยากรสำคัญในการพัฒนาพื้นที่ของตนเอง โดยปกติแล้วคนในชุมชนมีความพร้อมที่จะรับรู้ข่าวสารและมีความคิดริเริ่มด้วยตนเอง และกลุ่ม สมาชิกของชุมชนด้วยกัน และต้องอาศัยพลังของคนในชุมชนและการหนุนเสริมจากองค์กรภายนอกเข้ามาจัดตั้งองค์กร จะเห็นตัวอย่างได้จากการจัดตั้งกลุ่มเหมืองฝายทำการอนุรักษ์ป่า มีการกำหนดขอบเขตป่าที่จะรักษา กำหนดกฎเกณฑ์ บทลงโทษ เป็นการจัดการระหว่างสมาชิกของชุมชนด้วยตนเอง แต่มักจะมีปัจจัยอื่น ๆ เข้ามาแทรกแซงอยู่เสมอ เช่น ความคิดริเริ่มที่มาจากภายนอกมักจะไม่ค่อยตรงกับความต้องการของชุมชนและเข้าใจปัญหาของชุมชนแท้จริง จึงทำให้บางครั้งชุมชนยังมีความลังเลและมีความความคิดเห็นที่จะออกความคิดริเริ่ม ฉะนั้น แผนหรือกิจกรรมที่จะจัดทำแผนการจัดการป่าชุมชน ควรที่จะถูกกำหนดจากคณะกรรมการป่าชุมชน และคณะกรรมการป่าชุมชนต้องคำนึงถึงความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ในพื้นที่และนโยบาย และเสริมการกระตุ้นให้ชุมชนเกิดความเคลื่อนไหวโดยวิธีการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ซึ่งเป็นบทบาทของคณะกรรมการป่าชุมชน ที่จะสร้างให้เกิดความคิดริเริ่มซึ่งจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานต่อไป

ประเด็นที่ 2 ความหลากหลายและพลังของกลุ่มต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้นำชุมชน กลุ่มปราชญ์ชุมชนที่เข้ามาเป็นพลังที่สำคัญในการทำงาน เมื่อพิจารณาจากสภาพบริบทของชุมชนบ้านเปาปม - ดงยาง นั้นมีความหลากหลายของกลุ่มคน ได้แก่ กลุ่มคนเมือง (พื้นถิ่น),กลุ่มผู้อพยพย้ายถิ่นฐานมาจากต่างจังหวัด และกลุ่มชาติพันธุ์ อาข่า ลาหู่ ไทยใหญ่ โดยแบ่งเป็นหย่อมที่อาศัยตามชุมชน และมีวัฒนธรรมที่ต่างกัน แต่อันหนึ่งนั้น การมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ชุมชน ถือได้ว่าเป็นกลไกการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนในระดับพื้นที่ และได้ถูกแบ่งบทบาทหน้าที่ที่จะร่วมจัดการตามความเหมาะสมและครอบคลุมทุกหย่อมบ้าน ซึ่งผู้วิจัยสังเกตได้จากการประชุมคณะกรรมการหมู่บ้าน โดยมีกลไกผู้นำชุมชน ผู้นำหย่อมบ้าน ปราชญ์ชุมชน คนรุ่นใหม่ และกลุ่มผู้หญิง ที่มีความสนใจและให้ความสำคัญต่อการจัดการทรัพยากรฯ ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในโครงสร้างคณะกรรมการ และมีการแลกเปลี่ยนทั้งข่าวสาร สถานการณ์ที่เกิดขึ้น และร่วมแสดงข้อคิดเห็นในประเด็นด้านต่าง ๆ การร่วมวางแผนการจัดการป่าชุมชน และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมตามแผนการจัดการป่าชุมชนที่ชุมชนจัดขึ้น เช่น กิจกรรมสร้างฝายชะลอน้ำ การทำแนวกัน การป้องกันไฟป่า ฯลฯ เพราะป่าชุมชนเป็นพื้นที่ทั้งในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ดูแลรักษา และที่สำคัญคือ เป็นพื้นที่ในการใช้ประโยชน์ของคนในชุมชน ทั้งพืชอาหาร เห็ด ของป่า พื้นที่ศึกษาเชิงนิเวศ และการอนุรักษ์สัตว์ป่า

อีกหนึ่งประเด็นที่คนในชุมชนได้ให้ความสนใจในขณะนี้ คือ การสร้างและหนุนเสริมบทบาทของกลุ่มเด็กเยาวชนในชุมชน ให้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในกลไกการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ป่าชุมชน และถือเป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการจัดการทรัพยากร ฯ จากรุ่นสู่รุ่น โดยมีกิจกรรมที่สะท้อนถึงการให้ความสำคัญของบทบาทเด็กเยาวชน ดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตรการจัดการทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและป่าชุมชน โดยเด็กเยาวชนและคณะกรรมการป่าชุมชน ในการป้องกันไฟป่าฝุ่นควัน 2) การเชื่อมโยงเครือข่ายเด็กเยาวชน ภายใต้กิจกรรมเยาวชนคนรักษ์ ป่ารักชุมชน และ 3) การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพเด็กเยาวชนและคนรุ่นใหม่เป็นผู้สร้างการเปลี่ยนแปลงชุมชนในอนาคต

ประเด็นที่ 3 กระบวนการจัดทำแผนการจัดการป่าชุมชน 5 ด้าน ทั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การสนทนากลุ่ม (focus group discussion) คณะกรรมการป่าชุมชนบ้านเปาปม – ดงยาง ระหว่างการแสดงข้อคิดเห็นในที่ประชุมระหว่างคณะกรรมการป่าชุมชนหมู่บ้านและสมาชิกป่าชุมชน จำนวน 35 - 40 คน ถึงบทบาทในการจัดทำแผนการจัดการป่าชุมชน ตามพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562 โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และส่วนร่วมระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน ที่ตอบโจทย์นโยบายป่าชุมชนที่มีกิจกรรมตามแผนการจัดการป่าชุมชน 5 ด้าน ดังนี้

1) แผนการอนุรักษ์ โดยมีการออกแบบการจัดชุดลาดตะเวนป้องกันไฟป่า การลาดตะเวนป้องกันรักษาป่า การทำแนวกันไฟ โดยใช้วิถีขนบธรรมเนียม ประเพณี ภูมิปัญญาชุมชนในการอนุรักษ์ การทำแนวกันไฟ

2) แผนการฟื้นฟู การปลูกป่า การเพาะชำกล้าไม้ชุมชน การปลูกพืชสมุนไพร และการกันพื้นที่แหล่งเกิดของเห็ดในป่า รวมถึงการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมในเหมาะสมต่อที่อยู่ของพืชและสัตว์

3) แผนการพัฒนา การพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เช่น การเดินป่า ดูวิถีชีวิตของคนในชุมชน การสร้างฐานการเรียนรู้ และพัฒนาศูนย์การเรียนรู้เพื่อการศึกษาธรรมชาติและศูนย์ข้อมูลชุมชน รวมถึงการประชาสัมพันธ์ข้อมูลต่าง ๆ

4) แผนการควบคุม คือการกำหนดข้อบังคับป่าชุมชนได้ชัดเจน จากการประชุมของคณะกรรมการป่าชุมชน “เราไม่ควรเก็บเห็ด หน่อไม้ พืชสมุนไพรหรือไม้ขนาดเล็ก ที่ยังไม่โตพอที่จากเอามาขาย และใช้ประโยชน์หรือเอามากินได้เพื่อให้เป็นพันธุ์ต่อไป รวมถึงการเข้มงวดในการใช้เชื้อเพลิงในพื้นที่ป่า และการใช้ประโยชน์จากป่าที่ไม่ตรงต่อวัตถุประสงค์ของคณะกรรมการป่าชุมชน

และ 5) แผนการใช้ประโยชน์ ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การเก็บหาของป่า การใช้ประโยชน์จากไม้ที่ไม่ใช่ไม้ต้องห้าม และการใช้ประโยชน์อื่น ๆ ที่ไม่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศป่าชุมชน และที่สำคัญเพื่อการศึกษาของเด็กเยาวชนในชุมชน

โดยจากการประชุมคณะกรรมการป่าชุมชนบ้านเปาปม - ดงยาง ได้มีการทบทวนข้อมูลสถิติการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน เช่น การเก็บหาพืชอาหารในป่า ของป่า และการสังเกตการณ์การมีอยู่ของสัตว์ป่า โดยคณะกรรมการป่าชุมชน ดังตารางนี้

ลำดับ	สิ่งที่พบเห็น/การใช้ประโยชน์	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566	ปี 2567
1	เห็ดป่า เช่น เห็ดเผาะ เห็ดโคน เห็ดไข่ดงไข่เหลือง และเห็ดต่าง ๆ	พบเห็น	น้อยลง	น้อยลง	พบเห็น	พบเห็น	พบเห็น
2	ไก่ป่า หมูป่า	พบเห็น	น้อยลง	น้อยลง	พบเห็น	พบเห็น	พบเห็น
3	นกยูง	พบเห็น	-	-	-	พบเห็น	พบเห็น
4	สมุนไพร	พบเห็น	น้อยลง	น้อยลง	พบเห็น	พบเห็น	พบเห็น
5	ไฟป่า	น้อย	พบเห็น	พบเห็น	น้อย	น้อย	น้อย
การจัดทำแผนโดยชุมชน							

ตารางที่ 1 ข้อมูลการใช้ประโยชน์และการพบพืชอาหารและสัตว์ในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านเปาปม-ดงยาง ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่

ข้อมูลในตารางที่แสดงถึงข้อมูลดังกล่าว ได้สะท้อนถึงการพัฒนาและการเตรียมฐานข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการจัดการป่าชุมชน ที่มีปัจจัยหลายประการ 1) ช่วงเริ่มต้นใช้แผนการจัดการป่าชุมชน ในช่วงปี 2562 ที่มีการจัดทำแผนการจัดการป่าชุมชนจากชุมชนเอง และสามารถพืชอาหารในป่าและสัตว์ป่าได้ แต่ในช่วงปี 2563 – 2564 เกิดวิกฤตการเปลี่ยนแปลงหลายประการ เช่น สถานการณ์โควิด 2019 จะเห็นพืชอาหารในป่าและสัตว์ป่าหายไป เนื่องด้วยไม่มีการป้องกันไฟป่าอย่างเต็มที่ แต่ช่วงปี 2565 - 2567 ถือได้ว่าเป็นบทบาทคณะกรรมการป่าชุมชนการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ในกระบวนการจัดทำแผนการจัดการป่าชุมชนแบบมีส่วนร่วมการกับคนในชุมชน รวมถึงกลกภาคส่วนต่าง ๆ ในการดำเนินการแผนทั้ง 5 ด้าน เมื่อสังเกตจากข้อมูลในตารางที่ 1 จะพบว่าแผนการจัดการป่าชุมชน สามารถฟื้นฟูระบบนิเวศของป่าชุมชนในช่วง 3 ปี โดยคณะกรรมการป่าชุมชนได้เก็บสถิติจากการใช้ประโยชน์จากการพบเห็นสัตว์ป่า และพืชอาหารในป่าชุมชน

นอกจากนี้ ในมติที่ประชุม พบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่ได้ให้ความเห็นถึงการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนนั้นไม่ได้หมายถึงการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้แต่เพียงอย่างเดียว หากแต่ยังมีมิติอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็น 1) การตระหนักถึงคุณค่าทรัพยากรป่าไม้ของป่าที่อยู่อย่างจำกัด จึงต้องออกแบบบริหารทรัพยากรธรรมชาติในเชิงเศรษฐกิจท้องถิ่นที่ยั่งยืน เช่นการจัดการเห็ด หน่อไม้ ไม้ใช้สอย เป็นต้น 2) การส่งต่อกระบวนการ รวมถึงความรู้ในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้กับกลุ่มเด็กเยาวชน (คนรุ่นใหม่) ในชุมชนเพื่อให้เกิดสำนึกร่วมในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ดูแล และใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน

ประเด็นสุดท้าย การสร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือ การหนุนเสริมจากภายนอกชุมชนในการดำเนินงานป่าชุมชน คณะกรรมการป่าชุมชนได้มีการเชื่อมร้อยภาคีความร่วมมือในการหนุนเสริมการทำงานในพื้นที่คือ 1) องค์การบริหารส่วนตำบลนาพูน ที่มีแผนร่วมปฏิบัติตามหน้าที่ภายใต้ภารกิจการกระจายอำนาจ และ 2) กรมป่าไม้และหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้องด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งทั้งสองหน่วยงานได้เข้ามามีบทบาทดังนี้

1. ความรู้ในด้านการบริหารองค์กร ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกองค์กรประชาชนได้เข้าใจในวิธีการทำงานขององค์กรซึ่งมีระเบียบแบบแผนมีขั้นตอนต่าง ๆ มีการแบ่งภาระหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินงานต่าง ๆ

2. ความรู้ในด้านวิชาการและเทคโนโลยีทางการป่าไม้ ในการดำเนินงานป่าชุมชนนั้น ถึงแม้ว่าประชาชนจะมีความใกล้ชิดและผูกพันอยู่กับป่ามีพื้นฐานจากชุดองค์ความรู้ภูมิปัญญา แต่เมื่อสถานการณ์บริบทของการพัฒนาที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว จึงต้องมีชุดความรู้ใหม่ ๆ เข้ามาสนับสนุนการวางแผน เช่นการใช้เครื่องมือแผนที่ระบบ GIS หรือในกรณีที่มีการปลูกป่า ฟื้นฟูสภาพป่า ก็ได้มีการเพิ่มทักษะเทคนิคทางด้านการฟื้นฟูนิเวศน์ป่าไม้

การสนับสนุนด้านความรู้ทั้ง 2 ส่วนข้างต้น ได้ถูกออกแบบผ่านการบ่มเพาะความรู้จากปฏิบัติการผ่านการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมการฝึกอบรม การดูงาน การประชุมเชิงปฏิบัติการ รวมถึงการสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการดำเนินงานป่าชุมชน เช่น การปลูกป่าในพื้นที่ป่าชุมชน ซึ่งในกระบวนการปลูกป่าต้องใช้วัสดุ ได้แก่ จอบ เสียม และกล้าไม้ หรือกรณีการดูรักษาป่า ซึ่งต้องมีการป้องกันไฟป่าหน่วยงานต่าง ๆ ได้เข้ามาสนับสนุนเครื่องมือดับเพลิง การให้ยืมรถแทรกเตอร์ไถพื้นที่เพื่อทำแนวกันไฟ เป็นต้น

3.การสนับสนุนการจัดตั้งกองทุนพัฒนาหมู่บ้านด้านป่าไม้การให้การสนับสนุนจัดตั้งกองทุนพัฒนาหมู่บ้านด้านป่าไม้นี้เหมาะสำหรับการปลูกป่าชุมชนแบบหวังผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ ในระยะแรกอาจสนับสนุนงบประมาณในการจัดตั้งจำนวนหนึ่ง เมื่อองค์กรประชาชนมีรายได้จากการขายผลผลิตไม้จากป่าชุมชนก็ให้นำรายได้ดังกล่าวเข้ากองทุนพัฒนาหมู่บ้านโดยส่วนหนึ่ง เพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนใช้จ่ายเกี่ยวกับการบำรุงรักษาป่า

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่ากระบวนการในการจัดทำแผนการจัดการป่าชุมชน จึงจำเป็นต้องมีภาคีเครือข่ายสนับสนุนทั้งภาครัฐ ประชาสังคม และองค์กรชุมชน ในการหนุนเสริมกระบวนการวางแผนการจัดการป่าชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการประชุมอย่างมีประสิทธิภาพและการมีส่วนร่วมในการประชุม รวมถึงการวิเคราะห์สถานการณ์และต้นทุนของชุมชนเพื่อนำมาสู่การออกแบบแผนการจัดการป่าชุมชนให้สอดคล้องการบริบทพื้นที่และต้องการของคนในชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

ประการแรก บทบาทของคณะกรรมการป่าชุมชนและคนในชุมชนกับการมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการป่าชุมชนมีความสำคัญเป็นอย่างมากที่จะกำหนดออกแบบวางแผนการจัดการป่าชุมชน ภายใต้พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ.2562 โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทในการร่วมวางแผนการจัดการป่าชุมชนที่ต้องสอดคล้องกับบริบทพื้นที่ ผ่านกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ควบคุมดูแล การใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน และที่สำคัญคือ การปลูกจิตสำนึกในการดูแลรักษาทรัพยากรและใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน รวมถึงการสร้างข้อตกลงร่วมกัน ว่าจะเป็นการอนุรักษ์ ฟื้นฟูและควบคุมดูแลในสถานการณ์ไฟป่า, การมีกฎ กติกาที่มีการยอมรับของชุมชน รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งต้องสอดคล้องกับพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ.2562 และการใช้ประโยชน์ในป่าชุมชน การส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนจะสามารถสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน เช่น เห็ด หน่อไม้ ของป่า และ 4) การสร้างผู้สืบทอด (คนรุ่นใหม่) ในชุมชนที่มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ดูแล และใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนอย่างยั่งยืน

ประการที่สอง ใช้ประโยชน์จากระบบฐานข้อมูล ในการเก็บข้อมูลสถิติต่าง ๆ เพื่อประกอบการตัดสินใจและวางแผนการจัดการป่าชุมชนได้อย่างเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ป่า เช่น การสูญหายของพืชอาหาร สมุนไพร สัตว์ป่า ที่อยู่ในป่า และการสะสมของใบไม้แห้งที่อาจเป็นผลต่อการเกิดไฟป่า ที่ต้องมีการจัดการป้องกันไม่ให้ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ

ประการสุดท้าย การจัดทำแผนการจัดการป่าชุมชน ทีมาจากการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคประชาสังคม ภาคประชาชน หรือภาคีความร่วมมือที่เกี่ยวข้อง ล้วนมีความสำคัญต่อการพิจารณาและการตัดสินใจ การจัดทำแผนการจัดการป่าชุมชนในระดับพื้นที่

สรุป

การศึกษาบทบาทคณะกรรมการป่าชุมชนบ้านเปาปม-ดงยาง ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ในการวางแผนการจัดการป่าชุมชน ภายใต้พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562 สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของบทบาทคณะกรรมการป่าชุมชนระดับหมู่บ้าน ในการเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมปฏิบัติ รวมถึงการเชื่อมโยงภาคีความร่วมมือทั้งภายในและภายนอก ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการจัดการป่าชุมชนที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ผลจากการศึกษาในวัตถุประสงค์เพื่อบทบาทคณะกรรมการป่าชุมชนบ้านเปาปม-ดงยาง ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ในการวางแผนการจัดการป่าชุมชน ภายใต้พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562 นั้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ในชุมชน นับว่าเป็นอีกหนึ่งส่วนสำคัญที่คณะกรรมการป่าชุมชนควรให้ความสำคัญต่อเด็ก เยาวชน ได้เข้าไปร่วมเรียนรู้และสร้างความเข้าใจถึงความสำคัญของทรัพยากรที่ชุมชนมีอยู่และยกระดับบทบาทการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากร ฯ การส่งต่อองค์ความรู้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เป็นต้นทุนในชุมชนจากรุ่นสู่รุ่น คือ“แผนการจัดการป่าชุมชน” โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนให้เข้ามามีบทบาทในการร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ และปลุกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนอย่างยั่งยืน

References

Boonchai, K. & Thawon, R. (2019). *30 years of community forestry movement: lessons and directions for further development*. Bangkok: Community Forestry Center for People and Forests (RECOFTC).

Chamarik, S., et al. (1993). *Community forests in Thailand: Development guidelines, Volume 1.* Tropical rainforests and an overview of community forests in Thailand. 2nd ed. Bangkok: Local Community Development Institute.

Danthanin, M., Kaewsong, B., Pak-Uthai, W., Khunurat, P.,& Thirasawat, S. (1993). *Community forests In Thailand: Development guidelines, Volume 3*, Community forests in the Northeast. 2nd ed. Bangkok: Local Community Development Institute.

Elz, D. (1989). *People and trees: the role of social forestry in sustainable development*. In Gregersen,H., Draper, S. and Elz, D. (Eds.). Social forestry programs. The World Bank.

Ongla, O. (2021). *Forest, People, Community on the Change of Political Analysis and Approaches to Forest and Land Resource Management after 2017, a paper presented at the 10th Thai Forest Ecological Research Network Conference, T-FERN #10*. Maejo - Phrae University, Phrae.

Ongla, O. (2022). The process of promoting community rights in driving the community forest management plan under the Community Forest Act B.E. 2562. *Journal of Peace Studies, MCU*, Year 10, Issue 2 (March-April 2022).

Royal Forest Department. (1997). *Evolution of community forests*. Bangkok.

Royal Forest Department. (1997). *Community forest management participation model*. Bangkok.

Sunthonwong, S. (2011). *The concept and model of REDD that is appropriate for sustainable and fair forest resource management in the context of Thai society*. Bangkok: National Science and Technology Development Agency.

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร

LEADERSHIP OF EDUCATIONAL INSTITUTION ADMINISTRATORS PRIVATE SCHOOLS IN MUEANG DISTRICT, CHUMPHON PROVINCE

[1]วรพร นุชสมบูรณ์ , [2]พนิดา สินสุวรรณ และ [3]วราลักษณ์ ศรีกันทา

[1]Varaporn Nutsomboon, [2]Panida Sinsuwan and [3]Waraluk Sriguntha

[1]นิสิตหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเนชั่น

[1]Master of Education Program Students Nation University

[1]Corresponding Author's E-mail: i.varaporn2002@gmail.com

Received: 2025-02-13

Revised: 2025-03-07

Accepted: 2025-03-07

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชน 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาจากครูผู้สอน จำแนกตามเพศ 3) เพื่อศึกษาแนวทางในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอน โรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร ปีการศึกษา 2566 จำนวน 5 โรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ครูผู้สอน จำนวน 202 คน โดยมีเครื่องมือ คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ โดยสนทนากลุ่ม จากผู้บริหารโรงเรียน 5 ท่าน และหัวหน้ากลุ่มวิชาการ 5 ท่าน รวม 10 ท่าน เพื่อหาแนวทางในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนเอกชน สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอแบบบรรยาย

ผลการวิจัย พบว่า ระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก (μ =4.15, σ = 0.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1.ด้านการใช้อำนาจส่วนบุคคล (μ =4.21, σ = 0.52) 2.ด้านการประเมินสถานการณ์ตลอดเวลา (μ =4.17, σ = 0.57) 3. ด้านการสื่อสารด้วยความมั่นใจ (μ =4.16, σ = 0.57) 4. ด้านใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (μ =4.13, σ = 0.55) 5.ด้านผู้บริหารมีความกล้าเสี่ยง (μ =4.12, σ = 0.43) และ 6. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ (μ= 4.08, σ = 0.44) ตามลำดับ การเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ โดยรวมเพศชาย ค่าเฉลี่ยมากกว่าเพศหญิง แนวทางในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชน คือ 1.ด้านอุดมการณ์ ผู้บริหารควรมีการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยแสดงให้เห็นถึงการมีวิสัยทัศน์อย่างชัดเจน มีการส่งเสริมให้ครูมีความมั่นใจในการปฏิบัติงาน 2. ด้านแรงจูงใจ ผู้บริหารควรให้กำลังใจแก่ครูอย่างต่อเนื่อง โดยให้คำแนะนำและความช่วยเหลือในการปฏิบัติงาน 3. ด้านกระบวนการการทำงาน ผู้บริหารควร

นำเสนอแนวทางให้แก่ครูสามารถปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและสนับสนุนให้ครูมีความคิดสร้างสรรค์ ข้อเสนอแนะในการวิจัย ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ ผู้บริหารควรมีการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษามีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำ ; ผู้บริหารสถานศึกษา ; โรงเรียนเอกชน

Abstract

This research aims to 1) study the leadership of school administrators in private schools, 2) compare the leadership of school administrators from the perspective of teachers, classified by gender, and 3) investigate the management methods and approaches of school administrators in private schools in Mueang District, Chumphon Province. This study employs both quantitative and qualitative research methods. The sample group consists of teachers from five private schools in Mueang District, Chumphon Province, totaling 202 teachers. The research instruments include questionnaires and interviews. Group discussions were conducted with five school administrators and five academic department heads, totaling ten participants, to explore the management approaches of private school administrators. Statistical analysis involved frequency counts, percentages, means, and standard deviations, with results presented descriptively.

The findings revealed that the overall leadership level of school administrators was rated as high (μ = 4.15, σ = 0.47). When considering individual aspects, ranked from highest to lowest, these were: 1) Personal authority (μ = 4.21, σ = 0.52), 2) Continuous situational assessment (μ = 4.17, σ = 0.57), 3) Confident communication (μ = 4.16, σ = 0.57), 4) Use of information technology (μ = 4.13, σ = 0.55), 5) Willingness to take risks (μ = 4.12, σ = 0.43), and 6) Vision, goal, and mission setting (μ = 4.08, σ = 0.44), respectively.

Regarding the comparison of leadership by gender, male administrators had a higher average score than female administrators. In managing private schools, administrators should focus on the following areas: 1) Ideology: Administrators should develop transformational leadership by clearly demonstrating a vision and fostering teachers' confidence in their work. 2) Motivation: Administrators should consistently encourage teachers and provide guidance and support in their tasks. 3) Work processes: Administrators should propose strategies that

help teachers work systematically and encourage creative thinking. Suggestions for future research: In terms of setting vision, goals, and missions, administrators should define school objectives that align with a clear vision to ensure effective management with a clear direction and measurable outcomes.

Keywords : Leadership ; Educational Institution administrators ; private schools

บทนำ

กระแสของโลกแห่งการพัฒนาและแข่งขันที่เหนือกว่าในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมายและรวดเร็ว กระทบต่อด้านสภาพแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี โครงสร้างองค์กรและกลยุทธ์ ดังนั้นการบริหารสู่ความสำเร็จจึงเกิดความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ด้านผู้นำ เมื่อสังคมโลกก้าวเข้าสู่ยุคศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้โลกในยุคปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและรุนแรงเป็นผลจากความเจริญทางด้านวิทยาการเทคโนโลยี ด้วยความท้าทายจากกระแสโลกทำให้องค์กรต่างๆ จำเป็นที่จะต้องเรียนรู้และปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการบริหารจัดการเพื่อพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา

จากผู้นำที่เป็นแนวคิดเดิมที่เคยมีประสิทธิผลในอดีต มาสู่ผู้นำที่ใช้ศิลปะและความสามารถที่มีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่นในการบริหารงาน คือ การชี้แนะ การสั่งการ และการช่วยเหลือให้กลุ่มคนสามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จ จนได้รับความไว้วางใจเชื่อใจ ความเคารพนับถือ ความร่วมมือและความมั่นใจจากผู้ใต้บังคับบัญชา สามารถโน้มน้าวใจบุคคลอื่นให้ปฏิบัติภารกิจให้บรรลุตามเป้าหมาย และประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ Lakkham (2017: pp.10) สอดคล้องกับแนวคิดของกรีนลีฟ Greenleaf (1997) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการ เป็นความรู้สึกที่ต้องการจะให้บริการหรือตอบสนองความต้องการของผู้อื่นก่อนเห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่นมากกว่าตนเอง มีหัวใจของการบริการ ซึ่งสามารถนำคุณลักษณะของภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการไปปรับใช้ได้อย่างเหมาะสมเพื่อให้เกิดการบริหารงานที่มีคุณภาพ

ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะเป็นผู้นำในสถานศึกษา จึงเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญและมีส่วนรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรที่จะมี ได้แก่ ประสบการณ์ในการบริหาร มีความรู้ ความสามารถ และมีความเข้าใจในหลักการบริหาร ตลอดจนความมีภาวะผู้นำ ซึ่งภาวะผู้นำที่เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยให้การบริหารจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในองค์การ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี อีกทั้งเป็นการสร้างความเชื่อมั่น ความศรัทธาเกิดการยอมรับให้กับผู้ตามหรือผู้ใต้บังคับบัญชาส่งผลให้เกิดผลสำเร็จของการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล Suraprasit (2016: pp.6) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นปัจจัยที่สำคัญของการทำงานร่วมกันของสมาชิกในองค์กร องค์กรทุกองค์กร จะสามารถดำเนินงานได้อย่างประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำ โดยภาวะผู้นำที่

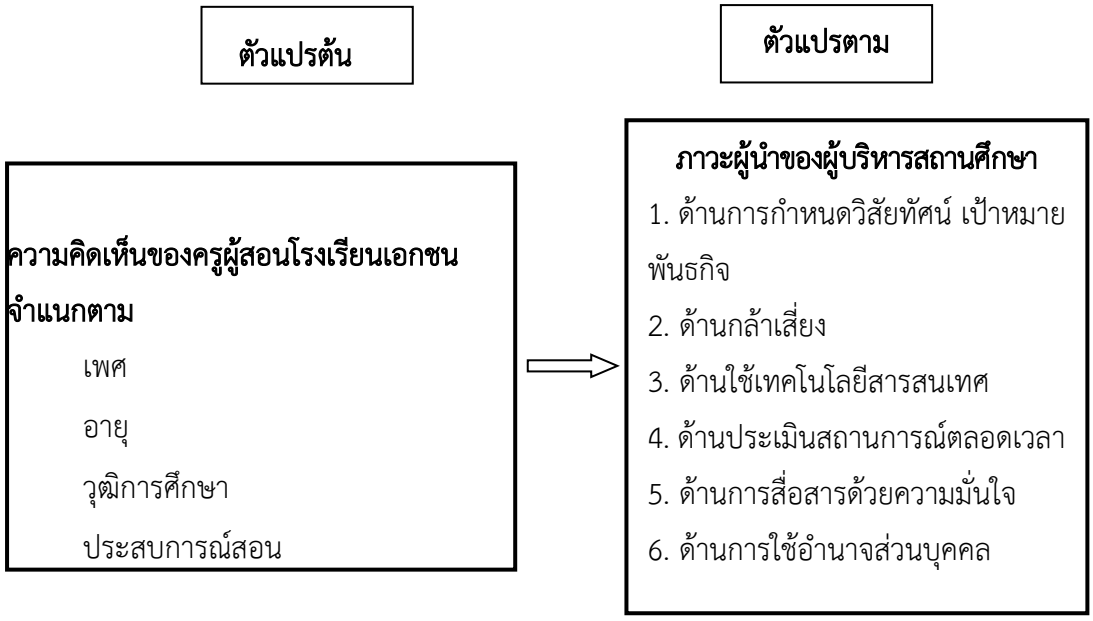
มีประสิทธิภาพก็จะก่อให้เกิดการดำเนินงานบรรลุเป้าหมายมีความก้าวหน้า เกิดความสามัคคีในการทำงานร่วมกันทักษะของความเป็นผู้นำเป็นสิ่งหนึ่ง ที่ผู้บริหารทุกระดับในองค์การควรต้องศึกษาและทำความเข้าใจทั้งนี้เพื่อจูงใจและชักนำให้ ผู้อื่นทำงานร่วมกัน สอดคล้องกับ Amranan (2016; pp.26)กล่าวว่าภาวะผู้นำว่าเป็นปัจจัยสำคัญของที่มีผลกระทบต่อผู้ร่วมงาน องค์กร สิ่งแวดล้อมในอันที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพหรือความล้มเหลวเป็นคุณสมบัติสำคัญที่ผู้บริหารพึงควรมีเพราะในยุคของ การแข่งขันจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารต้องมีคุณลักษณะภาวะผู้นำเพื่อนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ และ Suphawittayacharoenkun (2017: pp. 14 - 15) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นศาสตร์และศิลป์เป็นส่วนที่ดึงดูดความรู้ความสามารถต่าง ๆ ของบุคลากรออกมาได้อย่าง เต็มประสิทธิภาพ พร้อมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลภายในองค์การ โน้มน้าว ชักจูงบุคลากรให้มีทัศนคติในทิศทางเดียวกัน มอบหมายงานตรงตามความถนัดและ ความสามารถช่วยประสานความขัดแย้งต่างๆ ภายในหน่วยงานเป็นผู้ริเริ่มสร้างสรรค์ เช่นเดียวกับ Thiankanchat (2017: pp. 14) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหาร ผู้บริหารทางการศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการบริหารองค์การยุคของการแข่งขัน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้ภาวะผู้นำในการบริหารงานร่วมกับผู้อื่นหรือ ผู้ใต้บังคับบัญชา โดยผู้ร่วมงานปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจและได้ผลที่ออกมาอย่างมีคุณภาพตรงกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

ข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะเป็นผู้นำในสถานศึกษา จึงเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญและมีส่วนรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรที่จะมี ได้แก่ ประสบการณ์ในการบริหาร มีความรู้ ความสามารถและมีความเข้าใจในหลักการบริหาร ตลอดจนความมีภาวะผู้นำ ซึ่งภาวะผู้นำที่เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยให้การบริหารจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในองค์การ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร กล่าวโดยสรุป ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนเผยแพร่สู่ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในประเทศไทย อีกทั้งต้องการนำ ผลการวิจัยไปเป็นประโยชน์ทางทฤษฎีและทางปฏิบัติในการประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการและ พัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโรงเรียน เพื่อตอบสนองนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศไทยและนำพาการศึกษาของประเทศไทยให้มีการจัดการศึกษาที่ดีขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาจากครูผู้สอน จำแนกตามเพศ คือ เพศชาย และเพศหญิง
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร

กรอบแนวคิดในการวิจัย



ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทาง ขั้นตอน และวิธีการดำเนินการวิจัย ออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร มีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

ประชากร

ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน โรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร ปีการศึกษา 2566 จำนวน 5 โรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ครูผู้สอน จำนวน 202 คน (Information on the types of schools in the general system in Chumphon Province, 2024)

เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของครูผู้สอน ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในสถานศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร จำนวน 6 ด้าน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Lilert's Srisat (2013: pp. 209) ได้แก่ (1) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ (2) ด้านผู้บริหารมีความกล้าเสี่ยง (3) ด้านการใช้อำนาจส่วนบุคคล (4) ด้านประเมินสถานการณ์ตลอดเวลา (5) ด้านการสื่อสารด้วยความมั่นใจ (6) ด้านการใช้อำนาจส่วนบุคคล

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบคิดวิเคราะห์จากผลการนวิจัยในตอนที่ 2 ข้อเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้รับการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา จากผู้เชียวชาญ จำนวน 5 ท่าน พบว่า ข้อคำถามที่ใช้ได้มีค่า IOC =0.97
2. ผู้วิจัยดำเนินการยื่นขอจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ต่อคณะกรรมการพิจารณาการวิจัยในมนุษย์มหาวิทยาลัยเนชั่น
3. นำแบบสอบถามที่ทำการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับครูผู้สอนในโรงเรียนเอกชน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน โดยพิจารณาความเข้าใจในคำถามด้วยการนำแบบสอบถามมาทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งเป็นการหาค่าความคงที่ภายใน (Internal Consistency) ด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟ่า (Coefficient Alpha) โดยครอนบาค(Cronbach) ซึ่งได้ค่าสัมประสิทธิ์ ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.98
4. ผู้วิจัยนำหนังสือจาก มหาวิทยาลัยเนชั่น ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร จำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนสหศึกษา 2) โรงเรียนนิรมลชุมพร 3)โรงเรียนปัญญาพัฒนา 4) โรงเรียนมันตานุสรณ์ 5) โรงเรียนชุมพรศึกษา เพื่อขออนุญาต ในการตอบแบบสอบถาม โดยการแนบ QR Code แบบสอบถามเป็นลิงค์ในการตอบแบบสอบถามผ่าน Google Form
5. เก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 202 ฉบับ เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบ ความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้จาก Google Form ที่ได้รับกลับมา เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1) ข้อมูลทั่วไปของของผู้ตอบแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2) วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร ผลของระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร โดยใช้สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ขั้นตอนที่ 2 เปรียบเทียบความคิดเห็นภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาจากครูผู้สอน จำแนกตามเพศ คือ เพศชาย และเพศหญิง มีรายละเอียดดำเนินการดังนี้

ประชากร

ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน โรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร ปีการศึกษา 2566 จำนวน 5 โรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ครูผู้สอน จำนวน 202 คน (Information on the types of schools in the general system in Chumphon Province, 2024)

เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของครูผู้สอน ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในสถานศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร จำนวน 6 ด้าน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Lilert’s Srisat (2013: pp. 209) ได้แก่ (1) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ (2) ด้านผู้บริหารมีความกล้าเสี่ยง (3) ด้านการใช้อำนาจส่วนบุคคล (4) ด้านประเมินสถานการณ์ตลอดเวลา (5) ด้านการสื่อสารด้วยความมั่นใจ (6) ด้านการใช้อำนาจส่วนบุคคล

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบคิดวิเคราะห์จากผลการนวิจัยในตอนที่ 2 ข้อเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำหนังสือจาก มหาวิทยาลัยเนชั่น ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร จำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนสหศึกษา 2) โรงเรียนนิรมลชุมพร 3)โรงเรียนปัญญาพัฒนา 4) โรงเรียนมันตานุสรณ์ 5) โรงเรียนชุมพรศึกษา เพื่อขออนุญาต ในการตอบแบบสอบถาม โดยการแนบ QR Code

แบบสอบถามเป็นลิงค์ในการตอบแบบสอบถามผ่าน Google Form เก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 202 ฉบับ เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบ ความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้จาก Google Form ที่ได้รับกลับมา เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร จำแนกตามเพศที่แตกต่างกัน วิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์ โดยใช้สถิติทดสอบค่า T-test

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาแนวทางในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร มีรายละเอียดดำเนินการดังนี้

ประชากร

ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน 5 ท่าน และหัวหน้ากลุ่มวิชาการ 5 ท่าน รวม 10 ท่าน

เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์

แบบข้อคำถามการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์ จุดมุ่งหมายของการศึกษา
2. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสนทนากลุ่ม (Focus Group)
3. สร้างแบบข้อคำถามการสนทนากลุ่ม (Focus Group)
4. นำแบบข้อคำถามการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำ ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การประชุมกลุ่มสนทนา (Focus Group) มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

1) ดำเนินการประชุมกลุ่มสนทนาเพื่อขอความเห็นและข้อเสนอแนะแนวแนวทางในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร

2) บันทึกผลการประชุมกลุ่มตามความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการประชุมกลุ่มสนทนาเพื่อขอความเห็นและข้อเสนอแนะแนวแนวทางในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร นำมาสรุปเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร ดังนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศเพศหญิง มีอายุ 31-40 ปี จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 62.40 รองลงมาอายุ 41-50 ปี จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 24.20 อายุ 21 - 30 ปี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 13.40 จำแนกตาม ระดับการศึกษา พบว่า ปริญญาตรี จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 90.60 รองลงมา ระดับปริญญาโท จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 9.40 จำแนกตามประสมการณ์ในการทำงาน พบว่า ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 87.60 รองลงมา 10-20 ปี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 12.40 ตามลำดับ

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร สรุปผลได้ตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ตามระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร **โดยรวมรายด้าน**

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา	N=202		อันดับที่	แปลผล
	μ	σ		
1. ด้านการใช้อำนาจส่วนบุคคล	4.21	0.52	1	มาก
2. ด้านการประเมินสถานการณ์ตลอดเวลา	4.17	0.56	2	มาก
3. ด้านการสื่อสารด้วยความมั่นใจ	4.16	0.57	3	มาก
4. ด้านใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	4.13	0.55	4	มาก
5. ด้านผู้บริหารมีความกล้าเสี่ยง	4.12	0.43	5	มาก
6. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ	4.08	0.44	6	มาก
รวม	**4.15**	**0.47**		**มาก**

จากตารางที่ 1 พบว่าความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร โดยรวมอยู่ในระดับมาก (μ =4.15, σ = 0.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการใช้อำนาจส่วนบุคคล ค่าเฉลี่ยมาก(μ =4.21,σ = 0.52) รองลงมา คือ ด้านการประเมินสถานการณ์ตลอดเวลา (μ =4.17, σ = 0.57) ด้านการสื่อสารด้วยความมั่นใจ (μ =4.16, σ = 0.57) ด้านใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ(μ =4.13, σ = 0.55) ด้านผู้บริหารมีความกล้าเสี่ยง (μ =4.12, σ = 0.43) และด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ (μ =4.08, σ = 0.44) ตามลำดับ

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา จากครูผู้สอนจำแนกตามเพศ สรุปผลได้ตามตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา	เพศชาย			เพศหญิง		
	μ	σ	ระดับ	μ	σ	ระดับ
1. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ	4.17	0.32	มาก	4.05	0.47	มาก
2. ด้านผู้บริหารมีความกล้าเสี่ยง	4.17	0.31	มาก	4.05	0.47	มาก
3. ด้านใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	4.16	0.31	มาก	4.10	0.47	มาก
4. ด้านการประเมินสถานการณ์ตลอดเวลา	4.19	0.43	มาก	4.09	0.59	มาก
5. ด้านการสื่อสารด้วยความมั่นใจ	4.22	0.45	มาก	4.14	0.60	มาก
6. ด้านการใช้อำนาจส่วนบุคคล	4.26	0.39	มาก	4.19	0.59	มาก
รวม	**4.20**	**0.37**	**มาก**	**4.12**	**0.50**	**มาก**

จากตารางที่ 2 พบว่า การเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านโดยรวมเพศชายค่าเฉลี่ยมากกว่าเพศหญิง เพศชาย (μ =4.20, σ = 0.37) เพศหญิงมี (μ=4.12, σ = 0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่ามากไปหาค่าน้อย พบว่า ด้านการใช้อำนาจส่วนบุคคล เพศชาย (μ =4.26, σ = 0.39) เพศหญิงมี (μ=4.19, σ = 0.59) รองลงมา ด้านการสื่อสารด้วยความมั่นใจ เพศชาย (μ =4.22, σ = 0.45) เพศหญิงมี (μ=4.14, σ = 0.60) และด้านการประเมินสถานการณ์ตลอดเวลา เพศชาย (μ =4.19, σ = 0.43) เพศหญิงมี (μ=4.09, σ = 0.59) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ เพศชาย (μ =4.17, σ = 0.32) เพศหญิงมี (μ=4.05, σ = 0.47) ด้านผู้บริหารมีความกล้าเสี่ยง เพศชาย (μ =4.17, σ = 0.31) เพศหญิงมี (μ=4.05, σ = 0.47) น้อยที่สุดคือ ด้านใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพศชาย (μ =4.16, σ = 0.31) เพศหญิงมี (μ=4.10, σ = 0.47) ตามลำดับ

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 3 แนวทางในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนเอกชน ในจังหวัดชุมพร สรุปได้ว่าแนวทางในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชน คือ

1) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ผู้บริหารควรมีการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยแสดงให้เห็นถึงการมีวิสัยทัศน์อย่างชัดเจน มีการส่งเสริมให้ครูมีความมั่นใจในการปฏิบัติงาน

2) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจก บุคคลผู้บริหารควรให้กำลังใจแก่ครูอย่างต่อเนื่อง โดยให้คำแนะนำและความช่วยเหลือในการปฏิบัติงานให้แก่ ครูจนบรรลุเป้าหมาย

3) ด้านการกระตุ้นทางปัญญาพบว่าผู้บริหารควรนำเสนอแนวทางให้แก่ครูสามารถ ปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและสนับสนุนให้ครูมีความคิดสร้างสรรค์จนสามารถผลิตผลงานออกมาได้อย่าง หลากหลายและ

4) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ผู้บริหารควรมีการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม โดยส่งเสริมให้ครู ทำงานเป็นทีม และมีการจูงใจให้แก่ครูสามารถปฏิบัติงานจนบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัย ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร ผู้วิจัยมีประเด็นที่นำมาอภิปราย ดังนี้ต่อไปนี้

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร พบว่า โดยภาพรวมผู้บริหารสถานศึกษามีภาระผู้นำอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีภาวะผู้นำด้านการใช้อำนาจส่วนบุคคล เพราะผู้บริหารมีความสามารถในการทำหน้าที่ เป็นที่ยอมรับของบุคลากร ผู้บริหารมีความสม่ำเสมอมากกว่าการเอาแต่อารมณ์ สามารถควบคุมอารมณ์ได้ในสถานการณ์วิกฤตและความสำเร็จขององค์กรเกิดจากการใช้อำนาจของผู้บริหารได้อย่างเหมาะสม ผู้บริหารใช้อำนาจเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ Likert (1967: pp. 126 – 127) แบบใช้อำนาจ (Exploitative - Authoritative) ผู้บริหารใช้ อำนาจเผด็จการสูง ไว้วางใจผู้ใต้บังคับบัญชาเล็กน้อย บังคับบัญชาแบบขู่เข็ญมากกว่าการ ชมเชย การติดต่อสื่อสารเป็นแบบทางเดียวจากบนลงล่าง การตัดสินใจอยู่ในระดับเบื้องบนมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของ Duckworth (2005: pp.127) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ กับการใช้อำนาจพื้นฐานของผู้บริหาร ผลการศึกษาพบว่า การใช้อำนาจทั้ง 7 แหล่งของผู้บริหาร มีความสอดคล้องกัน เช่น ความขัดแย้งไม่ลงรอยกันผู้นำอาจจะอยู่ในอันตราย หากใช้อำนาจในทางที่ผิดหรือการไม่ใช้อำนาจพื้นฐานทั้งหลายอย่างเต็มศักยภาพใน สถานการณ์อันใดอันหนึ่ง จำเป็นสำหรับผู้นำที่จะเรียนรู้เพื่อสังเกตพื้นฐานอำนาจทั้งหลายให้เกิดขึ้นแล้วพัฒนาความชำนาญในการใช้อำนาจตามตำแหน่งหน้าที่และนำไปพัฒนาการปฏิบัติ ด้านการประเมินสถานการณ์ตลอดเวลา ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนด้านการประเมินสถานการณ์ตลอดเวลาที่มีความชัดเจนเป็นสิ่งสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ตำแหน่งผู้บริหารเป็นอย่างดี มีการคาดหมายเหตุการณ์ล่วงหน้าและวางแผนได้อย่างถูกต้อง เพื่อรองรับกระแสของโลกยุคดิจิตอลที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว สามารถเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ผ่านมาได้ดีและสามารถนำมาปรับใช้ในการบริหารโรงเรียนเพื่อปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่องในอดีต เพื่อนำโรงเรียนสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์มีจินตนาการในการวางแผนงานเพื่อพัฒนาโรงเรียนไปสู่เป้าหมายตามนโยบายที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ

งานวิจัยของ Manpan (2022) ภาวะผู้นำเชิงบารมีของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำเชิงบารมีของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน มีความสามารถในการควบคุม ตรวจสอบ ประเมินและติดตาม 5) มีความสามารถในการส่งเสริมและพัฒนาและแสดงออกถึงความเชื่อมั่นในตัวครูและบุคลากร ด้านการสื่อสารด้วยความมั่นใจ ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ด้านมีการสื่อสารที่ดีและมีประสิทธิภาพเป็นพฤติกรรมที่สำคัญอย่างยิ่ง ที่จะช่วยให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การสื่อสารที่กระชับและตรงประเด็น การสื่อสารที่กระชับและตรงประเด็น ให้ความสำคัญกับ 3 ด้าน ได้แก่ กลยุทธ์ของการสื่อสาร การเขียน และการพูดซึ่งเป็นพื้นฐานที่ทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องวิเคราะห์ผู้รับสารแล้วมีกระบวนการ พัฒนาแนวทางการสื่อสารหรือเลือกใช้กล ยุทธ์การสื่อสารที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์และสถานการณ์ การสื่อสารที่กระชับและตรงประเด็นจะ ประสบความสำเร็จได้นั้นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Manpan (2022) ภาวะผู้นำเชิงบารมีของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำเชิงบารมีของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ด้านการสื่อสารที่ดี และมีประสิทธิภาพ ด้านใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนเอกชน ความสามารถด้านเทคโนโลยีซึ่งเป็นทักษะสำคัญที่ผู้บริหารทุกคนจำเป็นต้องมี เพราะนี่คือสิ่งสำคัญในศตวรรษที่ 21 นี้ โดยแท้จริง ผู้บริหารต้องมีทักษะด้านเทคโนโลยี ในการบริหารจัดการโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถประยุกต์ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปหรือโปรแกรมไม่สำเร็จรูปต่างๆ ในการบริหารจัดการโรงเรียน ได้อย่างเป็นระบบและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อโรงเรียน ต้องสามารถถ่ายทอดความรู้และทักษะทางดิจิตอลแก่ครูและบุคลากรในโรงเรียนรวมถึงนักเรียนเพื่อใช้ในการพัฒนาเรียนการสอนและการบริหาร จัดการต่างๆภายในโรงเรียน สามารถพัฒนาทักษะด้านดิจิตอลแก่ครูและบุคลากรในโรงเรียน เพื่อใช้ใน การยกระดับเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพที่สูงขึ้นทันต่อยุคสมัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Manpan (2022)ภาวะผู้นำเชิงบารมีของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำเชิงบารมีของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน มีความสามารถด้านดิจิตอลและเทคโนโลยีและ ด้านผู้บริหารมีความกล้าเสี่ยงผู้บริหารมอบหมายงานที่สำคัญและท้าทายให้บุคลากรได้รับผิดชอบ รองลงมา คือ ผู้บริหารทำบันทึกข้อตกลงร่วมกับหน่วยงานหรือสถานศึกษาอื่นเพื่อพัฒนาให้สถานศึกษาก้าวหน้าและผู้บริหารจะกระตุ้นโดยเปิดโอกาสให้บุคลากรได้นำเอาความชำนาญพิเศษของตนเองมาใช้เพื่อส่วนรวม ผู้บริหารเข้าใจมองเห็นความสามารถของบุคลากรแต่ละคนผู้บริหารกระตุ้นบุคลากรให้นำเอาความชำนาญพิเศษของตนเองมาใช้เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม และด้านที่มีค่าน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารเป็นผู้เสียสละเพื่อสถานศึกษาอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Manpan (2022)ภาวะผู้นำเชิงบารมีของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำเชิงบารมีของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน มีความสามารถในด้านการควบคุม ตรวจสอบ ประเมินและติดตาม มีความสามารถในการส่งเสริมและพัฒนาและแสดงออกถึงความเชื่อมั่นในตัวครูและบุคลากร ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ด้านมีวิสัยทัศน์ที่มีความชัดเจนเป็นสิ่งสำคัญ ของผู้บริหารที่ต้องพึงมี เนื่องจากการบริหารโรงเรียนเอกชนจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ตำแหน่งผู้บริหารเป็นอย่างดี มีการคาดหมายเหตุการณ์ล่วงหน้าและวางแผนได้อย่างถูกต้องเพื่อรองรับกระแสของโลกยุคดิจิตอลที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว สามารถเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ผ่านมาได้ดีและสามารถนำมาปรับใช้ในการบริหารโรงเรียนเพื่อปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่องในอดีต เพื่อนำโรงเรียนสู่

เป้าหมายที่กำหนดไว้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการ ในการวางแผนงานเพื่อพัฒนาโรงเรียนไปสู่เป้าหมายตามนโยบายที่กำหนดไว้ สามารถวิเคราะห์และ สังเคราะห์ข้อมูลได้เป็นอย่างดี และสามารถนำข้อมูลต่างๆ ที่ผ่านการวิเคราะห์ สังเคราะห์มาแล้ว เหล่านั้น เป็นข้อมูลในการบริหารงานของโรงเรียน รวมทั้งต้องวางแผลกลยุทธ์ได้อย่างชาญฉลาด สามารถรองรับกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน สถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตและเหตุการณ์ที่ ไม่คาดฝันว่าจะเกิดขึ้น วิสัยทัศน์เป็นจุดร่วมพลังขับเคลื่อนภารกิจทุกอย่างของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของของ Manpan (2022)ภาวะผู้นำเชิงบารมีของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงบารมีของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ด้านการมีวิสัยทัศน์ที่มีความชัดเจน

เปรียบเทียบความคิดเห็นภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาจากครูผู้สอน จำแนกตามเพศ คือเพศชายและเพศหญิงจากการวิจัยพบว่าการเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน โดยรวมเพศชายค่าเฉลี่ยมากกว่าเพศหญิง เพศชาย (μ =4.20, σ = 0.37) เพศหญิงมี (μ=4.12, σ = 0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่ามากไปหาค่าน้อย พบว่า ด้านการใช้อำนาจส่วนบุคคล เพศชาย (μ =4.26, σ = 0.39) เพศหญิงมี (μ=4.19, σ = 0.59) รองลงมา ด้านการสื่อสารด้วยความมั่นใจ เพศชาย (μ =4.22, σ = 0.45) เพศหญิงมี (μ=4.14, σ = 0.60) และด้านการประเมินสถานการณ์ตลอดเวลา เพศชาย (μ =4.19, σ = 0.43) เพศหญิงมี (μ=4.09, σ = 0.59) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ เพศชาย (μ =4.17, σ = 0.32) เพศหญิงมี (μ=4.05, σ = 0.47) ด้านผู้บริหารมีความกล้าเสี่ยง เพศชาย (μ =4.17, σ = 0.31) เพศหญิงมี (μ=4.05, σ = 0.47) น้อยที่สุดคือ ด้านใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพศชาย (μ =4.16, σ = 0.31) เพศหญิงมี (μ=4.10, σ = 0.47) ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับของ Phumpaka (2021) ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต3 ผลการวิจัยพบว่าผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นการศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ที่มีเพศต่างกัน

แนวทางในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนเอกชน ในจังหวัดชุมพร สรุปได้ว่าแนวทางในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชน คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ผู้บริหารควรมีการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยแสดงให้เห็นถึงการมีวิสัยทัศน์อย่างชัดเจน มีการส่งเสริมให้ครูมีความมั่นใจในการปฏิบัติงาน ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจก บุคคลผู้บริหารควรให้กำลังใจแก่ครูอย่างต่อเนื่อง โดยให้คำแนะนำและความช่วยเหลือในการปฏิบัติงานให้แก่ ครูจนบรรลุเป้าหมาย ด้านการกระตุ้นทางปัญญาพบว่าผู้บริหารควรนำเสนอแนวทางให้แก่ครูสามารถ ปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและสนับสนุนให้ครูมีความคิดสร้างสรรค์จนสามารถผลิตผลงานออกมาได้อย่าง หลากหลายและ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจผู้บริหารควรมีการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม โดยส่งเสริมให้ครู ทำงานเป็นทีม และมีการจูงใจให้แก่ครูสามารถปฏิบัติงานจนบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Watson (2000) ได้วิจัยภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของผู้นำในภาคเอกชนของประเทศแคนนาดา โดยใช้แบบสอบถามและ

การโทรศัพท์สัมภาษณ์ ผลการศึกษา พบว่า ผู้นำในภาคเอกชนรับรู้ถึงความสำคัญอย่างมากเกี่ยวกับกระแสโลกาภิวัฒน์ การมีวิสัยทัศน์ การทำงานเป็นทีม ความสามารถในการเรียนรู้ ทักษะการสอน การเจรจาต่อรอง ทักษะระหว่างบุคคล จริยธรรม ทักษะของการเป็นผู้ประกอบการ การแก้ปัญหา ความคิดริเริ่ม ความอดทน การใช้เทคโนโลยีและการตื่นตัวจากกระแสโลกาภิวัฒน์ เป็นความสามารถที่สำคัญของผู้นำการปรับวิธีการลดขนาดกำลังคนในการทำงาน และยอมรับความหลากหลายของสังคม Cavazos (1999: pp.98) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาที่ประสบความสำเร็จในโรงเรียน พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จคือ ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำที่เข้มแข็งในการสนับสนุนการพัฒนาเป้าหมายการปฏิบัติงานวิชาการของนักวิชาการ การกำหนดวัฒนธรรมของโรงเรียนและการจัดการ เรียนการสอน การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพกับผู้เกี่ยวข้องรวมทั้งมอบอำนาจให้ครูร่วมกันเป็นผู้นำของโรงเรียน

สรุปผล

จากการศึกษา ระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก คือ การใช้อำนาจส่วนบุคคล รองลงมา คือ การประเมินสถานการณ์ตลอดเวลา การสื่อสารด้วยความมั่นใจ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ โดยรวมเพศชายมีค่าเฉลี่ยมากกว่าเพศหญิง แนวทางในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชน คือ ด้านอุดมการณ์ ผู้บริหารควรมีการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยแสดงให้เห็นถึงการมีวิสัยทัศน์อย่างชัดเจน มีการส่งเสริมให้ครูมีความมั่นใจในการปฏิบัติงาน ด้านแรงจูงใจ ผู้บริหารควรให้กำลังใจแก่ครูอย่างต่อเนื่อง โดยให้คำแนะนำและความช่วยเหลือในการปฏิบัติงาน ส่วนด้านกระบวนการการทำงาน ผู้บริหารควรนำเสนอแนวทางให้แก่ครูสามารถปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและสนับสนุนให้ครูมีความคิดสร้างสรรค์ ข้อเสนอแนะในการวิจัย ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ ผู้บริหารควรมีการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษามีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลของการวิจัย

1. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ ผู้บริหารควรมีการกำหนดเป้าหมายทุกด้านของสถานศึกษามีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน

2. ด้านผู้บริหารมีความกล้าเสี่ยง ผู้บริหารควรเป็นผู้เสียสละเพื่อสถานศึกษาอย่างแท้จริง

3. ด้านใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้บริหารควรส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการประชาสัมพันธ์การศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงปฏิรูปของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร

2. ควรศึกษาเรื่องศึกษาทัศนะของครูผู้สอนในโรงเรียนเอกชน จังหวัดชุมพรที่มีต่อลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา

3. ควรศึกษาเรื่องรูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิผลในการปฏิรูปการศึกษาแบบยั่งยืน

References

Amranan, K. (2016). *A study of creative leadership of school administrators in Mae Wong District, under the Office of the Primary Educational Service Area 2***,** Nakhon Sawan. Master of Education Thesis, Educational Administration Program, Nakhon Sawan Rajabhat University.

Cavazos, J. M. (1999). *The instructional leadership of high school principals in successful hispania majority high school*. Ph. D. Dissertation. Factory of Graduate school. The University of Texas at Austin.

Chumphon Provincial Education Office. (2024). *Chumphon Provincial Education Information, Academic Year 2024*. Policy and Planning Group.

Duckworth. (2005). *The relationship between self-perceived power Bases of participants of the Center for leadership training program and 360-degree feedback evaluations from colleagues*. Dissertation Abstracts International, 65 (11), 6078A. Retrieved April 17, 2022, from http://www.umi.com

Greenleaf. (1997) .*Servant leadership*. Mahwah, New Jerssey: Paulist Press.

Lakkham, P.(2017). *The relationship between transformational leadership of school administrators and teamwork of teachers under the Office of the Primary Educational Service Area, Chaiyaphum Area 2*. Thesis, Master of Education, Educational Administration Program, Faculty of Education, Maha Sarakham University.

Likert, R. (1967). *The human organization ; Its management and value*. New York:McGraw-Hill.

Manpan, P. (2 0 2 2) . *Charismatic Leadership of Private School Administrators*. Doctor of Philosophy Thesis. Educational Administration Program. Silpakorn University.

Phumphaka, A. (2021). Leadership of school administrators according to the views of teachers under the Office of the Primary Educational Service Area of Nakhon Si Thammarat Area 3. *Nakbut Paritta Journal*. Nakhon Si Thammarat Rajabhat University. Year 13, Issue 3, September - December 2021.

Srisat, B. (2013). *New revised preliminary research*. (9th printing). Bangkok: Suririyasan.

Suraprasit, C. (2016). *Leadership of the Subdistrict Administrative Organization Heads in Phichit Province*. Master's Thesis. Nakhon Sawan: Nakhon Sawan Rajabhat University.

Suphawittayacharoenkun, N.(2017). *Leadership of school administrators under the Office of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area 1*. Master of Education Thesis, Educational Administration Program, Sakon Nakhon Rajabhat University, Sakon Nakhon.

Thiankanchat, O.(2017). *Behavioral leadership of school administrators that affects teachers' work motivation.* Master of Education Thesis. Ramkhamhaeng University.

Watson. (2000). Watson, Samy Hanna. *Leadership Requirements in the 21st Century: The Perceptions of Canadian Private Sector Leaders, Dissertation Abstracts International*.13(1),43-57. Retrieved January15,2013, from http://www.annbadillo.com/leadership/2013/01/

รูปแบบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

A MODEL OF ADMINISTRATION FOR A HAPPY WORKPLACE ORGANIZATION OF SECONDARY SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF BASIC EDUCATION COMMISSIOM

[1]ณัฐกมล ฝีปากเพราะ, [2]โสภา อำนวยรัตน์, [3]สันติ บูรณะชาติ และ [4]น้ำฝน กันมา

[1]Nattakamon Phepakpro, [2]Sopa Umnuayrat, [3]Santi Buranachat and [4]Namfon Gunma

[1]วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

[1]School of Education, University of Phayao, Thailand

[1]Corresponding Author's Email: 64204826@up.ac.th

Received: 2025-02-07

Revised: 2025-02-22

Accepted: 2025-02-22

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุข ของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุข 1.1) การศึกษาองค์ประกอบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุข กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 333 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามมาตราประมาณค่า 5 ระดับ และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน 1.2) การศึกษาแนวทางการบริการสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุข โดยวิธีการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน จากแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา 2) สร้างรูปแบบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุข ดำเนินการยกร่างรูปแบบและประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 13 คน และ 3) ประเมินรูปแบบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุข กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 333 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ

ผลการวิจัยพบว่า ผลการสร้างรูปแบบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุข และเงื่อนไขความสำเร็จ และแนวทางการบริหารโดยการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม มีผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการประเมินความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ของรูปแบบ มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหาร; องค์กรแห่งความสุข; โรงเรียนมัธยมศึกษา; สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

Abstract

This research aimed to develop a management model for transforming secondary schools into organizations of happiness. The research process consisted of three steps: 1) Study of the Importance and Guidelines for Management Towards Becoming an Organization of Happiness: 1.1) Study of the characteristics of the components in the management of organizations of happiness. The sample group included 333 school administrators from secondary schools. Data was collected using a 5-point Likert scale questionnaire, with confirmatory factor analysis conducted. 1.2) Study of ideas and guidelines for management towards becoming an organization of happiness. This involved interviews with 5 experts using semi-structured interviews, with data analyzed through content analysis. 2) Development of a Management Model Towards Becoming an Organization of Happiness: A management model was developed and its appropriateness was assessed by 13 experts using an evaluation tool. 3) Evaluation of the Management Model Towards Becoming an Organization of Happiness: The sample group consisted of 333 secondary school administrators. Data was collected using an evaluation tool to assess the feasibility and benefits of the developed management model.

The findings revealed that the management model for transforming secondary schools into organizations of happiness consists of four main components: principles, objectives, management processes for becoming an organization of happiness, and success conditions. The model emphasizes participatory decision-making. Expert evaluations of the model's

appropriateness indicated the highest level of suitability. Simultaneously, the assessment of feasibility and benefits also demonstrated the model's high feasibility and benefits.

Keywords: A Model of Administration; Happy Workplace; Secondary Schools; the Office of Basic Education Commission

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566 - 2570) เป็นแผนที่มีความชัดเจนในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนาประเทศที่ต้องการมุ่งเน้น โดยเริ่มต้นจากการสังเคราะห์ วิเคราะห์แนวโน้ม พร้อมทั้งผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นทั้งภายในประเทศ ภูมิภาคและระดับโลก เพื่อประเมินความท้าทายและโอกาสในการพัฒนาประเทศภายใต้บริบทเงื่อนไขข้อจำกัดที่ประเทศไทยต้องเผชิญอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลง จึงได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์สำหรับการพัฒนาเพื่อพลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” Office of the National Economic ,and Social Development Council (2017) ส่งผลให้ประเทศไทยสามารถตอบสนองต่อความท้าทายและโอกาสในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยวางรากฐานให้ประเทศก้าวไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนทั้งในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

จากความมุ่งหมายของรัฐบาลที่จะปฏิรูปประเทศจึงนำมาซึ่งการปฏิรูประบบงานของทุกกระทรวง สำหรับนโยบายกระทรวงศึกษาธิการจะดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560 - 2579) ภายใต้วิสัยทัศน์ “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาราจักรไทย โดยยึดยุทธศาสตร์ชาติเป็นจุดเน้นด้านการศึกษาที่จะดำเนินการ 6 ด้าน คือ 1) ความมั่นคง 2) การสร้างความสามารถในการแข่งขัน 3) การพัฒนาและเสริมสร้างขีดความสามารถศักยภาพคน 4) การสร้างโอกาสความเสมอภาค และความเท่าเทียมกันทางสังคม 5) การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 6) การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ Ministry of Education (2023) พลตำรวจเอก เพิ่มพูน ชิดชอบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ แถลงนโยบายการศึกษาและแนวทางการขับเคลื่อนนโยบาย “เรียนดี มีความสุข” โดยกล่าวว่า การดำเนินงานของกระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) จะอยู่ภายใต้กรอบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี รวมทั้งนำนโยบายของรัฐบาล มาขับเคลื่อน เพื่อร่วมกันยกระดับคุณภาพการศึกษาเต็มกำลังความสามารถอย่างเป็นกัลยาณมิตรต่อกัน ภายใต้แนวทางการทำงาน “จับมือไว้ แล้วไปด้วยกัน” และใช้สำนวนที่เข้าใจง่าย คือ “เรียนดี มีความสุข” เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา

ซึ่งการเรียนการสอนจำเป็นต้องเริ่มจากความสุขทั้งผู้เรียน ผู้สอนและผู้ปกครองเมื่อมีความสุขจะส่งผลให้การเรียนดีขึ้น เมื่อการเรียนดีขึ้นจะส่งผลกลับไปทำให้มีความสุขมากยิ่งขึ้น

ดังนั้นแนวทางการบริหารยุคใหม่ในหลายองค์กร รวมถึงแวดวงทางการศึกษาได้ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ใหม่ในการบริหาร โดยมีความพยายามปรับเปลี่ยนสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งความสุข หรือโรงเรียนแห่งความสุข เพราะตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 Ministry of Education (2010) ที่มีเจตนารมณ์ที่ชัดเจนว่าต้องมุ่งให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และเป็นนักเรียนที่เก่ง ดี และมีความสุข เพื่อให้องค์กรมีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง นำพาองค์กรไปสู่การเติบโตอย่างยั่งยืน การเป็นองค์กรแห่งความสุขของไทยแลนด์ 4.0 มีลักษณะการทำงานแบบการบูรณาการในการทำงานของฝ่ายต่าง ๆ และภาครัฐได้มีการขับเคลื่อนองค์กรแห่งความสุขขยายเครือข่ายออกไปจำนวนมาก ดังนั้นในแวดวงทางการศึกษาจึงมีการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ใหม่ในการบริหารโดยใช้การบริหารองค์กรแห่งความสุข หรือการทำให้องค์กรเป็นองค์กรแห่งความสุข (Jaithiang, 2019)

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นสถาบันการศึกษาที่จัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงปีที่ 6 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานหลักของกระทรวงศึกษาธิการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย ซึ่งแต่ละสถานศึกษามีความแตกต่างกัน ทั้งในด้านขนาดของโรงเรียน สถานที่ตั้งและทรัพยากร ซึ่งส่งผลต่อทั้งด้านคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน ตลอดจนด้านการบริหารของผู้บริหารและด้านการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา ส่งผลให้แต่ละองค์กรมีวัฒนธรรมองค์กร จำนวนบุคลากรในองค์กร ด้านทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงาน และด้านภาระหน้าที่ความรับผิดชอบที่แตกต่างกัน ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาในทุกด้าน ทั้งในระดับบุคคล และองค์กร ปัจจุบันพบว่าครูเผชิญกับปัญหาหลายประการที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษา อาทิ ภาระงานครูที่มากจนเกินไป เนื่องจากครูไม่ได้มีแต่เฉพาะหน้าที่สอนเพียงอย่างเดียว แต่ครูยังมีภาระงานอื่น ๆ หลายประการ ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการของครูยังไม่เท่าเทียมกับภาระงานที่ต้องรับผิดชอบทำให้ครูบางส่วนมีหนี้สินและขาดแรงจูงใจในการทำงาน สูงถึงร้อยละ 81.40 ด้านทัศนคติของสังคมต่อวิชาชีพครูเปลี่ยนไป ทำให้ครูขาดแรงจูงใจในการทำงาน และบางครั้งไม่ได้รับการยอมรับในบทบาทของตน และปัญหาการขาดแคลนครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา ร้อยละ 47.5 เป็นต้น Paibulsiri (2024) การสร้างความสุขในที่ทำงานเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ และผลลัพธ์ในการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรตระหนักถึงความสำคัญจำเป็นในการสร้างความสุขในที่ทำงานและดำเนินการในแนวทางที่เหมาะสม

จากปัญหาที่นำเสนอข้างต้นจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษารูปแบบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้เพื่อให้ครูและบุคลากรมีพร้อมและความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน สร้างความสุขให้เกิดขึ้น

ในองค์กรหรือการบริหารจัดการองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งความสุข สร้างความรัก ความผูกพันในโรงเรียน อันจะส่งผลให้ครูและบุคลากรมีความพร้อมที่จัดการเรียน การสอนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อคุณภาพผู้เรียนต่อไป รวมทั้งสร้างรูปแบบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขที่มีความเหมาะสม และความเป็นไปได้สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนจัดการศึกษาและพัฒนาโรงเรียนสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อเอกสารแนวคิดทฤษฎี (Documentary Study)

ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบองค์กรแห่งความสุข และการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุข และทำการรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งใน และต่างประเทศ วิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ นโยบาย ประกาศ และเอกสารวิชาการที่เกี่ยวกับการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุข

ขั้นตอนที่ 2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) การศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา

1.1) การศึกษาองค์ประกอบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2566 จำนวน 2,360 แห่ง รวมทั้งสิ้น จำนวน 2,360 คน และกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2566 และได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมจากตารางสำเร็จรูป ของทาโร่ ยามาเน่ Yamane (1973) เมื่อกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ความคาดเคลื่อนไม่เกิน 5% ทำให้ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 333 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยผู้วิจัยใช้ภูมิภาคและจังหวัด เป็นชั้นภูมิในการแบ่ง และทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับสลากให้ได้ตามสัดส่วนที่กำหนดไว้

1.2) การศึกษาแนวทางการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา สู่องค์กรแห่งความสุขในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 5 คน ที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

2) การสร้างรูปแบบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 13 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

3) การประเมินรูปแบบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2566 จำนวน 2,360 แห่ง รวมทั้งสิ้น จำนวน 2,360 คน และกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2566 และได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมจากตารางสำเร็จรูปของทาโร่ ยามาเน่ Yamane (1973) เมื่อกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ความคาดเคลื่อนไม่เกิน 5% ทำให้ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 333 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)โดยผู้วิจัยใช้ภูมิภาคและจังหวัด เป็นชั้นภูมิในการแบ่งและทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับสลากให้ได้ตามสัดส่วนที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 3 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษา

1) การศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา

1.1) การศึกษาองค์ประกอบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา

1.1.1) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ตารางบันทึกการวิเคราะห์การสังเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา

1.1.2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert Scale) (Worakham, 2019)

1.2) การศึกษาแนวทางการบริการสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

2) การสร้างรูปแบบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert Scale) (Worakham, 2019)

3) การประเมินรูปแบบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของรูปแบบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert Scale) (Worakham, 2019)

ขั้นตอนที่ 4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา

1.1) การศึกษาองค์ประกอบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา

1.1.1) เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศที่เผยแพร่เป็นเอกสารหรือเผยแพร่ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่เกี่ยวกับองค์ประกอบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา

1.1.2) ผู้วิจัยทำหนังสือและส่งแบบสอบถามถึงโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลและส่งแบบสอบถามคืนให้แก่ผู้วิจัยทางไปรษณีย์หรือทางออนไลน์ (Google form) และได้รับแบบสอบถามตอบกลับทั้งหมด 333 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

1.2) การศึกษาแนวทางการบริการสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งความสุข จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จากผู้ที่มีคุณสมบัติ 3 กลุ่ม ดังนี้ 1) เป็นผู้บริหารการศึกษาหรือผู้ทรงคุณวุฒิในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำกับดูแลนโยบายการศึกษาและมีบทบาทในการส งเสริมสนับสนุนการบริหารสถานศึกษา 2) เป็นนักวิชาการหรือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุข และ 3) เป็นผู้บริหารการศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษาหรือผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณในการบริหารการศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีการบริหารสถานศึกษา การวิจัยและการบริหารจัดการในโรงเรียน

2) การสร้างรูปแบบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 13 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยคัดเลือกจากผู้ที่มีคุณสมบัติ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1) เป็นผู้บริหารการศึกษาหรือผู้ทรงคุณวุฒิในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำกับดูแลนโยบายการศึกษา และมีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนการบริหารสถานศึกษา 2) เป็นนักวิชาการหรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีผลงานเกี่ยวกับการบริหารหรือองค์การแห่งความสุข และ 3) เป็นผู้บริหารการศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษาหรือผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารการศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาเอก มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีการบริหาร การวิจัย และการบริหารจัดการในโรงเรียน

3) การประเมินรูปแบบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลถึงผู้บริหารสถานศึกษาทางไปรษณีย์ และ Google Form โดยแนบ 1) รูปแบบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา 2) แบบสอบถามเพื่อประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา และได้รับแบบสอบถามตอบกลับทั้งหมด 333 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00

ขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1) การศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา

1.1) การศึกษาองค์ประกอบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา

1.1.1) ทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการจัดหมวดหมู่ สรุปประเด็น และนำเสนอแบบพรรณนาความเรียง

1.1.2) วิเคราะห์ข้อมูลจากผลการตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ คาเฉลี่ย ($\bar{X}$) สวนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปซึ่งมีเกณฑ์การพิจารณาความสอดคล้องของโมเดล

1.2) การศึกษาแนวทางการบริการสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสร้างข้อสรุป

2) การสร้างรูปแบบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

3) การประเมินรูปแบบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุข โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 หลักการ ได้แก่ 1.การกำหนดนโยบายการดำเนินงานส่งเสริมองค์กรแห่งความสุข 2. การกำหนดเป้าหมายการบริหารงานสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขที่ชัดเจน 3.องค์กรมีการบริหารแบบมีส่วนร่วม สร้างเครือข่ายจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และ 4. การวางรากฐานการเป็นองค์กรแห่งความสุข

องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ ได้แก่ 1. เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรเชิงจริยธรรมให้เกิดการสื่อสารที่เปิดกว้าง การทำงานที่ให้ผลการดำเนินการที่ดีและส่งเสริมความเท่าเทียม 2. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรในการส่งเสริมความสำเร็จขององค์กร 3. เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีและการมีส่วนร่วมของบุคลากรให้รักและรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร และ 4. เพื่อส่งเสริมบุคลากรให้พร้อมต่อการปฏิบัติภารกิจของตนและองค์กรให้บรรลุตามเป้าหมาย และวิสัยทัศน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพสู่การพัฒนาองค์กรที่ยั่งยืน

องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุข ประกอบด้วย 1. ปัจจัยนำเข้า (Input) 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการบริหารองค์กรของผู้บริหาร 2) ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ 3) ด้านความสัมพันธ์ในที่ทำงาน 4) ด้านร่างกายและจิตใจ 5) ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ และ 6) ด้านความรู้ความสามารถ 2.การดำเนินการ (Process) ดำเนินการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) 3. ผลผลิต (Output) ได้แก่ การบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา และ 4) ผลลัพธ์ (Outcome) ได้แก่ ความสุขของผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชน

องค์ประกอบที่ 4 เงื่อนไขความสำเร็จ ได้แก่ 1. ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์และภาวะผู้นำที่มุ่งมั่นในการพัฒนาองค์กรสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุข 2. ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา มีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กรสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุข 3. การดำเนินการสร้างองค์กรแห่งความสุขอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ 4. การมีวัฒนธรรมองค์กรเชิงจริยธรรมที่มุ่งสร้างองค์กรแห่งความสุขและมีเป้าหมายความสำเร็จในทิศทางเดียวกัน และ 5. องค์กรสร้างการมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่าย และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับบมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.77, S.D. = 0.23) เมื่อจำแนกเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่ 4 เงื่อนไขความสำเร็จของการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุข ของโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.83, S.D. = 0.19) รองลงมา ได้แก่ องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการในการ

บริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$= 4.79, S.D. = 0.26) และองค์ประกอบที่มีความเหมาะสมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 หลักการของการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.38, S.D. = 0.73) ดังตารางที่ 1

องค์ประกอบ	**n =13**		**ระดับความเหมาะสม**
	$\bar{X}$	**S.D.**	
องค์ประกอบที่ 1 หลักการ	4.38	0.73	มาก
องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์	4.75	0.25	มากที่สุด
องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการ			
ด้านที่ 1 ด้านการบริหารองค์กรของผู้บริหาร	4.82	0.30	มากที่สุด
ด้านที่ 2 ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	4.78	0.32	มากที่สุด
ด้านที่ 3 ด้านความสัมพันธ์ในที่ทำงาน	4.87	0.17	มากที่สุด
ด้านที่ 4 ด้านร่างกายและจิตใจ	4.72	0.37	มากที่สุด
ด้านที่ 5 ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ	4.68	0.46	มากที่สุด
ด้านที่ 6 ด้านความรู้ความสามารถ	4.85	0.31	มากที่สุด
รวม	4.79	0.26	มากที่สุด
องค์ประกอบที่ 4 เงื่อนไขความสำเร็จ	4.83	0.19	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	**4.77**	**0.23**	**มากที่สุด**

ตารางที่ 1 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

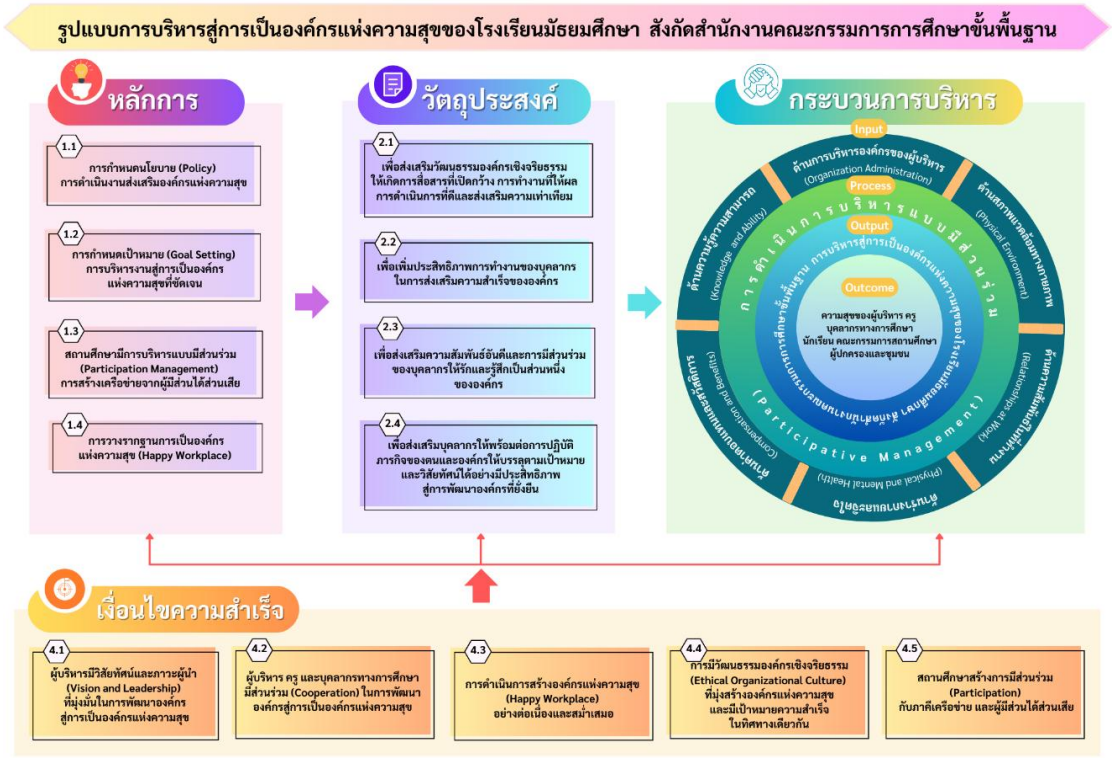
ผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ในภาพรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย($\bar{X}$ = 4.50, S.D. = 0.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.54, S.D. = 0.49) รองลงมา ได้แก่ องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการในการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.52, S.D. = 0.51) องค์ประกอบที่ 1 หลักการของการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย($\bar{X}$ = 4.48, S.D. = 0.50) และองค์ประกอบที่ 4 เงื่อนไขความสำเร็จของการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.47, S.D. = 0.46)

ในส่วนของผลการประเมินความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ในภาพรวมมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.64, S.D. = 0.41) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการในการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.67, S.D.= 0.42) รองลงมา ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 หลักการของการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$= 4.65, S.D. = 0.42) องค์ประกอบที่ 4 เงื่อนไขความสำเร็จของการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.63, S.D. = 0.40) และองค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$= 4.62, S.D. = 0.39) ดังตารางที่ 2

องค์ประกอบ	**ความเป็นไปได้** n = 333		**ระดับความเป็นไปได้**	**ความเป็นประโยชน์** n = 333		**ระดับความเป็นประโยชน์**
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
องค์ประกอบที่ 1 หลักการ	4.48	0.50	มาก	4.65	0.42	มากที่สุด
องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์	4.54	0.49	มากที่สุด	4.62	0.39	มากที่สุด
องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการ						
1. ปัจจัยนำเข้า						
ด้านที่ 1 ด้านการบริหารองค์กรของผู้บริหาร	4.51	0.49	มากที่สุด	4.69	0.42	มากที่สุด
ด้านที่ 2 ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	4.56	0.44	มากที่สุด	4.71	0.37	มากที่สุด
ด้านที่ 3 ด้านความสัมพันธ์ในที่ทำงาน	4.56	0.44	มากที่สุด	4.69	0.37	มากที่สุด
ด้านที่ 4 ด้านร่างกายและจิตใจ	4.46	0.49	มาก	4.58	0.36	มากที่สุด
ด้านที่ 5 ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ	4.32	0.57	มาก	4.53	0.45	มากที่สุด
ด้านที่ 6 ด้านความรู้ความสามารถ	4.55	0.43	มากที่สุด	4.70	0.36	มากที่สุด
2. การดำเนินการ	4.59	0.64	มากที่สุด	4.73	0.46	มากที่สุด
3. ผลผลิต	4.50	0.59	มากที่สุด	4.63	0.54	มากที่สุด
4. ผลลัพธ์	4.61	0.54	มากที่สุด	4.78	0.44	มากที่สุด
รวม	4.52	0.51	มากที่สุด	4.67	0.42	มากที่สุด
องค์ประกอบที่ 4 เงื่อนไขความสำเร็จ	4.47	0.46	มาก	4.63	0.40	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	**4.50**	**0.49**	**มากที่สุด**	**4.64**	**0.41**	**มากที่สุด**

ตารางที่ 2 แสดงผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

องค์ความรู้ใหม่



ภาพที่ 1 รูปแบบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากภาพที่ 1 แสดงรูปแบบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 หลักการ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการ ประกอบด้วย 3.1 ปัจจัยนำเข้า 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการบริหารองค์กรของผู้บริหาร 2) ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ 3) ด้านความสัมพันธ์ในที่ทำงาน 4) ด้านร่างกายและจิตใจ 5) ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ และ 6) ด้านความรู้ความสามารถ 3.2 การดำเนินการ ดำเนินการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) 3.3 ผลผลิต ได้แก่ การบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา และ 3.4 ผลลัพธ์ ได้แก่ ความสุขของ

ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชน และองค์ประกอบที่ 4 เงื่อนไขความสำเร็จ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการสร้างรูปแบบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

รูปแบบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 หลักการของการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการในการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 1.ปัจจัยนำเข้า6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารองค์กรของผู้บริหาร 2) ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ 3) ด้านความสัมพันธ์ในที่ทำงาน 4) ด้านร่างกายและจิตใจ 5) ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ และ 6) ด้านความรู้ความสามารถ 2.การดำเนินการ โดยกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม 3.ผลผลิต และ 4.ผลลัพธ์ และองค์ประกอบที่ 4 เงื่อนไขความสำเร็จของการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา

ซึ่งสามารถอภิปรายองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 หลักการประกอบด้วย 1.การกำหนดนโยบายการดำเนินงานส่งเสริมองค์กรแห่งความสุข 2.การกำหนดเป้าหมายการบริหารงานสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขที่ชัดเจน 3.สถานศึกษามีการบริหารแบบมีส่วนร่วม สร้างเครือข่ายจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4.การวางรากฐานการเป็นองค์กรแห่งความสุข ทั้งนี้เนื่องจากการกำหนดนโยบายเป็นการสร้างความชัดเจนในการบริหารงานในองค์กรว่าจะดำเนินการไปในทิศทางใด ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติงานให้มีแนวคิดและการดำเนินงานในทิศทางที่สอดคล้องกันกับนโยบาย สอดคล้องกับ Thai Health Promotion Foundation (2018) กล่าวว่ากระบวนการพัฒนาบุคลากรในองค์กร อย่างมีเป้าหมายและยุทธศาสตร์ภายใต้การดำเนินงานที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ขององค์กร เพื่อให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง และก้าวสู่การเติบโตอย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับ Bura (2017) การที่ผู้บริหาร หัวหน้างาน และพนักงานได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องจะเป็นส่วนสำคัญต่อการกระตุ้นกระบวนการวางแผนและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ทั้งด้านความสัมพันธ์ในการทำงาน การทำงานภายในองค์กร ซึ่งในการดำเนินการในแต่ละส่วนจะมีความสัมพันธ์อันดีต่อกันและสนับสนุนต่อผลการดำเนินงานของบุคลากรในทางบวกต่อองค์กร

องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ ได้แก่ 1.เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรเชิงจริยธรรมให้เกิดการสื่อสารที่เปิดกว้าง การทำงานที่ให้ผลการดำเนินการที่ดีและส่งเสริมความเท่าเทียม 2.เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรในการส่งเสริมความสำเร็จขององค์กร 3.เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีและการมีส่วนร่วมของบุคลากรให้รักและรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร และ 4.เพื่อส่งเสริมบุคลากรให้พร้อมต่อการปฏิบัติภารกิจของตนและองค์กรให้บรรลุตามเป้าหมายและวิสัยทัศน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพสู่การพัฒนาองค์กรที่ยั่งยืน ทั้งนี้เนื่องจากวัตถุประสงค์ที่สร้างขึ้นสอดคล้องกันกับหลักการ โดยประยุกต์เข้ากับบริบทของสถานศึกษาเพื่อให้บรรลุการเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา สอดคล้องกับองค์การอนามัยโลก Burton (2010) กล่าวว่า สถานที่ทำงานซึ่งพนักงาน และผู้บริหารร่วมมือกันเพื่อพัฒนากระบวนการของการปกป้องและสนับสนุนสุขภาพ ความปลอดภัย และความเป็นอยู่ของพนักงานทุกคน และเพื่อให้เกิดความยั่งยืนใน 4 มิติ คือสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพแวดล้อมทางสังคมจิตวิทยา ทรัพยากรบุคลากรที่มีสุขภาพดี และการมีส่วนร่วมของชุมชนกับองค์การ

องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการ ประกอบด้วย 1.ปัจจัยนำเข้า 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารองค์กรของผู้บริหาร 2) ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ 3) ด้านความสัมพันธ์ในที่ทำงาน 4) ด้านร่างกายและจิตใจ 5) ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ และ 6) ด้านความรู้ความสามารถ 2.การดำเนินการ ได้แก่ การดำเนินการบริหารแบบมีส่วนร่วม 3.ผลผลิต ได้แก่ การบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 4.ผลลัพธ์ ได้แก่ ความสุขของผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน ทั้งนี้เนื่องจากการจะเป็นองค์การแห่งความสุขได้นั้น ต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญที่ช่วยในการขับเคลื่อนองค์การให้ประสบความสำเร็จได้ สอดคล้องกับ Ajchariamaneekul and Rakphronmongkol (2024) กล่าวว่า แนวทางพัฒนาการสร้างเสริมองค์กรแห่งความสุข ประกอบด้วย การเป็นแรงบันดาลใจให้กับคนในองค์กร มีการชื่นชมและให้กำลังใจในผลงานการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ การเป็นผู้ประสานงานที่ดีและร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ มีการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ที่ดี มีการให้คำปรึกษากับบุคลากรได้ในทุกด้าน มีการสร้างความตระหนักในการประหยัดอดออมตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง มีการส่งเสริมให้มีการผ่อนคลายในการทำงาน และการเป็นแบบอย่างในการคิดเชิงบวกและการปฏิสัมพันธ์ที่ดี

องค์ประกอบที่ 4 เงื่อนไขความสำเร็จ ประกอบด้วย 1.ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์และภาวะผู้นำที่มุ่งมั่นในการพัฒนาองค์กรสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุข 2) ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กรสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุข 3) การดำเนินการสร้างองค์กรแห่งความสุขอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ 4) การมีวัฒนธรรมองค์กรเชิงจริยธรรมที่มุ่งสร้างองค์กร แห่งความสุขและมีเป้าหมายความสำเร็จในทิศทางเดียวกัน และ 5) สถานศึกษาสร้างการมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้เนื่องจากเงื่อนไขความสำเร็จข้างต้นมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในด้านของสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเป็นองค์กรแห่ง

ความสุข โดยปัจจัยหลักในการสร้างองค์กรแห่งความสุขคือเริ่มจากผู้นำสูงสุดขององค์กร คือผู้บริหารมีภาวะผู้นำ มีวิสัยทัศน์ มีกลยุทธ์ในการนำองค์กรในการส่งเสริม สนับสนุนคนในองค์กรอย่างมีเป้าหมาย และมียุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ขององค์กร โดยได้รับความร่วมมือจากครู บุคลากร และนักเรียนภายในโรงเรียน และภาคีเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนในขับเคลื่อนองค์กรอย่างต่อเนื่องสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัย ของ Srirongthong (2022) กล่าวว่า การเป็นองค์กรแห่งความสุขประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลให้เกิดเป็นองค์การแห่งความสุข ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับปัจจัย 4 ด้าน คือด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านการบริหาร ด้านความสัมพันธ์ในที่ทำงาน และด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ เงื่อนไขการเป็นองค์กรแห่งความสุขเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ และส่งผลต่อกันและกันที่สามารถผสมผสานหลวมดำเนินการร่วมกันเพื่อนำไปสู่การองค์กรแห่งความสุข

สรุป

ผลการสร้างรูปแบบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 หลักการ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการ และองค์ประกอบที่ 4 เงื่อนไขความสำเร็จ ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่ารูปแบบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความเห็นว่าการนำรูปแบบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขไปใช้มีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า องค์ประกอบของการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารของผู้บริหาร ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ด้านความสัมพันธ์ในที่ทำงาน ด้านร่างกายและจิตใจ ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ และด้านความรู้ความสามารถ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาควรนำองค์ประกอบไปใช้ในการวางแผนและพัฒนาสถานศึกษาสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุข

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า รูปแบบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการ และ

4) เงื่อนไขความสำเร็จ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาควรนำไปปรับประยุกต์ใช้ในการบริหารให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ผลการประเมินรูปแบบการบริหารสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาควรให้ความสำคัญ ส่งเสริม และสนับสนุนให้ผู้บริหารนำไปปรับใช้ในการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุข

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

2.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีนโยบายที่เกี่ยวกับการสนับสนุนสุขภาพกาย และสุขภาพจิตของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา

2.2 ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาควรพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นความร่วมมือและความสัมพันธ์ที่ดีของครูและบุคลากรในสถานศึกษา

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

3.1. ควรวิจัยเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้ความสุขในการทำงานครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา

3.2. ควรวิจัยเรื่องเครื่องมือวัดการทำงานอย่างมีความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา

3.3. ควรวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาในการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุข

References

Astchariyamaneekul, N., and Rukponmongkon, P. (2024). Guideline Development for Happy Workplaces in the New Normal of Khlong Khlung District Schools Under the Kamphaeng Phet Primary Educational Service Area Office 2. *Journal of Association of Professional Development of Educational Administration of Thailand (JAPDEAT)*, 6(2), 309-323.

Bura, K. (2017). Healthy Workplace: Concept Process and The Role of Human Resource Professioal. *Academic Services Journal, Prince of Songkla University*, 28(3), 169-176.

Burton, J (2010). *WHO Healthy Workplace Framework and Model: Background and Supporting literature and Practices.* Submitted to Evelyn Kortum. (WHO Headquarters, Geneva, Geneva, Switzerland February 2010).

Jaithiang, K. (2019). *The Happy Workplace Management in Primary School.* (Doctoral Dissertation). Silpakorn University. Nakhon Pathom.

Ministry of Education. (2010). *The National Education Act B.E. 2542 (1999) and Amendments.* (Second Revision, 2002) and (Third Revision, 2010). Bangkok: The Printing House of the Government Parcel and Mail Organization.

Ministry of Education. (2023). *Policy Implementation Plan for Education by the Minister of Education.* Retrieved October 5, 2024, from https://moe360.blog/2023/09/14/minister-ed-statement-ed-policy/

Office of the National Economic and Social Development Council. (2017). *The 20-Year National Strategy (2017 - 2036).* National Economic and Social Development Council. Retrieved September 16, 2024, from https://www.nesdc.go.th/download/document/SAC/NS_SumPlanOct2018.pdf

Paibulsiri, P. (2024). *A hundred and eight problems with 'Thai teachers' in the education system working overtime, the lesson plan doesn't answer the question.* Salaries go hand in hand, with teacher shortages, and physical and sexual violence that some teachers do to children.Retrieved November 1, 2024, from https://mirrorthailand.com/movinon/socialissues/101397

Srirongthong, P. (2022). Happy Workplace from the Perspective of University Lecturers. *Suthiparithat Journal*, 36(2), 150-169.

Thai Health Promotion Foundation. (2018). *Uniting for a Healthy Way of Life.* Retrieved June 22, 2024, from https://www.thaihealth.or.th/?p=137282

Wasanthanarat, C., & Wutthiwatchaikaew, T. (2016). *Let's Create a Happy Organization Together.* Thai Health Promotion Foundation Center.

Worakham, P. (2019). *Educational Research*. Maha Sarakham: Taxila printing.

Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis.* (3 ed). New York: Harper and Row.

การสร้างระบบจัดการข้อมูลระบบผลิตน้ำสะอาด ของสำนักงานทรัพยากรน้ำ ที่ 1

DEVELOPMENT OF CLEAN THE WATER DATA MANAGEMENT SYSTEM OF THE WATER RESOURCES OFFICE 1

[1]แพรวนภา วังวน และ [2]พจนา พิชิตปัจจา

[1]Preawnapa Wangwon and [2]Pojjana Pichitpatja

[1] คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

[1] Faculty of Political Science and Public Administration, Chiang Mai University, Thailand

[1] Corresponding Author's Email: Pui.preawnapa@gmail.com

Received: 2025-02-09

Revised: 2025-03-10

Accepted: 2025-03-11

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบระบบฐานข้อมูลที่เหมาะสมในการจัดเก็บข้อมูลโครงการระบบผลิตน้ำสะอาด และเพื่อออกแบบระบบการแจ้งชำรุดและสถานะความพร้อมในการใช้งานของโครงการระบบผลิตน้ำสะอาดของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการวิจัยตามหลักการคิดเชิงออกแบบ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก คัดเลือกแบบเจาะจง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ภาคสนามของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลระบบของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 และเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลระบบผลิตน้ำสะอาด จำนวน 11 คน

ผลการวิจัยพบว่า จากการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จัดทำแบบฟอร์มสำหรับจัดเก็บข้อมูล จำนวน 3 รูปแบบ ได้แก่ แบบฟอร์มบันทึกข้อมูลรายละเอียดโครงการระบบผลิตน้ำสะอาด แบบฟอร์มบันทึกข้อมูลการนิเทศติดตามผลบำรุงรักษาโครงการระบบผลิตน้ำสะอาด และระบบแจ้งชำรุดและแสดงสถานะการใช้งานของระบบผลิตน้ำสะอาด มีส่วนช่วยให้การจัดเก็บข้อมูลและการแจ้งการชำรุดมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เกิดความเป็นระบบระเบียบ ลดข้อผิดพลาดในการดำเนินงาน อีกทั้งผู้ใช้งานมีความพึงพอใจในระดับดีมาก นอกจากนี้ ยังมีการพัฒนาแดชบอร์ด Dashboard ข้อมูลระบบผลิตน้ำสะอาด เพื่อให้ผู้บริหารสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้การบริหารจัดการโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิผลและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1

คำสำคัญ: การสร้างระบบ; จัดการข้อมูล; ระบบผลิตน้ำสะอาด

Abstract

This research article aims to design a database system that is suitable for storing information about clean water production system projects and to design a fault notification system along with displaying the operational status of the clean water production systems at the First Water Resources Office. The study adopts a qualitative research approach (Qualitative Research) utilizing the Design Thinking methodology. In-depth interviews and purposive sampling were employed, with a sample group consisting of 11 individuals, including executives, field staff from the First Water Resources Office, system maintenance staff, and clean water production system managers.

The research findings reveal that, based on data collected from the sample group, the researcher developed and created three forms to be used for data collection: 1) a form to record project details for the clean water production system, 2) a form to record data on the supervision and maintenance follow-up of the clean water production system project, and 3) a fault notification system displaying the operational status of the clean water production system. These forms contribute to enhanced data storage efficiency and fault reporting, establishing a more organized system, reducing operational errors, and ensuring high user satisfaction. Furthermore, a dashboard for clean water production system data was developed to allow executives to utilize this information for more effective operational planning. This leads to more efficient project management and maximizes the benefits for the Office of Water Resources Region 1.

Keywords: Creating a System; Manage Data; Clean Water Production System

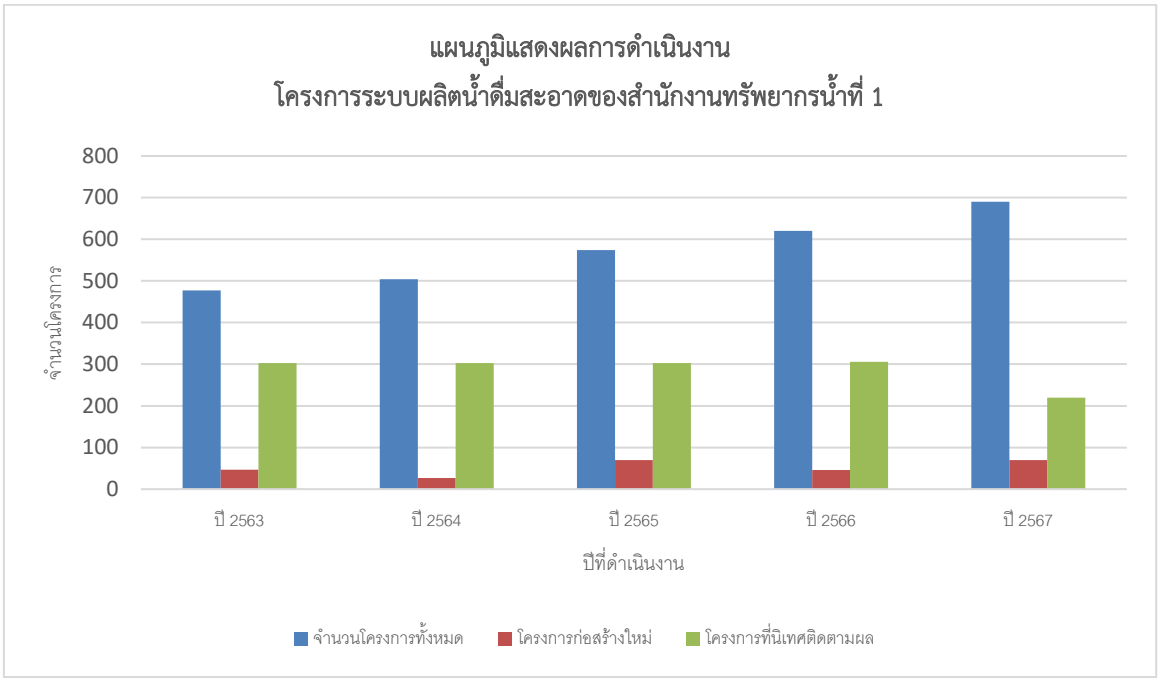
บทนำ

การพัฒนาระบบผลิตน้ำสะอาดในพื้นที่สูงถิ่นทุรกันดารของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 มีจุดเริ่มต้นจากการเข้าไปรับรู้ปัญหาการขาดแคลนน้ำสะอาดในพื้นที่โครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ซึ่งมีอัตราการเกิดโรคอุจาระร่วง โรคหนอนพยาธิและโรคขาดสารอาหาร ในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ที่สูงกว่าเมื่อเทียบกับเด็กๆ ในพื้นที่ปกติ และสถานศึกษาในโครงการฯ ที่อยู่ลึกเข้าไปในพื้นที่ที่มีการเดินทางยากลำบาก เนื่อง

ด้วยลักษณะภูมิประเทศที่เป็นภูเขาสูง ทำให้ยากลำบากในการขนส่งวัสดุอุปกรณ์ ลักษณะการใช้น้ำที่เป็นการใช้น้ำประปาภูเขาโดยใช้รางรินหรือท่อส่งที่ทำจากไม้ไผ่ และยังมีข้อจำกัดด้านไฟฟ้า ในปี พ.ศ. 2554 สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 ได้รับงบประมาณจากกรมทรัพยากรน้ำ ได้เกิดงานวิจัยเรื่อง “การศึกษาระยะเวลาที่เหมาะสมในการเริ่มต้นระบบกรองช้าขนาดเล็กในโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในพื้นที่อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่” ซึ่งจากการวิจัยในครั้งนั้น ทำให้สามารถผลิตน้ำสะอาดสำหรับเด็กและคุณครูในสถานศึกษาได้ใช้อุปโภคบริโภค โดยระบบผลิตน้ำสะอาดมีอัตราการผลิตที่ให้น้ำเพียงพอใช้ประโยชน์ได้ทั้งหมู่บ้านสามารถใช้บริโภคได้ถึง 50-80 ครัวเรือน ซึ่งได้มีขยายผลโครงการโดยจัดสร้างระบบผลิตน้ำดื่มสะอาดชนิดทรายกรองช้า ขนาด 100 ลิตรต่อชั่วโมง มีพื้นที่เป้าหมายเป็นศูนย์การเรียนชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” (ศศช.) ในอำเภออมก๋อยและอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีเจ้าหน้าที่ภาคสนามของส่วนการจัดสรรน้ำ สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 เป็นผู้ดำเนินการก่อสร้าง สอนสาธิตวิธีการบำรุงรักษา ติดตามประเมินผล อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ระบบผลิตน้ำดื่มสะอาดสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อก่อสร้างระบบผลิตน้ำดื่มสะอาดในพื้นที่สูงถิ่นทุรกันดาร พื้นที่รับผิดชอบ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน ลำปาง พะเยา แม่ฮ่องสอน ตาก และกำแพงเพชร จำนวน 430 แห่ง ในระหว่างปี พ.ศ. 2554-2558 โดยมีพื้นที่เป้าหมายในการดำเนินการประกอบด้วย ศูนย์การเรียนชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” (ศศช.) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) โรงเรียนพระปริยัติธรรม (วัด) โรงเรียนในสังกัด สพฐ. โครงการส่วนพระองค์ และโครงการ/หน่วยงานอื่นๆ เป็นต้น ต่อมาในปี พ.ศ. 2559 สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการนิเทศติดตามผลบำรุงรักษาระบบผลิตน้ำดื่มสะอาดที่ได้ก่อสร้างแล้ว มีเป้าหมายดำเนินการจำนวน 300 แห่งต่อปี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สนับสนุนการดำเนินงาน ตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามแนวพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

2) เพื่อให้ระบบผลิตน้ำสะอาด สามารถผลิตน้ำสะอาดให้แก่ครูและนักเรียนตลอดจนประชาชนได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ 3) เพื่อติดตาม ตรวจสอบ ซ่อมแซมบำรุงรักษาระบบผลิตน้ำดื่มที่ชำรุดเสียหาย เกินความสามารถของครูหรือผู้ดูแลระบบฯ และตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำ 4) เพื่อฝึกอบรม ทบทวน เพิ่มเติมความรู้ให้แก่ครูและผู้ดูแลระบบฯ ในการใช้งานบำรุงรักษาซ่อมแซมระบบผลิตน้ำดื่มได้อย่างถูกต้องแ ละมีประสิทธิภาพ หลังจากปี พ.ศ. 2558 เป็นต้นมาทางสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 ไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในการก่อสร้างระบบผลิตน้ำสะอาดอีก มีเพียงงบประมาณในการนิเทศติดตามผลบำรุงรักษาระบบผลิตน้ำสะอาดเท่านั้น จนกระทั่งปี พ.ศ. 2563 สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 จึงได้รับการจัดสรรงบประมาณในการก่อสร้างระบบผลิตน้ำสะอาดอีกครั้ง โดยดำเนินการก่อสร้างต่อเนื่องมาจนถึงปี พ.ศ. 2567 กราฟแสดงสถิติการดำเนินงานของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 (Water Resources Office No. 1, 2023)



รูปภาพที่ 1 กราฟแสดงสถิติการดำเนินงานของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1

จากความเป็นมาและปัญหาที่เกิดขึ้น จะเห็นได้ว่าบุคลากรในการดำเนินงานโครงการระบบผลิตน้ำสะอาดของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 เป็นเจ้าหน้าที่ภาคสนาม สังกัดส่วนการจัดสรรน้ำที่ 1 ลำปาง และส่วนการจัดสรรน้ำที่ 2 ลำพูน ซึ่งจะดำเนินงานตั้งแต่กระบวนการติดต่อประสานงานกับพื้นที่เป้าหมาย สำรวจความเหมาะสมของพื้นที่ จัดสร้างระบบผลิตน้ำสะอาด สอนสาธิตวิธีการใช้งาน วิธีการบำรุงรักษาระบบ การติดตามผลเพื่อบำรุงรักษาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นที่ผู้ดูแลระบบผลิตน้ำสะอาดไม่สามารถแก้ไขเองได้ การซ่อมแซมส่วนที่ชำรุดในระบบผลิตน้ำสะอาด และติดตามประเมินผล เนื่องจากโครงการดังกล่าวเป็นงานประเภท จัดทำเอง ดังนั้นกระบวนการตั้งแต่ต้นจนกระทั่งแล้วเสร็จ จึงดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ภาคสนามของส่วนการจัดสรรน้ำที่ 1 ลำปาง และส่วนการจัดสรรน้ำที่ 2 ลำพูน เพียงกลุ่มเดียวเท่านั้น ทำให้เกิดปัญหาเรื่องความต่อเนื่องในการส่งมอบงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อการเกษียณอายุราชการของเจ้าหน้าที่ภาคสนาม ทำให้ข้อมูลสำคัญ องค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการระบบผลิตน้ำสะอาดขาดหายไปตามตัวบุคคล ประกอบกับพื้นที่โครงการส่วนใหญ่เป็นพื้นที่สูงถิ่นทุรกันดาร ครูและเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลระบบฯ มีการสลับสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันตลอดเวลา ทำให้การติดต่อประสานงานกับผู้ดูแลระบบผลิตน้ำสะอาด เพื่อสอบถามข้อมูลทำได้ยากลำบาก ดังนั้นเมื่อบุคลากรใหม่เข้ามารับผิดชอบงานต่อจากบุคลากรที่เกษียณอายุราชการไปแล้ว การดำเนินงานจึงไม่สามารถดำเนินการต่อได้ เกิดความลำบากในการสืบค้นข้อมูลและขาดความต่อเนื่องของข้อมูล ดังนั้นข้อมูลของโครงการระบบผลิตน้ำสะอาดที่มีข้อมูลครบถ้วน จึงมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนโครงการระบบผลิตน้ำสะอาดที่สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 ได้ก่อสร้างแล้วเสร็จ ซึ่งเป็นผลมากจากการที่สำนักงานทรัพยากรน้ำที่

1 ไม่มีฐานข้อมูลโครงการระบบผลิตน้ำสะอาด ไม่มีการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นสัดส่วน ระบบการจัดการข้อมูลที่ดี ไม่มีการจัดทำฐานข้อมูล ข้อมูลกระจัดกระจาย ไม่มีสามารถเรียกดูข้อมูลที่ถูกต้อง และผลการดำเนินงานย้อนหลังได้ ทำให้ให้เกิดปัญหาการดำเนินงานซ้ำซ้อนในพื้นที่เดิม บางพื้นที่ไม่ได้รับการนิเทศ ติดตามผล บำรุงรักษาฯ เป็นเวลาหลายปี จนเกิดการชำรุดทรุดโทรมไม่สามารถใช้การได้

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะจัดทำนวัตกรรมระบบฐานข้อมูลโครงการระบบผลิตน้ำดื่มสะอาดของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 เพื่อใช้ในการจัดเก็บข้อมูลโครงการฯ เพื่อสามารถเรียกดูข้อมูลได้ง่าย สะดวก มีการจัดเก็บข้อมูลอย่างครบถ้วน ให้การดำเนินงานในแต่ละปีเกิดความต่อเนื่อง และสามารถนำข้อมูลที่ได้จากระบบฐานข้อมูลมาใช้สรุปผล วิเคราะข้อมูล เพื่อนำเสนอผู้บริหารใช้ในการวางแผนการดำเนินงาน พร้อมทั้งจัดทำช่องทางในให้ความรู้ในการดูแล บำรุงรักษาระบบฯ ในเบื้องต้นแก่ผู้ดูแลระบบฯ เพื่อให้จากนั้นจะนำนวัตกรรมที่ได้มาจัดทำเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานเสนอต่อผู้บริหารเพื่อให้องค์กรเกิดการพัฒนาและสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อออกแบบระบบฐานข้อมูลที่เหมาะสมในการจัดเก็บข้อมูลโครงการระบบผลิตน้ำสะอาดของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1

2. เพื่อออกแบบระบบการแจ้งชำรุดและสถานะความพร้อมในการใช้งานของโครงการระบบผลิตน้ำสะอาดของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการวิจัยตามหลักการคิดเชิงออกแบบ (design thinking method) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อเอกสารแนวคิดทฤษฎี (Documentary Study)

การวิจัยนี้ ใช้การศึกษาด้านเนื้อหาเอกสารแนวคิดทฤษฎีโดยการทบทวนวรรณกรรม, แนวคิดทฤษฎีของ Memon et al. (2014) การจัดการระบบสารสนเทศ, แนวคิดการคิดเชิงออกแบบของ เดวิด เคลลี่ ทิม บราวน์ และโรเจอร์ มาร์ติน Na Ayutthaya, et al. (2017) แนวทางการปฏิบัติงานของโครงการระบบผลิตน้ำสะอาดของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1, แนวคิดเกี่ยวกับการประสานความร่วมมือของ Agranoff & McGuire Chaichakan (2017) และใช้วิธีการศึกษาทบทวนวรรณกรรมจากหนังสือ ตำรา บทความ เอกสารทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสืบค้นข้อมูลบนระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ขั้นตอนที่ 2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่ภาคสนามของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 จำนวน 6 คน เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลระบบของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 จำนวน 1 คน และเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลระบบผลิตน้ำสะอาด จำนวน 3 คน รวมจำนวน 11 คน ผู้วิจัยใช้การคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selected) โดยคัดเลือกผู้ที่มีคุณสมบัติและคุณลักษณะที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษา

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งเครื่องมือหลักที่ผู้วิจัยเลือกใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) โดยประเด็นข้อคำถามที่ใช้จะยึดตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Questionnaires) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้ใช้บริการ ซึ่งแบ่งเป็น ชุดที่ 1 สำหรับสัมภาษณ์กับผู้บริหาร ชุดที่ 2 สัมภาษณ์กับผู้ปฏิบัติงานภาคสนาม ชุดที่ 3 สัมภาษณ์ผู้ดูแลข้อมูล และชุดที่ 4 สัมภาษณ์ผู้ดูแลระบบผลิตน้ำสะอาด

2. แบบสรุปรายละเอียดผู้ใช้ (User Profile) ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสรุปรายบุคคล (Persona) เป็นเครื่องมือและนำมาใช้วิเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1

3. แบบวิเคราะห์ 3X3 เมทริกซ์ เพื่อใช้เครื่องตัวนี้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ปัญหา จัดแบ่งประเภทปัญหา จัดลำดับความสำคัญของปัญหา เพื่อนำมากำหนดจุดเน้นที่แท้จริงของปัญหาที่เกิดขึ้นในการรับบริการระบบจัดเก็บข้อมูลโครงการก่อสร้างระบบผลิตน้ำสะอาดและระบบรับแจ้งการชำรุดของอุปกรณ์ในระบบผลิตน้ำสะอาดของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1

4. แบบสัมภาษณ์ประสบการณ์การใช้ต้นแบบจำลอง เครื่องมือชิ้นนี้จะทำหน้าที่ในการจัดเก็บข้อมูล จุดแข็ง จุดอ่อน ของต้นแบบจำลอง เพื่อนำมาปรับปรุงต้นแบบ และสร้างเป็นแพลตฟอร์มในการใช้งานจริงในขั้นตอนที่ 4

ขั้นตอนที่ 4 การรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลโดยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์โดยใช้แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interviews) ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยทำการสัมภาษณ์ตามกลุ่มที่ได้กำหนดไว้ ในการสัมภาษณ์ผู้สัมภาษณ์จะใช้การจดบันทึก และการบันทึกเสียงโดยก่อนสัมภาษณ์จะขออนุญาตก่อนทุกครั้ง

ขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้มีการนำข้อมูลมารวบรวม จัดแบ่งประเภท วิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหาก่อนนำเสนอ ตามรูปแบบของเครื่องมือที่ได้นำมาใช้ในแต่ละขั้นตอน รายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การทำความเข้าใจผู้ใช้บริการ (Empathy) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาสรุปเป็นประเด็นเกี่ยวกับปัญหาของผู้ใช้บริการ และนำมาวิเคราะห์ตามเครื่องมือ Persona เพื่อให้ได้ ปัญหาในภาพรวมของผู้ใช้ระบบจัดเก็บข้อมูลโครงการก่อสร้างระบบผลิตน้ำสะอาดและระบบรับแจ้งการชำรุดของอุปกรณ์ในระบบผลิตน้ำสะอาดของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ แต่ละกลุ่ม

ขั้นตอนที่ 2 การระบุปัญหาที่สำคัญ (Define) นำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาวิเคราะห์เพื่อกำหนดประเด็นปัญหาที่สำคัญ 3x3 เมทริกซ์ ซึ่งจะทำให้ได้ข้อกำหนดและเงื่อนไขที่สำคัญของระบบจัดเก็บข้อมูลโครงการก่อสร้างระบบผลิตน้ำสะอาดและระบบรับแจ้งการชำรุดของอุปกรณ์ในระบบผลิตน้ำสะอาดของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างต้นแบบในการแก้ไขปัญหา (Prototype) ขั้นตอนนี้จะนำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 2 มาออกแบบระบบจัดเก็บข้อมูลโครงการก่อสร้างระบบผลิตน้ำสะอาดและระบบรับแจ้งการชำรุดของอุปกรณ์ในระบบผลิตน้ำสะอาดของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 และสร้างต้นแบบจำลองเพื่อนำไปทดสอบ รวมทั้งนำข้อมูลมาจัดทำคู่มือการใช้ระบบจัดเก็บข้อมูลโครงการก่อสร้างระบบผลิตน้ำสะอาดและระบบรับแจ้งการชำรุดของอุปกรณ์ในระบบผลิตน้ำสะอาดของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 และการออกแบบระบบการบริหารจัดการข้อมูลโครงการก่อสร้างระบบผลิตน้ำสะอาด

ขั้นตอนที่ 4 การนำต้นแบบไปทดลองใช้ (test) เป็นการนำข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ประสบการณ์ของผู้บริหารสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 ที่รับผิดชอบโครงการก่อสร้างระบบผลิตน้ำสะอาด เจ้าหน้าที่ภาคสนามที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับโครงการก่อสร้างระบบผลิตน้ำสะอาดของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลข้อมูลโครงการก่อสร้างระบบผลิตน้ำสะอาดของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลระบบผลิตน้ำสะอาดที่สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 ใช้งานต้นแบบจำลองของระบบจัดเก็บข้อมูลโครงการก่อสร้างระบบผลิตน้ำสะอาดและระบบรับแจ้งการชำรุดของอุปกรณ์ในระบบผลิตน้ำสะอาดของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 มาวิเคราะห์และปรับปรุงต้นแบบระบบจัดเก็บข้อมูลโครงการก่อสร้างระบบผลิตน้ำสะอาดและระบบรับแจ้งการชำรุดของอุปกรณ์ในระบบผลิตน้ำสะอาดของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 เพื่อนำไปใช้ในการทำงานต่อไป

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อออกแบบระบบฐานข้อมูลที่เหมาะสมในการจัดเก็บข้อมูลโครงการระบบผลิตน้ำสะอาดของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 ผลการวิจัย พบว่า ในการพัฒนาการดำเนินงานโครงการก่อสร้างระบบผลิตน้ำสะอาดและการนิเทศติดตามผลบำรุงรักษาฯ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้นนั้น ควรมีการจัดทำระบบฐานข้อมูล เพื่อใช้สำหรับจัดเก็บข้อมูลให้ง่ายต่อการสืบค้น และสามารถสรุปผล การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายเพื่อนำมาระบุ ประเด็นปญหาสำคัญสำหรับการสร้างระบบจัดการ

ข้อมูลระบบผลิตน้ำสะอาดของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 โดยแบ่งความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายออกเป็น 4 กลุ่ม พรอมกับระบุองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1. กลุ่มผู้บริหาร เห็นว่าเน้นการจัดเก็บข้อมูล ประมวลผลข้อมูล ต้องการให้มีการจัดทำระบบฐานข้อมูล ใช้สำหรับจัดเก็บข้อมูล เพื่อให้ง่ายต่อการใช้งาน การสืบค้น และสรุปผล เพื่อใช้วางแผนการดำเนินงานและนำเสนอผู้บริหาร องคประกอบที่นำมาสร้างตัวตนแบบระบบจัดการข้อมูลระบบผลิตน้ำสะอาด คือ ข้อมูลโครงการระบบผลิตน้ำสะอาดของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 และข้อมูลการนิเทศติดตามผลบำรุงรักษา โดยนำข้อมูลที่ต้องการมาประมวลผลและจัดทำในรูปแบบ รายงาน ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวไว้ว่า

“ควรพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำมาใช้วางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ ช่วยในการดำเนินงาน ลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน อีกทั้งบันทึกจัดเก็บข้อมูลให้เป็นระบบสารสนเทศ เพื่อให้สืบค้นและสรุปผลได้ง่ายต่อการนำเสนอผู้บริหารและประชาสัมพันธ์ต่อไป” (ผู้บริหารของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 คนที่ 1)

2. กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาคสนามของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 เห็นว่าต้องการให้จัดทำระบบจัดเก็บข้อมูลระบบผลิตน้ำสะอาดที่มีข้อมูลที่ครบถ้วน เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการปฏิบัติงาน โดยเน้นย้ำให้มีการจัดเก็บข้อมูลสำคัญ มีการใช้งานง่าย องคประกอบที่นำมาสร้างตัวต่นแบบระบบจัดการข้อมูลระบบผลิตน้ำสะอาด คือ การสร้างแบบฟอร์มบันทึกข้อมูลรายละเอียดโครงการระบบผลิตน้ำสะอาดของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 ที่มีการใช้งานง่าย ไม่ซับซ้อน และสามารถจัดเก็บข้อมูลที่สำคัญได้อย่างครบถ้วน ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวไว้ว่า

“ควรมีการจัดเก็บข้อมูลโครงการที่เป็นระเบียบ หาข้อมูลได้ง่ายๆ มีข้อมูลสำคัญเช่น ที่ตั้งพิกัด สร้างปีไหน รูปแบบโครงการอะไร เพื่อจะได้ใช้ในการจัดเตรียมอุปกรณ์ในการขึ้นไปทำงานได้ครบถ้วนถูกต้อง” (เจ้าหน้าที่ภาคสนามของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 คนที่ 5)

“ออกแบบรูปแบบระบบให้ทันสมัย ใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาช่วย และควรมีข้อมูล เช่น เบอร์โทรศัพท์ผู้ดูแลระบบ หรือผู้นำชุมชน” (เจ้าหน้าที่ภาคสนามของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 คนที่ 4 และคนที่ 6)

3. กลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลข้อมูลระบบผลิตน้ำสะอาดของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 เห็นว่าต้องการให้จัดทำระบบจัดเก็บข้อมูลระบบผลิตน้ำสะอาด ที่มีฐานข้อมูลครบถ้วน ใช้งานง่าย และสามารถสืบค้นข้อมูลได้สะดวก พร้อมทั้งสามารถประมวลผลข้อมูลเพื่อนำไปเสนอผู้บริหารได้ องคประกอบที่นำมาสร้างตัวตนแบบระบบจัดการข้อมูลระบบผลิตน้ำสะอาด คือ การสร้างแบบฟอร์มจัดเก็บข้อมูลการนิเทศติดตามผลบำรุงรักษาระบบผลิตน้ำสะอาดของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 และการจัดทำ Dash board แสดงข้อมูล

ระบบผลิตน้ำสะอาดที่อยู่ความรับผิดชอบของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวไว้ว่า

“อยากให้ระบบฐานมีรูปแบบมาตรฐาน ข้อมูลสามารถสืบค้นได้ง่ายๆ แม้อยู่ในที่ห่างไกล และสามารถรายงานการติดตามซ่อมแซมของแต่ละพื้นที่ได้ เพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการจัดเก็บข้อมูลลงแบบฟอร์ม” (เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลข้อมูลระบบผลิตน้ำสะอาดของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 คนที่ 1)

“ต้องการให้ระบบฐานข้อมูลมีการบันทึกข้อมูลสำคัญให้ครบถ้วน ไม่ว่าจะเป็นชื่อโครงการ รูปแบบ ที่ตั้ง พิกัด ข้อมูลผู้ประสานงาน และข้อมูลอื่นๆที่เกี่ยวข้อง อยากให้มีรูปแบบการใช้งานง่าย เป็นมาตรฐาน สามารถสืบค้นข้อมูลได้ง่าย สามารถแสดงข้อมูลในภาพรวม เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนทำงานและนำเสนอผู้บริหารได้” (เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลข้อมูลระบบผลิตน้ำสะอาดของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 คนที่ 2)

4. เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลระบบผลิตน้ำสะอาด เห็นว่าต้องการช่องทางในการแจ้งข้อมูลการชำรุดของระบบผลิตน้ำสะอาด ที่สามารถใช้งานได้ง่าย และสะดวกรวดเร็ว พร้อมทั้งมีสื่อคู่มือการ ดูแลบำรุงรักษาระบบผลิตน้ำ และซ่อมแซมระบบได้ในเบื้องต้น องคประกอบที่นำมาสร้างตัวต้นแบบระบบจัดการข้อมูลระบบผลิตน้ำสะอาด และสร้างคลังความรู้ที่มีคู่มือ สื่อการสอน ในการซ่อมแซม บำรุงรักษาระบบผลิตน้ำในด้วยตนเอง จากข้อมูลที่ได้ผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นข้อมูลในการสร้างระบบ โดยได้นำแนวคิดการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) ประกอบด้วย การทำความเข้าใจในปัญหา (Empathize) การกำหนดปัญหา (Define) การระดมความคิด (Ideate) การสร้างตัวแบบ (Prototype) และการทดสอบ (Test) โดยในกระบวนการนี้จะใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานของโครงการระบบผลิตน้ำสะอาดของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 มาเป็นเกณฑ์ในการหาทางแก้ไขปัญหาในแต่ละขั้นตอน ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวไว้ว่า

“อยากให้ระบบรับแจ้งการชำรุดมีความสามารถในการตรวจสอบสถานะของระบบผลิตน้ำสะอาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยเพิ่มความสะดวกในการดำเนินการซ่อมบำรุง และมีข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการดูแลรักษาระบบในระยะยาว” (เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลระบบผลิตน้ำสะอาด คนที่ 3)

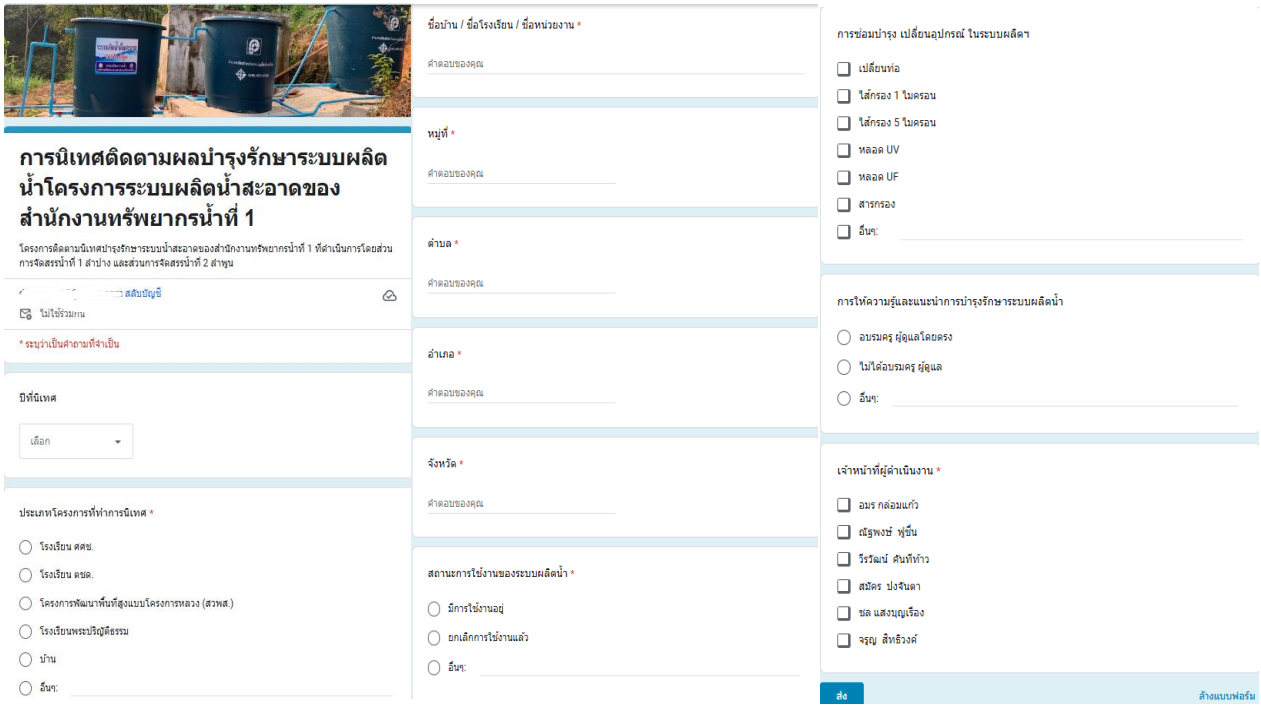
“อยากให้มีคู่มือการดูแลรักษาระบบผลิตน้ำ จะได้ใช้ศึกษา เอาไว้ซ่อมบำรุงรักษาด้วยตัวเองได้ หรือช่องทางการแจ้งระบบเสียที่รวดเร็ว สะดวกๆ” (เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลระบบผลิตน้ำสะอาด คนที่ 5)

เพื่อให้การบริหารจัดการระบบผลิตน้ำสะอาดสามารถดำเนินการได้อย่างถูกต้องการเกณฑ์การปฏิบัติงานของหน่วยงาน ประกอบไปด้วยกระบวนการดังนี้

1. แบบฟอร์มบันทึกข้อมูลรายละเอียดโครงการระบบผลิตน้ำสะอาดของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 ซึ่งประกอบไปด้วยคำถามที่จำเป็นในการเก็บข้อมูลระบบผลิตน้ำสะอาดเพื่อให้มีข้อมูลครบถ้วน ซึ่งประกอบด้วยคำถามดังนี้ ชื่อโครงการ, ชื่อหมู่บ้าน, หมู่ที่, ตำบล, อำเภอ, จังหวัด, พิกัด x, พิกัด y, รูปแบบการก่อสร้าง, ปีที่ดำเนินการก่อสร้าง, ชื่อ-นามสกุล ผู้ประสานงาน, เบอร์โทรศัพท์ผู้ประสานงาน เมื่อกรอกข้อมูลลง

ในแบบฟอร์มบันทึกข้อมูลรายละเอียดโครงการระบบผลิตน้ำสะอาดของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 ครบถ้วนแล้ว ให้กดปุ่ม ส่ง เพื่อให้ข้อมูลเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลต่อไป

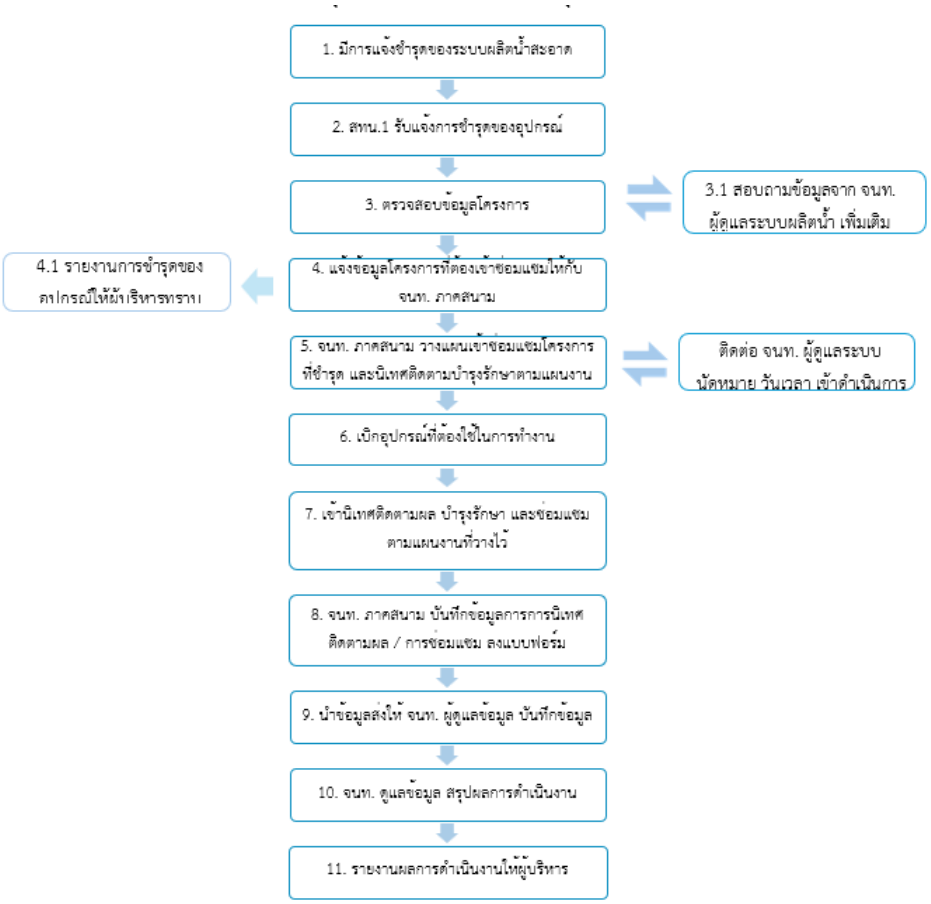
2. แบบฟอร์มการจัดเก็บข้อมูลการนิเทศติดตามผลบำรุงรักษาระบบผลิตน้ำสะอาดของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 ดังรูปภาพที่ 2



รูปภาพที่ 2 แบบฟอร์มบันทึกข้อมูลรายละเอียดโครงการระบบผลิตน้ำสะอาดของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อออกแบบระบบการแจ้งชำรุดและสถานะความพร้อมในการใช้งานของโครงการระบบผลิตน้ำสะอาดของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า การติดต่อสื่อสารเพื่อแจ้งการชำรุดเสียหายของระบบผลิตน้ำสะอาดให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 ทราบนั้น ส่วนใหญ่ไม่ลำบาก เพราะสามารถติดต่อเจ้าหน้าที่ได้ผ่านเบอร์โทรศัพท์ที่เจ้าหน้าที่ได้แจ้งให้ไว้ ทำให้สามารถสื่อสารสะดวกพอสมควร แต่บางครั้งอาจมีปัญหาด้านสัญญาณโทรศัพท์หรือการติดต่อเจ้าหน้าที่ไม่ได้ในทันที ทำให้เกิดความลำบากบ้างเป็นครั้งคราว อยากให้มีช่องทางแจ้งปัญหาหลากหลาย สามารถติดตามสถานะของระบบ ได้อย่างสะดวก ระบบควรมีข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการดูแลรักษาระบบในระยะยาว ควรมีคู่มือการดูแลรักษา เพื่อให้สามารถซ่อมบำรุงเบื้องต้นได้เอง และระบบควรใช้งานง่าย สะดวก และรวดเร็ว ซึ่งผู้วิจัยได้จัดทำกระบวนการ

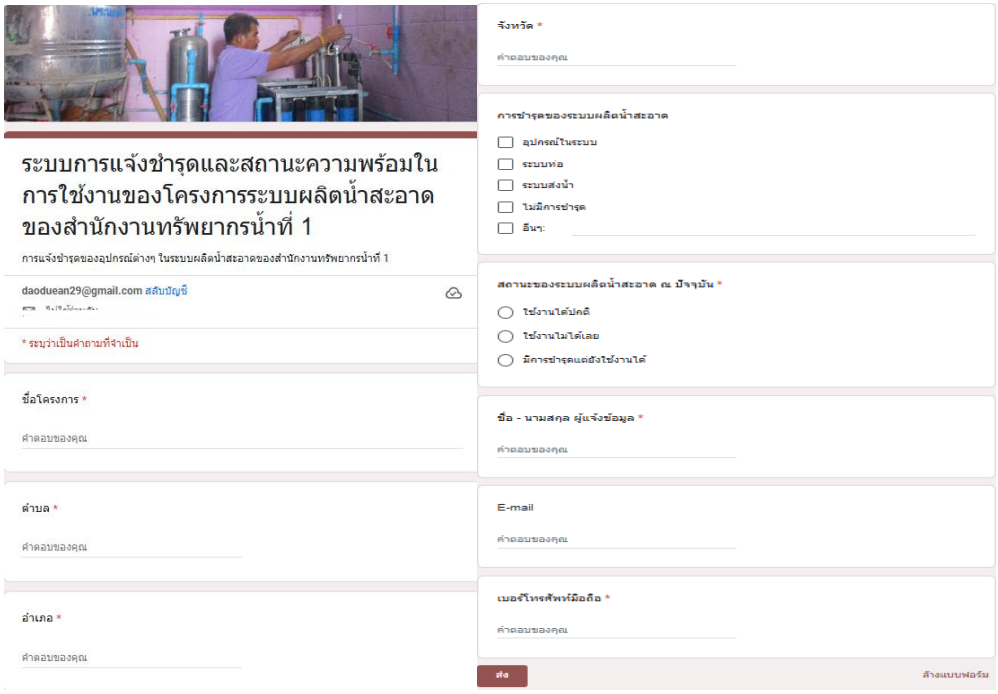
ระบบแจ้งการชำรุดของอุปกรณ์ในระบบผลิตน้ำสะอาด และกระบวนการมีส่วนร่วมในการดูแลระบบผลิตน้ำสะอาด แผนผังกระบวนการแจ้งการชำรุดของระบบผลิตน้ำสะอาดในปัจจุบัน ดัดแปลงจากการสัมภาษณ์ผู้ดูแลข้อมูลระบบผลิตน้ำสะอาดของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 ดังรูปภาพที่ 3



รูปภาพที่ 3 แผนผังกระบวนการแจ้งการชำรุดของระบบผลิตน้ำสะอาด

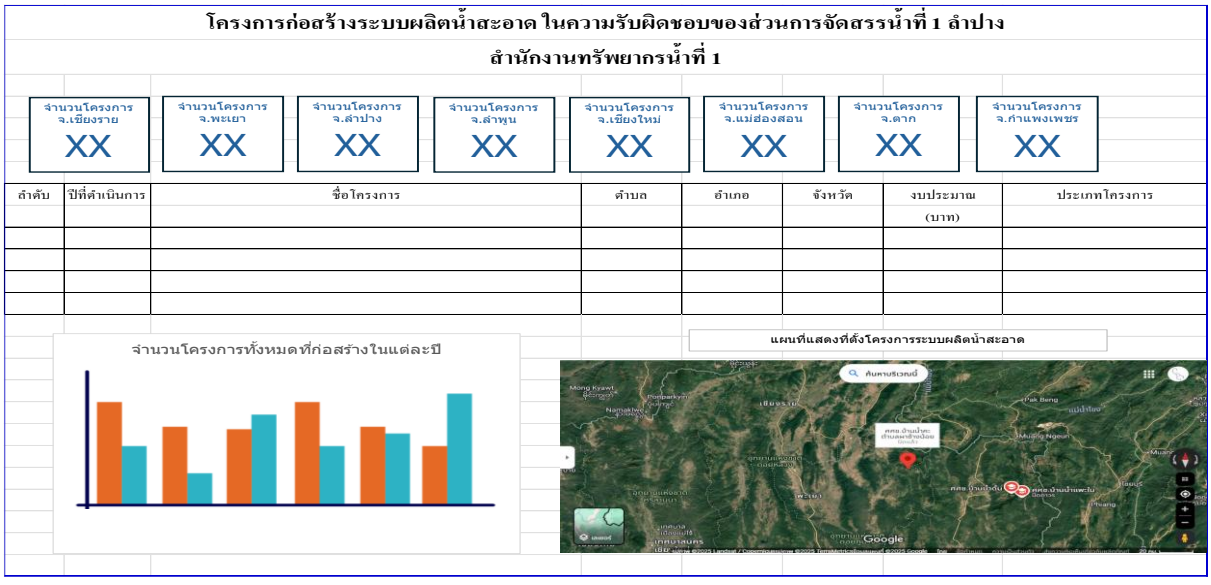
1. แบบฟอร์มบันทึกข้อมูลรายละเอียดระบบการแจ้งชำรุดและสถานะความพร้อมในการใช้งานของโครงการระบบผลิตน้ำสะอาดของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 ซึ่งประกอบไปด้วยคำถามที่จำเป็นในการเก็บข้อมูลระบบการแจ้งชำรุดและสถานะความพร้อมในการใช้งาน เพื่อให้มีข้อมูลครบถ้วน ซึ่งประกอบด้วยคำถามดังนี้ ชื่อโครงการ, ชื่อหมู่บ้าน, หมู่ที่, ตำบล, อำเภอ, จังหวัด, จุดที่เกิดการชำรุด, สถานะของระบบ, อีเมลล์, เบอร์โทรศัพท์ เมื่อกรอกข้อมูลลงในแบบฟอร์มบันทึกข้อมูลรายละเอียดโครงการระบบผลิตน้ำสะอาดของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 ครบถ้วนแล้ว ให้กดปุ่ม ส่ง เพื่อให้ข้อมูลเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลต่อไป

2. แบบฟอร์มการจัดเก็บข้อมูลระบบการแจ้งชำรุดและสถานะความพร้อมในการใช้งานของโครงการระบบผลิตน้ำสะอาดของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 ดังรูปภาพที่ 4



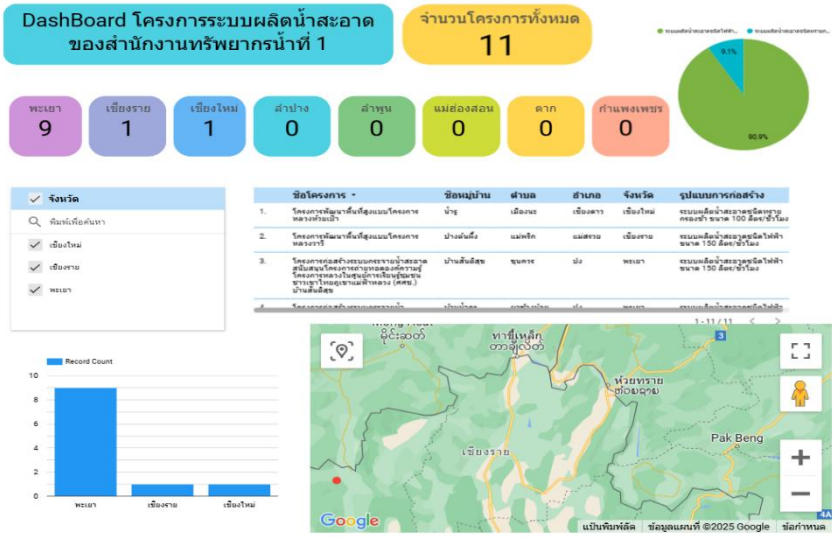
รูปภาพที่ 4 แบบฟอร์มบันทึกข้อมูลรายละเอียดระบบการแจ้งชำรุดและสถานะความพร้อมในการใช้งานของโครงการระบบผลิตน้ำสะอาดของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1

3. Dash Board หน้ากระดานในการสรุปข้อมูลการดำเนินการโครงการระบบผลิตน้ำสะอาดในภาพรวมที่จะใช้สำหรับนำเสนอผู้บริหารของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 ดังรูปภาพที่ 5



รูปภาพที่ 5 Dashboard หน้ากระดานในการสรุปข้อมูลการดำเนินการโครงการระบบผลิตน้ำสะอาดของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1

4. Dash Borad สำหรับผู้บริหารเพื่อให้สามารถรับทราบข้อมูลที่มีการจัดเก็บผ่านระบบจัดการข้อมูลระบบผลิตน้ำสะอาดของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 เพื่อให้สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการวางแผนการดำเนินงาน โดยผู้บริหารมีข้อแนะนำให้สามารถคัดกรองข้อมูลในแต่ละหัวข้อเพื่อให้สามารถดูข้อมูลตามที่ต้องการได้ รวมถึงต้องการให้มีข้อมูลแหล่งงบประมาณที่ใช้ในการก่อสร้างระบบผลิตน้ำด้วย ซึ่งผู้วิจัยจะทำหัวข้อดังกล่าวไปเพิ่มในฐานข้อมูลต่อไป ดังรูปภาพที่ 6

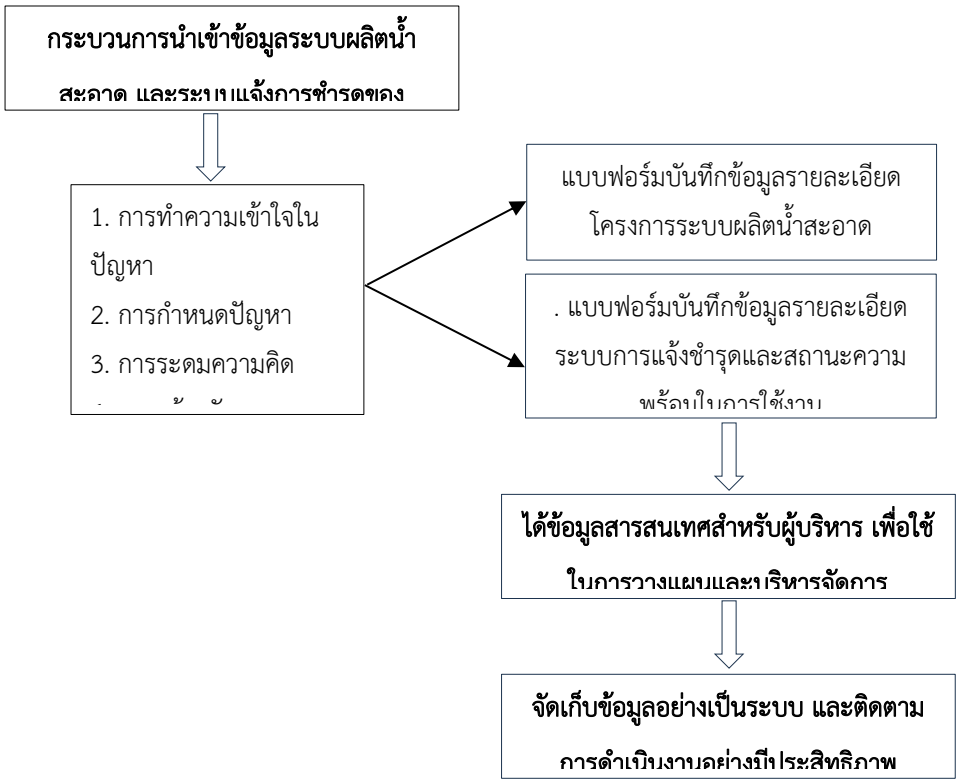


รูปภาพที่ 6 Dash Borad สำหรับผู้บริหารของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่อง การสร้างระบบจัดการข้อมูลระบบผลิตน้ำสะอาดของสำนักงานทรัพยากรน้ำ ที่ 1 ผู้วิจัยได้องค์ความรู้จากการวิจัยในครั้งนี้ คือ ได้กระบวนการจัดทำระบบฐานข้อมูลที่เหมาะสมในการจัดเก็บข้อมูลโครงการระบบผลิตน้ำสะอาด และกระบวนการจัดทำระบบการแจ้งชำรุดและสถานะความพร้อมในการใช้งานของโครงการระบบผลิตน้ำสะอาดของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 โดยใช้กระบวนการนำเข้าข้อมูล โดยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ ประกอบด้วย การทำความเข้าใจในปัญหา การกำหนดปัญหา การระดมความคิด การสร้างตัวแบบ และการทดสอบ นำมาสร้างแบบฟอร์มบันทึกข้อมูลรายละเอียดระบบการแจ้งชำรุดและสถานะความพร้อมในการใช้งานของโครงการระบบผลิตน้ำสะอาด และแบบฟอร์มบันทึกข้อมูลรายละเอียดระบบการแจ้งชำรุดและสถานะความพร้อมในการใช้งานของโครงการระบบผลิตน้ำสะอาด เพื่อใช้ในการ

เก็บรวบรวมเป็นฐานข้อมูลสารสนเทศสำหรับผู้บริหาร เพื่อใช้ในการวางแผนและบริหารจัดการ อีกทั้งเป็นฐานการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ และติดตามการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งแสดงเป็นแผนผังองค์ความรู้ ดังรูปภาพที่ 7



รูปภาพที่ 7 แผนผังองค์ความรู้การสร้างระบบจัดการข้อมูลระบบผลิตน้ำสะอาดของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า การสร้างระบบจัดการข้อมูลระบบผลิตน้ำสะอาดของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 เกิดจากกระบวนการการทำงาน ขั้นตอนการดำเนินงาน ขั้นตอนการจัดเก็บข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้อง นำมาใช้ในการออกแบบ ทำให้ระบบจัดการข้อมูลที่สร้างขึ้น สามารถแก้ไขปัญหาในการเก็บข้อมูลระบบผลิตน้ำสะอาด ของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 ในอดีตได้ ทั้งนี้เป็นเพราะระบบดังกล่าวสามารถเข้าถึงได้ง่าย สามารถใช้ได้กับทุกอุปกรณ์ เช่น โทรศัพท์มือถือ เครื่องคอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต สามารถจัดเก็บข้อมูลที่สำคัญของระบบผลิตน้ำสะอาดได้อย่างครบถ้วน เช่น ชื่อ โครงการ ที่ตั้งโครงการ พิกัดที่ตั้ง รูปแบบระบบการก่อสร้าง ปีที่ดำเนินการ และชื่อพร้อมเบอร์โทรศัพท์ผู้ประสานงาน ซึ่งตรงกับความต้องการของผู้ใช้ ซึ่งผู้ใช้งาน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับที่ดี แต่การจัดเก็บข้อมูลผ่านแบบฟอร์มที่กำหนดยังมีข้อจำกัด

ในด้านการใช้งานแอพพลิเคชั่น ดังกล่าว ในกลุ่มผู้ใช้งานที่มีอายุมาก ซึ่งมีความลำบากในการกรอกข้อมูล ตามแบบฟอร์มที่กำหนด เกิดจากความไม่คุ้นชินในการสืบเสาะข้อมูล ผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้จากการทดลองกรอกข้อมูล พบว่าผู้ใช้งานมีความพึงพอใจอยู่ในระดับที่ดี ซึ่งจะเห็นได้ว่าการออกแบบระบบจัดการข้อมูลระบบผลิตน้ำสะอาด ของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 เหมาะสมสำหรับนำมาใช้ในการจัดเก็บข้อมูลโครงการ สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของ Kumsat (2018) พบว่า การพัฒนาระบบฐานข้อมูลของโครงการตรวจสุขภาพเคลื่อนที่แบบบูรณา การเชิงรุกในกลุ่มประชาชนเทศบาลนครเชียงใหม่ ให้เป็นรูปแบบของเว็บแอพพลิเคชั่น โดยใช้ โปรแกรมฐานข้อมูลมายเอสคิวแอล (MySql) ในการสร้างและจัดการฐานข้อมูล ช่วยลดความซ้ำซ้อน สามารถเชื่อมโยงข้อมูลและรายงานผลออกมาได้อย่างสะดวกมากขึ้น ทั้งนี้เมื่อได้มีการนำระบบฐานข้อมูลไปทดลองใช้งานโดยเจ้าหน้าที่เทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่า ระบบช่วยจัดเก็บและค้นหาข้อ มูลประวัติผู้เข้ารับการตรวจได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง สะดวกต่อการสืบค้น ข้อมูลและการเรียกใช้งาน จำแนกตามประเภทของข้อมูลและสามารถเรียกดูประวัติของผู้เข้ารับการตรวจย้อนหลังได้ อย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของ Wongnun (2015) พบว่า การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการปรับเปลี่ยน ลดขั้นตอนกระบวนการทำงานระหว่างหน่วยงานประชาสัมพันธ์ที่มีต่อหน่วยงาน อื่นที่เกี่ยวข้องภายในองค์กร ให้ช่วยประสานงานและติดตามได้อย่างเป็นระบบ ในการแก้ปัญหาจากระบบงานเดิมโดยสิ้นเชิง โดยที่ทุก ๆ โมดูลเชื่อมต่อกัน โดยขึ้นอยู่กับในสิทธิ์ใน การเข้าถึงระบบของแต่ละผู้ใช้งาน สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดสอบและประเมินความพึงพอใจของระบบผลการประเมิน พบว่า ภาพรวมของระบบอยู่ในเกณฑ์มาก และสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของ Boonmatham (2020) พบว่า การพัฒนาต้นแบบระบบฐานข้อมูลปัญหาและความต้องการของชุมชนในจังหวัด เพชรบุรี โดยใช้อำเภอบ้านลาด ในส่วนบันทึกข้อมูล ระบบ สามารถจัดเก็บความต้องการในส่วนติดต่อกับผู้ใช้และจัดการฐานข้อมูลเพื่อนำไปแสดงผลในแผนที่กูเกิ้ล และการแสดงผลการติดตามชุมชนเป้าหมายที่ได้รับการช่วยเหลือหรือตอบสนองได้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า การสร้างระบบการแจ้งชำรุด และ สถานะความพร้อมในการใช้งานของโครงการระบบผลิตน้ำสะอาดของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 ได้จาก กระบวนการการทำงานและทำแบบแจ้งชำรุด ผู้ที่มีหน้าที่ในการปฏิบัติงาน การแจ้งชำรุด และบำรุงรักษาระบบผลิตน้ำสะอาดนำมาใช้ในการออกแบบระบบแจ้งชำรุด สามารถแก้ไขปัญหาในการ แจ้งชำรุดของอุปกรณ์ในระบบผลิตน้ำสะอาด ให้กับเจ้าหน้าที่ของสำนักงานทรัพยากรน้ำ ที่ 1 ในอดีตได้ ทั้งนี้เป็นเพราะ ระบบดังกล่าว สามารถเข้าถึงง่าย สามารถใช้ได้กับทุกอุปกรณ์ เช่น โทรศัพท์มือถือ เครื่องคอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต ซึ่งสามารถกรอกข้อมูล ที่เกี่ยวข้องกับโครงการระบบผลิตน้ำสะอาดที่อยู่ในความรับผิดชอบ พร้อมทั้งสามารถแจ้งอุปกรณ์ที่ชำรุดในระบบให้กับเจ้าหน้าที่ของสำนักงานทรัพยากรน้ำ ที่ 1 ทราบเพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าดำเนินการปรับปรุงซ่อมแซมระบบดังกล่าว ซึ่งตรงกับความต้องการของผู้ใช้งาน ซึ่งผู้ใช้งานมีความพึงพอใจอยู่ในระดับดีมาก ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ระบบการแจ้งชำรุด และสถานะความพร้อมในการใช้งานของโครงการระบบ

ผลิตน้ำสะอาดของสำนักงานทรัพยากรน้ำ ที่ 1 มีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการแจ้งการชำรุด สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของ Nantawas (2023) พบว่า การนำเอาระบบสารสนเทศแจ้งซ่อมออนไลน์ในรูปแบบ Rich Menu บนไลน์แอพพลิเคชั่น สามารถแก้ไขปัญหาในการแจ้งซ่อมในอดีตได้ การใช้งานสะดวกรวดเร็วและเข้าถึงง่าย เนื่องจากไลน์แอพพลิเคชั่น สามารถใช้ได้กับทุกอุปกรณ์ ทำให้สามารถแจ้งซ่อมได้ทันที และผู้ดูแลสามารถตรวจสอบข้อมูลการซ่อมและเข้าดำเนินการซ่อมได้อย่างรวดเร็วและในด้านการใช้งานระบบสารสนเทศแจ้งซ่อมออนไลน์ในรูปแบบ Rich Menu บนไลน์แอพพลิเคชั่น ผู้ใช้งานมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากระบบดังกล่าวมีการใช้งานง่าย มีการตอบโต้กับผู้ใช้งานอย่างรวดเร็ว และสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของ Aksorn (2018) พบว่า การพัฒนาระบบแจ้งซ่อมออนไลน์ ผู้ใช้มีความคิดเห็นว่าการพัฒนาระบบแจ้งซ่อมออนไลน์ของสานักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศโดยรวม มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งานมีความ เหมาะสมมากที่สุด และการรับรู้ถึงประโยชน์ในการใช้งานมีความเหมาะสมมาก และสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของ Suriya et al. (2023) พบว่า ระบบการแจ้งซ่อมออนไลน์ ที่พัฒนาขึ้นมีความสะดวกในการใช้งาน สามารถลดขั้นตอนการทำงาน เนื่องจากมีความสะดวกในการจัดเก็บเป็นไฟล์เอกสาร ลดเวลาของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการแจ้งซ่อม ประมวลผลและสรุปผลได้ถูกต้องแม่นยำเป็นตัวเลขและกราฟ ข้อมูลที่จัดเก็บสามารถใช้ในรูปแบบออนไลน์กับคอมพิวเตอร์และผ่านโทรศัพท์มือถือ จึงมีประโยชน์เหมาะสมที่จะนำมาใช้ให้บริการ

สรุป

การวิจัยเรื่อง การสร้างระบบจัดการข้อมูลระบบผลิตน้ำสะอาดของสำนักงานทรัพยากรน้ำ ที่ 1 สามารถสรุปตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. การพัฒนาการดำเนินงานโครงการก่อสร้างระบบผลิตน้ำสะอาดและการนิเทศติดตามผลบำรุงรักษา ฯ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้นนั้น ควรมีการจัดทำระบบฐานข้อมูล เพื่อใช้สำหรับจัดเก็บข้อมูลให้ง่ายต่อการสืบค้น และสามารถสรุปผล องคประกอบที่นำมาสร้างตัวตนแบบระบบจัดการข้อมูลระบบผลิตน้ำสะอาด คือ แบบฟอร์มการแจ้งการชำรุดระบบผลิตน้ำสะอาดของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 สำหรับผู้ดูแลระบบผลิตน้ำสะอาด ให้สามารถแจ้งข้อมูลการชำรุดของอุปกรณ์ได้ง่าย สะดวกต่อการใช้งาน และสร้างคลังความรู้ที่มีคู่มือ สื่อการสอน ในการซ่อมแซม บำรุงรักษาระบบผลิตน้ำในด้วยตนเอง สามารถนำมาสร้างระบบ ประกอบด้วย การทำความเข้าใจในปัญหา การกำหนดปัญหา การระดมความคิด การสร้างตัวแบบ และการทดสอบ มาใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานของโครงการระบบผลิตน้ำสะอาดของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 เพื่อให้การบริหารจัดการระบบผลิตน้ำสะอาดสามารถดำเนินการได้อย่างถูกต้องการเกณฑ์การปฏิบัติงานของหน่วยงาน ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบฟอร์มบันทึกข้อมูลรายละเอียดโครงการระบบผลิตน้ำสะอาดของสำนักงาน

ทรัพยากรน้ำที่ 1 และแบบฟอร์มการจัดเก็บข้อมูลการนิเทศติดตามผลบำรุงรักษาระบบผลิตน้ำสะอาดของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1

2. การพัฒนาระบบการแจ้งชำรุดและสถานะความพร้อมในการใช้งานของโครงการระบบผลิตน้ำสะอาดของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 พบว่า การติดต่อสื่อสารเพื่อแจ้งการชำรุดเสียหายของระบบผลิตน้ำสะอาดให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 ทราบนั้น ส่วนใหญ่ไม่ลำบาก เพราะสามารถติดต่อเจ้าหน้าที่ได้ผ่านเบอร์โทรศัพท์ที่เจ้าหน้าที่ได้แจ้งให้ไว้ ทำให้สามารถสื่อสารสะดวกพอสมควร แต่บางครั้งอาจมีปัญหาด้านสัญญาณโทรศัพท์หรือการติดต่อเจ้าหน้าที่ไม่ได้ในทันที อยากให้มีช่องทางแจ้งปัญหาหลากหลาย สามารถติดตามสถานะของระบบ ได้อย่างสะดวก ระบบควรมีข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการดูแลรักษาระบบในระยะยาว ควรมีคู่มือการดูแลรักษา ผู้วิจัยได้จัดทำกระบวนการระบบแจ้งการชำรุดของอุปกรณ์ในระบบผลิตน้ำสะอาด และกระบวนการมีส่วนร่วมในการดูแลระบบผลิตน้ำสะอาด โดยยจัดทำแผนผังกระบวนการแจ้งการชำรุดของระบบผลิตน้ำสะอาดในปัจจุบัน ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบฟอร์มบันทึกข้อมูลรายละเอียดระบบการแจ้งชำรุดและสถานะความพร้อมในการใช้งานของโครงการระบบผลิตน้ำสะอาดของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 และแบบฟอร์มการจัดเก็บข้อมูลระบบการแจ้งชำรุดและสถานะความพร้อมในการใช้งานของโครงการระบบผลิตน้ำสะอาดของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ผู้ในงานระบบจัดการข้อมูลระบบผลิตน้ำสะอาดของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 ส่วนใหญ่มีความกังวลเกี่ยวกับการใช้งานและการกรอกแบบฟอร์มการจัดเก็บข้อมูล กลัวกรอกข้อมูลผิดและกรอกข้อมูลไม่ถูกต้อง ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ โดยการให้คำแนะนำวิธีการกรอกข้อมูล เช่น การอบรมให้ความรู้ การจัดทำคู่มือสำหรับการกรอก และฝึกทดลองในการกรอกข้อมูลด้วยตนเอง

1.2 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ส่วนใหญ่สามารถติดต่อเจ้าหน้าที่ได้ผ่านเบอร์โทรศัพท์ที่เจ้าหน้าที่ได้แจ้งให้ไว้ ทำให้สามารถสื่อสารสะดวกพอสมควร แต่บางครั้งอาจมีปัญหาด้านสัญญาณโทรศัพท์ สัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่ทั่วถึง และการติดต่อเจ้าหน้าที่ไม่ได้ในทันที ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้ ควรให้มีช่องทางแจ้งปัญหาหลากหลาย สามารถติดตามสถานะของระบบ ได้อย่างสะดวก ระบบควรมีข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการดูแลรักษาระบบในระยะยาว

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ควรทำช่องทางในการติดต่อกับผู้ดูแลระบบผลิตน้ำสะอาดเพิ่มเติม โดยอาจจะนำระบบการแจ้งการชำรุดและสถานะการใช้งานของโครงการระบบผลิตน้ำสะอาด เชื่อมต่อกับแอพพลิเคชั่น Line เพื่อให้ผู้ใช้งานเกิดความสะดวกมายิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการขยายขอบเขตของประชากรในการวิจัยครั้งต่อไป เพื่อศึกษาประชากรในกลุ่มที่มากขึ้น เพื่อให้ครอบคลุมกับโครงการระบบผลิตน้ำสะอาดที่สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 ได้ดำเนินการก่อสร้างไว้แล้วในปีงบประมาณที่ผ่านๆ มา

2.3 ควรมีการจัดเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และออกแบบสอบถามเฉพาะกลุ่ม โดยแยกชุดคำถามสำหรับประชากรเป้าหมายที่มีความถนัดในการใช้งานอุปกรณ์สื่อสารและการกรอกข้อมูลผ่านอินเตอร์เน็ต แตกต่างกัน โดยอาจแยกจากกลุ่มอายุของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้ได้ผลจากการใช้งานระบบที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2.4 ควรต่อยอดการศึกษาวิจัย โดยนำระบบจัดการข้อมูลไปประยุกต์ใช้กับโครงการก่อสร้างด้านอื่นๆ ที่อยู่ในควรรับผิดชอบของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1

References

Aksorn, P. (2018). *Development of Online Academic Resources and Repair Information Technology Shares*. Academic Resources and Information Technology. Rajabhat Mahasarakham University.

Boonmatham, S. (2020). The Database System Development of Issues and Needs of The Communities in Phetchaburi Province: A Case of Banlat District (Banlat Models). *Journal ofTechnology Management Rajabhat Maha Sarakham University*,7(1), 51-62.

Chaichakan, C. (2017). Collaborative Governance: Concepts, Selected Literatures and Key DefinitionsChatthip Chaichakan. *Veridian E-Journal,*Silpakorn University ,10(3), 283-298.

Israsena Na Ayutthaya, P., & Treerattanapan, C. (2017). *Design Thinking: Learning by doing (Design thinking: Learning by doing)*. Retrieved September 11 , 2024 , from http://resource.tcdc.or.th/ebook/Design.Thingking. Learning.by. Doing.pdf

Kumsat, W. (2018). *Development of a Database System for Integrated Proactive Mobile Medical Examination Project for Population of Chiang Mai Municipality*. (Master of Business Administration). Master of Business Administration. Chiang Mai University.

Memon, M. A., Salleh, R., Harun, H., Rashid, R. A., & Zurina Abu Bakar. (2014). Training, Engagement, Social Exchange Ideology and Employee Turnover: A Proposed Moderated Mediation Conceptual Framework. *Aust. J. Basic & Appl. Sci*, 8(5), 151-156.

Nantawas, N., Komsurin, W., Riponyong S., & Natwichai, J. (2023). *Development of Online Maintenance Information System Using Rich Menu on "Line application"*. Faculty of Engineering. Chiang Mai University.

Suriya, W., Kheawseema, P., & Theerasopon, P. (2023). Development of an Online Maintenance Notification SystemSchool of Dentistry,University of Phayao. *Mahidol R2R e-Journal*, 11(3), 49-62.

Water Resources Office No. 1 . (2023). *Development of clean water production systems in high and remote areas*. Water Resources Management Group Water allocation section 1. Lampang, Water Resources Office 1.

Wongnun, S. (2015). *The development of Souvenir Database Management : A Case Study Faculty of Humanities and Social Sciences, Prince of Songkla University, Pattani Campus.* Higher education academic. Secretariat Office Faculty of Humanities and Social Sciences. Prince of Songkla University.

การพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมประเพณีแห่ช้างผ้า ชุมชนบ้านเมาะหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง

THE DEVELOPMENT OF CURRICULUM TO ENHANCE : THE CHANG PHA PARADE TRADITION OF BAN MOHLUANG , MAE MOH, LAMPANG

[1]วราภรณ์ ยศสมสาย, [2]เกษทิพย์ ศิริชัยศิลป์ และ [3]ปณิสรา จันทร์ปาละ

[1]Waraporn Yotsomsai, [2]Katetip Sirichaisin and [3]Panisara Chanpala

[1]หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

[1]Master of Education Program in Curriculum and Instruction, Lampang Rajabhat University, Thailand

[1]Corresponding Author's Email:Nukengjung@gmail.com

Received: 2025-02-13

Revised: 2025-03-05

Accepted: 2025-03-05

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรส่งเสริมประเพณีแห่ช้างผ้า ชุมชนบ้านเมาะหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง และ 2) ศึกษาผลการใช้หลักสูตรส่งเสริมประเพณีแห่ช้างผ้า ชุมชนบ้านเมาะหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาเทคโนโลยีธุรกิจดิจิทัล วิทยาลัยเทคนิค กฟผ.แม่เมาะ จำนวน 15 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ หลักสูตรฯ เอกสารประกอบการใช้หลักสูตรฯ แบบประเมินภาคปฏิบัติการทำช้างผ้า และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ประเพณีแห่ช้างผ้า ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนี ความสอดคล้อง

ผลการวิจัย พบว่า

1) หลักสูตรส่งเสริมประเพณีแห่ช้างผ้า ชุมชนบ้านเมาะหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร 2) หลักการของหลักสูตร 3) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4) โครงสร้างของหลักสูตร ประกอบด้วย 1 หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ประเพณีแห่ช้างผ้า จำนวน 3 แผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เปิดตำนานประเพณีแห่ช้างผ้า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรียนรู้ ภูมิปัญญางานศิลป์คนเมืองเมาะ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 บ่มเพาะปราชญ์แห่งภูมิปัญญา 5) เนื้อหาสาระ 6) การจัดการเรียนการสอน 7) สื่อและแหล่งการเรียนรู้ 8) การวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของหลักสูตรฯ อยู่ในระดับมาก และเอกสารประกอบหลักสูตรฯ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2) กลุ่มเป้าหมายที่เรียนด้วยหลักสูตรฯ มีผลคะแนนการประเมินการทำช้างผ้าอยู่ในเกณฑ์การตัดสินคุณภาพ ระดับ 4 (ดีมาก) และมีคะแนนการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ประเพณีแห่ช้างผ้า มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 24.40 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 81.33 และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนหลังเรียนกับเกณฑ์ พบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80

คำสำคัญ: ประเพณีแห่ช้างผ้า ; การทำช้างผ้า ; วิถีภูมิปัญญาบ้านเมาะหลวง

Abstract

This research aimed to: 1) develop and validate the quality of a curriculum designed to promote the Pha Chang procession tradition in Ban Mohluang Community, Mae Moh District, Lampang Province; and 2) examine the outcomes of implementing the aforementioned curriculum. The target group for this research comprised 15 first-year Higher Vocational Certificate students majoring in Digital Business Technology at EGAT Mae Moh Technical College, selected through purposive sampling. The research instruments included the developed curriculum, curriculum support materials, a practical skills assessment form for crafting Pha Chang, and an achievement test measuring knowledge of the Pha Chang procession tradition. Data analysis involved calculating means, percentages, standard deviations, and the Index of Item-Objective Congruence (IOC).

The research findings revealed that:

1. The curriculum designed to promote the Pha Chang (Cloth Elephant Parade) tradition in Ban Mo Luang community, Mae Mo district, Lampang province, comprises eight key components: 1) Background and significance of the curriculum; 2) Principles of the curriculum; 3) Objectives of the curriculum; 4) Curriculum structure, which consists of one learning unit titled "Pha Chang Parade Tradition," further divided into three learning plans: Learning Plan 1: Unveiling the Legend of the Pha Chang Parade Tradition, Learning Plan 2: Learning the Artistic Wisdom of the Mo People, and Learning Plan 3: Nurturing Wisdom Keepers; 5) Content; 6) Teaching and learning management; 7) Learning media and resources; and 8) Measurement and evaluation. The evaluation results indicated that the curriculum demonstrated a high level

of appropriateness. Similarly, the curriculum support documents were also found to be highly appropriate.

2. The target group in the curriculum exhibited a quality level of 4 (Very Good) in the fabric elephant crafting assessment. Moreover, their mean score on the achievement test for the fabric elephant procession tradition was 24.40 (81.33%), which is above the set criterion of 80%.

Keywords: The Chang Pha Parade Tradition ; Creating cloth elephants ; The Wisdom of Ban MohLuang

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 4 กล่าวว่า การศึกษาหมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงาม ของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้การฝึก การอบรม การศึกษาทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และมาตรา 7 กล่าวว่า ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมายความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (Ministry of Education, 1999)

ระบบการศึกษาไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา โดยเฉพาะการพัฒนาหลักสูตรทองถิ่นที่ได้เขามามีบทบาทในการจัดการเรียนการสอนอยางกว้างขวาง โดยการจัดใหชุมชนได้มีโอกาสเขามามีสวนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งในการบริหารจัดการหลักสูตรการเรียนการสอน โดยมุ่งเน้นการบูรณาการหลักสูตรใหมีความสอดคลองกับวิถีชีวิต ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ศาสนาและวัฒนธรรม Office of Academic Affairs and Educational Standards (2009) การพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยจำเป็นต้องวางแผนกำหนดวิธีปฏิบัติเพื่อให้ผู้ปฏิบัติ สามารถดำเนินการได้ตรงตามความต้องการและใช้เป็นเครื่องมือนำทางในการพัฒนาการศึกษาในหน่วยงานของตนเองได้อย่างมีคุณภาพต่อไปในอนาคต ซึ่งเป้าหมายของการจัดการศึกษา คือ ประชากรทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานอย่างทั่วถึงผู้เรียนทุกคน ทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานอย่างเท่าเทียม การนำซอฟต์พาวเวอร์เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาสามารถทำให้เกิดการขยาย เผยแพร่ สืบต่อค่านิยม วัฒนธรรมได้ โดยการให้

ความรู้ผ่านรูปแบบการศึกษาที่เป็นระบบแบบแผน เพื่อแสดงให้เห็นถึงการรักษาและสืบทอดความเจริญรุ่งเรืองของประเทศผ่านการศึกษาได้อย่างยั่งยืนต่อไป (Junsrithong, 2022)

บ้านเมาะหลวง ตามประวัติเดิมของหมู่บ้านแห่งนี้ เป็นชุมชนที่ตั้งถิ่นฐานมาแต่โบราณ โดยเป็นเมืองหน้าด่านของเมืองนครลำปาง ความเป็นมาบรรพบุรุษของชาวไทใหญ่นั้นมีความเชี่ยวชาญด้านการเลี้ยงช้างมาก มีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับช้างมาช้านาน ประเพณีแหช้างผ้า เกิดจากตำนานความเชื่อและปฏิบัติเชนนั้นสืบต่อกันมาเป็นประจำทุกป จนเป็นเอกลักษณ์ของบ้านเมาะหลวงที่เรียกกันวา ประเพณีการแหช้างผ้า ในงานประเพณีได้มีการนำศิลปะการแสดงพื้นบ้าน ได้แก ฟอนเง้ยวและการตีกลองมองเซิง เข่ามามีสวนร่วมขบวนแห่ช้างผ้ามาจนถึงปจจุบัน ถือได้ว่าเป็นการแสดงประเพณีวัฒนธรรมที่ทรงคุณคาควรแก่การอนุรักษเป็นอยางยิ่ง Hongyeesibed and Singburan (2021) ปี พ.ศ. 2560 ประเพณีแห่ช้างผ้าบ้านเมาะหลวงได้รับการขึ้นทะเบียนให้เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม สาขาแนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณีและเทศกาล ประเภทขนบธรรมเนียมประเพณี ระดับจังหวัด Lampang Provincial Cultural Office (2019) และในปี พ.ศ. 2563 ศริยา หงษยี่สิบเอ็ด, นิศารัตน สิงหบุราณ ได้ทำการศึกษาเรื่อง การยกระดับศิลปะการแสดงพื้นบ้านสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาทองถิ่น: กรณีศึกษาประเพณีแหช้างผ้า อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง พบว่า ภาครัฐและสถาบันการศึกษาได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของประเพณีและศิลปะการแสดงพื้นบ้าน จึงได้สงเสริมและบูรณาการประเพณีการแหช้างผ้าให้สร้างสรรค์ในรูปแบบศิลปะการแสดงพื้นบ้าน ชุดฟอนตำนานช้างผ้า จากนั้นคุณครูรวงทอง รักษสกุล ได้นำไปต่อยอดองค์ความรู้ทางการศึกษาโดยการบรรจุไวในหลักสูตรสถานศึกษาสาระทองถิ่นในรายวิชานาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษา ปที่ 6 กลุมสาระการเรียนรูศิลปะ โรงเรียนอนุบาลแม่เมาะ (ชุมชน 1) จังหวัดลำปาง ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรูประเพณีแหช้างผ้าผ่านการแสดงฟอนตำนานช้างผ้า กอให่เกิดความรัก ความหวงแหน และตระหนักถึงคุณคาของประเพณีแหช้างผ้าซึ่งเป็นมรดกของชุมชน Hongyeesibed and Singburan (2021) และจากการศึกษาเอกสารของพินัย วิลัยทอง ได้ทำการศึกษาประเพณีแห่ช้างผ้า ชุมชนเมาะหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง เพื่อการอนุรักษ์และสืบสานอย่างมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม พบว่า ได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อสามารถนำใช้ในการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีแห่ช้างผ้า ฯ ดังนี้ ต้องการให้มีการกระจายหลักสูตรนี้ไปยังสถานศึกษาต่าง ๆ ในอำเภอแม่เมาะ เพื่อให้เยาวชนได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น (Wilaitong, 2014)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้มีการกำหนดนโยบายให้ผู้เรียนได้เรียนเป็นชิ้นงาน เป็นโครงการหรือโครงงาน สนับสนุน สงเสริมให้มีการปรับวิธีเรียน เปลี่ยนวิธีสอน ซึ่งถือเป็นการปฏิรูปการอาชีวศึกษา Niyomthai (2010) การสอนแบบโครงงาน (Project-based Learning) จึงเป็นวิธีการสอนอีกแบบหนึ่งของจัดการเรียนการสอนตามนโยบายดังกล่าว การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ถือได้ว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติเพื่อฝึกทักษะ ต่าง ๆ ด้วยตนเองทุกขั้นตอน โดยมีครูเป็นผู้ให้การส่งเสริม สนับสนุน การแสวงหาข้อมูลเป็นการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบหนึ่งที่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะ การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีทักษะที่สำคัญคือ ทักษะการเรียนรู้และ

นวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อ เทคโนโลยี และ ทักษะชีวิตและอาชีพ ส่งให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นตามเกณฑ์ที่กำหนด (Sappasorn, 2019)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมประเพณีแห่ช้างผ้า ชุมชนบ้านเมาะหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง โดยนำหลักการการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานมาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผ่านกระบวนการเรียนรู้ตามที่ได้กำหนดไว้ในรูปแบบของการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรส่งเสริมประเพณีแห่ช้างผ้า ชุมชนบ้านเมาะหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง

2. เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรส่งเสริมประเพณีแห่ช้างผ้า ชุมชนบ้านเมาะหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมประเพณีแห่ช้างผ้า ชุมชนบ้านเมาะหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง เป็นการวิจัยขั้นต้น (Pre-Experimental Research Design) แบบกลุ่มเดียววัดผลหลังเรียน (One-Shot Case Study) (Nilphan, 2015) มีแบบแผนการวิจัย ดังนี้

ทดลอง	การทดลองหลังสอบ
X	T_2

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

X คือ การใช้หลักสูตรส่งเสริมประเพณีแห่ช้างผ้า

T_2 คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ ผลประเมินภาคปฏิบัติการทำช้างผ้า

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาเทคโนโลยีธุรกิจดิจิทัล วิทยาลัยเทคนิค กฟผ.แม่เมาะ จำนวน 15 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการสร้างและหาคุณภาพของหลักสูตร

1. เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนา

1.1) หลักสูตรส่งเสริมประเพณีแห่ช้างผ้า ชุมชนบ้านเมาะหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น 1.2) เอกสารประกอบหลักสูตรส่งเสริมประเพณีแห่ช้างผ้า ชุมชนบ้านเมาะหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1) แบบประเมินภาคปฏิบัติการทำช้างผ้าตามวิถีภูมิปัญญาบ้านเมาะหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง 2.2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ประเพณีแห่ช้างผ้า

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนา

3.1.1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรของทาบา Taba (1962) แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ของดุษฎี โยเหลา ประเพณีแห่ช้างผ้าของชุมชนบ้านเมาะหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินภาคปฏิบัติ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเพณีแห่ช้างผ้าฯ เพื่อนำมาวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อนำมากำหนดการวัดและประเมินผล 3.1.2) ร่างหลักสูตรฯ ตามองค์ประกอบของหลักสูตรที่สังเคราะห์ไว้ 3.1.3) นำเสนอร่างหลักสูตรฯต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจความเหมาะสมของหลักสูตร 3.1.4) ปรับปรุงแก้ไขร่างหลักสูตรตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 3.1.5) จัดทำเอกสารประกอบหลักสูตรฯ 3.1.6) นำหลักสูตรฯและเอกสารประกอบหลักสูตรฯ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องของหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร 3.1.7) ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสม โดยใช้แบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด 3.1.8) ปรับปรุง แก้ไขและจัดพิมพ์หลักสูตรฯและเอกสารประกอบหลักสูตรฯ เป็นรูปเล่มสมบูรณ์พร้อมที่จะนำไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมาย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 15 คน ต่อไป

3.2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1) ศึกษาเอกสารและหลักการเกี่ยวกับวิธีสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก และศึกษาการสร้างแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale 4 ระดับ) พร้อมทั้งกำหนดเกณฑ์การประเมินแบบแยกประเด็น (Analytic Rubrics) เป็นเกณฑ์การให้คะแนน 3.2.2) วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา เพื่อสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฯ และสร้างแบบประเมินภาคปฏิบัติการทำช้างผ้าฯ ให้มีความตรงตามเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ 3.2.3) สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฯ เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก และสร้างแบบประเมินภาคปฏิบัติการทำช้างผ้าฯ 3.2.4) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฯ และแบบประเมินภาคปฏิบัติการทำช้างผ้า ฯ ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำมาปรับปรุงแบบทดสอบ 3.2.5) ปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฯ และ แบบประเมินภาคปฏิบัติการทำช้างผ้าฯ ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 3.2.6) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฯ และแบบประเมินภาคปฏิบัติการทำช้างผ้าฯ ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้กับข้อสอบแต่ละข้อ โดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 3.2.7) หลังจากผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเสร็จแล้ว ทำการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและนำมา

เทียบกับเกณฑ์ของค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ซึ่งถือว่าเป็นข้อสอบที่มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา 3.2.8) ปรับปรุงแก้ไขข้อสอบตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ 3.2.9) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฯ และ แบบประเมินภาคปฏิบัติการทำช้างผ้าฯ ไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายจริงต่อไป

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1) ชี้แจงการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรฯ ให้กับกลุ่มเป้าหมาย 2) ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามเอกสารประกอบหลักสูตรฯ โดยใช้เวลารวม 7 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 วัน วันละ 2 ชั่วโมง รวม 14 ชั่วโมง โดยใช้เวลาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั่วโมงกิจกรรม 3) หลังจากจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรฯ สิ้นสุดลง ครูทำการประเมินการทำช้างผ้า โดยใช้แบบประเมินภาคปฏิบัติการทำช้างผ้าและให้กลุ่มเป้าหมายทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฯ จำนวน 30 ข้อ 4) รวบรวมผลการประเมินฯ และผลการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฯ เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์ผลจากการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย

2) วิเคราะห์คะแนนจากผลการประเมินการทำช้างผ้าหลังจากใช้หลักสูตรส่งเสริมประเพณีแห่ช้างผ้า

3) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรส่งเสริมประเพณีแห่ช้างผ้า ชุมชนบ้านเมาะหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า

หลักสูตรส่งเสริมประเพณีแห่ช้างผ้า ชุมชนบ้านเมาะหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร 2) หลักการของหลักสูตร 3) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4) โครงสร้างของหลักสูตร ประกอบด้วย 1 หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ประเพณีแห่ช้างผ้า จำนวน 3 แผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เปิดตำนานประเพณีแห่ช้างผ้า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรียนรู้ภูมิปัญญางานศิลป์คนเมืองเมาะ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 บ่มเพาะปราชญ์แห่งภูมิปัญญา 5) เนื้อหาสาระ 6) การจัดการเรียนการสอน 7) สื่อและแหล่งการเรียนรู้ 8) การวัดและประเมินผล

ผลการตรวจคุณภาพหลักสูตรส่งเสริมประเพณีแห่ช้างผ้าชุมชนบ้านเมาะหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง **ตารางที่ 1** แสดงผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรส่งเสริมประเพณีแห่ช้างผ้าชุมชนบ้านเมาะหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร	4.27	0.70	มาก
2. หลักการของหลักสูตร	4.60	0.51	มากที่สุด
3. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.50	0.53	มาก
4. โครงสร้างของหลักสูตร	4.30	0.67	มาก
5. เนื้อหาสาระ	4.20	0.79	มาก
6. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.10	0.74	มาก
7. สื่อและแหล่งการเรียนรู้	4.60	0.52	มากที่สุด
8. การวัดและประเมินผล	4.10	0.74	มาก
รวมเฉลี่ย	4.34	0.66	มาก

ตารางที่ 1 พบว่าผลการพิจารณาความเหมาะสมของหลักสูตร ฯ โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่าความเหมาะสมรวมทั้ง 8 ด้าน มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของหลักสูตร ฯ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.34 , S.D. = 0.66) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า รายการที่มีคุณภาพของหลักสูตร ฯ มากที่สุด จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ หลักการของหลักสูตร โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.60 , S.D. = 0.51) และสื่อและแหล่งการเรียนรู้ โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.60 , S.D. = 0.52)

ตารางที่ 2 แสดงผลการพิจารณาความเหมาะสมของเอกสารประกอบหลักสูตรส่งเสริม ประเพณีแห่ช้างผ้า ชุมชนบ้านเมาะหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ของผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. คำชี้แจงการใช้หลักสูตร	4.50	0.52	มาก
2. คำแนะนำสำหรับครู	4.30	0.67	มาก
3. คำแนะนำสำหรับผู้เรียน	4.30	0.48	มาก
4. แผนการดำเนินการใช้หลักสูตรตามโครงสร้างเนื้อหาหลักสูตร	4.30	0.74	มาก
5. แผนการจัดการเรียนรู้ หลักสูตรส่งเสริมประเพณีแห่ช้างผ้า ฯ	4.39	0.60	มาก
รวมเฉลี่ย	4.38	0.61	มาก

ตารางที่ 2 พบว่าการพิจารณาความเหมาะสมของเอกสารประกอบหลักสูตร ฯ โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่าความเหมาะสมรวมทั้ง 5 ด้าน มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของเอกสารประกอบหลักสูตร ฯ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.38 , S.D. = 0.61) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านมีระดับความเหมาะสมมากในทุกด้าน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2. เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรส่งเสริมประเพณีแห่ช้างผ้า ชุมชนบ้านเมาะหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า

ขั้นตอนที่ 2 ผลการใช้หลักสูตรส่งเสริมประเพณีแห่ช้างผ้าชุมชนบ้านเมาะหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง

ตารางที่ 3 แสดงผลคะแนนแบบประเมินภาคปฏิบัติการทำช้างผ้าตามวิถีภูมิปัญญาบ้านเมาะหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง

รายการประเมิน	ระดับคะแนน	
	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2
1. การเลือกวัสดุในการทำโครงช้างผ้า	3	4
2. องค์ประกอบของตัวช้าง	3	3
3. การตกแต่งตัวช้างผ้า	4	4
4. ความสำเร็จของการทำช้างผ้า	4	4
5. การนำเสนอผลงาน	4	4
รวม	18	19

ตารางที่ 3 พบว่า ผลคะแนนการประเมินการทำช้างผ้าของกลุ่มเป้าหมาย กลุ่มที่ 1 ได้คะแนน 18 คะแนน อยู่ในเกณฑ์การตัดสินคุณภาพ ระดับ 4 (ดีมาก) และ กลุ่มที่ 2 ได้คะแนน 19 คะแนน อยู่ในเกณฑ์การตัดสินคุณภาพ ระดับ 4 (ดีมาก)

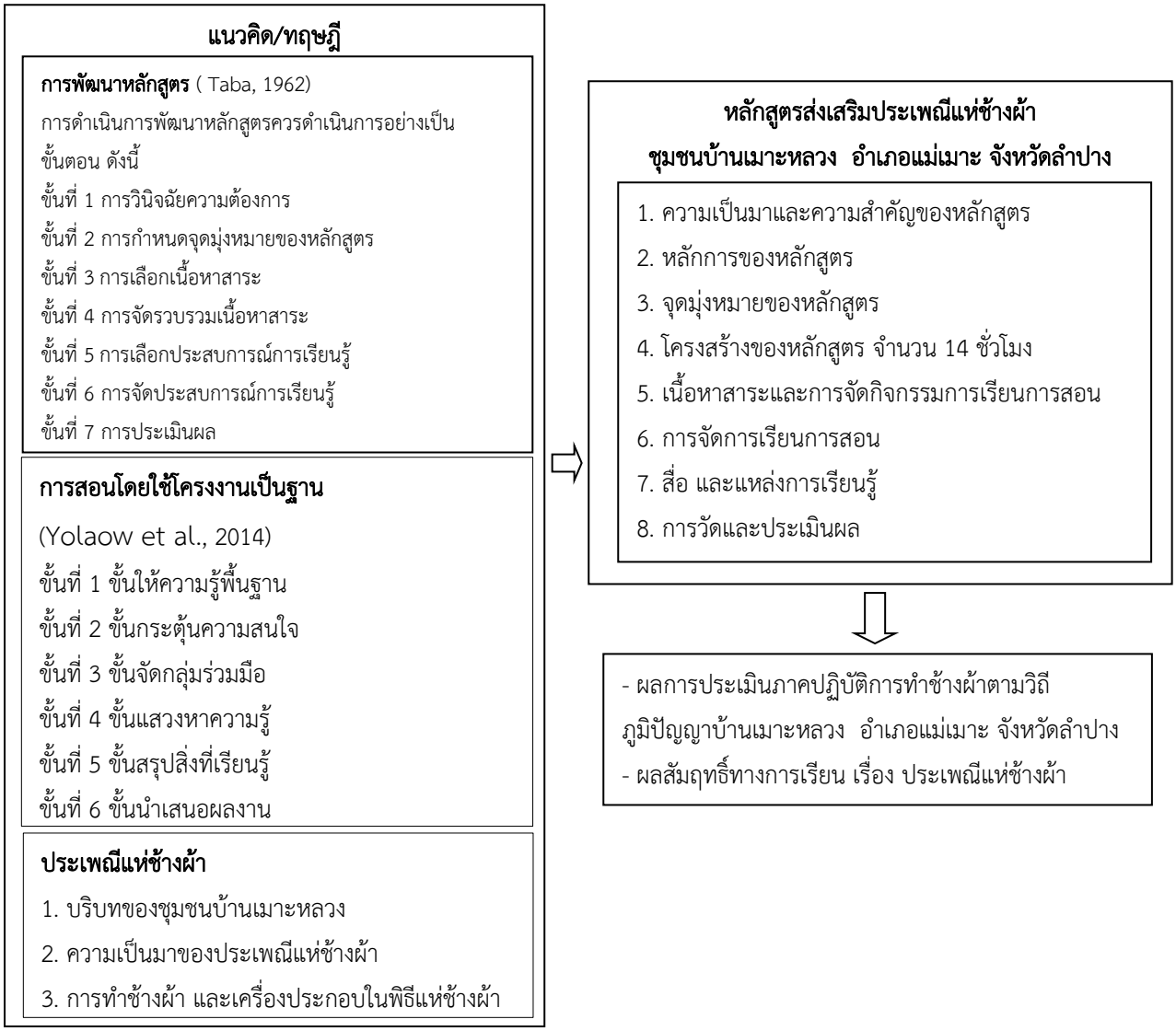
ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์คะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง ประเพณีแห่ช้างผ้า

จำนวนกลุ่มเป้าหมาย	คะแนนเต็ม	ผลการทดสอบ	$\bar{x}$	ร้อยละ
15 คน	30	336	24.40	81.33

ตารางที่ 4 พบว่า คะแนนการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้หลักสูตรฯ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 24.40 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 81.33 และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนระหว่างเกณฑ์กับคะแนนหลังเรียนของกลุ่มเป้าหมาย พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของกลุ่มเป้าหมาย สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยครั้งนี้ได้องค์ความรู้ใหม่ที่สังเคราะห์ออกมาเป็นแผนภาพการพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมประเพณีแห่ช้างผ้า ชุมชนบ้านเมาะหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ดังนี้



แผนภูมิที่ 1 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมประเพณีแห่ช้างผ้า ชุมชนบ้านเมาะหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ผู้วิจัยจึงนำเสนอประเด็นที่สำคัญนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1) หลักสูตรส่งเสริมประเพณีแห่ช้างผ้า ชุมชนบ้านเมาะหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง มีองค์ประกอบของหลักสูตรอยู่ 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1)ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร 2)หลักการของหลักสูตร 3)จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4)โครงสร้างของหลักสูตร 5)เนื้อหาสาระ 6) การจัดการเรียนการสอน 7)สื่อและแหล่งการเรียนรู้ และ 8)การวัดและประเมินผล และในส่วนของเอกสารประกอบหลักสูตรฯประกอบด้วย คำชี้แจงการใช้หลักสูตรฯ คำแนะนำสำหรับครู คำแนะนำสำหรับนักเรียน

แผนการดำเนินการใช้ตามหลักสูตรตามโครงสร้างเนื้อหาหลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ โดยผลของการพิจารณา ความเหมาะสมของหลักสูตรฯ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ความเหมาะสมของเอกสารประกอบหลักสูตรฯ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chiewphasa (2022) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นของชาวเพชรบูรณ์ที่เสริมสร้างการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย ผลการวิจัย พบว่า หลักสูตรฯ มีความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.64 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.37 หลักสูตรฯ มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความสำคัญของหลักสูตร 2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 3) โครงสร้างหลักสูตร มีทั้งหมด 5 หน่วยการเรียนรู้ คือ ประวัติศาสตร์ของเพชรบูรณ์ วิถีชีวิตของชาวเพชรบูรณ์ ประเพณีและศิลปวัฒนธรรม ตำนานและเรื่องเล่า เหตุการณ์สำคัญและบุคคลสำคัญ 4) กระบวนการจัดการเรียนการสอน และ 5) การประเมินผลและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นของชาวเพชรบูรณ์ที่เสริมสร้างการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย พบว่า คะแนนของนักเรียนหลังเรียนโดยใช้หลักสูตร สูตร ฯ สูงกว่าก่อนเรียนโดยใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2) การศึกษาผลการใช้หลักสูตรฯ พบว่า พบว่า กลุ่มเป้าหมายที่ได้เรียนรู้ผ่านหลักสูตรฯ มีผลการประเมินการทำช้างผ้า อยู่ในระดับ ดีมาก และมีคะแนนการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฯ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 ทั้งนี้เป็นผลมาจากที่ผู้วิจัยได้ศึกษารูปแบบการสอนตามขั้นตอนของการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานของ Yolaow et al. (2014) มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในการพัฒนาหลักสูตรฯ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นให้ความรู้พื้นฐาน ขั้นที่ 2 ขั้นกระตุ้นความสนใจ ขั้นที่ 3 ขั้นจัดกลุ่มร่วมมือ ขั้นที่ 4 ขั้นแสวงหาความรู้ ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปสิ่งที่เรียนรู้ ขั้นที่ 6 ขั้นนำเสนอผลงาน

จากพฤติกรรมการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายตามหลักสูตรฯ ซึ่งมีการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอนช่วยให้กลุ่มเป้าหมายเกิดการพัฒนาทางด้านทักษะในการทำช้างผ้าตามวิถีภูมิปัญญาบ้านเมาะหลวงได้อย่างถูกต้อง สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และสามารถนำความรู้ทางวิชาชีพมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chuaytanee and Sinprachim (2020) ได้ทำการศึกษา เรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมทักษะการทำงานร่วมกันสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี พบว่า 1) กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะการทำงานร่วมกัน ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้ (1) การเลือกหัวข้อเรื่องหรือกำหนดปัญหาที่จะศึกษา (2) การศึกษาค้นคว้าข้อมูลในการทำโครงงาน (3) การวางแผนดำเนินโครงงาน (4) การดำเนินและพัฒนาโครงงาน (5) การสรุปผลและจัดทำรายงาน และ(6) การนำเสนอผลงานและประเมินผล 2) ผู้เรียนมีทักษะการทำงานร่วมกันหลังการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก 3) ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะการทำงานร่วมกัน อยู่ในระดับมาก และ 4) เปรียบเทียบทักษะการทำงานร่วมกันจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้เรียนไม่แตกต่างกัน

สรุป

สรุปผลการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมประเพณีแห่ช้างผ้า ชุมชนบ้านเมาะหลวง อำเภอแม่เมาะ

จังหวัดลำปาง มีความเหมาะสมของหลักสูตรฯ และความเหมาะสมของเอกสารประกอบหลักสูตรฯ อยู่ในระดับมาก เป็นผลทำให้ผลการประเมินหลังการใช้หลักสูตรฯ ของกลุ่มเป้าหมายมีผลคะแนนการประเมินการทำช้างผ้า อยู่ในเกณฑ์การตัดสินคุณภาพ ระดับ ดีมาก และ มีคะแนนการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้หลักสูตรฯ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 การจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรฯนี้ สามารถเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนครูและบุคลากรทางการศึกษาในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามขั้นตอนของการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 และเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้น




ภาพที่ 1, 2 ขั้นตอนการประกอบโครงช้าง
(ที่มาภาพ : วราภรณ์ ยศสมสาย)




ภาพที่ 3, 4 ขั้นตอนการหุ้มผ้าและการตกแต่งช้างผ้า
(ที่มาภาพ : วราภรณ์ ยศสมสาย)





ภาพที่ 5, 6 ช้างผ้าที่ทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว
(ที่มาภาพ : วาราภรณ์ ยศสมสาย)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้

เพื่อให้การนำหลักสูตรฯ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และได้ประสิทธิภาพประสิทธิผลที่ดี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะบางประการในการนำหลักสูตรไปใช้ ดังนี้

1.1 ก่อนการนำหลักสูตรฯ ไปใช้ครูผู้สอนควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับประเพณีท้องถิ่น และขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน อย่างละเอียดถี่ถ้วนเพื่อที่จะสามารถนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างสมบูรณ์

1.2 เนื้อหาสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรฯ เน้นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้และทักษะในการปฏิบัติการทำช้างผ้า และการนำความรู้ทางวิชาชีพมาปรับใช้ในการจัดทำสื่อ จึงเหมาะสำหรับเป็นแนวทางการจัดการศึกษาเกี่ยวกับการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่น เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน

1.3 ควรให้ความสำคัญกับทุกขั้นตอนของกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน ให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดองค์ความรู้และสามารถนำไปปรับใช้กับการเรียนในวิชาอื่น ๆ

1.4 สามารถกำหนดระยะเวลาในการทำกิจกรรมตามหลักสูตรในแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นในการนำหลักสูตรไปใช้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการต่อยอดงานวิจัยด้านการพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมประเพณีในท้องถิ่นต่าง ๆ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน

2.2 ควรมีการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมประเพณีแห่ช้างผ้าฯ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน ในกลุ่มผู้เรียนในระดับชั้นอื่น

References

Chiewphasa, P. (2022). Development of The Local Language and Culture Curriculum of Phetchabunto Promote the Preservation of Thai Culture. *Journal of MRM,* 16(2), 21-28.

Chuaytanee, N., & Sinprachim, T. (2020). *The Development of Learning Activities through Project-based Learning on Local Wisdom to Enhance Undergrad's Collaboration Skills Rajamangala University of Technology Srivijaya*. Faculty of Science and Fisheries Technology Rajamangala University of Technology Srivijaya : Rajamangala University of Technology Srivijaya.

Hongyeesibed, S., & Singburan, N. (2021). *Raising up the Level of Folk Performing Arts to the Development of Local Education curriculum: A Case Study of Chang Pha Parade Tradition of Mae Moh District, Lampang Province*, Suan Sunandha Rajabhat University, *9*(1), 32-41.

Junsrithong, P. (2022). Education Development and Soft Power. *Journal of Educational Studies, 16*(2), 33.

Lampang Provincial Cultural Office. (2019*). Intangible cultural heritage of Lampang Province for the fiscal years* 2017–2019.

Ministry of Education. (1999). *National Education Act B.E. 2542 (1999) and its second amendment*. Kurusapa Ladprao.

Nilphan, M. (2015). *Educational Research Methods*. (9th Edition). Research and Development Center.

Niyomthai, S. (2010). *Development of a blended vocational instruction model using project-*

based learning in the workplace to develop performance and problem - solving skills for industrial vocational certificate students. [Doctoral dissertation]. Chulalongkorn University.

Office of Academic Affairs and Educational Standards. (2009). *Indicators and learning content according to the Basic Education Core Curriculum B.E. 2551 (2008).* Bangkok: Cooperative Printing House of Thailand.

Sappasorn, P. (2019). *Development of Lesson in Sufficiency Economy Subject Under the Life Skills Learning Area Through Social Media using Project as a Learning Base for the Non-formal and Informal Education Students*. [Master's thesis]. Mahasarakham Rajabhat University.

Taba , H . (1962). *Curriculum Development Theory and Practice* . New York : Harcourt, Brace & World , INC.

Wilaitong , P. (2014).*A Study of the Fabric Elephant Parade Tradition in Mohluang Community, Mae Moh District, Lampang Province for Conservation by Participation of Civil Society*. [Master's thesis]. Chiang Mai University.

Yolaow, D. (2014). *A study on PBL learning derived from knowledge construction to enhance 21st-century skills of children and youth: Lessons from the success of Thai schools*. Thipwisut Partnership.

แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

GUIDELINES FOR EDUCATIONAL INSTITUTION ADMINISTRATION ACCORDING TO THE PHILOSOPHY OF SUFFICIENCY ECONOMY IN THE PA TUNG EDUCATIONAL DEVELOPMENT NETWORK GROUP UNDER THE JURISDICTION OF THE AREA OFFICE CHIANG RAI PRIMARY EDUCATION AREA 3

[1]คฑาวุธ ธนะวงศ์,[2]ไพรภ รัตนชูวงศ์ และ [3]สมเกียรติ ตุ่นแก้ว

[1]Katawoot Tanawong, [2]Pairop Rattanachuwong and [3]Somkiat Tunkaew

[1]หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต,สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

[1]Master of Education Program in Educational Administration, Chiang Rai Rajabhat University, Thailand

[1]Corresponding Author's Email: 668914015@crru.ac.th

Received: 2025-02-17

Revised: 2025-02-27

Accepted: 2025-02-27

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) ศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) เสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ซึ่งการวิจัยครั้งใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารครูและบุคลากรโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยเลือกใช้สูตรสำเร็จรูปของ Taro Yamane (1967) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 5% ได้จำนวน 112 คน โดยเลือกวิธีการแบบการสุ่มตัวอย่างแบบโดยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ(Stratified sampling) ตามอัตราส่วน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา 8 คน และครูและบุคลากรทางการศึกษา 104 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ประเด็นการสนทนากลุ่มและแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหา ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

จากการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยภาพรวม

อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.40, S.D. = 0.16) 2) แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีทั้งหมด 5 ด้าน ดังนี้ ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกัน ด้านเงื่อนไขความรู้ และด้านเงื่อนไขคุณธรรม 3)ได้เสนอแนวการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้แนวทาง 5 ด้าน 28 แนวทาง คือ1) ด้านความพอประมาณ 6 แนวทาง 2) ด้านความมีเหตุผล 5 แนวทาง 3)ด้านการมีภูมิคุ้มกัน 5 แนวทาง 4)ด้านเงื่อนไขความรู้ 6 แนวทาง และ 5)ด้านเงื่อนไขคุณธรรม 6 แนวทาง

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา ; หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

This research aims to: 1) study the current condition of school management based on the Sufficiency Economy Philosophy, 2) examine best practices for school management following the Sufficiency Economy Philosophy, and 3) propose management guidelines for schools based on the Sufficiency Economy Philosophy within the Pa Tung Educational Development Network, under the Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3.

This research used a mixed-methods approach. The research sample consists of 112 individuals, including school administrators, teachers, and education personnel from the Pa Tung Educational Development Network, under the Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3. The sample was calculated using the Taro Yamane formula (1967) with a 5% margin of error, and a stratified random sampling method was applied, with 8 school administrators and 104 teachers and education staff. Data collection tools included questionnaires, interviews, focus group discussions, and focus group discussion recording sheets. The data were analyzed using frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The findings of the research revealed: 1) The current condition of school management based on the Sufficiency Economy Philosophy in the Pa Tung Educational Development Network, under the Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3, was generally at a high level ($\bar{x}$ = 4.40, S.D. = 0.16). 2) The best practices in school management based on the Sufficiency Economy Philosophy were divided into five areas: moderation, reasonableness, immunity, knowledge conditions, and ethical conditions. 3) The study proposed 28 management guidelines

across five areas: 1) moderation (6 guidelines), 2) reasonableness (5 guidelines), 3) immunity (5 guidelines), 4) knowledge conditions (6 guidelines), and 5) ethical conditions (6 guidelines).

Keywords: Educational institution administration; Philosophy of sufficiency economy

บทนำ

การบริหารสถานศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและบุคลากรในโรงเรียน ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา แนวคิดและหลักการในการบริหารสถานศึกษาได้มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทและความต้องการของสังคมในปัจจุบัน การบริหารสถานศึกษาเป็นรูปแบบการบริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผนวิธีการและขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างเป็นระบบ เพราะถ้าระบบการบริหารงานไม่ดีจะกระทบต่อส่วนอื่น ของหน่วยงานนักบริหารที่ดี จะต้องรู้จักการเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อหน่วยงาน เพื่อที่จะให้งานนั้นบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ได้วางไว้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการระดมทรัพยากรทั้งในด้านต่าง ๆ ยังพบปัญหา ด้านการบริหารงานในระดับสถานศึกษา ได้แก่ งานวิชาการ การโยกย้ายครูทำให้การดำเนินงานด้านวิชาการไม่ต่อเนื่อง และบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษาบางส่วนขาดความรู้ความเข้าใจในระบบงานวิชาการ ครูมีภาระงานอื่นที่นอกเหนือจากงานสอนระบบการนิเทศภายในสถานศึกษาไม่สม่ำเสมอและต่อเนื่อง งานงบประมาณ สถานศึกษาขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้เกี่ยวกับการเงินและบัญชี งานพัสดุสถานศึกษามีการสับเปลี่ยน โยกย้าย บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการเงินบัญชีและพัสดุบ่อยครั้ง ส่งผลให้การปฏิบัติงานด้านงบประมาณไม่มีประสิทธิภาพ งานบุคคลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ไม่ครบชั้น และสอนไม่ตรงวิชาเอก สถานศึกษาขนาดเล็กไม่มีผู้บริหารสถานศึกษา และงานบริหารทั่วไปสถานศึกษาที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล และมีบุคลากรไม่เพียงพอ มีภาระงานมาก ทำให้การประสานงานหรือการรายงานข้อมูลที่มีความจำเป็นเร่งด่วน ไม่ทันตามระยะเวลาที่กำหนดสถานศึกษาขาดแคลน สื่อการเรียนการสอน ครุภัณฑ์ อาคารเรียนอาคารประกอบ ปัญหาเหล่านี้ทำให้การาบริหารงานไม่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงรายเขต 3 (Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3, 2023)

โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 9 โรงเรียน ประสบปัญหาขาดแคลนบุคลากร เนื่องจากการย้ายที่ทำงานและสภาพพื้นที่ห่างไกล ส่งผลให้ครูต้องสอนหลายวิชา ไม่มีความต่อเนื่องในการเรียนการสอน โรงเรียนขนาดเล็กขาดงบประมาณทั้งด้านบริหารและการบำรุงรักษาสถานที่ อีกทั้งขาดบุคลากรชำนาญการ ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารและการจัดการเรียนการสอน ด้านการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

พบปัญหาขาดความเข้าใจแนวทางความพอประมาณ ใช้ทรัพยากรไม่เหมาะสม ขาดแนวทางประเมินผลการตัดสินใจขาดเหตุผลและความรอบคอบ ไม่สามารถเตรียมพร้อมรับผลกระทบได้อย่างมีภูมิคุ้มกัน อีกทั้งขาดการบูรณาการความรู้คู่คุณธรรม ปัญหาเหล่านี้ส่งผลให้การบริหารโรงเรียนไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการปฏิบัติงานต่างๆในโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึงบางโรงเรียนมีคุณภาพลดลง Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3 (2023)ส่งผลต่อการทำงานและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรและการวัดผลประเมินผล ไม่ว่าจะเป็นการทดสอบระดับชาติ O-NET, NT มีสถิติค่าเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศ

การบริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึงในแต่ละโรงเรียนมีความแตกต่างกันตามบริบทและความหลากหลายทางวัฒนธรรม การบริการงานภายในโรงเรียนต้องอาศัยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางสำคัญ ซึ่งประกอบด้วยหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกัน ควบคู่กับเงื่อนไขความรู้และคุณธรรม โรงเรียนควรนำแนวคิดนี้มาปรับใช้ในการบริหารบุคลากร งบประมาณ และทรัพยากรการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดความสมดุลและสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความสำคัญในการบริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง เนื่องจากโรงเรียนแต่ละแห่งมีบริบทที่แตกต่างกันทั้งด้านทรัพยากร วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อม การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้จะช่วยให้โรงเรียนสามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

จากความเป็นมาและสภาพปัญหาดังกล่าว สะท้อนให้ผู้วิจัยเห็นถึงปัญหาและความจำเป็นที่จะต้องหาแนวทางการบริหารสถานศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยนำเอาแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการบริหารงานของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและเป็นไปในทิศทางเดียวกันตลอดจนเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

2. เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

การสภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ได้มีการศึกษา ดังนี้

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 12 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 143 คน รวมจำนวนทั้งหมด 155 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เลือกโดยใช้สูตรสำเร็จรูปของ Taro Yamane (1967) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 5% ได้จำนวน 112 คน โดยเลือกวิธีการแบบการสุ่มตัวอย่างแบบโดยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) ตามอัตราส่วน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา 8 คน และครูและบุคลากรทางการศึกษา 104 คน รวมจำนวน 112 คน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการบริหาร สถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แบ่งเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) โดยสอบถามในเรื่อง เพศ และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 เป็นคำถามของแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ Srisat (2002) โดยผู้วิจัยแบ่งระดับคะแนนเฉลี่ยประเมินระดับของ สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด แบ่งออกเป็นด้านความพอประมาณ 11 ข้อ ด้านความมีเหตุผล 14 ข้อ ด้านการมีภูมิคุ้มกัน 8 ข้อ ด้านเงื่อนไขความรู้ 14 ข้อ แลด้านเงื่อนไขคุณธรรม 11 ข้อ รวมจำนวน 58 ข้อ

1.3 การหาคุณภาพของเครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้รับการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พบว่าข้อคำถามที่ใช้ได้มีค่า IOC ระหว่าง 0.60 –1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช(Cronbach’s Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.947

2) ผู้วิจัยขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เพื่อส่งจดหมายอย่างเป็นทางการ ในการขอความร่วมมือตอบแบบสอบถามพร้อมส่งส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยใช้ Google from เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

3) สรุปผลการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลนำผลการสรุปการตอบแบบสอบถามของผู้บริหาร คณะครู จัดหมวดหมู่และบันทึกไว้

1.4 การจัดทำกับข้อมูล

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนกลับมา เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 2 สภาพสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ได้มีการศึกษาดังนี้

2.1 ประชากรได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน หัวหน้าฝ่ายงานวิชาการ จำนวน 2 คน และครูผู้สอน จำนวน 2 คน ของโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา รวมทั้งหมด 6 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบกึ่งมีโครงสร้าง โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1) มีการบริหารสถานศึกษาที่เป็นต้นแบบที่ดีในด้านการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษา

2) เป็นโรงเรียนต้นแบบหรือมีการเผยแพร่ผลงานเป็นที่ประจักษ์ด้านการพัฒนานวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2 เครื่องมือและวิธีเก็บข้อมูล

1) นำแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงที่สร้างขึ้นไปเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาตลอดจนความครบถ้วนสมบูรณ์ของคำถาม จากนั้นนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

2) ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เพื่อส่งจดหมายอย่างเป็นทางการในการขอความร่วมมือสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

2.3 การจัดทำกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอในรูปแบบตาราง

ขั้นตอนที่ 3 เสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

3.1 ประชากรผู้ให้ข้อมูล 8 คนประกอบด้วย หัวหน้ากลุ่มงานใน สพป.เชียงราย เขต 3 จำนวน 2 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน ครูวิชาการในกลุ่มป่าตึงฯจำนวน 2 คน รวมทั้งหมด 8 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง

3.2 เครื่องมือและวิธีเก็บข้อมูล

1) นำประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่มเพื่อหาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสม จากนั้นนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขประเด็นคำถามก่อนนำไปสนทนากลุ่ม

2) ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เพื่อส่งจดหมายอย่างเป็นทางการในการขอความร่วมมือสนทนากลุ่ม

3) การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะตรวจสอบความเหมาะสมของร่างแนวทางฯที่ผู้วิจัยยกร่างขึ้น

3.3 การจัดเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้นำ(ร่าง) แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มาปรับปรุงแก้ไขและปรับปรุงแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงฯ

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงฯ

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึงฯ

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น		แปลผล	อันดับ
		$\bar{x}$	S.D.		
1	ความพอประมาณ	4.38	0.42	มาก	5
2	ความมีเหตุผล	4.40	0.39	มาก	3

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น		แปลผล	อันดับ
		$\bar{x}$	S.D.		
3	การมีภูมิคุ้มกัน	4.42	0.38	มาก	2
4	เงื่อนไขความรู้	4.40	0.40	มาก	4
5	เงื่อนไขคุณธรรม	4.43	0.42	มาก	1
	ภาพรวม	4.40	0.16	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.40, S.D. = 0.16) หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านเงื่อนไขคุณธรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.43, S.D. = 0.42) รองลงมา คือ ด้านการมีภูมิคุ้มกันอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.42, S.D. = 0.38) ด้านความมีเหตุผลอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.40, S.D. = 0.39) ด้านเงื่อนไขความรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.40, S.D. = 0.40) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือด้านความพอประมาณอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.38, S.D. = 0.42) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัยพบว่า

ด้านความพอประมาณ การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านความพอประมาณ เป็นแนวทางที่ช่วยให้โรงเรียนสามารถดำเนินกิจการได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยไม่ก่อให้เกิดภาระเกินกำลัง พร้อมทั้งเป็นการสร้างความเข้าใจและความตระหนักในคุณค่าของความพอเพียงแก่บุคลากรและนักเรียน อันจะเป็นพื้นฐานที่ดีต่อการดำเนินชีวิตในอนาคต

ด้านความมีเหตุผล การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านความมีเหตุผลเป็นแนวทางที่ช่วยให้โรงเรียนสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและการตัดสินใจที่ตั้งอยู่บนหลักเหตุผลที่ถูกต้อง แนวทางนี้ไม่เพียงสร้างความมั่นคงในระดับสถานศึกษา แต่ยังส่งเสริมให้นักเรียนและบุคลากรมีพื้นฐานในการดำเนินชีวิตที่มั่นคงและยั่งยืน

ด้านการมีภูมิคุ้มกัน การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี เป็นกระบวนการที่ช่วยสร้างความมั่นคงและยั่งยืนให้กับโรงเรียน โดยการวางแผนป้องกันความเสี่ยง พัฒนาศักยภาพของบุคลากร และสร้างทักษะชีวิตที่จำเป็นให้กับนักเรียน แนวทางนี้ไม่เพียงช่วยให้โรงเรียนสามารถรับมือกับปัญหาและความเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังสร้างรากฐานที่มั่นคงสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนในอนาคต

ด้านเงื่อนไขความรู้ การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านเงื่อนไขความรู้ เป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นการใช้ความรู้เป็นฐานในการดำเนินงาน ตั้งแต่การวางแผน การพัฒนาบุคลากร ไปจนถึงการจัดการเรียนการสอนและการบริหารทรัพยากร แนวทางนี้ช่วยให้โรงเรียนสามารถดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพ และสร้างความยั่งยืน ทั้งยังเป็นการปลูกฝังแนวคิดเรื่องการใช้ความรู้อย่างมีคุณค่าให้กับนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน อันจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาสังคมในอนาคต

ด้านเงื่อนไขคุณธรรม การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านเงื่อนไขคุณธรรม เป็นการนำหลักจริยธรรมมาเป็นแนวทางในการบริหารจัดการ เพื่อสร้างสังคมโรงเรียนที่เต็มไปด้วยความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และความยุติธรรม แนวทางนี้ไม่เพียงช่วยให้การดำเนินงานของโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังเป็นการปลูกฝังคุณค่าที่ดีให้แก่นักเรียนและบุคลากร ซึ่งจะส่งผลต่อความมั่นคงและยั่งยืนของสังคมในระยะยาว

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า

แนวทางทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ควรมีการบริหารตามแนวทาง 5 ด้าน ดังนี้

ด้านความพอประมาณ 6 แนวทาง ได้แก่ 1)มีการจัดการทรัพยากรเพื่อความยั่งยืน 2) มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ 3) มีการจัดกิจกรรมและโครงการเศรษฐกิจพอเพียง 4) มีการบริหารงบประมาณที่ยั่งยืน 5) ปลูกฝังแนวคิดความพอเพียง 6) สร้างความตระหนักเรื่องการใช้ทรัพยากร

ด้านความมีเหตุผล 5 แนวทาง ได้แก่ 1) มีการตัดสินใจบนพื้นฐานข้อมูลและความจริง 2)มีการการวางแผนการดำเนินงาน 3) มีการการจัดสรรทรัพยากรอย่างคุ้มค่า 4) ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนบนหลักเหตุผล 5) สร้างผลลัพธ์ที่มีคุณภาพและยั่งยืน

ด้านการมีภูมิคุ้มกัน 5 แนวทาง ได้แก่1)มีการวางแผนเชิงป้องกันและเตรียมการรับมือกับความเสี่ยง 2)ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพบุคลากร 3)ส่งเสริมความรู้ด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 4) มีการติดตามและประเมินผล 5) มีการพัฒนาที่ต่อเนื่องและยั่งยืน

ด้านเงื่อนไขความรู้ 6 แนวทาง ได้แก่ 1) มีการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล 2) ส่งเสริมให้ครูบูรณาการความรู้ในการเรียนการสอน 3) ส่งเสริมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน 4) มีการจัดทำเอกสารและคู่มือที่ใช้ได้จริง 5) มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ 6) ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ด้านเงื่อนไขคุณธรรม 6 แนวทาง ได้แก่ 1) ส่งเสริมการเป็นตัวอย่างที่ดีในด้านคุณธรรมจริยธรรม 2) ส่งเสริมให้ครูการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน 3) มีการบริหารงานด้วยความโปร่งใสและยุติธรรม

4) มีการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมคุณธรรมในองค์กร 5)ส่งเสริมให้มีการจัดทำสื่อและประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับคุณธรรม 6) ส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา

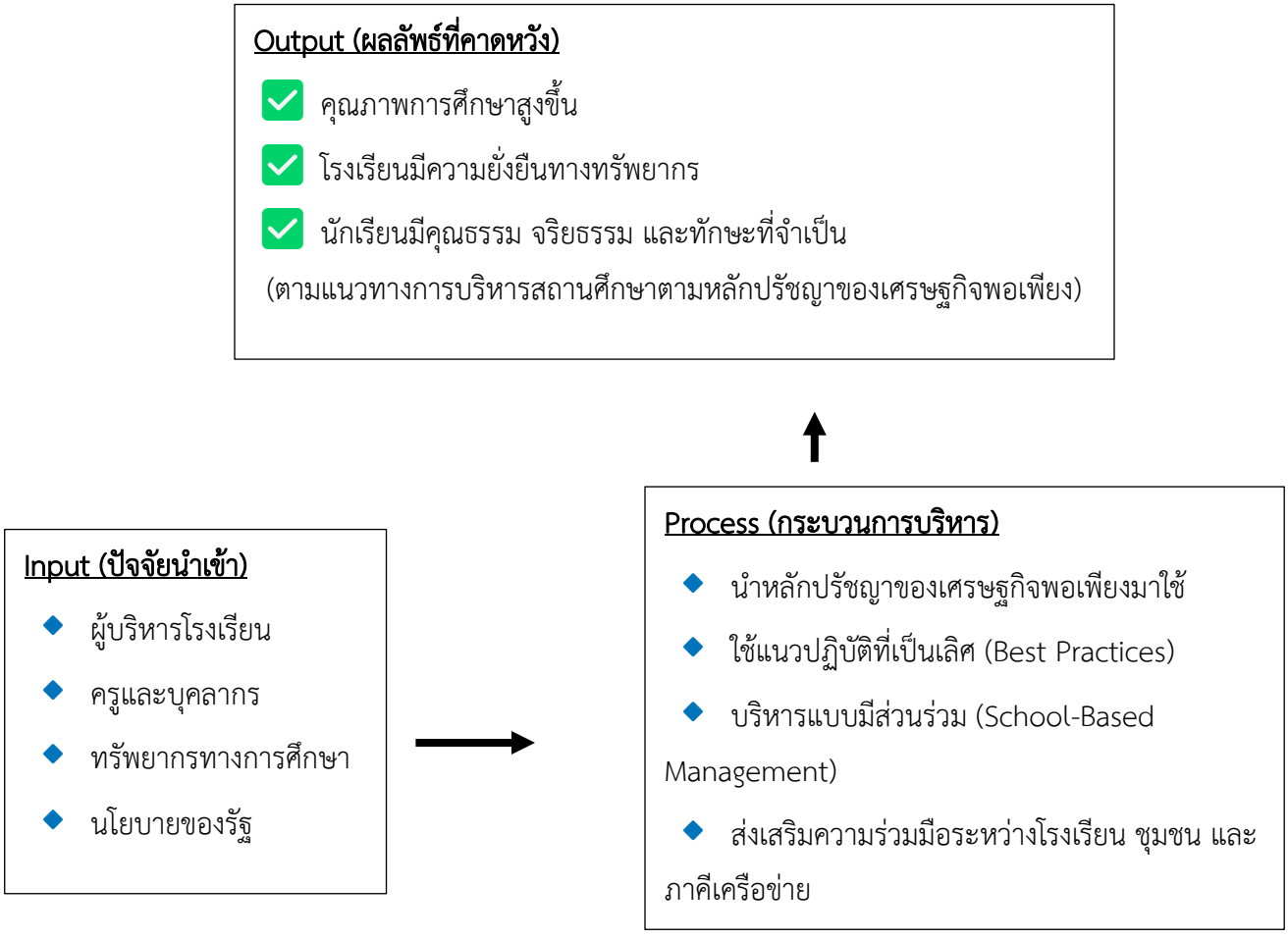
องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

องค์ประกอบหลัก 5 ด้าน

1. ความพอประมาณ – การใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม ไม่ฟุ่มเฟือย
2. ความมีเหตุผล – การตัดสินใจที่มีหลักฐานเชิงประจักษ์ และคำนึงถึงผลลัพธ์ระยะยาว
3. การมีภูมิคุ้มกัน – เตรียมความพร้อมรับมือการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยง
4. เงื่อนไขความรู้ – ใช้ข้อมูลและองค์ความรู้ในการพัฒนาโรงเรียน
5. เงื่อนไขคุณธรรม – การบริหารด้วยความซื่อสัตย์ โปร่งใส และคำนึงถึงคุณธรรมจริยธรรม

แผนภาพแสดงกระบวนการบริหารสถานศึกษา



ภาพที่ 1 กระบวนการบริหารสถานศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง พบว่าทั้ง 5 ด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านเงื่อนไขคุณธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านการมีภูมิคุ้มกัน ซึ่งสะท้อนถึงความสำคัญของผู้บริหารในการเป็นแบบอย่างที่ดีและส่งเสริมกิจกรรมคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการเตรียมพร้อมรับมือกับความเสี่ยง อาจเป็นเพราะผู้บริหารให้ความสำคัญของการบริหารบนพื้นฐานของคุณธรรมและมีการวางแผนการบริหารในสถานศึกษาไว้รอบด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Suwatthi (2022) พบว่าการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษา และยังสอดคล้องกับ Phonghatthasin (2014) พบว่าการบริหารงานที่ตั้งอยู่บนคุณธรรม จริยธรรม และการมีภูมิคุ้มกันเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้การบริหารสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงครอบคลุม 5 ด้าน ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกัน เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม ช่วยสร้างความยั่งยืนในการบริหารและพัฒนาผู้เรียน การใช้ทรัพยากรอย่างสมดุล การตัดสินใจบนข้อมูลที่ถูกต้อง และการเตรียมพร้อมรับมือกับปัญหาเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การบริหารมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารได้มีแนวทางของการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาสอดแทรกกับการบริหารงานในสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phunput and group (2020) ระบุว่าผู้บริหารควรเชื่อมโยงหลักปรัชญานี้เข้ากับการบริหารทุกด้านเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ยั่งยืน นอกจากนี้ Wannakam and group (2023) กล่าวไว้ว่าการจัดระบบการเรียนรู้ตามปรัชญานี้ช่วยปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยให้โรงเรียนดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ด้านความพอประมาณ มีการดำเนินงานของสถานศึกษาควรอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม ไม่สร้างภาระเกินกำลัง โดยคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเพียงพอ ทั้งอาจเป็นเพราะผู้บริหารมีการวางแผนการบริหารที่ดีและเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ Phonghatthasin (2014) ศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า การจัดการทรัพยากรและงบประมาณที่สมดุลช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของโรงเรียน เช่นเดียวกับ Lomrai and Buranaphan (2023) ที่ศึกษาการบริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่าความพอประมาณเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้โรงเรียนสามารถดำเนินงานได้อย่างยั่งยืนและเหมาะสมกับบริบทของชุมชน ด้านความมีเหตุผลโรงเรียนต้องใช้ข้อมูลที่ถูกต้องในการวางแผนและตัดสินใจ โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารต้องบริหารงานบนความถูกต้องและความเหมาะสมในการ

บริหารงานต่างๆในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับChuensri et al. (2023) กล่าวว่าการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ช่วยให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรสามารถปรับใช้แนวคิดนี้กับการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ Noprak (2018) เน้นว่าการบริหารที่มีเหตุผลต้องคำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้อง มีการวางแผนอย่างเป็นขั้นตอน และประเมินผลได้อย่างชัดเจน ซึ่งช่วยลดความเสี่ยงในการใช้ทรัพยากรอย่างไม่จำเป็นและส่งเสริมคุณภาพการศึกษา ด้านการมีภูมิคุ้มกัน การบริหารสถานศึกษาต้องมีแผนรับมือกับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น เช่น ภัยพิบัติ โรคระบาด หรือปัญหาทางเศรษฐกิจ โดยเตรียมความพร้อมทั้งด้านกายภาพและบุคลากร อาจเป็นเพราะปัจจุบันมีเหตุการที่ไม่คาดคิดที่อาจจะเกิดขึ้นในสถานศึกษา ผู้บริหารจึงต้องมีการวางแผนรับมือกับความเสี่ยงต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับFaculty of Social Sciences (2020) กล่าวว่าการเตรียมตัวรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ เป็นสิ่งสำคัญในการทำให้สถานศึกษามีเสถียรภาพและสามารถบริหารความเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพ Semaming (2017) ศึกษาการจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า โรงเรียนที่มีระบบป้องกันความเสี่ยงที่ดีสามารถปรับตัวและรับมือกับความเปลี่ยนแปลงได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ด้านเงื่อนไขความรู้ สถานศึกษาต้องใช้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบันในการบริหารจัดการ เนื่องจากผู้บริหารต้องส่งเสริมความรู้ที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบันเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคปัจจุบันซึ่งสอดคล้องกับ Wannakam et al. (2023) พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและสามารถนำหลักปรัชญานี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ Chaipattana Foundation (2017) ยังระบุว่าการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนต้องอาศัยความรู้และข้อมูลที่ถูกต้อง ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และด้านเงื่อนไขคุณธรรม ผู้บริหาร ครู และบุคลากรต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านคุณธรรมจริยธรรม และส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรมในการดำเนินชีวิต เนื่องจากบุคลากรในสถานศึกษาต้องเป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อเป็นองค์กรแห่งคุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับ Khamnim (2023) ศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในอำเภอปราณบุรี พบว่าการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนช่วยให้เกิดวัฒนธรรมองค์กรที่ดี และDechjud (2024) ศึกษาการบริหารในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา พบว่า โรงเรียนที่มีแนวทางบริหารที่ยึดหลักคุณธรรมจะมีระบบจัดการงบประมาณที่โปร่งใส มีการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เหมาะสม

สรุป

1. สภาพปัจจุบันในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านเงื่อนไขคุณธรรมอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการมีภูมิคุ้มกันอยู่ในระดับมาก ด้านความมีเหตุผลอยู่ในระดับมาก ด้านเงื่อนไขความรู้อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือด้านความพอประมาณอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2. การศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ เป็นการศึกษาหาแนวปฏิบัติที่ดีและโดดเด่นมาเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษา แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาตัวอย่าง ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1.ด้านความพอประมาณ 2.ด้านความมีเหตุผล 3.ด้านการมีภูมิคุ้มกัน 4.ด้านเงื่อนไขความรู้ 5.ด้านเงื่อนไขคุณธรรม ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีและมีความโดดเด่นการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาทั้งในด้านการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนานักเรียนและบุคลากร การบูรณาการความรู้และกิจกรรม การสร้างความร่วมมือในชุมชน การส่งเสริมคุณธรรมและความโปร่งใส เพื่อนำเสนอร่างแนวการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3

3. การศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษกิจพอเพียงในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 และแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษกิจพอเพียง เพื่อเสนอร่างแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษกิจพอเพียงในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านความพอประมาณ 2. ด้านความมีเหตุผล 3. ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี 4. ด้านเงื่อนไขความรู้ 5. ด้านเงื่อนไขคุณธรรม

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษกิจพอเพียงในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ควรนำไปปรับใช้ในการบริหารสถานศึกษา ทั้งในการกำหนดวิสัยทัศน์ การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษกิจพอเพียง แยกเป็นรายด้าน เพื่อที่จะได้ทราบถึงสภาพปัญหาเชิงลึกและหาแนวทางการปฏิบัติ การพัฒนาให้เกิดเป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่อง

2.2 ควรศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศและปัญหาอุปสรรคในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษกิจพอเพียง

2.3 ควรศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษกิจพอเพียงจากพื้นที่อื่นที่มีบริบทแตกต่างกัน

References

Chiang Rai Primary Educational Service Area Office, Area 3 (2023). *Annual Performance Report for Fiscal Year 2023.*Chiang Rai:Chiang Rai Primary Educational Service Area Office, Area 3.

Chuensi, P., Phothipitak, P., & Yafu, S., (2023). A study of the problems of school administration according to the philosophy of sufficiency economy in schools under the Office of the Secondary Education Service Area, Phetchabun. *Journal of Educational Administration and Educational Innovation*, 3(1).

Dechjud, W. (2024). School administration based on the sufficiency economy philosophy of the Phang Nga Primary Educational Service Area Office. *Northeastern University Academic and Research Journal*, 14(2), 234-248.

Faculty of Social Sciences. (2020). *The King's Science*. Chiang Rai: Office of Asset Management and Administration, Chiang Rai Rajabhat University.

Khamnim, P. (2023). School administration based on the philosophy of sufficiency economy of school administrators in Pran Buri District, under the Office of the Primary Educational Service Area, Prachuap Khiri Khan Area 2. *Journal of Educational Administration Innovation*, 2(3).

Lomrai, N., & Buranaphan, P. (2023). School administration based on the sufficiency economy philosophy of secondary schools in Kamphaeng Saen District, Nakhon Pathom Province. *Sirindhorn Journal of Public Administration*, 24(1), 51-62.

Noprak, S. (2018). *The King's Science to the Development of Administrative Science*. Bangkok: Amarin Printing and Publishing Public Company Limited.

Phonghatthasin, S. (2014). *School administration based on the sufficiency economy philosophy in schools under the Office of the Samut Sakhon Primary Educational Service Area*. Samut Sakhon: Srinakharinwirot University.

Phunphut, T., Onmee, K., & Ongsangkhun, W., (2020). Educational institution administration and the philosophy of sufficiency economy. *Western University Research Journal of Humanities and Social Sciences*, 6(1), 206-217.

Semaming, U. (2017). *Educational institution management service based on the philosophy of sufficiency economy: A case study: St. Joseph Kalasin School, under the jurisdiction of the Dalasin Area Office 1*. Kalasin: Maha Sarakham Rajabhat University.

Srisat, B. (2002). *Preliminary research* (revised edition). Bangkok: Suwiriyasan.

Suwatthi, A. (2022). *School Administration Strategy Based on the Sufficiency Economy Philosophy of Primary Schools in the Three Southern Border Provinces.* Songkhla: Department of Educational Administration, Prince of Songkla University.

Taro Yamane. (1967). *Statistics, An Introductory Analysis,2nd Ed.* New York: Harper and Row.

The Chaipattana Foundation. (2017). *The Chaipattana Foundation*. Retrieved from: The Chaipattana Foundation: https://www.chaipat.or.th/publication/publish-document/sufficiency-economy.html

Wannakam, W. et al. (2023). School administration based on the philosophy of sufficiency economy under the Office of the Primary Educational Service Area, Nakhon Ratchasima Area 3. *Journal of Dharma Sound Magazine from Mahayana*, 9(2), 95-106.

การพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมความสามารถในการเขียนอักษรจีน โดยใช้เทคนิคทีจีทีร่วมกับบอร์ดเกม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

THE DEVELOPMENT OF CURRICULUM TO ENHANCE CHINESE LETTER WRITING ABILITY USING THE TGT TECHNIGUE CONBINED WITH BOARD GAMES FOR MATHAYOMSUKSA 1 STUDENTS

[1]ปรัชวรชัย เอกบุตร, [2]เกษทิพย์ ศิริชัยศิลป์ และ [3]ปณิสรา จันทร์ปาละ

[1]Pratworachai Ekaboot, [2]Katetip Sirichaisin and [3]Panisara Chanpala

[1]หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

[1]Master of Education Program in Curriculum and Instruction, Lampang Rajabhat University, Thailand

[1]Corresponding Author's Email:Tinalano56@gmail.com

Received: 2025-02-17

Revised: 2025-04-10

Accepted: 2025-04-10

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาผลของการเรียนการสอนตามหลักสูตรส่งเสริมความสามารถในการเขียนอักษรจีน โดยใช้เทคนิคทีจีทีร่วมกับบอร์ดเกม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อสร้างและประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรส่งเสริมความสามารถในการเขียนอักษรจีน โดยใช้เทคนิคทีจีทีร่วมกับบอร์ดเกม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 2) เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรส่งเสริมความสามารถในการเขียนอักษรจีนโดยใช้เทคนิคทีจีทีร่วมกับบอร์ดเกม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Custer random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ หลักสูตรส่งเสริมความสามารถในการเขียนอักษรจีนโดยใช้เทคนิคทีจีทีร่วมกับบอร์ดเกม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เอกสารประกอบหลักสูตรส่งเสริมความสามารถในการเขียนอักษรจีนโดยใช้เทคนิคทีจีทีร่วมกับบอร์ดเกม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนอักษรจีนหลังการใช้เทคนิคทีจีทีร่วมกับบอร์ดเกม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า T-Test

ผลการวิจัยพบว่า 1) พบว่า การพิจารณาความเหมาะสมของหลักสูตรส่งเสริมความสามารถในการเขียนอักษรจีน โดยใช้เทคนิคทีจีทีร่วมกับบอร์ดเกม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ความเหมาะสมรวมทั้ง 7 ด้าน มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของหลักสูตรฯ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 4.40 , S.D. = 0.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X}$= 4.60 , S.D. = 0.55) มีคุณภาพของหลักสูตรฯ มากที่สุด ผลการพิจารณาความเหมาะสมของเอกสารประกอบหลักสูตรส่งเสริมความสามารถในการเขียนอักษรจีน โดยใช้เทคนิคทีจีทีร่วมกับบอร์ดเกม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของเอกสารประกอบหลักสูตรฯ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.47 , S.D. = 0.69) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านมีระดับความเหมาะสมมากที่สุด 2 ด้านได้แก่ ด้านคำชี้แจงการใช้หลักสูตรและแผนการดำเนินการใช้หลักสูตรตามโครงสร้างเนื้อหาหลักสูตร ($\bar{X}$ = 4.60 , S.D. = 0.50) 2) คะแนนการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้หลักสูตรส่งเสริมความสามารถในการเขียนอักษรจีน โดยใช้เทคนิคทีจีทีร่วมกับบอร์ดเกม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 16.57 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 76.16 และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนและคะแนนหลังเรียนของกลุ่มเป้าหมาย พบว่า คะแนนความสามารถในการเขียนอักษรจีนหลังเรียนของกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การพัฒนาหลักสูตร ; การเขียนอักษรจีน ; เทคนิคทีจีที ; บอร์ดเกม

Abstract

This research study focuses on examining the effects of implementing a curriculum designed to enhance Chinese character writing skills by applying the TGT (Teams- Games-Tournament) technique combined with board games for Grade 7 students. The objectives of the study are to: 1) develop and evaluate the effectiveness of the curriculum that integrates the TGT technique with board games to enhance Chinese character writing skills for Grade 7 students.
2) investigate the impact of the curriculum on the writing development of Chinese characters among Grade 7 students. The sample group for this study consists of 30 Grade 7 students from Mathayom Witthaya School, Mueang District, Lampang Province, under the Office of the Private Education Promotion Commission, during the second semester of the academic year 2024. The sample was selected using cluster random sampling. The research instruments include the Chinese character writing enhancement curriculum incorporating the TGT technique with board games, curriculum- related documents, and a Chinese character writing proficiency test

administered after implementing the curriculum. Data analysis involves descriptive and inferential statistics, including mean, percentage, standard deviation, and t-test to examine the differences in learning achievement before and after using the curriculum.

The research findings indicated that:

1. Curriculum Appropriateness

The evaluation of the curriculum designed to enhance Chinese character writing skills using the TGT technique in conjunction with board games for Grade 7 students, as assessed by experts, revealed that the curriculum was appropriate in all seven aspects, with an overall mean score of 4.40 (S.D. = 0.51), indicating a high level of suitability. Among these aspects, the highest mean score was observed in the assessment and evaluation component ($\bar{x}$ = 4.60, S.D. = 0.55), demonstrating the strong quality of the curriculum in terms of evaluation. Regarding the curriculum supporting documents, expert evaluations indicated a high level of appropriateness ($\bar{x}$ = 4.47, S.D. = 0.69). The highest-rated aspects were the curriculum usage guidelines and the implementation plan based on the curriculum content structure, both receiving a mean score of 4.60 (S.D. = 0.50).

2. Learning Achievement

After implementing the curriculum, the average post-test score of Grade 7 students was 16.57, equivalent to 76.16%. A comparative analysis of pre-test and post-test scores for a sample of 30 students indicated a statistically significant improvement at the .05 level, with post-test scores being significantly higher than pre-test scores.

Keywords: The Development Of Curriculum ; Chinese letter writing ; TGT Technigue ; Board Games.

บทนำ

ในสังคมโลกปัจจุบัน การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิสัยทัศน์ของชุมชนโลกและตระหนักถึงความหลา กหลายทางวัฒนธรรมและมุมมองของสังคมโลก นำมาซึ่งมิตรไมตรีและความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นดีขึ้น เรียนรู้และเข้าใจความแตกต่างของภาษาและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี การคิด

สังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง มีเจตคติที่ดีต่อการใช้ภาษาต่างประเทศ และใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารได้ รวมทั้งเข้าถึงองค์ความรู้ต่าง ๆ ได้ง่าย และกว้างขึ้น และมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต Ministry of Education (2008, p.1) ซึ่งหากจะกล่าวถึงภาษาต่างประเทศที่มีความสำคัญและมีคนใช้ในการสื่อสารมากที่สุดรองจากภาษาอังกฤษคงจะต้องกล่าวถึงภาษาจีน เนื่องจากสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นประเทศที่มีจำนวนประชากรมากที่สุดในโลกและมีประชากรจีนอาศัยกระจายตัวอยู่ทั่วโลก ภาษาจีนจึงมิใช่สื่อสารกันเพียงภายในประเทศจีนเท่านั้น หากมีผู้นิยมใช้กันทั่วโลกและมีผู้นิยมใช้มากที่สุดด้วย ประกอบกับสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วมีพลวัตรสูง และเป็นพลังขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ (economic powerhouse) ของภูมิภาคและของโลกนับตั้งแต่ปี 2553 เป็นต้นมา สาธารณรัฐประชาชนจีนจึงเป็นประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับ 2 ของโลกรองลงมาจากประเทศสหรัฐอเมริกา และมีเงินทุนสำรองมากที่สุดในโลก ในยุคที่ประเทศจีนกำลังก้าวขึ้นมามีอิทธิพลระดับโลกมากขึ้นเรื่อยๆ ส่งผลให้ภาษาจีนเองก็ค่อยๆ เริ่มจะกลายเป็นภาษาที่มีความสำคัญมากขึ้นตามไปด้วยเช่นเดียวกัน ส่วนหนึ่งเนื่องจากจีนเป็นประเทศขนาดใหญ่มีกำลังการผลิตสูง เพราะฉะนั้นการทำธุรกิจกับจีนจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ไม่ใช่แค่เรื่องของการผลิตเพียงอย่างเดียวแต่นั่นยังแสดงออกถึงระบบเศรษฐกิจที่มีโอกาสโตมากขึ้น ความเจริญก้าวหน้าของบริษัทที่มากขึ้น และอื่นๆ อีกมากมาย ดังนั้นภาษาจีนจึงกลายเป็นภาษาสำคัญที่หากมีโอกาสก็จำเป็นต้องเริ่มต้นศึกษาให้ได้มากที่สุด ประเทศจีนมีบทบาทสำคัญในเวทีเศรษฐกิจโลกในฐานะประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ ประกอบกับจำนวนประชากรที่ใช้ภาษาจีนมีมากกว่า 1.3 พันล้านคน Simons and Fennig (2018) ทำให้ความสามารถในการสื่อสารภาษาจีนกลายเป็นทักษะที่มีความต้องการสูงในหลากหลายสาขาอาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในธุรกิจการค้าระหว่างประเทศและการท่องเที่ยว Tseng (2017) นอกจากนี้ จำนวนนักเรียนต่างชาติที่เรียนภาษาจีนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง Tang and Tsui (2018) สะท้อนถึงความสำคัญของการเรียนรู้ภาษาจีนในระดับสากล สำหรับประเทศไทย การเรียนรู้ภาษาจีนก็มีความสำคัญเช่นกัน เนื่องจากไทยและจีนมีความสัมพันธ์ทางการค้าและการลงทุนที่แน่นแฟ้น Beijing International Trade Promotion Office (2019) ดังนั้น การมีบุคลากรที่มีความสามารถในการใช้ภาษาจีนจึงเป็นประโยชน์ต่อการสื่อสารและการดำเนินธุรกิจข้ามวัฒนธรรม จะเห็นได้ว่าการส่งเสริมให้คนไทยสามารถใช้ภาษาจีนได้จะส่งผลต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในเวทีระหว่างประเทศ และการมีสัมพันธไมตรีอันดีกับสาธารณรัฐประชาชนจีนอีกด้วย (Ministry of Education, 2008)

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ในประเทศไทยการจัดการศึกษาภาษาจีนจึงได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้นในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาโดยกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้ภาษาจีนเป็นหนึ่งในภาษาต่างประเทศที่สามารถเลือกเรียนได้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน Academic and Educational Standards Office (2017) อย่างไรก็ตาม การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในสถานศึกษาไทยยังประสบปัญหาหลายประการ เช่น การขาดแคลนครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถเพียงพอ นอกจากนี้ วิธีการสอนแบบเดิมยังคงเน้นการท่องจำและการแปลเป็นหลัก ทำให้ผู้เรียนขาดทักษะการสื่อสารที่แท้จริง Prachakun (2018) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Tshen

(2018) ที่พบว่านักเรียนชาวไทยมีปัญหาในการเรียนรู้ทักษะการเขียนภาษาจีน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการด้านการใช้ภาษาจีนที่เพิ่มสูงขึ้น

การเรียนรู้ทักษะการเขียนภาษาจีนถือเป็นหนึ่งในทักษะสำคัญที่ผู้เรียนต้องเผชิญความท้าทาย เนื่องจากระบบการเขียนภาษาจีนมีความแตกต่างจากภาษาไทยและภาษาอังกฤษอย่างมาก โดยผู้เรียนต้องจดจำรูปแบบอักษรจีนที่มีจำนวนมากกว่า 3,000 ตัวอักษร การเขียนเป็นทักษะที่สำคัญในการสื่อสารภาษาจีน เนื่องจากการเขียนช่วยให้ผู้เรียนสามารถถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก และประสบการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การเขียนยังเป็นเครื่องมือในการแสดงความรู้และความเข้าใจในไวยากรณ์ คำศัพท์ และโครงสร้างของภาษาจีน Guo (2012) อย่างไรก็ตามการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยยังประสบปัญหาในด้านการเขียน ดังนี้ 1) ความยากในการใช้อักษรจีน หลายคนประสบปัญหาในการจำและเขียนอักษรจีนที่มีรูปแบบซับซ้อน 2) ความบกพร่องในการใช้ไวยากรณ์และโครงสร้างประโยคที่ถูกต้อง 3) ขาดแรงจูงใจและความมั่นใจในการเขียนภาษาจีน จากปัญหาดังกล่าวงานวิจัยหลายชิ้นจึงได้ศึกษาแนวทางในการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาจีน เช่น การใช้กลวิธีการเขียน Guo (2012) นอกจากนี้ การเรียบเรียงประโยคภาษาจีนก็มีโครงสร้างแบบเฉพาะที่แตกต่างจากภาษาไทย ส่งผลให้นักเรียนไทยมีปัญหาในการเขียนภาษาจีน Tang and Tsui (2018) สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Areeya Mansornpasa (2019) ที่พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนในด้านทักษะการเขียนต่ำที่สุด

โรงเรียนมัธยมวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ได้เปิดสอนภาษาจีนเป็นสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล1 ถึง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีเวลาเรียนสัปดาห์ละ 2 คาบ คาบละ 50 นาที โดยระดับชั้นอนุบาล 1 – ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทางโรงเรียนจะเน้นนักเรียนในทักษะด้านการฟัง พูด และ อ่าน ก่อนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จะค่อยๆเสริมทักษะ ด้านการเขียนเข้าไปจนมาถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีทั้งนักเรียนโรงเรียนมัธยมวิทยาเดิมและนักเรียนจากต่างสถานศึกษาทั้งมีพื้นฐานภาษาจีนและไม่มีพื้นฐานภาษาจีน เมื่อจัดการเรียนการสอนแล้ว พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาจีน ด้านการเขียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 เท่ากับ 66.93 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้ จากการสอบถามนักเรียนที่เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผ่าน Google Form พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นเป็นเสียงเดียวกันว่า ด้านการเขียนตัวอักษรจีนยากที่สุด กว่าทักษะอื่นๆ เช่น การฟัง พูด อ่าน สรุปได้ว่าตัวอักษรจีนมีลำดับขีดและเส้นขีดที่ซับซ้อน จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำกว่าทักษะด้านอื่นๆ เนื่องจากนักเรียนไม่สามารถเขียนคำตอบจากข้อสอบได้

เมื่อพบปัญหาด้านการเรียนการสอนของทางโรงเรียนแล้วผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเทคนิค และวิธีการสอนต่างๆ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนหลากหลายวิธี ซึ่งผู้จิวัยสนใจเทคนิคการแข่งขันแบบ TGT (Teams Games Tournaments) เป็นเทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการทำงานเป็นทีมและการแข่งขัน ซึ่งช่วยส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้หลายประการ ได้แก่ การเรียนรู้แบบร่วมมือ

(Cooperative Learning) ที่ผู้เรียนต้องช่วยเหลือกันภายในทีมในการทำความเข้าใจเนื้อหาให้ชัดเจนก่อนการแข่งขัน Slavin (1995) การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง(Active Learning) โดยผู้เรียนได้ลงมือเล่นเกม แข่งขันกับทีมอื่นๆอย่างกระตือรือร้น ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้แบบไม่รู้ตัว นอกจากนี้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบ TGT ยังสร้างปฏิสัมพันธ์และการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction) ระหว่างสมาชิกภายในทีม ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนรู้และพัฒนาทักษะ Zakaria and Iksan (2007) ด้วยกระบวนการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบนี้จึงส่งผลให้เทคนิค TGT เป็นที่นิยมนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนหลายรายวิชา และมีนักวิจัย อีกมากมายที่ใช้เทคนิคนี้ในการพัฒนาหลักสูตรขึ้นมา เช่น Kaewmak (2017) ทำวิจัยเรื่อง "การพัฒนาหลักสูตรฝึกทักษะภาษาจีนโดยใช้เทคนิค TGT (Team-Games Tournaments) ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมและการแข่งขัน" ผลการวิจัยพบว่า 1) หลักสูตรฝึกทักษะภาษาจีนที่ใช้เทคนิค TGT ร่วมกับเกมและการแข่งขันสามารถพัฒนาทักษะภาษาจีนของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาจีนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญหลังจากเรียนด้วยหลักสูตรดังกล่าว 3) ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาจีน มีแรงจูงใจ และความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น 4) กิจกรรมเกมและการแข่งขันช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าสนใจ ตื่นเต้น ท้าทายความสามารถ และกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากขึ้น ทั้งนี้ผู้วิจัยเล็งเห็นศักยภาพของการเรียนโดยเทคนิค TGT แต่ยังไม่เพียงพอในการพัฒนาผู้เรียนจึงทำให้ต้องหาวิธีการเพิ่มเติมเพื่อให้ผู้เรียน เกิดความสนใจ มีทัศนคติที่ดีมากยิ่งขึ้นจึงได้ศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับบอร์ดเกม เนื่องจากเกมจะเป็นตัวช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ อยากรู้อยากลองในสิ่งใหม่ๆที่ไม่เคยเห็นมาก่อน

บอร์ดเกมเป็นสื่อการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่มีลักษณะเป็นเกมกระดานที่ผู้เล่นต้องเดินตามแผนผังหรือเส้นทางที่กำหนดบนกระดาน โดยมีกฎกติกาที่ทำให้เกิดการแข่งขันระหว่างผู้เล่นการนำบอร์ดเกม มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนนั้น สามารถช่วยส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้หลายประการ อาทิ การเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ (Active Learning) การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา รวมถึง การเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน (Interactive Learning) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Panjanda (2021) ได้สร้างบอร์ดเกมเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนตัวอักษรจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีความสนุกสนานและมีความกระตือรือร้นในการเขียนตัวอักษรจีนมากขึ้น รวมทั้งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ Tseng (2017) ก็ได้พัฒนาชุดบอร์ดเกมเพื่อส่งเสริมทักษะการเขียนประโยคภาษาจีนให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ ผลการศึกษาพบว่าผู้เรียนมีความคิดเห็นในเชิงบวกต่อการใช้บอร์ดเกมดังกล่าว

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมความสามารถการเขียนอักษรจีนโดยใช้เทคนิคทีจีทีร่วมกับบอร์ดเกม ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ตลอดจนการเขียนให้ถูกต้องตามหลักการเขียนและลำดับขีดตัวอักษรจีนโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ตามที่ได้กำหนดไว้ในรูปแบบของการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาค่าดัชนีประสิทธิผลของหลักสูตรส่งเสริมความสามารถในการเขียนอักษรจีนโดยใช้เทคนิคทีจีทีร่วมกับบอร์ดเกม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2. เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรส่งเสริมความสามารถในการเขียนอักษรจีนโดยใช้เทคนิคทีจีทีร่วมกับบอร์ดเกม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมความสามารถในการเขียนอักษรจีนโดยใช้เทคนิค ทีจีที ร่วมกับบอร์ดเกม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นการวิจัยการทดลองก่อน ซึ่งเป็นการวิจัยทดลองเบื้องต้น (Pre-Experimental Research) แบบแผนที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ คือ One-Group Pretest-Posttest Design ดังนี้ (Rattana Buosonte, 2021, P. 42)

Gr_1	O_1	T	O_2

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

Gr_1 คือ กลุ่มหนึ่ง

O_1 คือ การทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest)

T คือ การใช้นวัตกรรมการศึกษา (หรือการให้เงื่อนไขการทดลอง)

O_2 คือ การทดสอบหลังการทดลอง (Posttest)

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Custer random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนา

1.1 หลักสูตรส่งเสริมความสามารถในการเขียนอักษรจีนโดยใช้เทคนิคทีจีทีร่วมกับบอร์ดเกม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

1.2 เอกสารประกอบการใช้หลักสูตรส่งเสริมความสามารถในการเขียนอักษรจีนโดยใช้เทคนิคทีจีทีร่วมกับบอร์ดเกม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนอักษรจีนหลังการใช้เทคนิคทีจีทีร่วมกับบอร์ดเกม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนา

3.1.1) หลักสูตรส่งเสริมความสามารถในการเขียนอักษรจีน โดยใช้เทคนิคทีจีทีร่วมกับบอร์ดเกม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

3.1.2) เอกสารประกอบหลักสูตรส่งเสริมความสามารถในการเขียนอักษรจีน โดยใช้เทคนิคทีจีที ร่วมกับบอร์ดเกม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1) แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนอักษรจีน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1) นำแบบทดสอบการเขียนตัวอักษรจีนไปใช้ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

2) ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรส่งเสริมความสามารถในการเขียน อักษรจีน โดยใช้เทคนิคทีจีทีร่วมกับบอร์ดเกม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้เวลารวม 16 สัปดาห์ โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (ชั่วโมงชุมนุม)

3) หลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรสูตรส่งเสริมความสามารถในการเขียนอักษรจีน โดยใช้เทคนิคทีจีทีร่วมกับบอร์ดเกม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สิ้นสุดลงให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) ด้วยแบบทดสอบการเขียนตัวอักษรจีน ใช้เวลาในการทดสอบ 50 นาที

4) ตรวจผลการทดสอบแล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติทดสอบ t – test แบบ Dependent

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์ข้อมูลคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่าสถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า T-test แบบ Dependent ของคะแนนที่ได้จากการทดสอบ

2) วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนก่อนการทดลองและคะแนนที่ได้หลังจากการทดลองโดยใช้หลักสูตรส่งเสริมความสามารถในการเขียนอักษรจีน โดยใช้เทคนิคทีจีทีร่วมกับบอร์ดเกม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

3) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อสร้างและหาค่าดัชนีประสิทธิผลของหลักสูตรส่งเสริมความสามารถในการเขียนอักษรจีน โดยใช้เทคนิคทีจีทีร่วมกับบอร์ดเกม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ผลการหาค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของการเรียนรู้ตามหลักสูตรส่งเสริมความสามารถในการเขียนอักษรจีน โดยใช้เทคนิคทีจีทีร่วมกับบอร์ดเกม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้ใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนอักษรจีนที่สร้างขึ้นเพื่อทำการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน นำมาตรวจสอบให้คะแนนและนำมาหาค่าดัชนีประสิทธิผล ผลปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการหาค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของการเรียนรู้ตามหลักสูตรส่งเสริมความสามารถในการเขียนอักษรจีน โดยใช้เทคนิคทีจีทีร่วมกับบอร์ดเกม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	คะแนนรวม	$\bar{x}$	E.I.	ร้อยละ
ก่อนเรียน	30	20	168	5.60	0.7616	76.16
หลังเรียน	30	20	497	16.57		

จากตารางที่ 1 พบว่าการเรียนรู้ตามหลักสูตรส่งเสริมความสามารถในการเขียนอักษรจีน โดยใช้เทคนิคทีจีทีร่วมกับบอร์ดเกม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าดัชนีประสิทธิผลของหลักสูตรฯ (E.I.) เท่ากับ 0.7616 แสดงว่าหลักสูตรมีผลให้นักเรียนเกิดพัฒนาการด้านการเขียนอักษรจีนได้อย่างมีประสิทธิผล โดยคิดเป็นร้อยละ 76.16

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรส่งเสริมความสามารถในการเขียนอักษรจีนโดยใช้เทคนิคทีจีทีร่วมกับบอร์ดเกม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ผลจากการนำหลักสูตรส่งเสริมความสามารถในการเขียนอักษรจีน โดยใช้เทคนิคทีจีทีร่วมกับบอร์ดเกม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวัดความสามารถในการเขียนอักษรจีน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้เทคนิคทีจีทีร่วมกับบอร์ดเกม

การทดสอบ	$\bar{x}$	S.D.	$\overline{D}$	$S.D._D$	t	Sig.
ก่อนเรียน	5.60	2.04	10.97	1.61	37.36*	0.0000
หลังเรียน	16.57	2.14				

จากตารางที่ 2 พบว่าการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 5.60 คะแนนและ 16.57 คะแนนตามลำดับและเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการ การพัฒนาหลักสูตรความสามารถด้านการเขียนอักษรจีนโดยเทคนิคทีจีทีร่วมกับบอร์ดเกม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ดังแผนภาพประกอบ



ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรหลักสูตรส่งเสริมความสามารถในการเขียนอักษรจีน โดยใช้เทคนิคทีจีทีร่วมกับบอร์ดเกม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยจึงนำเสนอประเด็นที่สำคัญนำมาอภิปรายผล ดังนี้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่าหลักสูตรส่งเสริมความสามารถในการเขียนอักษรจีน โดยใช้เทคนิคทีจีทีร่วมกับบอร์ดเกม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีองค์ประกอบ 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 2) หลักการของหลักสูตร 3) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4) โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร 5) แนวทางการจัดการเรียนรู้ 6) สื่อและแหล่งเรียนรู้ 7) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และในส่วนของเอกสารประกอบหลักสูตรฯประกอบด้วย คำชี้แจงการใช้หลักสูตรฯ คำแนะนำสำหรับครู คำแนะนำสำหรับนักเรียน แผนการดำเนินการใช้ตามหลักสูตรตามโครงสร้างเนื้อหาหลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ โดยผลของการพิจารณาความเหมาะสมของหลักสูตรฯ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ความเหมาะสมของเอกสารประกอบหลักสูตรฯ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะ ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร นำแบบทดสอบไปทดลองนำร่อง (Prilot study) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของ Wang Huan (2023) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเสริมความเข้าใจวรรณคดีจีนโดยใช้การอ่านและการเขียนภาษาจีนสาหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่าหลักสูตรเสริมความเข้าใจวรรณคดีจีนโดยใช้การอ่านและการเขียนภาษาจีน สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มี 7 องค์ประกอบ โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตรมี 3 หน่วยการเรียนรู้ รวมเป็น 15 ชั่วโมง ได้แก่ หน่วยที่ 1 วรรณคดีจีนสมัยปัจจุบัน 3 ชั่วโมง หน่วยที่ 2 บทร้อยกรอง 6 ชั่วโมง และหน่วยที่ 3 บทร้อยแก้ว 6 ชั่วโมง ในภาพรวมหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 4.33,S.D.=0.40) หน่วยการเรียนรู้ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยคะแนนการเขียนอักษรจีนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้หลักสูตรส่งเสริมความสามารถในการเขียนอักษรจีน โดยใช้เทคนิคทีจีทีร่วมกับบอร์ดเกม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีคะแนนการเขียนอักษรจีน หลังการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร ทั้งนี้เป็นเพราะนักเรียนมีความรู้ กล้าถาม และกล้าแสดงออก ซึ่งในขั้นนี้ถือเป็นการส่งเสริมนักเรียนให้มีเจตคติที่ดี ต่อภาษาจีนและเจตคติที่ดีในการทำงานเป็นกลุ่ม จึงทำให้นักเรียนมีความเข้าใจและสามารถช่วยเหลือกันได้ภายในกลุ่มทั้งของตนเองและผู้อื่น สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของ Sopahai (2017) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการทำงานกลุ่มโดยใช้การเรียนรู้ด้วยเทคนิค TGT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการเรียนรู้ในรายวิชาคอมพิวเตอร์เบื้องต้น โดยใช้การเรียนรู้เทคนิค TGT ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ขั้นนำ (2) ขั้นสอน (3) ขั้นจัดทีม (4) ขั้นการแข่งขันตอบปัญหา และ (5) ขั้นสรุปผล การพัฒนาประสิทธิภาพกิจกรรมการเรียนมี 3 วงรอบ ปรากฏดังนี้วงรอบที่ 1 ร้อยละ 40.97 วงรอบที่ 2 ร้อยละ 66.53 และวงรอบที่ 3 ร้อยละ 76.39 ซึ่งมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 75)

สรุป

หลักสูตรส่งเสริมความสามารถในการเขียนอักษรจีน โดยใช้เทคนิคทีจีทีร่วมกับบอร์ดเกม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความเหมาะสมของหลักสูตรฯ และเอกสารประกอบหลักสูตรฯ อยู่ในระดับมาก เป็นผลทำให้ผลการประเมินหลังการใช้หลักสูตรฯ ของกลุ่มเป้าหมายมีค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้ตามหลักสูตรส่งเสริมความสามารถในการเขียนอักษรจีน โดยใช้เทคนิคทีจีทีร่วมกับบอร์ดเกม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ 0.7616 และนักเรียนกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรส่งเสริมความสามารถในการเขียนอักษรจีน โดยใช้เทคนิคทีจีทีร่วมกับบอร์ดเกม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยความสามารถในการเขียนอักษรจีน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1. ก่อนนำหลักสูตรไปใช้ครูผู้สอนควรมีการฝึกฝนการสอนตามเทคนิคการสอนทีจีทีร่วมกับบอร์ดเกม เพื่อให้เกิดความเข้าใจและความชำนาญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

3.1.2. การเลือกคำศัพท์ที่ต้องการให้นักเรียนเขียน ในการทำกิจกรรมต่างๆ ตามขั้นตอนของเทคนิคทีจีทีร่วมกับบอร์ดเกม ควรยึดตามมาตรฐานของการสอบวัดระดับภาษาจีน ซึ่งประกอบด้วยคำศัพท์พื้นฐาน 150 คำที่ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยเน้นคำศัพท์ที่มีความหมายใกล้ตัวและสอดคล้องกับประสบการณ์ของนักเรียน อาทิ คำศัพท์เกี่ยวกับครอบครัว อาหาร สี และตัวเลข การฝึกเขียนอักษรจีนควรเริ่มจากคำศัพท์ที่มีโครงสร้างไม่ซับซ้อน มีจำนวนเส้นน้อย และค่อยๆ เพิ่มความยากขึ้นตามลำดับ เพื่อสร้างความมั่นใจและแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้กับนักเรียน

3.1.3. การบริหารจัดการเวลาในการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง โดยควรออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่กระชับและเน้นการปฏิบัติจริง การแบ่งเนื้อหาออกเป็นช่วงสั้นๆ จะช่วยให้นักเรียนสามารถจดจ่อกับบทเรียนได้อย่างต่อเนื่อง การเตรียมสื่อและอุปกรณ์การสอนล่วงหน้าจะช่วยลดเวลาในการเตรียมการระหว่างคาบเรียน และควรมีการกำหนดเกณฑ์การวัดผลที่ชัดเจนและครอบคลุม เพื่อให้สามารถประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนได้อย่างแม่นยำและรวดเร็ว การใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลายและน่าสนใจจะช่วยกระตุ้นความสนใจของนักเรียนและทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.1.4. ครูผู้สอนในการจัดการเรียนการสอน ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติและเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบรายบุคคลและรายกลุ่ม เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมบรรลุตามวัตถุประสงค์ นอกจากนี้ ควรมีความยืดหยุ่นในการจัดสรรระยะเวลาให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นและซักถามข้อสงสัยเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1. ควรขยายขอบเขตการวิจัยไปยังระดับชั้นอื่นๆ เช่น มัธยมศึกษาปีที่ 2 หรือ 3 เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรและเทคนิคการสอนในบริบทที่แตกต่างกัน โดยอาจปรับเนื้อหาและระดับความยากของคำศัพท์ให้เหมาะสมกับแต่ละช่วงชั้น รวมถึงการนำเทคโนโลยีหรือสื่อการสอนรูปแบบใหม่ๆ มาผสมผสานกับบอร์ดเกมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้อักษรจีน

3.2.2. การศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรมุ่งเน้นการพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินความสามารถในการเขียนอักษรจีนที่มีความละเอียดและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น โดยอาจพัฒนาแบบประเมินที่วัดทั้งทักษะการเขียน ความเข้าใจ และการนำไปใช้จริง รวมทั้งศึกษาผลกระทบระยะยาวของการใช้เทคนิคทีจีทีร่วมกับบอร์ดเกมที่มีต่อความสามารถในการเรียนรู้ภาษาจีนของนักเรียน

References

Academic and Educational Standards Division. (2017). *Core learning indicators and content for foreign language learning strand*. Ministry of Education.

Beijing International Trade Promotion Office. (2019*). Basic information about the Chinese economy.* Retrieved September 10, 2024, from https://thaiembbeij.org/th/republic-of-china/investment/

Buason, R. (2021). *Research and development of educational innovation* (5th ed.). Chulalongkorn University Press.

Buasri, T. (1999). *Curriculum theory: Design and development* (2nd ed.). Pattana Suksa Publishing.

Guo, X. (2012). The development of Chinese writing skills among second language learners: Challenges and strategies. *International Journal of Chinese Language Education*, 92, 45-62.

Huang, J. (2020). *Development of a Curriculum to Enhance Chinese Writing Competency on My Life for Grade 4 International School Students* [Master's thesis]. Lampang Rajabhat University.

International Trade Promotion Office in Beijing. (2019). *Trade and investment situation between Thailand and China.* Retrieved from https://ditp.go.th/contents_attach/332210/332210.pdf

Khemmanee, T. (2002). *Science of teaching*. Chulalongkorn University Press.

Khemmanee, T. (2013). *Science of teaching: Body of knowledge for quality learning process management* (2nd ed.). Dan Sunthorn Printing.

Mansornpasa, A. (2019). A study of Chinese language learning achievement of Mathayom 1 students. *Academic Journal of Rajabhat University*, 11(2), 67-82.

Ministry of Education. (2008). *Basic Education Core Curriculum B.E. 2551*. Agricultural Cooperative Printing House.

Ministry of Education. (2008). *Indicators and learning content, foreign language learning strand in the Basic Education Core Curriculum B.E. 2551*. Agricultural Cooperative Printing House of Thailand.

Panchandra et al. (2021). Development of board games to promote Chinese character learning for Mathayom 1 students. *Journal of Education*, 32(2), 78-92.

Simons, G. F., & Fennig, C. D. (Eds.). (2018). *Ethnologue: Languages of the world* (21st ed.). SIL International.

Slavin, R. E. (1995). *Cooperative learning: Theory, research, and practice* (2nd ed.). Allyn & Bacon.

Sopahai, I. (2017). *Development of learning achievement and group work behavior using TGT technique for Mathayom 1 students* [Master's thesis]. Rajabhat Maha Sarakham University.

Srisa-ard, B. (2017). *Preliminary research* (10th ed.). Suwiriyasan.

Taba, H. (1962). *Curriculum Development: Theory and Practice*. Harcourt, Brace and World Inc.

Tang, M., & Tsui, A. B. M. (2018). Chinese language teaching and learning: Recent developments in China and beyond. *Journal of Chinese Language Teaching Methodology and Technology*, 1(3), 1-8.

Tang, M., & Tsui, A. B. M. (2020). Development of Chinese learning sets using board games for secondary school students. *Educational Research Journal*, 15(1), 145-160.

Tseng, W. T. (2017). The role of Chinese language education in promoting international trade and cultural exchange. *International Journal of Chinese Education*, 6(2), 180-195.

Wang, H. (2023). *The Development of Curriculum to Enhance Understanding of Chinese Literature by Using Chinese Reading and Writing for the Third Year Students* [Master's thesis]. Lampang Rajabhat University.

Zakaria, E., & Iksan, Z. (2007). Promoting cooperative learning in science and mathematics education: A Malaysian perspective. *Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 3(1), 35-39.

การพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้น ร่วมกับการสะท้อนคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

THE DEVELOPMENT OF CURRICULUM TO ENHANCE THAI READING LITERACY USING THE 6-STEP CASCADE TECHNIQUE WITH REFLECTION FOR THIRD-YEAR HIGH SCHOOL STUDENTS

[1]ภัทรพงศ์ จำปาวัน, [2]เกษทิพย์ ศิริชัยศิลป์ และ [3]ปณิสรา จันทร์ปาละ

[1]Phatarapong Champawan, [2]Katetip Sirichaisin and [3]Panisara Chanpala

[1]หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

[1]Master of Education (Curriculum and Instruction) Lampang Rajabhat University, Thailand

[1]Corresponding Author's Email: Phatarapong1991@gmail.com

Received: 2025-02-17

Revised: 2025-03-17

Accepted: 2025-03-17

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อสร้างและหาค่าดัชนีประสิทธิผลของหลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 2) เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) หลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 2) เอกสารประกอบการใช้หลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 3) แบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละพัฒนาการสัมพัทธ์ และค่าทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent)

ผลการวิจัยพบว่า

1) การสร้างและหาค่าดัชนีประสิทธิผลของหลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความเป็นมาและ

ความสำคัญของหลักสูตร 2) หลักการของหลักสูตร 3) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4)โครงสร้างและเนื้อหาสาระของหลักสูตร ประกอบด้วย 2 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องอ่านเรื่องเพื่อสร้างคุณค่า และหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เพิ่มปัญญาด้วยความรู้ 5) การจัดการเรียนรู้ของหลักสูตร 6) สื่อและแหล่งเรียนรู้ของหลักสูตร 7) การวัดและประเมินผลของหลักสูตร ความเหมาะสมของหลักสูตรฯ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ความเหมาะสมของเอกสารประกอบการใช้หลักสูตรในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และการหาค่าดัชนีประสิทธิผลของหลักสูตรฯ อยู่ที่ 0.6163

2) ผลการใช้หลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิดสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนมีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ ภาพรวมอยู่ในระดับสูงโดยคิดเป็นร้อยละ 62.69 และมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตร; ความฉลาดรู้ด้านการอ่าน; เทคนิคบันได 6 ขั้น; การสะท้อนคิด

Abstract

This research aims to 1) develop and evaluate the effectiveness index of a reading comprehension enhancement curriculum using the 6-step ladder technique combined with reflective thinking for 9th-grade students, and 2) examine the impact of this curriculum on 9th-grade students. The research sample consists of 30 students from class 3/2 in the second semester of the 2023 academic year at Sermngam Witthayakhom School, under the jurisdiction of the Lamphun Secondary Educational Service Area Office. The sample was selected using Cluster Random Sampling. The research instruments include 1) a reading comprehension enhancement curriculum using the 6-step ladder technique combined with reflective thinking for 9th-grade students, 2) curriculum support documents, and 3) a reading comprehension assessment test for 9th-grade students. Data analysis was performed using descriptive statistics and inferential statistics, including percentage, mean, standard deviation, relative development percentage, and dependent sample t-test.

The research findings revealed that:

1) The development and determination of the effectiveness index for the reading

comprehension enhancement curriculum using the 6-step ladder technique combined with reflective thinking for 9th-grade students consists of seven main components: 1) The background and significance of the curriculum, 2) The principles of the curriculum, 3) The objectives of the curriculum, 4) The structure and content of the curriculum, which includes two learning units: Unit 1, "Reading for Value Creation," and Unit 2, "Enhancing Wisdom through Knowledge," 5) The teaching management of the curriculum, 6) The media and learning resources of the curriculum, and 7) The assessment and evaluation of the curriculum. The overall appropriateness of the curriculum, as evaluated, showed the highest average score, while the appropriateness of the curriculum's supporting documents also received the highest average score. The effectiveness index of the curriculum was found to be 0.6163.

2) The results of implementing the reading literacy enhancement curriculum utilizing the 6-Step Ladder Technique in conjunction with reflection for Grade 9 students revealed that the students' overall relative progress scores were at a high level, accounting for 62.69%. Furthermore, their post-test scores were significantly higher than their pre-test scores at a statistical significance level of .05.

Keywords: Curriculum Development; Reading Literacy; The 6-Step Cascade Technique; Reflection

บทนำ

โลกมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในทุก ๆ วัน การเรียนรู้ก็เช่นกันย่อมมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ด้วยผู้คนที่กำลังจะเติบโตในยุคของโลกดิจิทัล มีความหลากหลายในการใช้เทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทสำหรับการดำเนินชีวิต โลกในศตวรรษที่ 21 ผู้เรียนจึงจำเป็นต้องมีทักษะที่สำคัญต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เกิดขึ้นในยุคที่เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันของเรามากขึ้น เราได้เห็นการเปลี่ยนแปลงทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งส่งผลให้การศึกษาต้องปรับตัวเพื่อตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงนี้ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ (The Office of the Education Council Secretariat, 2017) ได้กล่าวไว้ว่า การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ใน

กระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต การอ่านจึงเป็นพื้นฐานสำคัญในการศึกษา ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนากระบวนการคิดและการแสวงหาความรู้เพื่อเป็นการพัฒนาตนเองไปสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างภาคภูมิ ทั่วโลกให้ความสำคัญในเรื่องการอ่านเป็นอย่างมาก และประเทศไทยเองก็ยังประกาศให้การอ่านเป็นวาระแห่งชาติ เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะความสามารถทางการอ่าน ในศตวรรษที่ 21 จึงมีทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องความฉลาดรู้ด้านการอ่าน แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2560-2579 มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทักษะการอ่าน ทักษะการเขียน และทักษะเลขคณิต ถือว่าเป็นทักษะแห่งการรู้หนังสือ รวมทั้งความฉลาดรู้ด้านการอ่าน

ความฉลาดรู้ด้านการอ่าน (Reading literacy) หมายถึง ความสามารถที่จะทำความเข้าใจกับสิ่งที่ได้อ่าน สามารถนำไปใช้ประเมิน สะท้อนออกมาเป็นความคิดเห็นของตนเอง และมีความรักและผูกพันกับการอ่าน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย พัฒนาความรู้และศักยภาพ และการมีส่วนร่วมในสังคม Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology (2023) ได้สรุปไว้ว่า จากผลการประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากลของ PISA (Programme for International Student Assessment-PISA) ที่ดำเนินการโดยองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development-OECD) ซึ่งได้ประเมินสมรรถนะนักเรียนที่มีอายุ 15 ปี ของประเทศต่าง ๆ ที่เข้าร่วมโครงการ นักเรียนไทยมีความฉลาดรู้ด้านการอ่านต่ำกว่านักเรียนของกลุ่มประเทศ OECD มาก ผลการประเมินครั้งล่าสุดเมื่อ พ.ศ. 2565 (2022) พบว่า นักเรียนไทยอายุ 15 ปี ประมาณร้อยละ 65 มีความฉลาดรู้ด้านการอ่านตามกรอบการประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล (PISA) ต่ำกว่าระดับ 2 ซึ่งเป็นระดับที่ยังไม่เพียงพอที่จะนำไปใช้ ทั้งเพื่อการศึกษา เรียนรู้การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ เมื่อเทียบคะแนน PISA ของนักเรียนไทย ปรากฏว่า ประเทศไทยมีคะแนนเฉลี่ยด้านการอ่าน 379 คะแนน ซึ่งต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของประเทศสมาชิก OECD ระดับคะแนนเท่ากับ 476 คะแนน และเมื่อเทียบกับ PISA 2018 คะแนนการอ่านอยู่ที่ 393 คะแนน พบว่า คะแนนเฉลี่ยของประเทศไทยลดลง โดยด้านการอ่านมีคะแนนเฉลี่ยลดลง 14 คะแนน เมื่อเทียบกับคะแนน PISA ด้านการอ่านในปี 2022 สอดคล้องกับ Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology (2022) ได้อธิบายไว้ว่า นักเรียนไทยที่มีความสามารถด้านการอ่านตั้งแต่ระดับ 2 ขึ้นไป มีอยู่ 35% ในขณะที่กลุ่มประเทศสมาชิก OECD โดยเฉลี่ยมีนักเรียนกลุ่มนี้อยู่ 74% นักเรียนไทยที่มีความสามารถด้านการอ่านในระดับสูงมีอยู่ 1% ในขณะที่กลุ่มประเทศสมาชิก OECD โดยเฉลี่ยมีนักเรียนกลุ่มนี้อยู่ 7% เมื่อเทียบคะแนนด้านการอ่านของนักเรียนไทย ปี 2565 กับระดับสมรรถนะด้านการอ่าน นักเรียนไทยได้คะแนนอยู่ในระดับ 1a ซึ่งอยู่ในระดับต่ำกว่าระดับขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับ Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology (2022) ได้อธิบายไว้ว่า ที่ระดับ 1a นักเรียนสามารถเข้าใจความหมายตามตัวอักษรของประโยคหรือข้อความสั้น ๆ ได้ สามารถรู้ถึงหัวข้อหลักหรือ

จุดประสงค์ของผู้เขียนในบทอ่านที่มีหัวข้อที่คุ้นเคย สามารถเชื่อมโยงอย่างง่ายระหว่างข้อมูลที่อยู่ติดกัน หรือระหว่างข้อมูลที่ให้กับความรู้ที่มีอยู่เดิมได้ แสดงว่านักเรียนยังไปไม่ถึงขั้นกระบวนการอ่านการบูรณาการ การประเมินและสะท้อนคิดความเห็นต่อบทอ่าน โดยกรอบการประเมินความฉลาดรู้ด้านการอ่าน แบ่งออกเป็น 3 กระบวนการหลัก ได้แก่ 1) การรู้ตำแหน่งข้อสนเทศในการอ่าน 2) การมีความเข้าใจในบทอ่าน และ 3) การประเมินและสะท้อนความคิดเห็นต่อบทอ่าน มีกระบวนการควบคุมทั้งหมดคือความคล่องของการอ่าน ซึ่งสอดคล้อง PISA Center OBEC (2019) กล่าวถึงการรู้เรื่องการอ่าน (Reading Literacy) หมายถึง ความสามารถในการทำความเข้าใจสิ่งที่อ่าน สามารถนำไปใช้ในการประเมิน การสะท้อน และมีความรักและความผูกพันกับถ้อยความเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถและศักยภาพ และการมีส่วนร่วมในสังคม

จากผลการประเมินด้านการอ่านในระดับสถานศึกษา ปีการศึกษา 2567 โดยใช้เครื่องมือคัดกรองการอ่านของสถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา พบว่า ผลการประเมินการคัดกรองด้านการอ่าน คิดเป็นร้อยละ 69 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้งหมด อยู่ในระดับพอใช้ เมื่อเทียบกับเกณฑ์การวัดและประเมินผลด้านการอ่าน ทำให้พบว่านักเรียนมีปัญหาในเรื่องของความฉลาดรู้ด้านการอ่าน เพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์ ตีความ ประเมินค่าและสะท้อนคิดจากบทอ่าน จึงจำเป็นต้องมีเครื่องมือสำหรับการพัฒนาความฉลาดรู้ด้านการอ่านต้องอาศัยเครื่องมือเฉพาะที่เรียกว่าหลักสูตรมาพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

หลักสูตร คือ แนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรม ปฏิสัมพันธ์ ประสบการณ์ วิธีการ กระบวนการเรียนการสอน โปรแกรม แผนการเรียน แนวทาง ชุดการเรียน สำหรับผู้เรียน และหมายรวมไปถึงเนื้อหา เอกสารหลักสูตร กลุ่มวิชา รายวิชา ที่จัดให้แก่ผู้เรียน หรือผู้เรียนอาจจัดเองในยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งในหลักสูตรนั้นจะหมายถึงสื่อ อุปกรณ์การเรียน สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ ทุกสิ่งทั้งในและนอกสถานศึกษา ที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วย Sutthirat (2021) นอกจากนี้ในการพัฒนาความฉลาดรู้ด้านการอ่านยังต้องใช้เทคนิคเฉพาะในด้านการอ่าน เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ

เทคนิคบันได 6 ขั้น เป็นขั้นตอนสู่ความสำเร็จในการอ่านจับใจความสำคัญ โดยมีขั้นตอนดังนี้ บันไดขั้นที่ 1 อ่านเรื่องให้จบ คือ การอ่านเรื่องเพื่อทำความเข้าใจภาพรวมของเนื้อหาทั้งหมด โดยการตั้งคำถาม 5W 1H เพื่อค้นหาคำตอบจากเรื่องที่อ่าน บันไดขั้นที่ 2 ค้นพบคำสำคัญ การพิจารณาหาคำสำคัญ (key words) ของเนื้อหาในแต่ละย่อหน้า บันไดขั้นที่ 3 ตัดทอนส่วนขยาย การตัดส่วนขยายใจความสำคัญทิ้ง บันไดขั้นที่ 4 เติมคำเชื่อมที่หายไป การเติมคำเชื่อมส่วนขยายใจความสำคัญ เพื่อตัดส่วนขยายใจความสำคัญทิ้ง บันไดขั้นที่ 5 สังเกตไว้คำขัดแย้ง โดยสังเกตคำหรือกลุ่มคำแสดงความขัดแย้งหรือตรงข้ามกันที่ปรากฏในย่อหน้า และหากย่อหน้านั้นไม่ปรากฏประโยคใจความสำคัญ ต้องพิจารณาเนื้อความในบริบทอื่น ๆ โดยเฉพาะข้อความในย่อหน้าก่อนและหลัง และบันไดขั้นที่ 6 พลิกแพลงได้ทุกบทอ่าน คือการจับใจความสำคัญได้ทุกบทอ่าน Pholwatthana (2022) นอกจากนี้ Mintayak (2022) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความสำคัญด้วยการจัดการเรียนรู้รูปแบบการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับแบบฝึกหัดออนไลน์บนแพลตฟอร์ม Liveworksheets ได้

อธิบายไว้ว่า คะแนนสอบหลังการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความพึงพอใจระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.86) ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์ขั้นตอนเทคนิคบันได 6 ขั้นแล้วพบว่าขั้นตอนดังกล่าวยังไม่สามารถทำให้ผู้เรียนอ่านแล้วบรรลุตามกรอบการประเมินความฉลาดรู้ด้านการอ่าน เนื่องจากมีข้อกำจัดคือบันได 6 ขั้น เป็นเพียงขั้นตอนหนึ่งของการอ่านเพื่อจับใจความจากเนื้อหาของบทอ่าน เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาความฉลาดรู้ด้านการอ่านอย่างเต็มศักยภาพและเข้าถึงกรอบการประเมินความฉลาดรู้ด้านการอ่าน ผู้วิจัยจึงได้นำเทคนิคบันได 6 ขั้นพัฒนาร่วมกับการสะท้อนคิด สอดคล้องกับ Kowalke (1998) ได้กล่าวว่าการสะท้อนคิดมีความสำคัญต่อการศึกษา เพราะทุกวันนี้มีความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นทุกวัน ทำให้ความรู้ ที่มีอยู่เดิม ๆ เริ่มล้าสมัยไม่เหมาะกับผู้เรียนในสภาพปัจจุบัน การสะท้อนคิดเป็นรูปแบบการคิดที่ช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจะเกิดจากการรับรู้ ความคาดหวัง ความรู้สึกตนเอง เกี่ยวกับประสบการณ์ แล้วมีการวางแผน หาแนวทางแก้ไขในอนาคต โดยผ่านกระบวนการพูดหรือเขียน เพื่อสร้างข้อสรุปโดยอาศัยกากรวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ และการเชื่อมโยงระหว่างเหตุและผล คาดคะเน อนุมานผลที่เกิดขึ้นบนพื้นฐานเดิมของเนื้อเรื่อง โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้อ่าน

จากความสำคัญของสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญการพัฒนาหลักสูตรเรื่องส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อพัฒนาทักษะความสามารถในการอ่านของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านให้สูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาค่าดัชนีประสิทธิผลของหลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2. เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรเรื่องส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบแผนการทดลองเบื้องต้น (Pre-Experimental Research) One-Group Pretest-Posttest Design มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อหาเอกสารแนวคิดทฤษฎี (Documentary Study)

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร เทคนิคบันได 6 ขั้น การสะท้อนคิด และทฤษฎีความฉลาดรู้ด้านการอ่าน

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาในภาคสนาม (Field Study)

ผู้วิจัยใช้แบบแผนการทดลองเบื้องต้น (Pre-Experimental Research) แบบแผนที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ คือ One-Group Pretest-Posttest Design

ขั้นตอนที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน จำนวน 44 โรงเรียน จำนวน 5,651 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โดยมีนักเรียนรวมทั้งสิ้น 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling)

ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนา ประกอบด้วยหลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิด ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และเอกสารประกอบการใช้หลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิด ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีการสร้างและหาประสิทธิภาพเครื่องมือ ดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร แนวคิดเกี่ยวกับความฉลาดรู้ด้านการอ่าน แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีบันได 6 ขั้น แนวคิดเกี่ยวกับการสะท้อนคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดรู้ด้านการอ่าน ทฤษฎีบันได 6 ขั้น และการสะท้อนคิด ซึ่งการพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิด ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดพัฒนาหลักสูตรของทาบา Hilda Taba (1962) ซึ่งมีกระบวนการพัฒนาหลักสูตรอยู่ 7 ขั้นตอนดังนี้ การวินิจฉัยความต้องการ การกำหนดจุดประสงค์ การคัดเลือกเนื้อหาสาระ การจัดระบบของเนื้อหาสาระ การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดระบบของประสบการณ์การเรียนรู้ และการกำหนดสิ่งที่จะประเมินและวิธีการประเมินผล

1.2 สร้างหลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิด ซึ่งประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร หลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างและเนื้อหาสาระของหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ของหลักสูตร สื่อและแหล่ง/การเรียนรู้ของหลักสูตร และการวัดและประเมินผลของหลักสูตร

1.3 สร้างเอกสารประกอบการใช้หลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิด ซึ่งประกอบด้วย คู่มือการใช้หลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ และภาคผนวก

1.4 นำหลักสูตรและเอกสารประกอบการใช้หลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิด เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำมาปรับปรุงหลักสูตรและเอกสารประกอบการใช้หลักสูตร

1.5 ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรและเอกสารประกอบการใช้หลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิด ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1.6 นำหลักสูตรและเอกสารประกอบการใช้หลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิด ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตร และเอกสารประกอบการใช้หลักสูตร

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านการอ่าน โดยการสร้างและหาประสิทธิภาพเครื่องมือ ดังนี้

2.1 ศึกษาคู่มือการพัฒนาความฉลาดรู้ด้านการอ่านจากสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และคู่มือครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ศึกษาเอกสารและหลักการเกี่ยวกับวิธีสร้างแบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านการอ่าน แบบอัตนัย

2.2 ศึกษาทฤษฎีและเทคนิควิธีสร้างข้อสอบแบบอัตนัย

2.3 วิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ จากเอกสารประกอบการใช้หลักสูตร เพื่อกำหนดจำนวนข้อสอบที่ต้องการวัดให้ครอบคลุม และสร้างแบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านการอ่าน ให้มีความตรงตามเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้

2.4 สร้างแบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านการอ่าน เป็นแบบอัตนัย โดยให้ครอบคลุมกรอบการประเมินความฉลาดรู้ด้านการอ่าน โดยสร้างข้อสอบอัตนัย จำนวน 10 ข้อ เพื่อคัดเลือกให้เหลือ 5 ข้อ โดยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกข้อสอบ

2.5 นำแบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านการอ่านที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำมาปรับปรุงแบบทดสอบ

2.6 ปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านการอ่าน ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2.7 นำแบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านการอ่าน ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้กับข้อสอบแต่ละข้อ โดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC)

2.8 นำผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยรายข้อ และคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าทางสถิติตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

2.9 ปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2.10 นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปใช้นำร่อง (Try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 19 คน ที่ไม่ใช่นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำกระดาษคำตอบมาตรวจให้คะแนน โดยให้ข้อถูกได้คะแนนตามเกณฑ์การประเมินสมรรถนะความฉลาดรู้ด้านการอ่าน

2.11 นำผลการตรวจให้คะแนนมาหาค่าความยากง่าย (P) ซึ่งค่าความยากง่ายต้องมีค่าอยู่ระหว่าง 0.20-0.80 และอำนาจจำแนก (r) ต้องมีค่าอยู่ระหว่าง 0.20-1.00

2.12 นำผลคะแนนมาวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยใช้สูตรการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค โดยค่าความเชื่อมั่นมีค่าตั้งแต่ 0.75 ขึ้นไป

2.12 นำแบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านการอ่าน ไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริงต่อไป คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1 ห้องเรียน โดยมีนักเรียนรวมทั้งสิ้น 30 คน

ขั้นตอนที่ 5 การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1) ผู้วิจัยยื่นเอกสารเพื่อขอการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ซึ่งได้รับการรับรองตามเลขที่ใบรับรอง IRBCMRU 2024/497.07.11 จากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

2) ขอหนังสือรับรองจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางถึงโรงเรียนเสริมงามวิทยาคม เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

3) นำแบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านการอ่าน ไปใช้ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

4) ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามคู่มือการใช้หลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิด โดยใช้เวลารวม 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง รวม 18 ชั่วโมง โดยใช้เวลาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั่วโมงการศึกษาค้นคว้า

5) หลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิดสิ้นสุดลง ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) ด้วยแบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านการอ่าน ใช้เวลาในการทดสอบ 1 ชั่วโมง

6) ตรวจผลการทดสอบ รวบรวมผลการทดสอบแล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติทดสอบ t – test แบบ Dependent เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1) การสร้างและหาค่าดัชนีประสิทธิผลของหลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิด ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความเหมาะสม และค่าดัชนีประสิทธิผลของหลักสูตรและเอกสารประกอบการใช้หลักสูตร โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I)

2) การศึกษาผลการใช้หลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิด ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าพัฒนาการสัมพัทธ์ และค่าทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent) โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที

ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลการศึกษาวิจัยและการนำเสนอผลการศึกษาวิจัย (Presentation of the Research Results)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อสร้างและหาค่าดัชนีประสิทธิผลของหลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้นำเสนอในรูปแบบของตาราง ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการประเมินหลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.63, S.D. = 0.14)

ตารางที่ 1 แสดงผลการพิจารณาความเหมาะสมของหลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปรผล
1. ความเป็นมาและความสำคัญ	4.06	0.58	มาก
2. หลักการของหลักสูตร	4.50	0.55	มากที่สุด
3. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.53	0.55	มากที่สุด
4. โครงสร้างและเนื้อหาสาระของหลักสูตร	4.86	0.45	มากที่สุด
5. การจัดการเรียนรู้ของหลักสูตร	4.95	0.11	มากที่สุด
6. สื่อและแหล่งเรียนรู้ของหลักสูตร	5.00	0.00	มากที่สุด
7. การวัดและประเมินผลของหลักสูตร	4.46	0.55	มาก
เฉลี่ยรวม	4.63	0.14	มากที่สุด

2. ผลการประเมินเอกสารประกอบการใช้หลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{x}$ = 4.73, S.D. = 0.39)

ตารางที่ 2 แสดงผลการพิจารณาความเหมาะสมของเอกสารประกอบหลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น		
	$\overline{x}$	S.D.	แปรผล
1. คำชี้แจงในการใช้หลักสูตร	4.73	0.48	มากที่สุด
2. คำแนะนำสำหรับครู	4.73	0.48	มากที่สุด
3. คำแนะนำสำหรับนักเรียน	4.73	0.48	มากที่สุด
4. แผนดำเนินงานการใช้หลักสูตร	4.80	0.45	มากที่สุด
5. โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร	4.70	0.50	มากที่สุด
6. โครงสร้างแผนการจัดการเรียนรู้	4.10	0.44	มาก
7. ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.80	0.45	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.73	0.39	มากที่สุด

3. ผลการหาค่าดัชนีประสิทธิผลของหลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเท่ากับ 0.6163 มีผลให้นักเรียนเกิดพัฒนาการด้านความฉลาดรู้ด้านการอ่าน คิดเป็นร้อยละ 61.63

ตารางที่ 3 แสดงผลการหาค่าดัชนีประสิทธิผลของหลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

การทดสอบ	จำนวน (คน)	คะแนนเต็ม	ผลรวมคะแนน	ค่าดัชนีประสิทธิผล	ร้อยละ
ก่อนเรียน	30	20	256	0.6163	61.63
หลังเรียน	30	20	468		

จากตารางที่ 3 พบว่าจากการเปรียบเทียบคะแนนที่เพิ่มขึ้นจากคะแนนทดสอบก่อนเรียนกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียน และคะแนนเต็ม ผลของค่าดัชนีประสิทธิผลของหลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเท่ากับ 0.6163 แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรฯ มีผลให้นักเรียนเกิดพัฒนาการด้านความฉลาดรู้ด้านการอ่านได้อย่างมีประสิทธิผล โดยคิดเป็นร้อยละ 61.63

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรการพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ผลการใช้หลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่าคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์จากการทดสอบโดยใช้แบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านการอ่านของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และมีร้อยละของพัฒนาการโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 62.69

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละของนักเรียนที่มีคะแนนพัฒนาการหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

เกณฑ์คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์	ระดับพัฒนาการ	จำนวนนักเรียน (คน)	ร้อยละ
26-50	มีพัฒนาการระดับปานกลาง	2	6.67
51-75	มีพัฒนาการระดับสูง	25	83.33
76-100	มีพัฒนาการระดับสูงมาก	3	10

จากตารางที่ 4 พบว่า หลังการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนระดับพัฒนาการของความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิด โดยมีจำนวนนักเรียนจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 10 ของนักเรียนทั้งหมดที่ระดับพัฒนาการอยู่ในระดับสูงมาก นักเรียนจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33 ของนักเรียนทั้งหมดที่ระดับพัฒนาการอยู่ในระดับสูง และนักเรียนจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 ของนักเรียนทั้งหมดที่ระดับพัฒนาการอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 5 แสดงผลการหาค่าการทดสอบเปรียบเทียบคะแนนสอบก่อนและหลังเรียน (t-test Dependent) ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

การทดสอบ	จำนวน (คน)	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{D}$	t	Sig.(1-tailed)
ก่อนเรียน	30	20	8.53	1.76	7.07	52.33*	0.0000
หลังเรียน	30	20	15.60	1.52			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 พบว่า การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่

3 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.53 และ 15.60 ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ความรู้ในแต่ละกระบวนการแล้วขอนำเสนอองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรดังแผนภาพกรอบแนวคิด ดังนี้



อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า การสร้างหลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยมีองค์ประกอบของหลักสูตรอยู่ 7 องค์ประกอบ ได้แก่ ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร หลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างและเนื้อหาสาระของหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ของหลักสูตร สื่อและแหล่งเรียนรู้ของหลักสูตร การวัดและประเมินผลของหลักสูตร และในส่วนของเอกสารประกอบการใช้หลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบด้วย คำชี้แจงในการใช้หลักสูตร คำแนะนำสำหรับครู คำแนะนำสำหรับนักเรียน แผนดำเนินงานการใช้หลักสูตร โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร โครงสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ และขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยผลของการพิจารณาความเหมาะสมของหลักสูตรฯ อยู่ในระดับมากที่สุด และความเหมาะสมของเอกสารประกอบการใช้หลักสูตร ฯ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นผลมาจากที่ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chadhae (2022) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้กลวิธีการสอนแบบดี อาร์ ที เอ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งมีองค์ประกอบของหลักสูตร 7 องค์ประกอบ ได้แก่ ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร หลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างเนื้อหาหลักสูตร สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ และ การวัดและประเมินผล มีผลการประเมินค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของหลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด

2. การหาค่าดัชนีประสิทธิผลของหลักสูตรฯมีค่าดัชนีประสิทธิผลอยู่ที่ 0.6163 แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรมีประสิทธิผลในการส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิด คิดเป็นร้อยละ 61.63 ทั้งนี้เป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรฯ ตามที่ได้ออกแบบมาอย่างมีระบบตามหลักของการพัฒนาหลักสูตรที่มีการวางแผนงานอย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chadhae (2022) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้กลวิธีการสอนแบบดี อาร์ ที เอ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า นักเรียนที่ผ่านการเรียนรู้ตามหลักสูตรฯ จำนวนทั้งหมด 30 คน มีร้อยละพัฒนาการด้านความฉลาดรู้ด้านการอ่านเพิ่มขึ้น โดยมีจำนวนนักเรียนจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 10 ของนักเรียนทั้งหมดที่ระดับพัฒนาการอยู่ในระดับสูงมาก นักเรียนจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33 ของนักเรียนทั้งหมดที่ระดับพัฒนาการอยู่ในระดับสูง และนักเรียนจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 ของนักเรียนทั้งหมดที่ระดับพัฒนาการอยู่ในระดับปานกลาง และในภาพรวมของระดับพัฒนาการด้านความฉลาดรู้ด้านการอ่านของนักเรียนทั้งหมดมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 62.69 จากพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนตามหลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งมีกระบวนการขั้นตอนในการเรียนรู้อย่างเป็นระบบช่วยให้นักเรียนเกิดพัฒนาการความฉลาดรู้ด้านการอ่านได้เป็น

อย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Inchan (2022) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรสร้างเสริมการแก้ปัญหาอนาคตในการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติแผ่นดินไหว โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของทอร์แรนซ์ สำหรับนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย โดยผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีคะแนนพัฒนาการหลังการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรฯ สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรฯ โดยพัฒนาการสัมพัทธ์ของนักเรียนโดยเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 76.22

สรุป

การพัฒนาหลักสูตรความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความเหมาะสมของหลักสูตรฯ และความเหมาะสมของเอกสารประกอบการใช้หลักสูตรฯ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นผลมาจากที่ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนที่เหมาะสม ตั้งแต่การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร และนำมาวิเคราะห์เพื่อสร้างเป็นองค์ประกอบของหลักสูตร ส่งผลให้คะแนนจากการทดสอบโดยใช้แบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านการอ่านของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และมีร้อยละของพัฒนาการโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 62.69 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความฉลาดรู้ด้านการอ่านสามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนในด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้น นำไปประยุกต์และบูรณาการกับกิจกรรมการเรียนรู้ด้านการอ่านตามนโยบายการส่งเสริมการอ่านของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเพื่อเตรียมความพร้อมผู้เรียนในโลกยุคดิจิทัล

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้

เพื่อให้การนำหลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และได้ประสิทธิภาพประสิทธิผลที่ดี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะบางประการในการนำหลักสูตรไปใช้ ดังนี้

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ผลการประเมินหลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก่โรงเรียนที่มีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนการนำหลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ไปใช้ ครูผู้สอนควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับสมรรถนะความฉลาดรู้ด้านการอ่านและเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิดอย่างละเอียดถี่ถ้วน

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ผลการใช้หลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านด้วยเทคนิคบันได 6 ขั้นร่วมกับการสะท้อนคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่าคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์จากการทดสอบโดยใช้แบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านการอ่านของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และมีร้อยละของพัฒนาการโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 62.69 ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก่โรงเรียนที่มีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง 3 ควรเน้นกระบวนการพัฒนาสมรรถนะด้านการอ่าน เพื่อเป็นแนวทางเบื้องต้นในการพัฒนาความฉลาดรู้ด้านการอ่านให้แก่นักเรียน ให้เวลากับนักเรียนได้เรียนรู้ตามศักยภาพของแต่ละคน ได้มีเวลาในการครุ่นคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์บทอ่าน และควรมีการสะท้อนคิดถึงผลการจัดกิจกรรมในทุกครั้ง เพื่อเป็นการสรุปองค์ความรู้ร่วมกันให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้นเรื่องของกระบวนการพัฒนาความฉลาดรู้ด้านการอ่าน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการต่อยอดงานวิจัยด้านการพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านในรูปแบบ เทคนิคและวิธีการต่าง ๆ เพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคปัจจุบัน เตรียมความพร้อมให้นักเรียนได้เผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นบนโลกนี้

2.2 ควรมีการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่าน ในกลุ่มนักเรียนระดับชั้นอื่น เช่น ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือระดับอุดมศึกษา ให้มีความหลากหลาย

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยการพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่าน ให้เกิดการบูรณาการกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งในและต่างประเทศ เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้และปรับตัวเข้ากับสังคมในโลกยุคดิจิทัล

References

Atjin, S. (2021). *Curriculum development* (6 ed.). Khon Kaen : Khon Kaen University.

Chadhe, C. (2022). *Developing a Curriculum to Enhance Reading Comprehension Skills Using the D.A.R.T. Teaching Method for Grade 3 Students*. (Master's Thesis). Lampang Rajabhat University. Lampang.

Inchan, P. (2021). *Developing a Curriculum for Enhancing Future Problem-Solving Skills in Earthquake Disaster Preparedness Using Torrance's Teaching Model for Upper Primary School Students*. (Master's Thesis). Lampang Rajabhat University. Lampang.

Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology. (2023, December 6). *Press Conference on the Results of the PISA 2022 Assessment* [Presentation]. PISA 2022 Assessment Press Conference, Bangkok.

Kowalke, L. (1998). Variation : *A Tale of Two Students. In H. Daniels and M.* Bizar (Eds.) Methods That Matter : Six Structures for Best Practice Classrooms. New York : Stemthose.

Mintayak, P. (2022). *Developing Reading Comprehension Achievement Using the Six-Step Ladder Reading Technique Combined with Online Exercises on the Liveworksheet Platform for Grade 8 Students*. (Independent Study, Master's Degree). Naresuan University. Naresuan.

OECD. (2018*). Thailand - Country Note - PISA 2018 Results*. Paris: PISA.

Office of the Basic Education Commission, Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology. (2023). *Set of Reading Literacy Development, Volume* 2. (Unpublished).

Pholwatthana, S. (2022, May 11–12). *Developing Advanced Reading Competency for Grade 9–11 Students* [Presentation]. Advanced Reading Competency Development Workshop, Bangkok.

PISA Center, OBEC. (2019). *Manual for Using Exercises to Develop Problem-Solving Skills Based on PISA Assessment Framework*. Agricultural Cooperatives Federation of Thailand.

Sutthirat, C. (2021). *Curriculum development : From theory to practice* (7 ed.). Bangkok. V-Print.

Taba, Hilda. (1962). *Curriculum Development : Theory and Practice*. New York, NY: Harcourt, Brace & World.

Whitney D.R. and Sabers D.L. (1970). *Improving Essay Examinations III, Use of Item Analysis, Technical Bulletin II, (Mimeographed)*. Iowa City : University Evaluation and Examination Service.

รูปแบบการรักษาอุโบสถศีลของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไต อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

PATTERN OF OBSERVING THE UPOSATHA PRECEPTS OF THE TAI ETHNIC GROUP IN MAE SAI DISTRICT, CHIANG RAI PROVINCE

[1]พระมหาวัฒนา กวิวัโส, [2]พระครูสิริปริยัตยานุศาสก์,
[3]พิสิฏฐ์ โคตรสุโพธิ์ และ [4]วิโรจน์ วิชัย
[1]Phramaha wattana Kawiwamso, [2]Phrakru Siripariyatyanusar,
[3]Phisit Kotsupho and [4]Virot Vichai
[1]นิสิตหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต วิทยาเขตเชียงใหม่
[1]Students in the Doctor of Buddhist Studies degree program Chiang Mai Campus, Chiang Mai, Thailand
[1]Corresponding Author's Email: rinchompu1@gmail.com

Received: 2025-02-18
Revised: 2025-04-11
Accepted: 2025-04-12

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดหลักการรักษาอุโบสถศีลในพระพุทธศาสนาและของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไต อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย 2) เพื่อวิเคราะห์การรักษาอุโบสถศีลของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไต อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย และ 3) เพื่อพัฒนารูปแบบการรักษาอุโบสถศีลของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไต อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การจัดเวทีสนทนากลุ่ม กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ) และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมพบว่า

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 หลักการรักษาอุโบสถศีลในพระพุทธศาสนา พบว่า ปรากฏในพระวินัยปิฎก มหาวรรค อุโบสถขันธกะ พบว่า มีจุดเริ่มต้นจากการที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงอนุญาตให้ภิกษุสงฆ์ประชุมแสดงธรรมในวันสำคัญทางจันทรคติ คือ วันขึ้นและแรม 8 ค่ำ, 14 ค่ำ และ 15 ค่ำ ของทุกปักษ์ เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นเนื่องจากในสมัยนั้น พวกปริพาชกและนักบวชศาสนาอื่นได้มีการประชุมกล่าวธรรมในวันดังกล่าว ทำให้ประชาชนเข้าไปฟังและเกิดความเลื่อมใส พระเจ้าพิมพิสารทรงเห็นว่าหากพระสงฆ์สาวกของพระพุทธเจ้ามีการประชุมแสดงธรรมเช่นนี้บ้าง ก็จะเป็นประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนา

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 วิเคราะห์การรักษาอุโบสถศีลของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไต พบว่า ชาวไทใหญ่นับถือศาสนาพุทธร่วมกับการนับถือเทพและเจ้าเมือง โดยมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ในชุมชนจึงมีทั้งวัดเป็นศาสนสถานและหอเจ้าเมืองและใจบ้าน อีกทั้งชาวไทใหญ่มีประเพณี 12 เดือน ที่ในแต่ละเดือนจะมีประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวัดทั้งสิ้น จึงกล่าวได้ว่าชาวไทใหญ่เป็นผู้นับถือศรัทธาศาสนาพุทธอย่างแนบแน่น

นอกจากนั้นชาวไทใหญ่ยังมีความเชื่อในเรื่องของโลกหน้าอีกด้วย ชาวไทใหญ่จะนิยมการทำบุญ ทำทาน และให้ความสำคัญกับประเพณีทางศาสนาอย่างมาก เชื่อเมื่อตายไปแล้วจะได้อยู่บนสวรรค์

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พัฒนารูปแบบการรักษาอุโบสถศีลของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไต พบว่า การรักษาศีลกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไตจะปฏิบัติในช่วงเข้าพรรษาจะมีการรักษาศีลแปด เรียกว่า "ปกติอุโบสถ" เป็นเวลา 1 วัน ในช่วงเวลา 1 วัน กับ 1 คืน โดยมากรักษากันในวันขึ้นหรือแรม 8 ค่ำ 15 ค่ำ หรือแรม 14 ค่ำ ในเดือนคี่ คือ รักษากันในวันพระนั่นเอง ความเหมือนและความแตกต่างระหว่างอุโบสถศีลกับศีล 8 คือ (1) อุโบสถศีล กับ ศีล 8 มีข้องดเว้น 8 ข้อเหมือนกัน (2) คำอาราธนา (ขอศีล) แตกต่างกัน (3) อุโบสถศีล มีวันพระเป็นแดนเกิด สมาทานรักษาได้เฉพาะวันพระเท่านั้น ส่วนศีล 8 สมาทานรักษาได้ทุกวัน (4) อุโบสถศีล มีอายุ 24 ชั่วโมง (วันหนึ่งคืนหนึ่ง) ส่วนศีล 8 ไม่มีกำหนดอายุในการรักษา กลุ่มชาติพันธุ์ชาวไต ผู้ที่รักษาอุโบสถศีลนี้ จะถูกเรียกชื่อว่า พ่อศีล แม่

คำสำคัญ : รูปแบบ; การรักษาอุโบสถศีล; ชาติพันธุ์ชาวไต

Abstract

This research aims to: (1) examine the principles and concepts of Uposatha precept observance in Buddhism and among the Tai ethnic group in Mae Sai District, Chiang Rai Province; (2) analyze the practice of Uposatha precepts by the Tai ethnic group in the same region; and (3) develop a model for the observance of Uposatha precepts among this ethnic community. This study employs qualitative research methods, including documentary research, in-depth interviews, focus group discussions with key informants, and participatory observation.

Regarding the first objective, the principles of Uposatha precept observance in Buddhism are found in the Vinaya Pitaka, Mahavagga, Uposatha Khandhaka. The origins of this practice can be traced to the time when the Buddha permitted the monastic community to convene and deliver Dhamma talks on significant lunar days—namely, the 8th waxing, 8th waning, 14th waning, and 15th waxing days of the lunar fortnight. This practice emerged as a response to gatherings held by ascetics and followers of other sects, which attracted laypeople and inspired faith. King Bimbisara observed that if the Buddha's disciples were to similarly assemble and deliver teachings on these days, it would greatly benefit the Buddhist religion.

In relation to the second objective, the analysis of Uposatha precept observance among the Tai ethnic group reveals that the Tai Yai (Shan) people adhere to Buddhism

alongside the worship of local deities and guardian spirits. These belief systems are closely intertwined, as evidenced by the presence of both temples and spirit houses in their communities. The Tai Yai also observe twelve traditional festivals throughout the year, each associated with Buddhist temple activities, reflecting their deep- rooted Buddhist faith. Moreover, the Tai Yai maintain a strong belief in the afterlife, actively engage in merit- making and charitable acts, and place significant importance on religious traditions with the belief that such practices lead to rebirth in heaven.

With respect to the third objective, the development of a model for Uposatha precept observance among the Tai ethnic group shows that the community practices the Eight Precepts during the Buddhist Lent in a form known as *Pakati Uposatha,* which spans one day and one night. This observance typically takes place on lunar holy days such as the 8th waxing or waning, the 15th waxing, or the 14th waning days—essentially, the Buddhist observance days (*Wan Phra*). The similarities and differences between the Uposatha precepts and the Eight Precepts are as follows: (1) both sets consist of the same eight moral restraints; (2) the recitation of the precepts differs in format; (3) Uposatha precepts are observed only on *Wan Phra,* while the Eight Precepts may be undertaken on any day; and (4) Uposatha observance lasts exactly 24 hours (one day and one night), whereas the Eight Precepts have no fixed duration. Individuals within the Tai ethnic group who observe the Uposatha precepts are respectfully referred to as *Phor Sila* (Father of Precepts) and *Mae Sila* (Mother of Precepts).

Keywords: Pattern; Observance of the Uposatha Precepts; Tai Ethnic Group

บทนำ

"ศีล" ในพระพุทธศาสนาปรากฏในพระไตรปิฎก คำอธิบายความในคัมภีร์พระอรรถกถาและฎีกาทางพระพุทธศาสนาก็ได้กล่าวถึงความหมายของศีลไว้หลายแห่งด้วยกันดังนี้

ในมหานามสูตรอังคุตตรนิกาย อัฏฐกนิบาต พระพุทธเจ้าได้ตรัสเรื่องศีลโดยเฉพาะศีล โดยทรงมุ่งถึงการรักษากายและวาจาให้เรียบร้อยว่า "มหานามะ เมื่อใดแล อุบาสกเป็นผู้เว้นขาดจากการฆ่าสัตว์ เป็นผู้เว้นขาดจากการลักทรัพย์ เป็นผู้เว้นขาดจากการประพฤติผิดในกามเป็นผู้เว้นขาดจากการพูดเทจ เป็นผู้เว้นขาดจากการเสพของมีนเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นเหตุแห่งความประมาท เมื่อนั้นอุบาสกชื่อว่าผู้มีศีล ด้วยเหตุเพียงเท่านี้แล" (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1992)

ในกูฏทันตสูตร ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค พระพุทธเจ้าตรัสศีล โดยทรงเรียกว่า"สิกขาบท"โดยให้เป็นข้อประพฤติปฏิบัติสำหรับควบคุมกาย วาจา ว่าการที่บุคคลผู้มีจิตเลื่อมใสสมาทานสิกขาบททั้งหลาย คือ เจตนา

เป็นเหตุเว้นจากการฆ่าสัตว์ เจตนาเป็นเหตุเว้นจากการถือเอา สิ่งของที่เจ้าของเขาไม่ได้ให้ เจตนาเป็นเหตุเว้นจากการประพฤติผิดในกาม เจตนาเป็นเหตุเว้นพูดเท็จ เจตนาเป็นเหตุเว้นจากการเสพของมึนเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นเหตุแห่งความประมาท Phra Chanameth Tejadhara (Khammungkhun) and Thungthongmadan (2022) นี้เป็นยังซึ่งใช้ทุนทรัพย์และมีการตระเตรียมน้อยกว่า แต่มีผลานิสงส์มากกว่า ยัญสมบัติ 3 ประการมีองค์ประกอบ 16 กว่านิตยทานที่ทำสืบกันมา กว่าวิหารทาน และกว่าสรณคมน์นี้ (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1992)

กลุ่มชาติพันธุ์ชาวไต คือ เป็นชื่อที่คนไทยภาคกลางใช้เรียกคนไต ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยกระจายตัวอยู่ในหลายจังหวัดในพื้นที่ภาคเหนือ เช่น ในจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอนเป็นต้น เป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งของชนชาติไทย มีถิ่นฐานกระจายอยู่ในภูมิภาคแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยตั้งถิ่นฐานอยู่มากที่สุดในรัฐฉานทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของสหภาพเมียนมาร์ จากการบันทึกทางประวัติศาสตร์ได้ปรากฏหลักฐานว่า ชาวไตมีการติดต่อกับชาวล้านนามาตั้งแต่อดีต ดังในสมัยพญามังรายได้ขยายอาณาจักรล้านนาไปถึงเมืองไต (รัฐฉาน) ชาวไต เหล่านี้มีจำนวนมากที่เข้ามาแล้วไม่กลับพม่าอีกเลย แต่ได้ตั้งถิ่นฐานอยู่ในเมืองไทยและกลายเป็นพลเมืองไทยไปในที่สุด กลุ่มชาติพันธุ์ชาวไตในอำเภอแม่สาย มีพ่อศีลแม่ศีลที่มารักษาอุโบสถศีลในพรรษากันเป็นอย่างมากแต่ก็ยังมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการรักษาอุโบสถศีลไม่ครบถ้วนทุกประเด็น จึงทำให้การปฏิบัติไม่เต็มที่ บางท่านรักษาไม่ครบทุกข้อ เนื่องจากอายุเพิ่มขึ้นมีโรคประจำตัวต้องท่านยาจึงต้องทานอะไรก่อน ทานยา ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องอุโบสถศีล หรือ ไม่มีความรู้ความเข้าใจเลยการรักษาอุโบสถศีลเป็นการรักษาแบบไหน บางท่านเชื่อว่าการรักษาอุโบสถศีลนั้นต้องรักษาเมื่ออายุเยอะขึ้นเท่านั้น รักษาตามๆกันมาโดยเชื่อว่า การมานอนวัดนุ่มขาวห่มขาวเป็นการรักษาอุโบสถศีล เพราะทำตามความเชื่อความศรัทธาว่าถ้าถึงช่วงอายุประมาณ 50 กว่าๆต้องรักษาเท่านั้น ชาวไตส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธศซึ่งศาสนาพุทธได้เริ่มเข้ามามีบทบาทในกลุ่มชาวไทใหญ่ที่อาศัยอยู่ในรัฐฉานในช่วง ปี พ.ศ. 2015 เริ่มเฟื่องฟูมากขึ้นในช่วงที่พระญาณคัมภีร์เดินทางมาจากเชียงใหม่ไปเผยแพร่ศาสนาพุทธนิกายโยน ในขณะเดียวกันชาวไทใหญ่ก็นับถือเทพและผีเจ้าเมืองด้วย เป็นความเชื่อดั้งเดิมที่เชื่อว่าเจ้าเมืองที่เสียชีวิตไปแล้วจะยังคงปกปักรักษาชาวบ้านในชุมชนอยู่ชาวไทใหญ่นับถือศาสนาพุทธร่วมกับการนับถือเทพและเจ้าเมือง โดยมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ในชุมชนจึงมีทั้งวัดเป็นศาสนสถานและหอเจ้าเมืองและใจบ้าน อีกทั้งชาวไทใหญ่มีประเพณี 12 เดือน ที่ในแต่ละเดือนจะมีประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวัดทั้งสิ้น จึงกล่าวได้ว่าชาวไทใหญ่เป็นผู้นับถือศรัทธาศาสนาพุทธอย่างแนบแน่น นอกจากนั้นชาวไทใหญ่ยังมีความเชื่อในเรื่องของโลกหน้าอีกด้วย ชาวไทใหญ่จะนิยมการทำบุญ ทำทาน และให้ความสำคัญกับประเพณีทางศาสนาอย่างมาก เชื่อเมื่อตายไปแล้วจะได้อยู่บนสวรรค์ Phra Surachet Itthithecho (Chaira) and colleagues (2021) ลักษณะที่โดดเด่นของการรักษาอุโบสถศีลของกลุ่มชาติพันธุ์ไต คือ อัตลักษณ์ได้ 2 ประเภท ได้แก่ 1) ประเภทที่ใช้ถ้อยคำได้แก่ ลิ่ก (ภาษา) ไม่ว่าจะเป็นการอธิฐานการขอศีล การสวดมนต์ คำกรวดน้ำ ล้วนแล้วจะใช้เป็นภาษาไตทั้งสิ้น ผู้ใดได้ฟังแล้วจะมีความสงบใจเป็นอย่างยิ่งซึ่งน้ำเสียงสำเนียงในการสวดนั้นไพเราะเป็นอย่างมากเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไต 2) ประเภทประเพณีและความเชื่อได้แก่ การถ่อมลิ่ก (ฟังธรรม) การหลู่ (ทำบุญ) ปอย (งานรื่นเริงที่เกี่ยวข้อง

กับ ประเพณีไทใหญ่) ขึ้นชื่อว่ากลุ่มชาติพันธุ์ชาวไตนั้น เชื่อได้ว่าเป็นผู้ที่แสวงบุญในพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง เพราะกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไตชอบในการทำบุญและชอบฟังธรรมเป็น อย่างมาก การรักษาอุโบสถศีลของกลุ่มชาติพันธุ์ไต เป็นที่นิยมของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไตในช่วงเข้าพรรษา นอกพรรษาก็มีการรักษาแต่ไม่เหมือนในช่วงเข้าพรรษา ไปทำบุญตอนเช้ารับพรรับศีลเสร็จก็กลับบ้าน และไม่ได้รักษาเหมือนในพรรษา (Phra Sitthichai Thitasophano, 2022)

การรักษาของคฤหัสถ์ผู้มีธรรม คือ ศีลเป็นเบื้องต้นของคฤหัสถ์ที่ดี เพราะฉะนั้น ศีลก็เลยมีเพิ่มเติมนอกเหนือยิ่งขึ้นไปกว่าเพียงศีล 5 เท่านั้น แต่ศีลที่เพิ่มมากขึ้นไปนั้น โดยมากก็เป็นข้อปฏิบัติเพื่อฝึกฝนตนเอง ความจริงถือศีล 5 ก็เพียงพอจะเป็นคฤหัสถ์ที่ดีแล้ว เมื่อต้องการจะปฏิบัติฝึกฝนตนให้ดียิ่งขึ้นไป Phrakhrupalad Jakrapol Siritharo (2024) ก็ควรถือศีล 8 หรืออุโบสถศีล เพื่อฝึกฝนตนเอง ขัดเกลากิเลสของตนเองเพื่อเตรียมจิตให้พร้อมที่จะบำเพ็ญคุณความดีอื่น ๆ ให้มากยิ่งขึ้น ฉะนั้น เมื่อมีศีล 5 แล้วถ้าต้องการความเจริญในธรรม ก็ไม่ควรหยุดอยู่เพียงศีล 5 พึงสมาทานศีล 8 แล้วรักษาไว้อย่าให้ด่างพร้อย ประพฤติปฏิบัติมั่นอยู่ในศีลของตนเพื่อความเจริญงอกงามแห่งศีล อุโบสถศีล เป็นเรื่องของกุศลกรรมที่สำคัญประการหนึ่งของคฤหัสถ์ ผู้ปรารถนาความเจริญอันเป็นบุญกุศลเฉพาะตน ได้เข้ามารักษาศีลแล้วทำกิจกรรมทางศาสนา เป็นการขัดเกลากิเลสอย่างหยาบให้เบาบาง Kanlawiriya (2024) เป็นหนทางแห่งความสงบอันเป็นความสุขสูงสุดในพระพุทธศาสนา เพราะฉะนั้น พ่อขาวแม่ขาวผู้ครองเรือนที่มีอายุเยอะขึ้นจึงได้โอกาสช่วงเข้าพรรษามานอนวัด ประพฤติปฏิบัติ รักษาศีล 8 ตามสมควรแก่กำลัง (Phra Abhakorn Kalyanadhammo, 2021)

ด้วยเหตุผลนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง รูปแบบการรักษาอุโบสถศีลของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไต อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยมุ่งที่จะถ่ายทอดการรักษาอุโบสถศีลของ พ่อศีล แม่ศีล (พ่อขาว แม่ขาว) กลุ่มชาติพันธุ์ชาวไต อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เพื่อนำมาพัฒนารูปแบบการรักษาอุโบสถศีลของพ่อขาวแม่ขาวกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ เพื่อที่จะเป็นจารีตให้อนุชนรุ่นหลังได้เจริญรอยตามเป็นการสืบต่ออายุพระพุทธศาสนาให้ดำรงอยู่ยืนนานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1) เพื่อศึกษาหลักการรักษาอุโบสถศีลในพระพุทธศาสนาและของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไต อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

2) เพื่อวิเคราะห์การรักษาอุโบสถศีลของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไต อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

3) เพื่อพัฒนารูปแบบการรักษาอุโบสถศีลของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไต อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการรักษาอุโบสถศีลของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไต อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การวิจัยเอกสาร (Documentary Research)

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การจัดเวทีสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลจากเอกสารปฐมภูมิ (Primary Sources) ได้แก่ พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช 2539 อรรถกถา ฎีกา อนุฎีกา และปกรณ์วิเสส รวมถึงข้อมูลชั้นทุติยภูมิ (Secondary Sources) จากหนังสือ ตำรา บทความทางวิชาการ ข้อมูลจากอินเตอร์เน็ต รวมทั้งข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการทางพระพุทธศาสนา และผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยภาคสนาม (Field Research) โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ได้แก่ พระสงฆ์ ประชาชน นักวิชาการ จำนวน 25 รูป/คน เพื่อให้ได้ข้อมูลแนวคิดหลักการรักษาอุโบสถศีล ของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไต อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย และนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล นำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อนำเสนอแนวทางการรักษาอุโบสถศีลของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไต อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Observations Participant) เป็นการสังเกตพฤติกรรมและการแสดงออกของฝ่ายต่างๆ ที่จะทำควบคู่กับการสัมภาษณ์พ่อศีล แม่ศีล เข้าร่วมรักษาอุโบสถศีล เพื่อให้ได้ข้อมูลแนวคิดหลักการรักษาอุโบสถศีล ของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไต อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

การบันทึกข้อมูล โดยดำเนินการปฏิบัติและบันทึกข้อมูลผ่านเครื่องบันทึกเสียงและแบบสอบถาม ซึ่งเป็นการสังเกตและเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ของพระสงฆ์และพ่อขาวแม่ขาวหลายๆท่านที่ได้เข้าร่วมการจัดเวทีสนทนากลุ่ม (Focus Group) หรือ ในวงเสวนา ของผู้รู้ทั้งหลายเกี่ยวกับการรักษาอุโบสถศีลของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไต อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

การถ่ายภาพ โดยการใช้ในการเข้าสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและขณะในการจัดเวทีสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อเป็นประโยชน์ในการรวบรวมข้อมูลและเป็นการป้องกันลืมข้อมูลหรือความบกพร่อง ซึ่งวิธีการเก็บรวบรวมภาพถ่ายนี้ จะช่วยให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่เน้นรายละเอียดข้อเท็จจริงจากกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยข้อมูลที่ได้มีความแม่นยำถูกต้อง จะเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัยต่อไปได้อย่างดี

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 รวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย รูปแบบการรักษาอุโบสถศีลในพระพุทธศาสนาและของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไต อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย รวมทั้งจากเอกสารผลงานวิจัยและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนที่ 2 รวบรวมข้อมูลจากการใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยนำมาตรวจสอบข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูล ที่สมบูรณ์และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ผลการวิจัย

จากการดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัยเรื่องนี้ ปรากฏผลการศึกษาวิจัย พบว่า

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาหลักการรักษาอุโบสถศีลในพระพุทธศาสนาและของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไต อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า การรักษาอุโบสถศีลในพระพุทธศาสนาปรากฏในพระวินัยปิฎก มหาวรรค อุโบสถขันธกะ ได้กล่าวว่า สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ ณ ภูเขาคิชฌกูฏ เขตกรุงราชคฤห์ พวกปริชาชกอัญเดียรถีย์ ประชุมกันกล่าวธรรมในวัน 14 ค่ำ 15 ค่ำ และ 8 ค่ำ แห่งปักษ์ ประชาชนทั้งหลายพากันเข้าไปหาเพื่อฟังธรรมพวกปริชาชกอัญเดียรถีย์ก็ได้รับความรักความเลื่อมใสและได้พรรคพวก พระเจ้าพิมพิสารได้ทรงทราบเรื่องนี้ ทรงดำริว่า ถ้าพระสงฆ์สาวกของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำการประชุมแสดงธรรมอย่างนี้บ้าง ย่อมเกิดผลดีแก่พระพุทธศาสนาแน่แท้ จึงได้เสด็จไปเฝ้าพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ณ ที่ประทับ กราบทูลเรื่องนี้ให้ทรงทราบ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงตรัสเรียกภิกษุทั้งหลายมาแล้วรับสั่งกับภิกษุทั้งหลายว่า “ภิกษุทั้งหลาย เราอนุญาตให้ประชุมกันในวัน 14 ค่ำ 15 ค่ำ และ 8 ค่ำ แห่งปักษ์” ภิกษุทั้งหลายจึงมาประชุมกันในวัน 14 ค่ำ 15 ค่ำ และ 8 ค่ำ แห่งปักษ์ แล้วนั่งนิ่ง ไม่ได้แสดงธรรม ประชาชนเข้าไปหาภิกษุเหล่านั้นเพื่อฟังธรรม ไม่ได้ฟังธรรม จึงพากันตำหนิ โพนทะนาว่า “ไฉนพระสมณะเชื้อสายพระศากยบุตรทั้งหลายประชุมกันในวัน 14 ค่ำ 15 ค่ำ และ 8 ค่ำ แห่งปักษ์แล้ว จึงนั่งนิ่งเหมือนสุกรใบ้เล่าธรรมดาว่า ผู้ประชุมกันก็ควรกล่าวธรรมมิใช่หรือ” พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงทราบเรื่อง จึงรับสั่งกับภิกษุทั้งหลายว่า “ภิกษุทั้งหลายเราอนุญาตให้ประชุมกันกล่าวธรรมในวัน 14 ค่ำ 15 ค่ำ และ 8 ค่ำ แห่งปักษ์” ภิกษุทั้งหลายจึงได้แสดงธรรมให้ประชาชนฟัง ประชาชนต่างพออกพอใจแล้วก็หันมานับถือพระพุทธศาสนาจึงกลายเป็นธรรมเนียมถือปฏิบัติกันว่าต้องมาฟังธรรมทุกวันขึ้น 14 ค่ำ 15 ค่ำ และ 8 ค่ำ แห่งปักษ์ อุโบสถศีล 8 นี้ ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเรียกว่า อุโบสถมีองค์ 8 หรืออุโบสถประกอบด้วยองค์ 8 ประการ (อฏฐงฺคสมนฺนาคต อุโปสถ) เป็นข้อปฏิบัติขั้นศีล ที่พิเศษกว่าศีล 5 คือมีจำนวนสิกขาบทมากกว่า และปฏิบัติเคร่งครัดกว่า ดังจะเห็นได้จากพุทธพจน์ที่ว่า “ภิกษุทั้งหลาย เมื่อชาติก่อน ภพก่อน กำเนิดก่อน ตถาคตเกิดเป็นมนุษย์ สมาทานในกุศลธรรม สมาทานมั่นคงในกายสุจริต วจีสุจริต มโนสุจริต ในการจำแนกทาน ในการสมาทานศีล (สีลสมาทาเน = ศีล 5) ในการรักษาอุโบสถ (มีองค์ 8, อุโปสถุปวาเส) ในความเกื้อกูลต่อ มารดา ในความเกื้อกูลบิดา และในความเกื้อกูลสมณะพราหมณ์ หลังจากตายแล้วไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์” ใน พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ชาดก ท้าวสักกเทวราชได้ตรัสตอบพระเจ้าเนมิราชที่สงสัยว่า ทานก็ดี พรหมจรรย์ก็ดี อย่างไหนมีผลมากกว่ากัน ว่า “บุคคลย่อมเกิดในตระกูลกษัตริย์ได้ด้วยพรหมจรรย์อย่างต่ำเข้าถึงความเป็นเทวดาได้ด้วยพรหมจรรย์อย่างกลาง ย่อมบริสุทธิ์ได้ด้วยพรหมจรรย์อย่างสูง”

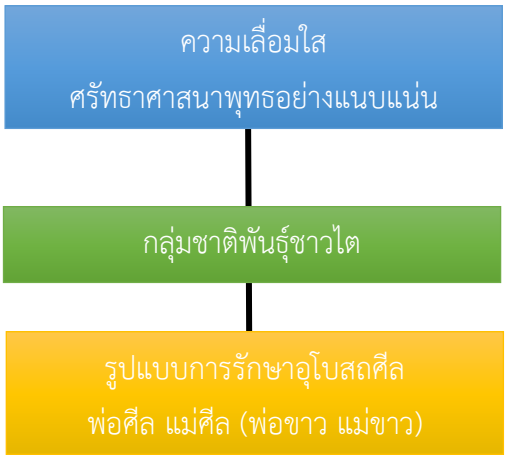
วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อวิเคราะห์การรักษาอุโบสถศีลของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไต อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า ชาวไทใหญ่นับถือศาสนาพุทธร่วมกับการนับถือเทพและเจ้าเมือง โดยมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ในชุมชนจึงมีทั้งวัดเป็นศาสนสถานและหอเจ้าเมืองและใจบ้าน อีกทั้งชาวไทใหญ่มีประเพณี 12 เดือน ที่ในแต่ละเดือนจะมีประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวัดทั้งสิ้น จึงกล่าวได้ว่าชาวไทใหญ่เป็นผู้นับถือศรัทธาศาสนาพุทธอย่างแนบแน่น นอกจากนั้นชาวไทใหญ่ยังมีความเชื่อในเรื่องของโลกหน้าอีกด้วย ชาวไท

ใหญ่จะนิยมการทำบุญ ทำทาน และให้ความสำคัญกับประเพณีทางศาสนาอย่างมาก เชื่อเมื่อตายไปแล้วจะได้อยู่บนสวรรค์

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อพัฒนารูปแบบการรักษาอุโบสถศีลของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไต อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า การรักษาอุโบสถศีลของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไต อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย พบว่า การรักษาศีลกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไตในช่วงเข้าพรรษามักจะมีระเบียบแบบแผน คือ โดยปกติผู้รักษาศีลจะเปล่งวาจาอธิษฐาน ที่จะขอสมาทานศีลตั้งแต่เช้าของวันนั้น หากรักษาศีลแปดเป็นเวลา 1 วัน เรียกว่า "ปกติอุโบสถ" ปกติอุโบสถ ได้แก่ อุโบสถที่รักษากันในช่วงเวลา 1 วัน กับ 1 คืน โดยมากรักษากันในวันขึ้นหรือแรม 8 ค่ำ 15 ค่ำ หรือแรม 14 ค่ำ ในเดือนคี่ คือ รักษากันในวันพระนั่นเอง อุโบสถศีล ความเหมือนและความแตกต่างระหว่างอุโบสถศีลกับศีล 8 คือ 1) อุโบสถศีล กับ ศีล 8 มีข้องดเว้น 8 ข้อเหมือนกัน 2) คำอาราธนา (ขอศีล) แตกต่างกัน 3) อุโบสถศีล มีวันพระเป็นแดนเกิด สมาทานรักษาได้เฉพาะวันพระเท่านั้น ส่วนศีล 8 สมาทานรักษาได้ทุกวัน 4) อุโบสถศีล มีอายุ 24 ชั่วโมง (วันหนึ่งคืนหนึ่ง) ส่วนศีล 8 ไม่มีกำหนดอายุในการรักษาโดยเรียกกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไต ที่รักษาอุโบสถศีล ว่า พ่อศีล แม่ศีล (พ่อขาว แม่ขาว)

องค์ความรู้ใหม่

การรักษาอุโบสถศีล หรือศีลอุโบสถ อันประกอบด้วยองค์ 8 ประการ ที่ฆราวาสผู้ ครองเรือน ต้องการที่จะปฏิบัติรักษาให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไปอีก อุโบสถศีลมีความสำคัญอันยิ่งใหญ่ มหาศาลมาก ผู้รักษาอุโบสถตลอดปาฏิหาริยปักษ์ เมื่อตายไปได้ไปเกิดเป็นเทพบุตรเทพธิดาใน สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ มีวิมานที่สวยงาม มีบริวารมากมาย ด้วยเหตุดังกล่าว ชาวไทใหญ่ที่นับถือศรัทธาศาสนาพุทธอย่างแนบแน่นให้ความสำคัญกับการรักษาศีลทางศาสนาอย่างมาก เชื่อเมื่อตายไปแล้วจะได้อยู่บนสวรรค์ การรักษาศีลกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไตในช่วงเข้าพรรษามักจะมีระเบียบแบบแผน คือ โดยปกติผู้รักษาศีลจะเปล่งวาจาอธิษฐาน ที่จะขอสมาทานศีลตั้งแต่เช้าของวันนั้น หากรักษาศีลแปดเป็นเวลา 1 วัน เรียกว่า "ปกติอุโบสถ" ปกติอุโบสถ ได้แก่ อุโบสถที่รักษากันในช่วงเวลา 1 วัน กับ 1 คืน โดยมากรักษากันในวันขึ้นหรือแรม 8 ค่ำ 15 ค่ำ หรือแรม 14 ค่ำ ในเดือนคี่ คือ รักษากันในวันพระนั่นเอง อุโบสถศีล ความเหมือนและความแตกต่างระหว่างอุโบสถศีลกับศีล 8 คือ 1) อุโบสถศีล กับ ศีล 8 มีข้องดเว้น 8 ข้อเหมือนกัน 2) คำอาราธนา (ขอศีล) แตกต่างกัน 3) อุโบสถศีล มีวันพระเป็นแดนเกิด สมาทานรักษาได้เฉพาะวันพระเท่านั้น ส่วนศีล 8 สมาทานรักษาได้ทุกวัน 4) อุโบสถศีล มีอายุ 24 ชั่วโมง (วันหนึ่งคืนหนึ่ง) ส่วนศีล 8 ไม่มีกำหนดอายุในการรักษาโดยเรียกกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไต ที่รักษาอุโบสถศีล ว่า พ่อศีล แม่ศีล (พ่อขาว แม่ขาว)



อภิปรายผลการวิจัย

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ การศึกษาหลักการรักษาอุโบสถศีลในพระพุทธศาสนาตามที่ปรากฏในพระวินัยปิฎก มหาวรรค อุโบสถขันธกะ พบว่า มีจุดเริ่มต้นจากการที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงอนุญาตให้ภิกษุสงฆ์ประชุมแสดงธรรมในวันสำคัญทางจันทรคติ คือ วันขึ้นและแรม 8 ค่ำ, 14 ค่ำ และ 15 ค่ำ ของทุกปักษ์ เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นเนื่องจากในสมัยนั้น พวกปริพาชกและนักบวชศาสนาอื่นได้มีการประชุมกล่าวธรรมในวันดังกล่าว ทำให้ประชาชนเข้าไปฟังและเกิดความเลื่อมใส พระเจ้าพิมพิสารทรงเห็นว่าหากพระสงฆ์สาวกของพระพุทธเจ้ามีการประชุมแสดงธรรมเช่นนี้บ้าง ก็จะเป็นประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนา จึงได้กราบทูลพระพุทธเจ้า พระพุทธองค์จึงทรงอนุญาตให้ภิกษุสงฆ์ประชุมกันในวันดังกล่าว แต่เมื่อภิกษุสงฆ์ประชุมกันแล้วกลับนั่งนิ่ง ไม่ได้แสดงธรรม ทำให้ประชาชนที่ตั้งใจมาฟังธรรมเกิดความไม่พอใจและตำหนิ พระพุทธเจ้าทรงทราบเรื่องจึงทรงอนุญาตให้ภิกษุสงฆ์กล่าวธรรมในวันประชุมนั้นได้ เมื่อภิกษุสงฆ์ได้แสดงธรรม ประชาชนต่างก็พอใจและหันมานับถือพระพุทธศาสนา ทำให้การมาฟังธรรมในวันขึ้นและแรม 8 ค่ำ, 14 ค่ำ และ 15 ค่ำ กลายเป็นธรรมเนียมปฏิบัติสืบมา อุโบสถศีล 8 ประการ (อฏฐงฺคสมนฺนาคต อุโปสถ) เป็นข้อปฏิบัติทางศีลที่พิเศษและเคร่งครัดกว่าศีล 5 ดังที่ปรากฏในพระสูตรว่า พระพุทธเจ้าเมื่อครั้งยังเป็นมนุษย์ในชาติก่อนๆ ได้เคยสมาทานในกุศลธรรม ทั้งกายสุจริต วจีสุจริต มโนสุจริต การให้ทาน การรักษาศีล 5 และการรักษาอุโบสถศีล 8 ส่งผลให้เมื่อละจากโลกนี้ไปแล้วได้ไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์ นอกจากนี้ ท้าวสักกเทวราชยังได้ตรัสถึงอานิสงส์ของพรหมจรรย์ (ซึ่งรวมถึงการรักษาอุโบสถศีล) ว่าสามารถนำไปสู่การเกิดในตระกูลสูง การเป็นเทพเทวดา และความบริสุทธิ์ในที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phra Abhakorn Kalyanadhammo (2021) การรักษาอุโบสถศีลของยุวพุทธมามกะอาสาศรีอินทรารักษาใจ วัดประชาคมวนาราม อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ดตามหลักพุทธจริยศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า การรักษาอุโบสถศีลในพระพุทธศาสนาเถรวาทและหลักพุทธจริยศาสตร์ พบว่า อุโบสถศีล มีพัฒนาการมาจากคำว่า อุโปสถะ เป็นคำที่มีกำเนิดมาจากพิธีกรรมเนื่องในยัญพิธีที่มีปฏิบัติกันมาในชมพูทวีปตั้งแต่สมัยพระเวทก่อนพุทธกาล

พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตให้พระภิกษุสวดปาฏิโมกข์ในวันอุโบสถ ส่วนพุทธจริยศาสตร์เป็นการปฏิบัติที่ดีงาม คือ ระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ การรักษาอุโบสถศีลของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไต อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ชาวไทใหญ่นับถือศาสนาพุทธร่วมกับการนับถือเทพและเจ้าเมือง โดยมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ในชุมชนจึงมีทั้งวัดเป็นศาสนสถานและหอเจ้าเมืองและใจบ้าน อีกทั้งชาวไทใหญ่มีประเพณี 12 เดือน ที่ในแต่ละเดือนจะมีประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวัดทั้งสิ้น จึงกล่าวได้ว่าชาวไทใหญ่เป็นผู้นับถือศรัทธาศาสนาพุทธอย่างแนบแน่น นอกจากนั้นชาวไทใหญ่ยังมีความเชื่อในเรื่องของโลกหน้าอีกด้วย ชาวไทใหญ่จะนิยมการทำบุญ ทำทาน และให้ความสำคัญกับประเพณีทางศาสนาอย่างมาก เชื่อเมื่อตายไปแล้วจะได้อยู่บนสวรรค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phra Sitthichai Thitasophano (2022) ศึกษารูปแบบประเพณีการตั้งธรรมเวสสันตระของชาวไทขืน ในจังหวัดเชียงราย พบว่า วัดที่ใช้ในการจัดเทศน์ประกอบไปด้วย 1.วัดผาแตก 2.วัดพระธาตุดอยงาม 3.วัดห้วยน้ำขุ่น 4.วัดพระธาตุกาคำ 5.วัดศรีเวียงชุม ซึ่งถือได้ว่าเป็นชาวไทขืนที่มีความเคารพต่อพระรัตนตรัย คือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ มีคติความเชื่อที่ว่าเมื่อได้ฟังการเทศน์มหาชาติแล้วทำให้ได้อานิสงค์ดังนี้คือ 1. เมื่อตายจากโลกนี้แล้ว จะมีโอกาสได้พบพระพุทธเจ้า พระนามว่าศรีอริยเมตไตย ในอนาคต 2. เมื่อดับขันธ์ไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์ จะเสวยทิพยสมบัติมโหฬาร 3. เมื่อตายไปแล้วจะไม่ตกนรก มีรูปแบบการตั้งธรรมดังนี้คือ รูปแบบที่ 1 คือการจัดพิธีการตั้งธรรมมหาเวสสันตระขึ้นโดยเฉพาะการจัดพิธีในรูปแบบนี้จะไม่มีกิจกรรมหรือเป็นจุดประสงค์อื่นใดมาแอบแฝง นอกจากเป็นความประสงค์ของเจ้าภาพที่มีศรัทธาแรงกล้าอยากฟังการเทศน์และปรารถนาที่จะเป็นเจ้าภาพในการเทศน์ธรรมมหาเวตระ รูปแบบที่ 2 คือการจัดงานเทศน์มหาเวสสันตระที่เป็นส่วนหนึ่งของการบวชพระ(ภะ) เป๊กตุ๊ หรือการบรรพชาอุปสมบท รูปแบบที่ 3 เป็นการจัดการเทศน์มหาเวสสันตระเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการอุทิศส่วนบุญกุศลไปให้แก่ญาติพี่น้องที่เสียชีวิตไปแล้วหรือที่เรียกว่า “ตานจอมคนต๋าย” รูปแบบที่ 5 เป็นการจัดการเทศน์มหาเวสสันตระ ตามประเพณีช่วงประเพณีลอยกระทง มีการส่งเสริมวิธีการเทศน์มหาชาติ ของชุมชนชาวไทขืนใช้วิธีการเทศน์มหาชาติแบบ 13 กัณฑ์ โดยนิมนต์พระนักเทศน์มหาชาติมาเทศน์ที่วัด โดยนิมนต์ให้ขึ้นเทศน์ทีละรูปเรียงตามลำดับกัณฑ์ของมหาชาติเวสสันดรชาดกเหตุที่นิยมให้ขึ้นเทศน์มหาชาติ 13 โดยการเทศน์แบบเป็นแบบเรียงกัณฑ์ก็เพราะ เพื่อต้องการให้พุทธศาสนิกชนที่ได้เข้ามาร่วมฟังเทศน์มหาชาติได้มีความรู้เข้าใจถึง การบำเพ็ญบารมีในอดีตชาติของพระพุทธเจ้าอย่างลึกซึ้งและแจ่มแจ้ง

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ รูปแบบการรักษาอุโบสถศีลของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไต อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย การรักษาศีลกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไตในช่วงเข้าพรรษามักจะมีระเบียบแบบแผน คือ โดยปกติผู้รักษาศีลจะเปล่งวาจาอธิษฐาน ที่จะขอสมาทานศีลตั้งแต่เช้าของวันนั้น หากรักษาศีลแปดเป็นเวลา 1 วัน เรียกว่า "ปกติอุโบสถ" ปกติอุโบสถ ได้แก่ อุโบสถที่รักษากันในช่วงเวลา 1 วัน กับ 1 คืน โดยมากรักษากันในวันขึ้นหรือแรม 8 ค่ำ 15 ค่ำ หรือแรม 14 ค่ำ ในเดือนคี่ คือ รักษากันในวันพระนั่นเอง ความเหมือนและความแตกต่างระหว่างอุโบสถศีลกับศีล 8 คือ (1) อุโบสถศีล กับ ศีล 8 มีข้องดเว้น 8 ข้อเหมือนกัน (2) คำอาราธนา (ขอศีล) แตกต่างกัน (3) อุโบสถศีล มีวันพระเป็นแดนเกิด สมาทานรักษาได้เฉพาะ

วันพระเท่านั้น ส่วนศีล 8 สมาทานรักษาได้ทุกวัน (4) อุโบสถศีล มีอายุ 24 ชั่วโมง (วันหนึ่งคืนหนึ่ง) ส่วนศีล 8 ไม่มีกำหนดอายุในการรักษา กลุ่มชาติพันธุ์ชาวไต ผู้ที่รักษาอุโบสถศีลนี้ จะถูกเรียกชื่อว่า พ่อศีล แม่ศีล (พ่อขาว แม่ขาว) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phra Danai Chayamethee (Chaiyami) (2023) การรักษาอุโบสถศีล คือ การรักษาศีล 8 ในวันธัมมัสสวนะ โดยเฉพาะในช่วงเทศกาลเข้าพรรษา 3 เดือน ผู้ที่รักษาอุโบสถศีลนั้นจะมาพักค้างแรมที่วัดหรือสมาทานรักษาที่บ้านของตนก็ได้การรักษาอุโบสถศีลนั้นมีมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล โดยพระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงตัวอย่างของการรักษาอุโบสถศีลของพระเจ้ามฆเทวะ พระเจ้านิมิราช พระเจ้าเนมิราช พระเจ้าสาธินราช เป็นต้น สำหรับอานิสงส์ของการรักษาอุโบสถศีลนั้นสามารถจำแนกเป็น 3 ประการ คือ ประโยชน์ของปัจจุบันประโยชน์ในชาติหน้า และประโยชน์อย่างสูง คือ พระนิพพาน นอกจากนั้น อานิสงส์ของการรักษาอุโบสถศีลยังวิเคราะห์ลงในบทสรุปของศีล คือ ศีลนำไปสู่สุคติ ศีลนำไปสู่ความมั่งคั่งด้วยโภคทรัพย์และศีลนำไปสู่พระนิพพาน

สรุป

การวิจัยเรื่องรูปแบบการรักษาอุโบสถศีลของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไต อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย พอสรุปตามวัตถุประสงค์ ได้ดังนี้

1. หลักการรักษาอุโบสถศีลในพระพุทธศาสนา พบว่า ปรากฏในพระวินัยปิฎก มหาวรรค อุโบสถขันธกะ พบว่า มีจุดเริ่มต้นจากการที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงอนุญาตให้ภิกษุสงฆ์ประชุมแสดงธรรมในวันสำคัญทางจันทรคติ คือ วันขึ้นและแรม 8 ค่ำ, 14 ค่ำ และ 15 ค่ำ ของทุกปักษ์ เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นเนื่องจากในสมัยนั้น พวกปริพาชกและนักบวชศาสนาอื่นได้มีการประชุมกล่าวธรรมในวันดังกล่าว ทำให้ประชาชนเข้าไปฟังและเกิดความเลื่อมใส พระเจ้าพิมพิสารทรงเห็นว่าหากพระสงฆ์สาวกของพระพุทธเจ้ามีการประชุมแสดงธรรมเช่นนี้บ้าง ก็จะเป็นประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนา

2. วิเคราะห์การรักษาอุโบสถศีลของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไต พบว่า ชาวไทใหญ่นับถือศาสนาพุทธร่วมกับการนับถือเทพและเจ้าเมือง โดยมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ในชุมชนจึงมีทั้งวัดเป็นศาสนสถานและหอเจ้าเมืองและใจบ้าน อีกทั้งชาวไทใหญ่มีประเพณี 12 เดือน ที่ในแต่ละเดือนจะมีประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวัดทั้งสิ้น จึงกล่าวได้ว่าชาวไทใหญ่เป็นผู้นับถือศรัทธาศาสนาพุทธอย่างแนบแน่น นอกจากนั้นชาวไทใหญ่ยังมีความเชื่อในเรื่องของโลกหน้าอีกด้วย ชาวไทใหญ่จะนิยมการทำบุญ ทำทาน และให้ความสำคัญกับประเพณีทางศาสนาอย่างมาก เชื่อเมื่อตายไปแล้วจะได้อยู่บนสวรรค์

3. พัฒนารูปแบบการรักษาอุโบสถศีลของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไต พบว่า การรักษาศีลกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไตจะปฏิบัติในช่วงเข้าพรรษาจะมีการรักษาศีลแปด เรียกว่า"ปกติอุโบสถ"เป็นเวลา 1 วัน ในช่วงเวลา 1 วัน กับ 1 คืน โดยมากรักษากันในวันขึ้นหรือแรม 8 ค่ำ 15 ค่ำ หรือแรม 14 ค่ำ ในเดือนคี่ คือ รักษากันในวันพระนั่นเอง ความเหมือนและความแตกต่างระหว่างอุโบสถศีลกับศีล 8 คือ (1) อุโบสถศีล กับ ศีล 8 มีข้องดเว้น 8 ข้อเหมือนกัน (2) คำอาราธนา (ขอศีล) แตกต่างกัน (3) อุโบสถศีล มีวันพระเป็นแดนเกิด สมาทานรักษาได้เฉพาะวันพระเท่านั้น ส่วนศีล 8 สมาทานรักษาได้ทุกวัน (4) อุโบสถศีล มีอายุ 24 ชั่วโมง (วันหนึ่งคืนหนึ่ง)

ส่วนศีล 8 ไม่มีกำหนดอายุในการรักษา กลุ่มชาติพันธุ์ชาวไต ผู้ที่รักษาอุโบสถศีลนี้ จะถูกเรียกชื่อว่า พ่อศีล แม่ศีล (พ่อขาว แม่ขาว)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การรักษาอุโบสถศีลของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไต อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย สามารถนำาผลสรุปและข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปใช้ในการเผยแพร่ต่อผ่านสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้หน่วยงานหรือผู้ที่สนใจในเรื่องการรักษาอุโบสถศีล ได้เรียนรู้ต่อ รวมทั้งทราบและเข้าใจถึงข้อมูล ความเป็นมา ตลอดจนร่วมส่งเสริมการรักษาอุโบสถศีลของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไต ให้คงอยู่กับชุมชนสืบไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาในเรื่องการสืบสานแนวคิด ความเชื่อ และประเพณีพิธีกรรมของชาวไต ที่มีความสัมพันธ์กับ พระพุทธศาสนา การสืบสานวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ไต

2. ศึกษาและสืบค้นในเรื่องของตำนานการ ตั้งถิ่นฐาน วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมพิธีกรรม วีรบุรุษใน ท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ไต ในแต่ละพื้นที่โดยการมี ส่วนร่วมของคนในชุมชนในลักษณะของงานศึกษาท้องถิ่น

3. ศึกษาเรื่องความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม และ การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไต อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย และ ในที่อื่น

References

Kanlawiriya, S., (2024). Silabarami in Theravada Buddhist Philosophy. *Institute of Sufficiency Journal*. 1(9), 40-53.

Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1992).*Pali Tripitaka Mahachula Thepitakam edition,* 1957. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya Printing House.

Phra Abhakorn Kalyanadhammo, (2021). The Observance of Uposatha Sila by Young Buddhist Lay Volunteers of Sri Indraraksa Jai at Wat Prachakom Wanaram, Sri Somdet District, Roi Et Province, According to Buddhist Ethics. *Journal of Buddhist Philosophy and Development*. 5(2), 148-160.

Phra Chanameth Tejadhara (Khammungkhun), and Thungthongmadan, S., (2022). Sila in Visuddhimagga as a Reflection of the Monastic Way of Life in Buddhism. *Journal of MCU Buriram*, 7(1), 335-349.

Phra Danai Chayamethee (Chaiyami), (2023). The Observance of Uposatha Sila in Buddhism. *Journal of Buddhist Studies*. 2(2), 1-15.

Phra Sitthichai Thitasophano. (2022). *A Study of the Tradition of Setting Up Phra Wetsandon Dhamma among the Tai Khoen People in Chiang Rai Province*. (Master of Arts in Buddhism). Graduate School. Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Phra Surachet Itthithecho (Chaira) and colleagues. (2021). The Application of the Five Precepts in Developing the Daily Quality of Life of People in Ban Sompoi Khai Mueang Saen, Na Dan Subdistrict, Suwannakhuha District, Nong Bua Lamphu Province. *Panyapanidhana Journal*, 6(1), 215-228.

Phrakhrupalad Jakrapol Siritharo. (2024). Buddhism and Mind Development. *Integrated Social Science Journal*, 4(10), 93-102.

การส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน โดยประยุกต์ตามหลักพุทธธรรม

PROMOTING WORK EFFICIENCY OF ADMINISTRATIVE PERSONNEL AT SANTISUK DISTRIC IN NAN PROVINCE BY BUDDHADHAMMA APPLICATION

[1]พัชริดา สัตยวงศ์, [2]ธีรทัศน์ โรจน์กิจจากุลม และ ธิติวุฒิ หมั่นมี

[1]Patcharida Sattayawong, [2]Theeratas Rojkitjakul and [3]Thitiwut Munmee

[1]วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

[1]Mahachulalongkornrajavigylaya University Nan Buddhist College, Thailand

[1]Corresponding Author's Email: patcharidasatta2527@gmail.com

Received: 2025-02-20

Revised: 2025-03-07

Accepted: 2025-03-07

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน 2) ความสัมพันธ์ระหว่างหลักพุทธธรรมกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน 3) นำเสนอการส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน โดยประยุกต์ตามหลักพุทธธรรม โดยการวิจัยเป็นแบบผสานวิธี ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ มีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 114 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 รูปหรือคน โดยใช้แบบสัมภาษณ์และวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ความสัมพันธ์ระหว่าง หลักอิทธิบาท 4 กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในทิศทางเดียวกันอยู่ในระดับสูงมาก

3. การส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน โดยประยุกต์ตามหลักพุทธธรรม พบว่า 1) ฉันทะ คือ มีการกำหนดเป้าหมาย วิธีการ และแนวทางปฏิบัติงานที่ชัดเจนในองค์กร 2) วิริยะ คือ มีการจัดระบบการทำงานให้สอดคล้องกับระเบียบ นโยบาย ตัวชี้วัด และ

เป้าหมายเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้การบริหารจัดการงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น 3) จิตตะ คือ มีการวางแผนและการกำหนดขั้นตอนในการทำงาน การวางแผนที่ดีจะช่วยให้สามารถมองเห็นภาพรวมของงาน สามารถจัดสรรทรัพยากรได้อย่างเหมาะสม 4) วิมังสา คือ ผู้บริหารและบุคลากรให้ความสำคัญในการวางแผนและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน; ที่ทำการปกครองอำเภอสันติสุข; หลักอิทธิบาท 4

Abstract

This study aims to: 1) examine the level of work efficiency among personnel in the administrative office of Santisuk District, Nan Province. 2) analyze the relationship between Buddhist principles and the work efficiency of these personnel. 3) propose strategies to enhance work efficiency by applying Buddhist principles. A mixed-method research approach was employed, incorporating both quantitative and qualitative methods. The quantitative study involved a sample of 114 participants, while the qualitative study was conducted through in-depth interviews with 10 key informants. Data were collected using structured interviews and analyzed through descriptive content analysis.

The research findings indicate that:

1. The overall work efficiency of personnel in the administrative office of Santisuk District, Nan Province, was at a high level.

2. The relationship between the Four Paths of Accomplishment (Iddhipada) and work efficiency was found to be significantly positive and strongly correlated.

3. The application of Buddhist principles to enhance work efficiency revealed the following: 1) Chanda**:** Establishing clear goals, methods, and operational guidelines within the organization. 2) Viriya: Structuring work processes in alignment with regulations, policies, key performance indicators, and organizational objectives to improve management efficiency. 3) Citta **:** Implementing systematic planning and step- by- step execution, ensuring a comprehensive overview of tasks and optimal resource allocation 4) Vimamsa

(Reflection): Encouraging continuous planning and evaluation by both administrators and personnel to ensure effective performance improvement.

Keywords: Work Efficiency; Santisuk District Administration Office; Buddhist Principles

บทนำ

กรมการปกครอง มีภารกิจครอบคลุมและเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของประชาชนตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตายซึ่งนับว่าเป็นภารกิจที่กว้างขวางมาก และในการนำนโยบายหรือภารกิจของกรมการปกครองไปปฏิบัติให้บังเกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายนั้น ผู้ที่ทำหน้าที่ดังกล่าวก็คือข้าราชการที่กรมการปกครองส่งไปปฏิบัติงานประจำอยู่ในส่วนภูมิภาคทั่วประเทศได้แก่ นายอำเภอ ปลัดอำเภอ เจ้าหน้าที่ปกครอง เป็นต้น เป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดประชาชนและเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการนำนโยบายของรัฐบาลกระทรวงมหาดไทย และกรมการปกครองไปปฏิบัติให้บังเกิดประโยชน์แก่ประชาชนและประเทศชาติ ที่ทำการปกครองอำเภอ เป็นหน่วยงานราชการส่วนภูมิภาคสังกัดกรมการปกครองกระทรวงมหาดไทยจัดตั้งขึ้นตาม พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่จะนำภารกิจและนโยบายรัฐบาล กระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง และจังหวัด ไปปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายในพื้นที่ และการที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมายและเกิดประสิทธิภาพข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง ที่ทำการปกครองอำเภอทุกคนต้องรับผิดชอบทั้งงานในหน้าที่ที่ปฏิบัติเป็นประจำและต้องปฏิบัติงานตามนโยบายของรัฐบาลที่ได้กำหนดให้ปฏิบัติตามห้วงเวลาที่กำหนด โดยจะต้องทำงานทั้งด้านเชิงรับและเชิงรุก ในการปฏิบัติงานทุกอย่างจำเป็นต้องใช้ความรู้ความสามาร ถ และวิจารณญาณในการตัดสินใจที่จะปฏิบัติงาน สร้างความสุข และแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชน (Buathong, 2018)

ที่ทำการปกครองจังหวัด มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด และที่ทำการปกครองอำเภอ มีนายอำเภอเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด โดยมีข้าราชการเป็นผู้ขับเคลื่อนในการปฏิบัติงานต่างๆ ในจังหวัดและในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้กับประชาชน ทำหน้าที่เป็นผู้สืบทอดนโยบายของรัฐบาลไปสู่ภูมิภาคต่างๆ โดยตรง ซึ่งทำให้นโยบายของรัฐบาลได้ถูกนำไปปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์ เป็นผลให้การตัดสินใจมีความรวดเร็วและตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาและความต้องการของประชาชนได้มีการดูแลให้มีการปฏิบัติและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อย และเป็นธรรมในสังคม จัดให้มีการคุ้มครอง ป้องกัน ส่งเสริม และช่วยเหลือประชาชนและชุมชน ที่ด้อยโอกาส เพื่อให้ได้รับความเป็นธรรม ให้บริการภาครัฐเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้อย่างเสมอภาค รวดเร็ว และมีคุณภาพ ซึ่งการปฏิบัติงานดังกล่าวได้มีปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของข้าราชการ ดังนี้ 1. ปัญหาที่เกิดจากเจ้าหน้าที่ เช่น เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการขาดคุณภาพ คุณธรรม และขาดจิตสำนึกในการให้บริการ ขาดความรู้ ความชำนาญในหน้าที่ ไม่มีอัธยาศัยอันดีกับ

ประชาชนผู้มาติดต่อ 2. ปัญหาที่เกิดจากประชาชน เช่น นำหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการมาไม่ครบตามที่กฎหมายกำหนด ขาดความรู้ความเข้าใจในระบบราชการ 3. ปัญหาที่เกิดจากกฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการต่างๆ เช่น การกำหนดขั้นตอนและระยะเวลาในการปฏิบัติงานในบางเรื่อง ยังมีปัญหา เนื่องจากเจ้าหน้าที่และหน่วยงานไม่ติดตามปรับปรุงแก้ไขให้ทันเหตุการณ์ 4. ปัญหาที่เกิดจากสถานที่ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ เช่น อาคารสถานที่คับแคบ เครื่องมือเครื่องใช้ไม่ทันสมัย (Chandhavuttho, 2023)

หลักสอนของพระพุทธศาสนา กล่าวไว้ว่า ผู้หวังความสำเร็จในสิ่งใดต้องทำตนให้สมบูรณ์ ด้วยสิ่งที่เรียกว่า “อิทธิบาท” ซึ่งหลักอิทธิบาทธรรม ประกอบด้วย หลักธรรม 4 ประการ ถือเป็นคำสอนที่มุ่งเน้นให้การปฏิบัติงานอยู่บนฐานแห่งความสำเร็จตามประสงค์ เป็นคำสอนที่เน้นให้การปฏิบัติงานอยู่บนฐานแห่งความสำเร็จตามประสงค์ เป็นหลักคำสอนที่เน้นความสำเร็จของงานเป็นที่ตั้งที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงาน ความหมายอีกนัยหนึ่งของหลักอิทธิบาทธรรม คือ คุณธรรมเครื่องทำให้ถึงความสำเร็จ, คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมาย ประกอบด้วย 1. ฉันทะ ความพอใจ คือ ต้องการที่จะทำใฝ่ใจรักที่จะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอและปรารถนาจะทำให้ได้ผลดียิ่ง ๆ ขึ้นไป 2. วิริยะ ความเพียร คือ ขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาธุระ ไม่ท้อถอย 3. จิตตะ ความคิดมุ่งมั่น คือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วยความคิดเอาจิตฝักใฝ่ ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอย อุทิศตัวอุทิศใจให้แก่สิ่งที่ทำ 4. วิมังสา ความไตร่ตรอง หรือ ทดลอง คือ หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ ตรวจตรา หาเหตุผล และตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผน วัดผล คิดค้น วิธีแก้ไขปรับปรุง หากนำคำสอนของหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและชีวิตการทำงานก็จะทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน (P. A Payutto, 2005)

จากข้อความข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน โดยประยุกต์ตามหลักพุทธธรรม โดยมุ่งเน้นการศึกษาในประเด็นระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน และความสัมพันธ์ระหว่างหลักพุทธธรรมกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร เพราะบุคลากรถือเป็นหัวใจสำคัญในการนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ และเป้าหมายที่องค์กรตั้งไว้ การบริหารทรัพยากรบุคคลเป็นการที่องค์กรจะกระทำภารกิจหลักให้บรรลุวัตถุประสงค์ และมีประสิทธิภาพนั้น ส่วนงานจำเป็นจะต้องมีบุคลากรที่มีคุณภาพในปริมาณที่เหมาะสมกับงาน เพื่อให้ บรรลุไปสู่เป้าหมายของงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีความถูกต้องได้มาตรฐาน รวดเร็ว ทันเวลา ประหยัดคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักพุทธธรรมกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน

3. เพื่อนำเสนอการส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน โดยประยุกต์ตามหลักพุทธธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบผสานวิธี (Mised Methods Research) ระหว่าง การวิจัยเชิงปริมาณ (Quatitatibe methods) โดยการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Quatitatibe methods) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview)

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ จำนวนข้าราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้าง สมาชิกกองอาสารักษาดินแดน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน จำนวน 114 คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประกอบไปด้วย กลุ่มผู้บริหาร จำนวน 2 คน กลุ่มผู้ปฏิบัติงานจำนวน 2 คน กลุ่มลูกจ้าง จำนวน 2 คน กลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 1 คน นักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 1 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 10 รูป/คน

เครื่องมือในการวิจัย

แบบสอบถาม (Questionnaire) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (interview) แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง (Structure In-depth interview) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการแจกแบบสอบถาม Questionnaire) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (interview) เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure In-depth interview)

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม โยการแจกแจงความถี่ (Frequency) การหาค่าร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงแบนมาตรฐาน (Standard debiation) และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณา

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน ผลการวิจัยพบว่า

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม 1) พบว่าเป็นเพศชาย มากกว่า ร้อยละ 61.4 เพศหญิง ร้อยละ 38.6 2) อายุของผู้ให้ข้อมูลพบว่าส่วนใหญ่ มีอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป ร้อยละ 41.2 อายุระหว่าง 41 – 50 ปี ร้อยละ 37.8 อายุระหว่าง 30 - 40 ปี ร้อยละ 18.4 อายุระหว่าง 18 - 30 ปี ร้อยละ 2.6 ตามลำดับ 3) ระดับการศึกษา พบว่าส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา หรือ ปวช. ร้อยละ 60.5 ประถมศึกษา ร้อยละ 13.2 ปริญญาตรี ร้อยละ 12.3 อนุปริญญา หรือ ปวส. ร้อยละ 9.6 และสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 4.4 4) การดำรงตำแหน่งของผู้ให้ข้อมูล พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ดำรงตำแหน่งเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 83.3 สมาชิกกองอาสารักษาดินแดน ร้อยละ 9.6 ลูกจ้าง ร้อยละ 3.5 ข้าราชการ ร้อยละ 1.8 และ อื่น ๆ (โปรดระบุ..) ร้อยละ 1.8 5) รายได้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 56.1 รายได้ตั้งแต่ 10,000 – 20,000 บาท ร้อยละ 40.3 รายได้ตั้งแต่ 20,001 – 30,000 บาท ร้อยละ 1.8 และมีรายได้ตั้งแต่ 30,001 บาทขึ้นไป ร้อยละ 1.8 6) ประสบการณ์การทำงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปี ร้อยละ 46.5 ประสบการณ์การทำงาน 5 - 10 ปี ร้อยละ 34.2 ประสบการณ์การทำงาน 10 - 15 ปี ร้อยละ 11.4 และมีประสบการณ์การทำงาน 15 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 7.9

1.2 ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.22) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ตามตารางที่ 1 ดังนี้

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร ที่ทำการปกครองอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน	ระดับการปฏิบัติ		
	ค่าเฉลี่ย	SD	แปลผล
1. ด้านปริมาณงาน	4.21	0.53	มาก
2. ด้านคุณภาพของงาน	4.24	0.58	มาก
3. ด้านความรวดเร็ว	4.23	0.58	มาก
4. ด้านความประหยัดคุ้มค่า	4.22	0.61	มาก
ภาพรวม	**4.22**	**0.52**	**มาก**

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลผลของระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามคาเฉลี่ยพบวา

ด้านคุณภาพของงาน อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.24, S.D. = 0.58) ด้านความรวดเร็ว อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.23, S.D. = 0.58) ด้านความประหยัดคุ้มค่า อยู่ในระดับมาก($\overline{X}$ = 4.22, S.D. = 0.61) และด้านปริมาณงาน อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.21, S.D. = 0.53)

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักพุทธธรรมกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน ผลการวิจัยพบว่า

2.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหลักอิทธิบาท 4 กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน โดยมีความสัมพันธ์ต่อตัวแปร ตามตารางที่ 2 ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน	ตัวแปรตาม			
		๑. ด้านปริมาณงาน	๒. ด้านคุณภาพของงาน	๓. ด้านความรวดเร็ว	๔. ด้านความประหยัดคุ้มค่า
ตัวแปรอิสระ					
หลักอิทธิบาทธรรม โดยภาพรวม	0.836**	0.776**	0.796**	0.742**	0.720**
1. ฉันทะ	0.682**	0.677**	0.656**	0.578**	0.565**
2. วิริยะ	0.758**	0.682**	0.741**	0.661**	0.661**
3. จิตตะ	0.803**	0.771**	0.763**	0.704**	0.677**
4. วิมังสา	0.816**	0.706**	0.749**	0.771**	0.729**

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของหลักอิทธิบาท 4 กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมาก หลักอิทธิบาท 4 กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน ด้านฉันทะ มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับค่อนข้างสูง ด้านวิริยะ มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับค่อนข้างสูง ด้านจิตตะ มีความสัมพันธเชิงบวกในระดับสูงมาก และด้านวิมังสามีความสัมพันธเชิงบวกในระดับสูงมาก

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อนำเสนอการส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน โดยประยุกต์ตามหลักพุทธธรรม ผลการวิจัยพบว่า จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิง

ปริมาณ และเชิงคุณภาพ สามารถสรุปการส่งเสริมประสทธิภาพการปฏิบัติงานของบุตลากรที่ทำการปกครองอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน โดยประยุกต์ตามหลักพุทธธรรมได้ดังนี้

1) ฉันทะ การพอใจรักในสิ่งที่ทำ คือ มีการกำหนดเป้าหมาย วิธีการ และแนวทางปฏิบัติงานที่ชัดเจนในองค์กร ช่วยให้บุคลากรมีทิศทางที่ตรงกันและสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดกิจกรรมเสริมสร้างการมีส่วนร่วมภายในองค์กรช่วยเพิ่มความผูกพันและความ พึงพอใจในงาน ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินงานขององค์กรประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด

2) วิริยะ ความเพียรพยายามมุ่งมั่นทุ่มเท คือ มีการจัดระบบการทำงานให้สอดคล้องกับระเบียบ นโยบาย ตัวชี้วัด และเป้าหมาย การจัดระบบการทำงานที่ดีจะส่งผลให้บุคลากรมีความพึงพอใจ เกิดความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน

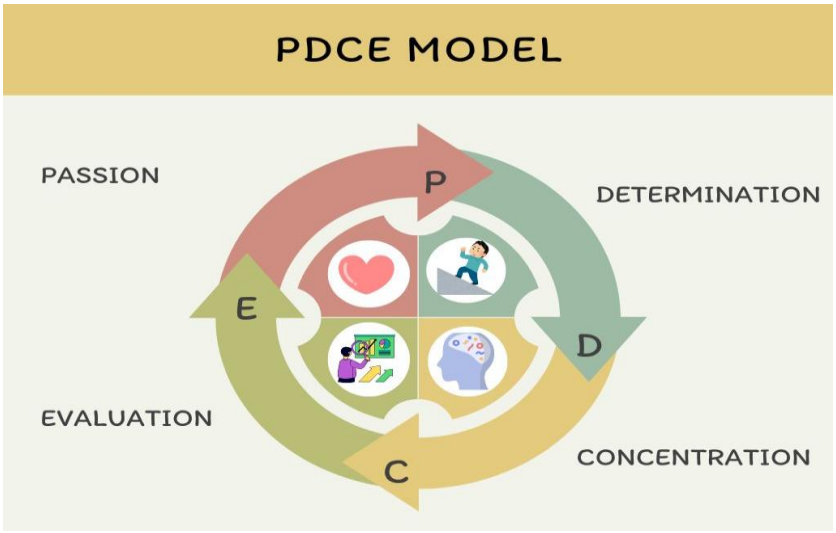
3) จิตตะ ใจที่จดจ่อและรับผิดชอบ คือ มีการวางแผนและการกำหนดขั้นตอนในการทำงาน การวางแผนที่ดีจะช่วยให้สามารถมองเห็นภาพรวมของงาน สามารถจัดสรรทรัพยากรได้อย่างเหมาะสมและลดความซับซ้อนในการทำงาน การเอาใจใส่และสนับสนุนบุคลากรเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดีเกิดแรงจูงใจในการทำงาน

4) วิมังสา การทบทวนและไตร่ตรองในสิ่งที่ได้คิดและทำมา คือ ผู้บริหารและบุคลากรให้ความสำคัญในการวางแผนและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง การทบทวนจะช่วยให้สามารถวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างละเอียด และมองเห็นจุดที่ควรปรับปรุงหรือพัฒนา การกำหนดบทบาทและภาระหน้าที่ร่วมกันภายใต้ระเบียบ กฎหมาย และหลักเกณฑ์การปฏิบัติงาน ซึ่งจะช่วยลดความผิดพลาดในการทำงาน

องค์ความรู้ใหม่

การส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน โดยประยุกต์ตามหลักพุทธธรรม บุคลากรเป็นผู้ขับเคลื่อนในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้กับประชาชน ทำหน้าที่เป็นผู้สืบทอดนโยบายของรัฐบาลไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ โดยตรง ซึ่งทำให้นโยบายของรัฐบาลได้ถูกนำไปปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์ เป็นผลให้การตัดสินใจมีความรวดเร็วและตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาและความต้องการของประชาชนได้มีการดูแลให้มีการปฏิบัติและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อย และเป็นธรรมในสังคม จัดให้มีการคุ้มครอง ป้องกัน ส่งเสริม และช่วยเหลือประชาชนและชุมชน ที่ด้อยโอกาส เพื่อให้ได้รับความเป็นธรรม ให้บริการภาครัฐเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้อย่างเสมอภาค รวดเร็ว และมีคุณภาพ การบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย ฉันทะ การพอใจรักในสิ่งที่ทำ วิริยะ ความเพียรพยายามมุ่งมั่นทุ่มเท จิตตะ ใจที่จดจ่อและรับผิดชอบ วิมังสา

การทบทวนและไตร่ตรองในสิ่งที่ได้คิดและทำมา ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ที่ได้จากการการวิจัย ดังนี้



จากแผนภาพที่ 1 PDCE MODEL เป็นโมเดลการส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอ โดยเป็นการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาทธรรม มาเป็นแนวทางในการพัฒนา ดังนี้

1. PASSION หมายถึง การมีใจรักในสิ่งที่ทำ มีใจรักต่องาน ทำให้เกิดความรู้สึกเต็มใจในการทำงาน เกิดการทำงานด้วยความสุข ไม่รู้สึกเบื่อหน่ายง่าย ไม่เกิดอาการท้อแท้ ช่วยให้งานดำเนินต่อไปอย่างต่อเนื่อง และเกิดการสร้างสรรค์ในงาน

2. DETERMINATION หมายถึง ความเพียรพยายามมุ่งมั้นทุ่มเททำให้เป็นคนขยันหมั่นเพียรในการทำงาน ไม่มีความเกียจคร้าน มุ่งมั่นที่จะทำงานให้เสร็จ ผู้ที่ขาดความขยัน ย่อมทำงานขาดๆเกินๆ หรือมักทำงานนั้นไม่สำเร็จ หรือหากสำเร็จก็สำเร็จล่าช้า และไม่มีประสิทธิภาพ

3. CONCENTRATION หมายถึง ใจที่จดจ่อและรับผิดชอบ จดจ่อกับงานที่ทำ จิตมีความแน่วแน่และมั่นคงต่อปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ช่วยให้งานดำเนินต่อไปอย่างต่อเนื่องตามกระบวนการ ทราบความเป็นไปของงานอยู่เสมอ

4. EVALUATION หมายถึง การทบทวนไตร่ตรองในสิ่งที่ได้คิดได้ทำมา ทำให้เป็นผู้ที่รู้จักคิดวิเคราะห์ในงาน ช่วยทำให้ทราบและเข้าใจในกระบวนการของงาน และหากเกิดปัญหาก็ย่อมเกิดแนวทางในการแก้ปัญหานั้นได้อย่างง่ายดาย งานไม่ผิดพลาด และทำงานตามกรอบที่วางไว้ให้ประสบความสำเร็จ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน โดยประยุกต์ตามหลักพุทธธรรม” สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานโดยใช้หลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าบุคลากรสามารถปฏิบัติงานตามแนวทางการบริหารจัดการขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นอย่างมาก ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านปริมาณงาน ด้านคุณภาพของงาน ด้านความรวดเร็ว และด้านความประหยัดคุ้มค่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Pongsutus (2021)ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานโดยใช่หลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรเทศบาลตำบลในอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบวา อยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก ด้านปริมาณงาน และด่านความรวดเร็ว รองลงมา ด้านคุณภาพงาน และด่านความประหยัดคุมคา ตามลำดับ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานตามหลัก อิทธิบาทธรรมกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในทิศทางเดียวกันอยู่ในระดับสูงมาก 0.836 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกในทิศทางเดียวกันในระดับสูง ได้แก่ ด้านวิมังสา 0.816 รองลงมาคือ ด้านจิตตะ 0.803 และรองลงมาด้านวิริยะ 0.758 ส่วนด้านฉันทะ 0.682 มีความสัมพันธ์ทางบวกในทิศทางเดียวกันในระดับสูงตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Playjit (2021)ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานตามหลักพุทธธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในอำเภอเมืองจังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีศักยภาพการปฏิบัติงานโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก สวนการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานตามหลักพุทธธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในอำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี พบวา อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานตามหลักพุทธธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบวา ด้านฉันทะ (มีใจรักในหนาที่) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เหลืออยู่ในระดับมาก

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า การส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน

1) ฉันทะ : การพอใจรักในสิ่งที่ทำ คือ มีการกำหนดเป้าหมาย วิธีการ และแนวทางปฏิบัติงานที่ชัดเจนในองค์กรเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้บุคลากรมีทิศทางที่ตรงกันและสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนรู้และทำความเข้าใจในงานร่วมกันช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในองค์กร และทำให้สามารถทดแทนกันได้ในกรณีที่มีบุคลากรไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของWannatong, Thamchalai, and

Sirivisitkul (2018) ได้ศึกษาเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารองค์กรเอกชนในจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ด้านฉันทะ มีความจำเป็น และสำคัญต่อการบริหารองค์กรเอกชน เพราะเป็นจุดเริ่มต้นที่จะทำให้บุคลากรเกิดและมีความพอใจในหน้าที่รับผิดชอบและปฏิบัติอย่างเต็มกำลังความสามารถของตนเอง รักและพอใจที่จะได้รับการพัฒนาตนเอง เพื่อนำความรู้มาใช้ในหน้าที่ที่ตนกำลังปฏิบัติอยู่ กระตือรือร้นพร้อมที่จะให้มีการพัฒนาตนเอง ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ผู้บังคับบัญชาเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมที่จะพัฒนางาน และบุคลากร มีความพอใจ ที่จะมีการพัฒนาอยู่สม่ำเสมอ และเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนางานและนโยบายขององค์กร มีการจัดการฝึกอบรมทั้งภายในและภายนอกองค์กรอยู่เสมอ

2) วิริยะ : ความเพียรพยายามมุ่งมั่นทุ่มเท คือ มีการจัดระบบการทำงานให้สอดคล้องกับระเบียบ นโยบาย ตัวชี้วัด และเป้าหมายเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้การบริหารจัดการงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น การจัดระบบการทำงานที่ดีจะส่งผลให้บุคลากรมีความพึงพอใจในงานที่ทำ เกิดความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Charoenphon and Colleagues (2018) ได้ศึกษาเรื่องการนำหลักอิทธิบาทธรรมไปใช้ในการปฏิบัติงานของ ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ที่ว่าการอำเภอลานสกา อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการส่งเสริมการนำหลักอิทธิบาทธรรมไปใช้ ได้แก่ ด้านวิริยะ ความเพียรในการปฏิบัติงาน คือ การมอบหมายหน้าที่ให้ทั่วถึงทุกภาคส่วนทั้งท้องถิ่นและท้องที่

3) จิตตะ : ใจที่จดจ่อและรับผิดชอบ คือ การวางแผนและการกำหนดขั้นตอนในการทำงาน มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จขององค์กร การวางแผนที่ดีจะช่วยให้สามารถมองเห็นภาพ รวมของงาน สามารถจัดสรรทรัพยากรได้อย่างเหมาะสมและลดความซับซ้อนในการทำงาน การเอาใจใส่และสนับสนุนบุคลากรยังเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี เกิดแรงจูงใจในการทำงานและมีส่วนร่วมในการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wannatong, Thamchalai, and Sirivisitkul (2018) ได้ศึกษาเรื่องการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารองค์กรเอกชนในจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า องค์กรเอกชนควรส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ด้านจิตตะ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงาน มีระบบที่ตรวจสอบให้บุคลากรมีการเอาใจใส่ในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เมื่อเกิดปัญหาก็หมั่นตรวจสอบหาข้อบกพร่องของตนเองเพื่อพัฒนางาน ของตนเอง ฝึกฝนตนเองให้มีความรู้พร้อมที่จะมาสนับสนุนการทำงานอย่างสม่ำเสมอ โดยศึกษาหาความรู้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ นำมาพัฒนาองค์กร ทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มกำลังความสามารถ

4) วิมังสา : การทบทวนและไตร่ตรองในสิ่งที่ได้คิดและทำมา คือ ผู้บริหารและบุคลากรให้ความสำคัญในการวางแผนและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง การทบทวนจะช่วยให้สามารถวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างละเอียด และมองเห็นจุดที่ควรปรับปรุงหรือพัฒนา การกำหนดบทบาทและภาระหน้าที่ร่วมกันภายใต้ระเบียบ กฎหมาย และหลักเกณฑ์การปฏิบัติงาน ซึ่งจะช่วยลดความคลาดเคลื่อนและความผิดพลาดในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยGoolpom and Jaisit (2021) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง

ประสิทธิภาพการบริหารงานในองค์กรตามหลักอิทธิบาทธรรม ผลการวิจัยพบว่า นโยบายการบริหารองค์กรควรที่จะนำหลักอิทธิบาทธรรมมาประยุกต์ใช้เพื่อให้ระบบการบริหารจัดการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ หลักอิทธิบาท 4 คือ วิมังสา : การหมั่นพิจารณา ใคร่ครวญไตร่ตรองภาระการงานที่กระทำด้วยเหตุผล วัดประเมินผลงานที่กระทำผ่านมาว่าประสบผลอย่างไร หรือผิดพลาดประการใด สามารถนำสิ่งผิดพลาดบกพร่องนั้นมาปรับปรุงแก้ไขให้ภาระการงานนั้น ๆ

สรุป

การส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน โดยประยุกต์ตามหลักพุทธธรรม พบว่า บุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอสันติสุข มีการนำหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก รู้จักวิเคราะห์เหตุผล มีการวางแผนการทำงาน มีการนำหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน โดยมีการกำหนดเป้าหมายกำหนดบาทบาทหน้าที่การทำงานและความรับผิดชอบให้แต่ละคนทราบ ซึ่งการนำหลักธรรมทั้งหมดนี้มาใช้ สามารถส่งผลให้การทำงานในปัจจุบันมีประสิทธิภาพ

ฉันทะ การพอใจรักในสิ่งที่ทำ มีการกำหนดเป้าหมาย วิธีการ และแนวทางปฏิบัติงานที่ชัดเจนในองค์กร ช่วยให้บุคลากรมีทิศทางที่ตรงกันและสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดกิจกรรมเสริมสร้างการมีส่วนร่วมภายในองค์กรช่วยเพิ่มความผูกพันและความ พึงพอใจในงาน ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินงานขององค์กรประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด

วิริยะ ความเพียรพยายามมุ่งมั่นทุ่มเท มีการจัดระบบการทำงานให้สอดคล้องกับระเบียบ นโยบาย ตัวชี้วัด และเป้าหมาย การจัดระบบการทำงานที่ดีจะส่งผลให้บุคลากรมีความพึงพอใจ เกิดความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน

จิตตะ ใจที่จดจ่อและรับผิดชอบ มีการวางแผนและการกำหนดขั้นตอนในการทำงาน การวางแผนที่ดีจะช่วยให้สามารถมองเห็นภาพรวมของงาน สามารถจัดสรรทรัพยากรได้อย่างเหมาะสมและลดความซับซ้อนในการทำงาน การเอาใจใส่และสนับสนุนบุคลากรเป็นปัจจัยสำคัญ ในการสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดีเกิดแรงจูงใจในการทำงาน

วิมังสา การทบทวนและไตร่ตรองในสิ่งที่ได้คิดและทำมา ผู้บริหารและบุคลากรให้ความสำคัญในการวางแผนและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง การทบทวนจะช่วยให้สามารถวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างละเอียด และมองเห็นจุดที่ควรปรับปรุงหรือพัฒนา การกำหนดบทบาทและภาระหน้าที่ร่วมกันภายใต้ระเบียบกฎหมาย และหลักเกณฑ์การปฏิบัติงาน ซึ่งจะช่วยลดความผิดพลาดในการทำงาน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าบุคลากรสามารถปฏิบัติงานตามแนวทางการบริหารจัดการขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นอย่างมาก ทั้ง 4 ด้านคือ ด้านปริมาณงาน ด้านคุณภาพของงาน ด้านความรวดเร็ว และด้านความประหยัดคุ้มค่า ดังนั้น ที่ทำการปกครองอำเภอควรเปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดความเหมาะสม และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ส่งเสริมการจัดระบบการทำงานเป็นทีม เพื่อให้ได้งานที่มีคุณภาพ และสามารถทำงานร่วมกัน ด้วยความเข้าใจอันดีระหว่างกัน ควรนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้งาน และจัดอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรเพื่อนำความรู้ที่ได้กลับมาพัฒนา ปรับปรุงการปฏิบัติงานในองค์กรให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของหลักอิทธิบาทธรรมกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน โดยมี ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมาก ดังนั้น ที่ทำการปกครองอำเภอสันติสุขควรสนับสนุนและส่งเสริมการนำหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนามาบูรณาการในการปฏิบัติงานแก่บุคลากร

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า การส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน ที่ทำการปกครองอำเภอสันติสุขควรให้ความสนใจและเอาใจใส่บุคลากร คอยสนับสนุนช่วยเหลือ และให้คำปรึกษาแก่บุคลากรเมื่อเกิดปัญหา/อุปสรรคขึ้น เพื่อสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานแก่บุคลากร และส่งเสริมการเรียนรู้ทำความเข้าใจในงานร่วมกันเพื่อทดแทน การทำงานกันได้ ส่งเสริมการนำทรัพยากรที่ใช้แล้วมาพัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน มีการวางแผน ทบทวน วิเคราะห์ปัญหาและกำหนดบทบาทภาระหน้าที่ร่วมกัน ภายใต้ระเบียบ กฎหมาย และหลักเกณฑ์การปฏิบัติงาน เพื่อลดความผิดพลาดของงานและเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำการวิจัยในประเด็น

2.1 ควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่อาจจะเป็นผลกับการนำหลักอิทธิบาทธรรมมาใช้ในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน เช่น แรงจูงใจในการทำงาน การมีส่วนร่วม และภาวะผู้นำ

2.2 ควรศึกษาการนำหลักธรรมด้านอื่น ๆ เช่น ไตรสิกขา สังคหวัตถุ 4 เป็นต้น เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในที่ทำการปกครองและหน่วยงานอื่น ๆ

References

Buathong, J. (2018). "Morale in the performance of government officials in Phatthalung Province" *Journal of Administrative and Management*. Vol.6 No.2 May – August, 54 - 63.

Charoenphon, T. (2018). & colleagues. An Application of Iddhipada Dhamma in work Performance of Officials in Lansaka District Office, Lansaka District, Nakhon Si Thammarat Province. *Journal of Buddhistic Sociology and Review*, Volume 3, Issue 1, 65 – 80.

Goolpom, W., & jaisit, S (2021). *Efficiency of work management in the organization according to the principle of merit*. Proceedings of the 7th National Academic Conference "Buddhist Way, Community Way: Foundations of Lanna's Socio-Cultural Worldview in the New Society," February 28, 2021, at Lamphun College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Janthawong, S. (2021). *Problems of Thai Bureaucratic Administration*. Retrieved September 17, 2021, from http://www.gotoknow.org

Phra Brahmagunabhorn (P.A.Payutto). (2005). *Dictionary of Buddhism*. (13th ed.) Bangkok: S.R. Printing Mass Products Co., Ltd.

Playjit, M. (2021). *The Development of Operational Potential Based on the Buddhadhamma of Village Health Volunteers in Mueang District, Suphanburi Province.* (Master's Thesis). Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Pongsutus, P. (2021). *The Efficiency in Work Performance Based on Iddhipada of Personnel at the Subdistrict Municipality in Mueang Suphan Buri District, Suphanburi Province*. (Master'sThesis). Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Wannatong, P., Thamchalai, A., & Sirivisitkul, S. (2018). The Application of Iddhipada iv in Administrating Private Organizations in Nonthaburi Province. *Journal of Mahachulalongkorn Social Sciences*. Review Volume 7, Issue 2, 99 – 110.

การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการฐานข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนระบบสนับสนุนการตัดสินใจ (DSS) ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

THE DEVELOPMENT OF A DATABASE MANAGEMENT MODEL TO SUPPORT DECISION SUPPORT SYSTEMS (DSS) FOR THE OFFICE OF THE VOCATIONAL EDUCATION COMMISSION

[1]พงศ์ศธร พิมพะนิตย์, [2]ชัยวัฒน์ อุทัยแสน, [3]วรวิทย์ นิเทศศิลป์,
[4]พิศาระวี วีระพงศ์พร และ [5]โสภิต ฉายะสถิตย์
[1]Pongsatorn Pimpanit, [2]Chaiwat Uthaisan, [3]Woravit Nithedsilp,
[4]Pisaravee Veerapongporn and [5]Sopit Chayasatit
[1]บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
[1]Graduate School, Western University, Thailand
[1]Corresponding Author's Email: pongpim2506@hotmail.com

Received: 2025-02-21
Revised: 2025-04-09
Accepted: 2025-04-09

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาในการบริหารจัดการระบบฐานข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และ 2) พัฒนาแนวทางการออกแบบและปรับปรุงฐานข้อมูลสารสนเทศสำหรับการรายงานผลการปฏิบัติราชการแบบออนไลน์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรของสำนักงาน จำนวน 90 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามและการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1. ฐานข้อมูลสารสนเทศของสำนักงานอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การจัดเก็บข้อมูล การตรวจสอบ และการนำเสนอสารสนเทศ สำหรับแนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลประกอบด้วย 5 ด้านหลัก ได้แก่ การรวบรวม ตรวจสอบ ประมวลผล นำเสนอ และจัดเก็บข้อมูล โดยมุ่งเน้นความชัดเจนของเป้าหมาย ความร่วมมือภายในองค์กร การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม และการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล

2. แนวทางการออกแบบและปรับปรุงฐานข้อมูลสารสนเทศสำหรับการรายงานผลการปฏิบัติราชการแบบออนไลน์ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา แบ่งออกเป็น 5 ด้านหลัก ได้แก่ (1) การรวบรวมข้อมูล กำหนดเป้าหมายชัดเจน ใช้บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ และส่งเสริมความร่วมมือภายในหน่วยงาน (2) การตรวจสอบข้อมูล ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูลเก่าและใหม่ โดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง (3) การประมวลผลข้อมูล จัดโครงสร้างความสัมพันธ์ของข้อมูล มีผู้รับผิดชอบชัดเจน และใช้เครื่องมือที่ทันสมัย (4) การนำเสนอข้อมูล ใช้ข้อมูลพัฒนาบุคลากร ประสานงานระหว่างหน่วยงาน แสดงผล

ผ่าน Dashboard (Google Data Studio) และสนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบาย และ (5) การจัดเก็บข้อมูล จัดเก็บอย่างเป็นระบบ มีการสำรองข้อมูล และระบบรักษาความปลอดภัยที่เหมาะสม

คำสำคัญ: การบริหารจัดการฐานข้อมูล; สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ; สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

Abstract

This research aims to (1) examine the current conditions and challenges in the management of the information database system used to support decision-making at the Office of the Vocational Education Commission (OVEC), and (2) develop guidelines for designing and improving the information database system for online performance reporting. The sample group consisted of 90 personnel from the Office of the Vocational Education Commission. Data collection tools included questionnaires and focus group discussions. The data were analyzed using descriptive statistics and content analysis.

The research findings revealed that:

1) The current information database system of the Office was rated at a high level overall. The highest-rated aspects were data storage, data accuracy verification, and information presentation. The proposed development framework for the database system covers five key areas: data collection, verification, processing, presentation, and storage. The framework emphasizes the importance of clearly defined objectives, fostering internal collaboration, applying appropriate technologies, and ensuring data security.

2) The proposed guidelines for designing and improving the online performance reporting database system for the Office of the Vocational Education Commission can be categorized into five main areas: (1) Data Collection – Clearly define data objectives, engage specialized personnel, and promote interdepartmental collaboration to ensure efficient data collection. (2) Data Verification – Emphasize accuracy and consistency between existing and updated data, with experts verifying data quality. (3) Data Processing – Establish structured data relationships, assign clear responsibilities, and utilize modern tools to enhance processing efficiency. (4) Data Presentation – Use the data to enhance personnel capacity, support interdepartmental coordination, display results via dashboards (e.g., Google Data Studio), and inform policy-level decision-making. (5) Data Storage – Implement systematic data storage practices, conduct regular backups, and employ appropriate security measures to protect against data loss or unauthorized access.

Keywords: Database Management; Information for Decision Making; Office of the Vocational Education Commission

บทนำ

ในยุคของโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่รวดเร็ว ระบบการจัดการสารสนเทศกลายเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพขององค์กร ทั้งภาครัฐและเอกชน การบริหารจัดการข้อมูลที่ถูกต้อง แม่นยำ และทันสมัยเป็นปัจจัยหลักที่ช่วยสนับสนุนการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ และเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน Office of the National Economic and Social Development Council (2022) ในภาคการศึกษา ระบบฐานข้อมูลสารสนเทศมีบทบาทสำคัญในการจัดเก็บ วิเคราะห์ และนำเสนอข้อมูลที่ช่วยสนับสนุนการบริหารจัดการเชิงนโยบาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนการศึกษาด้านอาชีวะของประเทศ

ปัจจุบัน ระบบสารสนเทศในองค์กรภาครัฐไทยยังเผชิญกับปัญหาหลายประการ เช่น การจัดเก็บข้อมูลที่กระจัดกระจาย ขาดมาตรฐานการบูรณาการข้อมูล การเข้าถึงสารสนเทศที่ล่าช้า รวมถึงกระบวนการรายงานผลที่ยังขาดประสิทธิภาพ ทำให้การตัดสินใจเชิงนโยบายและการบริหารงานล่าช้าและอาจนำไปสู่ความคลาดเคลื่อน Office of the Education Council Secretariat (2017) นอกจากนี้ การบริหารจัดการสารสนเทศที่ไม่มีประสิทธิภาพยังส่งผลกระทบโดยตรงต่อการดำเนินมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการยกระดับคุณภาพการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคดิจิทัล Electronic Government Agency (Public Organization) (2017) ในบริบทของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา การพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ (Decision Support System: DSS) ที่มีประสิทธิภาพถือเป็นกลยุทธ์สำคัญในการสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กร ระบบสารสนเทศที่ดีต้องสามารถรวบรวม วิเคราะห์ ประมวลผล และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนและตัดสินใจที่แม่นยำและทันต่อเหตุการณ์ (Office of the Public Sector Development Commission, 2022)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีภารกิจหลักในการกำกับดูแลและพัฒนาการศึกษาด้านอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน อย่างไรก็ตาม การบริหารจัดการสารสนเทศในหน่วยงานยังคงเผชิญกับข้อจำกัดสำคัญ เช่น ระบบฐานข้อมูลที่ไม่เป็นเอกภาพ ข้อมูลซ้ำซ้อน และกระบวนการรายงานผลที่ขาดมาตรฐาน ส่งผลให้ข้อมูลที่ใช้ในการบริหารงานและการตัดสินใจขาดความถูกต้อง ความทันสมัย และความน่าเชื่อถือ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการวางแผนเชิงกลยุทธ์ และอาจก่อให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการกำหนดนโยบายหรือการจัดสรรทรัพยากร (Office of the National Economic and Social Development Council, 2022)

ปัญหาเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจ (Decision Support System: DSS) ที่สามารถรวบรวม วิเคราะห์ และนำเสนอข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็น

ระบบ เพื่อให้ผู้บริหารสามารถเข้าถึงข้อมูลที่ถูกต้อง ทันเวลา และมีความเกี่ยวข้องกับสถานการณ์จริง อันจะนำไปสู่การตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อบริบทการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว ยิ่งไปกว่านั้น ในบริบทของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการสู่รัฐบาลดิจิทัล (Government 4.0) การมีระบบสารสนเทศที่ทันสมัยและตอบโจทย์การบริหารงานเชิงนโยบายจึงกลายเป็นปัจจัยสำคัญที่ภาครัฐไม่อาจมองข้าม หน่วยงานต่าง ๆ จำเป็นต้องปรับตัวให้ทันต่อเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และพัฒนาเครื่องมือที่ช่วยให้การบริหารจัดการสารสนเทศมีความถูกต้อง โปร่งใส และมีประสิทธิภาพ (Office of the Public Sector Development Commission, 2022)

ผลการศึกษานี้จะเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูประบบราชการสู่รัฐบาลดิจิทัล (Government 4.0) และช่วยสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรภาครัฐให้สามารถปรับตัวและขับเคลื่อนองค์กรให้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคดิจิทัล อันจะนำไปสู่การพัฒนาระบบการศึกษาของประเทศไทยอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางการบริหารจัดการระบบฐานข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2. เพื่อพัฒนาแนวทางการออกแบบและปรับปรุงรูปแบบฐานข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจสำหรับการรายงานผลการปฏิบัติราชการตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการแบบออนไลน์ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

คณะผู้วิจัยมีวิธีการวิจัยเพื่อให้การดำเนินงานวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด และสามารถบรรลุผลสำเร็จได้ตามกรอบระยะเวลาที่วางไว้ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอนหลัก ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมโครงการวิจัย ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาข้อมูล โดยมีขอบเขตเนื้อหา ได้แก่ บริบทที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศเพื่อการรายงานผลการปฏิบัติราชการของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา รวมถึงการศึกษาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศที่มีอยู่เดิม รวบรวมและวิเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการในองค์กร สำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศออนไลน์ จัดทำโครงร่างการวิจัย กำหนดกรอบแนวคิด และออกแบบเครื่องมือวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการตามโครงการวิจัย เป็นกระบวนการที่ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลตามแผนที่วางไว้ ซึ่งประกอบด้วย การพัฒนาเครื่องมือวิจัย ออกแบบและพัฒนา

แบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ซึ่งมีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา เทคโนโลยีสารสนเทศ และการวิจัยทางการศึกษา โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence: IOC) พบว่าแบบสอบถามมีค่า IOC อยู่ในช่วงระหว่าง 0.80 – 1.00 ซึ่งอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ จากนั้นได้ดำเนินการทดสอบความเที่ยงของแบบสอบถามด้วยการคำนวณสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach’s Alpha) โดยทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างนำร่องจำนวน 30 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.89 แสดงว่าเครื่องมือมีความเที่ยงในระดับสูง เหมาะสมสำหรับการเก็บข้อมูลจริง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรในสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวนทั้งสิ้น 90 คน ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทในการบริหารจัดการระบบฐานข้อมูลสารสนเทศ และเกี่ยวข้องกับการรายงานผลการปฏิบัติราชการ

ตัวแปรในการวิจัย ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่ แนวทางการออกแบบและปรับปรุงระบบฐานข้อมูลสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจในการบริหารจัดการของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพของระบบฐานข้อมูลสารสนเทศในการสนับสนุนการตัดสินใจและการบริหารงาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล แจกจ่ายแบบสอบถามความคิดเห็นให้กับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นบุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จัดการสนทนากลุ่มเพื่อรวบรวมข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศ ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้รับก่อนนำไปวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (SPSS) ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ เช่น ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) มัชฌิมเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) วิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการดำเนินการวิจัย โดยมีการสรุปและจัดทำรายงานผลการวิจัยตามหลักวิชาการ ซึ่งประกอบด้วยการนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบเอกสารรายงาน การตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหากับผู้เชี่ยวชาญ การแก้ไขและปรับปรุงรายงานให้มีความสมบูรณ์ การเผยแพร่ผลการวิจัยในรูปแบบที่เหมาะสม เช่น การนำเสนอในที่ประชุมวิชาการ หรือการจัดทำบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารทางวิชาการ

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการระหว่างเดือนมกราคม ถึง เดือนกันยายน พ.ศ. 2567 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 9 เดือน ครอบคลุมขั้นตอนการศึกษาทบทวนเอกสาร ออกแบบเครื่องมือ เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ผล และจัดทำรายงานวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้มีการจัดกระบวนการที่เป็นระบบ ครอบคลุมทั้งการเตรียมความพร้อม การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีการใช้วิธีการทางสถิติที่เหมาะสมเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่แม่นยำและน่าเชื่อถือ ทั้งนี้ รายงานผลการวิจัยจะถูกนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

ผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานของระบบฐานข้อมูลสารสนเทศของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และแนวทางการพัฒนารูปแบบฐานข้อมูลสารสนเทศเพื่อการรายงานผลการปฏิบัติราชการแบบออนไลน์ โดยผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับการดำเนินงานของระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการฐานข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามจากประชาการที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 90 คน ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ ค่ามัชฌิมเลขคณิต (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และนำผลที่ได้มาวิเคราะห์กับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 1 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการดำเนินงานของระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการฐานข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยภาพรวม

(N=90)

ด้าน	ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการฐานข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยภาพรวม	μ	σ	ระดับ
1	การรวบรวมข้อมูล	3.97	0.66	มาก
2	การตรวจสอบข้อมูล	4.03	0.61	มาก
3	การประมวลผลข้อมูล	3.97	0.45	มาก
4	การนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศ	3.99	0.42	มาก
5	การจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศ	4.04	0.42	มาก
	รวม	**4.00**	**0.41**	**มาก**

จากตารางที่ 1 พบว่า ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการฐานข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก (μ=4.00, σ=0.41) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยเรียงตามค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ การจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศ (μ=4.04, σ=0.42) การตรวจสอบข้อมูล (μ=4.03, σ=0.61) การนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศ (μ=3.99,

σ=0.42) และการประมวลผลข้อมูล (μ=3.97, σ=0.45) การรวบรวมข้อมูล (μ=3.97, σ=0.66) มีค่ามัชฌิมเลขคณิตเท่ากัน และเมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งอยู่ระหว่าง 0.42 - 0.66 หมายความว่าการกระจายของข้อมูลน้อย ลักษณะเช่นนี้แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน

แม้ว่าสภาพการดำเนินงานของระบบฐานข้อมูลสารสนเทศของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาโดยรวมจะอยู่ในระดับมาก แต่จากการวิเคราะห์รายด้านยังพบจุดที่สามารถปรับปรุงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสนับสนุนการตัดสินใจและการบริหารงานได้มากยิ่งขึ้น ดังนี้

1. การจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศ แม้จะมีระบบการจัดเก็บที่เป็นระบบและเข้าถึงง่าย แต่ยังพบปัญหาเรื่องมาตรฐานการจัดเก็บที่อาจแตกต่างกันในแต่ละหน่วยงาน ซึ่งอาจทำให้เกิดความไม่สอดคล้องของข้อมูล ผลกระทบ การดึงข้อมูลจากหลายแหล่งเพื่อวิเคราะห์ภาพรวมอาจขาดความแม่นยำ ส่งผลต่อการตัดสินใจเชิงนโยบายในระดับชาติ กลไกที่ควรปรับปรุง พัฒนามาตรฐานกลางในการจัดเก็บข้อมูล และใช้ระบบ Cloud-Based ที่เชื่อมโยงข้อมูลจากทุกระดับแบบเรียลไทม์

2. การตรวจสอบข้อมูล แม้จะมีบุคลากรที่มีความรู้และขั้นตอนชัดเจน แต่การตรวจสอบมักทำเฉพาะช่วงเวลาที่กำหนด ไม่ได้ดำเนินอย่างต่อเนื่อง จึงมีความเสี่ยงที่ข้อมูลบางส่วนล้าสมัยหรือคลาดเคลื่อน ผลกระทบ ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์อาจไม่อัปเดต ส่งผลต่อความแม่นยำของการวางแผนหรือการจัดสรรทรัพยากร กลไกที่ควรปรับปรุง นำระบบตรวจสอบข้อมูลอัตโนมัติมาใช้ เช่น การแจ้งเตือนข้อมูลหมดอายุ หรือระบบ AI ตรวจจับความผิดปกติของข้อมูล

3. การนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศ ข้อมูลนำเสนอได้หลากหลายและตรงกับความต้องการ แต่ยังขาดความยืดหยุ่นในการปรับเปลี่ยนรูปแบบตามกลุ่มผู้ใช้ เช่น ผู้บริหารระดับสูงอาจต้องการภาพรวม ขณะที่ผู้ปฏิบัติงานต้องการข้อมูลเชิงลึก ผลกระทบ ผู้ใช้ข้อมูลไม่สามารถตัดสินใจได้อย่างรวดเร็วหากต้องใช้เวลานานในการสรุปสารสนเทศ กลไกที่ควรปรับปรุง พัฒนา Dashboard แบบ Interactive ที่ผู้ใช้สามารถเลือกแสดงข้อมูลเฉพาะด้านที่ต้องการได้ด้วยตนเอง

4. การรวบรวมข้อมูล มีเครื่องมือที่ชัดเจนและบุคลากรรับผิดชอบ แต่ยังพบปัญหาเรื่องความถี่ในการเก็บข้อมูลและความไม่ต่อเนื่องในการอัพเดต ผลกระทบ ข้อมูลที่ได้อาจไม่สะท้อนสถานการณ์ปัจจุบัน ทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการตัดสินใจ กลไกที่ควรปรับปรุง พัฒนาระบบแบบ Real-Time Data Entry และฝึกอบรมบุคลากรในระดับพื้นที่ให้สามารถกรอกและปรับปรุงข้อมูลได้ต่อเนื่อง

5. การประมวลผลข้อมูล แม้จะมีการใช้สถิติและแนวทางวิเคราะห์ที่เป็นระบบ แต่ยังขาดการเชื่อมโยงข้อมูลข้ามระบบ เช่น ระหว่างข้อมูลการศึกษาและข้อมูลตลาดแรงงาน ผลกระทบ การวิเคราะห์ที่ไม่ครอบคลุมภาพรวม อาจทำให้การตัดสินใจด้านนโยบายไม่ตอบโจทย์เป้าหมายระยะยาว กลไกที่ควรปรับปรุง นำเทคโนโลยี Big Data และระบบ DSS (Decision Support System) ที่สามารถวิเคราะห์ข้อมูลจากหลายแหล่งมารวมกัน เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์เชิงลึกระหว่างปัจจัยต่าง ๆ

2. แนวทางการพัฒนารูปแบบฐานข้อมูลสารสนเทศ จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) พบว่าแนวทางการพัฒนารูปแบบฐานข้อมูลสารสนเทศเพื่อการรายงานผลการปฏิบัติราชการสามารถแบ่งออกเป็น 5 ด้าน รวม 15 แนวทาง ดังนี้

2.1 การรวบรวมข้อมูล ปัญหาที่พบ ข้อมูลขาดความต่อเนื่องและไม่สอดคล้องกันระหว่างหน่วยงาน แนวทางพัฒนา การกำหนดจุดมุ่งหมายของการรวบรวมข้อมูลให้ชัดเจน และมอบหมายให้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถรับผิดชอบ พร้อมทั้งส่งเสริมความร่วมมือภายในองค์กร ผลลัพธ์ที่ได้ ช่วยให้การรวบรวมข้อมูลมีทิศทางเดียวกัน ลดความซ้ำซ้อน สร้างข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ และรองรับการตัดสินใจเชิงนโยบายได้ดียิ่งขึ้น

2.2 การตรวจสอบข้อมูล ปัญหาที่พบ ข้อมูลบางส่วนล้าสมัย ไม่ผ่านการตรวจสอบต่อเนื่อง แนวทางพัฒนา การตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูลเก่าและใหม่โดยผู้เชี่ยวชาญ และการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ ผลลัพธ์ที่ได้ ช่วยลดความผิดพลาด เพิ่มความแม่นยำของข้อมูล และทำให้การตัดสินใจเป็นไปบนพื้นฐานของข้อมูลปัจจุบันที่ถูกต้อง

2.3 การประมวลผลข้อมูล ปัญหาที่พบ การประมวลผลยังไม่เชื่อมโยงข้อมูลข้ามระบบ ทำให้วิเคราะห์ไม่ครอบคลุม แนวทางพัฒนา กำหนดความสัมพันธ์ของข้อมูลให้ชัดเจน มีผู้รับผิดชอบในแต่ละระดับ และใช้เครื่องมือที่ทันสมัย ผลลัพธ์ที่ได้ ทำให้การประมวลผลเป็นระบบ เชื่อมโยงข้อมูลจากหลายแหล่งอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างข้อมูลวิเคราะห์ที่ลึกและครบถ้วนสำหรับการบริหารงาน

2.4 การนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศ ปัญหาที่พบ การนำเสนอข้อมูลยังไม่ตอบโจทย์การใช้งานของผู้ใช้แต่ละกลุ่ม แนวทางพัฒนา ส่งเสริมการใช้ข้อมูลในการพัฒนาบุคลากรและวางแผนการบริหารงาน ใช้ Dashboard (เช่น Google Data Studio) เพื่อให้สามารถแสดงผลได้อย่างยืดหยุ่นและเจาะลึก ผลลัพธ์ที่ได้ ช่วยให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานสามารถเข้าถึงสารสนเทศที่สอดคล้องกับความต้องการของตนเอง ทำให้การตัดสินใจมีความรวดเร็วและแม่นยำยิ่งขึ้น

2.5 การจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศ ปัญหาที่พบ ข้อมูลกระจัดกระจาย ขาดมาตรฐาน และเสี่ยงต่อการสูญหาย แนวทางพัฒนา จัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ มีมาตรการสำรองข้อมูล และระบบรักษาความปลอดภัยที่เหมาะสม ผลลัพธ์ที่ได้ ช่วยให้ข้อมูลมีความปลอดภัย เข้าถึงง่าย และสามารถใช้ได้ต่อเนื่อง ลดความเสี่ยงจากการสูญหาย และสร้างความเชื่อมั่นในระบบข้อมูลสารสนเทศของหน่วยงาน

สรุปผลการวิจัย ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าระบบฐานข้อมูลสารสนเทศของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีการดำเนินงานในระดับมากในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศ ซึ่งได้รับค่ามัชฌิมเลขคณิตสูงสุด แนวทางการพัฒนาระบบควรมุ่งเน้นที่การเพิ่มประสิทธิภาพของการรวบรวม ตรวจสอบ ประมวลผล และนำเสนอข้อมูล รวมถึงการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างสูงสุด

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยพบว่า ระบบฐานข้อมูลสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพควรประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 5 ด้าน ได้แก่ (1) การรวบรวมข้อมูล (2) การตรวจสอบข้อมูล (3) การประมวลผลข้อมูล (4) การนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศ (5) การจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศ ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการพัฒนาระบบ

ฐานข้อมูลดิจิทัลในองค์กรภาครัฐและเอกชน โดยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บ ตรวจสอบ และนำเสนอข้อมูลได้อย่างเป็นระบบและแม่นยำ

ผังแนวคิดองค์ความรู้ใหม่



คำอธิบายโครงสร้าง ระบบฐานข้อมูลสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ อยู่ที่จุดศูนย์กลางและแยกย่อยออกเป็น 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่

1. การรวบรวมข้อมูล เน้นที่แหล่งข้อมูล การใช้ AI วิเคราะห์ข้อมูล
2. การตรวจสอบข้อมูล ตรวจสอบด้วย IoT และลดข้อผิดพลาดผ่าน Machine Learning
3. การประมวลผลข้อมูล ใช้ Big Data และการเรียนรู้เชิงลึกเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล
4. การนำเสนอข้อมูล พัฒนาช่องทางนำเสนอ เช่น Interactive Dashboard และการสื่อสารกับหน่วยงานอื่น
5. การจัดเก็บข้อมูล มุ่งเน้นที่โครงสร้างการจัดเก็บข้อมูลและการป้องกันภัยคุกคามด้านข้อมูล

องค์ประกอบย่อย ได้แก่

1. มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น AI, IoT, Machine Learning, Big Data และ Dashboard มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ

2. เน้นการลดข้อผิดพลาดในการตรวจสอบและการเรียนรู้จากข้อมูลที่ประมวลผลแล้ว

3. การป้องกันข้อมูลให้มั่นคงและปลอดภัยจากภัยคุกคามทางไซเบอร์

4. สนับสนุนการบูรณาการข้อมูลจากหลายแหล่งและส่งเสริมการสื่อสารเชิงรุกกับหน่วยงานอื่น

อภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาในการบริหารจัดการระบบฐานข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานของระบบฐานข้อมูลสารสนเทศของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาอยู่ในระดับมากในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศที่ได้รับค่ามัชฌิมเลขคณิตสูงสุด แสดงให้เห็นถึงความสามารถของหน่วยงานในการพัฒนาและจัดการข้อมูลพื้นฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ยังพบข้อจำกัดในด้านการเชื่อมโยงข้อมูล การประมวลผล และการเข้าถึงข้อมูลที่จำเป็นต้องพัฒนาเพิ่มเติม เพื่อให้สามารถสนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันท่วงที ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Aksorn (2016) ที่ระบุว่าโครงสร้างโมดูลของระบบข้อมูลสารสนเทศมีบทบาทสำคัญต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการข้อมูล เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Panurak, Areerat, Khookanok, and Chincho (2017) ที่ชี้ให้เห็นว่าการบูรณาการข้อมูลจากหลายแหล่งและการเข้าถึงข้อมูลเป็นหัวใจสำคัญของระบบฐานข้อมูลสารสนเทศ ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของการวิจัยครั้งนี้ที่เน้นการรวบรวมและตรวจสอบข้อมูลอย่างเป็นระบบ

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อพัฒนาแนวทางการออกแบบและปรับปรุงฐานข้อมูลสารสนเทศสำหรับการรายงานผลการปฏิบัติราชการแบบออนไลน์ การวิจัยสามารถพัฒนาแนวทางการออกแบบระบบฐานข้อมูลสารสนเทศได้ครอบคลุมใน 5 ด้าน ได้แก่ การรวบรวม ตรวจสอบ ประมวลผล นำเสนอ และการจัดเก็บข้อมูล โดยเน้นการออกแบบที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้งาน การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสม การกำหนดเป้าหมายของข้อมูลอย่างชัดเจน และการรักษาความปลอดภัยของระบบข้อมูล ทั้งนี้ แนวทางดังกล่าวมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Dongsongkram, Areerat, and Kaewbandon (2019) ซึ่งเน้นการนำเสนอข้อมูลที่ชัดเจนและตอบสนองต่อผู้ใช้ และงานวิจัยของ Kolam (2020) ที่ชี้ว่าการออกแบบระบบควรสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้งานโดยตรง อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยของ Phrachai (2017) ที่ให้ความสำคัญกับโมดูลสิทธิ์ของผู้ใช้งานและการสื่อสารระหว่างหน่วยงาน พบว่าการวิจัยในครั้งนี้ยังให้ความสำคัญในด้านนี้ไม่เพียงพอ ซึ่งเป็นจุดที่สามารถพัฒนาเพิ่มเติมได้ในอนาคต เพื่อให้ระบบมีความยืดหยุ่นและปลอดภัยมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในบริบทของระบบราชการที่มีลำดับชั้นในการเข้าถึงข้อมูล นอกจากนี้ งานวิจัยในต่างประเทศ เช่นของ Bluastein (1984) และ Karadima (1985) ยังยืนยันถึงความสำคัญของการมีระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพในภาครัฐ โดยระบุว่าระบบดังกล่าวสามารถเพิ่มความแม่นยำและลดความซ้ำซ้อนในการบริหารจัดการ ซึ่งสะท้อนถึงข้อค้นพบของการวิจัยนี้อย่างชัดเจน

สรุปภาพรวม ผลการวิจัยครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ทั้งสองข้ออย่างชัดเจน โดยสามารถระบุสภาพปัจจุบันและปัญหาที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการระบบฐานข้อมูลได้อย่างครอบคลุม พร้อมทั้งเสนอแนวทางการพัฒนาที่เป็นระบบ มีความเชื่อมโยงกับบริบทของหน่วยงาน และสามารถนำไปใช้ปรับปรุงกระบวนการรายงานผลการปฏิบัติราชการให้มีความแม่นยำและทันสมัยยิ่งขึ้น

สรุป

ผลการวิจัยพบว่า ระบบฐานข้อมูลสารสนเทศของสำนักงานมีการดำเนินงานในระดับมากในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการจัดเก็บข้อมูล การตรวจสอบ และการนำเสนอข้อมูล ซึ่งได้รับค่าคะแนนเฉลี่ยในระดับสูง แสดงให้เห็นว่าระบบที่มีอยู่มีพื้นฐานที่เข้มแข็งและสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดได้ ในด้านแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงระบบ พบว่าควรมุ่งเน้นการเสริมสร้างประสิทธิภาพใน 5 ด้านหลัก ได้แก่ การรวบรวม ตรวจสอบ ประมวลผล นำเสนอ และจัดเก็บข้อมูล โดยเน้นการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน การใช้บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการจัดระบบความปลอดภัยของข้อมูลให้เป็นมาตรฐาน จากผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า การดำเนินการวิจัยครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยสามารถตอบคำถามการวิจัยได้อย่างครบถ้วน ทั้งในด้านการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหา ตลอดจนการเสนอแนวทางที่เป็นรูปธรรมและสอดคล้องกับบริบทของหน่วยงาน ซึ่งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศให้มีความทันสมัย สนับสนุนการบริหารงานและการตัดสินใจเชิงนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ควรนำแนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลสารสนเทศไปใช้เป็นต้นแบบในการปรับปรุงกระบวนการบริหารจัดการข้อมูลขององค์กรภาครัฐและเอกชน เพื่อเพิ่มความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูล

1.2 ควรมีการฝึกอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้ระบบฐานข้อมูลสารสนเทศแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถใช้งานระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการนำปัญญาประดิษฐ์ (AI) และ Machine Learning มาใช้ในการปรับปรุงระบบฐานข้อมูลให้สามารถประมวลผลและแนะนำแนวทางการบริหารข้อมูลได้อย่างแม่นยำและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบของการใช้ระบบฐานข้อมูลสารสนเทศต่อประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์กร เพื่อวิเคราะห์ความคุ้มค่าและความสามารถในการนำไปใช้ในองค์กรอื่น ๆ ได้อย่างกว้างขวาง

References

Aksorn, A. (2016). *The development of a prototype website for agencies and personnel at Rajabhat Mahasarakham University*. In The 3rd National Conference on Technology Management and Innovation. The Faculty of Information Technology, Rajabhat Mahasarakham University, Mahasarakham.

Blaustein, E. (1984) . *"Managing Management Information System (MIS) Development in federal Government,"* Dissertation Abstracts International. 45 (November 1984) : 1517-A.

Dongsongkram, K., Areerat, W., & Kaewbandon, B. (2019). *The development of a website-based information system for program management*. In The 1st National Conference on Industrial Technology and Engineering. Ubon Ratchathani Rajabhat University, Ubon Ratchathani.

Electronic Government Agency (Public Organization). (2017). *The digital government development plan of Thailand*, 2017–2021. Bangkok: Bolliger & Company (Thailand).

Karadima, O. (1984). *Management information system for faculty allocation I nstitution of higher education: a Case study for the University Santiago de Chile,* 45(8),2412.

Kolam, W. (2020). *The development of an information system website for training*. (Master's thesis). Rajabhat Mahasarakham University, Mahasarakham.

Office of the Education Council Secretariat. (2017). *Research report on guidelines for developing Thai education and preparing for the 21st century.* Bangkok: Office of the Education Council Secretariat.

Office of the National Economic and Social Development Council. (2022). *Directions of the 13th National Economic and Social Development Plan* (2022–2026). [Online]. Available from: http://www.sukhothai.go.th/mainredcross/7I.pdf [Accessed 10 February 2022]

Office of the Public Sector Development Commission. (2022). *A handbook of explanations and guidelines for the implementation of the Royal Decree on Criteria and Procedures for Good Governance,* B.E. 2565.

Panurak, W., Areerat, T., Khookanok, S., & Chinch, S. (2017). The development of an online local-wisdom learning-resource dissemination model for the Rajabhat Mahasarakham University network. *Journal of Boromarajonani College of Nursing,* 20(1), 46.

Phrachai, S. (2017). The development of an information system for curriculum quality assurance according to the standard framework. *SWU Science Journal,* 30(1), 75–90.

ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลยานนาวา กรุงเทพมหานคร

MORALE IN PERFORMANCE OF POLICE OFFICERS, YANNAWA BANGKOK METROPOLITAN POLICE STATION

[1]วิชิต บุญสนอง, [2] เรวดี มาลัยศรี, [3]กันตินันท์ จิตรละออน และ [4]ฉัตรชัย วณิชธนานันต์

[1]Wichit Bunsanong, [2]Rewadee Malaisri, [3]Kantinan Chitlaon and [4]Chatchai Vanitthanananta

[1]คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

[1]Faculty of Political Science, Bangkokthonburi University, Thailand

[1]Corresponding Author's Email: kungvp4@gmail.com

Received: 2025-02-22

Revised: 2025-03-15

Accepted: 2025-03-17

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลยานนาวา กรุงเทพมหานคร และ (2) ศึกษาแนวทางที่มีผลต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลยานนาวา กรุงเทพมหานคร การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร คือ ข้าราชการตำรวจ ชั้นสัญญาบัตรและชั้นประทวน สถานีตำรวจนครบาลยานนาวา กรุงเทพมหานคร จำนวน 156 นาย กลุ่มตัวอย่าง มีจำนวน 154 นาย โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลยานนาวา กรุงเทพมหานคร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.63) เมื่อพิจารณารายด้านสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ ($\bar{X}$ = 4.31) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X}$ = 4.12) ด้านการเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน ($\bar{X}$ = 3.86) ด้านความเหมาะสม ด้านความรู้ความสามารถในตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ ($\bar{X}$ = 3.72) ด้านความเพียงพอของเงินเดือนและรายได้พิเศษ ($\bar{X}$ = 3.53) ด้านความมั่นคงในงาน ($\bar{X}$ = 3.52) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา ($\bar{X}$ = 3.48) ด้านสวัสดิการของหน่วยงาน ($\bar{X}$ = 3.44) และด้านลักษณะงาน ($\bar{X}$ = 2.73) ตามลำดับ และ (2) แนวทางที่มีผลต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลยานนาวา กรุงเทพมหานคร พบว่า ความเพียงพอของเงินเดือนและรายได้พิเศษ สวัสดิการของหน่วยงาน และโอกาส

ก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อขวัญกำลังใจของข้าราชการตำรวจในสถานีตำรวจนครบาลยานนาวา กรุงเทพมหานคร มากที่สุด ใน 3 อันดับแรก

คำสำคัญ: ขวัญกำลังใจ; การปฏิบัติงาน; ข้าราชการตำรวจ; สถานีตำรวจนครบาลยานนาวา

Abstract

This study aims to (1) examine the level of work morale among police officers stationed at the Yannawa Metropolitan Police Station in Bangkok and (2) analyze the factors influencing their work morale. This research employs a quantitative approach, with the study population comprising commissioned and non-commissioned police officers stationed at the Yannawa Metropolitan Police Station, totaling 156 officers. A sample of 154 officers was selected using purposive sampling. The data collection instrument was a questionnaire, and the data were analyzed using descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The research findings revealed that: (1) the overall morale level of police officers at Yannawa Metropolitan Police Station, Bangkok, was high ($\bar{X}$ = 3.63). When considering individual aspects, the average scores, ranked from highest to lowest, were as follows: career advancement opportunities ($\bar{X}$= 4.31), facilities ($\bar{X}$ = 4.12), sense of belonging to the organization ($\bar{X}$ = 3.86), suitability of knowledge and skills for the job position (= 3.72), adequacy of salary and special income ($\bar{X}$ = 3.53), job security ($\bar{X}$ = 3.52), relationship between superiors and subordinates ($\bar{X}$= 3.48), organizational welfare ($\bar{X}$ = 3.44), and job characteristics ($\bar{X}$ = 2.73), respectively, and (2) factors influencing the morale of police officers at Yannawa Metropolitan Police Station, Bangkok, were identified. Specifically, the adequacy of salary and special income, organizational welfare, and career advancement opportunities were the top three factors that significantly impacted the morale of police officers at the station.

Keywords: Morale; Performance; Police Officers; Yannawa Metropolitan Police Station

บทนำ

คุณภาพของทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นหัวใจสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ หากคนในองค์กรได้รับความพอใจ มีขวัญกำลังใจ และศรัทธาเชื่อมั่นในองค์กรแล้ว จะทำให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ Wibunphan (2019) องค์กรภาครัฐมีข้าราชการเป็นกลไกสำคัญในการปฏิบัติงานเพื่อพาองค์กรไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ ดังนั้นองค์กรจึงจำเป็นต้องดูแลเอาใจใส่และเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานให้เกิดขึ้นแก่ข้าราชการ Nunkliang (2009) โดยองค์ประกอบของขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ตามที่นักวิชาการไทยได้ศึกษาไว้ เช่น Songkrarak (2010), Silpkhop (2008), Fakthep (2008), and Wongchaeng (2008) เป็นต้น ประกอบด้วย ด้านสภาพการปฏิบัติงาน ด้านรายได้และสวัสดิการ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน และด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา โดยมีปัจจัยที่มีผลกระทบต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นยศ ระดับการศึกษารายได้ต่อเดือน Khumtra and Lekloesin (2021) โดยเฉพาะข้าราชการตำรวจ เนื่องจากคนกลุ่มนี้ต้องปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับอาวุธร้ายแรง ถือเป็นหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบสูง Thai PBS (2023) สอดคล้องกับในสถานการณ์ของนานาประเทศที่เคยมีการสำรวจก็บ่งชี้ว่าจากความรับผิดชอบสูง และลักษณะเฉพาะตัวของงาน มีแนวโน้มที่พบอัตราความเครียดที่เพิ่มกว่ากลุ่มคนทั่วไปได้ เหตุผลเพราะผู้ที่อยู่ในหน้าที่นี้ต้องอยู่ในหน้าที่และความกดดันหากสังคมมีความเครียดสูง คนกลุ่มนี้ก็มีความเครียด ดังผลการศึกษาของ Phruekthayanon and Ngernprasitsri (2016) เรื่องความเครียดในงานของข้าราชการตำรวจไทย ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการตำรวจมีความเครียดในงานด้านร่างกาย อยู่ในระดับมากที่สุด คือ รู้สึกเหนื่อยหรืออ่อนเพลีย และความเครียดในงานด้านจิตใจ อยู่ในระดับมากที่สุด คือ รู้สึกไม่มีสมาธิ สนใจสิ่งแวดล้อมรอบข้างมากกว่าคู่สนทนา ระดับปัจจัยด้านสภาพร่างกายที่เกิดขึ้น สูงสุด คือ ความเจ็บป่วยทางร่างกาย ระดับปัจจัยด้านปัญหาส่วนตัวที่เกิดขึ้นสูงสุด คือ ความขัดแย้งในครอบครัว ระดับปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่เกิดขึ้นสูงสุด คือ สถานที่ตั้งของสถานที่ทำงาน ระดับปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นสูงสุด คือ ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ระดับปัจจัยด้านสังคมที่เกิดขึ้นสูงสุด คือ สัมพันธภาพระหว่างเพื่อนร่วมงาน ระดับปัจจัยด้านการงานที่เกิดขึ้นสูงสุด คือ หน้าที่ความรับผิดชอบ

สถานีตำรวจนครบาลยานนาวามีพื้นที่รับผิดชอบทั้งหมด 4.38 ตารางกิโลเมตร แบ่งออกเป็น 4 เขตตรวจ โดยมีขอบเขตพื้นที่ตามทิศทางต่าง ๆ ดังนี้ ทิศเหนือ เริ่มจากริมคลองสีลมฝั่งเหนือที่บรรจบกับแม่น้ำเจ้าพระยา ไปทางทิศตะวันออกจนบรรจบกับคลองช่องนนทรีฝั่งตะวันออก ทิศตะวันออก เริ่มจากริมคลองช่องนนทรีฝั่งตะวันออกที่บรรจบกับถนนสีลม ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้จนบรรจบกับถนนจันทน์ฝั่งใต้ ทิศใต้ เริ่มจากถนนจันทน์ฝั่งใต้ที่บรรจบกับคลองช่องนนทรี ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้จนบรรจบกับคลองกรวยฝั่งใต้และแม่น้ำเจ้าพระยา และทิศตะวันตก เริ่มจากริมแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันออกที่บรรจบกับคลองกรวยฝั่งใต้ ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือจนบรรจบกับคลองสีลมฝั่งเหนือ ประชากรในพื้นที่รับผิดชอบ 3 เขต คือ เขตบางรัก เขตสาทร เขตบางคอแหลม (5 แขวง) รวม 93,288 คน Metropolitan Police Station Yannawa (2025) อำนาจหน้าที่ของสถานีตำรวจนครบาลยานนาวา ตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565 (1) ดำเนินการในการถวายความปลอดภัยสำหรับองค์พระมหากษัตริย์พระราชินีพระรัชทายาท

ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์พระบรมวงศานุวงศ์ผู้แทนพระองค์พระราชอาคันตุกะและบุคคลสำคัญอื่น ๆ ในเขตอำนาจการรับผิดชอบ ตลอดจนรักษาความปลอดภัยสถานที่สำคัญของทางราชการและของต่างประเทศ (2) งานสืบสวนสอบสวนคดีอาญา ตลอดจนดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ตามประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญาและกฎหมายอื่นอันเกี่ยวกับความรับผิดทางอาญาทั้งหลายในเขตอำนาจการรับผิดชอบ (3) งานป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม การรักษาความสงบเรียบร้อย การให้ความปลอดภัยแก่ประชาชน และการให้บริการช่วยเหลือประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ (4) งานส่งเสริมและสนับสนุนในท้องถิ่นหรือชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อป้องกันปราบปรามการ กระทำความผิดอาญา รักษาความสงบเรียบร้อย และรักษาความปลอดภัยของประชาชนตามความเหมาะสมและ ความต้องการของแต่ละพื้นที่ (5) ดำเนินการเกี่ยวกับการจราจรในเขตอำนาจการรับผิดชอบ (6) ให้การส่งเสริมสนับสนุนการบรรเทาสาธารณภัยในเขตอำนาจการรับผิดชอบ (7) เป็นเจ้าหน้าที่ทะเบียนคนต่างด้าวตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนคนต่างด้าว (8) งานคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจ (9) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย Yannawa Metropolitan Police Station (2023) จะเห็นว่า สถานีตำรวจนครบาลยานนาวามีหน้าที่รับผิดชอบในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นการรักษาความสงบเรียบร้อย การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม รวมถึงการให้บริการแก่ประชาชนในด้านต่าง ๆ ประกอบกับสถานีตำรวจนครบาลยานนาวา เป็นพื้นที่เศรษฐกิจสำคัญของกรุงเทพฯ มีทั้งชุมชนแออัด แหล่งธุรกิจ และการจราจรหนาแน่น ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ต้องปฏิบัติงานในสภาพแวดล้อมที่มีความเสี่ยง เช่น การเผชิญหน้าอาชญากรรมที่หลากหลาย ต้องเผชิญกับสภาพอากาศร้อน เสียงดัง ฝุ่นหรือควันพิษที่กระทบต่อสุขภาวะ ข้อจำกัดด้านทรัพยากร การรับมือกับอาชญากรรมรูปแบบใหม่ แรงกดดันจากสังคมและความคาดหวังของประชาชนในเขตยานนาวามีความตื่นตัวด้านความปลอดภัยสูง และมักแสดงความไม่พอใจหากการแก้ไขปัญหาไม่เป็นไปตามความคาดหวัง จนหลายครั้งถูกวิพากษ์วิจารณ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ตลอดจนระบบการประเมินผลหรือให้รางวัลที่เหมาะสมกับผลงาน ส่งผลให้รู้สึกว่าความทุ่มเทไม่ได้รับการยอมรับ นำไปสู่ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานลดต่ำลง สังเกตได้จากพฤติกรรม เช่น ความเฉื่อยชาในการปฏิบัติหน้าที่ ขาดความมั่นใจหรือกังวลต่อผลกระทบหากเกิดข้อผิดพลาด ความสัมพันธ์กับชุมชนถดถอย และปัญหาสุขภาพจิตจากความเครียดสะสมกระทบต่อคุณภาพชีวิตและประสิทธิภาพการทำงานระยะยาว การแก้ไขปัญหาขวัญกำลังใจไม่เพียงฟื้นฟูประสิทธิภาพของหน่วยงาน แต่ยังส่งผลต่อภาพลักษณ์ของตำรวจในฐานะ “ที่พึ่งทางสังคม” ของประชาชนโดยตรง ดังนั้นการศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับขวัญกำลังใจของข้าราชการตำรวจในสถานีตำรวจนครบาลยานนาวาจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อหาวิธีการส่งเสริมและพัฒนาขวัญกำลังใจให้กับข้าราชการตำรวจในหน่วยงานนี้ ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและสร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาชนในการปฏิบัติงานของหน่วยงานตำรวจ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่อง ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจนครบาลยานนาวา กรุงเทพมหานคร เพื่อให้ทราบถึงระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน รวมถึงแนวทางที่สามารถนำไปปรับใช้เพื่อเพิ่มขวัญกำลังใจให้แก่ข้าราชการตำรวจให้มีความมุ่งมั่นและมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น เพราะขวัญกำลังใจที่ดีจะส่งผลต่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพ

และเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญในการทำให้การปฏิบัติงานในหน่วยงานตำรวจสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิผล โดยการบรรลุผลตามเป้าหมายและภารกิจที่ตั้งไว้ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาการทำงานของสถานีตำรวจนครบาลยานนาวาให้ดีขึ้นและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างเต็มที่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลยานนาวา กรุงเทพมหานคร

2. เพื่อศึกษาแนวทางที่มีผลต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลยานนาวา กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลยานนาวา กรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อเอกสารแนวคิดทฤษฎี (Documentary Study) เพื่อรวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ การศึกษาด้านเอกสารจะครอบคลุมเนื้อหาต่าง ๆ เช่น แนวคิดเกี่ยวกับขวัญกำลังใจในการทำงาน ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และบริบทของสถานีตำรวจนครบาลยานนาวา

ขั้นตอนที่ 2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ข้าราชการตำรวจ ชั้นสัญญาบัตรและชั้นประทวน ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในสถานีตำรวจนครบาลยานนาวา กรุงเทพมหานคร จำนวน 156 นาย Yannawa Metropolitan Police Station (2024) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ข้าราชการตำรวจ ชั้นสัญญาบัตรและชั้นประทวน ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในสถานีตำรวจนครบาลยานนาวา กรุงเทพมหานคร จำนวน 154 นาย โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ขั้นตอนที่ 3 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้คือแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น เพื่อประเมินขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน โดยมีวัตถุประสงค์ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ระดับชั้นยศ รายได้ต่อเดือน และอายุราชการ มีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลยานนาวา กรุงเทพมหานคร ซึ่งได้จากทฤษฎีสองปัจจัยของเฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg’s Two – Factor Theory) Herzberg (1959) และแนวคิดของ Flippo (1971), Songkrarak (2010), Silpkhop (2008), Fakthep

(2008), and Wongchaeng (2008) ได้แก่ (1) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา (2) ด้านโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ (3) ด้านการเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน (4) ด้านสวัสดิการของหน่วยงาน (5) ด้านความเพียงพอของเงินเดือนและรายได้พิเศษ (6) ด้านความมั่นคงในงาน (7) ด้านความเหมาะสม ด้านความรู้ ความสามารถในตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ (8) ด้านลักษณะงาน และ (9) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางที่มีผลต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลยานนาวา กรุงเทพมหานคร ลักษณะของคำถามเป็นแบบปลายเปิดให้เลือกตอบ

ขั้นตอนที่ 4 การรวบรวมข้อมูล

1) ผู้วิจัยขออนุญาตจากผู้กำกับการสถานีตำรวจนครบาลยานนาวา โดยการขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

2) กำหนดเวลาให้ตอบแบบสอบถามส่งคืน ภายใน 1 สัปดาห์ โดยผู้วิจัยติดตามเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตัวเอง

ขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว จะได้นำข้อมูลดังกล่าวมาทำการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์มีดังนี้ (1) ความถี่ (2) ค่าร้อยละ (3) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ (4) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลยานนาวา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.63) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่าด้านอื่น ๆ คือด้านโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ ($\bar{X}$ = 4.31) รองลงมา คือ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X}$ = 4.12) ด้านการเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน ($\bar{X}$= 3.86) ต่อมา คือ ด้านความเหมาะสม ด้านความรู้ ความสามารถ ในตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ ($\bar{X}$ = 3.72) ด้านความเพียงพอของเงินเดือนและรายได้พิเศษ ($\bar{X}$ = 3.53) ด้านความมั่นคงในงาน ($\bar{X}$ = 3.52) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา ($\bar{X}$ = 3.48) ด้านสวัสดิการของหน่วยงาน ($\bar{X}$ = 3.44) ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่น ๆ คือด้านลักษณะงาน ($\bar{X}$ = 2.73) ดังตารางที่ 1

ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน	$\bar{X}$ =	S.D.	ระดับขวัญกำลังใจ
1. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา	3.48	0.80	มาก
2. ด้านโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่	4.31	0.80	มาก
3. ด้านการเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน	3.86	0.97	มาก
4. ด้านสวัสดิการของหน่วยงาน	3.44	0.93	ปานกลาง

5. ด้านความเพียงพอของเงินเดือนและรายได้พิเศษ	3.53	0.83	มาก
6. ด้านความมั่นคงในงาน	3.52	0.91	มาก
7. ด้านความเหมาะสม ด้านความรู้ ความสามารถ ในตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ	3.72	0.89	มาก
8. ด้านลักษณะงาน	2.73	0.88	ปานกลาง
9. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	4.12	0.84	มาก
รวม	**3.63**	**0.67**	**มาก**

ตารางที่ 1 แสดงระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลยานนาวา กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมทุกด้าน

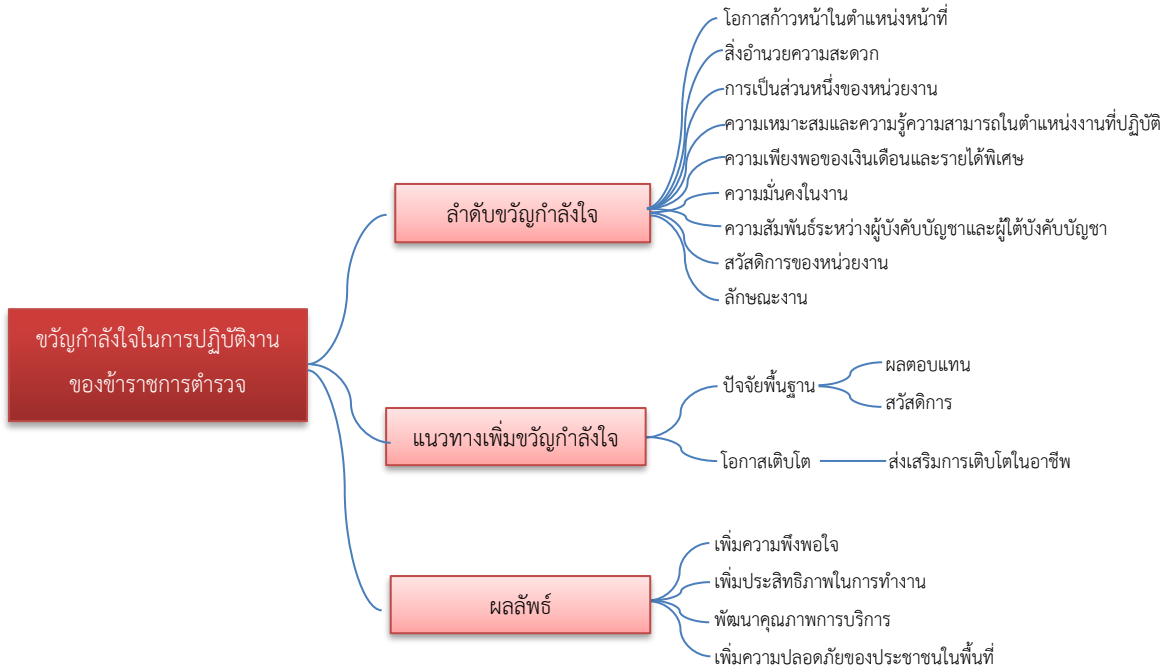
วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางที่มีผลต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจนครบาลยานนาวา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า แนวทางที่มีผลต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลยานนาวา กรุงเทพมหานคร ทั้งหมด 9 ด้าน โดยการสำรวจ ความเพียงพอของเงินเดือนและรายได้พิเศษ มีความถี่มากที่สุด (55 ครั้ง) รองลงมา คือ สวัสดิการของหน่วยงาน (35 ครั้ง) ต่อมาเป็นโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ (27 ครั้ง) ความมั่นคงในงาน (10 ครั้ง) และความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา (9 ครั้ง) ลักษณะงาน (7 ครั้ง) และการเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน (5 ครั้ง) ความเหมาะสมด้านความรู้ ความสามารถในตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ (4 ครั้ง) และความถี่น้อยที่สุด คือ สิ่งอำนวยความสะดวก (2 ครั้ง) โดยรวมแล้ว ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ความเพียงพอของเงินเดือนและรายได้พิเศษ สวัสดิการของหน่วยงาน รวมถึงโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ เป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อขวัญกำลังใจของข้าราชการตำรวจในสถานีตำรวจนครบาลยานนาวา กรุงเทพมหานคร ดังตารางที่ 2

ลำดับ	แนวทางที่มีผลต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน	ความถี่ (ครั้ง)
1	ความเพียงพอของเงินเดือนและรายได้พิเศษ	55
2	สวัสดิการของหน่วยงาน	35
3	โอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่	27
4	ความมั่นคงในงาน	10
5	ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา	9
6	ลักษณะงาน	7
7	การเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน	5
8	ความเหมาะสมด้านความรู้ ความสามารถในตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ	4
9	สิ่งอำนวยความสะดวก	2

ตารางที่ 2 แสดงแนวทางที่มีผลต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลยานนาวา กรุงเทพมหานคร

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่จากการศึกษาขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลยานนาวา กรุงเทพมหานคร แสดงให้เห็นถึงปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลยานนาวา กรุงเทพมหานคร โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนหลัก ได้แก่ ลำดับขวัญกำลังใจ แนวทางเพิ่มขวัญกำลังใจ และผลลัพธ์ที่ตามมา ส่วนที่ 1 ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ การศึกษาครั้งนี้แสดงถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อขวัญกำลังใจของข้าราชการตำรวจ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน ด้านความเหมาะสมและความรู้ความสามารถในตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ ด้านความเพียงพอของเงินเดือนและรายได้พิเศษ ด้านความมั่นคงในงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา ด้านสวัสดิการของหน่วยงาน และด้านลักษณะงาน ส่วนที่ 2 แนวทางเพิ่มขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ปัจจัยหลัก ได้แก่ (1) ปัจจัยพื้นฐาน การปรับปรุงผลตอบแทนและสวัสดิการให้เหมาะสม และ (2) โอกาสเติบโต การส่งเสริมให้ข้าราชการตำรวจมีโอกาสเติบโตในสายอาชีพ และส่วนที่ 3 ผลลัพธ์ที่ตามมาจากการมีขวัญกำลังใจที่ดี ซึ่งส่งผลดีต่อทั้งตัวข้าราชการตำรวจและประชาชน ได้แก่ (1) เพิ่มความพึงพอใจ ข้าราชการตำรวจมีความสุขในการทำงานมากขึ้น (2) เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ผลงานดีขึ้น (3) พัฒนาคุณภาพการบริการ ประชาชนได้รับการบริการที่ดีขึ้น และ (4) เพิ่มความปลอดภัยของประชาชนในพื้นที่ ทั้งความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนดีขึ้น ดังแผนภาพที่ 1



แผนภาพที่ 1 แสดงองค์ความรู้ใหม่

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจนครบาลยานนาวา กรุงเทพมหานคร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ รองลงมา คือ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน ต่อมา คือ ด้านความเหมาะสม ด้านความรู้ ความสามารถ ในตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ ด้านความเพียงพอของเงินเดือนและรายได้พิเศษ ด้านความมั่นคงในงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา ด้านสวัสดิการของหน่วยงาน และด้านลักษณะงาน ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องจากข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลยานนาวา กรุงเทพมหานคร ได้รับการส่งเสริมและตอบสนองความต้องการในหลายมิติของการปฏิบัติงาน ไม่ว่าจะเป็นการมีโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งงานที่ชัดเจน สิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้ออำนวยให้ปฏิบัติงานได้อย่างราบรื่น รวมถึงการสร้างความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรที่มีความผูกพันและความร่วมมือที่ดี นอกจากนี้ การตอบแทนในด้านเงินเดือน รายได้พิเศษ และสวัสดิการที่เหมาะสม ยังช่วยเสริมสร้างความมั่นคงในงานและความพึงพอใจในหน้าที่การงาน ทำให้ข้าราชการตำรวจมีแรงจูงใจและความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับทฤษฎีสองปัจจัย (Two Factor Theory) ของ เฮิร์ซเบิร์ก Herberz (1959) สามารถจำแนกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ ดังนี้ กลุ่มแรกเฮอร์เบิร์กเรียกว่า ปัจจัยจูงใจ (Motivator Factors) ปัจจัยเหล่านี้ ได้แก่ (1) ความสำเร็จของงาน (2) การได้รับการยอมรับนับถือ (3) ลักษณะงาน (4) ความรับผิดชอบ และ (5) ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน กลุ่มที่สองเฮอร์ซเบิร์ก เรียกว่า ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factor) ปัจจัยเหล่านี้ ได้แก่ (1) เงินเดือน (2) โอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต (3) ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา (4) ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน (5) ความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา (6) สถานะของอาชีพ (7) นโยบายและการบริหารงาน (8) สภาพการทำงาน (9) ความเป็นอยู่ส่วนตัว (10) ความมั่นคงในงาน และ (11) การปกครองบังคับบัญชา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้น (Maslow’s Hierarchy of Needs Theory) ของ Maslow (1970) โดยมีการตั้งสมมุติฐานเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ไว้ ดังนี้ คนมีความต้องการไม่สิ้นสุดเมื่อได้รับการตอบสนองจากความต้องการอย่างหนึ่งแล้วก็จะเกิด ความต้องการในสิ่งอื่นต่อไปไม่มีวันสิ้นสุด คนมีความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองจะทำให้เกิดการจูงใจที่จะทำพฤติกรรมส่วนความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วจะไม่เกิดการจูงใจอีกต่อไป และคนที่มีความต้องการจะเริ่มจากความต้องการพื้นฐานที่จำเป็นไปสู่ความต้องการขั้นต่อไป ทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Khumtra and Lekloesin (2021) เรื่อง ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพการปฏิบัติงาน ด้านรายได้และสวัสดิการ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน และด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ของข้าราชการตำรวจกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

($\bar{X}$ = 4.13) และสอดคล้องกับงานวิจัย Chueman and Bordeerat (2022) เรื่องขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของกำลังพลสังกัดกองร้อยกองบัญชาการกองทัพภาคที่ 3 ตำบลบ้านคลอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า ระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของกำลังพลสังกัดกองร้อยกองบัญชาการกองทัพ ภาคที่ 3 พบว่า ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานโดยร่วมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สภาพแวดล้อมขององค์กรและลักษณะงานในหน่วยงานทั้งสามแห่งมีปัจจัยที่ส่งเสริมขวัญกำลังใจในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ได้แก่ การตอบสนองความต้องการพื้นฐานและความมั่นคง เช่น สวัสดิการที่เหมาะสม สภาพการปฏิบัติงานที่เอื้ออำนวย เช่น อุปกรณ์ครบครันและการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา ความสัมพันธ์ที่ดีภายในองค์กร ซึ่งสร้างความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งและความร่วมมือ โอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ที่ชัดเจน ทำให้มีแรงจูงใจในการพัฒนาตนเอง ปัจจัยเหล่านี้ร่วมกันส่งผลให้ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรอยู่ในระดับมากในทั้ง 3 หน่วยงาน แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Saenyot, Srisorn, and Chayanon (2021) ได้ศึกษาเรื่องขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ สำนักงานเลขานุการตำรวจแห่งชาติ ผลการศึกษาพบว่า ระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ สำนักงานเลขานุการตำรวจแห่งชาติ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า แม้ทั้งสองหน่วยงานจะอยู่ในระบบราชการเดียวกัน แต่ลักษณะงานและสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันส่งผลต่อขวัญกำลังใจ ทำให้ระดับขวัญกำลังใจในแต่ละหน่วยงานมีความแตกต่างกัน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า แนวทางที่มีผลต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลยานนาวา กรุงเทพมหานคร ทั้งหมด 9 ด้าน ความเพียงพอของเงินเดือนและรายได้พิเศษ ผู้ตอบแบบสอบถามตอบมากที่สุด รองลงมา คือ สวัสดิการของหน่วยงาน โอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ ความมั่นคงในงาน และความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา ลักษณะงาน การเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน ความเหมาะสมด้านความรู้ ความสามารถในตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ และสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นลำดับสุดท้าย โดยรวมแล้ว ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ความเพียงพอของเงินเดือนและรายได้พิเศษ สวัสดิการของหน่วยงาน รวมถึงโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ เป็นปัจจัยสำคัญลำดับต้น ๆ ที่ส่งผลต่อขวัญกำลังใจของข้าราชการตำรวจในสถานีตำรวจนครบาลยานนาวา กรุงเทพมหานคร ทั้งนี้เป็นเพราะเงินเดือนและรายได้พิเศษมีบทบาทสำคัญในการสร้างความมั่นคงในด้านเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นพื้นฐานที่ช่วยให้บุคลากรรู้สึกอุ่นใจและมีความมุ่งมั่นในการทำงาน สวัสดิการของหน่วยงานสะท้อนถึงความใส่ใจและการดูแลจากองค์กรที่ช่วยเสริมสร้างความผูกพันและความภาคภูมิใจในการเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน ในขณะที่โอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่เป็นแรงกระตุ้นที่ส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาศักยภาพตนเองและมีความมุ่งหมายในอาชีพการงานอย่างต่อเนื่อง ทั้งสามปัจจัยนี้จึงเป็นตัวขับเคลื่อนสำคัญที่ส่งผลต่อขวัญกำลังใจของข้าราชการตำรวจในสถานีตำรวจนครบาลยานนาวา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับแนวคิดของ Flippo (1971) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานว่าประกอบด้วย (1) เงินเดือน (2) ความมั่นคง (3) สภาพในการทำงาน (4) ความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานให้ลุล่วง (5) ลักษณะและรูปแบบของการปกครองบังคับบัญชา (6) โอกาสก้าวหน้า (7) ความเข้าใจกับเพื่อนร่วมงาน (8) ผลประโยชน์ตอบแทนอื่น ๆ (9) สถานะทางสังคม และ (10) การมีโอกาสประกอบกิจกรรมที่มีค่า ทั้งยัง

สอดคล้องกับงานวิจัยของ Yongtraph (2021) เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเชียงแสน จังหวัดเชียงราย โดยปัจจัยที่มีผลต่อความสุขในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มากที่สุด คือ ด้านสัมพันธภาพในที่ทำงาน รองลงมา ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ ส่วนด้านลักษณะงาน ไม่ส่งผลต่อความสุขในการทำงาน

สรุป

ระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลยานนาวา กรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่าด้านอื่น ๆ คือด้านโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ รองลงมา คือ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน ต่อมา คือ ด้านความเหมาะสม ด้านความรู้ความสามารถ ในตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ ด้านความเพียงพอของเงินเดือนและรายได้พิเศษ ด้านความมั่นคงในงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา ด้านสวัสดิการของหน่วยงาน ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่น ๆ คือ ด้านลักษณะงาน ส่วนแนวทางที่มีผลต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลยานนาวา กรุงเทพมหานคร พบว่า แนวทางที่มีผลต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลยานนาวา กรุงเทพมหานคร ทั้งหมด 9 ด้าน โดยการสำรวจ ความเพียงพอของเงินเดือนและรายได้พิเศษ มีความถี่มากที่สุด รองลงมา คือ สวัสดิการของหน่วยงาน ต่อมาเป็น โอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ ความมั่นคงในงาน และความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา ลักษณะงาน และการเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน ความเหมาะสม ด้านความรู้ ความสามารถในตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ และความถี่น้อยที่สุด คือ สิ่งอำนวยความสะดวก โดยรวมแล้ว ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ความเพียงพอของเงินเดือนและรายได้พิเศษ สวัสดิการของหน่วยงาน และโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ เป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อขวัญกำลังใจของข้าราชการตำรวจในสถานีตำรวจนครบาลยานนาวา กรุงเทพมหานคร

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจในสถานีตำรวจนครบาลยานนาวาอยู่ในระดับที่สูง โดยที่ปัจจัยที่มีผลมากที่สุดคือโอกาสในการก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ รองลงมาคือสิ่งอำนวยความสะดวกและความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน ดังนั้น หน่วยงานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรสานต่อและพัฒนา โดยส่งเสริมโอกาสในการก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ เช่น จัดเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพที่ชัดเจน สร้างโอกาสในการพัฒนาทักษะและความรู้ผ่านการฝึกอบรมและการศึกษาต่อ ให้การยอมรับและรางวัลสำหรับผลงานที่ดี รวมถึงพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น จัดหา

อุปกรณ์และเครื่องมือที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานให้ครบครัน ปรับปรุงสภาพแวดล้อมการทำงานให้เหมาะสมและปลอดภัย รวมถึงการเสริมสร้างบรรยากาศที่ทำให้ข้าราชการตำรวจรู้สึกว่าตนเองมีบทบาทสำคัญในองค์กร เช่น สร้างบรรยากาศการทำงานที่เปิดกว้างและเป็นกันเอง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและกิจกรรมของหน่วยงาน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นต้น

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ได้แก่ ความเพียงพอของเงินเดือนและรายได้พิเศษ ซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลบวก โดยตามมาด้วยสวัสดิการของหน่วยงาน การก้าวหน้าในตำแหน่งและการเสริมสร้างความมั่นคงในงาน คำแนะนำสำหรับหน่วยงานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องคือการปรับปรุงและเพิ่มสวัสดิการต่าง ๆ รวมทั้งหาทางเพิ่มโอกาสในการพัฒนาทางการเงินและอาชีพ เพื่อให้ข้าราชการตำรวจมีความมั่นคงและแรงจูงใจในการทำงานเพิ่มเติม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจมีผลต่อขวัญกำลังใจของข้าราชการตำรวจ เช่น วัฒนธรรมองค์กร ภาระงาน หรือสภาพแวดล้อมในการทำงาน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและสามารถนำไปใช้พัฒนาแนวทางการบริหารบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ควรเปรียบเทียบขวัญกำลังใจของข้าราชการตำรวจในหน่วยงานที่แตกต่างกัน เพื่อระบุความแตกต่างและหาวิธีการปรับปรุงที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่

2.3 ควรใช้วิธีวิจัยเชิงผสมผสาน ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้มุมมองที่ลึกซึ้งและครอบคลุมในทุกมิติของขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน

References

Chueman, P., & Bordeerat, C. (2022). Morality In Work Performance of The Personnel in The Company 3rd. Army Area Headquarters, Ban Khlong Subdistrict, Mueang District, Phitsanulok Province. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(11), 176-188.

Fakthep, T. (2008). *Factors Affecting the Morale and Motivation in The Work of Civil Servants in The Department of The Secretariat, Office of The Permanent Secretary, Ministry of Defense*. (Master's Thesis). Burapha University. Chonburi.

Flippo, E. B. (1971). *Principles of Personnel Management*. (3rd ed.). Tokyo: McGraw-Hill.

Herzberg, F. (1959). *The Motivation to Work*. New York: John Wiley & Sons.

Khumtra, N., & Lekloesin, S. (2021). Morale in Working Spirit of the Police Officer of Border Patrol Police Headquarter, Royal Thai Police Command. *Journal of Administrative and Management Innovation*, 9(3), 51-67.

Khumtra, N., & and Lekloesin, S. (2021). Morale in Working Spirit of the Police Officer of Border Patrol Police Headquarter, Royal Thai Police Command. *Journal of Administrative and Management Innovation*, 9(3), 51-67.

Maslow, A. H. (1970). *Motivation and Personality*. New York: Harper and Row.

Metropolitan Police Station Yannawa. (2025). *Population Data in The Area Under the Responsibility of Metropolitan Police Station Yannawa*. Bangkok: Metropolitan Police Station Yannawa.

Nunkliang, W. (2009). Morale And Physical Strength in Work of Civil Servants in Pattani Province Under the Situation of Unrest in The Southern Border Provinces. *Journal of Library and Information Services*, 20(2), 44-66.

Phruekthayanon, S., & Ngernprasitsri, N. (2016). Work Stress of Thai Police Officers. *Journal of Political Science Review, Kasetsart University*, 3(2), 165 - 191.

Saenyot, P., Srisorn, W., & Chayanon, S. (2021). Morale And Morale in The Operation of The Police Officers Office of The National Police Secretary. *The Journal of Sirindhornparithat*, 22(1), 24-36.

Silpkhop, T. (2008). *Morale and motivation in the work of sub-district employees of the Sub-district Administrative Organization in Mueang Chonburi District, Chonburi Province*. (Master's Thesis). Uttaradit Rajabhat University. Uttaradit.

Songkrarak. B. (2010). *A Study of Morale and Motivation in Work Performance of Civil Servants Under the Department of Highways*. (Master's Thesis). Naresuan University. Phitsanulok.

Thai PBS. (2023). *Police And Military at Risk of Stress Due to Social Pressure, Likened to an "Emotional Trash Can"*. Retrieved October 27, 2024, from https://www.thaipbs.or.th/news/content/325637

Wibunphan, R. (2019). *A study of the morale and motivation in the work of teachers under the Office of the Primary Education Area, Yala Area 2*. (Master's Thesis). Hat Yai University. Songkhla.

Wongchaeng, S.(2008).*Factors Affecting the Morale and Motivation of Teachers at Nakhon Nayok Technical College, Nakhon Nayok Province*.(Master's Thesis). Srinakharinwirot University. Bangkok.

Yannawa Metropolitan Police Station. (2023). *Duties And Powers of Yannawa Metropolitan Police Station*. Bangkok: Yannawa Metropolitan Police Station.

Yannawa Metropolitan Police Station. (2024). *Personnel quota of Yannawa Metropolitan Police Station*. Bangkok: Yannawa Metropolitan Police Station.

Yongtraph, M. (2021). Factors Affecting the Happiness of Police Officers at Chiang Saen Police Station, Chiang Rai Province. *Journal of Public Administration and Social Management*, 3(2), 21-32.

การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

PERFORMANCE EVALUATION ACCORDING TO GOOD GOVERNANCE PRINCIPLES OF CHIANG RAK NOI SUBDISTRICT MUNICIPALITY, BANG PA-IN DISTRICT, PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE

[1]จุมพล โพธิสุวรรณ, [2]อดุลย์ เลาหพล,
[3]บุตรี จารุจินดา และ [4]ศักดิ์ดา ศิริภัทรโสภณ
[1]Jumpol Phothisuwan, [2]Adul Laohapol,
[3]Buttree Jarujinda and [4]Sakda Siripattarasophon
[1]คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
[1]Faculty of Political Science, Bangkokthonburi University, Thailand
[1]Corresponding Author's Email: Buttree2024@gmail.com

Received: 2025-02-22
Revised: 2025-03-27
Accepted: 2025-03-28

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ (2) เปรียบเทียบการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ศึกษา คือ ประชาชนในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 10,214 คน กลุ่มตัวอย่างถูกกำหนดโดยการสุ่มตัวอย่างตามสูตรของทาโร่ ยามาเน่ ได้จำนวนตัวอย่างทั้งหมด 390 คน เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t-Test และ F-Test รวมถึงการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) และการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 สำหรับผลการพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และ (2) การเปรียบเทียบการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ด้านเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และระดับรายได้ พบว่า โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

คำสำคัญ: การดำเนินงาน; หลักธรรมาภิบาล; เทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Abstract

This study aims to (1) investigate the level of governance implementation in Chiang Rak Noi Subdistrict Municipality, Bang Pa-in District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, and (2) compare the governance implementation of Chiang Rak Noi Subdistrict Municipality based on personal status. This research employs a quantitative approach, targeting residents of Chiang Rak Noi Subdistrict Municipality, Bang Pa-in District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, with a total population of 10,214 individuals. The sample size was determined using Taro Yamane's formula, resulting in a sample of 390 participants. The research instrument used was a questionnaire. Data analysis involved both descriptive statistics, including percentages, means, and standard deviations, as well as inferential statistics, such as t-tests, F-tests, one-way analysis of variance (One-Way ANOVA), and pairwise comparisons using Fisher's Least Significant Difference (LSD) method, with a statistical significance level set at .05.

The research findings revealed that: (1) the overall implementation of good governance principles by the Chiang Rak Noi Subdistrict Municipality, Bang Pa-in District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province was at a high level, with a mean score of 3.85. When examining each dimension individually, all dimensions were also found to be at a high level. (2) A comparison of the implementation of good governance principles by the Chiang Rak Noi Subdistrict Municipality, Bang Pa-in District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, categorized by personal status including gender, education level, occupation, and income level, indicated that there was no statistically significant difference overall at the .05 level.

Keywords: Performance; Good Governance; Chiang Rak Noi Subdistrict Municipality, Bang Pa-in District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

บทนำ

ในปัจจุบันการปฏิบัติงานของส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตอบสนองนโยบายต่อการพัฒนาประเทศและให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งการบริหารราชการและการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนี้ต้องใช้วิธีบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินและการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ มีประสิทธิภาพ เกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เกินความจำเป็น และประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ รวมทั้งมีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้น หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือหลักธรรมาภิบาลจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นหลักปฏิบัติที่ส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องยึดถือในการบริหารราชการและการบริหารกิจการของท้องถิ่นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของราชการและท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยแท้จริง (Chaiyakot, 2007)

หลักธรรมาภิบาล ซึ่งประกอบด้วยหลักการสำคัญ 6 ประการ คือ (1) หลักนิติธรรม เป็นหลักที่ถือเป็นกฎกติกาในสังคมที่ทุกคนมีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนั้น การตรากฎหมายต้องถูกต้องและเป็นธรรม (2) หลักคุณธรรม เป็นการพัฒนาให้บุคลากรของภาครัฐยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม รวมถึงส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเอง เพื่อให้เป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์จริงใจ ขยันอดทน มีระเบียบวินัย และประกอบอาชีพสุจริต (3) หลักความโปร่งใส เป็นการทำงานที่เปิดเผยและสามารถตรวจสอบได้ (4) หลักการมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม รับรู้ และมีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจ (5) หลักความคุ้มค่า หมายถึง การพัฒนาที่ยั่งยืนต้องบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม และ (6) หลักความสำนึกรับผิดชอบ เป็นกระบวนการทำงานที่ช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพการทำงานให้ดีขึ้น หลักธรรมาภิบาลเป็นลักษณะของการปกครอง การบริหาร และการจัดการให้เป็นไปในครรลองคลองธรรม ซึ่งมีความถูกต้องเหมาะสมในสิ่งที่ดีงาม (Kongson , 2019)

เทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอบางปะอินไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ประมาณ 7.50 กิโลเมตร ห่างจากศาลากลางจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประมาณ 26 กิโลเมตร โดยมีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 28.285 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 17,678.12ไร่ Chiang Rak Noi Subdistrict Municipalit (2019) เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องรับผิดชอบในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อยที่ผ่านมาเป็นไปตามแนวทางของหลักธรรมาภิบาลอย่างต่อเนื่อง เช่น การกำหนดนโยบายคุณธรรมและความโปร่งใส เพื่อพัฒนาหน่วยงานให้มีคุณธรรมและความโปร่งใสตรวจสอบได้ เพื่อเป็นมาตรฐาน แนวทางการปฏิบัติ และค่านิยมสำหรับข้าราชการและบุคลากรของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย ทุกคนได้ยึดถือและปฏิบัติควบคู่กับกฎ ระเบียบ และข้อบังคับอื่น ๆ โดยมุ่งมั่นที่จะนำหน่วยงานให้ดำเนินงานตามภารกิจด้วยความโปร่งใส บริหารงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต มีคุณธรรม ปราศจากการทุจริต พร้อมกำหนดแนวทางให้ทุกสำนัก/กอง ในสังกัดเทศบาลตำบลเชียงรากน้อยถือปฏิบัติและดำเนินการดังนี้ (1) การบริหารงานและปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยมุ่งตอบสนองความต้องการ

ของประชาชนด้วยการบริการที่รวดเร็ว ถูกต้อง เสมอภาค โปร่งใส และเป็นธรรม (2) ปลูกฝังค่านิยมและทัศนคติให้บุคลากรในสังกัดมีความรู้ความเข้าใจ ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการปฏิบัติงานและการดำเนินชีวิต (3) ดำเนินการจัดซื้อ จัดจ้าง ส่งเสริมการดำเนินการให้เกิดความโปร่งใสในทุกขั้นตอน และเปิดโอกาสให้ภาคประชาชน ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติงาน โดยเปิดเผยข้อมูลข่าวสารในการดำเนินกิจกรรมทุกรูปแบบ (4) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนแจ้งข้อมูลข่าวสาร เบาะแสการทุจริต ร้องเรียนร้องทุกข์ผ่านศูนย์ยุติธรรมของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย (5) กรณีพบการทุจริตจะดำเนินการสอบสวนและลงโทษขั้นสูงกับผู้ที่ทุจริตอย่างจริงจัง Chiang Rak Noi Subdistrict Municipality (2020) อย่างไรก็ตาม แม้เทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จะได้นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานมาโดยตลอด แต่ยังคงเผชิญกับปัญหาหลายประการที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานและการให้บริการประชาชน ปัญหาหลักที่พบ ได้แก่ ความซับซ้อนของกฎระเบียบที่ส่งผลต่อความคล่องตัวในการดำเนินงาน ข้อจำกัดด้านงบประมาณที่ไม่เพียงพอต่อการพัฒนาท้องถิ่นให้ตอบสนองความต้องการที่เพิ่มขึ้นของประชาชน รวมถึงข้อจำกัดด้านบุคลากรทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ซึ่งส่งผลต่อการบังคับใช้หลักธรรมาภิบาลในเชิงปฏิบัติ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบและเสนอแนะยังอยู่ในระดับที่จำกัด อันเนื่องมาจากการขาดช่องทางที่เอื้อต่อการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและการแสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง ตลอดจนเครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์ในการดำเนินงาน อีกทั้งความต้องการของประชาชนมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นและมีความหลากหลายมากขึ้น ผู้บริหารและบุคลากรขององค์กรจึงจำเป็นต้องปรับปรุงและพัฒนาวิธีการดำเนินงานเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด Phianchit (2021) ดังนั้น การศึกษาการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อยจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากจะช่วยให้ทราบถึงจุดแข็งและจุดที่ควรปรับปรุงในการบริหารงานของเทศบาล ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นและความโปร่งใสให้กับประชาชน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนและเป็นธรรม

จากปัญหาและสาเหตุดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นในการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ตลอดจนสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาความคิดเห็นในการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อเอกสารแนวคิดทฤษฎี (Documentary Study)

ในขั้นตอนนี้จะเป็นการศึกษาทบทวนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้ได้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับทฤษฎีและแนวคิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามหลักธรรมา-ภิบาลในองค์กรท้องถิ่น รวมถึงการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐ

ขั้นตอนที่ 2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 10,214 คน ข้อมูล ณ เดือน มกราคม 2568 Department of Provincial Administration (2025) กลุ่มตัวอย่างถูกกำหนดโดยการสุ่มตัวอย่างตามสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) ซึ่งได้จำนวนตัวอย่างทั้งหมด 390 คน

ขั้นตอนที่ 3 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และระดับรายได้ โดยมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามที่เกี่ยวกับระดับการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในหลักธรรมาภิบาล 6 ประการ ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่าจัดลำดับเป็น 5 ระดับ ตามแนวคิดมาตราวัดของ Likert’s Scale (Likert, 1967)

ขั้นตอนที่ 4 การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้ (1) จัดเตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอต่อจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการเก็บข้อมูล (2) ชี้แจงวัตถุประสงค์และวิธีการตอบแบบสอบถามให้ผู้ตอบเข้าใจก่อนเริ่มการเก็บข้อมูล (3) ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามหลังจากที่ได้รับแล้ว และ (4) นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาทำการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลต่อไป

ขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงอนุมาน ใช้ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม เพื่อทดสอบสมมติฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One Way ANOVA (Analysis of Variance) กำหนดนัยสำคัญทางสถิติ (Significance) เท่ากับ .05 และการทดสอบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแล้ว ประด้วยกอบด้วย ค่า t-Test เพื่อเปรียบเทียบลักษณะส่วนบุคคล 2 กลุ่ม

ค่า F-Test เพื่อเปรียบเทียบลักษณะส่วนบุคคลมากกว่า 2 กลุ่ม พร้อมทั้งทดสอบเป็นรายคู่ เพื่อดูว่าคู่ไหนบ้างที่แตกต่างกัน โดยใช้วิธี Fisher's Least Significant Difference หรือ (LSD)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 สำหรับผลการพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อยตามเกณฑ์ในการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลได้ดังนี้ ด้านหลักความคุ้มค่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 รองลงมา ด้านหลักคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 ด้านหลักความโปร่งใส มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 ด้านหลักความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 ด้านหลักการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 และด้านหลักนิติธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล	$\bar{x}$	S.D.	แปลความหมาย
ด้านหลักนิติธรรม	3.75	0.60	มาก
ด้านหลักคุณธรรม	3.95	0.56	มาก
ด้านหลักความโปร่งใส	3.88	0.80	มาก
ด้านหลักการมีส่วนร่วม	3.78	0.71	มาก
ด้านหลักความรับผิดชอบ	3.80	0.74	มาก
ด้านหลักความคุ้มค่า	3.97	0.52	มาก
รวม	**3.85**	**0.44**	**มาก**

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ด้านเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และระดับรายได้ พบว่า โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลด้านเพศ พบว่า โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายด้าน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ดังตารางที่ 2

การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล	จำแนกตามเพศ				t	P
	เพศชาย		เพศหญิง			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
ด้านหลักนิติธรรม	3.73	0.58	3.76	0.62	-0.53	.600
ด้านหลักคุณธรรม	3.93	0.58	3.98	0.55	-0.86	.388
ด้านหลักความโปร่งใส	3.83	0.81	3.92	0.79	-1.05	.295
ด้านหลักการมีส่วนร่วม	3.74	0.66	3.83	0.76	-1.15	.249
ด้านหลักความรับผิดชอบ	3.79	0.72	3.81	0.75	-0.37	.715
ด้านหลักความคุ้มค่า	4.00	0.51	3.94	0.52	1.30	.195
รวม	3.84	0.45	3.87	0.43	-0.77	.439

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 แสดงค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในความคิดเห็นประชาชน จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลด้านเพศ

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลด้านเพศ พบว่า โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายด้าน ได้แก่ ด้านนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านความโปร่งใส ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ดังตารางที่ 3

การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	M S	F	Sig.
ด้านนิติธรรม	ระหว่างกลุ่ม	0.617	4	0.154	0.428	.788
	ภายในกลุ่ม	142.333	395	0.360		
	รวม	142.950	399			
ด้านหลักคุณธรรม	ระหว่างกลุ่ม	0.145	4	0.036	0.114	.978
	ภายในกลุ่ม	125.594	395	0.318		
	รวม	125.739	399			
ด้านหลักความโปร่งใส	ระหว่างกลุ่ม	1.465	4	0.366	0.572	.683
	ภายในกลุ่ม	253.015	395	0.641		
	รวม	254.480	399			
ด้านหลักการมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	0.903	4	0.226	0.446	.775
	ภายในกลุ่ม	199.887	395	0.506		

	รวม	200.790	399			
ด้านหลักความรับผิดชอบ	ระหว่างกลุ่ม	1.403	4	0.351	0.644	.631
	ภายในกลุ่ม	215.117	395	0.545		
	รวม	216.520	399			
ด้านความคุ้มค่า	ระหว่างกลุ่ม	0.835	4	0.209	0.775	.542
	ภายในกลุ่ม	106.400	395	0.269		
	รวม	107.235	399			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.242	4	0.060	0.307	.873
	ภายในกลุ่ม	77.647	395	0.197		
	รวม	77.889	399			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 แสดงค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยค่าเฉลี่ยการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในความคิดเห็นประชาชน จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลด้านเพศ

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายด้าน ได้แก่ ด้านนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านความโปร่งใส ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ดังตารางที่ 4

การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล	**แหล่งความแปรปรวน**	SS	df	M S	F	Sig.
ด้านนิติธรรม	ระหว่างกลุ่ม	0.653	4	0.163	0.45	.770
	ภายในกลุ่ม	142.297	395	0.360		
	รวม	142.950	399			
ด้านหลักคุณธรรม	ระหว่างกลุ่ม	0.944	4	0.236	0.75	.560
	ภายในกลุ่ม	124.795	395	0.316		
	รวม	125.739	399			
ด้านหลักความโปร่งใส	ระหว่างกลุ่ม	1.623	4	0.406	0.63	.639
	ภายในกลุ่ม	252.857	395	0.640		
	รวม	254.480	399			
ด้านหลักการมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	2.048	4	0.512	1.02	.398
	ภายในกลุ่ม	198.742	395	0.503		

	รวม	200.790	399			
ด้านหลักความรับผิดชอบ	ระหว่างกลุ่ม	3.997	4	0.999	1.86	.117
	ภายในกลุ่ม	212.523	395	0.538		
	รวม	216.520	399			
ด้านความคุ้มค่า	ระหว่างกลุ่ม	0.907	4	0.227	0.84	.499
	ภายในกลุ่ม	106.328	395	0.269		
	รวม	107.235	399			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.851	4	0.213	1.09	.361
	ภายในกลุ่ม	77.038	395	0.195		
	รวม	77.889	399			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 แสดงค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในความคิดเห็นประชาชน จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลด้านอาชีพ พบว่าโดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายด้าน ได้แก่ด้านนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านความโปร่งใส ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ดังตารางที่ 5

การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล	**แหล่งความแปรปรวน**	**SS**	**df**	**M S**	**F**	**Sig.**
ด้านนิติธรรม	ระหว่างกลุ่ม	1.052	4	0.263	0.73	.571
	ภายในกลุ่ม	141.898	395	0.359		
	รวม	142.950	399			
ด้านหลักคุณธรรม	ระหว่างกลุ่ม	2.030	4	0.507	1.62	.168
	ภายในกลุ่ม	123.709	395	0.313		
	รวม	125.739	399			
ด้านหลักความโปร่งใส	ระหว่างกลุ่ม	4.299	4	1.075	1.70	.150
	ภายในกลุ่ม	250.181	395	0.633		
	รวม	254.480	399			
ด้านหลักการมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	2.565	4	0.641	1.28	.278
	ภายในกลุ่ม	198.225	395	0.502		

	รวม	200.790	399			
ด้านหลักความรับผิดชอบ	ระหว่างกลุ่ม	2.516	4	0.629	1.16	.328
	ภายในกลุ่ม	214.004	395	0.542		
	รวม	216.520	399			
ด้านความคุ้มค่า	ระหว่างกลุ่ม	1.382	4	0.345	1.30	.274
	ภายในกลุ่ม	105.853	395	0.268		
	รวม	107.235	399			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	1.276	4	0.319	1.61	.162
	ภายในกลุ่ม	76.613	395	0.194		
	รวม	77.889	399			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 5 แสดงค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในความคิดเห็นประชาชน จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลด้านอาชีพ

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลด้านระดับรายได้ พบว่า โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายด้าน ได้แก่ ด้านนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านความโปร่งใส ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ดังตารางที่ 6

การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล	**แหล่งความแปรปรวน**	SS	df	M S	F	Sig.
ด้านนิติธรรม	ระหว่างกลุ่ม	2.362	4	.590	1.659	.159
	ภายในกลุ่ม	140.588	395	.356		
	รวม	142.950	399			
ด้านหลักคุณธรรม	ระหว่างกลุ่ม	1.756	4	0.439	1.40	.234
	ภายในกลุ่ม	123.983	395	0.314		
	รวม	125.739	399			
ด้านหลักความโปร่งใส	ระหว่างกลุ่ม	6.297	4	1.574	2.51	.042
	ภายในกลุ่ม	248.183	395	0.628		
	รวม	254.480	399			
ด้านหลักการมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	1.565	4	0.391	0.78	.542
	ภายในกลุ่ม	199.225	395	0.504		

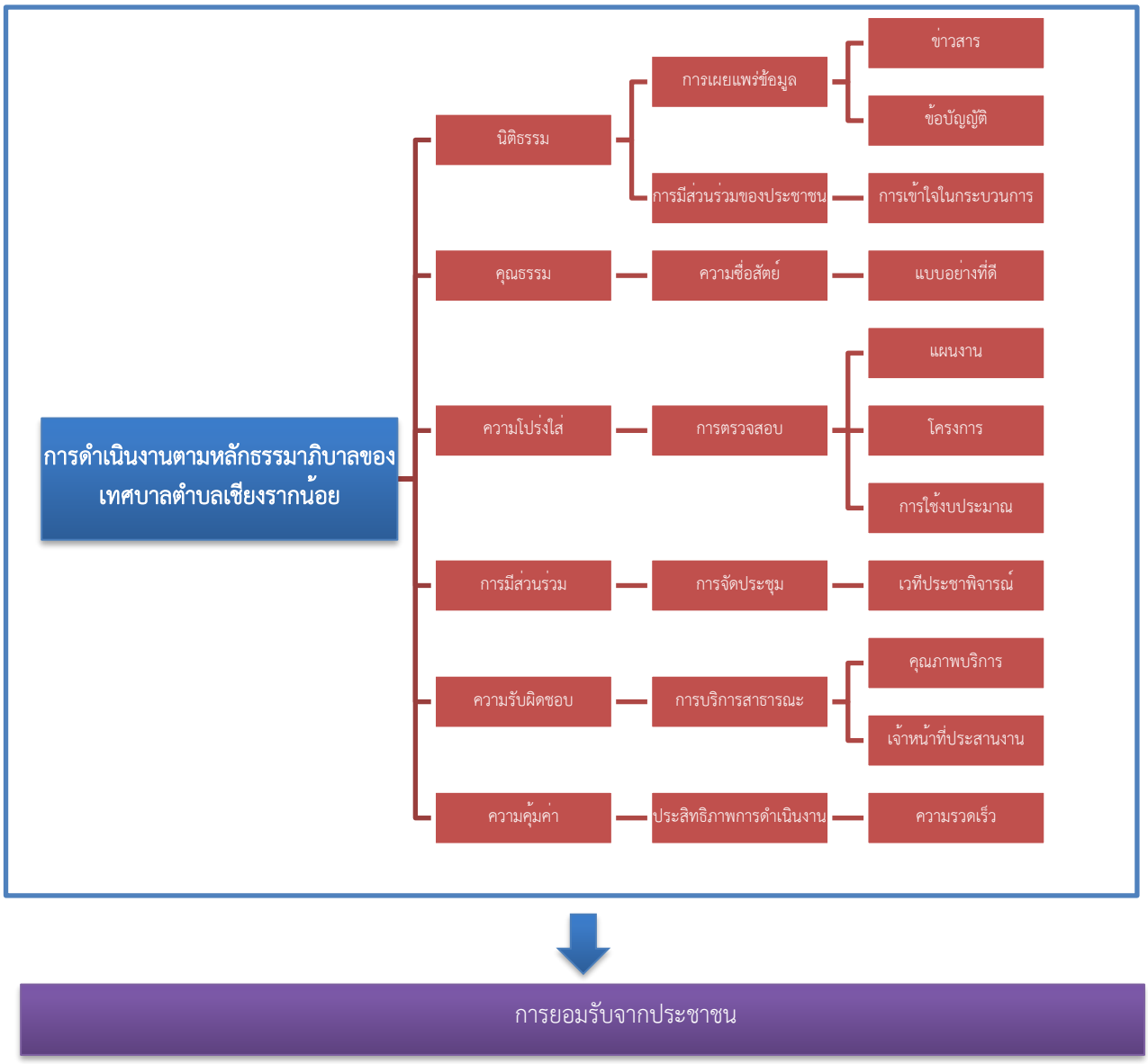
	รวม	200.790	399			
ด้านหลักความรับผิดชอบ	ระหว่างกลุ่ม	3.896	4	0.974	1.81	.126
	ภายในกลุ่ม	212.624	395	0.538		
	รวม	216.520	399			
ด้านความคุ้มค่า	ระหว่างกลุ่ม	0.077	4	0.019	0.07	.991
	ภายในกลุ่ม	107.158	395	0.271		
	รวม	107.235	399			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	1.117	4	0.279	1.44	.221
	ภายในกลุ่ม	76.772	395	0.194		
	รวม	77.889	399			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 6 แสดงค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในความคิดเห็นประชาชน จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ด้านระดับรายได้

องค์ความรู้ใหม่

ผลการวิจัยพบว่าการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้รับความคิดเห็นในเชิงบวกในทุกมิติ โดยประชาชนให้ความเห็นอย่างดีในด้านความคุ้มค่า ซึ่งตามมาด้วยด้านคุณธรรม ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และหลักการมีส่วนร่วม รวมถึงด้านนิติธรรม ในมิติของนิติธรรม การเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร และข้อบัญญัติที่เกี่ยวข้องช่วยให้ประชาชนเข้าใจและเข้าร่วมในกระบวนการบริหารงานได้ดีขึ้น ในด้านคุณธรรม เจ้าหน้าที่และผู้บริหารยึดถือความซื่อสัตย์สุจริตและเป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคม ส่วนด้านความโปร่งใส ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ประชาชนตรวจสอบแผนงาน โครงการ และการใช้งบประมาณอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้ เทศบาลยังส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านการจัดประชุมเวทีและการประชาพิจารณ์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและความเชื่อมั่นร่วมกัน ในด้านความรับผิดชอบ องค์กรให้บริการสาธารณะที่ครอบคลุมและมีคุณภาพ โดยมีเจ้าหน้าที่ประสานงานในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้อง ในขณะที่ด้านความคุ้มค่า การดำเนินงานมีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ช่วยให้ทรัพยากรถูกใช้อย่างเกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน ส่งผลให้ประชาชนทุกกลุ่มได้รับบริการที่เท่าเทียมกัน และเกิดการยอมรับในกระบวนการดำเนินงานของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย จากการวิจัยนี้เป็นหลักฐานยืนยันถึงความสำเร็จของการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย ซึ่งสามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการบริหารงานของหน่วยงานท้องถิ่นอื่น ๆ ต่อไปในอนาคต ดังแผนภาพที่ 1



แผนภาพที่ 1 แสดงองค์ความรู้ใหม่

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ระดับการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก สำหรับผลการพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อยตามเกณฑ์ในการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลได้ดังนี้ ด้านหลักความคุ้มค่า รองลงมา ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักการมีส่วนร่วม และด้านหลักนิติธรรม ตามลำดับ ซึ่งอภิปรายผลเป็นรายด้านได้ดังนี้

ด้านหลักนิติธรรม พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะมีการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ข้อบัญญัติ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้ประชาชนได้รับทราบ ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประชาชนสามารถเข้าใจและมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเทศบาลได้ดีขึ้น อีกทั้งการปรับปรุงกฎ ระเบียบต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการเปิดเวทีประชาคมและจัดประชาพิจารณ์ให้ประชาชนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น ได้ช่วยสร้างการมีส่วนร่วมและความเข้าใจในระดับที่ดีขึ้น ซึ่งส่งผลให้ความคิดเห็นของประชาชนอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phongprasert (2023) ได้ศึกษาการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเกลือ อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลนาเกลือ อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ มีการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 6 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส และด้านหลักความคุ้มค่า

ด้านหลักคุณธรรม พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานโดยยึดหลักความซื่อสัตย์สุจริตและยึดถือคุณธรรม จึงกลายเป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคม การบริหารงานของผู้บริหารเองก็มุ่งเน้นการให้บริการประชาชนเป็นสำคัญ ส่งผลให้ความคิดเห็นที่ได้รับถูกประเมินในระดับสูงเป็นผลให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Rojanaratmi (2022) ได้ศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลนาสีนวล อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลนาสีนวล อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ หลักคุณธรรมและจริยธรรม หลักนิติธรรม หลักการกระจายอำนาจ หลักภาระรับผิดชอบและสามารถตรวจสอบได้ หลักการมีส่วนร่วมและการมุ่งเน้นฉันทามติ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักประสิทธิภาพ และหลักความเสมอภาคหลักความเปิดเผยและโปร่งใส ตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Tree-inthong and Gluntapura (2022) ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านหลักคุณธรรม

ด้านหลักความโปร่งใส พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารได้ดำเนินงานตามระเบียบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบแผนงานและโครงการต่าง ๆ รวมถึงการใช้งบประมาณ นอกจากนี้ยังมีนโยบายการบริหารที่สอดคล้องกับโครงสร้างองค์กรและสามารถปฏิบัติได้ง่าย โดยเน้นการมุ่งผลประโยชน์สูงสุดให้แก่ประชาชน และยังมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและตรงกับข้อเท็จจริงให้แก่สาธารณะ เป็นผลให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wisutthawon (2023) ได้ทำการศึกษาทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองกระจัง อำเภอศรีเทพ

จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการศึกษาพบว่า ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองกระจัง อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ ในแต่ละด้าน พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านหลักการมีส่วนร่วม พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะเทศบาลตำบลเชียงรากน้อยมีความพยายามในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอนของการบริหารจัดการ มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจผ่านการจัดประชุมเวทีประชาคมและการประชาพิจารณ์ อีกทั้งยังมีการเผยแพร่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของเทศบาลอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ประชาชนได้รับทราบและสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ การดำเนินการเหล่านี้ช่วยสร้างความโปร่งใสและช่วยสร้างความเข้าใจที่ดีระหว่างประชาชนในท้องถิ่น ส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นในหน่วยงานเป็นผลให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Thongnimit (2022) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลตำบลสามง่าม อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร ผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลตำบลสามง่าม อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร ทั้ง 6 หลัก ภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Thongkhao (2023) ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าชะมวง อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา ตามแนวทางหลักธรรมาภิบาล ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีระดับความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ท่าชะมวง ตามแนวทางหลักธรรมาภิบาล ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ความไม่สอดคล้องของผลการวิจัยอาจมาจากความแตกต่างในแนวทางการบริหาร รูปแบบการเปิดเผยข้อมูล ระดับการเข้าถึงข้อมูลของประชาชน และบริบททางสังคมของแต่ละพื้นที่ ซึ่งส่งผลต่อการรับรู้และความคิดเห็นของประชาชนต่อหลักการมีส่วนร่วมของหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น

ด้านหลักความรับผิดชอบ พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะองค์กรได้จัดให้มีการบริการสาธารณะที่มีคุณภาพและครอบคลุม ทั้งในและนอกสถานที่ พร้อมทั้งมีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการรับแจ้งเหตุและประสานงานในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริการสาธารณะ ผู้บริหารมีทัศนคติที่เปิดกว้างต่อความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากประชาชน และนำข้อมูลเหล่านั้นมาปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานอย่างต่อเนื่อง เป็นผลให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Thongnimit (2022) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลตำบลสามง่าม อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร ผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลตำบลสามง่าม อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร ทั้ง 6 หลัก ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านความคุ้มค่า พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะ การปฏิบัติงานมีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เจ้าหน้าที่ฝ่ายงบประมาณมีการตรวจสอบการใช้งบประมาณทุกเดือน และมีการใช้งบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน นอกจากนี้ยังมีการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดอีกด้วย เป็นผลให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Thamrongkitti (2023) ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอบางเสาธง สมุทรปราการ ผลของการศึกษาพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอบางเสาธง สมุทรปราการ

โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักความคุ้มค่า ประชาชนให้ความคิดเห็นในระดับมาก ผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ ได้นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ภายในหน่วยงาน เพื่อยกระดับการให้บริการประชาชนให้มีความทันสมัย มีประสิทธิภาพ สะดวกรวดเร็ว และสามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า การเปรียบเทียบการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ด้านเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และระดับรายได้ พบว่า โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายด้าน ได้แก่ ด้านนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านความโปร่งใส ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเป็นผลมาจากการที่เทศบาลตำบลเชียงรากน้อยมีนโยบายและการดำเนินงานที่มีความโปร่งใสและยุติธรรม ทำให้ประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงบริการต่าง ๆ ได้อย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ ประชาชนจึงรู้สึกได้รับการบริการที่มีคุณภาพและได้รับการดูแลอย่างเสมอภาคกัน ซึ่งเป็นไปตามแนวทางที่เทศบาลตั้งใจไว้ในการส่งเสริมหลักธรรมาภิบาล ทำให้ประชาชนที่มีสถานภาพส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน จึงมีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phianchit (2021) ได้ศึกษาวิจัยความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหมอนนาง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี เมื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหมอนนาง พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุระดับการศึกษา อาชีพ และจำนวนครั้งที่เคยใช้บริการต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหมอนนางไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Thamrongkitti (2023) ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอบางเสาธง สมุทรปราการ พบว่า ผลการทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อผลการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอบางเสาธง สมุทรปราการ จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อผลการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอบางเสาธง สมุทรปราการ ไม่แตกต่างกัน จึงไม่ยอมรับสมมติฐานการวิจัย แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Tree-inthong and Gluntapura (2022)) ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีอายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เป็นเพราะปัจจัยทางบริบทของพื้นที่การบริหารงาน และลักษณะเฉพาะของประชากรในแต่ละเทศบาลที่มีผลต่อความคิดเห็นของประชาชน

สรุป

ผลการศึกษาระดับการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก สำหรับผลการพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อยตามเกณฑ์ในการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลได้ดังนี้ ด้านหลักความคุ้มค่า รองลงมา ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักการมีส่วนร่วม และด้านหลักนิติธรรม ตามลำดับ ส่วนการเปรียบเทียบการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ด้านเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และระดับรายได้ พบว่า โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายด้าน ได้แก่ ด้านนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านความโปร่งใส ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการศึกษาวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อยมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากในทุกด้าน แต่จะพบว่า ด้านหลักนิติธรรมมีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับหลักธรรมาภิบาลด้านอื่น ๆ ดังนั้น เทศบาลตำบลเชียงรากน้อยสามารถใช้ผลการศึกษานี้เป็นข้อมูลสำคัญในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานให้สอดคล้องกับหลักนิติธรรมมากขึ้น โดยเฉพาะในด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อบัญญัติและกฎหมาย การปรับปรุงกฎระเบียบให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการออกกฎหมายและข้อบัญญัติท้องถิ่น สำหรับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงกระบวนการทำงานให้มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้มากขึ้น เช่น การพัฒนาระบบประชาสัมพันธ์ให้เข้าถึงประชาชนทุกกลุ่ม การกำหนดมาตรการติดตามและควบคุมการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพ และการจัดให้มีเวทีประชาคมอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ส่วนประชาชนในพื้นที่สามารถใช้ผลการศึกษานี้เป็นข้อมูลอ้างอิงในการเสนอแนะและติดตามการดำเนินงานของเทศบาลให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล โดยเฉพาะในด้านหลักนิติธรรม เพื่อให้มั่นใจว่ากฎหมายและข้อบัญญัติต่าง ๆ มีความเป็นธรรมและสามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อยได้รับการยอมรับจากทุกกลุ่มในสังคม โดยไม่มีปัจจัยด้านสถานภาพส่วนบุคคลที่ส่งผลกระทบต่อความคิดเห็นในการดำเนินงาน สะท้อนถึงความสำเร็จในการบริหารงานอย่างเป็นธรรมและโปร่งใส

จึงมีข้อเสนอแนะสำหรับเทศบาลตำบลเชียงรากน้อยควรรักษามาตรฐานการทำงานที่ดีนี้อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลให้กว้างขวางยิ่งขึ้น พัฒนาช่องทางการสื่อสารสองทางกับประชาชนทุกกลุ่มอย่างทั่วถึง สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นสามารถศึกษารูปแบบการบริหารงานของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อยเป็นตัวอย่างนำแนวทางการดำเนินงานที่สร้างความเท่าเทียมนี้ไปปรับใช้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) เพิ่มการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) หรือการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ได้แก่ ประชาชน ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่เทศบาล เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.2 ควรมีการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เนื่องจากผลการศึกษาสะท้อนว่าธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก แต่ไม่ได้ระบุถึงปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย

2.3 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อื่น ๆ ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อหาแนวทางปฏิบัติที่ดี (Best Practices) และสามารถนำไปพัฒนาการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้

References

Chaiyakot, W. (2007). *Evaluation Of the Administration According to The Principles of Good Governance of Borabue Subdistrict Municipality, Borabue District, Maha Sarakham Province.* (Master's Thesis). Sarakham University. Sarakham.

Chiang Rak Noi Subdistrict Municipality. (2019). *General information*. Phra Nakhon Si Ayutthaya: Chiang Rak Noi Subdistrict Municipality.

Chiang Rak Noi Subdistrict Municipality. (2020). *Announcement Of Chiang Rak Noi Subdistrict Municipality on The Expression of Honest Intentions, Strengthening Morality and Transparency in The Administration of Chiang Rak Noi Subdistrict Municipality*. Phra Nakhon Si Ayutthaya: Chiang Rak Noi Subdistrict Municipality.

Department of Provincial Administration. (2025). *Population Statistics*. Pathum Thani: Department of Provincial Administration.

Kongson. C. (2019). Good Governance for Administration. *Wang Student Journal*, 21(1), 43-53.

Likert, R. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale*. In Reading in Fishbeic, M (Ed.) Attitude Theory and Measurement, New York: Wiley & Son.

Phianchit. W. (2021). *The Opinion of Citizen Toward the Management According to The Good Governance Principle of Monnang Subdistrict Municipality, Phanat Nikhom District, Chonburi Province*. (Master's Thesis). Burapha University. Chonburi.

Phianchit, W. (2021). *Public Opinion on The Administration According to The Principles of Good Governance of Mon Nang Subdistrict Municipality, Phanat Nikhom District, Chonburi Province*. (Master's Thesis). Burapha University. Chonburi.

Phongprasert, T. (2023). *Local Development Based on The Principles of Good Governance of Na Kluea Subdistrict Administrative Organization, Phra Samut Chedi District, Samut Prakan Province*. (Master's Thesis). Dhurakij Pundit University. Bangkok.

Rojanaratmi, P. (2022). *Good Governance Management of The Executives of Na Si Nuan Subdistrict Administrative Organization, Phayakkhaphumiphisai District, Maha Sarakham Province*. (Master's Thesis). Sarakham University. Sarakham.

Thamrongkitti, B. (2023). *Good Governance Administration of Local Government Executives in Bang Sao Thong District, Samut Prakan Province*. (Master's Thesis). Siam University. Bangkok.

Thongnimit, T. (2022). *Good Governance Practices of Sam Ngao Municipality Personnel, Sam Ngao District, Phichit Province.* (Master's Thesis). Nakhon Sawan Rajabhat University: Nakhon Sawan.

Thongkhao, T. (2023). Public Opinion regarding Work Performance upon Good Governance Principle of the Thachamoung Sub-District Administrative Organization, Rattaphum District, Songkhla Province. *PAAT Journal*, 2(4), 12-29.

Tree-inthong, S., & Gluntapura, O. (2022). People's Opinions on the Administration Applying Good Governance of Plaibang Subdistrict Municipality in Bangkruai District Nonthaburi Province. *Journal of Legal Entity Management and Local Innovation*, 8(4), 197-208.

Wisutthawon, P. (2023). *People's Attitudes Towards the Administration Using the Principles of Good Governance of Khlong Krathang Subdistrict Administrative Organization, Si Thep District, Phetchabun Province*. (Master's Thesis). Sarakham University. Sarakham.

Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. New York: Harper & Row.

ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิ

FACTORS AFFECTING THE PERSONNEL PERFORMANCE EFFICIENCY IN BANG KAPI DISTRICT OFFICE

[1]สมภพ ศรีสัมพันธ์, [2]ธวัชชัย แสวงทรัพย์,
[3]อนงค์วรรณ เทพสุทิน และ [4]เกศริน เอกธวัชกุล
[1]Sompop Srisamphan, [2]Tawatchai Sawaengsab,
[3]Anongwan Thepsutin and [4]Ketsarin Aktawatkul
[1]คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
[1]Faculty of Political Science, Bangkokthonburi University, Thailand
[1]Corresponding Author's Email: somchai-898@hotmail.com

Received: 2025-02-22
Revised: 2025-03-15
Accepted: 2025-03-17

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิ และ (2) เปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิ ตามปัจจัยส่วนบุคคล การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ศึกษา คือ บุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิ จำนวน 422 คน กลุ่มตัวอย่างเป็นบุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิ ประกอบด้วย ข้าราชการ และลูกจ้าง จำนวน 200 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า T- test และ F - test

ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุดได้ดังนี้ ด้านความสำเร็จของงาน ($\bar{X}$ = 4.43) ด้านความก้าวหน้า ($\bar{X}$ = 4.25) ด้านลักษณะงาน ($\bar{X}$ = 3.89) ด้านการยอมรับนับถือ ($\bar{X}$ = 3.65) และด้านความรับผิดชอบ ($\bar{X}$ = 3.58) ตามลำดับ และ (2) ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิ ตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประเภทบุคลากรที่ต่างกัน ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05

คำสำคัญ: ปัจจัย; ประสิทธิภาพ; การปฏิบัติงาน; บุคลากร

Abstract

This research aimed to (1) investigate the factors influencing the job performance of personnel at the Bang Kapi District Office, and (2) compare the factors affecting the job performance of personnel at the Bang Kapi District Office based on personal factors. This study employed a quantitative research methodology. The population consisted of 422 personnel at the Bang Kapi District Office. The sample group comprised 200 personnel, including government officials and employees, selected using purposive sampling. The research instrument was a questionnaire. Statistical analyses included percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test.

The findings revealed that (1) the factors influencing the job performance of personnel at the Bang Kapi District Office were at a high level overall. When considering individual aspects, the aspects could be ranked from the highest to the lowest mean as follows: achievement ($\overline{X}$ = 4.43), advancement ($\overline{X}$ = 4.25), the nature of the work ($\overline{X}$= 3.89), recognition ($\overline{X}$= 3.65), and responsibility ($\overline{X}$= 3.58), respectively. Furthermore, (2) the comparison of factors influencing the job performance of personnel at the Bang Kapi District Office based on personal factors indicated that gender, age, marital status, education level, average monthly income, and personnel type significantly differed in their influence on the job performance of personnel at the Bang Kapi District Office at a significance level of .05.

Keywords: Factor; Efficiency; Personnel Performance; Bangkapi District Office

บทนำ

ข้าราชการคือกลไกสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารราชการแผ่นดิน การที่ประเทศจะพัฒนาให้มีความก้าวหน้ามากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับการปฏิบัติงานของข้าราชการ ดังนั้น การพัฒนาประสิทธิภาพและการเสริมสร้างแรงจูงใจของข้าราชการจึงเป็นภารกิจสำคัญที่รัฐต้องให้ความสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นไปอย่างรวดเร็ว ประชาชนย่อมมีความคาดหวังกับการให้บริการของรัฐสูงขึ้น Promthong (2020) ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคคลนั้นเกิดจากความพึงพอใจของบุคคลเองในการปฏิบัติงาน จึงมีผลต่อความสำเร็จของงานและองค์การ รวมทั้งความสุขของผู้ปฏิบัติงานด้วย ดังนั้น หากองค์กรใดที่บุคลากรไม่มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ก็อาจเป็นมูลเหตุหนึ่งที่ทำให้ผลการปฏิบัติงานไม่มีประสิทธิภาพ และส่งผลให้คุณภาพของงานลดลง เกิดผลเสียต่อองค์กร อาจทำให้งานเกิดความเสียหายและอาจทำให้เกิดปัญหาทางวินัยได้อีกด้วย แต่ในทางตรงกันข้าม

หากองค์กรมีบุคลากรที่มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ก็ย่อมส่งผลทางบวกต่อการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ยังเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานและภาวะผู้นำของผู้บริหารขององค์กรนั้น ๆ ดังนั้น หากองค์กรใดเห็นถึงความสำคัญของการสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้เกิดขึ้นกับบุคลากรในหน่วยงานของตน มีความเข้าใจในปัจจัยหรือองค์ประกอบที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของบุคลากร และตระหนักอยู่เสมอว่า ความรู้สึกกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานนั้นสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาตามสภาพการณ์หรือตามเวลา Maichan (2018) ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้สามารถแบ่งออกเป็นสองกลุ่มใหญ่ ได้แก่ ปัจจัยจูงใจ (Motivator factors) (1) ความสำเร็จในการทำงาน (2) การได้รับการยอมรับนับถือ (3) ลักษณะของงานที่สร้างสรรค์และท้าทาย (4) ความรับผิดชอบในงาน (5) ความก้าวหน้าในอาชีพ และปัจจัยสุขวิทยา (Hygiene factors) (1) นโยบายการบริหารองค์กร (2) การปกครองบังคับบัญชา (3) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (4) เงินเดือน/ผลตอบแทน และ (5) สถานภาพในการทำงาน (Promthong, 2020)

กรุงเทพมหานคร เป็นเมืองหลวงของประเทศไทย เป็นศูนย์รวมเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ อีกทั้งยังมีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่น สังคมของกรุงเทพมหานครจึงเป็นแหล่งรวมของปัญหา Office of the Permanent Secretary of Bangkok (2023) ปัจจุบัน กรุงเทพมหานครกำลังเผชิญกับความท้าทายในด้านการบริหารงานภาครัฐ โดยเฉพาะในยุคที่เทคโนโลยีและดิจิทัลเข้ามามีบทบาทในการให้บริการประชาชน ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของสำนักงานเขตสูงขึ้น ทำให้บุคลากรต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ในขณะเดียวกัน ปัญหาด้านภาระงานที่เพิ่มขึ้น ความกดดันจากประชาชน และทรัพยากรที่จำกัด ล้วนเป็นปัจจัยที่อาจส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

สำนักงานเขตบางกะปิ เป็นหนึ่งในห้าสิบเขตของกรุงเทพมหานคร ตั้งอยู่ทางตอนกลางของฝั่งพระนคร และเป็นเขตที่อยู่อาศัยรองรับการขยายตัวของเมืองทางทิศตะวันออก มีพื้นที่สำคัญ เช่น ย่านบางกะปิ อาณาเขตของเขตบางกะปิติดต่อกับเขตลาดพร้าว เขตบึงกุ่ม เขตสะพานสูง เขตสวนหลวง เขตห้วยขวาง และเขตวังทองหลาง สำนักงานเขต มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการปกครอง การทะเบียน การจัดทำแผนพัฒนาเขต การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ การสาธารณูปโภค และการก่อสร้างอื่น ๆ การสาธารณูปการ การส่งเสริมการฝึกและประกอบอาชีพ การส่งเสริมการลงทุน การส่งเสริมการท่องเที่ยว การจัดการศึกษา การสังคมสงเคราะห์ การพัฒนาคุณภาพชีวิต การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น การจัดให้มีพิพิธภัณฑ์ การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ การส่งเสริมกีฬา การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาคและสิทธิเสรีภาพของประชาชน การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎร การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน การควบคุมการเลี้ยงสัตว์ การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์ การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัย โรงมหรสพ และสาธารณสถานอื่น ๆ การคุ้มครอง ดูแล บำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การผังเมือง การวิศวกรรมจราจร การดูแลรักษาที่สาธารณะ การควบคุมอาคาร การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การส่งเสริมและ

สนับสนุนการป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่าง ๆ การจัดเก็บรายได้ การบังคับการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครหรือกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร และหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย (Bangkok, 2023)

อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมาบุคลากรของสำนักงานเขตบางกะปิเผชิญปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน่วยงานจากปัจจัยหลายประการ เช่น ความไม่เพียงพอของทรัพยากร นโยบายของกรุงเทพมหานครที่เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพการณ์ ข้อจำกัดของระบบราชการ ความซับซ้อนของกระบวนการทำงาน และปัญหาด้านบุคลากรเอง เช่น ทัศนคติ ความพึงพอใจในการทำงาน และระดับความสามารถของแต่ละบุคคล ซึ่งย่อมมีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานโดยตรง

ดังนั้น การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการทำงานของบุคลากรให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงนโยบายบริหารงานบุคคล และพัฒนาสภาพแวดล้อมในการทำงานให้เหมาะสมต่อการเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กรในระยะยาว

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิ
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิตามปัจจัยส่วนบุคคล

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) วิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อเอกสารแนวคิดทฤษฎี (Documentary Study)

ทำการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ รายงานวิจัย บทความวิชาการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยและพัฒนาเครื่องมือวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ บุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิ จำนวน 200 คน ประกอบด้วยข้าราชการ จำนวน 145 คน และลูกจ้าง จำนวน 277 คน (Bangkapi District Office, 2024)

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้มีจำนวน 200 คน โดยใช้การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เนื่องจากข้อจำกัดด้านเวลาในการศึกษา จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างตามสัดส่วน (Proportionate Sampling) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างสะท้อนโครงสร้างของประชากรจริง ได้ข้าราชการ จำนวน 69 คน และลูกจ้าง จำนวน 131 คน

ขั้นตอนที่ 3 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 7 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประเภทบุคลากร

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน จำนวน 25 ข้อ ได้แก่ด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะของงาน ด้านความรับผิดชอบ ด้านความก้าวหน้า ด้านผลสำเร็จในการทำงาน ลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด (Open-end) ซึ่งเป็นคำถามที่ให้ผู้ตอบแสดงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิ

ขั้นตอนที่ 4 การรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลดำเนินการโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือหลัก โดยทำการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน ซึ่งเป็นประชาชนที่เข้ามาใช้บริการ ณ สำนักงานเขตบางกะปิ การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการในช่วงเวลาที่เหมาะสม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอย่างแท้จริง ก่อนการแจกแบบสอบถาม ได้มีการอธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้ผู้ตอบแบบสอบถามทราบ พร้อมทั้งยืนยันว่าข้อมูลที่ได้รับจะถูกเก็บเป็นความลับและใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น หลังจากแจกแบบสอบถามพบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ทำให้สามารถรวบรวมแบบสอบถามครบจำนวน 200 ชุด ตามที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถามโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่า T- test และ F - test

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุดได้ดังนี้ ด้านความสำเร็จของงาน ($\bar{X}$ = 4.43) ด้านความก้าวหน้า ($\bar{X}$ = 4.25) ด้านลักษณะงาน ($\bar{X}$ = 3.89) ด้านการยอมรับนับถือ ($\bar{X}$ = 3.65) และด้านความรับผิดชอบ ($\bar{X}$ = 3.58) ตามลำดับ ซึ่งผลการวิจัยในแต่ละด้านปรากฏดังนี้

ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิ ด้านการยอมรับนับถือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับความคิดเห็นมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ย

ระดับความคิดเห็นมาก คือ มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ ได้รับการยอมรับจากประชาชน ให้คำแนะนำแก่ประชาชนที่มาขอคำปรึกษา ปฏิบัติหน้าที่ต่อประชาชนด้วยความเอาใจใส่ ได้รับคำชมเชยจากประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่ โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 ตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ ดังตารางที่ 1

ด้านการยอมรับนับถือ	$\bar{x}$	S.D.
1. มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่	4.02	.730
2. ได้รับการยอมรับจากประชาชน	3.59	.494
3. ได้รับคำชมเชยจากประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่	3.53	.500
4. ปฏิบัติหน้าที่ต่อประชาชนด้วยความเอาใจใส่	3.56	.497
5. ให้คำแนะนำแก่ประชาชนที่มาขอคำปรึกษา	3.56	.498
ค่าเฉลี่ยโดยรวม = 3.65		

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิ ด้านการยอมรับนับถือ

ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิ ด้านลักษณะงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับความคิดเห็นมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นมาก คือ ลักษณะงานที่ปฏิบัติมีความเหมาะสมกับบทบาทและความรับผิดชอบของบุคลากร งานที่ปฏิบัติตอบสนองความต้องการของประชาชนและสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงาน งานที่ปฏิบัติมีส่วนในการส่งเสริมความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการดำเนินงานของภาครัฐ งานที่ปฏิบัติมีความสำคัญต่อการให้บริการประชาชนและการดำเนินงานของสำนักงานเขต และงานที่ปฏิบัติมีส่วนช่วยในการพัฒนาชุมชนและพื้นที่ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 ตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ ดังตารางที่ 2

ด้านลักษณะงาน	$\bar{x}$	S.D.
1. ลักษณะงานที่ปฏิบัติมีความเหมาะสมกับบทบาทและความรับผิดชอบของบุคลากร	4.02	.802
2. งานที่ปฏิบัติมีความสำคัญต่อการให้บริการประชาชนและการดำเนินงานของสำนักงานเขต	3.95	.794
3. งานที่ปฏิบัติมีส่วนช่วยในการพัฒนาชุมชนและพื้นที่ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	3.52	.501
4. งานที่ปฏิบัติตอบสนองความต้องการของประชาชนและสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงาน	4.02	.770
5. งานที่ปฏิบัติมีส่วนในการส่งเสริมความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการดำเนินงานของภาครัฐ	3.98	.680
ค่าเฉลี่ยโดยรวม = 3.89		

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิ ด้านลักษณะงาน

ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิ ด้านความรับผิดชอบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับความคิดเห็นมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นมาก คือ มีความวิริยะอุตสาหะต่องานที่ปฏิบัติ ปฏิบัติหน้าที่ได้สำเร็จตามภารกิจ อุทิศตนในการทำหน้าที่อย่างเต็มที่ กล้าตัดสินใจต่อภาระหน้าที่ที่รับผิดชอบ และปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความรู้ความสามารถ โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 ตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ ดังตารางที่ 3

ด้านความรับผิดชอบ	$\overline{x}$	S.D.
1. ปฏิบัติหน้าที่ได้สำเร็จตามภารกิจ	3.61	.488
2. กล้าตัดสินใจต่อภาระหน้าที่ที่รับผิดชอบ	3.57	.496
3. ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความรู้ความสามารถ	3.55	.499
4. มีความวิริยะอุตสาหะต่องานที่ปฏิบัติ	3.61	.490
5. อุทิศตนในการทำหน้าที่อย่างเต็มที่	3.59	.492
ค่าเฉลี่ยโดยรวม = 3.58		

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิ ด้านความรับผิดชอบ

ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิ ด้านความก้าวหน้า โดยภาพรวมอยู่ในระดับความคิดเห็นมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นมากที่สุด คือ ควรมีการอบรมให้ความรอบรู้เกี่ยวกับหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง อบรมให้มีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเอง ควรได้รับความยุติธรรมและโอกาสความเจริญก้าวหน้าในสายงานที่รับผิดชอบ โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00 ตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นมาก คือ ควรได้มีโอกาสในการเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้น และควรได้รับการพิจารณาความดี ความชอบเป็นประจำทุกปี โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 ตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ ดังตารางที่ 4

ด้านความก้าวหน้า	$\overline{x}$	S.D.
1. ควรมีการอบรมให้ความรอบรู้เกี่ยวกับหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง	4.44	.498
2. อบรมให้มีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเอง	4.58	.494
3. ควรได้รับการพิจารณาความดี ความชอบเป็นประจำทุกปี	3.73	.445
4. ควรได้รับความยุติธรรมและโอกาสความเจริญก้าวหน้าในสายงานที่รับผิดชอบ	4.40	.491
5. ควรได้มีโอกาสในการเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้น	4.12	.703
ค่าเฉลี่ยโดยรวม = 4.25		

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิ ด้านความก้าวหน้า ด้านความก้าวหน้า

ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิ ด้านความสำเร็จของงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับความคิดเห็นมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นมากที่สุด คือ ควรมีการวางแผนการทำงานก่อนการปฏิบัติงานทุกครั้ง ควรนำความรู้จากการศึกษาอบรมมาประยุกต์ใช้กับงานที่ปฏิบัติ ควรได้รับคำแนะนำในการปฏิบัติหน้าที่จากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน และสามารถแก้ไขปัญหาในขณะปฏิบัติหน้าที่ได้ลุล่วง โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00 ตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นมาก คือเมื่อมีปัญหาผิดพลาดจากการทำงานได้รับขวัญกำลังใจจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 ตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ ดังตารางที่ 5

ด้านความสำเร็จของงาน	$\bar{x}$	S.D.
1. ควรได้รับคำแนะนำในการปฏิบัติหน้าที่จากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน	4.57	.496
2. ควรมีการวางแผนการทำงานก่อนการปฏิบัติงานทุกครั้ง	4.69	.466
3. ควรนำความรู้จากการศึกษาอบรมมาประยุกต์ใช้กับงานที่ปฏิบัติ	4.59	.493
4. สามารถแก้ไขปัญหาในขณะปฏิบัติหน้าที่ได้ลุล่วง	4.37	.485
5. เมื่อมีปัญหาผิดพลาดจากการทำงานได้รับขวัญกำลังใจจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน	3.97	.785
ค่าเฉลี่ยโดยรวม = 4.43		

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิ ด้านความสำเร็จของงาน

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิ ตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานที่ 1 เพศที่ต่างกัน ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิที่มีเพศต่างกัน ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะงาน ด้านความรับผิดชอบ ด้านความก้าวหน้า และด้านความสำเร็จของงานแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05

สมมติฐานที่ 2 อายุที่ต่างกัน ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิที่มีอายุต่างกัน ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะงาน ด้านความรับผิดชอบ ด้านความก้าวหน้า ด้านความสำเร็จของงานแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05

สมมติฐานที่ 3 สถานภาพสมรสที่ต่างกัน ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน

ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะงาน ด้านความรับผิดชอบ ด้านความก้าวหน้า ด้านความสำเร็จของงานแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05

สมมติฐานที่ 4 ระดับการศึกษาที่ต่างกัน ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะงาน ด้านความรับผิดชอบ ด้านความก้าวหน้า ด้านความสำเร็จของงานแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05

สมมติฐานที่ 5 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกัน ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะงาน ด้านความรับผิดชอบ ด้านความก้าวหน้า ด้านความสำเร็จของงานแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05

สมมติฐานที่ 6 ประเภทบุคลากรที่ต่างกัน ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิที่มีประเภทบุคลากรต่างกัน ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะงาน ด้านความรับผิดชอบ ด้านความก้าวหน้า ด้านความสำเร็จของงานแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05

องค์ความรู้ใหม่

ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิ พบองค์ความรู้ใหม่จากการศึกษาว่า องค์ประกอบสำคัญนั้นมีอยู่หลายด้าน ซึ่งสะท้อนถึงความสามารถในการให้บริการแก่ประชาชนอย่างมืออาชีพ ในด้านการยอมรับนับถือ บุคลากรแสดงให้เห็นถึงความรู้และความเอาใจใส่ในหน้าที่ ทำให้ได้รับการยอมรับและคำชมจากประชาชน ด้านลักษณะงานพบว่างานที่ปฏิบัติมีความเหมาะสมกับบทบาทและสอดคล้องกับนโยบาย ส่วนความรับผิดชอบนั้น บุคลากรแสดงออกถึงความมุ่งมั่นและความสามารถในการตัดสินใจภายใต้ความกดดัน นอกจากนี้ มิติความก้าวหน้าและความสำเร็จของงานยังสะท้อนถึงความจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพจากการอบรมและการวางแผนงานอย่างรอบคอบ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการบรรลุเป้าหมายและพัฒนาคุณภาพการบริการ การศึกษาทำให้ทราบว่าปัจจัยส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ และประเภทบุคลากร มีผลต่อการแสดงออกของประสิทธิภาพในแต่ละมิติ ข้อมูลที่ได้จึงเป็นแนวทางสำคัญในการปรับปรุงและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดในการให้บริการแก่ประชาชน ดังแผนภาพที่ 1



แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับความคิดเห็นมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านความสำเร็จของงาน ด้านความก้าวหน้า ด้านลักษณะงาน ด้านการยอมรับนับถือ และด้านความรับผิดชอบ ทั้งนี้เป็นเพราะปัจจัยเหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการสร้างแรงจูงใจและความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากร ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน โดยด้านความสำเร็จของงานที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสะท้อนให้เห็นว่าบุคลากรให้ความสำคัญกับการบรรลุเป้าหมายและผลลัพธ์ที่ชัดเจนในการทำงาน ซึ่งช่วยเสริมสร้างความภาคภูมิใจและแรงจูงใจในการทำงานต่อไป ด้านความก้าวหน้าเป็นปัจจัยที่กระตุ้นให้บุคลากรมุ่งมั่นพัฒนา

ตนเองและเพิ่มขีดความสามารถเพื่อให้ได้รับโอกาสในการเติบโตในสายงาน ด้านลักษณะงานที่เหมาะสมกับทักษะและความสามารถของบุคลากรช่วยให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ ด้านการยอมรับนับถือ เป็นปัจจัยทางสังคมที่ช่วยเสริมสร้างขวัญกำลังใจ โดยการได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาทำให้บุคลากรเกิดความรู้สึกมั่นคงและมีคุณค่าในองค์กร และด้านความรับผิดชอบที่มีความชัดเจนช่วยให้บุคลากรสามารถวางแผนและจัดลำดับความสำคัญของงานได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Srithat (2022) ได้กล่าวไว้ว่าปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของบุคคลนั้นเป็นความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคคลนั้น เกิดขึ้นเป็นกระบวนการนับตั้งแต่มีสิ่งเร้ามากระตุ้นให้เกิดการรับรู้และการเรียนรู้ พัฒนาไปเป็นบุคลิกภาพเฉพาะบุคคล ก่อให้เกิดแรงจูงใจซึ่งเป็นความพยายามความต้องการเป็นแรงผลักดันที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดเกิดเป็นพฤติกรรมในการทำงาน เกิดผลการปฏิบัติงานของบุคคล และผลการปฏิบัติงานจะเป็นข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้หน่วยงานทราบประสิทธิผลการทำงานและเป็นสิ่งเร้าให้คนเกิดการรับรู้ในการทำงานของตน นอกจากนี้ยังเป็นข้อมูลในการพิจารณา เพื่อประเมินผลและให้รางวัลในการปฏิบัติงาน การรับรู้ หมายถึงกระบวนการที่บุคคลเลือกรับแปลความหมายของสิ่งเร้าที่บุคคลพบเห็น หรือเกี่ยวข้องในสิ่งแวดล้อมหนึ่ง ๆ ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการปฏิบัติ การรับรู้ของคนมีความแตกต่างกัน ทำให้พฤติกรรมที่แสดงออกแตกต่างกันด้วยและในการทำงานของคนประกอบด้วย งานหรือกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติ ตัวบุคคลและผลงาน ซึ่งเป็นผลผลิตจากการทำงาน โดยที่งานเปรียบเสมือนตัวกระตุ้นจากภายนอกทำให้บุคคลรับรู้หน้าที่และกิจกรรมรับผิดชอบในการดำเนินงาน ขณะเดียวกันการทำงานของบุคคล มีปัจจัยภายในตัวเป็นองค์ประกอบ เช่น ความสามารถประวัติการทำงาน ประสบการณ์ บุคลิกภาพของคนแรงจูงใจของหน่วยงาน ส่งผลกระทบต่อผลผลิตที่ได้จากการปฏิบัติงานของคน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Phusitthiwong (2024) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์ ตามความคิดเห็นของบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านลักษณะงาน ด้านเงินเดือน ด้านความรับผิดชอบ สอดคล้องกับการศึกษาของ Wongarj and Bodeerat (2022) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านงานธุรการ สังกัดสำนักงานอัยการสูงสุด ในเขตพื้นที่ภาค 6 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรมากที่สุด คือ ด้านลักษณะของงานที่ทำ ด้านความรับผิดชอบ และด้านการได้รับการยอมรับนับถือ และสอดคล้องกับการศึกษาของ Chantaracharoen (2024) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมส่งเสริมสหกรณ์ ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นด้านปัจจัยจูงใจในการ ปฏิบัติงานและปัจจัยด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.03, S.D. = 0.65) และ ($\bar{X}$ = 4.17, S.D. = 0.66) ตามลำดับ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิ ตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประเภทบุคลากรที่ต่างกัน ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพ

การปฏิบัติงานของบุคลากรแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ทั้งนี้เป็นเพราะปัจจัยส่วนบุคคลส่งผลต่อทัศนคติ แรงจูงใจ และรูปแบบการทำงานของบุคลากร ซึ่งมีผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคล เช่น เพศและอายุอาจมีอิทธิพลต่อความสามารถในการปรับตัวต่อเทคโนโลยีหรือแนวทางการทำงานที่เปลี่ยนแปลงไป ขณะที่ระดับการศึกษาและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอาจส่งผลต่อทักษะ ความมั่นใจ และความพึงพอใจในงาน ส่วนสถานภาพสมรสและประเภทบุคลากรยังอาจเชื่อมโยงกับภาระหน้าที่ส่วนตัวและอัตราการอุทิศตนให้กับองค์กร ส่งผลให้มีประสิทธิภาพในการทำงานที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Ruangsit (2022) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลด่านสำโรง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า บุคลากรที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง รายได้ต่อเดือนและระยะเวลาการปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Suphamongkhon (2021) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า บุคลากรที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเขตห้วยขวาง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และการศึกษาของ Pitakphong (2023) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการในองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า ข้าราชการที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาการปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

สรุป

ผลการวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิในด้านต่าง ๆ มีการประเมินในระดับความคิดเห็นมาก โดยในด้านการยอมรับนับถือ บุคลากรมีความรู้และความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ มีการให้คำแนะนำแก่ประชาชนและได้รับคำชมจากประชาชนในแง่ของการปฏิบัติหน้าที่ ด้านลักษณะงาน พบว่า งานที่ปฏิบัติมีความเหมาะสมกับหน้าที่ที่กำหนด และมีผลในการช่วยลดความขัดแย้งและส่งเสริมความเป็นระเบียบในสังคม ด้านความรับผิดชอบ บุคลากรแสดงความวิริยะอุตสาหะในการปฏิบัติหน้าที่และมีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ ด้านความก้าวหน้า พบว่า บุคลากรเห็นว่าควรมีการอบรมเพื่อพัฒนาความรู้และความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเอง รวมถึงโอกาสในการเจริญก้าวหน้าในสายงาน และด้านความสำเร็จของงาน พบว่า บุคลากรสามารถวางแผนการทำงานและประยุกต์ใช้ความรู้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้รับการสนับสนุนและกำลังใจจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ในขณะที่ การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิตามปัจจัยส่วนบุคคล ผลการศึกษาพบว่า เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

และประเภทบุคลากรที่ต่างกัน ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผู้บริหารสำนักงานเขตบางกะปิควรจัดอบรมเพิ่มทักษะที่จำเป็นในการทำงาน และกำหนดเกณฑ์การประเมินผลที่เป็นธรรมและโปร่งใส เพื่อสร้างแรงจูงใจและส่งเสริมการเติบโตในสายงาน

1.2 ผู้บริหารสำนักงานเขตบางกะปิควรสร้างระบบแรงจูงใจและการยอมรับ โดยส่งเสริมสนับสนุนระบบการให้รางวัลและการยกย่องผลงานที่โดดเด่น และเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะแนวทางปรับปรุงงาน

1.3 ผู้บริหารสำนักงานเขตบางกะปิควรทบทวนและปรับปรุงโครงสร้างงานให้สอดคล้องกับบทบาทและความรับผิดชอบของบุคลากร ลดขั้นตอนที่ซับซ้อนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน

1.4 ผู้บริหารสำนักงานเขตบางกะปิควรจัดกิจกรรมอบรมเกี่ยวกับจริยธรรมและจรรยาบรรณในการทำงาน และกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานที่ชัดเจนเพื่อให้บุคลากรสามารถตัดสินใจได้อย่างมั่นใจ

1.5 ผู้บริหารสำนักงานเขตบางกะปิควรกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของงาน พร้อมระบบติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง นำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพ ลดข้อผิดพลาด และเพิ่มความสะดวกในการดำเนินงาน

2. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการศึกษาวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิ ได้แก่ ด้านการยอมรับนับถือ ลักษณะงาน ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้า และความสำเร็จของงาน ซึ่งในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยที่ดี แต่ยังมีบางด้านที่ควรปรับปรุง เช่น การอบรมให้ความรอบรู้เกี่ยวกับหน้าที่และการพัฒนาตนเองในด้านความก้าวหน้า ควรได้รับโอกาสในการเลื่อนตำแหน่งและการพิจารณาความดีความชอบอย่างสม่ำเสมอ เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรมีแรงจูงใจในการพัฒนาความสามารถและความรับผิดชอบที่มากขึ้น นอกจากนี้ การเสริมสร้างการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานในการให้คำแนะนำและขวัญกำลังใจเมื่อเกิดปัญหาควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดีและการพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประเภทบุคลากรมีผลต่อปัจจัยการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิ โดยเฉพาะในด้านการยอมรับนับถือ ลักษณะงาน ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้า และความสำเร็จของงานที่มีความแตกต่างกันตามปัจจัยเหล่านี้ ดังนั้น ควรมีการพิจารณาปรับปรุงนโยบายและการบริหารงานที่เหมาะสมกับลักษณะของบุคลากรแต่ละกลุ่ม เช่น การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเฉพาะที่

ตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มบุคลากรที่แตกต่างกัน เช่น การอบรมที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะในด้านที่สอดคล้องกับลักษณะงานและสถานภาพบุคลากร รวมถึงการพิจารณาปรับปรุงสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มความพึงพอใจและประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรทุกกลุ่ม

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเขตต่าง ๆ เพื่อหาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในแต่ละพื้นที่และสามารถนำข้อมูลเหล่านั้นไปปรับใช้ในบริบทของสำนักงานเขตบางกะปิ

3.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน เช่น สภาพแวดล้อมการทำงานที่มีความสะดวกสบาย การใช้เทคโนโลยีในงาน และการจัดการเวลา เพื่อให้เห็นภาพรวมของปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานอย่างครบถ้วน

3.3 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องของการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาและระบบการสื่อสารภายในองค์กรเพื่อดูว่ามีผลต่อการพัฒนาและการปรับปรุงประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเขตอย่างไร

References

Bangkok. (2023). *Duties And Powers of The District Office*. Bangkok: Bangkok.

Bangkapi District Office. (2024). *District Office Staffing Rate*. Bangkok: Bangkapi District Office.

Certo, S. C. (2000). *Modern Management : Diversity, Quality, Ethics, and the Global Environment*. (8th ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice – Hall.

Chantaracharoen, K. (2024). *Factors Affecting Performance Efficiency of Central Personnel of The Cooperative Promotion Department*. (Master's Thesis). Ramkhamhaeng University. Bangkok.

Maichan, A. (2018). Factors Affecting the Performance of Employees in The Machinery Installation Industry Group, Production Line in Songkhla Province. *Suratthani Rajabhat Journal,* 5(1), 95-122.

Office of the Permanent Secretary of Bangkok. (2023). *Bangkok City Plan*. Bangkok: Office of the Permanent Secretary of Bangkok.

Phusitthiwong, N. (2024). *Factors Affecting the Performance of Local Government Personnel in Takhli District, Nakhon Sawan Province*. (Master's Thesis). Nakhon Sawan Rajabhat University. Nakhon Sawan.

Pitakphong, P. (2023). *Factors Affecting the Performance of Civil Servants in The Nonthaburi Provincial Administrative Organization, Mueang Nonthaburi District, Nonthaburi Province*. (Master's Thesis). Sukhothai Thammathirat Open University. Nonthaburi.

Promthong, P. (2020). *Factors Affecting Work Efficiency of the Government officials, Department of Provincial Administration in Sakon Nakhon Province*. (Master's Thesis). Sukhothai Thammathirat Open University. Nonthaburi.

Ruangsit, P. (2022). *Factors Affecting the Performance of Personnel of Dan Samrong Subdistrict Municipality, Mueang District, Samut Prakan Province*. (Master's Thesis). Siam University. Bangkok.

Srithat S. (2022). *Factors Affecting the Prevention and Control of Dengue Fever of Public Health Officers at Health Stations in Udon Thani Province*. (Master's Thesis). Sukhothai Thammathirat Open University. Nonthaburi.

Suphamongkhon, S. (2021). *Factors Affecting the Performance of Personnel in Huai Khwang District Office, Bangkok*. (Master's Thesis). Siam University. Bangkok.

Wongarj, K., & Bodeerat, C. (2022). Factors Affecting the Work Efficiency of Personnel in Administrative Work at Office of the Attorney General in the Area of Region 6. *Journal of Modern Learning Development*, 7(5), 1-14.

การพัฒนาหลักสูตรการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

A DEVELOPMENT OF MATHEMATICS PROBLEM SOLVING BY USING POLYA'S PROBLEM SOLVING PROCESS WITH THINK PAIR SQUARE FOR GRADE 6 STUDENTS

[1]ศุภวิชญ์ แตงทองคำ และ [2]ปริญญภาษ สีทอง

[1]Supawich Tangtongkum and [2]Parinyapast Seethong

[1]หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

[1]Master of Education Program in Curriculum and Instruction, Lampang Rajabhat University, Thailand

[1]Corresponding Author's Email: supawich.inwza@gmail.com

Received: 2025-02-22

Revised: 2025-03-05

Accepted: 2025-03-06

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ (2) เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น แบบแผนที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ คือแบบกลุ่มเดียว ทดสอบก่อนหลังกลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 โรงเรียนประชาวิทย์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 23 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ หลักสูตร คู่มือการใช้หลักสูตร แบบทดสอบวัดความสามารถการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า

1. หลักสูตรการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีองค์ประกอบ 6 ประกอบ ได้แก่ 1) ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 3) โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตรประกอบด้วย 4 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 โจทย์ปัญหารูปสามเหลี่ยม หน่วยที่ 2 โจทย์ปัญหารูปหลายเหลี่ยม หน่วยที่ 3 โจทย์ปัญหาวงกลม

และหน่วยที่ 4 โจทย์ปัญหารูปเรขาคณิตสามมิติ 4) แนวทางการจัดการเรียนรู้ 5) สื่อ / แหล่งเรียนรู้ และ 6) การวัดและการประเมินผล หลักสูตรมีความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ ในระดับมากที่สุด คู่มือหลักสูตรมีความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ ในระดับมากที่สุด

2. นักเรียนที่เรียนด้วยหลักสูตรการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย มีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

คำสำคัญ: การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ; กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา ; เทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย

Abstract

This research aims to: (1) develop and validate the quality of a mathematics problem-solving course utilizing Polya's problem-solving process in conjunction with the Think-Pair-Share technique for sixth-grade students, and (2) investigate the effects of the aforementioned course on sixth-grade students. This study employs a preliminary experimental research design, specifically a one-group pretest-posttest design. The research sample consists of 23 sixth-grade students from class 6/2 at Prachawit School during the second semester of the 2024 academic year, selected through cluster sampling. The research instruments include the developed course curriculum, a course implementation manual, and a mathematics problem-solving ability test. Data analysis will be conducted using descriptive statistics, including percentages, means, and standard deviations, as well as a paired samples t-test.

The research findings revealed that:

1. The mathematics problem-solving curriculum using Polya's problem-solving process combined with the 4-Buddy Think-Pair-Share technique for sixth-grade students comprises 6 main components: 1) Background and significance of the curriculum, 2) Objectives of the curriculum, 3) Curriculum content structure, which includes 4 units: Unit 1: Triangle Word Problems, Unit 2: Polygon Word Problems, Unit 3: Circle Word Problems, and Unit 4: Three-

Dimensional Geometric Shape Word Problems, 4) Learning management approaches, 5) Learning media and resources, and 6) Measurement and evaluation. The overall suitability of the curriculum was rated at the highest level, and the curriculum manual was also rated as having the highest overall suitability.

2. Students who learned through the mathematics problem-solving curriculum using Polya's problem-solving process combined with the 4-Buddy Think-Pair-Share technique demonstrated a statistically significant higher mean score in mathematics problem-solving ability after the learning intervention compared to before the intervention at the 0.05 level.

Keywords: mathematics problem-solving ; Polya's problem-solving process ; Think-Pair-Square

บทนำ

การศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ และคุณธรรม โดยวิชาคณิตศาสตร์ถือเป็นรากฐานสำคัญที่บรรจุอยู่ในหลักสูตรมาอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และเป็นพื้นฐานในการศึกษาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อันเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ

อย่างไรก็ตาม จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2566 ของโรงเรียนประชาวิทย์ พบว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยในมาตรฐาน ค 2.2 เกี่ยวกับการวิเคราะห์รูปเรขาคณิตเพียง 17.91 ซึ่งต่ำกว่าระดับจังหวัดและระดับประเทศ นอกจากนี้ จากรายงานกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ยังพบว่านักเรียนมีปัญหาในการตีความโจทย์ปัญหาหลายขั้นตอนและขาดความแม่นยำในกระบวนการแก้โจทย์ปัญหา

การพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการเรียนรู้คณิตศาสตร์ขั้นสูงและการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การพัฒนาหลักสูตรเฉพาะสำหรับการแก้โจทย์ปัญหา โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย สามารถช่วยยกระดับความสามารถของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาประกอบด้วย 4 ขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ การทำความเข้าใจปัญหา การวางแผน การดำเนินการตามแผน และการตรวจสอบ ซึ่งเมื่อนำมาผสมผสานกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย

ที่เน้นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการเรียนรู้ร่วมกัน จะช่วยเสริมให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยนักเรียนจะได้พัฒนาทั้งกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบและทักษะทางสังคมไปพร้อมกัน

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหา การคิดวิเคราะห์ และการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตของผู้เรียนในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นการวิจัยการทดลองเบื้องต้น (Pre-Experimental Research) แบบแผนที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ คือ One - Group Pretest - Posttest Design ดังนี้ (Buason, 2008)

O_1	X	O_2

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

O_1 คือ การทดสอบก่อนการทดลอง (Pre-test)

X คือ การจัดการเรียนการสอนกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้หลักสูตรการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

O_2 คือ การทดสอบหลังการทดลอง (Post test)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนประชาวิทย์จำนวน 3 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 69 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนประชาวิทย์ จำนวน 23 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการสร้างและหาคุณภาพของหลักสูตรการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนา

1.1 หลักสูตรการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการ แก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1.2 คู่มือการใช้หลักสูตรการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการ แก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 แบบทดสอบวัดความสามารถการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ชี้แจงการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรฯ ให้กับกลุ่มตัวอย่าง

2. ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบก่อนเรียนวัดความสามารถการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ซึ่งเป็นแบบทดสอบอัตนัย จำนวน 7 ข้อ ใช้เวลาในการทำข้อสอบ 2 ชั่วโมง

3. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามคู่มือการใช้หลักสูตรฯ โดยใช้เวลารวม 7สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 1 ชั่วโมง รวม 18 ชั่วโมง (รวมทดสอบก่อนและหลังเรียน) โดยใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนในชั่วโมงลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. นำกระดาษคำตอบของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์รูบริคที่กำหนดไว้

2. รวบรวมคะแนนความสามารถการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

3. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผลการทดสอบวัดทักษะการคิดคำนวณเรื่อง การคูณ การหารจำนวนนับของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนตามหลักสูตรฯ โดยใช้สถิติทดสอบทีแบบไม่อิสระ (t-test dependent samples)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า ผลการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และเอกสารประกอบการใช้หลักสูตรโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ปรากฏผลดังตารางที่ 1 และ 2 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน

รายการประเมิน	**ระดับความเหมาะสม (n=5)**		
	$\overline{X}$	S.D.	**แปลผล**
1. ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร	4.80	0.45	มากที่สุด
2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.27	0.86	มาก
3. โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร	4.60	0.50	มากที่สุด
4. กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.70	0.65	มากที่สุด
5. สื่อ/แหล่งเรียนรู้	4.48	0.65	มาก
6. การวัดและประเมินผล	4.80	0.45	มากที่สุด
เฉลี่ย	**4.60**	**0.43**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 1 พบว่าผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน มีความเห็นว่าองค์ประกอบของหลักสูตรการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับ ($\overline{X}$ = 4.60, S.D. = 0.43) โดยทุกด้านมีความเหมาะสมระหว่างมากถึงมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร ($\bar{X}$ = 4.80, S.D. = 0.45) โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร ($\bar{X}$ = 4.60, S.D. = 0.50) กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.70, S.D. = 0.65) การวัดและประเมินผล ($\bar{X}$ = 4.80, S.D. = 0.45) หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ($\bar{X}$ = 4.27, S.D. = 0.86) สื่อ/แหล่งเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.48, S.D. = 0.65)

ตารางที่ 2 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพของคู่มือการใช้หลักสูตรการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน

รายการประเมิน	**ระดับความเหมาะสม (n=5)**		
	$\bar{X}$	S.D.	**แปลผล**
1. คำแนะนำการใช้หลักสูตร	4.90	0.23	มากที่สุด
2. กำหนดการสอน	4.60	0.55	มากที่สุด
3. บทบาทของครูผู้สอน	4.75	0.23	มากที่สุด
4. การวัดและประเมินผล	4.80	0.45	มากที่สุด
5. แผนการจัดการเรียนรู้	4.64	0.53	มากที่สุด
เฉลี่ย	**4.74**	**0.40**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 2 พบว่าผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน มีความเห็นว่าองค์ประกอบของหลักสูตรการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.74, S.D. = 0.40) โดยทุกด้านมีความเหมาะสมระหว่างมากถึงมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ คำแนะนำการใช้หลักสูตร ($\bar{X}$ = 4.90, S.D. = 0.23) กำหนดการสอน ($\bar{X}$ = 4.60, S.D. = 0.55) บทบาทของครูผู้สอน ($\bar{X}$ = 4.75, S.D. = 0.23) การวัดและประเมินผล ($\bar{X}$ = 4.80, S.D. = 0.45) แผนการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.64, S.D. = 0.53)

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า ผลการทดลองการใช้หลักสูตรการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏผล ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ก่อนและหลังเรียนด้วยหลักสูตรการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	ผลรวมคะแนน	$\bar{x}$	ร้อยละ	S.D.	$\bar{D}$	$S.D._D$	t
ก่อนเรียน	23	84	1077	46.83	55.75	8.82	13.65	9.67	6.77
หลังเรียน	23	84	1392	60.48	71.99	9.28			

*p < .05

จากตารางที่ 3 พบว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยหลักสูตรการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยของความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ก่อนเรียนเท่ากับ 46.83 และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยของความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ เท่ากับ 60.48 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการเรียนหลักสูตรการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมติฐาน

องค์ความรู้ใหม่

แผนภาพการพัฒนาหลักสูตรการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

แนวคิด/ทฤษฎี

การพัฒนาหลักสูตร (Taba, 1962, p.10
การดำเนินการพัฒนาหลักสูตรดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน ดังนี้
ขั้นที่ 1 การวินิจฉัยความต้องการของผู้เรียน
ขั้นที่ 2 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
ขั้นที่ 3 การเลือกเนื้อหาสาระ
ขั้นที่ 4 การจัดรวบรวมเนื้อหาสาระ
ขั้นที่ 5 การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้
ขั้นที่ 6 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้
ขั้นที่ 7 การประเมินผล

กระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิดของโพลยา (Polya, 1957 : 5-6) ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ 4 ขั้น ดังนี้
ขั้นที่ 1 ทำความเข้าใจปัญหา
ขั้นที่ 2 วางแผนแก้ปัญหา
ขั้นที่ 3 ดำเนินการตามแผน
ขั้นที่ 4 ตรวจสอบ

เทคนิคเพื่อนคู่คิดสี่สหาย ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน (Lyman, 1987)
1. นักเรียนคิดด้วยตนเอง (Think)
2. จับคู่แลกเปลี่ยนความคิดเห็น (Pair)
4. รวมเป็นกลุ่ม 4 คนเพื่ออภิปรายร่วมกัน (Square)

ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์

หลักสูตรการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1. ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร
2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร
3. โครงสร้างของหลักสูตร จำนวน 14 ชั่วโมง
4. แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
5. สื่อและแหล่งเรียนรู้
6. การวัดและประเมินผล

กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเพื่อนคู่คิด 4 สหาย

ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 ทำความเข้าใจปัญหา ขั้นตอนนี้ให้นักเรียนพิจารณาโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ว่าเกี่ยวกับอะไร กำหนดอะไรและต้องการหาอะไร จากนั้นจับคู่แลกเปลี่ยนความคิดเห็น แล้วจับคู่กับนักเรียนคู่ใหม่เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

ขั้นที่ 2 วางแผนแก้ปัญหา ขั้นตอนนี้ให้นักเรียนพิจารณาวิธีแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ จากนั้นจับคู่แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีแก้ปัญหา แล้วจับคู่กับนักเรียนคู่ใหม่เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเลือกวิธีแก้ปัญหาที่เหมาะสม

ขั้นที่ 3 ดำเนินการตามแผน ขั้นตอนนี้ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ จับคู่แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการหาคำตอบ หากแผนไม่สำเร็จให้เลือกวิธีใหม่ จับคู่กับนักเรียนคู่ใหม่เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของแผน

ขั้นที่ 4 ตรวจสอบ ขั้นตอนนี้ให้นักเรียนพิจารณาความถูกต้องและความสมเหตุสมผลของคำตอบ จากนั้นจับคู่แลกเปลี่ยนความคิดเห็น แล้วจับคู่กับนักเรียนคู่ใหม่เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความสมเหตุสมผลของคำตอบ

การวัดและประเมินผลของหลักสูตร

แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์

ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามของโพลยาร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

หลักสูตรการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามของโพลยาร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 3) โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร 4) กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของหลักสูตร 5) สื่อ/แหล่งเรียนรู้ของ หลักสูตร และ 6) การวัดและประเมินผลของหลักสูตร ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรและสังเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตรของ Taba (1962), Ralph W. Tyler (1950), Utranant (1989), Buasri (1999), Phuphan (2003), Kaewurai (2006) จากนั้นนำมาสังเคราะห์เพื่อหาองค์ประกอบของหลักสูตรโดยผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การพิจารณา คือ ต้องมีความคิดเห็นของนักวิชาการที่สอดคล้องกันตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป จึงถือว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญ ทั้งนี้ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับการศึกษาองค์ประกอบของหลักสูตร เพื่อให้ตรงกับความต้องการของนักเรียน สอดคล้องกับ Mektrairat and Kongkeaw (2021) ที่ได้ทำงานวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมทักษะสมอง EF (Executive Function) ของเด็กปฐมวัยที่อยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ ที่ได้กำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ใกล้เคียงกันได้แก่ 1) หลักการของหลักสูตร 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 3) เนื้อหาสาระของหลักสูตร 4) การจัดกิจกรรม 5) สื่อ 6) การประเมินผล และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Prornchaiya, Gumjudpai, and Chamnankit (2021) ได้ทำงานวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความรู้ความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของผู้เรียนตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ที่ได้กำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ใกล้เคียงกันได้แก่ 1) หลักการของหลักสูตร 2) ความมุ่งหมายของหลักสูตร 3) โครงสร้างของหลักสูตร 4) การวัดผลและประเมินผล 5) แนวทางการใช้หลักสูตร และในการพัฒนาหลักสูตรผู้วิจัยได้เลือกแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรของทาบา Taba (1962,p.10) เนื่องจากหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาเป็นหลักสูตรระดับหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งมีกระบวนการพัฒนาหลักสูตรและช่วยให้นักเรียนสามารถประยุกต์การเรียนตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ โดยขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การวินิจฉัยความต้องการ 2) การกำหนดจุดมุ่งหมาย 3) การเลือกเนื้อหา 4) การจัดองค์ประกอบของเนื้อหา 5) การเลือกประสบการณ์การเรียน 6) การจัดองค์ประกอบของประสบการณ์การเรียนรู้ 7) การวินิจฉัยสิ่งที่ประเมิน การเลือกวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ทั้งนี้ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับทุกขั้นตอนโดยขั้นที่ 1 การวินิจฉัยความต้องการ ผู้วิจัยได้ศึกษาบริบทต่างๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ความต้องการและความสนใจของผู้เรียนพบว่านักเรียนมีปัญหาในเรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์และต้องการให้มีการปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคใหม่ ให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์

ผลการหาคุณภาพของหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามของโพลยาร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในภาพรวมหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรตามขั้นตอนต่าง ๆ ผู้วิจัยเลือกใช้กระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ Hilda Taba ประกอบด้วย 7 ขั้น ดังนี้ ขั้นที่ 1 การวินิจฉัยความต้องการของผู้เรียน ขั้นที่ 2 กำหนดวัตถุประสงค์ ขั้นที่ 3 การเลือกเนื้อหา ขั้นที่ 4 การจัดองค์ประกอบของเนื้อหา ขั้นที่ 5 การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ ขั้นที่ 6 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และขั้นที่ 7 การวินิจฉัยสิ่งที่ประเมิน การเลือกวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ประเมิน อีกทั้งยังสอบถามปัญหาและความต้องการของนักเรียน แล้วนำมาวิเคราะห์และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรจากนั้นได้ลงมือสร้างหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตร ซึ่งผู้วิจัยได้นำหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรโดยผู้วิจัยได้นำผลการตรวจสอบคุณภาพมาดำเนินการปรับปรุง แก้ไข หลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้หลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรมีคุณภาพ จากนั้นไปใช้นำร่องกับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง ก่อนที่จะนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งสอดคล้องกับ Samerjai and Seethong (2024) ที่ได้ทำงานวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรเสริมการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เอส เอส ซี เอส ร่วมกับเทคนิคเกมมิฟิเคชัน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่าผลการประเมิน หลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับ กับ Klomim (2019) ที่ได้ทำงานวิจัยการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสะเต็มศึกษาบูรณาการศาสตร์พระราชาสำรหับครูระดับชั้นประถมศึกษา พบว่าผลการประเมินหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการใช้หลักสูตรการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามของโพลยาร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามของโพลยาร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยความสามารถการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่านักเรียนที่เรียนด้วยหลักสูตรการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามของโพลยาร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความสามารถในแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ดีขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรทุกขั้นตอน โดยขั้นที่ 1 ผู้วิจัยสอบถามนักเรียนในประเด็นต่าง ๆ โดยครูสอบถามความต้องการของผู้เรียนในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการให้ผู้เรียนช่วยกันบอกปัญหาของตนเองทีละคนบนกระดาน และครูได้ทำการสอบถามเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนการสอน และผู้เรียนอยากเรียนเกี่ยวกับอะไร

ผลสรุปคือผู้เรียนอยากพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา ครูจึงได้เลือกใช้กระบวนการ แก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย เมื่อพิจารณาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ขั้นที่ 1 ทำความเข้าใจปัญหา ขั้นตอนนี้ส่งผลให้ผู้เรียน ได้พัฒนาการอ่านจับใจความ การแยกแยะข้อมูลการวิเคราะห์โจทย์ โดยครูได้เน้นให้นักเรียนระบุสิ่งที่โจทย์กำหนดให้และสิ่งที่โจทย์ถามให้ชัดเจนและครบถ้วน และเทคนิคเพื่อนคู่คิดสี่สหายช่วยให้นักเรียนที่เข้าใจโจทย์ไม่ชัดเจนได้แลกเปลี่ยนความเข้าใจกับเพื่อน และตรวจสอบความเข้าใจซ้ำในกลุ่มใหญ่ขึ้น ขั้นที่ 2 วางแผนแก้ปัญหา ส่งผลให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ วางแผน และเลือกวิธีการแก้ปัญหา โดยครูได้เน้นให้นักเรียนอธิบายเหตุผลในการเลือกวิธีแก้ปัญหาการเสริมด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย ช่วยให้นักเรียนได้เห็นวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายและเรียนรู้วิธีคิดจากเพื่อน ขั้นที่ 3 ดำเนินการตามแผน ขั้นนี้ผู้เรียนจะได้ฝึกการคำนวณการแก้ปัญหาตามขั้นตอน ครูต้องเน้นความละเอียดรอบคอบในการคำนวณ การเสริมด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย ช่วยให้นักเรียนตรวจสอบขั้นตอนการแก้ปัญหาร่วมกัน หากมีข้อผิดพลาดสามารถช่วยกันแก้ไข ขั้นที่ 4 ตรวจสอบ ผู้เรียนได้พัฒนาการตรวจสอบคำตอบ การให้เหตุผล และการประเมินความสมเหตุสมผล การเสริมด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย ช่วยให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนวิธีการตรวจสอบ และยืนยันความถูกต้องของคำตอบร่วมกัน นอกจากนี้ครูจะมีการให้ข้อมูลย้อนกลับของกิจกรรมที่นักเรียนได้เรียนไป เพื่อนำไปปรับและพัฒนาในกิจกรรมครั้งถัดไป สอดคล้องกับ Karuhapan and Khamrat (2022) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดลที่มีต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาและเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ฯ มีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุป

ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามของโพลยาร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลปรากฏดังนี้

หลักสูตรที่สร้างขึ้น คือ หลักสูตรการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามของโพลยาร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มี 6 องค์ประกอบได้แก่ 1) ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 3) โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร 4) กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของหลักสูตร 5) สื่อ/แหล่งเรียนรู้ของ หลักสูตร และ 6) การวัดและประเมินผลของหลักสูตร ในภาพรวมของหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.60, S.D. = 0.43) และคู่มือการใช้หลักสูตรในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.74, S.D. = 0.40)

ผลการใช้หลักสูตรการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามของโพลยาร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลปรากฏ ดังนี้

นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามของโพลยาร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง หลักสูตรการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามของโพลยาร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไปดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1 ควรปรับเวลาในการจัดกิจกรรมให้ยืดหยุ่นตามความสามารถของผู้เรียน โดยเฉพาะในช่วงแรกที่นักเรียนยังไม่คุ้นเคยกับหลักสูตร แต่เมื่อผู้เรียนสามารถปรับตัวได้แล้วจึงใช้เวลาตามหลักสูตร

2 ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงอาจมีบทบาทโดดเด่นในการแสดงความคิดเห็นและการตัดสินใจ ในขณะที่ผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าอาจขาดความมั่นใจในการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น โดยผู้สอนต้องคอยกระตุ้นให้ผู้เรียนทุกกลุ่มผลัดกันทำหน้าที่ต่าง ๆ ในกลุ่มที่ทุกคนจะได้มีบทบาทในการนำพากลุ่มไปสู่ความสำเร็จเท่าเทียมกัน และการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกระดับความสามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้อย่างเท่าเทียม

3 ในการใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของโพลยาใช้เวลามากในแต่ละขั้นตอนกิจกรรมครูควรใช้การเสริมแรงกระตุ้นผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนไม่เกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย เห็นคุณค่าเห็นความสำคัญของเทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย ว่าสามารถใช้ในการแก้โจทย์ปัญหา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1 ควรมีการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรโดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาหรือกระบวนการในการจัดการเรียนรู้ หรือเทคนิคอื่น ๆ STAD, เทคนิคเกมมิฟิเคชัน

2 ควรพัฒนาหลักสูตรด้านความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์เพื่อใช้กับนักเรียนระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

References

Buasri, T. (1999). *Theory of Curriculum Design and Development*. Bangkok: Kurusapa Ladprao.

Buason, R. (2008). *Philosophy of Research*. Bangkok: Chulalongkorn University Press.

Karuhapan, L., & Khamrat, N. (2022). The Effect of Learning Management According to Polya's Problem Solving Process with Bar Model Techniques Towards Problem Solving Ability and Attitudes Towards Mathematics Learning of Matthayomsuksa 2 Students. *Social Sciences Research and Academic Journal*, 17(2), 213-226.

Klomim, K. (2019). A Training Curriculum Development on Introduction STEM with Integrated King's Science Education for Primary Teachers. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 12(1), 1391-1413.

Lyman, F. (1987). Think-pair-Share: An Ending Teaching Technique. *MAA-CIE Cooperative News*, 1, 1-2.

Mektrairat, W., & Kongkeaw, P. (2021). The curriculum of parental development to enhance EF cognitive development of early childhood in child development centers of Krokphar Nakhon Sawan. *Journal of Graduate Studies in Northern Rajabhat Universities*, 11(2), 15-30.

Phuphan, S. (2003). *Basic Concepts of Curriculum Construction and Development*. Chiang Mai: Duangkamol Chiang Mai.

Polya, G. (1957). *How to Solve It*. New York: Doubleday and Company.

Prornchaiya, P., Gumjudpai, S., & Chamnankit, P. (2021). The curriculum development to enhance knowledge and ability of teacher on instructional for develop learners' learning and innovation skills based on professional learning community in the secondary educational service area office 23. *Journal of Social Science and Buddhistic Anthropology,* 6(6), 175-189.

Samerjai, W., & Seethong, P. (2024). The curriculum development on mathematic problem solving using SSCS model with gamification techniques for grade 5 students. *Journal of Graduate Studies Review MCU Phrae*, 10(1), 97-110.

Taba, H. (1962). *Curriculum Development Theory and Practice*. New York: Harcourt, Brace and World Inc.

Tyler, R. W. (1950). *Basic Principle of Curriculum and Instruction*. Chicago: The University of Chicago.

Utranun, S. (1989). *Foundation and Principles of Curriculum Development* (3rd ed.). Bangkok: Mit Siam Printing.

การขับเคลื่อนการทำงานรูปแบบใหม่ด้วยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล : ความท้าทายใหม่ของศึกษาธิการจังหวัดในยุคดิจิทัล

DRIVING NEW WORK STYLES BY USING DIGITAL TECHNOLOGY: NEW CHALLENGES FOR PROVINCIAL EDUCATION IN THE DIGITAL AGE

[1]กฤษณะ เลิศวิชานันท์, [2]ตระกูล จิตวัฒนากร และ [3]วิโรชน์ หมื่นเทพ

[1] Kritsana Loetwichanan, [2] Trakul Chitwattanakorn and[3] Wirote Muemthep

[1]คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

[1]Faculty of Liberal Arts, North Bangkok University, Thailand

[1]Corresponding Author's Email: Kritsana_loet@northbkk.ac.th

Received: 2025-01-22

Revised: 2025-02-27

Accepted: 2025-02-27

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นบทความวิชาการที่มุ่งศึกษาการพัฒนาศึกษาธิการจังหวัดในการสร้างแนวทางการขับเคลื่อนการทำงานรูปแบบใหม่ด้วยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มาช่วยในการบริหารการทำงานขององค์การในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย การขับเคลื่อนการทำงานรูปแบบใหม่ด้วยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล: ความท้าทายใหม่ของศึกษาธิการจังหวัดในยุคดิจิทัล

การบริหารงานของผู้นำองค์การในยุคดิจิทัล ควรเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มองเห็นประโยชน์ของการขับเคลื่อนการทำงานรูปแบบใหม่ด้วยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อให้องค์การทันยุคทันสมัยพร้อมใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือประกอบการทำงาน ซึ่งเป็นความท้าทายและโอกาสของผู้นำองค์การ คือ ศึกษาธิการจังหวัดในการส่งเสริมให้บุคลากรภายในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ให้มีความพร้อมสมบูรณ์ครอบคลุมครบถ้วนทุกด้านทุกมิติของสมรรถนะการทำงาน และมีทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลผลิตงานได้รวดเร็ว ทันกาลตรงตามความต้องการของผู้รับบริการ และเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ได้ในยุคดิจิทัลได้อย่างมีคุณภาพ โดยใช้เทคนิคการบริหารกระบวนงานภายใต้องค์กรดิจิทัลที่สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร.) ประกอบด้วย 1) หน่วยงานทางการศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ 2) หน่วยงานทางการศึกษานอกสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ 3) สถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ 4) สถานศึกษานอกสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ 5) หน่วยงานราชการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในจังหวัด

คำสำคัญ: การขับเคลื่อนการทำงานรูปแบบใหม่; การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล; ความท้าทายใหม่

Abstract

This article is an academic study focusing on the development of Provincial Education Offices in creating new approaches to drive work using digital technology to assist in the administration of organizations in the digital age. It covers the shift towards new work models driven by digital technology: the new challenges for Provincial Education Offices in the digital era.

Leadership in the digital age should be transformational, with a broad vision that recognizes the benefits of driving new work models with digital technology to ensure organizations stay up-to-date and modern. Digital technology should be used as a tool for work processes. This represents both a challenge and an opportunity for leaders, such as the Provincial Education Officers, to encourage staff within the Provincial Education Office to be lifelong learners. The aim is to prepare them comprehensively in every aspect of professional competency, equipping them with digital technology skills to produce work quickly, on time, and in line with the needs of service recipients. This will also enable them to adapt to the changing environment in the digital age effectively. The techniques for managing workflows within a digital organization, as defined by the Digital Government Development Agency (Public Organization) (DGA), include: 1) educational agencies under the Ministry of Education, 2) educational agencies outside the Ministry of Education, 3) schools under the Ministry of Education, 4) schools outside the Ministry of Education, and 5) other relevant government agencies in the province.

Keywords: driving new work styles; using digital technology; new challenges

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566 – 2570 Office of the National Economic and Social Development Council (2022) ได้กล่าวถึงการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาระบบต่าง ๆ อาทิระบบเศรษฐกิจและระบบการศึกษาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของ

การใช้สื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรมซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษาชาติ (พ.ศ. 2560-2579) ที่กล่าวถึงความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัลกับการดำรงชีวิตว่านวัตกรรมและความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างก้าวกระโดด ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีอย่างฉับพลัน (Disruptive technology) ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจแล้วยังส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกที่ต้องเผชิญกับเทคโนโลยีดิจิทัลในชีวิตประจำวันมากมาย ทั้งด้านการเรียนการสอนในสถานศึกษา การจัดการทรัพยากรธรรมชาติการเดินทาง การใช้ข้อมูลข่าวสารเพื่อการบริหารและการจัดการการทำงาน เทคโนโลยีสารสนเทศจึงเกี่ยวข้องกับทุกเรื่องในชีวิตประจำวัน กอรปกับในห้วงสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID – 19) ซึ่งทำให้ทุกคนต้องปรับเปลี่ยนชีวิตให้เข้ากับวิถีชีวิตใหม่จึงมีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงานให้มีความปลอดภัยทั้งต่อตัวข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและผู้รับบริการด้วยการบริหารจัดการบุคลากร เพื่อให้เกิด “ทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล” นั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากปัจจุบันโลกก้าวสู่ยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลมากยิ่งขึ้น ระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำรงชีวิตและพัฒนาประเทศมากขึ้นระบบราชการจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริการให้เท่าทันยุคดิจิทัล ซึ่งมนุษย์ถือเป็นทรัพยากรที่สำคัญขององค์การ เพราะเป็นตัวขับเคลื่อนให้องค์การดำเนินงานตามวิสัยทัศน์ที่ตั้งเป้าหมายไว้จนบรรลุผลสำเร็จการที่มนุษย์มีทักษะการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันของโลก ย่อมถือเป็นผลดีต่อองค์การนั้น ๆ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ จึงถือเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญอย่างยิ่งในยุคเทคโนโลยีดิจิทัล Office of Teacher Civil Service and Educational Personnel Commission (2020) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาซึ่งเป็นองค์กรกลางบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้นำร่างแนวทางการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลมาเป็นแนวทางในการจัดทำกรอบแนวทางการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานและการให้บริการภาครัฐด้วยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ ภายใต้แนวคิด “การเปลี่ยนแปลงภาครัฐเป็นรัฐบาลดิจิทัล” โดย ก.ค.ศ.ได้จำแนกกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาทักษะดิจิทัลออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มผู้อำนวยการกอง (Management: M) 2) กลุ่มผู้ทำงานด้านนโยบายและวิชาการ (Academic: A) 3) กลุ่มผู้ทำงานด้านบริการ (Service: S) และ 4) กลุ่มสายงานวิชาการคอมพิวเตอร์ (Technologist: T) ประเด็นการพัฒนาในระยะเริ่มต้น (Early Stage) ให้ทุกกลุ่มต้องมีพื้นฐานการพัฒนา มิติการเรียนรู้ มิติที่ 1 รู้เท่าทันและใช้เทคโนโลยีเป็น (Digital Literacy) 9 ด้าน คือ 1) การใช้งานคอมพิวเตอร์ 2) การใช้งานอินเทอร์เน็ต 3) การใช้งานเพื่อความมั่นคงปลอดภัย4) การใช้โปรแกรมประมวลคำ 5) การใช้โปรแกรมตารางคำนวณ 6) การใช้โปรแกรมนำเสนองาน 7) การใช้โปรแกรมสร้างสื่อดิจิทัล 8) การทำงานร่วมกันแบบออนไลน์ และ 9) การใช้ดิจิทัลเพื่อความมั่นคงปลอดภัย มิติการเรียนรู้มิติที่ 2 เข้าใจนโยบาย กฎหมายและมาตรฐาน

ทั้งนี้เพื่อให้หน่วยงานมีการเตรียมความพร้อมสู่การเชื่อมโยงและบูรณาการข้อมูลภายในส่วนราชการระดับกระทรวงเปลี่ยนกระบวนการทำงานและการให้บริการ

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยเข้าสู่ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วที่คนไทยจะพบเจออย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่การที่จะเข้าสู่สังคมเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเต็มตัวได้นั้น ต้องอาศัยระยะเวลาพอสมควร ซึ่งอาจจะแบ่งเป็นช่วงเวลาที่ไม่ชัดเจน ขึ้นอยู่กับความรู้ ความเข้าใจของคนในสังคมที่มีต่อเทคโนโลยีดิจิทัล สำหรับระบบการทำงานของหน่วยงานทางการศึกษาด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลก็ต้องอาศัยระยะเวลาเช่นกัน Jinnawat (2018) ได้แบ่งช่วงการเจริญเติบโตของเทคโนโลยี ออกเป็น 4 ช่วง คือ ยุคดิจิทัล 1.0 เป็นยุคเปิดโลกอินเตอร์เน็ต มีการเปลี่ยนแปลงจากยุคออฟไลน์ (Offline) เข้าสู่ยุคออนไลน์ (Online) มากยิ่งขึ้น ดังนั้นระบบการทำงานของหน่วยงานทางการศึกษาในยุคนี้จึงมีการนำอินเตอร์เน็ตเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการส่งหนังสือราชการติดต่อกันระหว่างหน่วยงานหรือระหว่างภาคประชาชนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น มีการเปิดตัวของเว็บไซต์หน่วยงานทางการศึกษาต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา จนกระทั้งถึงระดับกระทรวง ทำให้การเข้าถึงโลกออนไลน์มีมากขึ้นเช่นเดียวกัน ก่อให้เกิดการประชาสัมพันธ์หน่วยงานทางการศึกษาออนไลน์ที่ทำให้ทุกคนในโลกใบนี้สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ทั่วถึงกัน เพิ่มความสะดวกรวดเร็วให้กับผู้ใช้บริการเป็นอย่างมาก ยุคดิจิทัล 2.0 ยุคโซเชียลมีเดีย เป็นยุคที่ต่อยอดมาจากยุค 1.0 เริ่มมีการสร้างสังคมออนไลน์สร้างเครือข่ายต่าง ๆ มีการพูดคุยกันในกลุ่มเล็ก ๆ แบบออนไลน์ และเชื่อมโยงหลาย ๆ กลุ่มเข้าด้วยกันกลายเป็นสังคมที่ใหญ่ขึ้น นำไปสู่การดำเนินกิจกรรมทางด้านการศึกษาและด้านต่าง ๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมขับเคลื่อนการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่มีเป้าประสงค์เดียวกันในรูปแบบเครือข่ายมากขึ้น การประสานงานความร่วมมือมีความสะดวกสบายใช้เวลาน้อยแต่สามารถสื่อสารได้อย่างรวดเร็ว ยุคดิจิทัล 3.0 เป็นยุคแห่งข้อมูล Big data หรือข้อมูลขนาดใหญ่ ดังจะเห็นได้จากการเติบโตของสังคมออนไลน์ จำนวนผู้ใช้งานเฟซบุ๊ค (Facebook) ที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อมีจำนวนผู้ใช้งานในสื่อสังคมออนไลน์มากยิ่งขึ้น ยิ่งทำให้การเก็บข้อมูลต่าง ๆ มีจำนวนมากขึ้นตามไปด้วย (Statista, 2021)

สำหรับหน่วยงานทางการศึกษาก็มีการเชื่อมต่อข้อมูลระหว่างกระทรวงเพื่อจัดเก็บข้อมูลแบบ Big data เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์ประมวลผลเป็นข้อมูลพื้นฐานในการใช้วางแผนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างหลากหลายมิติ เพื่อให้เข้าถึงความต้องการที่แท้จริงของผู้รับบริการทุกช่วงวัย และนำมาพัฒนาต่อยอดให้เป็นแอพพลิเคชันบริการทางการศึกษาให้ครอบคลุมทั้งมิติทางการศึกษาประกอบด้วยมิติการสร้างความเท่าเทียมด้านโอกาสและคุณภาพการศึกษา มิติของการส่งเสริมการศึกษาสายอาชีพ มิติการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาศักยภาพการแข่งขันของประเทศ มิติของการพัฒนาคนในชาติ มิติการเตรียมพลเมืองเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และมิติการพัฒนาทักษะที่เป็นพื้นฐานการเรียนรู้ ด้วยเช่นกัน และยุคดิจิทัล 4.0 เป็นยุคเทคโนโลยีมันสมอง เป็นยุคที่ความฉลาดของเทคโนโลยีจะทำให้อุปกรณ์ต่าง ๆ เชื่อมต่อกันเองได้อย่าง

อัตโนมัติหรืออาจจะกล่าวได้ว่าเป็นยุคที่เทคโนโลยีจะหลอมรวมกันเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับมนุษย์เครื่องจักรต่าง ๆ อาจสื่อสารระหว่างกันได้ สำหรับยุคนี้เป็นยุคที่มีความผันผวนเปลี่ยนแปลงได้อย่างฉับพลัน หน่วยงานทางการศึกษาจึงสร้างภูมิคุ้มกันให้กับบุคลากรทางการศึกษาและผู้รับบริการโดยการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาให้เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันให้การทำงานสามารถทำงานได้ในทุกสถานที่ในทุกสถานการณ์ ให้มีการสื่อสารกันได้อย่างฉับไว คล่องตัว อย่างไร้ขีดจำกัด โดยการประยุกต์รวมเทคโนโลยีดิจิทัลตั้งแต่ยุค 1.0 จนถึงปัจจุบันนำมาปรับใช้ในการทำงานผ่านเครือข่ายพันธมิตรทางการศึกษา การพยายามเชื่อมต่อฐานข้อมูล Big data ทางการศึกษากับฐานข้อมูล Big data ของกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย เป็นต้น เพื่อเป้าหมายในการวางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้กว้างครอบคลุมไปถึงข้อมูลด้านสุขภาพ และด้านความปลอดภัยของผู้รับบริการทุกช่วงวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น (Office of the Education Council : OEC, 2017)

จากพัฒนาการของรูปแบบการทำงานของหน่วยงานทางการศึกษาในแต่ละยุคที่ผ่านมาเป็นข้อมูลสารสนเทศอย่างหนึ่งให้สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในปัจจุบันที่ถือว่าเป็นผู้แทนของกระทรวงศึกษาธิการในพื้นที่ต้องพึงตระหนักว่าการขับเคลื่อนงานด้านคุณภาพการศึกษาเปลี่ยนไป คำว่าคุณภาพการศึกษาในปัจจุบันนั้นกว้างขึ้น นอกจากมุ่งเน้นไปที่มิติด้านการจัดการศึกษาแล้ว ต้องมองที่มิติของคุณภาพของชีวิตของผู้รับบริการด้วย จึงจะถือได้ว่าเป็นการบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพที่แท้จริง ดังนั้นการเชื่อมต่อฐานข้อมูล Big data ทางการศึกษากับฐานข้อมูล Big data ของกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทยและฐานของมูลหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องจึงเป็นสิ่งสำคัญและในขณะเดียวกันทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลก็มีความสำคัญต่อโลกแห่งการทำงานด้วยแต่โครงสร้างด้านการศึกษากลับยังไม่สามารถทำหน้าที่สร้างคนที่มีทักษะในด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างสมบูรณ์ เพราะฉะนั้นทักษะความรู้ ความเข้าใจในการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลจึงมีความสำคัญอย่างมากที่ผู้บริหารระดับสูงในหน่วยงานสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดจะต้องเข้าใจและตระหนักเห็นความสำคัญผลักดันให้เกิดการพัฒนาทักษะด้านนี้แก่บุคลากรทางการศึกษาในหน่วยงานหรือระหว่างหน่วยงาน เพื่อนำพาองค์การ และบุคลากรในหน่วยงานและนอกหน่วยงานดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทในทุก ๆ มิติของการทำงานร่วมกัน และเป็นเครื่องมือช่วยในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาเชิงพื้นที่ได้อย่างแท้จริงต่อไป (Office of the Civil Service Commission, 2019)

สรุปได้ว่าปัจจุบันเทคโนโลยีต่าง ๆ ได้เข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิต และการทำงานของทุกคนในบริบทของการพัฒนาศึกษาธิการจังหวัดจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยี และสามารถเป็นผู้สร้างเทคโนโลยีหรือนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงานรูปแบบใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การขับเคลื่อนการทำงานรูปแบบใหม่ด้วยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

1. ทักษะความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

การมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเทคโนโลยีเปรียบเสมือนขุมทรัพย์ทางความรู้ที่มนุษย์ต้องปรับตัวและแสวงหาอยู่ตลอดเวลา ให้ความหมายของทักษะความเข้าใจ และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลไว้ว่า คือ ทักษะในการนำเครื่องมือ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบันมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการสื่อสาร การปฏิบัติงานและการทำงานร่วมกัน หรือใช้เพื่อพัฒนากระบวนการทำงาน หรือระบบงานในองค์กรให้มีความทันสมัย และมีประสิทธิภาพ ทักษะดังกล่าวครอบคลุมความสามารถ 4 มิติ คือ 1) มิติการใช้ (Use) 2) มิติการเข้าใจ (Understand) 3) มิติการสร้าง (Create) และ 4) มิติการเข้าถึง (Access) ซึ่งทั้ง 4 มิตินี้จะช่วยให้เข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ Jinnawat (2018) ในปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากยุคอะนาล็อกไปสู่ยุคดิจิทัล และยุคโรโบติกส์ จึงทำให้เทคโนโลยีดิจิทัลมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตและการทำงานของข้าราชการ ซึ่งเป็นแกนหลักของการพัฒนาประเทศซึ่งจะต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบทของการเปลี่ยนแปลง เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความรู้สึกสับสนต่อวัฒนธรรมที่ไม่คุ้นเคย เนื่องจากการเปลี่ยนผ่านเทคโนโลยีและเพื่อป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดจากการใช้เทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสม เช่น การสูญเสียการเป็นส่วนตัว ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินการโจรกรรมข้อมูล การโจมตีทางไซเบอร์ เป็นต้น ทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลหรือทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นทักษะพื้นฐานที่จะเป็นตัวช่วยสำคัญสำหรับข้าราชการในการปฏิบัติงาน การสื่อสารและการทำงานร่วมกันกับผู้อื่นในลักษณะ “ทำน้อยได้มาก” และช่วยส่วนราชการสร้างคุณค่าและความคุ้มค่าในการดำเนินงาน เพื่อการก้าวไปสู่การเป็นประเทศไทย 4.0 อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ข้าราชการ สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเอง เพื่อให้ได้โอกาสการทำงานที่ดีและเติบโตก้าวหน้าในอาชีพข้าราชการด้วยประโยชน์สำหรับข้าราชการดังต่อไปนี้ 1) ทำงานได้รวดเร็วลดข้อผิดพลาด และมีความมั่นใจในการทำงานมากขึ้น 2) มีความภาคภูมิใจในผลงานที่สามารถสร้างสรรค์ได้เอง 3) สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำงานได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น 4) สามารถระบุทางเลือกและตัดสินใจได้อย่างสมเหตุสมผลมากขึ้น 5) สามารถบริหารจัดการงานและเวลาได้ดีขึ้นและช่วยสร้างสมดุลในชีวิตและการทำงาน และ6) มีเครื่องมือช่วยในการเรียนรู้และเติบโตอย่างเหมาะสม หากมองในด้านประโยชน์ของส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐมีดังต่อไปนี้ 1) หน่วยงานได้รับการยอมรับว่ามีความทันสมัย เปิดกว้าง และเป็นที่ยอมรับซึ่งจะช่วยดึงดูดและรักษาคนรุ่นใหม่ที่มีศักยภาพสูงมาทำงานกับองค์กร 2) หน่วยงานได้รับความเชื่อมั่นและไว้วางใจจากประชาชนและผู้รับบริการมากขึ้น 3) คนในองค์กรสามารถใช้ศักยภาพในการทำงานที่มีมูลค่าสูงมากขึ้น 4) กระบวนการทำงานและการสื่อสารขององค์กร กระชับ คล่องตัวและมีประสิทธิภาพมากขึ้น 5) หน่วยงานสามารถประหยัดทรัพยากร จากข้อความดังกล่าว สรุปได้ว่า ทักษะความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล คือ ทักษะในการนำเครื่องมือ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบันมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการสื่อสาร การปฏิบัติงานและการทำงานร่วมกัน หรือใช้เพื่อพัฒนากระบวนการทำงานหรือ

ระบบงานในองค์กรให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ ครอบคลุมทั้ง 4 มิติ ได้แก่ 1) มิติการใช้ (Use) 2) มิติการเข้าใจ (Understand) 3) มิติการสร้าง (Create) และ 4) มิติการเข้าถึง (Access)

2. เทคนิคการบริหารกระบวนงานภายใต้องค์กรดิจิทัล

สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร.) ได้เสนอแนะเทคนิคการบริหารกระบวนงานภายใต้องค์กรดิจิทัล (ระบบราชการ 4.0) เพื่อรองรับต่อยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 ระบบราชการต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดและวิธีการทำงานใหม่เพื่อพลิกโฉม (transform) ให้สามารถเป็นที่เชื่อถือไว้วางใจและเป็นที่พึ่งของประชาชนได้อย่างแท้จริง (Credible and Trusted Government) Sripatum University (2023) ดังนี้

1. หลักการการบูรณาการกระบวนการทำงานอัตโนมัติกับหน่วยงานการแก้ปัญหาเชิงซ้อนโดยใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีดิจิทัล (Complex Problem Solving VUCA)

1.1 ระบุประเด็นปัญหา และผลกระทบของปัญหา ประกอบด้วย การชี้ประเด็นปัญหาจากข้อมูลการอธิบายความสัมพันธ์ประเด็นปัญหาและผลกระทบได้อย่างมีเหตุผล

1.2 วิเคราะห์สาเหตุปัญหา กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยใช้สื่อดิจิทัล ประกอบด้วย การวิเคราะห์ และอธิบายสาเหตุของปัญหาสำคัญที่มีผลกระทบต่อภาครัฐและสาธารณะ และการแลกเปลี่ยนทัศนะกับผู้เกี่ยวข้องด้วยการนำสมมติฐานของแต่ละฝ่ายมาคุยกันอย่างเปิดเผยโดยใช้ช่องทางดิจิทัล

2. การแก้ปัญหาเชิงซ้อนโดยใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีดิจิทัล (Complex Problem Solving VUCA)

2.1 วางแผนแก้ไขปัญหาในการทำงานอย่างเป็นระบบ เช่น ปัญหาที่ถูกแก้ไขแล้วไม่ควรเกิดอีก

2.2 การวางแผนสร้างจิตสำนึกให้ผู้ที่เกี่ยวข้องตระหนักถึงความเป็นส่วนหนึ่งของทีม องค์การความเป็นเจ้าของ

2.3 กำหนดแนวทางการปฏิบัติเชิงรุกและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในแก้ไขปัญหาได้ทันเหตุการณ์ และป้องกันในอนาคต

2.4 ใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีดิจิทัลในการติดตามอย่างทันการณ์ ตรวจสอบ ประเมินผลการแก้ปัญหา รับฟังความคิดเห็นและการตอบรับย้อนกลับ และคาดการณ์ สถานการณ์หรือปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

3. การวิเคราะห์ปัญหา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการทำงานแบบบูรณาการ

3.1 กำหนดเป้าหมายเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสร้างกระบวนการทำงานแบบอัตโนมัติ โดยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลติดตามการเปลี่ยนแปลงสถานภาพเศรษฐกิจและสังคม และคาดการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงานของภาครัฐแบบแยกส่วน การเสนอแนวทางการปรับตัว ปรับกลยุทธ์และแผนดำเนินงานสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลที่มีการทำงานแบบบูรณาการและสอดคล้องกับสถานการณ์ในอนาคต และอธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจถึงเป้าหมายขององค์กรและสามารถนำไปปรับใช้กับงานของตนเองในอนาคตโดยใช้ช่องทางดิจิทัล

3.2 คิดหาวิธีการกระตุ้นจูงใจให้บุคลากรภาครัฐปรับวัฒนธรรมการทำงานแบบดิจิทัลเพื่อให้บริการตามความคาดหวังของประชาชน (User Experience)

3.3 วางแผนจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อดำเนินการพัฒนาองค์กรดิจิทัลได้อย่างเต็มที่ และต่อเนื่อง สำหรับโครงการริเริ่มเพื่อให้ได้ต้นแบบ แห่งความสำเร็จและการเรียนรู้

3.4 อธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจถึงกระบวนการเริ่มต้นของการลดกระบวนการทำงานด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

3.5 อธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจถึงกระบวนการพัฒนาของการเชื่อมโยงข้อมูลภายในหน่วยงาน

3.6 อธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจถึงกระบวนการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานอื่น ๆ

3.7 กำหนดกรอบหรือมาตรฐานใหม่ ๆ ในการวิเคราะห์ข้อมูลให้ชัดเจนและจัดเป็นระบบขึ้น โดยสรุป ผลลัพธ์ระบบสามารถ สร้างห้องสนทนา รับส่งข้อความ ประสานงาน ระดมความคิด ประชุมทางไกล และพูดคุยด้วยการโทรผ่านแอปหรือวิดีโอคอล มีประสิทธิภาพและมีความปลอดภัยระดับสากลมีการจัดการผู้ใช้ตามโครงสร้างของหน่วยงาน มีความเป็นส่วนตัว และมีความปลอดภัยของข้อมูล ปรับกระบวนการทำงานราชการสู่ยุครัฐบาลดิจิทัล

4. การปรับตัวขององค์การในยุคดิจิทัล

ในสภาวการณ์ที่องค์การจะต้องขับเคลื่อนด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี องค์การต่าง ๆ จะต้องปรับเปลี่ยนตัวเองให้อยู่รอดในยุคดิจิทัล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ซึ่งบางองค์การมองเห็นวิกฤติเป็นโอกาส วางแผนเตรียมพร้อมรับมือและปรับตัวได้อย่างเหมาะสม ในขณะที่บางองค์การถูกคลื่นซัดพังเสียหาย เพราะปรับตัวไม่ทัน แนวทางการเอาตัวรอดสำหรับองค์การขนาดใหญ่จึงหนีไม่พ้นต้องปรับตัวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของโลกดิจิทัล ซึ่งควรคำนึงถึง 4 องค์ประกอบต่อไปนี้ (Thuchakorn, 2019)

4.1 การมีจุดแข็งเป็นของตนเอง ซึ่งองค์การใหญ่ที่มีชื่อเสียงและอยู่มานาน ย่อมมีบางอย่างที่เป็นจุดแข็ง ดังนั้นการวิเคราะห์รายละเอียดต่าง ๆ ของธุรกิจจึงสำคัญมาก ทั้งตัวลูกค้า จุดแข็ง และจุดอ่อนอาจเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การยึดติดกับแผน หรือวิธีแบบเดิม อาจจะดูไร้ประสิทธิภาพลงเรื่อย ๆ ดังนั้นองค์การต้องยอมรับที่จะเรียนรู้การบริหารใหม่ ๆ ต่อยอดจุดแข็งเดิมและเสริมสร้างความเป็นเอกลักษณ์ (Unique) ให้แก่แบรนด์ ต่อไป ตัวอย่างเช่น การเรียกแท็กซี่แบบเดิมถูก Grab Taxi เข้ามาแทนที่ด้วย Digital Platform หรือการซื้อเสื้อผ้าแบบที่ต้องไปลองที่ห้างสรรพสินค้าได้เปลี่ยนไปเป็นการซื้อเสื้อผ้าผ่าน Online โดยเฉพาะกับคน Gen Y ที่แม้ไม่ได้ลองเสื้อผ้าก็สามารถคลิกสั่งซื้อและจ่ายเงินในทันที

4.2 มีวิสัยทัศน์ของผู้นำองค์การ วิสัยทัศน์ที่ผู้นำยุคนี้ควรมีคือสนใจเรียนรู้ และกล้าลองเสี่ยงกับสิ่งใหม่ยอมรับความผิดพลาดได้ และไม่ยึดติดกับความคิดเดิมของตนเองว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องเสมอ ความเก่งอย่างเดียวจึงไม่ใช่ปัจจัยหลักในการสร้างความสำเร็จให้กับองค์การในยุคดิจิทัล แต่ต้องเข้าใจวิธีการในการสร้างการเปลี่ยนแปลงได้ด้วย เพราะฉะนั้นธุรกิจที่ประสบความสำเร็จและเติบโตได้ในยุคนี้ จึงต้องเป็นธุรกิจที่มีการวางแผนที่ยืดหยุ่น คือสามารถวางแผนและปรับเปลี่ยนแผนใหม่เพื่อให้ก้าวนำและตามทันโลกได้ตลอดเวลา

4.3 การหาพันธมิตร เป็นการปรับตัวโดยเปลี่ยนโครงสร้างขององค์การขนาดใหญ่เป็นเรื่องที่ไม่ง่าย เพราะต้องใช้เงินลงทุนและรับความเสี่ยงสูง มีองค์การใหญ่หลายแห่งทั่วโลกที่ตัดสินใจใช้วิธีนี้แล้วล้มครืนลง ดังนั้นการหาพันธมิตรเข้ามาช่วยโดยหาองค์การขนาดเล็กที่ทันสมัยและมีรูปแบบธุรกิจใกล้เคียงกันหรือองค์การที่เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีโดยเฉพาะมาช่วยส่งเสริมธุรกิจก็ถือเป็นวิธีหนึ่งในการปรับตัว

4.4 การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่มาปรับใช้ ก่อนจะนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ต้องมีความเข้าใจและรู้ว่าจะนำเทคโนโลยีอะไรมาเพื่อพัฒนาสิ่งใดในองค์การ เพื่อให้สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมและตรงเป้าหมาย เห็นได้จากแต่เดิมการโอนเงินจะต้องใช้เวลาในการต่อคิว กว่าจะได้โอนเงินต้องใช้เวลากว่า 30 นาที แต่ปัจจุบันนี้มี Application ช่วยให้โอนเงินและทำธุรกรรมต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกรวดเร็วภายในเวลาไม่ถึง 1 นาที

ดังนั้น จากข้อความดังกล่าวจึงเห็นได้ว่าโลกของเรามีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา หน้าที่หลักขององค์การขนาดใหญ่จึงต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ศึกษาธิการมีการยกระดับคุณภาพทางการศึกษาโดยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลรองรับกระแสโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากเทคโนโลยี โดยนำเทคโนโลยีถูกนำมาช่วยทำงานในหลาย ๆ ด้าน เพื่อความอยู่รอดและเพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ดังนั้นผู้นำองค์การจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ก้าวหน้าเพื่อจะนำองค์การไปสู่ยุคดิจิทัลได้อย่างมั่นคง เติบโตและประสบความสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้อย่างยั่งยืน

สรุป

ความท้าทายใหม่ของศึกษาธิการจังหวัดในยุคดิจิทัล การที่ผู้บริหารระดับสูงในองค์กรจะนำเทคโนโลยีดิจิทัลไปใช้ในกระบวนการบริหารภายในองค์กรนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องทำความเข้าใจในความหมายของการบริหารและขอบข่ายของงานภายในองค์กรของตนเองให้ลึกซึ้ง เพราะนอกจากสังคมจะเปลี่ยนแปลงไปตามยุคดิจิทัลแล้ว องค์กรก็ต้องปรับตัวและเรียนรู้ที่จะเปลี่ยนแปลงตนเองไปสู่ยุคดิจิทัลเช่นเดียวกัน สำหรับองค์การทางการศึกษาในระดับพื้นที่นั้น สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดต้องตระหนักถึงความสำคัญของการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาในพื้นที่การศึกษาระดับจังหวัด เนื่องจากการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในปัจจุบันมีขอบเขตการพัฒนากว้างขึ้น คุณภาพการศึกษา ณ ปัจจุบันไม่ได้พัฒนาที่มิติเดียว คือ มิติด้านการจัดการศึกษาเท่านั้น ยังมีมิติด้วยคุณภาพชีวิต และมิติด้านความปลอดภัย เป็นต้น เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย จึงเป็นความท้าทายใหม่ของศึกษาธิการจังหวัดที่จะต้องศึกษาหาแนวทางในการบริหาร และเทคนิคการบริหารกระบวนงานภายใต้องค์กรดิจิทัลขึ้น เพื่อให้กระบวนการทำงานสามารถขับเคลื่อนประสานงานผ่านเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลระหว่างหน่วยงานทุกระดับให้สามารถทำงานได้ร่วมกันด้วยความสะดวก รวดเร็ว ประหยัด และสามารถทำงานได้ทุกสถานที่ทุกสถานการณ์ในเวลาเดียวกัน เป็นต้น เพื่อให้

คุณภาพการศึกษาของเด็กไทยที่รับบริการประกอบกันขึ้นเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบได้ทุกมิติ สามารถดำรงอยู่ในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีคุณภาพ อันประกอบไปด้วยหน่วยงาน ดังต่อไปนี้

1) หน่วยงานทางการศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาท้องฟ้าจำลอง

2) หน่วยงานทางการศึกษานอกสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด สำนักพระพุทธศาสนาจังหวัด สำนักงานท้องถิ่นจังหวัด องค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ ฯลฯ

3) สถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เช่น โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

4) สถานศึกษานอกสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เช่น โรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มหาวิทยาลัย กรมการศาสนา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ฯลฯ

5) หน่วยงานราชการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในจังหวัด มูลนิธิ ชมรม ต่าง ๆ เช่น ศาลากลางจังหวัด สถานีตำรวจ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ/จังหวัด อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน มูลนิธิเยาวชนสัมพันธ์นานาชาติ (IYF) สถาบันการสร้างชาติ ฯลฯ

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ความท้าทายใหม่ของศึกษาธิการจังหวัดในยุคดิจิทัล ขึ้นอยู่กับวิสัยทัศน์ของผู้นำองค์การด้านการนำเทคโนโลยีดิจิทัล มาเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาในพื้นที่การศึกษาระดับจังหวัด เนื่องจากการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในปัจจุบันมีขอบเขตการพัฒนากว้างขึ้น คุณภาพการศึกษา ณ ปัจจุบันมีหลายมิติ อาทิ มิติด้านการจัดการศึกษา มิติด้านคุณภาพชีวิต และมิติด้านความปลอดภัย เป็นต้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งของศึกษาธิการจังหวัดที่จะต้องศึกษาหาแนวทางในการบริหารและเทคนิคการบริหารกระบวนงานภายใต้องค์กรดิจิทัลขึ้น อาทิ ด้านวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงาน เป็นต้น เพื่อให้กระบวนการทำงานสามารถขับเคลื่อนประสานงานผ่านเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลระหว่างหน่วยงานทุกระดับให้สามารถทำงานได้ร่วมกันด้วยความสะดวก รวดเร็ว ประหยัด และสามารถทำงานได้ทุกสถานที่ทุกสถานการณ์ในเวลาเดียวกัน เพื่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาของเด็กไทยที่รับบริการประกอบกันขึ้นเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบได้ทุกมิติ สามารถดำรงอยู่ในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีคุณภาพต่อไป

การทำงานรูปแบบใหม่ด้วยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด เป็นความท้าทายและโอกาสของผู้นำองค์การ คือ ศึกษาธิการจังหวัดในการเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง มีวิสัยทัศน์กว้างไกลมองเห็นประโยชน์ของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับใช้เป็นเครื่องมือประกอบการทำงาน ส่งเสริมให้บุคลากรเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ให้มีความพร้อมสมบูรณ์ครอบคลุม

ครบถ้วนทุกด้านทุกมิติของสมรรถนะการทำงาน และมีทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลผลิตงานได้รวดเร็วทันกาลตรงตามความต้องการของผู้รับบริการ และเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ได้ในยุคดิจิทัลได้อย่างมีคุณภาพ โดยใช้เทคนิคการบริหารกระบวนงานภายใต้องค์กรดิจิทัลที่สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร.) เพื่อรองรับต่อยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 ระบบราชการต้องปรับเปลี่ยนแนวคิด และวิธีการทำงานใหม่เพื่อพลิกโฉม (transform) ให้สามารถเป็นที่เชื่อถือไว้วางใจและเป็นที่พึ่งของผู้รับบริการและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้อย่างแท้จริง ประกอบด้วย หน่วยงานทางการศึกษาทั้งในและนอกสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ สถานศึกษาทั้งในและนอกสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานราชการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในจังหวัด มูลนิธิ ชมรมต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1.1 ผลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด

1.2 นำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อนำมาปรับใช้ในบริบทของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 สำหรับประเด็นในการศึกษาครั้งต่อไป ควรศึกษาในประเด็นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในด้านต่าง ๆ เพื่อจะสามารถหาแนวทางที่ส่งเสริมข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้หลากหลายมิติมากขึ้น

2.2 การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาการทำงานรูปแบบใหม่ด้วยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเท่านั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาการทำงานรูปแบบใหม่หรือการใช้ปัญญาประดิษฐ์ หรือ AI ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

References

Office of Teacher Civil Service and Educational Personnel Commission. (2020). *A framework for developing digital skills for teachers and educational personnel. (No. ศธ 0206.7/ว 4).*

Office of the Civil Service Commission. (2019). *Developing skills in understanding and using digital technology.* Retrieved from https://www.ocsc.go.th/DLProject/about-dlp.%20p6

Office of National Digital Economy and Society Commission (ONDE). (2019). *National policy and plan on digital development for economy and society 2018-2037.* Ministry of Digital for Economic and Social Development.

Office of the Education Council: OEC. (2017). *National Education Plan 2017-2036. Bangkok.*

Office of the National Economic and Social Development Council. (2022). *Thirteenth National Economic and Social Development Plan (2023 – 2027).* Bangkok.

Pakotang, J. (2018). *Leadership in the digital age For professional school administrators.* Ubon Ratchathani Rajabhat University.

Sripatum University. (2023). *Techniques for managing procedures under the digital organization*. Retrieved 21 March 2023 , from https://www.dga.or.th/wp-content/uploads/2018/08/file_754770e2c0c081f4ef266d0910da8378.pdf

Statista. (2021). *Estimated number of active streaming subscribers to Netflix in Thailand from 2017 to 2020*. Retrieved November 1, 2021, from https://www.statista.com/statistics/607622/thailand-netflix-subscribers

Vachiramon, T. (2019). *How do large organizations adapt to survive in the digital age.* Retrieved 8 February 2019.

การสื่อสารทางการเมืองกับการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์

POLITICAL COMMUNICATION AND THE DISSEMINATION OF BUDDHISM IN THE AGE OF GLOBALIZATION

[1]พระมหาบวรวิทย์ รตนโชโต และ [2]พระมหากีรติ วรกิตติ

[1]PhramahaBovornvit Ratanachoto and [2]Phramahakeerati Chatkeaw

[1]มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

[1]Mahachulalongkornrajavidyalaya University Lampang Buddhist Collage, Thailand

[1]Corresponding Author's Email: Bovornvit55@gmail.com

Received: 2025-02-06

Revised: 2025-02-27

Accepted: 2025-02-27

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มุ่งศึกษาวิธีการสื่อสารทางการเมืองและการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และ วิธีการสร้างภาพลักษณ์ การโน้มน้าวใจ และการปรับตัวเจ้ากับยุคสมัยของการสื่อสารทางการเมืองและการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อให้ประชาชนได้รับความรู้ ความเข้าใจสถานการณ์ และนโยบายต่าง ๆ อย่างละเอียดถี่ถ้วน การสื่อสารทางการเมืองที่ยึดหลักธรรมในพุทธศาสนาที่เน้นความจริงและความเมตตา ช่วยลดความขัดแย้ง อคติ และความแตกแยกในสังคม ส่งเสริมให้ผู้นำมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และสร้างคุณธรรมจริยธรรมอันดีงามได้

ในยุคที่เทคโนโลยีหรือโลกาภิวัตน์ การสื่อสารทางการเมืองและการเผยแผ่พระพุทธศาสนาจำเป็นต้องปรับตัวอย่างมาก การสร้างภาพลักษณ์ที่น่าเชื่อถือ การโน้มน้าวใจ และการปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ที่นักการเมืองควรให้ความสำคัญกับการสร้างภาพลักษณ์ที่ดี ทั้งการแต่งกาย ท่าทาง คำพูด และการใช้ภาษาที่กระชับ เข้าใจง่าย และเข้าถึงประชาชนได้ง่าย ในขณะเดียวกัน ประชาชนเองก็มีบทบาทสำคัญในการรับรู้และมีส่วนร่วมในการสื่อสารทางการเมือง

ผลลัพธ์ของการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อเผยแผ่ธรรมะและการสื่อสารทางการเมืองในมุมมองพุทธศาสนามีหลากหลายรูปแบบ เช่น การปาฐกถา/แสดงธรรมออนไลน์ และกิจกรรมทางศาสนาในรูปแบบทันสมัย นอกจากนี้ยังช่วยสร้างสังคมสงบสุขด้วยการสื่อสารที่สร้างภาพลักษณ์ โน้มน้าว และปรับตัว ตามยุคสมัย โดยเข้าใจความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ในการสร้างสังคมที่ดีงาม

คำสำคัญ: การสื่อสารทางการเมือง; การเผยแผ่พระพุทธศาสนา; โลกาภิวัตน์

Abstract

This academic article aims to study the methods of political communication and the dissemination of Buddhism, focusing on image-building, persuasion techniques, and adaptation to the modern era of political communication and Buddhist propagation. The goal is to provide the public with knowledge and understanding of situations and policies in detail. Political communication based on Buddhist principles that emphasize truth and compassion helps reduce conflict, prejudice, and division in society. It promotes leadership responsibility towards the public and fosters the development of good morals and ethics.

In the era of technology and globalization, political communication and the propagation of Buddhism must adapt significantly. Building a trustworthy image, persuading the public, and adapting to the times are crucial. Politicians should focus on creating a positive image through attire, posture, speech, and the use of clear and concise language that is easily understood and accessible to the public. At the same time, the public also plays an essential role in recognizing and participating in political communication.

The use of social media to spread Dharma and political communication from a Buddhist perspective has various forms, such as online lectures and modern religious activities. Additionally, it contributes to the creation of a peaceful society through communication that builds an image, persuades, and adapts to the times, understanding the needs of the target group. This ensures effective communication that achieves the objective of creating a virtuous society.

Keywords: Political communication; Dissemination of Buddhism; Globalization

บทนำ

การสื่อสารทางการเมือง หมายถึงกระบวนการสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางการเมือง ซึ่งครอบคลุมการสื่อสารระหว่าง สถาบันทางการเมือง เช่น สภาผู้แทนราษฎร รัฐบาล พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ และประชาชน การสื่อสารระหว่างนักการเมืองกับประชาชน และการสื่อสารระหว่างนักการเมืองกับสถาบันทางการเมืองไปยังส่วนอื่น ๆ ของระบบการเมือง การสื่อสารทางการเมืองยังรวมถึงการถ่ายทอดข่าวสารและข้อมูลทางการเมืองโดยตรงระหว่างสมาชิกของระบบการเมือง ทั้งบุคคลและกลุ่มบุคคล และรัฐบาล ดังนั้น หลักพื้นฐานของการสื่อสารทางการเมืองในช่วงวิกฤตคือการถ่ายทอดข้อมูลที่สร้างความไว้วางใจให้กับฝ่ายที่เกี่ยวข้องหรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยใช้แนวทางที่แสดงถึงความเห็นอกเห็นใจ วิธีนี้จะช่วยให้ฝ่ายต่างๆ เหล่านั้นมี "สะพาน" หรือช่องทาง

ในการแก้ไขความขัดแย้ง การสนทนาไม่ควรเน้นไปที่ข้อได้เปรียบที่บุคคลหนึ่งจะได้รับโดยไม่คำนึงถึงสังคมโดยรวม ผู้คนในสังคมที่ได้ยินข้อความนี้อาจเกิดความแตกแยกด้วยเหตุผลที่มุ่งเน้นไปที่ผลประโยชน์ส่วนตัวในลักษณะนี้ ผู้คนในสังคมที่ได้ยินข้อความอาจแตกแยกกันด้วยเหตุผลที่เน้นไปที่ผลประโยชน์ส่วนตัวในลักษณะนี้ จริยธรรมในการสื่อสาร แนวคิดสำคัญทั้งหมดที่นำไปสู่การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ อาจกล่าวได้ว่า พุทธจริยธรรมกับการสื่อสาร ที่นำมาใช้ในการสื่อสารทางการเมืองจะช่วยให้องค์กรสื่อสารทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ส่งผลดีต่อทั้งสังคมและเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตและการจัดการทรัพยากร ที่สามารถบูรณาการพุทธจริยธรรมมาปรับใช้ในการสื่อสารทางการเมืองได้ 3 ช่องทาง กล่าวคือ ทางกาย หมายถึง การ แสดงออกด้วยความสุภาพอ่อนน้อม เช่น ยิ้มแย้ม ทักทายด้วยความเคารพ มีความกตัญญูต่อประเทศชาติ รู้จักแบ่งปัน และการให้อภัย วางตัวเป็นกลาง อีกทั้งรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคมเป็นต้น ทางวาจาที่สื่อสารด้วยถ้อยคำที่สุภาพ น่าเชื่อถือ และเป็นประโยชน์ และทางใจ กล่าวคือมีจิตที่เป็นเมตตา โดยปราศจากอคติใด ๆ การสื่อสารทางการเมืองที่ยึดมั่นในหลักจริยธรรมจะประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัยปัจจัยทางสังคมที่เหมาะสม เช่น สื่อต้องเป็นอิสระจากอิทธิพลของกลุ่มทุน และ สังคมต้องไม่ถูกครอบงำด้วยค่านิยมบริโภคนิยมหรือทุนนิยม (Suthat Prathumkaew, Phra Mahatawan Phimthong, and Phra Mahathongchai Thammahawee, 2022)

ดังนั้น การนำหลักพุทธจริยธรรมมาใช้ในการสื่อสารทางการเมืองนั้น จะต้องเริ่มต้นจากตัวผู้สื่อสารเองที่จะต้องมีจริยธรรมทั้งทางกาย วาจา และใจ ควบคู่ไปกับสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เหมาะสม จึงจะทำให้การสื่อสารนั้นมีประสิทธิภาพ และนำไปสู่สังคมที่ดีได้

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ยุคดิจิทัลได้พลิกโฉมสังคมอย่างที่ไม่เคยมีมาก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการสื่อสารที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีทันทันสมัยต่างๆ ที่เป็นตัวเชื่อมต่อในการติดต่อ สื่อสาร เช่น อินเทอร์เน็ตกลายเป็นสื่อหลักและเครื่องมือสำคัญที่ขับเคลื่อนการเติบโตอย่างรวดเร็วของยุคข้อมูลข่าวสาร สอดคล้องกับ Waraporn (2017) กล่าวว่า ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ที่เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญ การสื่อสารก็ต้องปรับตัวตามไปด้วย เพราะผู้คนต้องการข้อมูลที่ถูกต้อง รวดเร็ว และครบถ้วน ในสังคมที่ซับซ้อนและเร่งรีบ การสื่อสารแบบเดิมๆ อาจไม่ตอบโจทย์ สื่อออนไลน์จึงเข้ามามีบทบาทมากขึ้น โดยใช้เทคโนโลยีและรูปแบบการสื่อสารที่หลากหลาย เพื่อให้สอดคล้องกับชีวิตดิจิทัลในปัจจุบัน คำพูดที่ว่า 'โลกไร้พรมแดน' กลายเป็นความจริงมากขึ้นในยุคดิจิทัล เทคโนโลยี โดยเฉพาะอินเทอร์เน็ต ได้ปฏิวัติการสื่อสาร ทำให้ผู้คนทั่วทุกมุมโลกสามารถติดต่อสื่อสารหรือเชื่อมต่อกันได้สะดวก ง่ายและรวดเร็วขึ้น ในปัจจุบัน ผู้คนใช้เวลาอยู่กับหน้าจอคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ดิจิทัลอื่นๆ มากกว่าที่เคยเป็นมา เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ ได้สร้างช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทำให้เราสามารถติดต่อสื่อสารกันได้โดยไม่ถูกจำกัดด้วยระยะทางและเวลาอีกต่อไป

ประชากรของประเทศไทยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ พุทธศาสนามีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมไทยมาตั้งแต่สมัยโบราณ ส่งผลให้ชาวไทยเคารพและศรัทธาในนิทานพุทธอย่างมาก แต่เช่นเดียวกับปัญหาสังคมอื่นๆ ข่าวเชิงลบเกี่ยวกับพุทธศาสนาก็ถูกเผยแพร่ผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ดูเหมือนว่าข่าวเชิงลบเกี่ยวกับพุทธศาสนาจะยังคงปรากฏในสื่อต่อไปอีกนานพอสมควร เนื่องจาก คนรุ่นใหม่ที่มีหน้าที่หลักในการขับเคลื่อนสังคมไทยไปสู่อนาคต คือ คนกลุ่ม Generation Y (Gen Y), Generation Z (Gen Z) และ Generation Alpha (Gen Alpha) โดยแต่ละกลุ่มมีลักษณะเฉพาะตัวดังนี้ Gen Y คือกลุ่มคน เกิดในยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลเริ่มเข้ามามีบทบาท ทำให้คุ้นเคยกับการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต Gen Z เติบโตมาพร้อมกับเทคโนโลยีดิจิทัล ทำให้มีความเชี่ยวชาญในการใช้สื่อสังคมออนไลน์และอุปกรณ์เคลื่อนที่ ส่วน Gen Alpha คือกลุ่มคนที่เติบโตมาในยุคที่เทคโนโลยีมีความก้าวหน้าอย่างมาก ทำให้มีความคุ้นเคยกับการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และเทคโนโลยีล้ำสมัยต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังมี Generation Beta ที่จะเกิดหลังปี พ.ศ. 2569 (ค.ศ. 2026) ซึ่งคาดว่าจะเติบโตในโลกที่เทคโนโลยี AI และเทคโนโลยีล้ำสมัยอื่น ๆ กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันอย่างแท้จริง

คนรุ่น Y และ Gen Z มีลักษณะเด่นคือเห็นแก่ตัวโดยทั่วไป เมื่อเทียบกับคนรุ่นก่อนๆ พวกเขาจะไม่ค่อยนับถือศาสนาพุทธอย่างจริงจังนัก วิถีชีวิตของคนรุ่น Y และ Gen Z ก็มีความสัมพันธ์กับศาสนาพุทธน้อยกว่าคนรุ่นก่อนๆ ของไทย เนื่องจากมีแรงกดดันทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคนิคที่ต้องตระหนักและให้ความสำคัญมากกว่า ด้วยเหตุนี้ วิธีการสื่อสารศาสนาพุทธกับคนรุ่นใหม่ในประเทศไทยในปัจจุบันจึงเน้นย้ำให้คนรุ่น Y และ Gen Z เป็นกลุ่มสำคัญของคนรุ่นนี้ ซึ่งมักจะมีความคิดเห็นที่ไม่ดีต่อศาสนาพุทธในประเทศไทย เนื่องจากวิถีชีวิตของพวกเขาเปลี่ยนแปลงไปอันเป็นผลจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ Gen Z และ Gen Y ยังเป็นกลุ่มประชากรที่สำคัญในแง่ของการแนะนำและเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กับคนรุ่นต่อไป

จากการศึกษาจึงตระหนักถึงคุณค่าของการศึกษาการสื่อสารผ่านโซเชียลมีเดียหรือโลกออนไลน์เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา เนื่องจากโซเชียลมีเดียเป็นสื่อใหม่ที่เข้าถึงคนรุ่นใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงคนรุ่น Gen Y และ Gen Z ในทางกลับกัน หากเราเรียนรู้ที่จะใช้รูปแบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเพื่อตอบโต้หรือเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาที่สร้างสรรค์และเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ก็จะถือเป็นการใช้เทคโนโลยีที่มีประโยชน์ ในอดีต พระพุทธศาสนาอาจได้รับข่าวสารที่ไม่สร้างสรรค์มากกว่าข่าวสารที่สร้างสรรค์ผ่านสื่อต่าง ๆ ดังนั้น จึงเป็นหัวข้อที่ควรค่าแก่การค้นคว้าและต้องดำเนินการทันที เนื่องจากในอดีต องค์กรศาสนา ภาคธุรกิจ และหน่วยงานของรัฐ ต่างยึดมั่นในหลักการของการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริมพระพุทธศาสนา แต่แนวทางเชิงรุกในการสื่อสารทางพุทธศาสนายังไม่ได้รับการนำไปปฏิบัติอย่างชัดเจน โดยพิจารณาจากปัจจัยต่างๆ แล้ว พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัลท่ามกลางโลกาภิวัตน์ที่รายล้อมไปด้วยสื่อและรูปแบบการสื่อสารที่หลากหลาย จะเป็นหัวข้อในการศึกษาที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในหัวข้อ “การสื่อสารทางการเมืองกับการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์” เพื่อให้สื่อสารได้สอดคล้องกับยุคปัจจุบันที่สื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญในการชี้นำสังคม และถือเป็น

การประยุกต์ใช้ประโยชน์ของความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในการปรับเปลี่ยนทัศนคติและภาพลักษณ์ และสื่อสารพระพุทธศาสนากับคนรุ่นใหม่ในประเทศไทยได้ดีขึ้น

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อศึกษาวิธีการสื่อสารทางการเมืองและการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

2. เพื่อศึกษาวิธีการสร้างภาพลักษณ์ การโน้มน้าวใจ และการปรับตัวเข้ากับยุคสมัยของการสื่อสารทางการเมืองและการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

กรอบแนวคิดในการศึกษา



การทบทวนวรรณกรรม

กระบวนการและช่องทางการสื่อสารตามแนวทางพระพุทธศาสนา

ในพระพุทธศาสนา องค์ประกอบของชีวิต หรือที่เรียกว่า 'สัตว์' หรือ 'บุคคล' (มนุษย์) สามารถจำแนกได้เป็น 5 หมวดธรรม เรียกว่า 'ขันธ์ 5' ซึ่ง Prayoot Payutto (P.A. Payutto) (1995) ได้อธิบายไว้ดังนี้

1. รูป ได้แก่ ส่วนประกอบฝ่ายรูปธรรมทั้งหมด ร่างกายและพฤติกรรมทั้งหมดของ ร่างกาย หรือสสารและพลังงานฝ่ายวัตถุ พร้อมทั้งคุณสมบัติ และพฤติการณ์ต่าง ๆ ของสสาร พลังงานเหล่านั้น

2. เวทนา ได้แก่ ความรู้สึกสุข ทุกข์ หรือเฉย ๆ ซึ่งเกิดจากผัสสะทางประสาททั้ง 5 และทางใจ

3. สัญญา ได้แก่ ความกำหนดได้ หรือหมายรู้ (ในทางนิเทศศาสตร์เรียกการรับรู้) คือกำหนดรู้อาการเครื่องหมายลักษณะต่างๆ อันเป็นเหตุให้จำอารมณ์นั้น ๆ ได้

4. สังขาร ได้แก่ องค์ประกอบหรือคุณสมบัติต่าง ๆ ของจิตมีเจตนาเป็นตัวนำ ซึ่งแต่งจิตให้ดีหรือชั่วหรือเป็นกลาง ๆ ตริตรึกนึกคิดในใจและแสดงออกทางกายทางวาจา หรือเป็นเครื่องปรุงของจิตของความคิดซึ่งนำไปสู่ปัญญาได้

5. วิญญาณ ได้แก่ ความรู้แจ้งอารมณ์ทางประสาททั้ง 5 และทางใจ คือ การเห็นการได้ยิน การได้กลิ่น การรู้รส การรู้สัมผัสทางกาย และการรู้อารมณ์ทางใจ

จากกระบวนการรับรู้หรือช่องทางในการสื่อสารของมนุษย์ พระพุทธศาสนากล่าวว่า มีช่องทางในการรับรู้โดยผ่านทางประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ ตา หู จมูก ลิ้น ผิวสัมผัส ที่เป็น ช่องทางสาหรับการรับเข้า และส่งออกของการสื่อสาร ในขณะเดียวกันการรับรู้ไม่ได้เกิดขึ้น เฉพาะการรับรู้แต่เพียงรูปธรรมเท่านั้น พระพุทธศาสนายังทรงเสนอล้ำไปถึงการรับรู้ผ่าน นามธรรมที่จับต้องไม่ได้ อันได้แก่ การรับรู้ทางใจไว้ด้วย ซึ่งความรู้ที่รับรู้มาจากทางมโนทวาร หรือใจนี่เอง ที่เรียกว่า ธรรมารมณ์ ในหลักการสื่อสารทั่วไป สมัยอดีตกาลพระพุทธองค์ยังไม่มี สื่อและเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการสื่อสาร มีเพียงการสื่อสารด้วยการพูดและการเขียนเท่านั้น หลักการสื่อสารที่พระองค์ทรงสั่งสอนจึงเน้นไปที่การพูด การฟัง การท่องจำ แต่หลักการต่าง ๆ ที่พระองค์ทรงสั่งสอนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับการสื่อสารในทุกรูปแบบ เช่น การรายงาน ข่าว การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

สรุปได้ว่ามนุษย์ประกอบด้วยส่วนที่เป็นรูปธรรม (ร่างกาย) และนามธรรม (จิตใจ) ร่างกายประกอบด้วยธาตุทั้ง 4 (ดิน น้ำ ลม ไฟ) และอายตนะภายใน (ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ) ซึ่งเป็นช่องทางรับรู้สิ่งภายนอก อายตนะภายนอก (รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์) คือสิ่งที่ถูกรับรู้ผ่านอายตนะภายใน การที่อายตนะภายในและภายนอกกระทบกันทำให้เกิดการรับรู้ เช่น ตากระทบรูปเกิดการเห็น หูกระทบเสียงเกิดการได้ยิน เป็นต้น การสื่อสารตามหลักพระพุทธศาสนาเชื่อมโยงกับหลักเบญจขันธ์ (รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ) โดยมีผู้ส่งสารและผู้รับสารเป็นองค์ประกอบสำคัญ

พุทธวิธีการสื่อสารทางการเมือง

หลักการสื่อสารตามแนวทางพระพุทธศาสนาสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการสื่อสารในยุคปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่ง Payutto (2008) ได้กล่าวไว้ โดยมีหลักการสำคัญดังนี้

1. การพูดที่ดีกล่าวคือสัมมาวาจาประกอบด้วย 1) ละมุสาวาท: เว้นจากการพูดเท็จ พูดแต่ความจริง 2) ละปิสุณาวาจา: เว้นจากการพูดส่อเสียด ยุยงให้แตกแยก พูดแต่คำที่สร้างความสามัคคี 3) ละผรุสวาจา: เว้นจากการพูดคำหยาบ พูดแต่คำสุภาพ อ่อนหวานและ 4) ละสัมผัปปลาปะ: เว้นจากการพูดเพ้อเจ้อ พูดแต่คำที่มีประโยชน์

2. บุคคลควรพูดด้วยปัญญา คือ ไม่พูดเท็จ ไม่ส่อเสียด ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดเพ้อเจ้อ เพราะการพูดด้วยปัญญาจะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ดี ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

3. บุคคลพูดน้อยแต่ทำมาก ซึ่งเป็นการเน้นการกระทำมากกว่าคำพูด การพูดน้อยแต่ทำจริงย่อมนำมาซึ่งผลประโยชน์

4. การระมัดระวังในการพูด: พระพุทธเจ้าทรงเตือนว่าคำพูดที่หยาบคายนั้นเปรียบเสมือนอาวุธที่ทำร้ายตัวผู้พูดเอง การพูดจาไม่ดี การสรรเสริญคนที่ควรติเตียนหรือการติเตียนคนที่ควรสรรเสริญ ล้วนเป็นการสร้างบาปกรรมทางวาจา ซึ่งนำไปสู่ความทุกข์ อุปมาเหมือนดั่งคนที่มีขวานอยู่ในปาก เมื่อพูดคำหยาบก็เหมือนใช้ขวานนั้นทำร้ายตัวเอง การที่ไม่รู้จักแยกแยะว่าใครควรสรรเสริญหรือติเตียน ก็เท่ากับเลือกสะสมความชั่วไว้กับตัว และย่อมไม่พบกับความสุข

5. คุณสมบัติของผู้รับสารที่ดี (การฟังที่ดี) ที่พระพุทธเจ้าตรัสถึงประโยชน์ของการฟังธรรมไว้ 5 ประการใน (Anguttara Nikaya (Thai) 22/202/344) คือ 1) ได้ฟังในสิ่งที่ยังไม่เคยได้ยิน 2) เข้าใจในสิ่งที่ได้ยินแล้วอย่างชัดเจน 3) คลายความสงสัยได้ 4) มีความเห็นที่ถูกต้อง 5) จิตใจของผู้ฟังเกิดความเลื่อมใส

พระพุทธองค์ทรงเน้นย้ำถึงความสำคัญของการฟังและการสนทนาอย่างมีสติ โดยทรงแนะนำหลักธรรม 5 ประการ Payutto (2008) เพื่อให้การสื่อสารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดปัญญา ดังนี้ 1) ไม่นึกหมิ่นเรื่องที่เขาพูด: เปิดใจรับฟังด้วยความเคารพ ไม่ตัดสินเนื้อหาของผู้อื่นล่วงหน้า 2) ไม่นึกหมิ่นผู้พูด: ให้เกียรติผู้พูด ไม่ดูถูกหรือเหยียดหยาม 3) ไม่นึกหมิ่นตัวเอง: มีความมั่นใจในตนเอง ไม่ประเมินตนเองต่ำเกินไป 4) ใจไม่ฟุ้งซ่านฟังธรรมโดยมีจิตหนึ่งเดียว: มีสมาธิในการฟัง ไม่ปล่อยใจให้วอกแวก และ 5) มนสิการโดยแยบคาย (โยนิโสมนสิการ): พิจารณาไตร่ตรองเนื้อหาอย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างแท้จริง หลักธรรมเหล่านี้ส่งเสริมให้เกิดการสื่อสารที่มีคุณภาพ นำไปสู่การพัฒนาปัญญาและความเข้าใจที่ถูกต้อง

กล่าวโดยสรุปแล้ว หลักการสื่อสารตามแนวทางพระพุทธศาสนา เน้นการสื่อสารที่ถูกต้อง ดีงาม และเป็นประโยชน์ โดยครอบคลุมทั้ง การพูด คือ เว้นจากการพูดเท็จ (มุสาวาท) และพูดแต่ความจริง เว้นจากการพูดส่อเสียด และพูดสร้างความสามัคคี เว้นจากการพูดคำหยาบ และพูดคำสุภาพอ่อนหวาน เว้นจากการพูดเพ้อเจ้อ และพูดคำที่มีประโยชน์ การฟัง คือ ตั้งใจฟังด้วยความเคารพและเปิดใจ พิจารณาเนื้อหาอย่างรอบคอบและมี

เหตุผล การรับรู้ข้อมูลด้วยสติและปัญญา รู้จักแยกแยะข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็นส่วนตัวปราศจากอคติหรืออารมณ์มาบิดเบือนการรับรู้ การคิดโดยการคิดอย่างมีเหตุผลและเป็นระบบโดยคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตนซึ่งหลักการเหล่านี้มุ่งเน้นการสื่อสารที่สร้างสรรค์ สันติ และเป็นประโยชน์ต่อทั้งตนเองและผู้อื่น

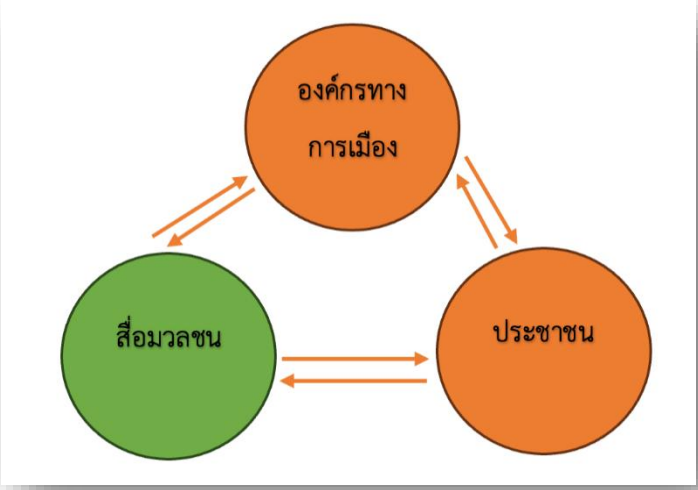
แนวคิดการสื่อสารและการสื่อสารทางการเมือง

รากฐานของการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงความเข้าใจในขณะที่ตรวจสอบแหล่งที่มาของทัศนคติ ค่านิยม การตัดสินใจเกี่ยวกับความชอบธรรม การเข้าสังคม และการบูรณาการทางการเมืองคือกระบวนการสื่อสาร องค์ประกอบของการสื่อสารที่ประกอบเป็นกระบวนการสื่อสารสามารถจำแนกได้ในระดับที่แตกต่างกัน ความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างบุคคลสองคนเป็นลักษณะเฉพาะของกระบวนการสื่อสาร แต่เนื่องจากเป็นความจริงในตัวของมันเอง กระบวนการสื่อสารซึ่งได้รับการอธิบายครั้งแรกโดยเบอร์โลในช่วงกลางศตวรรษที่ 20 จึงมีลักษณะที่ตรงไปตรงมาและเข้าใจได้ง่ายสำหรับประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กระบวนการสื่อสารด้วยข้อมูลที่หลากหลาย ในยุคดิจิทัล การสื่อสารเป็นหัวใจสำคัญ Waraporn (2017) อธิบายว่า การสื่อสารประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก คือ ผู้ส่งสาร (Sender), สาร (Message), สื่อ/ช่องทาง (Channel) และผู้รับสาร (Receiver) หรือ S-M-C-R การสื่อสารเริ่มต้นที่ผู้ส่ง ซึ่งอาจเป็นบุคคล กลุ่มคน หรือองค์กร ส่งสารผ่านสื่อต่างๆ ไปยังผู้รับ แม้รูปแบบการสื่อสารจะหลากหลาย แต่มีเป้าหมายเดียวกันคือการส่งต่อข้อมูล อย่างไรก็ตาม นักวิชาการด้านการสื่อสารยังได้เพิ่มองค์ประกอบอื่นๆ เพื่อให้กระบวนการสื่อสารสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยเน้นว่าประวัติของผู้ส่งมีบทบาทสำคัญในการกำหนดรูปแบบการสื่อสาร เป็นต้น

เนื่องจากการสื่อสารมีอำนาจในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของผู้คน ตลอดจนวิถีชีวิตของสังคม จึงถือกันโดยทั่วไปว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการเติบโตของประเทศ ในทำนองเดียวกัน การสื่อสารทางการเมืองมีบทบาทสำคัญในวิวัฒนาการของระบบการเมือง กล่าวอีกนัยหนึ่ง การสื่อสารทางการเมืองทำให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงประสบการณ์และความรู้ทางการเมืองที่หลากหลายได้ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนถือเป็นองค์ประกอบสำคัญและจำเป็นของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และสามารถเกิดขึ้นได้จากความรู้และความเข้าใจทางการเมืองของประชาชน ทั้งนี้ เนื่องจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบบการเมืองจะทำให้รัฐบาลเข้าใจและตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างเต็มที่ ต่อไปนี้คือองค์ประกอบที่จำเป็นสามประการของการสื่อสารทางการเมืองที่ McNair (2003) ระบุไว้ว่า

1. การสื่อสารทุกประเภทที่พรรคการเมืองและนักการเมืองใช้เพื่อผลักดันวาระของตน
2. จดหมายถึงนักการเมืองจากสื่อมวลชนและประชาชน
3. ความพยายามในการสื่อสารทางการเมืองที่จัดทำโดยสื่อ รวมถึงบทความข่าว บทความแสดงความคิดเห็นฯลฯ

กิจกรรมทางการเมืองทุกรูปแบบเกี่ยวข้องกับการสื่อสารทางการเมือง ซึ่งครอบคลุมทั้งการพูด การเขียน และการแสดงออกทางกายภาพ เช่น เสื้อผ้า ทรงผม และสัญลักษณ์ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างเอกลักษณ์และภาพลักษณ์ทางการเมือง McNair ได้นำเสนอแบบจำลองการสื่อสารทางการเมืองเพื่ออธิบายกระบวนการนี้ ดังนี้



ภาพที่ 1 แสดงแบบจำลองการสื่อสารทางการเมือง Brian McNair

เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว การสื่อสารทางการเมืองถือเป็นเครื่องมือสำคัญในระบบการเมือง การสื่อสารทางการเมืองเป็นทั้งปัจจัยนำเข้าและปัจจัยส่งออกของระบบการเมือง หากเราวิเคราะห์ตามทฤษฎีระบบ กล่าวคือ ผ่านช่องทางการสื่อสารทางการเมือง เช่น กลุ่มผลประโยชน์ พรรคการเมือง ตัวแทนสาธารณะ หรือสื่อมวลชน ประชาชนสามารถสื่อสารคำขอของตนไปยังรัฐบาล พร้อมกับความคิดเห็นเกี่ยวกับรัฐบาล นโยบาย หรือผลงานของรัฐบาล ในระหว่างนี้ รัฐบาลสามารถใช้ช่องทางการสื่อสารที่มีอยู่แล้วเพื่อแจ้งนโยบายและข่าวสารให้ประชาชนทราบ ในระบอบเผด็จการ การสื่อสารทางการเมืองเป็นอาวุธที่รัฐบาลใช้ในการเผยแพร่โฆษณาชวนเชื่อและโน้มน้าวประชาชนให้สนับสนุนและเชื่อมั่นในรัฐบาล เป็นที่ชัดเจนว่าการสื่อสารทางการเมืองมีบทบาทสำคัญในการอยู่รอดและก้าวหน้าของระบบการเมืองใด ๆ ไม่ว่าระบบการปกครองจะมีรูปแบบใดก็ตาม การสื่อสารทางการเมืองแบบสองทางมีความสำคัญต่อการปกครองภายใต้สื่อ บุคคล องค์กร การเมือง และประชาธิปไตย การสื่อสารทางการเมืองเป็นและจะยังคงมีความสำคัญต่อระบบการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยต่อไป เทคนิคที่มีประสิทธิภาพอย่างหนึ่งสำหรับการสื่อสารทางการเมืองที่สามารถช่วยสร้างความสนใจ การยอมรับแนวคิด และการเปลี่ยนแปลง

ทัศนคติได้ก็คือการติดต่อระหว่างบุคคล การมีความตระหนักทางการเมือง ทักษะการสื่อสาร และความเข้าใจเกี่ยวกับจิตวิทยาและกระบวนการสื่อสารถือเป็นเรื่องที่ดี

ยุทธวิถีที่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสื่อสังคมออนไลน์ในเชิงพุทธบูรณาการ

วิถีชีวิตของพระภิกษุนั้นขึ้นอยู่กับวิธีการสื่อสารและแนวทางการสื่อสารของพระภิกษุ และเนื่องจากการสื่อสารเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของกิจกรรมต่าง ๆ การสื่อสารจึงมีความสำคัญต่อภารกิจในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา กระบวนการถ่ายทอดข่าวสารและข้อมูลที่จะนำไปสู่ความเข้าใจและความรู้สึกซึ่งกันและกันนั้นเรียกว่าการสื่อสาร จำเป็นต้องมีบุคลิกภาพที่ดี กล่าวคือ ผู้ส่งต้องน่าเชื่อถือจึงจะเผยแผ่ธรรมะของพระภิกษุได้ ผู้ใช้งานจำนวนเท่าใดที่แสดงความพอใจหลังจากใช้งานแล้ว พวกเขาชอบมันหรือไม่ หรือยังคงใช้อยู่ เมื่อเผยแพร่ข้อมูลผ่านสื่อต่างๆ ผู้ส่งจะต้องมีชื่อเสียง (เช่น วิทยุ โทรทัศน์ ดาวเทียม และโซเชียลมีเดีย เป็นต้น)

โครงสร้างและมาตรฐานการใช้โซเชียลมีเดียของผู้เผยแผ่ศาสนาจะต้องยึดหลักพุทธศาสนาโดยเลือกใช้หัวข้อธรรมะที่เหมาะสม เพื่อสื่อสารกับผู้รับสารในลักษณะที่เป็นประโยชน์ต่อพวกเขาในสังคมนั้นๆ ผู้เผยแผ่ศาสนาจะต้องมีคุณสมบัติของความรู้ที่แท้จริง รับรู้เวลา สถานที่ และบริบทที่เหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ รับผิดชอบต่อการสื่อสารของตนเองด้วย ดังนั้นงานของผู้เผยแผ่ศาสนาจะต้องให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ปรับปรุงคุณภาพชีวิตของผู้คน แก้ไขปัญหา และสร้างสรรค์โดยไม่ก่อให้เกิดอันตราย ดังนั้น ผู้เผยแพร่ศาสนาจึงต้องฝึกฝนตนเองและปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามหลักศีลธรรม สมาธิ และปัญญาของการเรียนรู้

กล่าวโดยสรุปได้ว่ารูปแบบและแนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านสื่อออนไลน์ควรประกอบด้วย

1) ใช้ YouTube ไลฟ์สตรีมมิ่ง Facebook ภาพนิ่ง และวิดีโอสั้นเพื่อประชาสัมพันธ์พระพุทธศาสนาบนแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดีย พระสงฆ์จัดกิจกรรมต่างๆ เช่น พิธีอุปสมบทสามเณร พิธีวันวิสาขบูชา พิธีวันมาฆบูชา และพิธีสวดมนต์วันสิ้นปี โดยนำประเด็นธรรมะมาขยายความเนื้อหาการอภิปรายธรรมะเพื่อให้เข้าใจง่าย โดยใช้ภาษาสมัยใหม่และสร้างช่องทางสำหรับคำถามและคำตอบทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ กิจกรรมทั้งหมดนี้ได้รับการออกแบบให้เหมาะกับความต้องการของผู้รับบริการโดยยึดพุทธศาสนาเป็นหลักที่สามารถสื่อให้เข้าใจง่ายด้วยภาษาสื่อสารสมัยใหม่

2) เพื่อดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์จัดตั้งห้องสมุดพุทธศาสนาโลกให้เป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนาโดยขยันขันแข็งและมุ่งมั่น โดยเน้นเป็นพิเศษที่การพัฒนาเว็บไซต์เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จที่วัดผลได้

3) อบรมให้สามเณร ผู้สนใจ และพระภิกษุสงฆ์ รู้จักการใช้คอมพิวเตอร์และอินเตอร์เน็ตในการเข้าถึงและเผยแผ่พระพุทธศาสนา รวมทั้งสร้างมาตรฐานการใช้อินเตอร์เน็ตและคอมพิวเตอร์ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับหลักธรรมะ สำหรับสามเณรและพระภิกษุสงฆ์ยุคปัจจุบัน

4) ส่งเสริมและช่วยเหลือวัดและอารามที่จัดเตรียมให้เป็นศูนย์การศึกษาด้านพุทธศาสนาและศูนย์การเรียนรู้ไอทีชุมชน โดยใช้ระบบ E-Learning รวมถึงเป็นสถานที่สำหรับปฏิบัติธรรม

5) จัดทำสื่อการสอนหรือซอฟต์แวร์ที่เกี่ยวข้องกับธรรมะสำหรับแท็บเล็ตและสมาร์ทโฟน ที่สามารถแชร์

กับบุคคลทั่วไปที่สนใจและนักการศึกษาในทุกระดับการศึกษา

6) เพื่อช่วยให้ประชาชนใกล้ชิดกับธรรมะมากขึ้น ควรส่งเสริมให้วัดทั่วประเทศจัดทำเว็บไซต์ของตนเอง เพื่อให้สามารถโต้ตอบกับประชาชนได้ทั้งสองฝ่าย ค่าใช้จ่ายในการจดทะเบียนโดเมนเนมและเช่าพื้นที่จัดเก็บข้อมูลเว็บไซต์ควรได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล

7) การกำหนดเกณฑ์และดูแลให้ข้อมูลธรรมะที่เผยแพร่ในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะเว็บไซต์ มีความถูกต้องตามพระไตรปิฎก ควรเป็นความรับผิดชอบของหน่วยงานที่มีคุณสมบัติเหมาะสม

8) ส่งเสริมให้มีการแปลหนังสือธรรมะเป็นภาษาอื่นๆ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ และเผยแพร่ออนไลน์หรือเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ผู้อ่าน โดยเฉพาะผู้อ่านจากประเทศอื่นๆ สามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง

ในสังคมไทย สื่อโสตทัศน์ถือเป็นช่องทางการสื่อสารหลักสำหรับพระสงฆ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ องค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบการสื่อสารทางพุทธศาสนาต้องรวมอยู่ในรูปแบบสื่อโสตทัศน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เนื้อหาธรรมะต้องถูกต้อง สวยงาม ทันสมัย และเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง การนำเสนอต้องชัดเจนและตรงประเด็น รูปแบบต้องเป็นไปตามกระบวนการสื่อสารทางพุทธศาสนา ซึ่งรวมถึงมีเจตนาที่จะสื่อสารธรรมะ มีความชัดเจนน่าดึงดูด และมีเนื้อหาการสื่อสารทางพุทธศาสนาที่โดดเด่น ผู้สื่อสารต้องมีความรู้และทักษะในการเผยแผ่ธรรมะสุดท้าย รูปแบบต้องเชื่อมโยงและเกี่ยวข้องกัน องค์ประกอบของกระบวนการสื่อสารทางพุทธศาสนาต้องเชื่อมโยงกับรูปแบบการสื่อสารทางพุทธศาสนาอย่างเหมาะสม เนื่องจากความสมบูรณ์ของรูปแบบขึ้นอยู่กับผู้ส่ง ข้อความ ช่องทาง และผู้รับ องค์ประกอบอีกประการหนึ่งของกระบวนการสื่อสารทางพุทธศาสนาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ในที่สุด จำเป็นต้องมีการตรวจสอบเสถียรภาพและความทนทานของ Facebook และ YouTube ซึ่งเป็นแพลตฟอร์มสองแห่งสำหรับการเผยแพร่พระพุทธศาสนาอย่างถูกต้องและทำกำไร เพื่อประเมินและตรวจสอบรูปแบบการสื่อสารทางพุทธศาสนาผ่านโซเชียลมีเดีย

กระบวนการการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้เน้นที่การวิเคราะห์เชิงทฤษฎีระดับกลาง (Middle-range theory) เป็นแนวทางที่ได้รับความนิยมในสังคมศาสตร์ เพราะมีความยืดหยุ่นและสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับปรากฏการณ์ทางสังคมที่หลากหลายได้ ทฤษฎีระดับกลาง อยู่ระหว่างทฤษฎีระดับมหภาค ที่มีขอบเขตกว้างขวางมุ่งเน้นอธิบายและทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคมที่เฉพาะเจาะจงซึ่งอาจมีความเป็นนามธรรมในระดับหนึ่ง นอกจากนี้ทฤษฎียังมีความยืดหยุ่นที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับบริบททางสังคมที่แตกต่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ Turner (2012) ได้อธิบายแนวคิดระดับกลางในหมู่นักสังคมวิทยาว่าเป็นสถานที่สำหรับการโต้ตอบระหว่างตัวแทนส่วนรวม เช่น กลุ่มและองค์กร แนวคิดระดับกลางนี้ใช้โดยนักมานุษยวิทยา เช่น de Munck (1994) เพื่อตรวจสอบรูปแบบพฤติกรรมเฉพาะ โดยใช้หมวดหมู่การวิเคราะห์จากเศรษฐศาสตร์การเมือง รวมถึงคำจำกัดความ หัวเรื่อง หัวข้อย่อยของวาทกรรม และคำจำกัดความของชุดข้อมูลบางส่วน ชีวิตประจำวันและประสบการณ์แบบโต้ตอบคือหัวข้อ

ย่อยบางส่วน วิธีการนี้ตรวจสอบทั้งวิธีการศึกษาระดับมหภาคเชิงบวกและเชิงลบแบบดั้งเดิมตามแนวทางเชิงคุณภาพในการศึกษา

โดยสรุปแล้ว การวิเคราะห์เชิงทฤษฎีระดับกลางเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคมที่ซับซ้อนและหลากหลาย เช่น การเคลื่อนไหวทางสังคม การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม หรือความเหลื่อมล้ำทางสังคม เป็นต้น

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

การสื่อสารทางการเมืองครอบคลุมการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล รัฐบาล และผู้มีส่วนร่วมทางการเมือง โดยอาจเป็นการสื่อสารระหว่างนักการเมืองกับประชาชน หรือระหว่างนักการเมืองกับสถาบันทางการเมือง เช่น รัฐบาล สภาผู้แทนราษฎร พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์และประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับ Athit et al. (2022) กล่าวว่า การสื่อสารทางการเมืองมี 3 ฝ่ายหลัก ได้แก่ กลุ่มองค์กรทางการเมืองที่ต้องการการสนับสนุนจากประชาชน จึงส่งสารผ่านสื่อมวลชน สื่อมวลชนที่ทำหน้าที่เป็นตัวกลางเผยแพร่ข่าวสารตามมุมมองของตน ซึ่งอาจมีอคติหรือไม่ก็ได้ และประชาชนที่ต้องใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจ และสามารถส่งสารไปยังกลุ่มองค์กรทางการเมืองผ่านสื่อมวลชนหรือการหยั่งเสียง ดังนั้นสื่อมวลชน จึงมีบทบาทสำคัญถึงวิธีการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ไปสู่แสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ หรือวิเคราะห์ผ่าน คอลัมน์ต่างๆ รวมถึงการคัดเลือกข่าวที่จะนำเสนอ ซึ่งเป็นวิธีการสื่อสารทางการเมือง

การเติบโตของทุนนิยมโลกาภิวัตน์ควบคู่กับการพัฒนาเทคโนโลยีสื่อสารและโทรคมนาคม ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างกว้างขวางในหลากหลายมิติการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยีในปัจจุบัน ส่งผลให้รูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้คนมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ปัจจัยเหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการวิเคราะห์กระบวนการสื่อสารทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์วิกฤต การสื่อสารทางการเมืองมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ขั้นตอนแรกและสำคัญที่สุดในการจัดการความขัดแย้งที่อาจกลายเป็นความรุนแรงระหว่างนักการเมืองหรือฝ่ายที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ในการปกครองประเทศคือ "การสื่อสารทางการเมืองในช่วงวิกฤต" สิ่งสำคัญคือต้องเน้นที่การใช้เทคนิคการสื่อสารที่ไม่รุนแรงเพื่อแก้ไขปัญหา สิ่งสำคัญที่สุดที่ต้องคำนึงถึง คือแนวทางเหล่านี้ต้องสอดคล้องกับแนวคิดและแนวทางปฏิบัติพื้นฐานของการปกครองที่ดี

การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพต้องปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์และกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหลักของการสื่อสารเพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวม ตามหลักพุทธศาสนา กลยุทธ์การสื่อสารจึงต้องมุ่งเน้นการสร้างประโยชน์ที่แท้จริง ซึ่งหมายถึงความสุข การพัฒนาคุณภาพชีวิต และการบรรลุเป้าหมายสูงสุดของมนุษย์ การสื่อสารในทางพระพุทธศาสนานั้นมีหลักการที่สำคัญ เช่น การพูดตามความเป็นจริง หรือสัจจะ กล่าวถ้อยคำที่สุภาพ เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นด้วยจิตที่เต็มเปี่ยมไปด้วยเมตตา ซึ่งสอดคล้องกับ Phrachinakorn Thongdee (2021) สรุปการสื่อสารโดยใช้หลักธรรมในพระพุทธศาสนาได้กล่าวถึงคำสอนที่ เกี่ยวข้องกับ “คำพูด”

ที่เรียกว่า “วจีสุจริต” ซึ่งเป็นหลักธรรมการปฏิบัติที่ เกี่ยวข้องกับการพูด ดังที่ พระพุทธองค์ทรงให้หลักคำสอนในเรื่องเกี่ยวกับการพูดว่าจะต้องเป็น “วจีสุจริต” ประกอบด้วย คำพูดที่เป็นความจริง พูดประสานสามัคคี พูดไม่ระคายหูน่าฟังและ พูดจามีหลักฐานอ้างอิงน่าเชื่อถือ ซึ่งว่าจากหลักคำสอน พระพุทธองค์ทรงเล็งเห็นความสำคัญและประโยชน์ของคำพูดเป็นสำคัญ จึงได้มีหลักธรรมคำสอนไว้ในพระไตรปิฎกเกี่ยวกับคำพูด ไว้ในบริบทต่างๆ แม้ว่ากาลเวลาผ่านมายาวนาน หลักคำสอนในพระพุทธศาสนายังคงมี คุณค่าสำคัญ เกี่ยวกับการสื่อสารมากมาย

ทั้งนี้ การสื่อสารยังต้องคำนึงถึงผู้รับสาร โดยพิจารณาถึง ความรู้ วุฒิภาวะ หรือความสนใจเพื่อประโยชน์อันสูงสุดในการสื่อสาร ในยุคปัจจุบัน การสื่อสารผ่านสื่อดิจิทัลนั้น มีบทบาทสำคัญ จึงควรนำหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา อันเป็นหลักพุทธวิธีในการสื่อสารทางการเมืองมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้เกิดสันติสุขหรือสันติภาพในการสื่อสารระหว่างครอบครัว ชุมชน สังคม จนถึงประเทศชาติ ให้เป็นไปในทางสร้างสรรค์และมีคุณธรรมอย่างสูงสุด

สรุป

การสื่อสารทางการเมือง คือ กระบวนการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ความคิดเห็น ค่านิยม และอุดมการณ์ทางการเมืองภายในระบบการเมือง โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างความเข้าใจและมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงกิจกรรมทางการเมืองของมนุษย์ การสื่อสารทางการเมืองจึงเป็นการใช้ประโยชน์จากการสื่อสารที่เป็นพื้นฐานของสังคมมนุษย์ พุทธวิธีการสื่อสารครอบคลุมการสื่อสารทุกด้านของมนุษย์ ทั้งการพูด ฟัง รับรู้ คิด และความเชื่อ หลักการนี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการสื่อสารยุคโลกาภิวัตน์ หรือในยุคปัจจุบัน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมจริยธรรมในการสื่อสาร การสื่อสารทางการเมืองที่อาศัยหลักเมตตา กรุณา ความจริงใจ ความมีน้ำใจเสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว และไม่หวังผลประโยชน์จากส่วนรวม สามารถนำไปสู่การแก้ไขความขัดแย้งและสร้างสันติสุขและสันติภาพในองค์รวมในสังคมไทยได้เป็นอย่างดี

การใช้เทคโนโลยีสื่อสารทางการเมืองเชื่อมโยงประชาชนและรัฐบาลอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม จำเป็นต้องอาศัยหลักจริยธรรมการสื่อสารตามแนวพุทธศาสนา ซึ่งเน้นการพูดและการฟังอย่างมีสติ เพื่อสร้างการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและส่งเสริมความสุข ความสัมพันธ์ที่ดี และสันติสุขในสังคม

สังคมไทย ได้นำหลักจริยธรรมการสื่อสารตามแนวพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต เพื่อสร้างความสุขและเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน สังคม จนถึงไปประเทศชาติ "การสื่อสารทางการเมืองกับการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์" จึงเป็นการนำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาส่งเสริมการสื่อสารทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ในทุกระดับ เพื่อให้เกิดการสื่อสารทางการเมืองที่ดีและมีประสิทธิภาพได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

การสื่อสารทางการเมืองและการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์เป็นประเด็นที่ซับซ้อนและเกี่ยวข้องกันอย่างแยกไม่ออก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของสังคมไทยที่พระพุทธศาสนามีบทบาทสำคัญในการดำเนินชีวิตของคนส่วนใหญ่ ดังนั้น การนำเสนอข้อเสนอแนะจึงต้องคำนึงถึงทั้งมิติทางการเมือง สังคม และศาสนา ซึ่งการผสมผสานการสื่อสารทางการเมืองและการเผยแพร่พระพุทธศาสนา

- การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการเมือง: การนำหลักธรรม เช่น ความเมตตา กรุณา และความยุติธรรม มาเป็นแนวทางในการดำเนินนโยบาย
- การใช้พระพุทธศาสนาเป็นสื่อกลางในการสร้างความสามัคคี: การจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่เปิดโอกาสให้คนทุกกลุ่มทุกวัยได้มาร่วมกัน
- การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของพระพุทธศาสนา: การแสดงให้เห็นถึงบทบาทของพระพุทธศาสนาในการสร้างสรรค์สังคม

การสื่อสารทางการเมืองและการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์เป็นเรื่องที่ท้าทาย แต่หากสามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะเป็นประโยชน์ต่อทั้งสังคมและประเทศชาติ

References

Damjab, W. (2017). Communication in the digital age. *Interdisciplinary Sripatum Chonburi Journal*, 3(1), February-May 2017.

De Munck, V.C., Korotayev, A., & McGreevey, J. (2016). *Romantic Love and Family Organization: A Case for Romantic Loveas a Biosocial Universal*. Evolutionary Psychology (October-December 2016), 1-13.

Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). *Thai Tipitaka, Mahachulalongkornrajavidyalaya Edition*. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya Printing.

McNair, B. (2003). *An Introduction to Political Communication*. London: Routledge.

Phrachinakon Suchitto (Thongdi). (2021). *The integration of Buddhist principles to promote political communication for people in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province* (Doctoral dissertation). Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phra Nakhon Si Ayutthaya.

Prayoot Payutto, (P. A. Payutto). (1995). *Buddhadhamma: Expanded Edition* (6th ed.). Mahachulalongkornrajavidyalaya University Press.

Prathumkaew, S., Phimthong, P. M., & Thammahawee, P. M. (2022*). Buddhist ethics and political communication in Thai society*. MJRU Ubon Review, 7(3), 1-15.

Ramasoota ,P., & Panichpapiboon ,S. (2014). Online privacy in Thailand: Public and strategic awareness. *Journal of Law, Information and Science,* 23 (1), 97-136.

Suriyawongkul, A., Saisanit, B., Piuwattanapanich, P., & Kaewsakul, S. (2022). *Buddhist way: Political communication.* Mahamakut Buddhist University, Mahavajiralongkornrajavidyalaya Campus.

Turner, R., & Zolin, R. (2012). Forecasting success on large projects: Developing reliable scales to predict multiple perspectives by multiple stakeholders over multiple time frames. *Project Management Journal*, 43(1), 87–99.

ผู้เขียน

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
Nakhon Lampang Buddhist College's Journal
ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2568)
Volume 14 No.1 (January – April 2025)
ISSN 2350-9953 (Print)
E-ISSN 2672-9830 (Online)
****

1.Miss.Shi Ying	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
2.พระมหาบัณฑิต ปญฺฑิตเมธี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
3.คุณสนธยา สิทธิเกรียงไกร	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
4.พระมหากีรติ วรกิตติ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
5.คุณกฤษณะ เลิศวิชานันท์	คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
6.คุณธนพล สุทธคุณ	สาขาการจัดการป่าไม้ หลักสูตรวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต โครงการจัดตั้งวิทยาลัยการป่าไม้ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ - แพร่ เฉลิมพระเกียรติ
7.พระมหาบวรวิทย์ รตนโชโต	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
8.คุณวรพร นุชสมบูรณ์	หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเนชั่น
9.คุณณัฐกมล ฝีปากเพราะ	วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา
10.คุณแพรวนภา วังวน	คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
11.คุณวราภรณ์ ยศสมสาย	หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
12.คุณคฑาวุธ ธนะวงศ์	หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต,สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
13.คุณปรัชวรชัย เอกบุตร	หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
14.คุณภัทรพงศ์ จำปาวัน	หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
15.พระมหาวัฒนา กวิวโส	หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต วิทยาเขตเชียงใหม่
16.คุณพัชริดา สัตยวงศ์	วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
17.คุณพงศ์ศธร พิมพะนิตย์	บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
18.คุณวิชิต บุญสนอง	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
19.คุณจุมพล โพธิสุวรรณ	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
20.คุณสมภพ ศรีสัมพันธ์	คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

21.คุณศุภวิชญ์ แตงทองคำ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

แบบประเมินบทความตีพิมพ์ลงวารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

ชื่อบทความ

:.....

ชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ/ชื่อผู้อ่านบทความ :

.....

สถานที่ทำงาน : .....

โทรศัพท์.....**โทรสาร**.....

Email.....

การประเมินคุณภาพทั่วไป

1. คุณภาพทางวิชาการ

เกณฑ์ประเมิน : บทความที่ดีควรเสนอหลักวิชาการที่เชื่อถือได้ รายละเอียดที่นำเสนอต้องผ่านการวิเคราะห์ / วิจัย และมีเอกสารหรือหลักฐานสนับสนุน

☐ ดีมาก เหตุผล

.....

.....

☐ ดี เหตุผล

.....

.....

☐ พอใช้ เหตุผล

.....

.....

☐ ยังเชื่อถือไม่ได้ เหตุผล

.....

.....

ความเห็นหรือข้อเสนอแนะ (ถ้ามี) .....

.....

.....

2. ประโยชน์ทางวิชาการ

เกณฑ์ประเมิน : บทความที่มีความสำคัญคือบทความที่เสนอความรู้หรือประเด็นใหม่ๆที่เป็นประโยชน์ต่อวงวิชาการ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้

☐ ดีมาก ☐ ดี

☐ พอใช้ ☐ ยังไม่สมควรจัดพิมพ์

ความเห็นหรือข้อเสนอแนะ (ถ้ามี) .....

.....

.....

3. การใช้ศัพท์ทางวิชาการและภาษาที่ใช้

เกณฑ์ประเมิน : มีการใช้ศัพท์ที่เป็นที่ยอมรับในวงวิชาการสาขานั้น

☐ ดีมาก ☐ ดี

☐ พอใช้ ☐ ยังเชื่อถือไม่ได้

ความเห็นหรือข้อเสนอแนะ (ถ้ามี) .....

.....

4. การเขียนบรรณานุกรม

เกณฑ์ประเมิน : มีการอ้างอิงและการเขียนบรรณานุกรมที่ถูกต้อง ครบถ้วนและเป็นระบบเดียวกัน

☐ ดีมาก ☐ ดี

☐ พอใช้ ☐ ยังเชื่อถือไม่ได้

ความเห็นหรือข้อเสนอแนะ (ถ้ามี) .....

.....

สรุปความเห็นผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับการตีพิมพ์บทความ

☐ เห็นสมควรให้ตีพิมพ์บทความได้โดยไม่ต้องแก้ไข

☐ เห็นสมควรให้ตีพิมพ์บทความได้โดยมีข้อแก้ไข ดังนี้

1. .....

2. .....

☐ ไม่สมควรให้ตีพิมพ์บทความ เนื่องจาก

1. .....

2. .....

☐ ข้อคิดเห็นอื่น ๆ .....

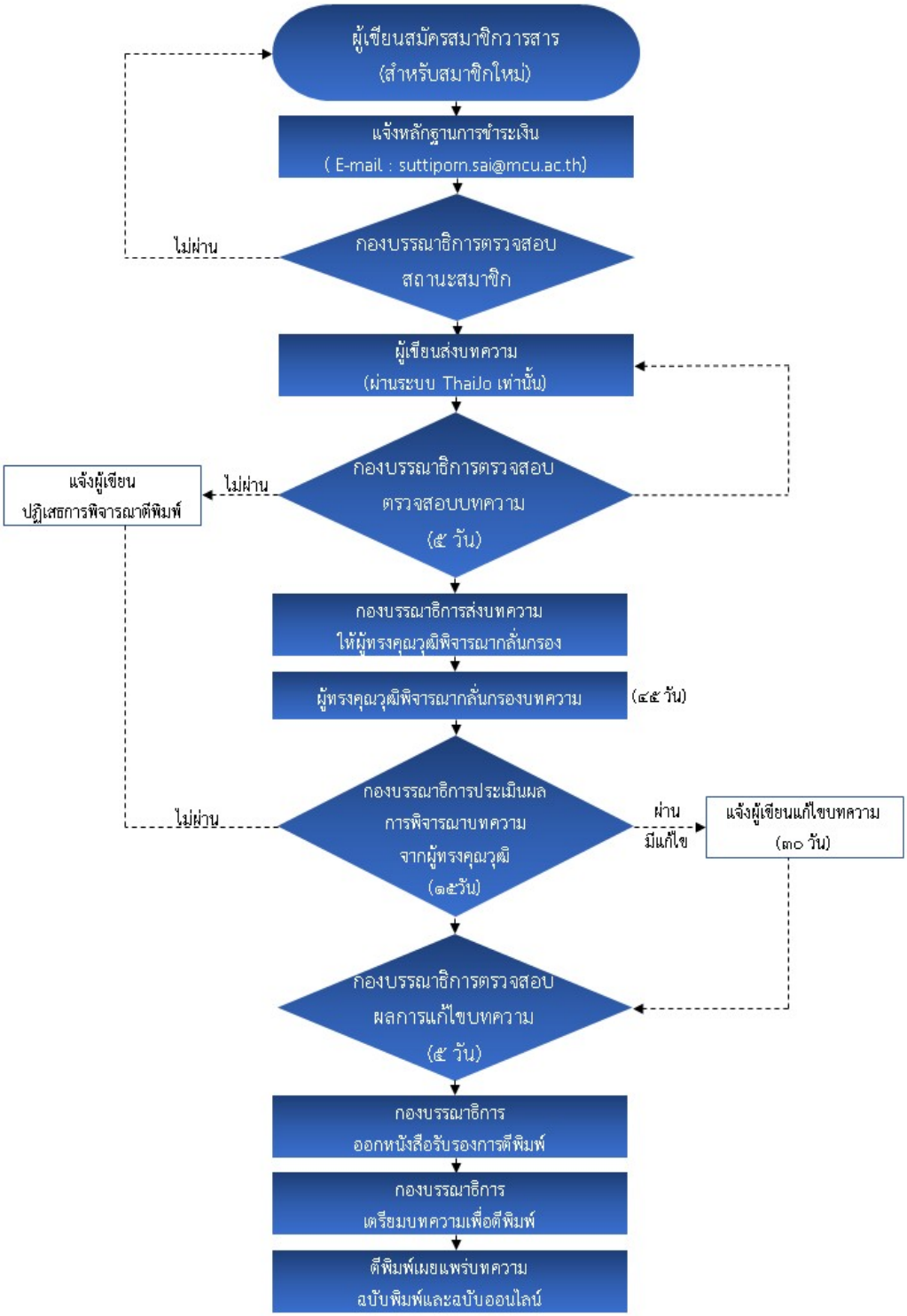
.....

ลงชื่อ.....

( )

ผู้ทรงคุณวุฒิ / ผู้อ่านบทความ

หมายเหตุ: หากมีประเด็นชี้แนะอื่น ๆ และพื้นที่ไม่เพียงพอ ท่านสามารถขยายต่อเพิ่มเติมจากนี้ได้


ผู้เขียนสมัครสมาชิกวารสาร
(สำหรับสมาชิกใหม่)
แจ้งหลักฐานการชำระเงิน
(E-mail : suttiporn.sai@mcu.ac.th)
กองบรรณาธิการตรวจสอบ
สถานะสมาชิก
ไม่ผ่าน
ผู้เขียนส่งบทความ
(ผ่านระบบ ThaiJo เท่านั้น)
กองบรรณาธิการตรวจสอบ
ตรวจสอบบทความ
(๕ วัน)
ไม่ผ่าน
แจ้งผู้เขียน
ปฏิเสธการพิจารณาตีพิมพ์
กองบรรณาธิการส่งบทความ
ให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณากลั่นกรอง
ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณากลั่นกรองบทความ
(๔๕ วัน)
กองบรรณาธิการประเมินผล
การพิจารณาบทความ
จากผู้ทรงคุณวุฒิ
(๑๕วัน)
ไม่ผ่าน
ผ่าน
มีแก้ไข
แจ้งผู้เขียนแก้ไขบทความ
(๓๐ วัน)
กองบรรณาธิการตรวจสอบ
ผลการแก้ไขบทความ
(๕ วัน)
กองบรรณาธิการ
ออกหนังสือรับรองการตีพิมพ์
กองบรรณาธิการ
เตรียมบทความเพื่อตีพิมพ์
ตีพิมพ์เผยแพร่บทความ
ฉบับพิมพ์และฉบับออนไลน์

ตัวอย่าง
รูปแบบการจัดพิมพ์บทความในวารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

ตัวอย่างรูปแบบ “บทความวิจัย”

ชื่อบทความ (ภาษาไทย 20 pt.)
ชื่อบทความ (ภาษาอังกฤษ ตัวพิมพ์ใหญ่ 18 pt.)

[1]ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน, [2] ผู้ร่วมเขียน และ [3]ผู้ร่วมเขียน (ภาษาไทย 16 pt.)
[1]ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน, [2]ผู้ร่วมเขียน และ [3]ผู้ร่วมเขียน (ภาษาอังกฤษ 16 pt.)
[123]หน่วยงานต้นสังกัด (ภาษาไทย 14 pt.)
[123]หน่วยงานต้นสังกัด, ระบุประเทศ (ภาษาอังกฤษ 14 pt.)
[1]Corresponding Author’s Email: (14 pt.)
[1]เบอร์โทร: (14 pt.)

ข้อกำหนดเบื้องต้น
(ปฏิบัติตามรูปแบบอย่างเคร่งครัด)
1. ขนาดกระดาษ A4 ระยะขอบ 1 นิ้ว
2. อักษร TH SarabunPSK และ ตัวเลขอารบิคทั้งหมด
3. ระบบอ้างอิงแบบ APA 6
4. การอ้างอิงเป็นภาษาอังกฤษ (ทั้งในเนื้อหา และ References)
5. บทความต้องไม่เกิน 15-18 หน้า

บทคัดย่อ (18 pt. ไม่เกิน 500 คำ)

(16 pt.) เนื้อความ ระบุวัตถุประสงค์วิจัย ประเภทของงานวิจัย กลุ่มประชากรพื้นที่ การวิเคราะห์ข้อมูล (สถิติ, เชิงพรรณนา).....
.....
.....

ผลการวิจัยพบว่า (ตามลำดับของวัตถุประสงค์).....
1. .....
2. .....
3. .....

คำสำคัญ: (16 pt.) (3-5 คำ ตามชื่อของบทความ คั่นด้วยเครื่องหมาย Semicolon ;)

Abstract (18 pt. ไม่เกิน 500 คำ)

(16 pt.) (แปลรักษารูปคำและรูปประโยคให้ตรงกับภาษาไทย ไม่แปลสรุปย่อ ไม่แปลจับประเด็นไม่แปรขยายความ) (ใส่ตัวเลข ย่อหน้า วรรคตอน ลำดับหัวข้อหลัก, หัวข้อรอง ให้ตรงกับภาษาไทย)

.....
.....
.....

Keywords: (16 pt.) (3 – 5 คำ ตามชื่อของบทความ คั่นด้วยเครื่องหมาย Semicolon ;)

บทนำ (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

(16 pt.) ความเป็นมา บริบท สภาพปัญหาของประเด็นที่ศึกษา (อ้างอิง).....
.....
.....
.....
.....

กรณีที่ศึกษา/กรณีพื้นที่ (อ้างอิง).....
.....
.....

หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เชิงวิชาการ แนวทางปฏิบัติ มาตรฐานการแก้ไขปัญหาหรือการส่งเสริม พัฒนา (อ้างอิง).....
.....
.....

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

1. เพื่อ.....
2. เพื่อ.....
3. เพื่อ.....

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)(ทั้งนี้อาจปรับเปลี่ยนตามลักษณะบทความ)

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อเอกสารแนวคิดทฤษฎี (Documentary Study)
ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาในภาคสนาม (Field Study)
ขั้นตอนที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)
ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษา
1) การสัมภาษณ์ (In–depth Interviews)
2) การจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion)
3) ศึกษาและติดตามผลการปฏิบัติ/ทดลอง/ฝึกอบรม
ขั้นตอนที่ 5 การรวบรวมข้อมูล
ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล
ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลการศึกษาวิจัย และ การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย
(Presentation of the Research Results)

ผลการวิจัย (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อ.....ผลการวิจัยพบว่า.....
.....

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อ.....ผลการวิจัยพบว่า.....
.....

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อ.....ผลการวิจัยพบว่า.....
.....

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

องค์ความรู้จากผู้วิจัย คือ การสังเคราะห์ชุดองค์ความรู้ออกมาในรูปแบบของแผนภูมิ แผนภาพ ผังมโนทัศน์ หรือโมเดล พร้อมทั้งการอธิบายเชิงกระบวนการ วิธีการขั้นตอน คุณค่าประโยชน์ รูปแบบ แนวทางการนำไปใช้ประโยชน์ ที่ก่อให้เกิดแนวทางขั้นตอนการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการส่งเสริม/การพัฒนา/การเปลี่ยนแปลงของบุคคล สังคม และองค์กร (อธิบายให้กระชับรัดกุม เข้าใจได้ง่าย)

.....
.....
.....
.....

อภิปรายผลการวิจัย (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยง ความสอดคล้อง ความเหมือน ความแตกต่างกับกรอบแนวคิดทฤษฎี งานวิจัยอื่นๆ ในอดีตที่ผ่านมาอย่างไร

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า..... ทั้งนี้เป็นเพราะ..... สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของ..... (อ้างอิง)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า..... ทั้งนี้เป็นเพราะ..... สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของ..... (อ้างอิง)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า..... ทั้งนี้เป็นเพราะ..... สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของ..... (อ้างอิง)

สรุป (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

สรุปภาพรวมครอบคลุมผลการวิจัย เป็นความเรียงไม่ใส่เลขเป็นข้อมาตรา ไม่เอียง ไม่หนา ไม่แทรกภาพโมเดล (ไม่ต้องแทรกอ้างอิง) .....
.....
.....
.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย (เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ ใคร หน่วยงานใด อย่างไร)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า .....ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้.....

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า .....ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้.....

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า .....ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้.....

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป (ต้องเกี่ยวเนื่องต่อยอดจากบทความนี้)

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1. .....

2.2. .....

2.3. .....

References (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

เฉพาะบทความวิจัยควรมีการอ้างอิง 8 อ้างอิงขึ้นไป แหล่งข้อมูลอ้างอิง ที่ปรากฏในเนื้อหาบทความทั้งหมด จะต้องนำมาเขียนเป็นรายการอ้างอิงใน References ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ทุกๆอ้างอิงตามรูปแบบอ้างอิงของวารสาร และเรียงลำดับตามตัวอักษร A-Z (ห้ามอ้างอิง References ที่ไม่ปรากฏการอ้างอิงในเนื้อหาบทความ)

ตัวอย่างการอ้างอิง

หนังสือ

นามสกุลผู้แต่ง, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อหนังสือ. (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์ .

Robbin, N. (2005). Management. (8 ed.). New Jersey: Prentice Hall.

วิทยานิพนธ์

นามสกุลผู้วิจัย, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อเรื่อง. (ปริญญานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต). ชื่อสถาบัน. สถานที่พิมพ์.

Kittichayathorn, P. (2012). Styles and Steps of Community Management Movement for Drug Problem Prevention Learning Center: A Case of Thorraneekum, Khok Faet, Nong Chok, Bangkok. (Doctoral Dissertation). National Institute of Development Administration. Bangkok.

บทความวารสาร

นามสกุลผู้เขียน 1, ชื่อย่อ., นามสกุลผู้เขียน 2, ชื่อย่อ., & นามสกุลผู้เขียน 3, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร. เลขปีที่ (เลขฉบับที่), เลขหน้าแรก-เลขหน้าสุดท้ายของบทความเรื่องนั้นๆ.

Puchthonglang, P., Horsangchai, S., & Soma, P. (2016). Learning Provision Model for Develop Right Consumption Behavior Based on the Philosophy of Sufficiency Economy for Adolescents. Journal of MCU Peace Studies, 4(2), 17-37.

พระไตรปิฎก/คัมภีร์

ชื่อสถาบันของคัมภีร์. (ค.ศ.). ชื่อคัมภีร์. สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). Thai Tripitakas. Bangkok: MCU Press.

เว็บไซต์

นามสกุลผู้เขียน, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อหัวข้อ. สืบค้น เดือน วัน, ปี, จาก http://www.xxxxxxxxxx

Chalamvong, Y. (2017). Challenges of Thai workers in the digital age. National Institute for Thailand Development Research. Retrieved May 3, 2017, from http://tdri.or.th/2015/01/thailaborinthedigitalage>

ตัวอย่างรูปแบบ “บทความวิชาการ”

ข้อกำหนดเบื้องต้น
(ปฏิบัติตามรูปแบบอย่างเคร่งครัด)
1. ขนาดกระดาษ A4 ระยะขอบ 1 นิ้ว
2. อักษร TH SarabunPSK และ ตัวเลขอารบิคทั้งหมด
3. ระบบอ้างอิงแบบ APA 6
4. การอ้างอิงเป็นภาษาอังกฤษ (ทั้งในเนื้อหา และ References)

ชื่อบทความ (ภาษาไทย 20 pt.)
ชื่อบทความ (ภาษาอังกฤษตัวพิมพ์ใหญ่ 18 pt.)

[1]ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน, [2]ผู้ร่วมเขียน และ [3]ผู้ร่วมเขียน (ภาษาไทย 16 pt.)
[1]ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน, [2]ผู้ร่วมเขียน และ [3]ผู้ร่วมเขียน (ภาษาอังกฤษ 16 pt.)
[123]หน่วยงานต้นสังกัด (ภาษาไทย 14 pt.)
[123]หน่วยงานต้นสังกัด, ระบุประเทศ (ภาษาอังกฤษ 14 pt.)
[1]Corresponding Author’s Email: (14 pt.)
[1]เบอร์โทร: (14 pt.)

บทคัดย่อ (18 pt. ไม่เกิน 500 คำ)

(16 pt.) นำเสนอข้อค้นพบ มุมมอง ทัศนะ ที่สะท้อนทางออก ทางเลือก องค์ความรู้ใหม่ หลักการแนวทาง วิถีปฏิบัติในเชิงวิชาการ โดยเขียนให้กระชับ จัดลำดับหมวดหมู่ แยกข้อ แยกประเด็น ให้เห็นชัดเจน

.....
.....
.....
.....

คำสำคัญ: (16 pt.) (3-5 คำ ตามชื่อของบทความ คั่นด้วยเครื่องหมาย Semicolon ;)

Abstract (18 pt. ไม่เกิน 500 คำ)

(16 pt.) แปลรักษารูปคำและรูปประโยคให้ตรงกับภาษาไทย ไม่แปลสรุปย่อ ไม่แปลจับประเด็น ไม่แปลขยายความ (ใส่ตัวเลข ย่อหน้า วรรคตอน ลำดับหัวข้อหลัก หัวข้อรอง ให้ตรงกับภาษาไทย)

.....
.....
.....
.....

Keywords: (16 pt.) (3 – 5 คำ ตามชื่อของบทความ คั่นด้วยเครื่องหมาย Semicolon ;)

บทนำ (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

(16 pt.) ความเป็นมา บริบท สภาพปัญหาของประเด็นที่ศึกษา/กรณีที่ศึกษา/กรณีพื้นที่ (อ้างอิง).....
.....
.....

หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เชิงวิชาการ แนวทางปฏิบัติ มาตรฐานการแก้ไขปัญหาการส่งเสริมพัฒนา (อ้างอิง)
.....
.....
.....
.....

แรงจูงใจที่อยากจะศึกษา เหตุผลความคาดหวัง คุณค่า ประโยชน์ ที่หวังได้จากการศึกษา (อ้างอิง).....
.....
.....
.....

เนื้อเรื่อง (18 pt., เนื้อหา 16 pt.)

บริบทความเป็นมา ประเด็นปัญหา แสดงสาระสำคัญภายใต้กรอบแนวคิดในเชิงวิชาการ นำเสนอตามลำดับแยกประเภทหมวดหมู่ ความสำคัญมาก ความสำคัญน้อย ประเด็นหลัก ประเด็นรอง โดยใส่ลำดับ เลขข้อ ย่อหน้า วรรคตอน ให้เข้าใจได้ง่ายและชัดเจน
(อ้างอิง).....
.....
.....
.....

นำเสนอหนักการ แนวคิด ทฤษฎี แนวทางปฏิบัติ ที่สะท้อนมุมมอง องค์ความรู้ใหม่อย่างเป็นหมวดหมู่ เป็นระบบ เป็นขั้นตอน เพื่อเป็นทางเลือกสำหรับการแก้ไขปัญหาหรือการส่งเสริมพัฒนาโดยสอดคล้องกับหลักวิชาการ (อ้างอิง)
.....
.....
.....
.....

สรุป (18 pt. เนื้อความ 16 pt.)

สรุปภาพรวมครอบคลุมผลการวิจัย เป็นความเรียงไม่ใส่เลขเป็นข้อมาตรา ไม่เอียง ไม่หนา ไม่แทรกภาพโมเดล (ไม่ต้องแทรกอ้างอิง)

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ (18 pt. เนื้อความ 16 pt.)

จากผลการศึกษา ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ของหน่วยงานและองค์กร ถึงการพัฒนาประสิทธิภาพส่วนบุคคล ตลอดถึงการเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อยอดสำหรับผู้ที่สนใจ

1. ข้อเสนอแนะจากการศึกษา (เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ ใคร หน่วยงานใด อย่างไร)

1.1.....

1.2.....

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป (ต้องเกี่ยวเนื่องต่อยอดจากบทความนี้)

สำหรับประเด็นในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1.....

2.2.....

References (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

แหล่งข้อมูลอ้างอิง ที่ปรากฏในเนื้อหาบทความทั้งหมด จะต้องนำมาเขียนเป็นรายการอ้างอิงใน References ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ทุกๆอ้างอิง ตามรูปแบบอ้างอิงของวารสาร และเรียงลำดับตามตัวอักษร A-Z (ห้ามอ้างอิง References ที่ไม่ปรากฏการอ้างอิงในเนื้อหาบทความ)

ตัวอย่างการอ้างอิง

หนังสือ

นามสกุลผู้แต่ง, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อหนังสือ. (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

Robbin, N. (2005). *Management*. (8th ed.). New Jersey: Prentice Hall.

วิทยานิพนธ์

นามสกุลผู้วิจัย, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อเรื่อง. (ปริญญานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต). ชื่อสถาบัน. สถานที่พิมพ์.

Kittichayathorn, P. (2012). Styles and Steps of Community Management Movement for Drug Problem Prevention Learning Center: A Case of Thorraneekum, Khok Faet, Nong Chok, Bangkok. (Doctoral Dissertation). National Institute of Development Administration. Bangkok.

บทความวารสาร

นามสกุลผู้เขียน 1, ชื่อย่อ., นามสกุลผู้เขียน 2, ชื่อย่อ., & นามสกุลผู้เขียน 3, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร. เลขปีที่ (เลขฉบับที่), เลขหน้าแรก-เลขหน้าสุดท้ายของบทความเรื่องนั้นๆ.

Puchthonglang, P., Horsangchai, S., & Soma, P. (2016). Learning Provision Model for Develop Right Consumption Behavior Based on the Philosophy of Sufficiency Economy for Adolescents. Journal of MCU Peace Studies, 4(2), 17-37.

พระไตรปิฎก/คัมภีร์

ชื่อสถาบันของคัมภีร์. (ค.ศ.). ชื่อคัมภีร์. สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). Thai Tripitakas. Bangkok: MCU Press.

เว็บไซต์

นามสกุลผู้เขียน, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อหัวข้อ. สืบค้น เดือน วัน, ปี, จาก http://www.xxxxxxxxxx

Chalamvong, Y. (2017). Challenges of Thai workers in the digital age. National Institute for Thailand Development Research. Retrieved May 3, 2017, from http://tdri.or.th/2015/01/thailaborinthedigitalage>

ตัวอย่างการอ้างอิง APA (6th Edition) (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2564)

หนังสือ

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
ผู้แต่ง 1 คน	นามสกุล (ค.ศ.)	(นามสกุล, ค.ศ.)	นามสกุลผู้แต่ง, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). *ชื่อหนังสือ.* (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Robbin (2005)	(Robbin, 2005)	Robbin, N. (2005). *Management*. (8th ed.). New Jersey: Prentice Hall.
ผู้แต่ง 2-4 คน	นามสกุล 1, นามสกุล 2, นามสกุล 3, and นามสกุล 4 (ค.ศ.)	(นามสกุล 1 ,นามสกุล 2, นามสกุล 3, and นามสกุล 4, ค.ศ.)	นามสกุลผู้แต่ง 1, ชื่อย่อ., นามสกุลผู้แต่ง 2, ชื่อย่อ., นามสกุลผู้แต่ง 3, ชื่อย่อ., & นามสกุลผู้แต่ง 4, ชื่อย่อ., (ค.ศ.). *ชื่อหนังสือ.* (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Robbin, Stephen, Coulter, and Mary, (2005)	(Robbin, Stephen, Coulter, and Mary, 2005)	Robbin, N., Stephen, P., Coulter, O., & Mary, R. (2005). *Management.* (8th ed.) New Jersey: Prentice Hall.
ผู้แต่ง 5 คนขึ้นไป	นามสกุล 1 และคณะ. (ค.ศ.)	(นามสกุล 1 และคณะ. ค.ศ.)	นามสกุลผู้แต่ง 1, ชื่อย่อ. และคณะ. (ค.ศ.). *ชื่อหนังสือ.* (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Robbin et al. (2005)	(Robbin et al. 2005)	Robbin, N. et al. (2005). *Management*. (8th ed.). New Jersey: Prentice Hall.
ผู้แต่งนามแฝง	ชื่อนามแฝง (ค.ศ.)	(ชื่อนามแฝง, ค.ศ.)	ชื่อนามแฝง. (ค.ศ.). *ชื่อหนังสือ.* (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Tmanti (2002)	(Tmanti, 2002)	Tmanti. (2002). *Kaew Kalaya of the Land.* (2nd ed.). Bangkok: Na Ban

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
			Wannagum Publishing.
หนังสือแปล	นามสกุลผู้แต่งต้นฉบับ (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้แต่งต้นฉบับ, ค.ศ.)	นามสกุลผู้แต่ง 1, ชื่อย่อ., & นามสกุลผู้แต่ง 2, ชื่อย่อ. (ค.ศ.ที่แปล). *ชื่อเรื่องที่แปล* [ชื่อเรื่องต้นฉบับ]. (นามสกุลผู้แปล, ผู้แปล). (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์. (ค.ศ. ต้นฉบับที่พิมพ์).
	Parker, and Smith (2020)	(Parker, and Smith, 2020)	Parker, K., & Smith, S. (2020). *Money Knowledge* [Financial Management]. (Phothiwong, Translator). (2nd ed.). Bangkok: MCU Press. (2015).
กรณีไม่มีชื่อผู้แต่งให้ลงชื่อเรื่องแทนผู้แต่ง	“ชื่อเรื่อง” หรือ “ชื่อบทที่” หรือ “ชื่อบทความ” (ค.ศ.)	(“ชื่อเรื่อง” หรือ “ชื่อบทที่” หรือ “ชื่อบทความ”, ค.ศ.)	*ชื่อเรื่อง.* (ครั้งที่พิมพ์). (ค.ศ.). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	“Transient viscoelastic flow of polymer solution” (1975)	(“Transient viscoelastic flow of polymer solution”, 1975)	*Art of display: Cultural shows.* (2nd ed.). (2010). Hong Kong, China: Links International.
	นามสกุลผู้แต่งเอกสารต้นฉบับ (ค.ศ. ต้นฉบับ) (อ้างถึงในหรือ as cited	(นามสกุลผู้แต่งเอกสารต้นฉบับ, ค.ศ. ต้นฉบับ อ้างถึงในหรือ as cited in	ผู้เขียนอ้างอิงแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ เหตุเพราะไม่สามารถเข้าถึงหรือสืบค้นหาต้นฉบับเดิมได้ การเขียนอ้างอิงข้อมูลทุติยภูมิในบรรณานุกรมหลักการอ้างอิงเหมือนกับรายการหนังสือทั่วไป

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
การอ้างอิงเอกสารทุติยภูมิ (Secondary Source) (อ้างอิงใน)	in นามสกุลผู้แต่งทุติยภูมิ, ค.ศ.ของเอกสารทุติยภูมิ)	นามสกุลผู้แต่งทุติยภูมิ, ค.ศ.ของเอกสารทุติยภูมิ)	นามสกุลผู้แต่งทุติยภูมิ, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). *ชื่อเรื่องต้นฉบับ.* (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Seidenberg and McClelland (1993) (as cited in Coltheart, 1995)	(Seidenberg and McClelland, 1993 as cited in Coltheart, 1995)	Coltheart, A. H. (1995). *Development of Selection model to support higher education*. (2nd ed.). Bangkok: Thammasat University.
สารานุกรม (Encyclopedia)	นามสกุล (ค.ศ.)	(นามสกุล, ค.ศ.)	นามสกุลผู้แต่ง, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ใน ชื่อของบรรณาธิการ (บก.), *ชื่อเรื่อง* (ฉบับที่, หน้าแรก-หน้าสุดท้าย). สถานที่พิมพ์; สำนักพิมพ์.
	Glaucoma. (2002)	(Glaucoma, 2002)	Glaucoma. (2002). In K. Krapp (Ed.), *The Gale encyclopedia of nursing & allied health* (Vol. 2, pp.1079-1083). Farmington Hills, MI: Gale Group.
พจนานุกรม (Dictionary)	นามสกุล (ค.ศ.)	(นามสกุล, ค.ศ.)	นามสกุลผู้แต่ง, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). *ชื่อพจนานุกรม.* สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Tiangburanadham (2002)	(Tiangburanadham, 2002)	Tiangburanadham, V. (2002). *Dictionary of diseased and therapies.* Bangkok: Ruansarn.

วิทยานิพนธ์ และรายงานการวิจัย

รูปแบบ	**การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา**		**บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)**
	หน้าข้อความ	**ท้ายข้อความ**	
เอกสารรายงานการวิจัย	นามสกุลผู้วิจัย 1, and นามสกุลผู้วิจัย 2, (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้วิจัย 1, and นามสกุลผู้วิจัย 2, ค.ศ.)	นามสกุลผู้วิจัย 1, ชื่อย่อ., & นามสกุลผู้วิจัย 2, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). *ชื่อเรื่อง* (รายงานผลการวิจัย). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Wathnapradith, and Soma (2016)	(Wathanapradith, and Soma, 2016)	Wathanapradith, K., & Soma, P. (2016). *Peace Village in the 26th Buddhist Century: Knowledge Learned from Ta Koy Nang Village Sisaket Province* (Research Report). Ayutthaya: Buddhist Research Institute of MCU.
ดุษฎีนิพนธ์ ป.เอก	นามสกุลผู้วิจัย (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้วิจัย, ค.ศ.)	นามสกุลผู้วิจัย, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). *ชื่อเรื่อง*. (ปริญญานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต). ชื่อสถาบัน. สถานที่พิมพ์.
	Kittichayathorn (2012)	(Kittichayathorn, 2012)	Kittichayathorn, P. (2012). *Styles and Steps of Community Management Movement for Drug Problem Prevention Learning Center: A Case of Thorraneekum, Khok Faet, Nong Chok, Bangkok.* (Doctoral Dissertation). National Institute of Development Administration. Bangkok.
วิทยานิพนธ์ ป.โท	นามสกุลผู้วิจัย (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้วิจัย, ค.ศ.)	นามสกุลผู้วิจัย, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). *ชื่อเรื่อง*. (วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต). ชื่อสถาบัน. สถานที่พิมพ์.

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
			Marpue, S. (2013). *Use mindfulness to apply to solve doing work Employees of Electricity Generating Authority of Thailand.* (Master's Thesis). Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Ayutthaya.

วารสาร / เอกสารการประชุมทางวิชาการ (proceeding) / หนังสือพิมพ์

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
บทความวารสาร	นามสกุลผู้เขียน 1, นามสกุลผู้เขียน 2, and นามสกุลผู้เขียน 3 (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้เขียน 1, นามสกุลผู้เขียน 2, นามสกุลผู้เขียน 3, ค.ศ.)	นามสกุลผู้เขียน 1, ชื่อย่อ., นามสกุลผู้เขียน 2, ชื่อย่อ., & นามสกุลผู้เขียน 3, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อบทความ. *ชื่อวารสาร,* เลขปีที่(เลขฉบับที่), เลขหน้าแรก-เลขหน้าสุดท้ายของบทความ.
	Puchthonglang, Horsangchai, and Soma (2016)	(Puchthonglang, Horsangchai, and Soma, 2016)	Puchthonglang, P., Horsangchai, S., & Soma, P. (2016). Learning Provision Model for Develop Right Consumption Behavior Based on the Philosophy of Sufficiency Economy for Adolescents. *Journal of MCU Peace Studies*, 4(2), 17-37.
เอกสารการประชุมทางวิชาการ	นามสกุลผู้เขียน (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้เขียน, ค.ศ.)	นามสกุลผู้เขียน, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อบทความ. ใน หรือ in ชื่อบรรณาธิการ (บ.ก. หรือ Ed. หรือ Eds.), *ชื่อการประชุม* (น. หรือ pp. เลขหน้าแรก-ถึงหน้าสุดท้าย). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Edge (1996)	(Edge, 1996)	Edge, M. (1996). Lifetime prediction: Fact or fancy. In M. S. Koch,

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
(proceeding)			T. Padfield, J. S. Johnsen, & U. B. Kejser (Eds.), *Proceedings of the Conference on Research Techniques in Photographic Conservation* (pp. 97-100). Copenhagen, Denmark: Royal Danish Academy of Fine Arts.
เอกสารประกอบการสอน/การอบรม (Power Point Lecture Note)	นามสกุลผู้เขียน (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้เขียน, ค.ศ.)	นามสกุลผู้เขียน, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). *ชื่อเรื่อง.* ชื่อเอกสารประกอบการอบรม, สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์
	Chuychuwong (2009)	(Chuychuwong, 2009)	Chuychuwong, S. (2009). *The Use of UpToDate Database. Training Material on the Techniques of Searching for Information from Electronic Medical Database.* Songkla: Prince of Songkla University.
หนังสือพิมพ์	นามสกุลผู้เขียน (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้เขียน, ค.ศ.)	นามสกุลผู้เขียน, ชื่อย่อ. (ค.ศ, วัน เดือน). ชื่อคอลัมน์/ชื่อข่าว. *ชื่อหนังสือพิมพ์*. pp. เลขหน้าแรก-เลขหน้าสุดท้ายของคอลัมน์/ชื่อข่าว.
	Boonnoon (2011)	(Boonnoon, 2011)	Boonnoon, J. (2011, April 28). Manufacturers flood Thai market. *The Nation*, pp. 7-8.

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ / เว็บไซต์

รูปแบบ	**การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา**		**บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)**
	หน้าข้อความ	**ท้ายข้อความ**	
อ้างอิงเว็บไซต์	นามสกุลผู้เขียน (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้เขียน, ค.ศ.)	นามสกุลผู้เขียน, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). *ชื่อหัวข้อ*. สืบค้น เดือน วัน, ปี, จาก http://www.xxxxxxxxxx
	Chalamvong (2017)	(Chalamvong, 2017)	Chalamvong, Y. (2017). *Challenges of Thai workers in the digital age. National Institute for Thailand Development Research*. Retrieved May 3, 2017, from http://tdri.or.th/2015/01/thailaborinthedigitalage>
หนังสือ อิเล็กทรอนิกส์ (E-Book)	นามสกุลผู้เขียน 1, and นามสกุลผู้เขียน 2 (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้เขียน 1, and นามสกุลผู้เขียน 2, ค.ศ.)	นามสกุลผู้เขียน 1, ชื่อย่อ., & นามสกุลผู้เขียน 2, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). *ชื่อเรื่อง*. เมือง. สถาบันหรือสำนักพิมพ์. สืบค้น เดือน วันที่, ค.ศ. จาก http://xxxxxxxxxxxxxxxxx
	Littleton and Engebretson (2002)	(Littleton and Engebretson, 2002)	Littleton, L. Y., & Engebretson, J. C. (2002). *Maternal, neonatal, and women's health nursing*. New York: Delmar/Thompson Learning. Retrieved November 30, 2009, from http://www.netlibrary.com/reader/

หน่วยงานรัฐบาล / สถาบัน / องค์กร / สมาคม / ชมรม

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
	ชื่อเต็มของหน่วยงาน (อักษรย่อ, ค.ศ.)	(ชื่อเต็มของหน่วยงาน (อักษรย่อ), ค.ศ.)	ชื่อเต็มของสถาบันหรือหน่วยงาน. (ค.ศ.). *ชื่อเรื่อง.* (พิมพ์ครั้งที่). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
อ้างอิงจากหน่วยงานสถาบัน หรือองค์กร อ้างอิงครั้งแรกใช้ชื่อเต็ม ส่วนอ้างอิงครั้งต่อไปใช้อักษรย่อ	Ministry of Education, Department of Curriculum, and Instruction Development (2001)	(Ministry of Education, Department of Curriculum, and Instruction Development, 2001)	Ministry of Education, Department of Curriculum, and Instruction Development. (2001). *Basic education curriculum B.E. 2544* [A.D. 2001]. (2nd ed.). Bangkok: Department of Curriculum and Instruction Development.

พระไตรปิฎก/คัมภีร์

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
อ้างอิงจากพระไตรปิฎก/คัมภีร์	อ้างชื่อคัมภีร์หน้าข้อความ	หลังข้อความ (ชื่อคัมภีร์: เล่ม/เลข/ข้อหน้า)	ชื่อสถาบันของคัมภีร์. (ค.ศ.). *ชื่อคัมภีร์.* สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	ดังในพระสูตรที่กล่าวไว้ว่า	(Thai Tripitakas: 1/50/443)	Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). *Thai Tripitakas.* Bangkok: MCU Press.

สัมภาษณ์(Interview)/Focus Group

รูปแบบ	**การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา**		**บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)**
	หน้าข้อความ	**ท้ายข้อความ**	
สัมภาษณ์/ Interview	นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์ (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์, ค.ศ.)	นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ตำแหน่ง/สถานะ/บทบาทหน้าที่. *สัมภาษณ์*. เดือน, วัน.
	Marntong (2018)	(Marntong, 2018)	Marntong, A. (2018). Chief of Production. *Interview*. February, 2.
การสัมภาษณ์กลุ่มย่อย Focus Group	นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์ (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์, ค.ศ.)	นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ตำแหน่ง/สถานะ/บทบาทหน้าที่. *การสัมภาษณ์กลุ่มย่อย*. เดือน, วัน.
	Sutthiprapa (2019)	(Sutthiprapa, 2019)	Sutthiprapa, S. (2019). Lecturer of Environmental Health Faculty of Public Health and Environment Pathum Thani University. *Focus Group*. January, 13.

สมณศักดิ์

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
พระสงฆ์มีสมณศักดิ์	ชื่อสมณศักดิ์ (ชื่อเดิม) (ค.ศ.)	(ชื่อสมณศักดิ์ (ชื่อเดิม), ค.ศ.)	ชื่อสมณศักดิ์ (ชื่อเดิม). (ค.ศ.). *ชื่อเรื่อง* (พิมพ์ครั้งที่). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Phra Brahmagunabhorn (P.A.Payutto) (2013)	(Phra Brahmagunabhorn (P.A.Payutto), 2013)	Phra Brahmagunabhorn (P.A.Payutto). (2013). *Dictionary of Buddhism*. Bangkok: Pali Dhamma Publishing Company.
	Phra Dhebbodhividhes (Weerayut V**ī**rayuddho) (2010)	(Phra Dhebbodhividhes (Weerayut V**ī**rayuddho), 2010)	Phra Dhebbodhividhes (Weerayut V**ī**rayuddho). (2010). *Vision of Buddhism Propagation in The Buddhist Land, Reinforce the Quality of life, Increase the Work Efficiency.* India-Nepal: Office of Dhammadhuta India-Nepal.
	Phra Brahmapundit (Prayoon Dhammacitto) (2018)	(Phra Brahmapundit (Prayoon Dhammacitto), 2018)	Phra Brahmapundit (Prayoon Dhammacitto). (2018). *Benefaction of Buddhism and The Perfect Human Development*. A Special Discourse delivered in The Convocation Ceremony of Mahachulalongkornrajavidyalaya University on 10 May 2018.
พระภิกษุทั่วไป	Phramaha Wutthichai Vajiramedhi (V. Vajiramedhi) (2012)	(Phramaha Wutthichai Vajiramedhi (V. Vajiramedhi), 2012)	Phramaha Wutthichai Vajiramedhi (V. Vajiramedhi). (2012). *Ahimsa Magga to Peace*. Bangkok: Buddhist Economics University.

ใบสมัครสมาชิก

วันที่สมัคร.....

ชื่อ.....**นามสกุล**.....

อายุ.....**ปี การศึกษา**.....**อาชีพ**.....

สถานที่ส่งเอกสาร บ้าน ☐
ที่ทำงาน ☐

เลขที่.....ถนน.....ตำบล.....

อำเภอ .....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

E-mail:.....

กรุณาส่งหรือโทรสารใบสมัครมายัง

วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เลขที่ 662 ถนนพหลโยธิน ตำบลศาลา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง
รหัสไปรษณีย์ 52130
โทร/โทรสาร : 0-5420-9454-5, 09-79242953